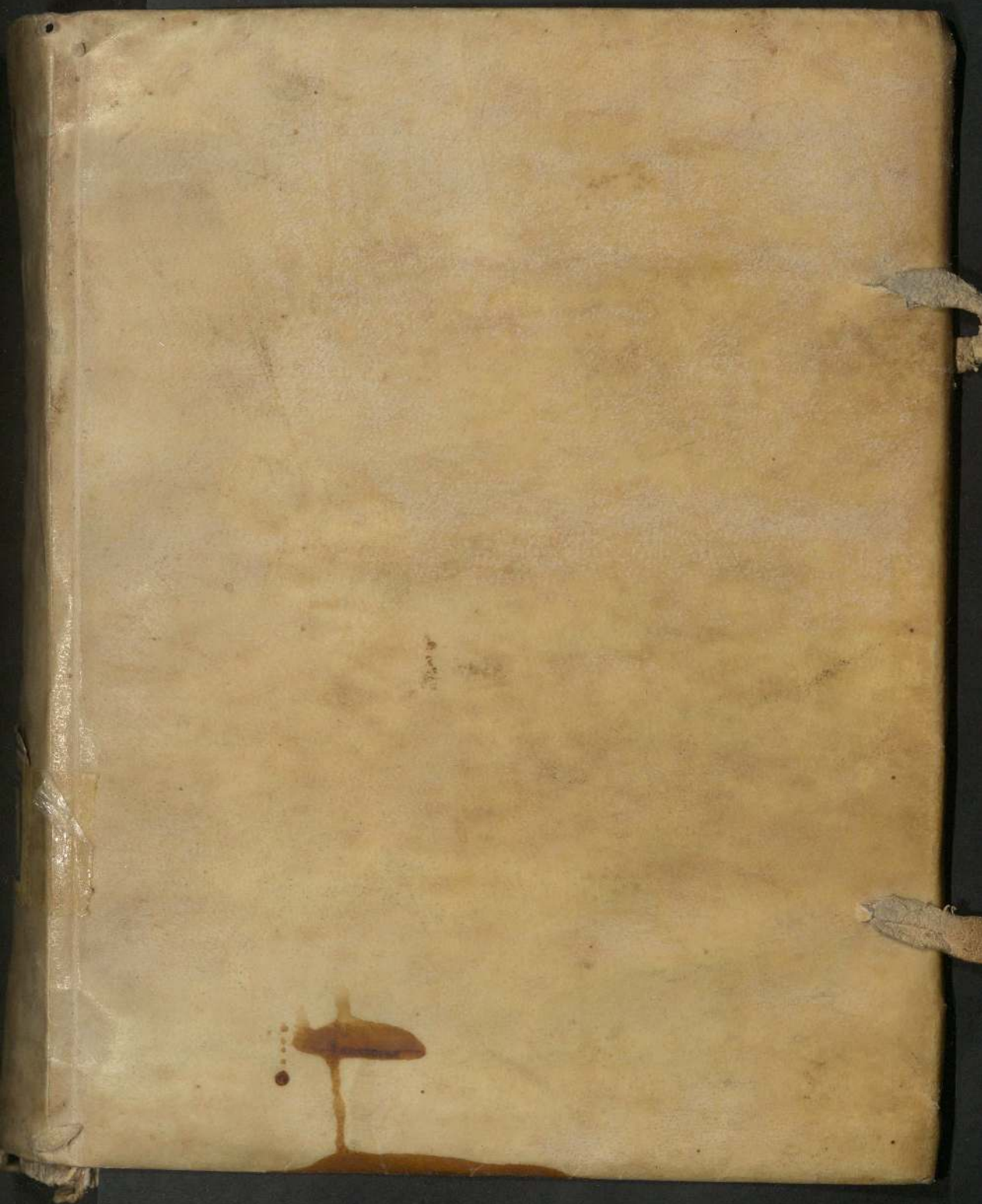
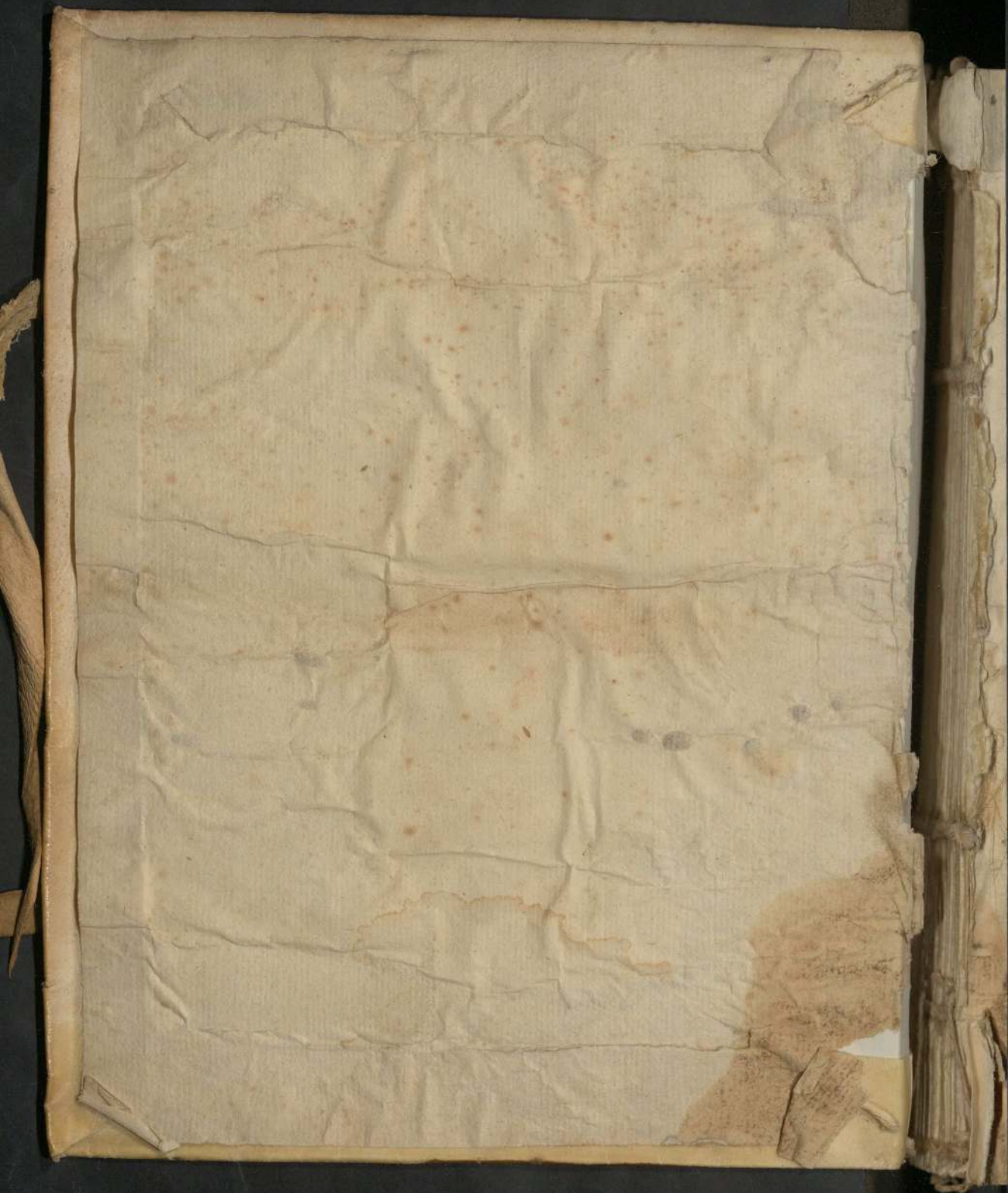
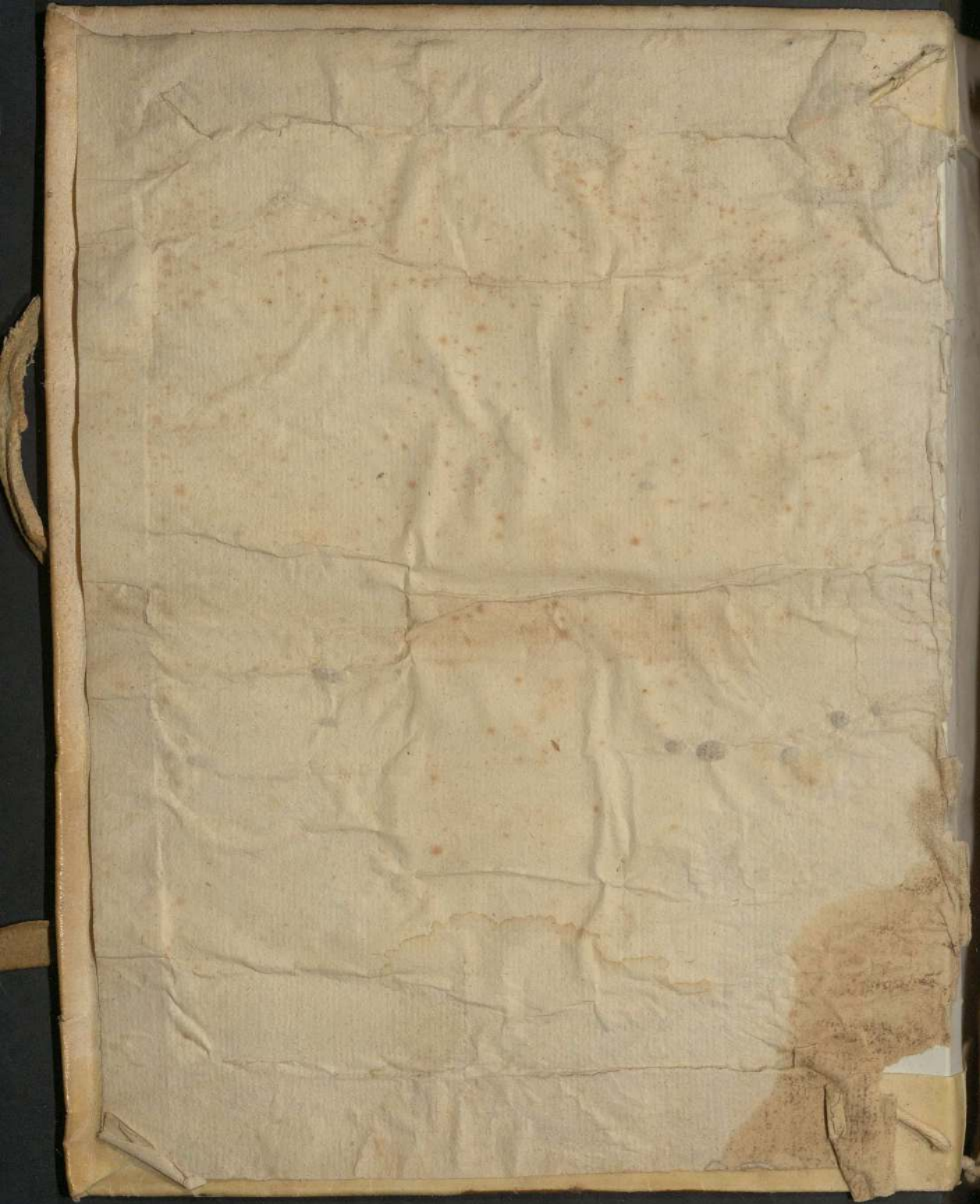

Successina 1885

D-51-54

D-59-541

8

13-6a

Donacion hecha á la Biblioteca de la
Universidad Literaria de Zaragoza por
Doña Rosa Berné y Cebrian, de la Li-
brería de sus Sres. hermanos el Abogado
D. Pedro y el Dr. y Catedrático de Leyes
D. Manuel, en 1837.

13-6a

IOSEPHI LOPEZ EZQVERRA,
PRESBYTERI CANTABRI
ÆSOPOLENSIS. 16895

LUCERNA MYSTICA
PRO DIRECTORIBVS ANIMARVM.

QVÆ OMNIA PRORSVS DIFFICILIA,
& obscura, quæ in dirigendis spiritibus evenire solent,
mira dexteritate clarificat.

QVA CUNCTA AD SCIENTIAM MYSTICAM
necessaria, rerumque supernaturalium quidditates,
vbicationes, causæ, & effectus, breviter,
& compendiosè clarescunt.

ET AD CALCEM IN GRATIAM DIRECTORVM BREVIS
manuductio practica, iuxta huius voluminis doctrinam.

TYPIS MANDATA PER QVENDAM PRESBYTERVM,
profectus Animarum cupidum.

Cæsar-Augustæ: Apud PASCHASIVM BVENO, Regni Aragonum Typ. Anno 1691.

IOSEPHI LOPEZ EXOVRRA
PRESBYTERI CANTABRI
MADRIDENSIS
LVCERNA MYSTICA

Quam angusta potta, & arcta via est qua
ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam? *Matth.7.*

Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me: Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: Qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. *Matth.16.*

No 16. 321

BEATISSIMIS

TOTIVS CANTABRIÆ TUTELARIBVS DIVO

IGNATIO OÑEZ DE LOYOLA, Patriarchæ Inclyti Ordinis

Societatis IESV, eiusque Divo Filio FRANCISCO

XAVERIO, Orientis præclarissimo

Apostolo.

16895

NON grati pectoris egregium facinus undique circumfusi (MECENATES CANTABRI COELESTES) inclytos tales quaesitare Patronos; cum haud solum materies vobis debita iure, sed etiam Cantabria nostra (imò & vestra) quidquid possidet, quidquid influit, quidquid denique à suis genitis producit, vestro creditum obsequio, debitum cultui, & venditum beneficij, potius solvere habet, quam elargiri. Non ergo gratitudini, sed iustitiae adscribenda venit huius operis affectuosa dicatio, quod à Concive vestro, à reverenti Filio, atque humillimo ser-vo, è thesauris Sacrae Scripturae, Sanctorum Patrū, & Mysticorum depromptum, vestris summittitur almis cothurnis.

TV IGNATI SANCTISSIME, Iesuitici Phalangis inclyte vexillare, qui è nostratibus à Nobilissima de Oñez exortus progenie, primum armis terrestrem Orbem, deinde Caelestem precibus, & virtutibus tuis, tuorumq; tutasti; proiectis nimirum, atque suspensis humanae militiae tegumentis, ac stelantis Mariae ad pedes in Serrato Monte omnino abdicatis, horridaq; Athanagriae Urbis deserta petens, lachrymarū profluvij, & Contemplationis imbribus (ut iterum Mundo restitutus uberius proficeres) tuum prius spiritum irrigasti.

*Relicta igitur, vel melius tecū procedente eremo, Romā
(Assumptis Lutetia XAVERIO, alijsq; Comitibus) Ordini
tuo fundamenta jacturus, divino amore ardens appulisti;
ubi Sol Urbis effectus, & Orbis, velut à Zona torrida, tot
Mundum fulgidis clarigasti radijs, quot Socios & tua Re-
ligionis Alumnos immisisti. Vbi denique dierum, & vir-
tutum plenus, in senectute prorsus bona temporalem vitam
cum aeterna commutasti, atque in Divorum numerum rela-
tus, stirpem tuam Nobilissimam, Cantabriam nostram, &
utramque sphaeram, gloriosis honoribus cumulasti.*

PARITER ET TV XAVERI SANCTISSIME,
tanti Patris, & Conci-vis parilis imago, qui ex consimili
Xaveriorum collucenti stirpe, apud nostrates progenitus, cum
iam apud Parisios fuisses sacrae scientiae laurea redemitus,
SANCTISSIMUM IGNATIVM, eius Socijs adscriptus,
adijsti; ubi tot rigoribus, tot virtutibus, totq; divinis cha-
rismatibus ornatus, adeo vastam in admirationem rapuisti
tellurem, quod remotas Lusitaniae oras, eiusq; Regis aures
Stupenti clangore infercisti. Quamobrem à tuo **IGNATIO,**
Barbaris Orientalium Regionibus fascem fidei delaturus,
efficacibus, summisq; fuisti precibus experitus. Roma itaque
valedicens, & Lusitania novis tui Ordinis foundationibus
ornata, Goam, Piscariam, Bengalam, Iaponiam, ferèq; totius
Orientalis Orbis Regionem, innumerabilibus conversioni-
bus, laboribus, & portentis perlustrasti.

*Exinde ab ardenti penetrandi synas desiderio, potiusquam
à gravissima aegritudine oppressus, & à penetrabili charita-
tis mucrone, magisquam à dirissima in valetudinis gladio
confusus, haud solum Confessoris diademate apud Ecclesiam*

canonicè cingeris, sed etiam (ut credi potest) inclya apud
Deum Martyrii palma coronaris.

Merito igitur (GLORIOSISSIMI PATRES) My-
stica huius opellæ, in Patronos vos, atque Mecenate affumo;
cum à tuis (IGNATI SANCTISSIME) cælesti doctrina
refertis libris, veluti ab amenissimo viridario nonnullos
flores collegerim: Et in te (XAXERI BEATISSIME)
mirabiles ecstases, raptus, divinæq; unctionis charismata,
totus stupens Orbis conspexit. Interdum enim tot consolatio-
num imbribus, irrigatus, ac illius fluminis impetu, qui laci-
ficat Civitatem Dei, fuisti circumdatus; quod exuberante,
atque ebulliente cordis vase, SVFFICIT DOMINE, itera-
tis vocibus inelamasti. Ad quos ergo, si non ad vos, opus
nostrum, quo univèrsa Mystica in unum collecta, de ex-
traordinarijs omnibus, & raris, quæ in toto spiritualis vitæ
cursu solent occurrere, dicari poterat, & consecrari? Cum hæc
solum animabus innumeris, verum etiam Magistrorum
Magistris, vestra cælesti disciplina imbuisit?

Quid enim aliud est ordo vester (quem ut mihi clarissi-
mum veneror, sanctissimum colo, & doctissimum miror)
nisi scientiarum; virtutumq; adeo excellens Gymnasium,
quod in eo nullus sit parvus, nullus incipiens videatur; sed
omnes magni sunt, omnes perfecti, omnes denique consummati
Magistri, qui dum suis omnium facultatum Mundum im-
plent voluminibus, in scientia Mystica, & practica, per inna-
merabilium animarum directione se se exhibent expertissimi.

Quibus (obsecro) fatetur DIVA MATER THERESIA
A IESU, sui sublimi spiritus instructionem debuisse? Nonne
& ipsis? Quos habuit Magistros, & Ductores inter obscuras

Supernaturalium rerum procellas, nisi vestra Religionis ex-
pertissimos viros? Eos candidis signis, & immarcesibili
gloria convestitos; quasi Catholicae fidei vexillarios, in ex-
cessu mentis conspexit. Ipsi per totum terrarum Orbem, sum-
mis cum laboribus Evangelium portantes, & ubi nec Phœbus suo
iubare clarescit, Divi Solis splendores communicant; quorum
plurimi cruore proprio, gloriosa sibi Maeseola construxere.
Nec adeo sollicitè ministerium exercent Marthæ, quod de
Maria maneat querulosa, quod soror eius reliquit eam so-
lam ministrare: Nulli siquidem ex Religiosis Cœtibus sunt,
qui plaris eis (animarum ministerio intercapedine facta)
orationis, & contemplationis (indefectibilibus quotidie horis)
exercitio vacent.

Merito igitur vobis **IGNATIO, ET FRANCISCO**
SANCTISSIMIS, quasi Magistorum instructoribus, li-
belli huius instructionem consecro, atque in mea devotionis
pignus, totiusq; Cantabrie debitum obsequium offero; enixè
orans, quod legentibus optatum fructum, mihiq; seruo, ac
concordi vestro, optatum fœlicitatis portum attingere, vestris
precibus assequi dignemini. **APVD FLAVIOBRIGAM**
CANTABRIÆ, SEXTO IDVS APRILIS, ANNO
M.DC.LXXX.

Vester humillimus Servus.

Josephus Lopez de Ezquerria.

PRÆ-

P R Æ F A T I O E V V L G A T O R I S.

CVM meum munus obeundi causa, totã ferè
Mysticorum voluminũ congeriem diligen-
tèr revolverim; ex quibus fateor, potiùs cõ-
fusionem, quam fundatam notitiam excer-
pisse, quandoquidem in diversis diversa, in
nullis omnia, in omnibus deniquè involutam symbolis,
vestitam metaphoris, & occultam labyrinthijs, super-
naturalium rerum veritatem invenerim. Omnes ferè de
communibus loquuntur, communicationes narrant, effe-
ctus depingunt, impenetrabilem ad divina accessum
exaggerant; tandemq; in adeò sublimem regionem cer-
tant animas collocare, quod potiùs ad eam languescat
animus, quam exciteretur. Vix eorum vllus quidditates,
vbicationes, & favorum causas, facili calamo describit;
nec rationalis animę, eiusq; omnium facultatum, virium,
& operationum (licet valdè necessariam) integram præ-
bent notitiam. Quidam quidem ad distinguendos spiri-
tus, generalem indicationem afferunt; nulli specialitèr
in omnibus offerunt signa, & integram in eis pro Dire-
ctoribus indicationem præstant; quæ si ab eis adæquatè
quæsitanda est, ab innumeris proculdubiò libris, immen-
so prorsùs labore, necessarium est investigare. Quam-
obrem ardenti optabam desiderio, totius scientiæ Mysti-
cæ materiẽ, atque hanc pretiosam Margaritam, exigua
brevis voluminis concha penitùs inclusam intueri, vbi
nulla deficerent, & radicitùs omnia, absque imperetra-
bilibus fratribus, & metaphoris breviter tractarentur.
Anima rationalis, eiusq; organa, & facultates, comprin-
cipia, atque rerum omnium supernaturalium quiddita-

res, ubi rationes, causa, & effectus, & in eorum singulis
doctrina practica pro Directoribus, ad omnia discernen-
da, & gubernanda, facili stylo, & compendioso calamo
explicarentur; tandemq; quod huius mystici templi ve-
lum, tot obscurissimis fratribus obclusum, per facilem
veritatis ostensionem referretur.

Sed Divina clementia sinceris meis votis annuit, &
librum istum manuscriptum ad manus devenire dispo-
suit, quem ex Doctorum, spiritualiumq; virorum consi-
lio, & prece, typis committere ad utilitatem Directorum
decevi. Eius quidem Cōcinnator ostendit scientiam, de-
monstrat experientiam; qui licet in Cantabriæ specu-
bus, in rupibus Vasconia omen lateat, nomen patet: Li-
ber loquitur, dum Auctor adhuc à bonis fluit, ut melius
postea verbum bonum eruclaret: Lector erit Iudex, vel
potius experientia: Omnia hic desideranda reperies; li-
bros enim omnes comprehendit, & compendiat; & quæ
sparguntur in omnes, in hoc mixta fluunt; & quæ diversa
Beatos efficiunt, collecta tenet. Vale, & frueri.

APPREBATIO R. P. MAGISTRI

*Fr. Andreae de Maya & Salaberria, Caesarugustanae
Universitatis Primarij Sacrae Theologiae meritisissimi
Moderatoris, Regis Hispaniarum Concionatoris,
& Archiepiscopatus Caesarugustani Synodalis Examinatoris.*

LUCERNAM hanc Mysticam, pro Directoribus an-
imarum, licet aciem suam impari esse meis ocu-
lorum radijs sentirem, ex regione sui oppositi libentissi-
mè vidi: Insuper tamen *Illustris admodum Domini Doct. D.
Bartholomei Sanz de Vera, Dignitatis, & Canonici Sanctae
Cathedralis Ecclesiae Oxomensis, & in spiritualibus, & tem-
poralibus Vicarij Generalis, Officialis, & Provisoris Eccle-
siastici, Gubernatoris, & Iudicis Metropolitanæ Civitatis,
& Archiepiscopatus Caesarugustanae, per Illustrissimum Do-
minum D. D. Antonium Ibañes de la Riva Herrera, Archie-
piscopum Caesarugustanum, &c.* Cui simile opus à me, iam
diù desideratum, nebulam Molinistarum totam terram
regentem collustrans, inveni, à *Iosepho Lopez Ezquerra,
Presbytero Cantabro Aesopolensi* elaboratum. Merito luci,
Lucernæ, & Soli in caliginoso loco coruscantibus com-
paratum Mysticum hoc Volumen reperio: Cui igitur
adæquabo Lucernam istam, cum in superiorum sphaera
luminarium collocatam aspiciam? Inter plurima quæ
meretur Elogia, Psalterium ei nomen impono. Africanus
namque Sol sic effatur: *Opus nostrum, Psalterium nostrum
est. In ipso Deo altissimo dulciter eius Auctor psallit,
Nam quicumque manibus operatur, bona opera psallit Deo.
Psallit etiam in nomine Domini, quia non excellentiam,
non nomen, nec propriam querit gloriam: Tunc psalles
nomine Domini Altissimi* (prosequitur Augustinus) *quærent*

*S. August.
sup. Psalm.
91.*

*gloriam Dei, non tuam, nomen ipsius, non tuum. Si enim tu
queris nomen Dei, querit & ipse nomen tuum.*

Psalm. 51. Ad quid, ò Domine, Psalterium hoc in lucem prodit?
Non ad aliud, nisi *ad annuntiandum mane misericordiam
tuam, & veritatem tuam per noctem.* Quandoquidem iux-
ta Augustinum, *mane dicitur, quando nobis bene est.* Et be-
ne omnibus est huius Lucernæ lux, charitatis siquidem
flammam in cordibus accendit. Misericordiam Dei
etiam annuntiat, viam etenim veritatis ostendit, sine er-
rore omnes expellit errores, & in veram pacem gressus
nostros dirigit. Per noctem denique veritatem ostendit:
*Nox dicitur (ait Augustinus) quando tristitia tribulationis
est.* Et quæ maior tribulatio, cum his temporibus mysti-
ca luminaria, ob Quietistarum tenebras, ferè nubilosa
appareant? Ad sonum igitur veritatis huius Psalterij,
fulgentemquæ splendorem huius Mysticæ Lucernæ, er-
rores fallazum Prophetarum confutati, symbola, &
æigmata Mysticorum Librorum exoluta, pericula,
dama, spiritualia, comoda tenebræ, anfractus, illusio-
nes Dæmonum, imò & vniversa, quæ animabus in via
spirituali eveniunt, clarificata, & acutissimè edocta; nec-
non & Magistris spiritualibus, in arduis, & obscurissimis
omnibus, quæ in dirigendis animabus occurrunt, claræ,
faciles, ac securæ notitiæ, practicæquæ instructiones mi-
rifice erudicæ comparent.

Huius operis Concinator similis Danieli Prophetae
visus est, si Augustino consulamus: *In nocte erat Daniel,
quando orabat, erat enim in captivitate Hierusalem: tunc
ipse in lacum Leonum missus est: tunc tres Pueri in ignem
præcipitati sunt, hæc patiebatur in captivitate Populus Is-
rael, Nox erat: Per noctem confitebatur Daniel veritatem
Dei: Sic enim veritatem Dei annuntiabat per noctem: Di-
gebat in oratione peccavimus, &c. Sic Populus Christianus,*

&

& verè Israeliticus; necnon & huius Lucernæ Auctor,
orando, & scribendo complet sicut Propheta. Quapropter
cum in Lucerna hac Mystica nihil Sacræ Scripturæ,
Sanctis Patribus, & probis moribus oppositum inveni-
rim; imò & his omnibus doctrinam valdè consonam,
vt patet Psalterio Spirituali, nam *Psalterium* (ait Au-
gustinus) *præcepta legis significat*. Idèd dignam vt Typis
mandetur iudico, in Collegio Sancti Vincentij Ferrarij
die 17. Decembris Anno 1691.

Fr. Andreas Maza & Salaberria

REVE

REVERENDI ADMODUM PATRIS
Philippi Aranda Societatis Iesu, Sacrae Theologiae in
Caesaraugustano Collegio Publici Professoris, Inquisitionis
Hispanae in Aragonia Qualificatoris, & in Archie-
piscopatu Caesaraugustano Examinatoris,
Synodalis, Censurae, & Approbatio.

EX Commissione Perillustris Domini D. Bartholomaei Sanz de Vera, Oxomensis Ecclesiae Primicerij, & pro Illustrissimo, ac Reverendissimo Domino D. Antonio Ibañes de la Riva Herrera, Archiepiscopo Caesaraugustano, magno Castellae Praeside, Archiepiscopatus Gubernatoris, Librum, cui titulus est, *Lucerna Mystica pro Directoribus Animarum cum manuductione Practica*, Authore, Iosepho Lopez Ezquerro, Presbytero Cantabro, legi diligenter, & cunctanter evolvi. Non contentus, Author, in rebus hisce sensum aded praetervectis, atque adeo, obscuris, accendisse *Lucernam*, manum exhibuit. Pronum est aliquando, nisi *manuducaris*, etiam in luce media, cespitare. Ut illo stret in via multiplici, *Lucernam* accendit: ne *Lucerna* desuper irradiantis illustrationi ex inexpecto gressu subrepere possit *illustro*, *manuducit*. Ardet ipse zelo *manuducendi*, qui simul lucet industria *dirigendi*: Coeunt haec simul munera in Authorem, & Librum: ut in Librum simul, & in Authorem appositè cadat illud Ioannis Elogium, *Lucerna ardentis, & lucentis*. Accedite ad eum (exclamabo eum Regio Vate) *accedite, & illuminamini: & facies vestrae non confundentur*: id est, Exponente Dionysio Carthusiano, *corda vestra non fraudabuntur spe sua*.

Et quidem novissimis hisce temporibus, in quibus, ut cum fletu querebatur Apostolus ad Philippenses, *Inimici Crucis Christi, quorum finis, veritas; & Deus, venter; & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt*, ardentes
malig-

maligni spiritus tædas, Illuminatorum sectam suscitaturi, in obsecrationem potius, quàm in ductum simplicium animarum, accendere conati sunt; Opus erat *Lucerna Mystica*, quæ, discussis fugatisque Tenebrionum istorum umbris, tuam, solideque calcabilem, ingressuris, ad *Sancta Sanctorum*, sua luce viam Ostenderet. Et certè Cherub ille, qui iuxta Ezechielem *intra Sancta Sanctorum*, id est, exponete Hieronymo, intra delicias spiritus, & in cōtemplationis arcano describitur, *duas* tantum dicitur habuisse *facies*, Hominis, & Leonis: cum extra Sancta Sanctorum, & in atrijs Templi, nēpè, in spiritualis vitæ quasi vestibulo, & in Orationis præliminaribus exercitijs, *quatuor* habuisse *facies*, Hominis, Bovis, Leonis, & Aquilæ, deprehendatur. Hæsi non semel ad disparem huius Cherubini, intra, & extra Sancta Sanctorum, adumbrationem, imaginemque. Ecceur, aiebam; si Scholæ Affectus præest, & Orationis, vel atrijs, Incipientibus, & Proficientibus; vel Arcana Perfectis, ostendit; non potius Seraphini ardentis, quàm scientis Cherubini præferret imaginem? Non Seraphinos Deus in Duces inaugurat, sed Cherubinos: qui *Lucerna* mentis irradiante præpolleant. Hos vult in Ecclesia Deus ad Directores Animarum: sed, qui Incipientibus, & Proficientibus, modò collaborent ut Boves: modò dimicent ut Leones: modò, ut Aquilæ, prævolent: modò tandem compatiantur ut homines: Perfectis verò, & iam in Mysticarum Rerum arcanitatem admissis, Aquilæ volatibus, id est, ingenij proprii conatibus: intercis, & Bovis terræ hærentis relicta imitatione, manent Homo solùm, & Leo: Leo, ad perseverantiam fortis; ad Prudentiam, Homo: nihil enim, in hac via spiritus, nocere magis, vnquam potest, quàm, amisso, vel omisso Prudentiæ gubernaculo, temerè se, ad cuiuslibet auræ leniter adflantis motum, adijcere. Qui ad Lucernæ huius lumen adnaviget, facile declinabit hos scopulos.

Tria maximè placent in Authore, & in Opere: Ordo, Soliditas, & claritas. Ordo, methodicus est: & per portam Aquilonis, vt aiebat Hieronymus in quadragesimum Ezechielis, id est, purgato frigore Delictorū, ad Austrum, vbi iam incalescit meditationis igne, virtutum fervor in Proficientibus; & exinde ad Orientalem portam, vbi sese Contemplativis affundit Divinitatis exortus sol, Animas, sine discrimine Occasus, inducit. Soliditas, eius videtur esse Lapidis, super quem apud Zachariam, septem oculi sunt. Qui sunt oculi, nisi Doctores Ecclesiæ: quos ita video ab Authore diligenter expensos ad accendendam hanc Lucernam suam, vt eius calamus, Omnium Authorum, & Doctorum, qui suam in hanc rem, symbolam obtulere, principijs nixus, & doctrina perfusus, non tam mihi Calamus scribentis, quàm Dirigentis Virga illa vigilans, & plena oculis videatur. Iam de Claritate, quæ in hac, vt aiebat magnus Dionysius, Caliginosa Theologia, non est facilis, non est cur loquar. Lucernæ splendor sua se luce proder. Quare totum Opus in Animarum bonum, in Bonorum morum excitationem, & in Directorum indeficiens lumen, publica luce dignum cenfeo. Cæsaraugustæ. Ex hoc Collegio Societatis Iesu, Die 18. Decemb. ann. 1691.

Philippus Aranda Soc. Iesu

APPROB.

APPREBATIO R. P. Fr. HIERONYMI
de Lorte, & Escartin, in Sacra Theologia Lectoris In-
bilati, Sanctæ Inquisitionis Qualificatoris, Illustrissimi
Domini Nuncij Theologi, Examinatoris Apo-
stolici Nunciaturæ Hispaniarum, Archipresulatus
Casaraugustani Synodalis Examinatoris, atque
Provincia Aragonum S. P. N. Fran-
cisci Diffinitoris.

LIBRVM hunc, haud abs re, *Lucerna Mystica pro dire-*
ctoribus animarum, indigitatum; à Venerabili Iose-
pho Lopez Ezquerro, Presbytero Cantabro, Asopolensi com-
pilatam; à per Illustri Dño D. D. Bartholomæo Sanz de Vera,
Cantore, Dignitate, & Canonico S. Cathedralis Ecclesiæ Oxo-
mensis, & in spiritualibus, & temporalibus Vicario Genera-
li, Officiali, & Provisore Ecclesiastico, Governatore, & Iudice
Metropolitano Civitatis, & Archiepiscopatus Casaraugustæ,
per Illustrissimum Dominum D. D. Antonium Ibañes de la
Riva Herrera, Archiepiscopum Casaraugustanum, &c. mihi
commissum, confestim legi, crebro evolvi, & impense so-
*phum, atque edifferentem, inveni. Eius Epigrafe *Lucer-**
na, nam pedibus, & semitis peccatoris lumen. Ardens, &
massaliter lucens. Vt ardens, facula est, corda circumqua-
que, usque ad imum vrescens. Vt lucens, ab itinere Patriæ
Cœlestis deviantibus, limpidè propalat, & artam viam
hæsitantibus gnaviter enodat: Et si lux iustorum latificat,
Lucerna autem impiorum extinguetur. huius Lucernæ lu-
ce exultabit probus, & Lucerna pravorum peribit: nam si
Psalmistæ Regi asciscitur fœlicitas fruendi splendore
Hierusalem, iuxta illud: Propter David dedit Dominus
Deus tuus Lucernam in Hierusalem; propter hunc Aucto-
rem gaudet mystica Hierusalem, quæ est anima iusti,

Psalm. 138.

Joan. 5.

Proverb. 134.

3. Reg. 11.

splena.

Plendida Lucernā, quæ profectui virtutum est proficua,
Directoribus animarum per vitis, iustorum gressibus ap-
posita, probis moribus consona, pravis feralis, orthodoxæ
fidei prona, Sanctis Patribus vsitata, Sacris Paginis nixa,
in omnibus suis verbis insinulata, & cunctis fidelibus
Lucæ 8. 16. æcumenica. Et quia, *nemo Lucernam accendens, operit eam
vase, aut subtus lectum ponit: sed supra Candelabrum ponit,
ut intrantes videant lumen.* Id circo, Lucernam hanc, vt
intrantes viam perfectionis, lumen videant, quod typis
mandetur, seu vt in lucem publicam prodeat, fore dig-
nam, censeo. In hoc Regali Cæsaraugustano Sancti Fran-
cisci Conventu die 19. Decembris 1691.

Fr. Hieronymus de Lorte, & Escartin.

IMPRIMATUR.

D. Bartholomæus Sanz de Vera,
Gub. & Vic. Gen.

CENSV.

CENSURAR. P. Fr. ANTONII PEREZ,
Sacrae Theologiae eximij Lectoris, Sanctae Inquisitionis
Qualificatoris, & Collegij Sancti Didaci
Guardiani.

HANC aspexi Mysticam Lucernam, quam accendit
D. Iosephus Lopez Ezquerra, Presbyter Cantabrien-
s pro Directoribus animarum; & de sub modio,
ponere studet super candelabrum Presbyter Anonymus,
profectus animarum cupidus: Et dum laudo scientiam, &
charitatem in utroque, ipsis gratias refero, pro tam divi-
na luce.

Lucerna pedibus meis verbum tuum, clamabat Propheta
Rex; & ait Nicolaus de Lyra: *Hic ponitur Directio contem-
plationis*. Pedibus meis dixit; id est: *Progressui meo in ope-
ribus bonis*. Ut proportione servata in hac Lucerna My-
stica, *Directio contemplationis* laudetur ex mirabili scientia
D. Iosephi Lopez Ezquerra, pro Directoribus Spirituum;
& *animarum progressus*, cupiditati Anonymi debeatur.
En miraculum: Cupiditas radix omnium bonorum, dum
levare Lucernam satagit, luceq; perfundere gressus, ut il-
luminet his, qui in tenebris ignorantiae sedent, ad diri-
gendos pedes eorum in viam pacis. Propterea additur:
& *lumen semitis meis*, quia hujus Lucernae lumine semi-
tae apparent planae, Purgativa, Illuminativa, & Vnitiva, ut
attendens Director, securus possit incedere. Opus sane
mirabile, tanquam Stella fulgida apparet in Oriente, ut
ante oculos sapientium Directorum posita, tres viae aper-
te demonstrantur, ad Regem Regum purius, & altius
adorandum. In Oceano orationis fluctuat Contemplati-
vus; in campo certaminis cum Diabolo congregitur; &
in tenebris purgationis angitur spiritus: Gaudeat gaudio
magno valde, quia apparuit stella, quae in mari est via,
in campo dux, & in tenebris Lucerna.

Neminem iam terreat tenebrosa confusions, quibus de scientia mystica communiter scribitur, & loquitur, quia accensa hac Lucerna, & in altum rationis collocata, dicere possumus: *Sicut tenebrae eius, ita & lumen eius.* Lucerna est praefulgida, & Stella orientalis mystica lucens, & flagrans; incedens, & illuminans; iter securum pandens ad sublimiorem gloriam, dum mentes docet, & arripit ad altiorem contemplationem; & vias parat, & planat ad puriorem Dei amorem. Amoris flamma in humano peccatore accensa, non nisi ægerime occultari potest, canebat Ovidius:

Quis enim zelaverit ignem?

Lumine qui semper proditur ipse suo.

Amor incensus in corde Authoris difficillime obnubilabitur: Ipsemet ignis in Anonymo cupido manifeste proditur; & in hac Mystica Lucerna pro animarum directione, semper ardebit Charitas utriusque. Ab Apostolo Paulo acceptam habuerunt hanc Christiferam methodum erudiendi omnes, ut testatur Divus Gregorius Homil. 17. in Ezechielem: Docentes, quæ Dei sunt quærere; falsa deviare, vera ut sunt, invenire; verè amabilia ardentius appetere; & in difficilibus viæ mysticæ gressibus pedes dirigere, & manuducere, ut securius, & abundantius possit anima proficere.

Christum Dominum Cruci affixum altissimæ Lucernæ accensa similem intelliges, addito lemmate: *Vt luceat omnibus.* Vtique Lucerna ista, illius ardore succensa, ad illam inextinguibilem, in qua inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, charitatis ardore ducit, elevat, rapit, docet mentes, & corda fidelium; accenditur enim, ut luceat omnibus. Aliam lucernam accensam, & radijs solaribus expositam in mundo symbolico inventio, hoc Hemistichio insignitam: *Geminus me conspicit ardor.* Et hæc Lucerna, quasi geminata luce, Deum inspicit, &

Pro-

Proximum, iuxta Divum Paulum: *Coarctor è duobus: Ut primo diligatur Deus toto corde, & hinc proximus dirigatur sollicitè,*

De Sacro Apostolo Gentium hanc concinit stropham, Sanctus Petrus Damianus, in quodam Hymno:

Micantis more lampadis,

Perfundit Orbem radijs,

Fugat errorum tenebras,

Ut sola regnet veritas.

Ad cuius similitudinem more lampadis, accensa ista Lucerna, animas perfundit radijs, fugans errorum tenebras, ut sine hesitatione, & periculo dirigantur ad solam Regiam veritatem adorandam, in eo qui est via, veritas, & vita: Ideoq; eo splendidior conspicietur, quo altior, & superior elevabitur; siquidem tanto vberiore diffundet splendorem, quo sublimiorem occupabit gradum. Altissima igitur petit, lucet, & ardet; dirigit potentias; manuducit mentes; erudit animas; docet omnes; flagrat amore corda; mereturq; audire: *Festina extinctos reddere luci,* quod de Lucerna accensa extinctas illuminante, dixerat Engelgrave. Age ergo; festina in publicam lucem, ut suffices defunctos affectus; illumines obcecatos spiritus; ignescas congelidas animas; Directores dirigas; Magistros doceas, spargens omnibus lumina claritatis, & charitatis, ad fervidè orandum, purè contemplandum, & securè amandum.

Ergo mirabilis, & plausibilis erit ista Lucerna, dum omnia bona veniunt pariter cum illa. Ardeat igitur quasi Fanale aeternum, ut orantes, & contemplantes mare profundissimum, & immensum adorabilis Deitatis, inducat feliciter in desideratum portum Divini amoris. Ardeat inextinguibilis in manibus omnium Directorum animarum. Ardeat, & fulgeat, non extinguatur in tentationis, & purgationis nocte lumen illius, & nox sicut dies illuminabitur.

bitur. Et ad rem præsentem dicamus cū Symbolographo:

Nos tenebræ sumus, & picea caligine tecti:

Vndiquè, & ex nobis gratia nulla micat:

Sed mihi, dùm splendet tua lux, Deus, omnia splendent:

Hinc lux grata mihi, vitæquè grata venit.

Videns, & legens explevi mandatum Perillustis admodum Domini D. D. Antonij Blanco & Gomez, Regentis Regiam Cancellariam; & omnia perlustrans, nihil inveni prudentiæ dissonum, rationi oppositum, aut bonis moribus contrarium: Imò omnia maxime coherencia Sanctæ Ecclesiæ consuetudini; communi Theologiæ; vestigijs Sanctorum, & ipsorum scriptis, aliorumq; Doctorum, quos in scientia mystica, tanquam peritos, & laudabiles Magistros veneramus: Et toto cælo, quantum distat lux ab umbris, distat hæc directio practica ab immundis Hæreticorum fraudibus, præsertim nostri temporis; qui turpissimam, & otiosam quietem in sua falsa oratione constituunt. Ideoq; libens rogo, vt hanc Mysticam Lucernam ad publicam lucem prodire permittat. Sic sentio, salvo semper, &c. In Collegio Sancti Didaci, die 3. Decembris, Anno 1691.

Fr. Antonius Perez,

IMPRIMATUR.

V. Blanco, Reg.

SERIES

S E R I E S
TRACTATVVM ET CAPITVM
 HVIVS VOLVMINIS.

Prologomena animadversiones ad huius Libri plenam intelligentiam apprime necessariae.

TRACTATVS PRIMVS.

- QVÆ, & quotuplex sit unio mystica: Qui debeant esse Dotes Magistri spiritualis; & quænam sint animarum, & geniorum genera. Pag. 16. 1.
- CAP. 1. Quæ, & quotuplex sit unio mystica, & specialitèr de unione intellectus creati, cum intellectu divino. 16.
- CAP. 2. Quæ, & quotuplex sit unio mystica voluntatis. 17.
- CAP. 3. Quæ sit unio passiva animæ cum Deo. 19.
- CAP. 4. De Dotibus, & conditionibus, quibus pollere debet Magister spiritualis. 24.
- CAP. 5. De his, quæ attinent ad irreprehensibilitatem Magistri spiritualis. 27.
- CAP. 6. De alijs dotibus generalibus spiritualis Magistri. 30.
- CAP. 7. De alijs dotibus prædictæ quibus insigniri debet Magister. 36.
- CAP. 8. De varijs animarum genijs, & de modo cognoscendi viâ, & exercitiis, quæ unicuique earum conveniunt. 42.
- CAP. 9. Quomodo cognoscere poterit Magister gradum orationis, & mysticæ perfectionis, ad quam animæ pervenire valebunt. 46.
- CAP. 10. Prosequitur antecedentis Capituli thema. 53.
- CAP. 11. Aliqua animadvertuntur ad rectam intelligentiâ duorum Capitulum antecedentium. 58.
- CAP. 12. De his, quæ Magister gerere debet, statim ac anima eius directioni se exponit. 62.
- CAP. 13. Prosequitur materia antecedentis Capituli. 65.

TRACTATVS SECVNDVS.

De anima rationali, eiusquæ viribus, & potentijs.

- CAP. 1. Quæ sit anima rationalis, secundum partem sensitivam, & de sensu communi, sive de imaginatione. 74.
- CAP. 2. Prosequitur antecedentis Capituli thema & modus exponitur, quo aliqui in spiritu transportantur. 75.
- CAP. 3. De appetitu sensitivo sive potentia appetitiva materiali. 79.
- CAP. 4. De modo subiugandi appetitum, ad rationis imperium. 84.

CAP.

CAP. 5. Præcedentis Cap'is materia concluditur.	94.
CAP. 6. De speciebus impressis, & expressis, tam naturalibus, quam supernaturalibus, & ubi fiant, & recipiantur.	96.
CAP. 7. Quæ sit anima rationalis, secundum eius partem spiritualem, & superiorem.	97.
CAP. 8. Virum anima distinguatur realiter à suis potentijs.	103.
CAP. 9. De prima, & superiori potentia animæ scilicet, de intellectu, sive potentia cognoscitiva spirituali.	107.
CAP. 10. Prosequitur materia antecedentis Capitis.	113.
CAP. 11. De secunda potentia animæ, nempe de memoria, sive reminiscencia spirituali.	118.
CAP. 12. De tertia superiori animæ potentia, sive de voluntate spirituali, eiusq; requisitis ad perfectam libertatem.	121.
CAP. 13. De alijs requisitis ad perfectam libertatem voluntatis.	126.
CAP. 14. Prosequitur, & concluditur materia voluntatis.	129.

TRACTATUS TERTIVS.

De habitibus naturalibus, & supernaturalibus.	135.
CAP. 1. De virtutibus, & earum habitibus, tam naturalibus, quam supernaturalibus, & infusis, de quibus tractatur in communi.	136.
CAP. 2. De modo quo habitus virtutum sunt in anima, & quomodo crescant, & minuantur; & de habituali, & actuali eorum regulatione.	140.
CAP. 3. De necessitate virtutum, tam Moralium, quam Theologicarum.	145.
CAP. 4. Virum habitus virtutum, tam acquisiti, quam infusi, maneat in anima, gratia, & charitate deperdita; & quæ sit vera virtus.	148.
CAP. 5. De Donis Spiritus Sancti in communi, & an sint habitus.	153.
CAP. 6. De Donis Spiritus Sancti in particulari, cum doctrina practica in singulis.	160.
CAP. 7. Prosequitur eadem materia.	164.
CAP. 8. Concluditur materia de Donis, & agitur de fructibus Spiritus Sancti.	169.

TRACTATUS QVARTVS.

De Gratijs gratis datis.	173.
CAP. 1. De Gratijs gratis datis in communi.	173.
CAP. 2. De Gratijs gratis datis in particulari, cum doctrina practica	

Elia pro singulis; & præcipue de Gratia Sapientie, prima ex gratis datis.

- CAP. 3. De Gratia Scientia, secunda ex gratis datis. 177.
CAP. 4. De Gratia fidei, tertia ex gratis datis. 181.
CAP. 5. De Gratia sanitatum, quarta ex gratis datis. 183.
CAP. 6. De Gratia operationis virtutum, quinta ex gratis datis. 187.
CAP. 7. De Gratia Prophetia, sexta ex gratis datis. 191.
CAP. 8. De Lumine prophetico, & differentijs Prophetia. 195.
CAP. 9. De his, quæ requiruntur ad Prophetiam, & de practica eius instructione. 200.
CAP. 10. De Gratia discretionis spirituum, septima ex gratis datis. 203.
CAP. 11. De modis, quibus Deus solet statum animarum Purgatorij manifestare. 210.
CAP. 12. De modo, quo in hisce apparitionibus se gerere debeat Magister spiritualis. 215.
CAP. 13. De apparitionibus Damnatorum, & de modo quo in eis se genere debeat Magister. 222.
CAP. 14. De practica instructione eorum, qui per visionem gehennæ vel apparitionem Damnatorum convertuntur. 227.
CAP. 15. De modo discernendi spiritus, & quid & quotuplex sit spiritus. 233.
CAP. 16. De spiritu divino, & de eius cognitione practica. 237.
CAP. 17. De spiritu diabolico, & de eius cognitione practica. 240.
CAP. 18. De his quæ observare debet Magister, ut practice cognoscatur fructus boni, aut mali spiritus. 242.
CAP. 19. De spiritu humano, & de eius cognitione practica. 246.
CAP. 20. De Gratia linguarum, octava ex gratis datis. 250.
CAP. 21. De Gratia interpretationis sermonum, nona, & ultima ex gratis datis. 255.

TRACTATUS QUINTVS.

- De favoribus supernaturalibus, & infusis, eorumque mirabilibus effectibus; & de practica illorum doctrina.
- CAP. 1. De favoribus supernaturalibus in communi. 264.
CAP. 2. Prosequitur præcedentis Capituli thema. 265.
CAP. 3. De favoribus supernaturalibus in particulari; & primò de visionibus exterioribus infusis. 269.
CAP. 4. De practica instructione circa prædictas visiones exteriores, & materiales. 272.
CAP. 5. De visionibus imaginarijs, & infusis. 276.
281.

CAP.

CAP. 6. De practica instructione circa huiusmodi imaginarias visiones.	285.
CAP. 7. De visionibus intellectualibus infusis.	292.
CAP. 8. De practica instructione Directoris, circa huiusmodi visiones intellectuales.	296.
CAP. 9. De locutionibus, sive verbis supernaturalibus, & infusis, & specialiter de verbis successivis.	300.
CAP. 10. De verbis formalibus infusis.	304.
CAP. 11. De verbis substantialibus infusis.	307.
CAP. 12. De revelationibus, sive notitijs supernaturalibus, & infusis.	312.
CAP. 13. De sensificationibus supernaturalibus, & infusis.	316.
CAP. 14. De tactibus substantialibus infusis.	320.
CAP. 15. De lachrymis supernaturalibus, & earum differentijs.	324.
CAP. 16. De impetu naturali, & infuso.	330.
CAP. 17. De practica instructione Directoris, circa huiusmodi impetus supernaturales.	335.
CAP. 18. De deliquio virium naturalium, vulgò Arrobaniento.	338.
CAP. 19. De practica instructione Directoris, circa hæc materialia deliquia.	341.
CAP. 20. De Ecstasi naturali, & divino.	347.
CAP. 21. De Raptu naturali, & infuso.	353.
CAP. 22. De Somno divino, sive de Morte mystica.	360.
CAP. 23. De Ebrietate, sive crapula divini amoris, ac de sana spiritus insaniam.	366.
CAP. 24. De nextinguibili Dei siti.	371.
CAP. 25. De languore divino, sive de agitudine divini amoris.	375.
CAP. 26. De Vulnere divino, sive de plaga amoris viva.	380.
CAP. 27. De Desponsatione spiritali anima cum Deo.	387.
CAP. 28. De Matrimonio spiritali, & divino.	391.
CAP. 29. De mirabili elevatione corporis, quæ animabus in statu Matrimonij spiritalis consistenibus evenire solet.	399.
CAP. 30. De Auctoris sententia, circa causam huius elevationis corporis.	406.
CAP. 31. De practica instructione Directoris, circa hanc corporis elevationem.	411.

TRACTATUS SEXTVS

De Purgationibus passivis animæ.

CAP. 1. De Purgationibus passivis in communi.

49.

429.

CAP.

CAP. 2. De purgatione passiva sensus, eiusque signis; & de primo eius instrumento, quod est lumen infusum.	427.
CAP. 3. De secundo instrumento purgationis, nempe de appetitibus, & passionibus naturalibus.	432.
CAP. 4. De tercio instrumento purgationis, quod est Dæmonis astutia.	438.
CAP. 5. De alijs cabilationibus Dæmonis, per se ipsum actis ad purgationem animarum.	443.
CAP. 6. De alijs modis, quibus Dæmon per se ipsum cooperatur huic purgationi; & agitur de Energumenis, & de eorum signis.	448.
CAP. 7. De commodis huius purgationis passivæ.	457.
CAP. 8. De purgatione passiva spiritus.	462.
CAP. 9. De primo instrumento huius purgationis, quod est lumen infusum modo purgativo.	467.
CAP. 10. De secundo instrumento huius purgationis, quod est amor infusus modo purgativo.	471.
CAP. 11. De tercio instrumento huius purgationis, quod est commercium creaturarum.	476.
CAP. 12. De aliquibus requisitis, & signis huius purgationis.	479.
CAP. 13. De practica instructione Directoris, circa hanc purgationem spiritus.	484.
CAP. 14. De commodis huius purgationis.	488.
CAP. 15. De purgatione passiva amoris.	492.
CAP. 16. De alijs laboribus, & afflictionibus, quibus anima extra purgationem exercentur.	498.
CAP. 17. De alio genere animarum, qua torqueri solent extra purgationem.	501.

MANUDUCTIO.

Brevis practica iuxta huius Voluminis doctrinam.	508.
--	------

VIA PURGATIVA.

Status Incipientium, eiusque exercitia, & directio practica.	509.
--	------

VIA ILLUMINATIVA.

Status Proficientium, eiusque exercitia, & directio practica.	518.
---	------

VIA VNITIVA

Status Perfeetorum, eiusque exercitia, & directio practica.	530.
---	------

STATUS

Vnitorum, eiusque exercitia, & directio practica.	543.
---	------

PROLOGVS AVCTORIS.

Ioan. 14. 2.

Ioan. 10. 9.

Ad Colofen.
2. 3.

IN domo Patris mei mansiones multæ sunt (ait divina veritas) Per multas namquè, & diversas ad sui cognitionem animas adducit. Ego sum ostium ovium (iterum ait) Si quis per me intraverit, salvabitur, & Pascua inveniet; in eo quippè sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Nullus equidè Directorum ambigit, quod in respectiva Christi imitatione, tota animæ perfectio consistat: Nullus hanc coelestem ianuã ignorat; sed per omnes vias tutò ad eam ducere, rari intelligunt. Sunt aliquæ trita satis, & faciles: aliæ è converso, difficiles, & obscuræ, per quas absquè supernaturali lumine, vix poterit Director, absquè errore, aut offendiculo animas conducere. Ad faciles utiquè multi exant. Doctorum libri: ad difficiles, non ita. Quamvis enim multa de contemplatione, eiusq; supernaturalibus effectibus scripta sint, tamen sub obscurissimis locutionibus, frasisibus, & metaphoris, earum adinstar, quæ in asterismo quimicæ artis reperiuntur; vbi licèt de modo extrahendi spiritus loquatur, obscurissimis tamen figuris vtendo, eadem quæ explanare intendunt, obscurant.

Idem ferè in Mysticis Libris conspicimus: Quidam enim, quia suæ experientiæ adæquatos non habent terminos, comparationibus, vel similitudinibus valdè improprijs vtuntur. Alij volentes Theologiam Mysticam omnino esse absimilem Scholasticæ, novos terminos inveniunt, quos novis etiam symbolis concludunt: Ex quibus omnibus ingens in Directoribus confusio, & animarũ nõ exiguum dispendium enascitur, & Magistri experientia carentes in tortuosum labyrinthum irretiuntur. Putant namque contemplationem, & vnionem divinam esse rem imperceptibilem, dùm eam vident totè difficilibus nominibus insigniri: Rapiuntur in admirationem ad materia-

lia

lia deliquia, ecstascs, raptus, luminis infusionem, eleva-
 tionem corporis, aliaq; huiusmodi: ignorant quidem eo-
 rum quidditatem, modum, causam, & vocationem; quare
 nec bonum, nec malum spiritū in eis distinguere, & quæ
 retinenda, aut reiicienda sint, intelligere valent. Ignorant
 pariter quid homo sit, secundum omnes vires suas, & po-
 tentias; virtutum, & donorū habitus vbi subiectentur; mo-
 dos infusionis divinæ; status animarum, & genios; signa in-
 fusarum purgationum, pericula, errores, & offendicula,
 quæ incurrere valet spiritus: nam licet à Mysticis multa
 doctissime, & expertissime pertractentur, pro inexpertis
 Magistris, vix sufficiunt; quamvis expertis, & doctis satis
 abundè provideant. Quamobrè in hoc manuali Volumine,
 omnia quæ in hac obscurissima via, à limine vsquè
 ad verticè evenire contingunt compendiatim exprimere
 decrevimus, ut tam expertis, & doctis Directoribus, qui-
 bus pauca sufficient, quam inexpertis, & indoctis, quibus
 omnia necessaria sunt, occurrere valeamus: Sapientibus
 enim (ut ait Apostolus) & insipientibus debitores sumus. *Ad Rom. 15*
 In sex igitur Tractatus hanc partimur materiem, in ¹⁴⁻
 quibus omnia quæ ad Mysticam Theologiam spectant,
 differuntur. In primo, quidditatem, & differentiam vni-
 onis mysticæ ostendimus; dotes, seu qualitates spirituali
 Magistro necessarias exponimus; ac deniquè modos dig-
 noscendi genios, & aptitudines animarum, cum cæteris ad
 suum perfectè munus obeundum contingentibus, declara-
 mus. In secundo, brevem animæ rationalis damus notitiã,
 eam nimirum, quæ ad directionem Magistri necessaria
 est. In tertio, quidditates, differentias, & vocationes, siue
 subiectiones virtutum, & donorū exponimus. In quarto,
 de gratijs gratis datis agimus. In quinto, de omnibus fa-
 voribus supernaturalibus, plenè cum omnibus ad praxim,
 & directionem necessarijs. In sexto deniquè, de omnibus
 passivis purgationibus: & ad calcem operis, in gratiam

Di-

Directorum, brevis adducitur manu ductio practica, iux-
ta huius Voluminis doctrinam.

Nonnulla scholasticè tractantur (valdè enim necessa-
rium est) quia non in captu mentis, sed in solida Theolo-
gia Scholastica Mysticam fundare, & fulcire debemus.
Sententias Sanctorum Patrum, & auctoritates Doctorum,
ne legentium oculis ob diversitatem characteris obsta-
culum sint; his notulis [] includimus, & distinguimus.
Doctrina est omnibus communis, & contemplativis spe-
cialis; ad omnes enim instruendus est Magister, licet sco-
pus noster sit, cum pro difficilioribus, & supernaturalibus
instruere. Sume igitur, pie Lector, in manu tua Lucernam
hanc, si fortè propter tepidi mei spiritus inefficaciam, non
lucentem, ardentem tamen propter tui profectus, & Dei
gloriæ avidum desiderium; à qua si pia, simpliciq; manu
sumpseris, fortè lucem capies: Si verò obscuræ, aut tre-
mulæ lucis tibi visa sit, eam tuis flatibus extingue: Non
enim quæro gloriam meam, cum humanam laudem, vel
vituperationem foci æstimem; vndè ab omnibus paratus
sum corrigi, & emendari; non solum correctioni almæ
Matris Ecclesiæ Catholicæ, & venerando Sanctæ Inqui-
sitionis Tribunali, me in omnibus submitiendo, sed cui-
libet etiam, qui meliori intelligentia poleat. Vale.

S. Bonaventura in Prologo Itiner. As-

cen. Mentis ad Deum.

*Rogo, quòd magis pensetur intentio scri-
bentis, quàm opus: magis dictorum sen-
sus, quàm sermo cultus: magis veritas,
quàm sermonum venustas.*

PROLOGOMENÆ

ANIMADVERSIONES AD HVIVS LIBRI
PLENAM INTELLIGENTIAM APRIME
NECESSARIÆ.

MERITò quidem retrahi poterat, calamus hanc aggredi pertractare materiam, cum isce temporibus aliquorum Dogmatistarum temeraria præsumptio, ad Mysticam animæ cum Deo vnionem, novas vias, inusitados gressus, & erroneos anfractus, potiùs à Diabólico quàm à Divino Spiritu ducti, ad animarum perditionem, & morum corruptelam (Mundo scandalis infecto) docere, & praticare, non erubuerunt. Quinimò, & propterea viris spiritualibus, & doctis visum est, hanc nostram opellam debere Typis mandare, vt tam Directores, quàm directi gressus suos tutò figere possint in vijs Iustitiæ, & Sanctitatis, quas Beati Patres ab initio nascentis Ecclesiæ docuerunt, & in praxim deduxerunt; non parvulis ministrando escam perfectorum; sed observando indoles, habitudines, motus, & habilitates animarum, vt vnaquæq; per illam viam, quæ magis ei conveniens sit, incedere possit.

Qui enim in mysticis libris sit mediocritè versatus, facile cognoscere poterit aliquam in pertractandis huiusmodi rebus confusionem; quia nimirum quòd in se est facile, valde difficillimum, & inaccessibile depingit: Quamobrem ob exiguam aliquorum intelligentiam, veniunt animæ in otia turpissima, alucinationes Diabolicas, & errores execrabiles, quando tota christiana disciplinæ perfectio consistit in cognoscendo, & amando Deum super omnia, eiq; inserviando, & obtemperando, quin (vt aliqui volunt) sint aliqui phantastici Paradysi, funda,

illapsus, & laboryntia; nisi tantum recedere a malo, face-
re bonum; Deum diligere, eiusque preceptis obedire. Nec
ad id maior suppetit difficultas, quam quod anima se dis-
ponat, & in se ipsam per respectivam imitationem in-
duat Dominum Iesum Christum. Alia vero sunt phanta-
sia precipitia, & per altissimam, & delicatam funem am-
bulare; ex qua cadere (turbato capite) valde contingens
est.

3 Cum autem animae quae efficaciter viam perfectio-
nis arripiunt, & suas inordinatas passiones fideliter mor-
tificant, exercitium virtutum sollicitè procurant, & tam
in oratione, quam extra faciem Domini quaerunt sem-
per, tot, & talia supernaturaliter experiri soleant; quarum
si Director careat experientia, vel doctrina, facile pote-
rit cum earum detrimento deplorabiliter errare: Quam-
obrem sicut animabus necessarium est Magistro ductore
procedere, ita Magistris necessarium est, nihil eorum
quae in hac via virtutis, & perfectionis occurrere possunt,
penitus ignorare, ut in tam diversis eventibus, laboribus,
obscuritatibus, tentationibus, & purgationibus, eas du-
cere, consolari, & proficere valeat.

4 Propterea oportet, quod haec nostra Lucerna My-
stica omnia haec maiori qua possit claritate perfundat:
Quare non solum facilia, & communia, verum etiam dif-
ficilia, & singularia ostendere debet; quin admiretur Le-
ctor, quod ipse temporibus sermonem faciat de contem-
platione, tam activa, quam passiva, de tentionibus vehe-
mentibus, de internis, & obscurissimis purgationibus, de
visionibus, revelationibus, caeterisque supernaturalibus fa-
voribus; cum haec omnia habeant, & patiantur animae
spirituales, & mysticae; quarum causas, & effectus, si Di-
rector ignoret, nullum in eis remedium adhibere, & exi-
guum progressum facere potest; quinimò & affligere, &
forsitan perdere, & illaqueare.

Curavimus quod in hoc volumine, non solum experientia loqueretur, sed etiam sollicita adesset cura referendi omnia ad Theologiam Scholasticam, & ad pondus validissimæ rationis, ut legenti pervium erit. Tamen animadvertere oportet, quod doctrina pro consecranda spiritali via; videlicet, pro modo exercendi virtutes, sectandi mortificationem, declinandi vitia, & compescendi deordinatas passiones, adeo accuratè, disertèq; in multis libris spiritalibus habetur, quod supervacaneum prorsus esset, ea quæ ab illis doctius, & melius exprimuntur, nostro impolito calamo repetere.

6. Noster igitur scopus est, solum de necessarijs ad directionem animarum instruere Directores; & præcipue circa eas quæ verè, & tutò per viam difficilem, & supernaturalem incedunt, quæ per multum temporis debent exercere meditationem, sanctasq; & pias considerationes, accommodatas illis vijs in quibus versantur; scilicet, Purgativæ, Illuminativæ, & Unitivæ, quin vllò unquã modo nisi vrgenti necessitate meditationem relinquunt. Itaq; dum à Deo non moventur, vel ad tranquilam pacem in termino meditationis non vocantur, debent semper meditari, quovsque illum teneant, quin vacuæ, & quiosæ motionem Divinam præstolentur; sed dum affectu ad aliquam veritatem Catholicam carent, eam sollicitè investigare satagant, quia ut benè notant P. Paulus Sæneri, ex Societate Iesu, nullum extremum sequendum est; scilicet, nec semper meditari, nec semper meditationem relinquere; sed medium videlicet meditandi quovsque affectus exciretur ad quiescendum in termino meditationis, in quo ab ulterioribus discursibus cessandum est, ut communiter docent omnes.

7. Plures verò sunt qui ex assidua meditatione habitum sibi adeo compararunt, quod absque actualibus discursibus faciliter in termino (qui est Deus) conquiescunt,

ac retrohabiti sui laboris fructum percipiunt, manentes in pacifica, simplici; Dei notitia, & amore; quæ communiter dici solet oratio fidei, vel activa contemplatio; quam anima ex vi præteritarum meditationum acquisivit, & ex assiduitate persistendi in illa, diu perseverare potest in ipsa sancta quiete, & simplici, & amatoria Dei notitia; nam ut ait Bernardus: [Noscere debes, quod Divina virtus plus facere potest, quam homo cogitare, & quomodo frequentia actus similem sibi habitum generare consuevit, inde sapius contigit, quod ad illud ad quod fortasse se homo à principio adstrinxit, cum quadam violentia, & difficultate, postea faciliter operabitur, & tamen eum magna delectatione, dummodo non desistat.] Et

S. Bernard.
de off. princ.
2. 2.

S. Bernard.
de foy. cap.
33.

S. Ioan. à Cruce
de ascensu
Mont. Carmeli,
lib. 2.
cap. 14.

alibi affirmat, quod debemus [assuescere contemplationi] quæ proculdubio debet esse activa, & non passiva, de qua non possumus habitum acquirere.

Placet pro confirmatione afferre verba valde notanda B. Ioannis à Cruce: [Finis (inquit) meditationis, & discursus in rebus Divinis est, extrahere aliquam notitiam, & amorem Dei; & quoties anima eam extrahit, agit unum actum; & sicut multi actus in anima habitum generant, ita plures actus huius amatoriae notitiae, quos anima divisim elicit, adeo veniunt continuari per usum, quod de eis habitus fiat: Itaque quod antea anima extraherat per partes, suo labore meditando in particulis notitijs, iam per usum versum est in habitum, & substantiam unius notitiae amatoriae, & generalis; non distinctae, & particularis ut antea: Quare anima illic, ac in oratione ponitur, sicut ille qui aquam habet collectam absque labore bibit in suavitate, quin eam iterum aurire necesse sit per canales præteritarum considerationum, formarum, & figurarum; eodem modo illic invenitur in actu notitiae confusa, amatoriae, pacificae, & quietae, in qua sapientiam, amorem, & saporem bibit; & hæc est

causa

causa quare anima magnum laborem, & insaporem patitur, cum in huiusmodi quiete consistens, ad meditando, laborandumq; in particularibus notitijs revocatur; quia nimirum ei contigit sicuti infanti, qui suggens lac quod in materno ubere collegit, ab illo aufertur, ut iterum attractione manuum sibi recolligat: & veluti illi qui dum corticem abstulit, & substantiam degustat, si eam relinquere cogeretur, ut iterum eandem corticem ablatam auferret, neque corticem reperiet, nec substantiam quam è manibus solvit degustaret; parilis illi qui rem habitam relinquit, ut iterum teneat: Sic evenit multis hunc statum ingredi incipientibus, qui putantes totum negotium consistere in discurrendo, & intelligendo particularia per imagines, & formas, quæ sunt cortices spiritus; easq; non reperientes in illa amatoria, & substantiali quiete, sese perditos credunt, tempusq; orationis vanè consumere: Itaque quærere reddunt illam corticem suæ imaginis, & discursus; quam (quia ablata est) nullatenus reperire valent; vndè nec gaudent substantia, nec meditationem inveniunt, subindèq; turbantur, ac ab arrepta via putant recalcitraffe.] Hactenus Beatus Doctor.

29. Quem locum, & alios similes B. Ioannis à Cruce, plures intelligere certant de passiva contemplatione, & non de activa; sed malè, cum hic sermo fiat de contemplatione, de qua per repetitionem actuum generatur habitus: Passiva autem cõtemplatio, habitum generare non potest, cum per nullos actus assequi ab homine possit, sed omninò pender à mèra gratia, & largitate Divina. Supponit insuper S. Doctor, quod ex prædicta contemplatione quieta, & amatoria; potest homo ad meditationem exilire; quod fieri repugnat in contemplatione passiva, cum ab ea dum passiva est, impossibile sit animæ exire; ob intensissimam scilicèt occupationem, qua tota immergitur, & absorbetur. Vndè cum de modo acquirendi habitum

contemplationis per repetitos actus loquatur, similiterq; suadeat ita in illa permanere, quod pro illo tunc ad meditationem non reddat, manifestè de activa contemplatione loquitur, & non de passiva; & ita hunc locum intelligunt Fr. Antonius à Spiritu Sancto, Fr. Thomas à Iesu, Fr. Philippus à SS. Trinitate, Fr. Ioannes à Iesu Maria, Fr. Nicolaus à Iesu, Fr. Iosephus à Spiritu Sancto, & alij ex filijs B. Doctoris.

10 Meditatio igitur quæ in hanc contemplationem non transit, aut infructuosa, aut periculosa est, quatenus animam habet ligatam ad id quod in vita spirituali minus fructificat, ut expressè docet Fr. Thomas à Iesu per hæc verba: [Infructuosam meditationem debemus facile credere, & existimare, quæ in contemplationem, quæ illius finis est, non transit: erit enim tunc, sicut via sine termino, navigatio sine portu, corpus sine anima.]

Fr. Thom. à
Iesu de con-
templat. di-
vina, lib. 1.
cap. 13.

Archiepisc.
Calle. conf.
num. 6.

11 Ex quibus infert quidam doctus Antistes per evidentem consequentiam, valdè periculosa, singularem, & plurium damnorum radicem, esse doctrinam affirmantem, non dari contemplationem acquisitam, distinctam à meditatione discursiva, utpotè tenacitè confundentem terminos Theologicos meditationis, & contemplationis. Itaque inquit doctissimus Suarez: [Contemplatio Theologica non significat inquisitionem, aut meditationem, sed terminum ex communi usu, & doctrina Divi Thomæ, & Bernardi proximè citata.] Videatur obsecro per totum caput.

Suarez de
Relig. tom. 2.
lib. 2. cap. 9.
num. 4.

12 Hæc contemplatio acquisita illa est quam Theologi vocant orationem fidei; non quia sola fides concurrat, quia simul concurrat charitas in illa affectiva, & amatoria Dei notitia, & paritèr concurrat spes summi boni. Dicitur autem oratio fidei, quia fides proponit objecta revelata, quæ contemplanda sunt.

13 Hæc oratio fidei, & activa contemplatio, non nu-

p̄r inventa est, sed ab antiquis Patribus ab initio nascentis Ecclesie, valde v̄sitata, & edocta. De illa profundissime loquitur Divinus ille Dionysius Areopagita, non solum in illo vulgari textu à pluribus adducto, qui incipit: ΤΥ ΑΥΤΕΜ ΤΙΜΟΘΕΑ, &c. sed in multis sui divini operis libris, quos longum foret enumerare: Pro exemplo sufficiat ille ex *Epist.* 9. [Operapretium est (inquit) ut symbolis quæ sensum movent Divina mysteria exeuntes, ea per se nuda, & pura, oculo fidei intueamur: Si enim sic spectemus, venerabimur fontem vitæ in se ipsum diffusum, in se ipso stantem; cernimus etiam quandam vim simplicem, per se mobilem, per se agentem, se non deferentem, sed scientiam quæ omnium scientiarum est scientia, & semper per se ipsam semetipsam contemplatur.] Hæc Dionysius, & nihil clarius.

S. Dionysius
epist. 9. & in
c. 1. de Myst.
Theolog.

14 De eadem pariter contemplatione activa, seu fidei oratione, loqui sunt (1) S. Ignatius Martyr, (2) S. Cyprianus, (3) S. Maximus Martyr, (4) S. Idacius Syrus, (5) S. Proclus, (6) S. Basilus, (7) S. Hilarius, (8) S. Ioannes Damascenus, (9) S. Athanasius, (10) S. Gregorius Nazianzenus, (11) S. Gregorius Nisenus, (12) S. Hieronymus, (13) S. Ambrosius, (14) S. Augustinus, (15) S. Gregorius Magnus, (16) S. Ioannes Chrysostomus, (17) S. Cyrillus Hierosolymitanus, (18) S. Casarius Arelatensis, (19) S. Marcus Eremita, (20) S. Anselmus, (21) S. Bernardus, (22) D. Thomas, (23) & S. Laurentius Justinianus. Hi sunt Sancti Patres, qui orationem fidei, & activam contemplationem coluerunt, & suis scriptis commendatam reli-

(1) In epist.
4. ad Ephes.
(2) In Cant.
cap. 6.
(3) In cont.
de virt. &
vit. Cant. 5.
cap. 24.
(4) Lib. de
Munai con-
temp. in
Bibliot. tom.
5. fol. 222.
(5) In Epist.
ad Arn. en.
in Bibliot.
tom. 2. in
princip.

que-

(6) In 1. sol. cap. 5. & 8. (7) Lib. 1. de Trinit. (8) Orthodox fidei, lib. 4. cap. 12. (9) In Vita S. Antonij. (10) In carmin de vita sua, & orat. 34. (11) Homil. 6. in Cant. (12) Homil. 3. in Cant. (13) In cap. 11. Luca. (14) Lib. 9. conf. & lib. medit. c. 27. (15) Lib. 16. Moral. cap. 15. & 75. in Job, & Homil. 17. in Ezechiel. (16) Serm. de fide, spe, & charit. (17) Cathag. 9. 5. de fide. (18) Homil. 7. de Pascha. (19) De leg. spirit. cap. 3. num. 135. (20) In epist. 2. ad Corint. cap. 5. (21) Serm. 28. in Cant. (22) In Dioys. de Divin. nomina. cap. 1. lect. 1. & cap. 7. lect. 1. (23) De compunct. cap. ult.

querunt, & quam à communi Ecclesiæ praxi ab ipsis Apostolis deducta, accepisse fateantur. Et si temporum chronologia attendatur, constabit, à tempore Apostolorum vsque ad hoc nostrum devenisse. Videatur M. Maria ab Agreda in *Vita B. Mariæ, part. 2. nu. 1527. & 1528. & par. 3. num. 47. & 49.*

15 Ex recentioribus ferè omnes huiusmodi orationem, vnanimi calamo docent, vt sunt Bonaventura, Richardus, Hugo à S. Victore, Dionysius Carthusianus, Ioannes Gerson, B. Ioannes à Cruce, S. Franciscus Salesius, Henricus Suson, Ioannes Taulerus, Henricus Arpius, Franciscus Suarez, Iacobus Alvarez de Paz, P. D. Hieronymus Spert, Fr. Thomas de Valgornera, & ferè omnes communiter. Vndè constat, quod prædicta fidei oratio, seu actiua contemplatio non sit de novo inventa, sed valdè senex, & vsitata in Ecclesia Dei, ne aliquis parum doctus, aut consideratus audeat eiusmodi nomen orationis, aut damnare, aut fastidire.

16 Sed ad eius perfectum exercitium plura requiruntur, ne anima propter sui immoderationem, & indispositionem, in otium, aut in errorem prolabatur. Primò, quòd per longum tempus se exercuerit in vijs Purgatiua, & Illuminatiua, per sanctas, & pias considerationes, prædictis vijs accomodatas: vt enim tutò, & fructuosè possit in illa simplici, & amatoria Dei notitia perseverare, necessariò debet habere comparatum iam habitum persistendi in illa, ex frequentia præteritarum meditationum generatum; alioquin frustra laborabit, in ea conuiescere velle, quia vt ait Suarez: [Contemplationem quæ spectat ad viam Vnitivam, esse propriam perfectorum, quia talis contemplatio, non quasi per occasionem, & in transitu exercetur, sed per se, & quasi ex habitu.] Si ergo est exercitium perfectorum, necessariò debent vias Purgatiuam, & Illuminatiuam pertransijisse.

Suarez de
Relig. tom. 2.
lib. 2. cap. 11
num. 9.

ni 17. Secundo, quod anima sit nimis studiosa, & perfecta in omni virtute, & mortificatione, & per omnia, & in omnibus compescere, & mortificare studeat inordinatos passionum affectus, quia nimirum impossibile est in illa tranquilla, & sancta quiete perseverare, si eius inordinatæ passiones suis motibus spiritum obturbant; quare aiebat Basilus: [Nobis integrum est vitam quietam, omniq; S. Basil. orat. 21. de falis.] vacantem perturbatione constituere, si nimirum internos tumultus, qui ab affectionibus terrenis proficisci solent, sedaverimus, & mentem his quæ extrinsecus accidunt, altiore constituerimus.] Quod si fortè animæ, non penitus mortificatæ aliquam (suo videri) pacem habuerint, non vtrique vera pax erit, sed ficta; non operosa quies, sed turpe otium: [En' apperis (ait Bernardus) & ipse contemplationis quietem, & benè facis; tamen ne obliviscaris flores, quibus lectulum sponsæ legis aspersum: ergo & tu cura tuam similiter circumdare bonorum operum floribus, & virtutum exercitio, tanquam flore fructum sanctam otium pervenire, alioquin delicato sarris otio quiescere volēs, si non exercitatus quiescere appetis.] Idem tenent Gregorius Nazianzenus, Gregorius Magnus, D. Thomas, & Richardus.

18 Tercio, necessarium est quod ad exercitiam contemplativæ quietis, habeat anima genium aptum (quot genios aptos, & ineptos infra declarabimus) quia licet Deus possit ineptos genios in aptos mutare, communiter tamē eis se accommodat, nec naturalem aptitudinē mutat: [Quamvis enim Divina gratia (verba sunt Suarii) superare possit naturalem subiecti incapacitatem, ordinariè verò illi se accommodat, & idè in huiusmodi contemplationis vsu, ratio naturalis complexionis, & capacitatis habenda est, quod suo modo in toto vsu mentalis orationis habendum est.] Adèd namque diversæ sunt animorum conversationes, & indoles, quod multi sint qui nullo

S. Basil. orat. 21. de falis.

S. Bernard. Serm. 46. in Cant.

S. Greg. Nazianz. orat. 29. S. Greg. lib. 6. Moral. cap. 17. DT om. 1. 2. q. 63. art. 2. Richard. de grat. ad contempl. c. 76.

Suarez de Relig. tom. 2. lib. 2. cap. 12. num. 9.

S. Gregor.
lib. 6. Moral.
cap. 26.

modo possint in quiete durare; quare indigent honestis in operibus occupari. Alij è converso, ita otiosæ mētis sunt, quod ex labore, & occupatione deterrentur. [Sed inter hæc (ait Gregorius) magnopere sciendum est, quia valdè inter se diversæ sint conversationes animorum: Nonnulli autem hominum ita otiosæ mentis sunt, vt si eos labor occupationis excipiat, in ipsa operis occupatione succumbunt: & nonnulli ita inquieti sunt, vt si vacationem laboris habuerint, graviùs laborent, quia tantò deteriùs cordis tumultus tolerant, quantò eis licentiùs ad cogitationes vacant. Vndè necesse est, vt quieta mens ad exercitationem se immoderati laboris dilatet; nec inquieta ad exercitium contemplationis angustet. Sæpè enim qui contemplari Deum quietè poterant, occupationibus præsi ceciderunt; & sæpè qui occupati benè humanis vsibus viverent, gladio suæ quietis extincti sunt.]

S. Ioh. Chri
sost. homil.
in e. 8. Luca

19 Quartò, quòd non habeat occupationes, & negotia omninò contemplationi contraria; videlicèt negotiorum gestiones, lites, mercimoniam, vel villicationem, & his similia, quæ maximopere quieti, & pacificæ contemplationi opponuntur, quippè omnia hæc mentem distrahunt, & in varias partes circumferunt. Hæc sunt spinæ secùs viam mundanæ conversationis, vbi semen Divinæ illuminationis suffocatur, ac propterea evidentibus signis debent à Deo ad contemplationem vocari, vt Magister valeat eos in sancta quiete, & pacifico orationis fidei exercitio constituere. Quare aiebat Chrysostomus: [Quomodo credendum est in vepribus, & in via, & in lapide, prudentem hominem seminare? In agris quidem, & seminibus quæ terræ traduntur, stultè factum videretur.]

20 Quintò, & vltimò requiritur ad huiusmodi contemplationem vocatio Divina, & specialis; non enim sufficit indoles apra, negotiorum carentia, & omnimoda mortificationis, & virtutis exercitatio; sed insuper neces-
sarium

farium est, vt temeritatis iudicium evadat, quò ad sanctam quietem, atque ad simplicem, & amatorium Divinæ veritatis intuitum, vocetur à Domino, ne postea accedenti animæ, & non vocatæ, dicatur: *Quomodò hic intrasti non habens vestem nuptialem?* Et illud: *Noli altum sapere, sed time.* Vndè vt in Proverbijs habetur: *Melius est vt dicatur tibi, ascende hic, quam quod humilieris coram Principe.*

Matth. 22.
12.
Ad Roman.
11. 30.
Prover. 25 7.

21 Ad prædictam autem Divinam vocationem dignoscendam, trina illa signa ostendit B. Ioannes à Cruce (quæ, & nos infra afferremus) quibus omnibus exactissime servatis, fructuosa erit tunc, & excellens actio, amatoriam quietem contemplationis: [Sic enim vacare Deo (ait Laurentius Iustinianus) est omnium actionum præcellens actio, atque omnium occupationum præcipuum opus, dignum Deo, gratum omnibus Angelis, universæq; Cœlesti Curia placidissimum.]

S. Ioann. à
Cruce lib. 2.
ascens. Mon
is Carmel.
cap. 13.
S. Laurent.
Iustin. in fas
cicul amor.
cap. 1. nu. 3.

22 Sed vt in hac Lucerna nostra omnia clara sint, nullaq; dubietatis tenebra immisceatur; animadvertere debemus, quod cum in ea dicimus, vt anima in exercitio fidei, vel contemplationis activæ, vel in simplici, & amatorio Divinæ veritatis intuitu collocetur, vel quod eam Magister collocare procuret; hoc intelligimus de oratione fidei, modo hic prælibato; & similiter quod anima cui suadetur, vel suadenda est; habet omnia requisita, & præsertim habitum, & facilitatem ex vi præteritarum meditationum adeptam; alioquin ad meditationem iuxta statum suum ordinarium debet revertere.

23 Similiter cum dicimus, quod ab ipso perfectionis limine, animæ ducantur ad perfectionis fastigium, quod est Divina, & Mystica contemplatio, per meditationes, & exercitia in vijs Purgativa, Illuminativa, & Vnitiva; videlicet, per pondus rationis, & discursuum brevitate, tam in considerationibus Novissimorum, quam Vitæ, &

22
21
20
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

Passionis Domini nostri Iesu Christi, & cæterarum meditationum; illas tantum intelligimus animas, quæ iudicio Directoris habeant genium aptum contemplationi: Sed nullatenus intendimus, quod à limine, in exercitio sanctæ quietis constituentur, nam esset error manifestus; quinimò & consuademus, quod in quatuor Novissimis, in Vita, & Passione Domini, omnibusq; fidei nostræ Mysterijs, diù prius exercentur; solumq; necessitati cedentes, vi impulsus, & Divinæ vocationis, cum cæteris connexis, meditationem relinquunt, ut clarè infra suis locis patebit. Et vehementer reprobamus, quod ab ipsis perfectionis crepundijs, nec per aliquot tempus, animæ immaturè collocentur in otio, & quiete contemplationis activæ; sed ex secura præhabita cognitione, quod in eis prælibata omnia requisita inveniantur. Debent similiter in omnibus gradibus, & statibus, quâcumvis perfectis, mortificationem, poenitentiam, & virtutes sollicitè exercere; aliter enim omnis contemplatio, & quies erit otium, & allucinatio; vera siquidem contemplatio directè ordinatur ad vitæ reformationem, & ad faciliorem usum virtutum.

24 Deindè animadvertimus, quod quotiescumque in hoc opere proferimus, quod animâ in exercitio fidei se collocet, vel eam Magister collocare studeat, intelligimus de exercitio fidei, simulq; spei, & charitatis: Cum enim orationem fidei vocamus, non excludimus spem, & charitatem; quæ inseparabiles comites sunt Christianæ contemplationis: & consequenter animadvertimus, non intendere quod anima sit in vno solo actu fidei, semper in illo consistens, quamvis dicamus, quod in quantum est possibile sit, in exercitio fidei perseveret; quòd valdè diversum est, quia in exercitio fidei diù permanere possumus, multiplicando actus huius Theologicæ virtutis; in vno autem actu diù perseverare (ut volunt nostri temporis

poris Pseudoquietistæ) impossibile est, quia vt docet D. Thomas: [Licet vita contemplativa possit esse diuturna, quia pertinet ad illam partem animæ incorruptibilem, & quia in operibus vitæ contemplativæ, vt sunt exercitia sancta, & virtutes, possumus per totum vitæ spatium durare; sed in actu contemplationis, quod summum est vitæ contemplativæ, non possumus diù perdurare absque contemplativorum actuum multiplicatione.]

D. Thom. 2.2
q. 180. art. 8.
ad 2.

25 Et ratio est eiusdem Angelici: [Quia nulla actio potest diù durare in suo summo; summum verò contemplationis diù durare non potest, quamquam ad alios contemplationis actus possit diù durare.] Et alibi: [Dicendum, quod mens humana propter infirmitatem naturæ, diù stare in altum non potest; pondere enim infirmitatis deprimitur anima ad inferiora, & ideò contigit, quod quando mens orantis ascendit in Deum per contemplationem, subito vagetur ex quadam infirmitate.] Quòd similiter dixerat Gregorius per hæc verba: [Anima dum contemplari Deum nittitur, velut in quodam certamine posita, modò quasi exuperat, quia intelligendo, & sentiendo aliquid ab incircumscripso lumine degustat; modò succumbit, quia ex degustato iterum deficit.]

D. Thom. 2.2
q. 88. art. 12.
ad 2.

S. Gregor.
homil. 14. in
Ezechiel.

26 Sed notandum est cum D. Thoma: [Quod non est in contemplatione contentio, & certamen ex contrarietate virtutis quam contemplamur, sed ex defectu nostri intellectus, & ex corruptibili corpore, quod nos ad inferiora trahit, secundum illud Sapientiæ: *Corpus quod corrumpitur aggravat animam.*] Intelligimus ergo exercitium fidei, illud quod fit per multorum actuum repetitionem; non diù perseverando in vnico actu (quod quidem impossibile est) sequeretur enim ex eo otium, & omni moda potentiarum vacatio, atq; proxima dispositio ad errores, & diabolicas illusiones.

D. Thom. 2.2
q. 180. art. 7.
ad 2.

Sapient. 9. 15

27 Deniquè prælibatis omnibus his animadversionibus,

bus, inoffensa claritate potest exhiberi Lucerna nostra; sine quibus isce temporibus miseris aliquorum censorum poterant mentes caligare, quia à nomine adhuc orationis fidei auferunt lumina, cum eius exercitium à primordijs Ecclesiæ, à Sanctis Patribus, velut ab Apostolis acceptum, satis commendetur; & æquum non est, quod propter pravam intelligentiam, & perversam Quietistarum malitiam, à tam salubri, tamq; altissimo exercitio, aliquis arceatur.

*Archiepisc.
Calle. in
rens ad sa-
tisf. nu. 30.*

*Evagr. lib. 3
cap. 14. &
30.*

*Bernard. Lu-
semburg in
cathal. ba-
res.*

*S. Epiphan.
in lib. de
hæres.*

28 Nostram igitur concludimus sententiam cum ea quam quædam sacra Insula Hispaniæ, circa prædictam orationem, & activam contemplationem protulit: [Hæc pessima intelligentia orationis fidei, nullum debet vitium inferre solidò, & Catholico exercitio contemplationis, & veræ fidei orationis, quia cognita zizania, maiori cum æstimatione manet triticû ad escam. Temporibus quippè Zenonis Imperatoris fuerunt Hæretici vocati Pacificantes, ut refert Evagrius: nec propterea infectum fuit nomen eorum qui pacem veram in Ecclesia Sancta introducunt. Tempore etiam S. Vincentij Ferrarij, ad annum scilicèt 1400. orta fuit hæresis Flagelantium, ut refert Bernardus de Luxemburg: Nec exindè instituere destitit Vincentius laudabilem, & pœnitentem cæremoniam in publicis Ecclesiæ processionibus, tam in maiori Hebdomada, quam in cæteris Missionibus Apostolicis, cum veritatem disionxisset ab errore, illæsa remanente pœnitentia devota, & exemplari. Error Flagelantium erat affirmare, neminem posse salvari, absq; imitatione Christi in hac cruenta flagelatione: & adversus hunc errorem prædicans Vincentius, conservavit quod bonum habebat illa pœnitens mortificatio. Tandem fuerunt Hæretici qui B. Virginem Mariam, tanquam Deum colebant, teste Epiphanio: Quem excessum contraxit Ecclesia ad adorationem Hyperdulæ, quæ valdè cedit in beneficium ani-

animarum : Ergo licet perfidus Molinos suam perfidam orationem mentalem vocet orationem fidei, & contemplationem acquisitam ; non videtur vitiandam esse per suum pestilentem anhelitum , veram orationem fidei, quæ in optima , & Catholica intelligentia exercetur.] Hactenus ille, qui nihil ampliùs nobis dicendum reliquit.

29 Pro coronide dicere oportet, quod ferè tota huius voluminis doctrina probari, & fulciri poterat auctoritatibus Beatissimæ Virginis Mariæ , & Sororis Mariæ ab Agreda in eius Mystica Civitate Dei, sive Historia Viæ Beatissimæ Deiparæ. Sed quia tam doctrina quæ ibi à Sanctissima Maria adducitur, quam ea quæ ab hac devota Moniali offertur, carent debita approbatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ (licet non careant eius tolerantia) propterea ab hac corroboratione abstinemus (in margi-

ne tamen loca notabimus) utriusq; tamen doctrinæ consonantia, satis pervium erit lectoribus, qui in libris M. Mariæ ab Agreda fuerint versati.

LVCER.

LVCERNA MYSTICA:

TRACTATVS PRIMVS.

QVÆ, ET QVOTVPLEX SIT

VNIO MYSTICA: QVI DEBEANT ESSE

DOTES MAGISTRI SPIRITVALIS;

ET QVÆNAM SINT ANIMARVM,

ET GENIORVM GENERA.

DIFFICILEM prorsus Mysticarum rerum tractationem aggredimur; quæ si omni tempore necessaria, nunc propter multorum malitiam, est necessarissima. Sed quia in Libris Mysticis, interdum obscure, interdum enigmaticè, interdum denique divisim huiusmodi materies pertractatur; quamobrem unusquisque in suo sensu abundans, potius pro captu mentis, quam fundamentali noticia ductus, unionem Mysticam sibi fingat, quasi rem penitus inaccessibleem, & impenetrabilem, atq; mentem quasi ad spacia imaginaria elevanda m credat; nos prædictam dubietatem eliminare cupientes, quæ, & quotuplex sit unio Mystica, facilè, & apertè explicare nitemur. Et quia animarum Magisterium nunc, quasi vulgare ministerium à multis infommi non veretur; summam ostendemus, qui, & quales debeant esse qui tunc hoc difficillimum ministerium assumere valeant; pariterq; qui, & quales sint animarum genij, habilitates, conversationes, & aptitudines;

dines; & similiter quomodo illos agnoscere, dirigere, & proficere possit Magister, vt minus solito in tam obscuro negotio errare valeat.

CAP. I.

QVÆ, ET QVOTVPLEX SIT VNIO

Mystica, & specialiter de vnione intellectus creati, cum intellectu Divino.

VT clarius possit cognosci, quæ sit verè vnio Mystica animæ cum Deo, scire debemus, quod cum illo nequit anima vniri per illam vnionem physicam, & substantialem, de qua tractant Philosophi; sed per illam tantum vnionem intentionalem, & similitudinis, de qua loquuntur Mystici; hoc est, non se copulando substantia creata cum substantia Divina physicè, & realitèr, ita quod ex his duabus substantijs fiat vnum compositum, & suppositum; sed tantum se asimilando respectivè substantia humana, substantiæ Divinæ. Primus namq; vnionis modus factus fuit tantum cum Sanctissima Humanitate Christi: In cæteris verò creaturis tantum fit per secundum modum intentionis, & similitudinis. Ita tenent Bernardus, D. Thomas, B. Ioannes à Cruce, Suarez, Rusbrochius, Arpius, & P. D. Hieronymus Spert.

2 Hæc vnio dividitur in activam, & passivam, ambæq; in vnionem intellectus, & voluntatis. Vnio intellectus dividitur in vnionem obiectivā, & formalem: Obiectiva in hoc consistit; scilicet, quod intellectus cognoscit obiectum eo modo quo est in se, cognoscendo videlicet id quod verè, & realitèr est in obiecto; nullo enim alio modo vniri valet potentia cognoscitiva cum obiecto, nisi per cognitionem se accommodans, & asimilans

S. Bernard.
medic. cap. 8
Div. Thom.
opusc. 61. &
ibidem ex
Augustin. &
2. 2. q. 104.
art. 4. ad 2.
& in Epist.
ad Corinth. 2.
cap. 3. lect. 3.
in fin. & ad
Colos. cap. 2.
lect. 2. prop.
in B. Ioan.
à Cruce lib.
2. ascens. Mō
tis Carmel.
c. 16. S. prop.
terea, Suar.
de Relig. 10.
2. lib. 2. cap.
11. num. 1.
Rusbroch. in
Spec. atern.
salut. cap. 25
in med. Ar.
pius Theolo.
Myst. par. 5.
lib. 1. c. 101.
Spert select.
myst. par. 3.
cap. 5. n. 129

obiecto cognito, & hæc cognitio est unio intellectus cum obiecto, quia est ratio, modus, & medius, quibus intellectus cum obiecto conformatur. Igitur unio obiectiva intellectus creati cum obiecto Divino, nihil aliud erit, nisi quod intellectus creatus proportionabiliter cognoscat Deum, eo modo quo est in se; puta cum eum cognoscit ut incomprehensibilem, immensum, Sanctum, &c. & hæc cognitio dicitur unio, quia est ratio, modus, & medium, quibus intellectus humanus proportionabiliter conformatur Deo.

3 Unio formalis intellectus, tam activa, quam passiva, est quædam conformitas inter duas potentias cognoscitivas, in cognoscendo aliquod obiectum, sive illud cognoscant ut est in se, sive aliter ac est in se, dummodo ambo in cognitione conformentur. Itaque cum intellectus affirmet Petrum esse hominem, & idem alius intellectus affirmet; proculdubio ambo erant uniti, quia ambo cognoscunt idem obiectum, & in illius cognitione conformatur: Si autem unus affirmet Petrum esse hominem; & alius affirmet, Petrum esse brutum; erant utique discordantes, & inuniti; quia licet in attingendo idem obiectum concordant, in modo autem illud cognoscendi discordant. Cum autem ambo in obiecto, & cognitione concordantes sunt, unio formalis eorum consistit in utroque eorum actu, quia uterque est ratio, modus, & medium, quibus ambo intellectus in cognitione obiecti conformatur.

4 Igitur intellectus humanus dicitur unitus intellectui Divino, cum intellectus humanus proportionabiliter Deum cognoscit, eo modo quo ipse Deus se ipsum cognoscit: Cum autem Deus se ipsum cognoscat ut est in se; cum intellectus humanus cognoscit proportionabiliter Deum ut est in se, erit unitus intellectui Divino per unionem formalem, & potenciarum. Hæc cognitio Dei ut est in se, non potest ab homine comparari per

suas

suas vires naturales, vnde indiget elevari per habitum supernaturalem. fidei, ut tenet D. Thomas, dicens: [Divina, & immortalia secundum ordinem naturæ sunt supra hominem; homini tamen insunt quædam potentia naturales, per quas potest coniungi immortalibus, & Divinis, si simplici luce fidei, charitate formata, informata sint.] Per exercitium ergo fidei, vel iuxta fidem, potest humanus intellectus coniungi cum intellectu Divino: [Ordinatum est nobis à Deo (ait D. Thomas) ut his quæ super intellectum nostrum sunt, uniamur adherentes per fidem, altioribus enim quam sint ea ad quæ ratio naturalis pertingit, per fidem coniungimur, ut certius adhareamus.]

D Thom. 2 e
q. 130. art. 1.
aa 2. apud
Sperit select.
m. y. 1 art. 3.
cap. 6. nu. 2.

D Thom. in
Lion. de
Dicit. nomi
nib. cap. 2.
lect. 4.

CAP. II.

QUÆ, ET QUOTVPLEX SIT VNIO
Mystica voluntatis.

5 VNIO voluntatis, tam activa, quam passiva, consistit similiter in conformitate, & similitudine voluntatis creatæ cum voluntate Divina: Vnioni verò voluntatis, non possunt adaptari differentia obiectivæ, & formalis, quia nimirum unio obiectiva, vel ex potentia, & obiecto, potest habere discordantiam cum alia voluntate, cui unienda, & copulanda est: Quare in hac potentia solummodò dabimus unionem formalem, sive duarum potentiarum.

6 Ad quam non solum necessarium est, quod ambæ voluntates ament idem obiectum, sed quod illud ament propter eundem finem, & motivum; nam si una voluntas amaret pallium sibi, & altera pallium amaret Francisco; quamvis in obiecto amato convenirent, differrent tamen in motivo amandi; subindèque licet ambæ voluntates

essent vnitæ vnione objectiva, in vnitæ essent, & contraria in vnione formalis; itaq; differentia objectiva, & formalis, nequit in Mystica accommodari voluntati.

7 Voluntas humana tunc dicitur vnita voluntati Divinæ, quando non solum diligit Deum, sed etiam illum diligit propter eundem finem propter quem Deus diligit semetipsum. Quem finem si scire velimus, proculdubio reperiemus, Deum se ipsum, & omnia diligere propter semetipsum; hoc est, propter suam bonitatem increatam: Divinæ enim voluntati (vt docent Theologi) attribui oportet motivum perfectius se amandi, & diligendi; quod cum sit eius bonitas increata, quando voluntas humana Deum, & omnia amaverit propter Divinam, & increatam bonitatem, tunc absque dubio erit vnita voluntati Divinæ, vt expressè tenent Bernardus, dicens: [Cum Deo verò vniri non possum, nisi per charitatem,] & D. Thomas.

S. Bern. vñ.
in meditat.
c. 8. D. Th. 6.
2o. 2. 2. q.
30. art. 4.

8 Ex quibus clarè constat, quod vnio animæ cum Deo non sit aliud, quam cognoscere Deum per fidem, & amare per charitatem; quod, à pueris decantatur, cum dicant Hispanicè: FE, Y CARIDAD CAMINO DEL CIELO; FE, Y CARIDAD CAMINO DE ALLA. Nec quidquam aliud est hæc vnio; de ea enim factum est primum Deuteronomij præceptum, & prima veteris testamenti tabula, scilicet: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota fortitudine tua.* Vbi præcipitur per fidem cognoscere Deum, & amare per charitatem: Cui addit textus: *Mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, nec procul positum, nec in Cælo situm, vt possis dicere: Quis nostrum valebit ad Cælum ascendere, vt deferat illud ad nos, & audiamus, atque opere compleamus? Neque trans Mare positum est, vt censeris, & dicas: Quis ex nobis poterit transfretare Mare, & illud ad nos vsque deferre, vt possimus audire, & facere quod præ-*

Deuteron 6.
5. 6. 7. & 8.

ceptum est. Sed iuxta te sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, ut facias illum. Non ergo fingamus vnionem hanc esse extraordinariam, & inaccesibilem, cum supposita gratia iustificante, omnibus conceditur, quia omnibus præcipitur (vt docet D. Thomas) & hoc intelligat Magister spiritualis, ne obscurissimis terminis quibus in Mysticis libris hæc vnio involvitur, confusionem capiat: videndus est Angelicus Præceptor.

D. Thom. 2. 2.
q. 44. art. 14.

D. Thom. 1. 2.
q. 67. art. 5.

2. 2. q. 44.

art. 4. ad 4.

1. ad

Corinth. 13. 8.

9 Sed vt Mysticorum terminos caleat Magister, diuidere debemus vnionem hanc in totalem, & parcialem. Totalis est quando non solum obiecto, & sibi invicem vnitæ sunt potentia, verumetiam per omnes suos actus vnitæ sunt. Partialis dicitur, quando non secundum omnes actus, sed secundum aliquos vnitæ sunt. Dividitur etiam vnio in actualem, & habitualem: Actualis est ipse actus vnionis: Habitualis est, quando adest facilitas sciendi.

10 Sed ad vnionem Mysticam (de qua nobis impræsentiarum specialis est sermo) animadvertendum est, quod vbiicumque dicimus, animam curare debere Deo suo, & fini vltimo copulari, intelligimus eam vniendam esse per vnionem totalem; id est, obiecti, & potentiarum, & secundum omnes suos actus; hoc est, Deum solum habeat pro obiecto, illumq; cognoscat proportionabiliter, vt est in se; per habitum fidei, vel secundum fidem; eumq; solum diligit per charitatem, quin aliud quidquam prout cum Deo diligit. Itaq; cum anima Deum cognoscit per habitum fidei, vel Donorum sapientia, & intellectus, quæ iuxta fidem sunt; eumq; solum diligit per charitatem, verè vnita est mysticè cum Deo; quod iterum repetere oportuit, ne Magistri spirituales falsò putent, vnionem Mysticam esse rem impenetrabilem, obscuram, & alterius vitæ, cum revera nihil aliud sit. Hæc est rigorosè Theologia Mystica (licet per hoc nomen intel-

intelligatur à Mysticis vnio passiva) simplex Divinae veritatis intuitus, & cōceptus Dei univēsalis. Hæc denique sub varijs conceptibus, nominibus, fratribus, & symbolis quoad eius effectus (& non quoad eius substantiam) à multis Auctoribus exprimitur.

Definitio
vniōis acti-
væ.

11 Hæc vnio dividitur in activam, & passivam: Activa illa est, QUÆ PER GRATIAM ORDINARIAM SANCTIFICANTEM, ET PER HABITVS SUPERNATURALES FIDEI, ET CHARITATIS, POTEST HOMO EFFICERE QUOTIESCUMQUE VOLVERIT. Et dicimus per gratiam ordinariam sanctificantem, quia homo dum in peccato mortali consistit, nequit facere actus vniōis; qui licet hic possit Deum cognoscere per fidem, quam per peccatum non amittit; tamen per charitatem quam amittit, non potest Deum amare; & cum in utroque actu vniō consistat, exinde absque gratia iustificante cum Deo vniri, & copulari nequit.

12 Item diximus per habitus supernaturales fidei, & charitatis, quia nimirum absque illis non potest intellectus, & voluntas Deum cognoscere, & amare proportionabiliter ut est in se per cognitionem, & amorē supernaturalem, quia absque illis remanet homo in statu purè naturali, in quo solum potest cognoscere, & amare id quod sub sensum cadit, iuxta illud axioma Philosophicum: NIHIL EST IN INTELLECTU, QUIN PRIUS FVERIT IN SENSU. Cum autem Deus eo modo quo est in se, nec sit materialis, nec materiali similis; nec ut ait Apostolus, potest sub sensum cadere; idè in statu purè naturali non potest homo Deum cognoscere, & amare eo modo quo est in se, & ut requiritur ad prædictam vniōnem Mysticam.

1. ad Corint.
2. p.

13 Requiritur igitur, quod mens hominis elevetur per aliqua comprincipia supernaturalia, sive habitus ad statum supernaturalem, ut producere possit actus cogni-

tio-

tionis, & amoris supernaturalis, & de ordine supernatura-
 li, vt cum omnibus tenet Suarez. Comprincipia autem
 quæ ad intellectum spectant, Deumq; repræsentant vt est
 in se, sunt habitus virtutis fidei Theologicæ, & Donorum
 sapientiæ, & intellectus, vt suo loco fulius explicabimus.
 Quòd verò ad voluntatem spectat, solùm est habitus vir-
 tutis charitatis Theologicæ, vnde exercitium hoc fidei,
 & charitatis, quod homo in gratia constitutus, potest ha-
 bere quotiescumque voluerit, est verè, & realitèr vnio
 Mystica, & actiua contemplatio; ita D. Thomas.

Suarez p. 3.
 de grat. lib.
 6. cap. 5. à
 n. 1. & de in-
 cept.

14 Sed forsàn obiiciet spiritualis Magister, quod si
 hæc ita se habent, & homo iustificatus potest ad libitum
 suum facere actus vnionis, non erit necessaria tanta mor-
 tificatio, & exercitium virtutum, nec tam stricta, & exa-
 cta animæ purgatio, sicut communitèr Mystici prære-
 quirunt, sed absq; prædictis adminiculis poterit homo
 vocari vnitus, & contemplatiuus. Ad quod respondemus,
 quod vt homo iustus possit facere vnum, aut alterum
 actum vnionis, aut contemplationis, pauca sufficiunt.
 Vt autem possit in hoc exercitio vnionis diù perdurare,
 eumq; habitualitèr, & quasi ex statu habere, omnia hæc,
 & alia amplius requiruntur.

D. Thom. 1. 2.
 q. 68. art. 8.

15 Cum autem homo assuetus sit cognoscere per sen-
 sus materiales, & per species materiales, & corporeas, est
 ei valdè difficilè perseverare in simplici cognitione, per
 species purè spirituales, & extra suum naturalem modum
 cognoscendi: Ad quod, non solùm requiritur exercitium
 fidei, sed etiam purgatio passiva intellectus, vt relicto
 modo naturali cognoscendi, in obscura, & simplici fidei
 cognitione possit habitualitèr consistere.

16 Voluntas paritèr assueta erat amare obiecta prop-
 ter sensibile motiuum propriæ convenientiæ, obsequens
 appetitum brutalem, & sensitivum; quæ quidem vt possit
 Deum amare, non propter suum commodum, sed prop-
 ter

ter eius bonitatem increatam, nullo proprio expectato lucro, indiget utique omnimoda mortificatione, & strictissima purgatione, qua ei amarissime sapiant omnia oblectamenta sensibilia, ut solum Deum propter se ipsum (ut oportet) sapiat.

17 Præterquam quod indiget anima sui ipsius dominium acquirere, ut possit habitualiter, & fructuosè in sancta quiete unionis consistere. Ad quod (ut docet D. Thomas ex Dionysio) [Tria requiruntur: Primò, quod sensualitas sit munda ab omnibus carnalibus, & mundanis affectionibus, quibus illecti trahimur inferius; & hoc tangit cum dicit, castissimis orationibus: Secundò, ut intellectus noster non obumbratur calligine phantasmarum, quòd accidit illis qui spiritualia non capere volunt supra corporalia; ut qui possuerunt Deum effiguratum figura humani corporis; propter quod etiam impeditur ab ascensu in Deum, & quantum ad hoc dicitur revelata mēre: Tertiò, ut voluntas nostra per charitatem, & devotionem sit ordinata ad Deum; & hoc est quod subdit, & apti ad Divinam unionem.] Hæc D. Thomas; ex quo cuilibet pervium erit cognoscere, quanto exercitio, mortificatione, & purgatione opus sit ad consistendum habitualiter in hac unionem, & activa contemplatione.

D. Thom. in
Dionys. de
Divin. nomi-
nib. cap. 3.
lect. 1.

CAP. III.

QUÆ SIT VNIO PASSIVA ANIMÆ cum Deo.

18 **V**NIO passiva, & omninò supernaturalis, illa est, QUÆ POSITA GRATIA SANCTIFICANTE, ET HABITIBVS INFVSIS VIRTVTVM, ET DONORVM SPIRITVS SANCTI, ADHVC HOMO AD LIBITVM HABERE NON POTEST, SED A DEO LIBERALITER, ET CITRA MERITVM

Definitio
unionis pas-
sivæ.

PROPRIVM ACCIPIT, QVIN IN EIVS RECEPTIONE SE HABEAT HOMO VT AGENS, SED OMNINO VT PATIENS. Quamobrem passiva vocatur; & licet post eius infusionem homo possit suis potentijs liberè operari, nequit tamen liberè eam accipere, & retinere.

19 Oportet autem animadvertere, quod omnis contemplatio, & unio huius vitæ (vt ait quidam Mysta) quantumcumq; alta sit, non est aliud quam vsus quidam, & exercitium fidei, & charitatis; quod idem fatetur Suarez; nam licet hæc frequentius fiat per habitus Donorum sapientiæ, & intellectus, hæc Dona intra fidem sunt, & fidem supponunt. Exercitium autem voluntatis, quantumcumq; ferventissimum, delicatissimum, & altissimum sit, procedit semper à virtute Theologica charitatis. Itaq; sibi persuadeat Magister, quod contemplatio passiva in sui substantia, eadem est ac activa, & solùm in modo, & intensione distinguitur: In modo scilicet, quia eam recipit homo, & non agit: In intensione, quia cum principalis agens sit Deus, lumen quod infunditur validissimum est, & altissimum, & amor similiter, fortis, ardentissimus, & suavissimus, vt expressè docent Bonaventura, sequens Richardum à S. Victore, Hugo Victorinus, Dionysius Carthusianus, Fr. Thomas à Iesu Maria, Hieronymus Spert, & cum multis doctissimus Franciscus Suarez (quid quid immeritò dicant alij) & hoc lumen infusum, vna cum amore infuso, insolitos, & admirabiles in animabus, iuxta earum dispositionem pariunt effectus, de quibus infra dicemus. Cum autem in hac vnione infusa adedò altissima lux accipi debeat, & amor similiter intensissimus, & mirabilis; indiget anima multimodis purificationibus, & horribilibus purgationibus disponi, & preparari ad eam recipiendam.

20 Intelligat, & etiam Magister, quod omnia quæ animabus contingunt in spiritali via, licet rarissima, &

P. D. Hieronymus Spert select. myst. p. 3 c. 5. n. 3. Suarez de Relig. tom. 2 lib. 2. cap. 9. num. 13.

S. Bonaventura de itin. ater ni, itin. 3. dist. 3. Hugo Victor. homil. 1. in Ecles. Dionys. Carthus. de Myst. Theol. lib. 1. cap. 38 Spert ubi supra, Suarez ubi supra.

extraordinaria, vt sunt Visiones, Revelationes, Purgationes, Extases, Raptus, & his similia; omnia hæc operatur vnus; atq; idem Spiritus, per prædictum lumen, & amorem, dividens singulis prout vult, vel prout in eis inuenit capacitatem, vt infra latè probabimus, ne in terminis, & fratribus Mysticorum confundatur.

21 Itaque prædictum lumen, & amor, siue vnio, vel contemplatio, dum actiua est, vocari solet à Mysticis (in animabus incipientibus, & proficientibus) præsentia Dei intellectualis; recolectio potentiarum, elevatio mentis in Deum, silentium, aut interior solitudo: In perfectis autem, dum est actiua, vocatur contemplatio, siue vnio actiua; oratio fidei, simplex, & amatorius Divinæ veritatis intectus; cognitio indistincta, & vniuersalis, oratio quietis, otiumque sanctum.

22 Cum autem passiva est, vocatur contemplatio, siue vnio infusa, & passiva; Mystica Theologia, Divina caligo, radius Cœlestis, Divinum silentium, somnus, ebrietas, & his similia. In animabus denique perfectioribus, & purgatis, vocatur raptus, extasis, ardens elevatio, Paradysus animæ, flamma amoris viva, tellam Divini amoris, languor Divinus, Sybilus auræ tenuis, deiformitas, desponsatio, spirituale matrimonium, & alia nomina quæ desumuntur ab effectibus, quos causat huiusmodi infusio luminis, & amoris, secundum maiorem, vel minorem subiecti dispositionem; sed revera nihil aliud est, nec aliter Deus mysticè se communicat creaturis in hac vita, nisi mediantibus prædicto lumine, & amore, emanantibus à prædictis habitibus infusis fidei, & charitatis, vel Donorum sapientiæ, & intellectus, vt fusiùs infra videbitur. Hoc itaq; animadvertimus, ne Magister in similibus fratribus, & locutionibus (quibus plures obscurantur) confusè procedat. Mystici enim Doctores vniuntur his terminis, & metaphoris, vt luminis istius, & amoris effectus melius explicare valeant.

CAP. III.

DE DOTIBVS, ET CONDITIONIBVS,
quibus pollere debet Magister spiritualis.

23 **N**CESSARIVM omninò erit, quod ille qui ministerium animarum assumere appetit, priusquam aliorum speculator efficiatur, se ipsum attentissimè speculetur, ne fortè sui ipsius deficiente obtutu, victimas Deo offerendas in profundum præcipitet, suumq; ministerium in propriam ruinam, & miserum suspendium convertatur. *Quia vobis iudicium est* (ait Dominus per Oseam) *quoniam laqueus facti estis speculationi, & victimas declinastis in profundum, & ego erudiar omnium eorum.*

Osea 5. 1. & 2.

24 Debet igitur antequam aliorum eruditionem accipiat, per multum temporis in oratione, & virtutum exercitio sollicitè insudare, iamq; in se ingentem profectum intueri; ac demùm vt securiùs postea accedere valeat, debet requirere consilium sui Directoris, qui nulla passione ductus ei constituat, an sit aptus, vel ineptus ad tale ministerium. Director autem à quo petendum est consilium, debet esse doctus, & spiritualis. Quod si huiusmodi proprium non habuerit, debet aliundè his dotibus pollentem addire, vt eum possit (vt æquum est) convenientè examinare; alioquin merito de temeritate argui possit; discipulorum enim profectus, regularitè per virtutem, & peritiam Magistri consequuntur, vt docet Ambrosius, dicens: [Primus discendi ardor, nobilitas est Magistri.] Et idè Christus (dicente Apostolo) efficax remedium tentatis effectus est, quia per id didicit, per quod passus fuit ipse, & tentatus: *In eo enim* (inquit) *in quo passus est ipse, & tentatus, potens est, & eis qui tentantur.*

s. Ambros.

Ad Hebr. 2. 18.

tur auxiliari. Quamobrem stultum esset alios docere, si prius in ea facultate quam docet, non sit peritus; cum adhuc in mechanicis artibus nullus constituitur Praceptor, qui non sit de sua sufficientia rigorosè examinatus; quanto magis fieri debet in scientia mystica, tot periculis, anfractibus, & obscuritatibus conspiciata?

25 Debet ergo Magister in omni exercitio virtutum esse valdè perfectus, & vias Spiritus (experientia duce) benè calcatas habere, ut per easdem alios tuto dirigere valeat. Quare oportet, quod à creaturis abstractus, atq; in interna saltem solitudine constitutus, multo tempore racuerit antea, ut postea in dirigendis animabus verba bona, & salubria eructare possit; ad exemplum Domini nostri Iesu Christi, qui priusquam ministerium hoc per tres solos annos palàm assumeret, per triginta in subiectione Parentum, ætatisq; & sapientiæ profectu clam latere edocuit.

Luce 2. 52.

26 Itaq; cum admiratione, & dolore conspicitur, quod nonnulli vix recollectionem, & exercitium virtutum attigerunt, & ab eorum laxa vita conversi sunt, quando hoc difficile munus assumere non perhorrescunt; quamobrem sibi durissimum iudicium, & animabus magnum dispendium præparant; scriptum est enim. *Cæcus autem si ceco ducat um præstet, ambo in foveam cadunt;* nam qui impetite ad alios regendos, se ingerit, alienum damnum in se ipso refundit.

*Matth. 15.
14.*

27 Qui igitur huiusmodi sunt, magnum inferunt virtuti ludibrium, & ministerio opprobrium, & contemptum, dum putant sæculares, viam virtutis, & orationis esse rem infimam, despectam, & nugatoriam; siquidem ille qui heri laxæ vitæ visus est, hodie potest effici orationis Magister; quapropter eos irrident, suasq; admonitiones, & doctrinas, quasi nugas, & fabulationes habent; sciant namq; quod, non quotidie Deus erat Paulos, &

Mag-

Magdalenas; quinimò, & licèt miraculosè à Deo scientia Pauli essent imbuti, ipsis consuaderemus, quod non statim ministerium animarum assumerent, sed post aliquot tēpus, vt Mūdus inspiceret eos quasi discipulos, penitentes, mortificatos, & à creaturis abstractos, magisterium comparare potuisse; quamvis enim in illis esset virtus ad alios regendos, ab alijs tamen aestimatio, & conceptus capacitatis eorum abesset; & vtrumq; necessarium est, vt debitus directionis fructus percipiatur.

28 Oportet etiam Magistrum esse docilem, & in affectum; hoc est, quod nullo modo habeat adhæssionem, vel deordinatum affectum regendi animas; imò si viderit clientulum peritiori quam sua directione indigere, ad aliam qui scientius illo possit eum instruere, mittere debet, quia ad huiusmodi animam iam factus est cæcus director, cum viam per quam illa incedit ignorat; quòd quidem valdè necessarium est, præcipuè in rebus supernaturalibus vnionis passivæ; in eis namque absque directoris experientia, ferè est impossibile non errare; viæ quippè supernaturales sunt obscuræ, milleq; anfractibus confusæ, & multis tenebris circumspectæ; quomodò ergo in tam lubrica via poterit ianuam, & exitum ostendere, si exitus, & ianuam penitus ignorat? Nullus potest aliquem ducere per Civitatem in tenebrosa nocte, si calles illius non habuerit benè calcatas; & cum via contemplationis sit nox obscura (ita eam vocat B. Ioannes à Cruce) nullatenus poterit absque totali animæ ruina per hanc obscuram noctem ducere, qui nec noctem scit, nec eius offendicula cognoscit. Tanta est viarum Domini diversitas; tanti animarum difficiles gressus; tanta denique sunt animorum studia, & pericula, quod ferè impossibile sit quod vnus, atque idem Magister pro omnibus sufficere valeat; tamen si (non absque dolore inspicitur) rarissimum esse, qui de se non præsumat, idoneum esse pro omnibus diri-

dirigendis: Et licet anima difficilis sit gubernationis, ob suam superbiam, vel ignorantiam, nec de ea cum doctis, & expertis viris consulit, nec studet quid facere debeat, nec ad alios peritiores eam remittit.

29 Nunquam videmus quod idem Artifex ad omnes Artes sit aptus, & peritus; nec imaginem materialem vnus, atque idem Sculptor incipit, & illuminatione perficit; vnus siquidem lignum cædit, alter ferro scalpro dolet, & format, alter denique deaurat, illuminat, & perficit. Si igitur opus materiale, & visibile, non vnus Artifex eam à cardine vsque ad postem perficere audet; quanto minus vnus Director opus mysticum spirituale, & arcanum, incipere, proficere, & perficere audebit? Antequam ergo ministerium hoc arripiat, legat obsecro B. Ioannem à Cruce in lib. *Flammæ Amoris viui*, cant. 3. vbi de spiritualibus Magistris agit; ibi enim inspicere poterit, quot, & quibus se exponat damnis, si prædicta careat docilitate.

S. Ioann. à
Cruce in lib.
flammæ viui
amoris. cant. 3

S. Augustin.
lib. 1. ad
Mm.

30 Debet etiam Magister in sui, & aliorum conversatione esse irreprehensibilis, iuxta Augustinum dicentem: [Oportet Episcopum irreprehensibilem esse.] Et hoc quod est esse irreprehensibilem, plus dicit quam doctum, & Sanctum; potest enim interius habere scientiam, & sanctitatem, & exterius aliquid reprehensione dignum; vnde ea quæ specialitèr ad irreprehensibilitatem spectant, notare necessarium duximus.

CAP. V.

DE HIS QUÆ ATTINET AD IRREPREHENSIBILITATEM Magistri spiritualis.

31 **P**RIMVM sit, quod Magister spiritualis debet esse modestus, & gravis, iuxta Apostolum dicentem:

Mo.

Modestia vestra nostra sit omnibus hominibus; nam si inquiete indolis est, aut vagus oculis; quamvis multas habeat interiores virtutes, exterius tamen reprehensibilis erit; & cum nullus ad eum inscius sit quod ignoret, modestiam esse custodem virtutum; dum illum aspicit immodestum, proculdubio, & virtutis vacuum iudicabit, atque in exigua æstimatione habebit; & cum alios modestiam docere debeat, infructuosum erit alijs commendare, quod ipse in se negligit; & multò potiùs cum mulieribus indiget magna modestia, & gravitate, ne animæ suæ detrimentum inferat, dum eas directionis causa tractat, & earum interiora, & fragilitates inspicit.

Ad Philipp.

4.5.

32. Secundò, quòd sit taciturnus, & strictissimi silentij observator, ad exemplum Moysis, qui dum Populo Israelitico factus est rector, & ductor, tardioris, & impeditiore linguæ effectus est: Magister namque est animarum archivum; & secretorum receptaculum; quæquid si viderint favores suos, aut defectus alijs ipsos palam facere, proculdubio Magistrum verebuntur, & exinde res suas non aperient, cum hoc sit maximum earum dispendium. Itaque quod ab vna secreto accipiat, caveat ne alicui manifestet; maxime si possit in subiecti cognitionem devenire, quia pro certo habebit idem cum alijs facere de his quæ eius notitiæ committit.

Exod. 4. 10.

33. Si autem ad ædificationem, vel utilitatem aliorum necessarium sit (quod raro continget) poterit hoc agere suppresso nomine, dicens: QUÆDAM PERSONA QUÆCUIDAM DIRECTORI COMMUNICAT (tacendo quod ipse sit) HOC, VEL ILLUD AGIT, AUT EI CONTINGIT. Et hoc modo celata persona, eiusque Directore, consequi poterit fructus prætenfus. Nos tamen semper suadebimus, quod Magister sic se habeat, ac si interiora animarum per sigillum Confessionis recepisset; hæc enim de causa non modica scandala visa sunt; ideoque ferè semper tutius ager

Ma.

Magister exempla proponendo quæ in Sacra Scriptura, & in Vitis Sanctorum referuntur, ad omnia quæ ad animarum profectum necessaria sunt, aut vtilia; quare superfluum erit, & vanum, ea à privatarum personarum eventibus emendicare.

S. Gregor.
homil. 37. in
Evangel.

Eccle. 5. x.

34 Tertiò, debet Director esse in operatione temperatus, & ponderosus; non velox, aut præceps: [Omne enim quod agimus (ait Gregorius) prævenire per studium considerationis debemus] & nihil est quod maiori pensitatione, & consilio indigeat, quam id quod semper præmanibus habet, & Salomon inquit: *Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem.* Quia nimirum omnia quæ sic aguntur, immaduritatis, & inconsiderationis suspitionem afferunt; & dum illa exequi oportent, remissè, & absque satisfactione operantur. Præterquàm quod nullam in Directore mortificationem, & spiritum supponit, cum in verbis suis, vel factis, minus ponderosus, & tardus ostenditur.

35 Si negotium illi consultum grave sit, licet statim possit illud rectè absolvere, tempus sibi sumat, quod illud Deo commendare valeat; sic enim securiùs Divinum consilium consequetur, & consulens eius consilium obsequi non dubitabit, videns omnia impensa fuisse quæ ad obsequendum optimum effectum adhiberi poterant; & multoties quod prima fronte securum videtur, postea maturiùs consideratum apparet nocivum. Si verò negotium illicò agendum est, nec suppetit tempus ad maturiùs deliberandum, debet Magister in se ipso recollectus petere à Deo, ut det illi consilium bonum, quo animam illam ad maiorem eius gloriam, & illius profectum, consilio suo dirigere, & illuminare valeat.

36 Quartò, debet esse modestè hilaris, quia ad aliorum vtilitatem valdè necessarium est; cum enim Doctorem vixitris vident tristem, & melancholicum, falso

concipiunt perfectionis exercitium esse tristitiæ synum,
 & melancholiæ voraginem; subindèque animæ hilares
 eiusmodi Philosophiam aggredi perhorrescunt. E con-
 verso verò, si Directorem cernunt modestè affabilem,
 trahuntur exercere id, quod tam hilarem, & humanum
 facit exteriorem; ex quo coniecitnt, interiorem esse hu-
 maniorè, maioriq; lætitiæ perfusum; ad quod referri
 potest illud Ecclesiastici: *Tristitiam longè repelle à te; multos enim occidit tristitia, & non est utilitas in ea.* Ecclesi. 30. 29 & 30.

37 Quintò, ut sit valdè circumspectus, & solitarius,
 atque à superfluo hominum consortio segregatus, nec
 cum filijs suis spiritualibus nimiam familiaritatè exer-
 ceat; nec eos in suis domibus frequentèr visitet; alio-
 quin ex tali frequentia Directorum suspicantur eos, vel
 cupiditate duci, vel ex nimia regendi immoderata adhe-
 sione moveri: Vndè evenit quod quasi importunas mus-
 cas, & vulgares homines irrideant, & contemnant, & ab
 eis nullum fructum capiant, ipsiq; Directores replentur
 speciebus, inquietudinibus, negotijs, & occasionibus la-
 bendi in vanitatem, distractionem, & luxuriam; quos
 Basiliius increpans dicit: [Nam super hoc quod nullam
 utilitatem exhibemus, insuper & nostram ipsorum vi-
 tam tumultibus, & turbatione implemus, & peccatorum
 occasiones trahimur.] s. Basilii in
quæst. dist. 32.

38 Magister assidè inveniatur in loco Confessionum,
 in cella, vel in domo; & si alijs forsàn necessarius sit, illic
 requiratur; æquum enim est quod sapientia non exhi-
 beatur quasi venalis, & despecta, sed quasi thesaurus abs-
 conditus quæratur, & Director absconditus, & abstractus,
 magnam sibi comparat reverentiam, & venerationem,
 quæ ad huiusmodi ministerium est valdè conveniens, ut
 eius consilia, & increpationes in maiori æstimatione ha-
 beantur.

39 Cum filiabus autem spiritualibus, maiori cir-

conspectione, & abstractione vrendum est, quas raro, aut nunquam nisi vrgentissima necessitate visitare debet, nam præter periculum cui se exponit labendi in turpia, quia earum fragilitates cognoscit, magnum eis inferret præiudicium; quia foeminae ex natura sua sunt molles, teneræ, faciles, & affectuosæ, & per assiduum cum eis commercium, generatur in illis ingens amor, qui faciliter in passionem deordinatam, ac demùm in luxuriam transire potest, vt multoties vidimus, quarum tantummodò diurnus confessus visum est Tertuliano sufficere ad excitandos morus libidinis: [Ipsa confessio (inquit) ipsa in sensuum favoribus, aut conspiratio, aut dissensio inter se de commercio, scintillas libidum conflagellant.]

*Tertulian.
de expectac.
cap. 25.*

40 Nec se reputet securum ex eo, quod foeminae sint valdè spirituales, cum eisdem enim maiori periculo se exponit, quia nimirùm virtus, ac sancta conversatio, quandam addit foeminis amabilem pulchritudinem; quæ si familiaritè tractentur, sensim ad libidinis impuritatem alliciunt. Dolendum igitur esset si aliqui Directores ita eis essent affecti, quod frequentèr inveniuntur in domibus, vel stratibus filiarum suarum spiritualium, non formidantes periculum quòd sæpius vidimus viros egregios incurrisse.

41 Caterùm spiritualibus viris compasivum inferunt dolorem, sæcularibus scandalum, laxis murmurationem, & omnibus generalitè eorundem Magistrorum irrisionem, & contemptum, cum adhuc Christus Dominus dùm à Discipulis suis impeccabilis collebatur, non sine admiratione visus fuit solus cum muliere Samaritana colloquium habere: *Mirabantur* (inquit Ioannes) *quod cum muliere loquebatur.* Cui addit Cyrillus: [Quia non illis satis honestum videbatur, quod cum muliercula sedens loqueretur.] Oritur deniquè ex hac familiaritate, quòd Directores sunt ita vulgares, & manuales, quod

neque

Ioan. 4. 27.

*S. Cyrill. in
lib. de sign.
cleri.*

neque timor, nec reverentia (in foeminis apprimè necessaria) illis exhibetur, neque vllum in foeminis fructum percipiunt.

42 Sextò, debet Magister quasi Sol esse omnibus æqualis, nec magis lumen doctrinæ exhibere diviti quam pauperi; quinimò, & magis inopi quam potenti propter maiorem eius necessitatem, sed generalitèr omnibus occurrat, quia contrarium abominabile erit coram Domino; propter quod scriptum est: *Non habebis in sacco diversa pondera, maius, & minus; nec erit in domo tua modius maior, & minor; abominabitur enim Dominus tuus qui facit hæc.* Non debet igitur Magister affabiliorem se ostendere vni quam alteri; nec magis ferri in directionem foeminarum quam virorum, quia sunt nonnulli ita directioni foeminarum, vel Monialium dediti, quasi viri spiritum non haberent, vel à spiritali directione essent prorsùs alieni, quandoquidem eorum spiritus capaciòres sint spiritibus mulierum, & possunt absque periculo dirigi, & gubernari.

Deuteron.
25. 13. 14 &
15.

43 Hos profectò movet occulta luxuria, & fucata libido, quæ sensim eos in ruinam, & præcipitium trahet: Quobrem illis necessarium est à directione mulierum penitùs se arcere, & omninò earum conversationem vitare, quia huiusmodi directioni inepti sunt, viporè quasi carne, & non spiritu ducti, ex quibus nullas fructus potest sperari. Qui autem æquali animo, & nulla sexus facta differentia directionem liberè exercent; æqualitèr viris, & mulieribus assistant, & quantum in ipsis est, plus velint viros quam feminas dirigere; tutiùs namque cum illis ministerium exercetur; cum foeminis verò cum magna cautela, circumspèctione, & inviolabili severitate procedat.

44 Septimò, quod sit Magister sine affectione excultus, & mundus; nam præterquàm quod externa mun-

cunſpectione, & abstractione utendum eſt, quas raro, aut nunquam niſi urgentiſſima neceſſitate viſitare debet, nam præter periculum cui ſe exponit labendi in turpia, quia earum fragilitates cognoſcit, magnum eis inferret præiudicium; quia fœminæ ex natura ſua ſunt molles, teneræ, faciles, & affectuoſæ, & per aſſiduum cum eis commercium, generatur in illis ingens amor, qui faciliter in paſſionem deordinatam, ac demùm in luxuriam tranſire poteſt, ut multoties vidimus; quarum tantummodò diuturnus conſeſſus viſum eſt Tertuliano ſufficere ad excitandos morus libidinis: [Ipa conſeſſio (inquit) ipſa in ſenſuum favoribus, aut conſpiratio, aut diſſenſio inter ſe de commercio, ſcintillas libidum conſtavellant.]

40 Nec ſe reputet ſecurum ex eo, quod fœminæ ſint valdè ſpirituales, cum eiſdem enim maiori periculo ſe exponit, quia nimirùm virtus, ac ſancta converſatio, quandam addit fœminis amabilem pulchritudinem; quæ ſi familiaritèr tractentur, ſenſim ad libidinis impuritatem alliciunt. Dolendum igitur eſſet ſi aliqui Directores ita eis eſſent affecti, quod frequentèr inveniantur in domibus, vel ſtratibus filiarum ſuarum ſpiritualium, non formidantes periculum quòd ſapiùs vidimus viros egregios incurriſſe.

41 Cæterùm ſpiritualibus viris compaſſivum inferunt dolorem, ſæcularibus ſcandalum, laxis murmurationem, & omnibus generalitèr eorundem Magiſtrorum irriſionem, & contemptum, cum adhuc Chriſtus Dominus dùm à Diſcipulis ſuis impeccabilis collebatur, non ſine admiratione viſus fuit ſolus cum muliere Samaritana colloquium habere: *Mirabantur* (inquit Ioannes) *quod cum muliere loquebatur.* Cui addit Cyrillus: [Quia non illis ſatis honeſtum videbatur, quod cum muliercula ſedens loqueretur.] Oritur deniquè ex hac familiaritate, quòd Directores ſunt ita vulgares, & manuales, quod
neque

Tertulian.
de expectac.
cap. 25.

Ioan. 4. 27.

S. Cyrill. in
lib. de ſign.
Clari.

neque timor, nec reverentia (in fœminis apprimè necessaria) illis exhibetur, neque vllum in fœminis fructum percipiunt.

42 Sextò, debet Magister quasi Sol esse omnibus æqualis, nec magis lumen doctrinæ exhibere diviti quam pauperi; quinimò, & magis inopi quam potenti propter maiorem eius necessitatem, sed generalitèr omnibus occurrat, quia contrarium abominabile erit coram Domino; propter quod scriptum est: *Non habebis in sacco diversa pondera, maius, & minus; nec erit in domo tua modius maior, & minor; abominabitur enim Dominus tuus qui facit hæc.* Non debet igitur Magister affabiliorem se ostendere vni quam alteri; nec magis ferri in directionem fœminarum quam virorum, quia sunt nonnulli ita directioni fœminarum, vel Monialium dediti, quasi viri spiritum non haberent, vel à spiritali directione essent prorsus alieni, quandoquidem eorum spiritus capaciores sint spiritibus mulierum, & possunt absque periculo dirigi, & gubernari.

Deuteron.
25. 13. 14 &
15.

43 Hos profectò movet occulta luxuria, & fucata libido, quæ sensim eos in ruinam, & præcipitium trahet: Quobrem illis necessarium est à directione mulierum penitus se arcere, & omninò earum conversationem vitare, quia huiusmodi directioni inepti sunt, utpotè quasi carne, & non spiritu ducti, ex quibus nullus fructus potest sperari. Qui autem æquali animo, & nulla sexus facta differentia directionem liberè exercent; æqualitèr viris, & mulieribus assistant, & quantum in ipsis est, plus velint viros quam fœminas dirigere; tutius namque cum illis ministerium exercetur; cum fœminis verò cum magna cautela, circumspèctione, & inviolabili severitate procedat.

44 Septimò, quod sit Magister sine affectione excultus, & mundus; nam præterquàm quod externa mun-

ditia, iuxta Bernardum, vna ex virtutibus fit interne mundicie curam supponit, aestimationem gignit, & à sui communicatione delicatos & limpidos non arceat; solent namq; isti horrere immunditiam; & cum nullus ignoret, hanc sanctitatem non esse, nec illius signum, eos quasi spurcos, desides, & pannosos despicit, & abhorret, & hoc spiritali profectui animarum est valde nocivum.

CAP. VI.

DE ALIIS DOTIBVS GENERALIBVS
spiritualis Magistri.

45 **N**CESSARIUM prorsus est, quod Magister sit doctus, non in vana scientia quam docuerunt Plato, & Aristoteles, sed in illa Divina sapientia quam docuerunt Petrus, & Paulus; ideoque eius studium, non tam Theologiæ Scholasticæ, quam Mysticæ, & spiritualis, fit; Verùm tamen in Theologia Scholastica debet esse sufficiens instructus, per regulas namq; eiusmodi Theologiæ discernitur veritas spiritus; unde in rebus obscuris viæ spiritualis, est apprimè necessaria, ne animæ in errores, & scandala prolabantur.

46 Præcipuè tamen debet esse doctus in scientia spiritus, vt fundamentalitèr noscat modos quibus anima suas operationes producit; ad quos potentiam omnium virtutum, potentiarum, & habilitatum eius habere debet, simulq; modum quo in eis spiritualia infundantur & scopulos, pericula, & procellas, quæ in hoc Mare magno spiritus evenire contingunt. Insupèr, debet cognoscere animarum conditiones, genios, aptitudines, & humores; quia cum ferè nulla sit, quæ sit alij consimilis, & Dominus earum aptitudini, & capacitati se accommodet, idèo eas per diversas vias ad se trahit, & necessarium est quod

Magister aliquam saltem notitiam habeat singularum: Quare debet plures Mysticorum libros revolvere, in quibus per assiduum studium versatus sit, ut id de quo experientiam non habet, à Doctorum experientia, & doctrina accipiat; & pro certo habeat, quod his non obstantibus, quotidie multa reperiet, quæ neque in libris legerit, nec in se ipso expertus sit, & tunc opus erit alios interrogare, in quibus licet aliquando lucem non inveniatur, propter suam humilitatem à Deo liberaliter illuminabitur.

47. Nolit igitur omnia per rigorem scholasticum metiri; quia quamvis ambæ Theologiæ germanæ sint, habet tamen Mystica alia principia, diversos modos, & non paria studia, quæ regulariter magis per experientiam quam per scientiam discernenda sunt. Itaque studeat, *non plus sapere, quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem,* & necessaria; non tam per librorum studium, quam per orationis, & virtutum exercitium comparare, quia in his potius, quam in illis lucem accipit. Propterea ut ait B. Theresia, potior est Magister mediocriter doctus, sed expertus, quam doctissimus, sed inexpertus: Si vero eius modi non reperiat, eligatur doctus, si humilis sit, quia tunc si quid ignoraverit, expertorum sententia facile subijcitur.

48. Præcipua Magistri spiritualis virtus debet esse prudentia, tam in modo se gerendi cum discipulis, quam cum semetipso; nec sit severus, nec facilis; sed medium teneat; neque semper quod melius sit exequi velit, quia ut ait proverbium Hispanicum: *Non semper melius est melius,* quod enim uni melius est, alteri forsàn erit nocivum; quare inspicere debet animæ capacitatem, humorem, & temporis, statusque conditionem, nam si illam quæ in virtutis tyrocinio posita est, vel laboribus, & obturibus confusa, vel melancholico humore infecta, oneret nimia penitentia, vel prelixo orationis exercitio, vel

rigi-

Ad Rom. 12.

3.

Ami 12. 7

5. 6

Act. 12. 2

Gal. 6. 11

6. 11

1. Cor. 13. 8

1. Cor. 13. 12

1. Cor. 13. 13

1. Cor. 13. 14

rigida mortificatione, terreat eam profectò, & interdum ab orationis exercitio arcebit, vel in agridudinem, aut tedium inducet; & propterea, vel illa mortificationem relinquet, vel vitam suam delictis, & oblectamentis indulgebit: Quapropter viribus animæ, & corporis attendendum est: *Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam: habemus autem thesaurum istum in vasculis fictilibus,* quæ si franguntur, vel conquassantur, deperdi, & effundi thesaurum necessarium est.

49 Idè nimis errant Magistri qui nihil sibi facere putant, si animas maximis rigoribus non onerant; tantòq; eas proficere existimant, quantò inauditis rigoribus se macerant: Sciant isti, quod poenitentia non est finis, sed medium, quo caro subiugatur spiritui, & in tantum necessaria est, in quantum hunc finem consequitur; quæquidem non ad destruendum corpus instituta est, sed ad illud modificandum, ut ordinatè adiuvari possit spiritus: *Corporalis exercitatio* (ut aiebat Apostolus) *admodum utilis est; pietas autem ad omnia.* Cui Ambrosius: *Ieiunare, & à cibis abstinere, non multum prodest, nisi addatur pietas: Corporis enim exercitium, nihil aliud quam carnis frenata sunt.* Videatur Cyprianus.

50 Certum verò est, quod deficiente poenitentia, non potest dari tranquillitas spiritus tam necessaria contemplationi, quia si immoderatae passiones non cohibentur, & iuxta rectitudinem rationis non diriguntur, earum pondere oppressus spiritus, nequit ad cœlestia confluere; quamobrem necessarissima est earumdem passio: una sedula coertio, & mortificatio; quæ omnino regulanda est per prudentiam, iuxta vires, genium, & statum animarum, ut non omne quod ferre possunt, sed minus aliquid iniungatur, ut benè notat P. D. Antonius Molina in suo aureo libro orationis; quia natura quamvis robustissima sit, non valet assidue portare omne id ad quod suæ vi-

Sapient. 9. 15
2. ad Corint.
4. 7.

1. ad Timot.
4. 8.
S. Ambros.
hic apud Ly.
167.

S. Cyprianus.
lib. de dupl.
Martii.

Molina Car
suis tract. 1

res extenduntur; sicut nec brutum animal quod toto illo pondere, ad quod eius vires sufficiunt oneratur, potest diu onustus permanere, quin in terram onere depressus concidat: Unde necessarium est aliquid indulgere naturæ, ut possit diu cum onere pœnitentiæ perdurare.

51 Alij Magistri è converso contrariam arripiunt viam, & omnino pœnitentiam despiciunt, qui profectò peius errant; quamvis enim pœnitentia non sit ad sanctitatem simpliciter necessaria, est tamen secundum quid; scilicet, in quantum conducit ad rectam ordinationem, & tranquillitatem spiritus; siquidem habitus vitiorum qui destruendi sunt, quamvis in anima subiectentur, tamen ad suos actus exequendos, & producendos habent organa in humano corpore, & præcipuè in appetitu inferiori, ubi plures eorum subiectantur (ut infra videbimus) & in statu naturæ laxæ, ut ad regulam rectæ rationis reducantur, indigent coertione, & violentia, quæ per pœnitentiam, & mortificationem fit. Cum autem sine extirpatione vitiorum nequeat consistere perfectio sanctitatis, subindè necessaria admodum est rationalis, & prudens pœnitentia.

52 Fatemur verò, quod si aliquis inveniretur illa sanctitate præditus, qua polluit Beatissima Virgo Maria, & fomite careret concupiscentiæ, haberetq; passiones ita rectæ rationi ordinatas, quod nec minimam eorum repugnantiam, vel deordinatam obsentiret, non indigeret præcisè pœnitentia, in quantum scilicet ordinatur ad moderandas deordinatas passiones; sed in quantum pœnitentia est vna ex virtutibus moralibus, deberet tunc agere pœnitentiam, ne huius virtutis specificatione, & exercitio careret. Quamobrem Beatissima Virgo magno studio semper, & ubique pœnitentiam exercuit.

*M. Maria
ab Agreua
in Vita B.
Maria.*

53 Debet etiam Magister observare tempora, & humores; simulq; animæ statum, & perfectionem: Quod si
illam

illam aspiciat teneram, debilem, afflictam, vel in purgationibus positam, aut aliquam bonorum, vel honoris iacturam, vel mortem parentum, liberorum, aut uxoris patientem, & tunc eam omni consolatione destituat, vel reprehensionibus, aut increpationibus cumulet, esset nimis imprudens; quinimò, & in his, & similibus eventibus, debet eam exhilarare, consolari, & humanitèr in bonam spem erigere; alioquin in tedium virtutis, in desertudinem vitæ spiritualis, & interdum in desperationem adduceret. Si autem anima cui hæc contingunt sit fortis, perfecta, & viam omnimodæ negationis, & nuditatis ingressa est, non erit imprudentia eam in silentio, spe, & mortificatione ad hæc omnia sustinenda stabilire, quia huiusmodi animæ suppetunt vires, & ex vi sui status tenetur omnia ad exemplum Christi sustinere.

54 Ministrare debet Magister ad exemplum Apostoli, parvulis in Christo lac suave, & non escam. nondum enim possunt alium cibum concoquere: Proficientibus autem solidum cibum, sicut & perfectis durum ministrat. (Sicut enim Crux Christi (ait Augustinus) alijs stultitia est, alijs scandalum; vocatis autem est virtus Dei: Ita idem alijs est lac, alijs cibus est, secundum quod capacitas eorum plus, aut minus capit.)

*u. ad Corint.
1. 2.*

*S. Augustin.
tract. 93. in
Iohann.*

55 Tempus similiter orationis debet viribus animæ, eiusque statui respondere, ita ut nec tempore, nec modo, ei aliquod tedium inferat; in quo sæpius errant Magistri, videlicet longum orationis tempus præscribendo his quibus ad id vires deficiunt: & è converso, his quibus diuturna oratio necessaria erat, modicam iniungendo, & in verisq; dispendium causant. In primis, quia sub tanto orationis pondere ingemeres, eam veniunt odire, & fastidire, in qua nimis inquieti, & quasi catuli ad stipitem affidunt. In secundis vero, quia opus Divinum quod in eis mysticè agitur, quod per diuturnam orationem consummandum

dum

dum erat, interrumpunt; & exindè evenit animabus anxietas, & nausea spiritualis, ad instar illius cui duæ dormitionis horæ ad sumptum cibum concoquendum erant necessariae; qui si brevi tempore à somno excitetur, magnam capitis, & stomachi turbationem sentiret: Ita in eiusmodi casu prædictis animabus continget.

56 Aliquos forsàn inveniet qui sic horrent, & formidant exercitium orationis, quasi tunc cum aliqua sevis-
sima fera luctamen inirent; quos æquidem cum suavi lenitudine debet pedetentim ad orationem allicere, eos scilicet rogans, quod saltem per vnum, vel dimidium quadrantem in consideratione mortis, vel Iudicij persistant, & paulatim tempus procrastinet, quovsq; ipsum exercitium, & auxilium Divinum doceat eos in oratione perseverare. Si autem adeò rudes, vel melancholici sint, quod neque ad id peragendum convincantur, faciat saltem quod ad pedes alicuius Crucifixi se præsentent, considerando illum Dominum, immensa charitate, dirissimæ mortis supplicio, se ipsum pro illis obtulisse; cuius ingens beneficium reciproca in eis officia, rectèq; vivendi sollicitudinem exposcit. Quod si nec hoc facere possint, quia ebetudine mentis oppressi nihil valent considerare, hortetur eos ut ad Iesu Christi pedes per aliquod spatium perseverent, oculis corporis illa vulnera, & dolores quos Imago repræsentat intuentes, & credentes quod pro illorum salute talia & tanta perpeti dignatus est, atque ad hunc modum eos in exercitio orationis introducat; quia inivium est naturæ ad ea quæ spiritualia sunt (citra morem) erigere animum; maximè cum Diabolus adversus exercitium orationis semper insistat.

57 Nolit Magister, quod anima omnes suas deordinatas passiones collectivè destruat, quia hoc erit omninò impossibile, sed disiunctivè, & divisim; hoc est, destruat unam, & illa destructa, insurgat adversus aliam. Neque

illa quas debellare incipiat sint ex difficilioribus, sed ex facilioribus, nisi sint passiones graviter peccaminosæ, aut occasiones graviter peccandi, quæ primo, & statim rescandæ sunt; alioquin per faciliora vitia incipiat; hic est enim naturalis rerum ordo de minoribus ad maiora procedere, & de facilibus ad difficilia properare: aliter quippè à nimia difficultate oppressa succumbet.

CAP. VII.

DE ALIIS DOTIBVS PRUDENTIÆ,
quibus insigniri debet Magister.

58 **N**ESCIT IMPERARE, QVI NESCIT DISIMVLARE:
Quod si hoc verum est in temporalibus, longè verius est in spiritualibus, & præcipuè cum incipientibus introire viam perfectionis, qui quasi parvuli sunt fluctuantes, & omni tentationum vento circumferuntur; adeò Dominus cum apparuisset Discipulis suis iuxta Mare Tyberiadis, vocavit illos pueros, non obstante quod inter illos erant Petrus, Andreas, & Philippus, & alii te ferili confecti: *Pueri, nunquid pulmentarium habetis?* Nondum quippè Spiritum Sanctum, eiusq; Donum fortitudinis acceperant. Er alibi eisdem dixit: *Adhuc, & vos sine intellectu estis?* Quia nimirum incipientes, & interitum proficentes ita perturbati, & parvuli ostenduntur, quod videantur iratione, & intellectu carere: vnde Magistro magna dissimulatione, & prudentia cum illis uti, necessarium est.

59 Et primò debet defectus eorum dissimulare, non eos affigendo, sed humaniter fovendo, quin vllò unquam modo ad eorum lapsus, & culpas expavescat; hæc enim imprudentia erit valdè nociva, quæ in Directore regulariter oritur ab exigua humilitate, vel à nulla sui

ipsum

Joan. 21. 5.

Matth. 15.
26.

ipſius cognitione, vel ab imperitia, vel ignorantia regen-
di. Curet igitur nulla peccata animarum, etiam gravia,
admirari; ſcriptum eſt enim: *Qui ſe exiſtimat ſtare, vi-*
deat ne cadat. Quia proculdubio animas terrebit, con-
fundet, atque à debita interioris manifeſtatione arce-
bit; ſed illis ſe exhibeat humanæ fragilitatis affabilitèr
compatièntem; & humanitèr hortetur, quod omninò non
conciſcant, quinimò & maiori abiditate (dolentes priùs
humilitèr de peccato) viam perfectionis proſequantur:
Perſuadeatq; etiam eis, quod fortè id Deus permiſſit ob
aliquem defectum, quem emendare negligunt (hæc enim
ſolet eſſe cauſa) & quod in poſterum maiori cum cau-
tela, & humilitate procedant, ſcientes omnia bona Deo
tribuere, cum ex ſe tantum habeant miſerias, & pecca-
ta; & exindè prædictis hilariorem, & humaniorem ſolito
ſe exhibeat, ne vnquam coniectari poſſint, quod propter
peccatum illi detectum in aliquem earum contemptum,
vel minorem aſſimationem devenit, quia hoc valdè per-
nitioſum eſt.

1. ad Corinth.
10. 12.

60. Secundo, quamvis videat anima ſtepidas, & re-
miſſas, caveat ne eis pronūciat quod nimis perditæ ſunt,
vel quod nolum profectum conſequentur, vel quod nun-
quam erunt ſpirituales, quia hoc eas perturbat, exani-
mat, & aliquando deſperat; ſed cautè eas cõfirmet, atque
aliquo modo eas excuſando, humanitèr, & efficacitèr
corrigit, quippè in exordio vitæ ſpirituales animæ ſunt
nimis debiles, & ad paſſionum coentionem pugiles; quia
ut eruditè ait Tullius (cuius locus inoffenſè hic adduci
valet) [Nulla enim eſt tanta vis, tanta copia, quæ non
ferro, aut viribus debilitari, frangiq; poſſit: Verum ani-
mum vincere,] & iracundiam cohibere; hæc qui facit,
non ego eum cum ſummis viris comparo, ſed ſimilli-
mum Deo iudico.] Et longè egregius Spiritus Sanctus
Melior eſt patiens viro forti. & qui dominatur animo ſuo.

Ciceroorat.
pro Marco
Cato. 11.

Proverb. 16.
32.

B. D. L. O. L. D. N.

expugnatorum Verbum. Cum autem animum superare arduum, & supra vires negotium sit, mirari non debet Magister de animarum fragilitatibus, præsertim illarum quæ in virtutis tyrociniis consistunt.

61. Aliquando verò indigebit eas regere in virga ferrea; illas scilicet, quæ ira tepidæ, & negligentes sunt, quod multoties animadvertæ, & correctæ, non solum nõ resipiscunt, verum etiam correctionem irridendo, media ad assequendam virtutem reiiciunt. Cum eisdem namq; rigidè se gerere debet, temperando tamen rigorem, iuxta Christi Spiritum, & extrema severitatis, & lenitatis fugiendo, sed lenis sit cum severitate; & dum severus esse debeat, aliquam lenitatem immisceat.

62. Tertio, cautiissimè procedat in rebus supernaturalibus; nempe, Visionibus, Revelationibus, &c. Nunquam eas applaudat, nec despiciat; multoq; minus nutu, aut verbis ostendat quod eas in aliquo pretio, vel æstimatione habeat; sed disimulet, observe, & examine, quales sint, vnde procedant, quos effectus pariant, & quomodo animum ad Deum erigant, de quibus omnibus infra diseremus. Ordinet in eis animas, & iuxta revelationem nunquam operari permittat, absque sollicito examine, & matura discussione.

63. Caveat etiam eas illicò, quasi Dæmonis fallacias damnare; sed animas doceat pullum in eis fundamentum ponere: Et quamvis clarè à Dæmone factas fuisse cognoscat, nunquam tamen animabus dicat fuisse à Dæmone deceptas; sed quod eiusmodi visiones omninò renuntient, & signo Crucis se muniant, quia valdè obnoxie sunt fallacijs Dæmonum; alioquin eas terrebunt nimis, atque à via orationis avertet. Sed si videat quod in illis defendendis, vel æstimandis exhibentur tenaces; tunc viriliter dolos deregat, atque esse à Dæmone illusas aperte pronunciet. E contrario similiter, quamvis à

bono spiritu procedere cognoscat, non illic d factas fuisse à Deo fateatur, quia proculdubio aliquam in animabus gignet satisfactionem, atque rerum similibus inordinatam æstimationem; sed affirmet non in huiusmodi rebus consistere sanctitatem, sed in gratia, & charitate; præsertim cum tot Dæmonis illusiones passim experiuntur.

64. Quartò, debet Magister habere magnanimitatem, & spiritus dilatationem, quæ etiam partes sunt prudentiæ: Et si ex natura sua pusillanimis sit, sciat ad minus dissimulare, quia nimirum in hac via difficili, & obscura perfectionis, tam discipulo, quam Magistro erit apprimè necessarium; quia si ille conspiciat Directorem paventem, proculdubio concidet terrore percussus. Dirigat ergo cum libertate spiritus, non cum præfura, & tenuitate, quia creabit spiritus contractos, remissos, timidos, & ad Divinam infusionem parùm habiles, quia Deus iuxta capacitatem animarum se communicat, idèdque ait per Psalmistam: *Dilata os tuum, & implebo illud.*

65. Quintò, maxima dexteritate se gerat in purgationibus passivis, quin villo modo animas affligat, oneret, & fastidiat; nec idèd credat ire in perditionem, aut improfectum, minusque eis talia proferat, aut affirmet; sed eas confortet, foveat, & spe tranquillitatis erigat. Et quamvis anceps fuerit, vel certus de earum improfectu, aut periculo, non hoc illis nutu, aut signis significet; sed eorum labores, & eventus cum viris doctis, & expertis primùm consulat, libros revolvat, & in quantum possibile sit, eis remedium, & consolationem afferat; quia adèd graves sunt earum labores, præfura, & obscuritates, quod non solum iudicent in omnibus peccare, verum etiam spem omnis salutis amississe: Et si Magister hoc credat, aut eiusmodi sensus particeps fiat, poterit ita illas afflictionibus cumulare, quod ad extremum vitæ deducat; præterquam quod in tali credulitate multum errabit.

Deni-

M. Maria
Ab Agreda
in Vita B.
Maria p. 6.
num. 611. 612.
613.

Psalm. 11.
11.

66 Denique, tales, & tam diversi sunt eventus, & status animarum, quod ad perfectam earum directionem, & profectum, magna prudentia opus sit; cum impossibile sit exiguam eorum partem referre: Quamobrem in rebus arduis consulere debet viros doctos; nec statim audeat operari, sed magna prudentia speret, oret, & prae-caute se gerat, extrema fugiendo, & medium tenendo, quia in eo virtus prudentiae consistit.

CAP. VIII.

DE VARIIS ANIMARVM GENIIS,

& de modo cognoscendi viam, & exercitia, quae unicuique earum conveniunt.

67 **S**I ad exteriora negotia dirigenda, necessaria admodum est earum fundamentalis notitia; quanto magis ad animarum negotium, mysticum, & arcanum, atque mille periculis expositum, necessarium erit ea omnia impendere, quae ad earum integram cognitionem possint conducere? Quare ait P. Jacobus Alvarez de Paz cum Magistris loquens: [Cognitione tibi opus est, quae tempora, & loca, te ipsum, & personas quibuscumque agis, statum, & modum conversandi, & alia similia consideres, & secundum quod ratio hic, & nunc dicat, ac virtus: Ita in his quae occurrunt te habeas.] Idem tenet Suarez.

Alvarez de
Paz de vit.
spirit. tom. 2
lib. 3. par. 5.
sect. 6. e. 35.

Suarez de
Relig. tom. 2
lib. 2. cap. 11
nn. 9. in fin.

68 Ad haec oportet, ut quoties anima alicuius Magistri directioni se commendat, cum illo faciat generalem peccatorum suorum confessionem, quamvis cum alio iam generaliter confessa sit, quia per antea acta vitae cursum, clare in cognitionem genij, inclinationis, capaciratis, & fortitudinis animae devenitur. Attamen si illa sit scrupulis affecta (valde enim nociva ei erit eiusmodi re-

peti-

petita confessio) sufficiet tunc quod generalitèr Magistro narret aliquas particulares inclinationes, ad quas ex vi sui genij, conversationis, vel passionis ducitur, vt ex illis valeat Magister in eius devenire cognitionem, & similiter exercitij quod ei sit vtilius, & convenientius; nam per huiusmodi notitiam, & modum Divinæ vocationis, poterit prudenter conijcere, quo eam ducat Deus; quæ sit ei aptior via, quæ convenientiora exercitia, quæ salubriora media, & quam deniquè perfectionem possit regularitèr adipisci.

69 Scire enim debet, quod communiter Deus genio, conversationi, & capacitati animarum se accommodat: non enim venit naturæ legem solvere, sed adimplere; & vt ait Theologia: SE HABET MODO OPERANTIS NATURÆ. Quare si exercitium animæ commissum, contrarium sit illius genio, vel capacitati, proculdubio nihil, aut parùm proficeret, quia vt ait Suarez: [Quamvis Divina gratia superare possit quasi naturalem subiecti capacitatem, ordinariè verò illi se accommodat; & idè in huiusmodi contemplationis usu, ratio naturalis complexionis, & capacitatis habenda est.]

Matth. 5. 27

Suarez. vbi supra.

70 Debet ergo Magister attendere, an anima quæ eius directioni committitur, sit vivacis intellectus, vel discretionis, & acumini valde dedita: Hanc profectò nocebit exercitium pacificum, & sanctæ solitudinis quies; vt tenet Ioannes Rusbrochius; quia quamvis Divina gratia indoles, & genios superare possit, ordinariè illis se accommodat. Quamobrem his quæ inquietæ conversationis sunt, iniungendum est, quod in Divinæ magnitudinis timore, & tremore, & in gratia, & charitate persistere curent, per pias, & accommodatas considerationes, & operationes, ex quibus ipsis virtutum augmentum, & proximis bonum exemplum sumant. Debet tamen illis modum ponere in discursibus, & exercitio intellectus, ne

Rusbroch. in specul. vita etern. cap. 11 in fine.

iuxta genium suum vires suas per illum evacuent, & voluntatem vacuum, & tepidam reddant; sed facta, & elicitata discursus conclusione, & ad eam affectu excitato, quantum eis possibile sit in illa conquiescant.

71 Quòd si anima sit indolis maturæ, quietæ, & tranquillæ, licet subtili intellectu polleat; poterit eam tunc (servatis alijs necessarijs) ad quietum, & pacificum exercitium paulatim dirigere; quia nimirum eius subtilitas mentis ad profundiorum Mysteriorum penetrationem serviens, ex vi pacificæ naturæ, & indolis, in eis otius conquiescit, & lumen Divinum subtilius radicitur.

72 Aliæ sunt animæ pacificæ affectuosæ, & suaves, & in operibus valde remissæ; quæ licet apud possint esse quieti, tamen ad eam indigent maiori probatione, & cautela; & debent per longum tempus exercere meditationem; neque debent facile sine evidentibus signis ab ea extrahi, & amoveri, quia ex his plurimæ decipiunt Magistros, & ipsæ decipiuntur, falsò putantes se in simplici intuitu Divinæ veritatis conquiescere, cum revera quies illa falsa sit, atque ab earum desidia, & remissione proveniens; à qua si statim non recedunt, & meditationi non se committunt, remissiores fient, & Dæmonis fallacijs exponuntur, quia à natura, & non à gratia; ab appetitu, & non à lumine supernaturali ducuntur: Quare necesse est eis, multo tempore meditari, & mortificationem qua eiusmodi desidiam superent, exercere.

73 Aliæ animæ sunt pusillanimes, timidæ, & pigres, quæ nunquam aliquid magnum aggrediuntur; imò minimum quasi magnum formidant; iam volunt, iam nolunt, iuxta illud: *Vult, & non vult piger*: Interdum fervent, sed statim deficient: Istæ ineptæ sunt regularitèr ad contemplationem; possunt tamen per sollicitudinem Magistri ad eam fieri capaces, si nimirum eas virga, & calcaribus excitet, atque in meditationibus, & virtutum

Proverb. 13.
4-

exercitio diu sollicitè cogat; de quarum actibus, exactam ei quotidie rationem reddant: Deindè eas in firma Divinæ bonitatis spe (in qua regularitèr fluctuant) constantèr fulciat; quia quantoq; sunt pusillanimes, & pigres, genium tamen oppositum quieti non habent; & pusillanimitas, & pigrizia possunt per Directoris industriam, & sollicitudinem corrigi.

74. Aliæ è converso sunt nimium confidentes, disolutæ, totiusq; laxitatis amicæ, quæ ferè semper inrepedè, & inconsideratè operantes, ad ea sola quæ ad voluptatem, & commodum diriguntur, inclinantur. Has proculdubio necessarium est per horrorem mortis, Iudicij, & Gehennæ conducere; ideoq; oportet quod assiduè meditentur Novissima, & ea potissimè quæ ad maiorem terrorem afferunt; & observet Magister quomodo in eis se habeant, & quo fervore, & diligentia virtutes exerceant, atque in sancto timore quomodo in dies crescant; de quibus omnibus strictam ei singulis hebdomadibus reddant rationem; semperq; curet eas in timore, & tremore conservare, quia ad minimam huiusmodi negligentiam, in pristinam vitam paulatim revertentur.

75. Alias reperiet vivaces, inquietas, simulq; scrupulosas, & melancholicas, quæ proculdubio ineptæ sunt ad pacificum exercitium, licèt ad activam perfectionem possint esse aptæ. Huiusmodi debet Magister modico tempore in Novissimorum consideratione exercere, quia earum scrupulos, & melancholiam fovebit; sed eas exerceat in consideratione Vitæ, & Passionis Domini, & Mysteriorum fidei, in quibus plus, minusve, iuxta motionem, & affectus debent demorari. In his orationis tempus minus sit quam lectionis, quia vivacitatis causa nequeunt discursus ita dirigere ad profectum, sicut in libris compositos, & directos reperient. Debent autem dum lectioni se tradunt, in pondere rationum paululum conquiescere.

cere. Earum lectio pro exercitio orationis erit in operibus Fr. Ludovici Granatensis; & pro exercitio virtutum, P. Alphonsi Rodriguez, cuius mirabiles tractatus de perfectione Christiana satis collaudari non possunt. Caret Magister eas in strictissima obedientia conservare, & quod (tempore orationis, & lectionis excepto) solæ non sint, sed honestam querant alicuius spiritualis personæ conversationem, dummodò sit eiusdem sexus, credentes quod in Domo Dei mansiones multæ sunt; nec solos contemplativos esse Sanctos, & perfectos.

76 Aliæ solent esse aridæ, inaffectuosa, & paululum melancholicæ, sed nimis patientes, & taciturnæ. Istæ sunt prædictis omnibus aptiores, ut ex eis viri fortes formantur, qui quidem ad altissimum valeant perfectionis, & contemplationis acum conscendere; regularitèr quippè sunt animæ profundæ, solitaria, abstractæ, sine vlla adhesionè, & aptiores cõtèmplationi, quæ per internum, & à sensibus abstractum exercitium operantur; nam ex profunda earum occupatione eis provenit prædicta ariditas, quæ sola est in materialibus potentijs; tantò enim minus habet sensibilis delectationis, quantò magis spiritus ad interiora accedit; ideoq; non solum aptiores sunt occupationi purè spirituali, verumetiam mortificationi, & negationi, in quibus Magister potest sine obstaculo quidquid voluerit operari.

77 Sunt aliæ animæ impatientes, & inquietæ, quæ velut Arundines vento agitata, ad quemlibet eventum fluctant. Istæ ex natura sua ineptæ sunt cõtèmplationi; quæ quidem per exercitium virtutum, & per pias considerationes debent eiusmodi indolem inquietam corrigere, præcipuè per meditationes Vitæ, & Passionis Domini; à quo in omnibus discant patientes esse, & in ipsis debent per totam vitam perseverare, nisi manifestè constet, eas Deo ad cõtèmplationem vocari; quòd tantò,

aut vnquam continger, licet aliquando eis aliquam internam, & transeuntem recollectionem concedat. Cum eisdem debet Magister sollicitè curare quod in exacta semper maneant obedientia, & præcipuè in propria voluntatis negatione, atque pro defectibus lenitatis, & mansuetudinis, de quibus debent exactissimam reddere rationem, rigidam pœnitentiam imponere, & sic cum eis procedat, interdum cum virga, interdum verò cum lenitate eas ad perfectionem ducendo.

78 Obiter monemus Directores, quod exterioribus, & extraordinarijs pœnitentijs non sint nimis affecti, nec suis discipulis eis onerent, quia præter difficultatem executionis, qua vitam spiritualem faciunt onerosam, non modicum scandalum, & irrisionem causant, ipsiq; pœnitentibus damnum afferre possunt, vt olim vidi in quadam muliere, cui fuit iniunctum ab eius Directore botulos porcinos in collo gestare; quam cum pueri intuerentur, ita lapidibus, & luto eam obruere certarunt, quod semimortua in eius domum delata est. Plures suppetunt mortificationes externæ, & internæ quæ ab his periculis liberantur, & in abscondito exequi valent, quæ tantò meliores sunt, quantò sunt occultiores; maximè cum in potentijs interioribus vitiorum habitus subiectentur, ibiq; apponendum est remedium, vbi vulnus inordinatæ passionis existit; licet propterea non dampnemus, quinimò & laudamus, illas externas, & extraordinarias pœnitentias, & mortificationes, quas inclitus Ordo Societatis Iesu (non sine fructu) suis Novitijs iniungit; quia cum vtitæ sint, non scandalum, & admirationem, sed ædificationem producunt: Cum cæteris verò, rarò, aut nunquam agendum est.

79 Alias reperiet animas Magister aded mortuas, quod potius trunci quam animæ videantur; quarum quædam sunt ita insensibiles, quod neque ad bonum, neque

ad malum deflectuntur. Aliæ sunt quæ inter illam desideriam impatienter se habent, & plus ad malum quam ad bonum inclinantur. Nullæ earum aptæ sunt contemplationi, quæ si illam collerent, proculdubio in otium turpe, & illusiones incurrerent. Debet igitur Magister eas continuo exercere in meditatione Novissimorum; & si aliquem in eis profectum viderit, poterit eas in meditationibus Vitæ, & Passionis Christi, saltem matutino tempore, collocare: sollicitè curet quod semper in stricta obedientia, & mortificatione degant, reddentes rationem de particularibus actibus virtutum, easque severè tractet, quæquidem plus cæteris virga, & calcaribus indigent.

80. Fœminæ regularitèr propter earum suavem indolem, aptæ sunt sanctæ quieti; verùm tamen cum eis magna cautio adhibenda est, & per longum tempus per exercitium virtutum, mortificationis, & meditationis probari debent; nec facilè credendæ, quamvis affirment se in otio, & simplici Dei notitia statim conquiescere, quia hæc quies sæpiùs provenit ex earum desidia, & affectuosa natura, & interdum ex moli, & fastidioso spiritus in lapore, atque pigri naturalis otij desiderio, quo laborem odiant, & fastidiunt; quia licèt habeant imaginationem vivacem, habent etiam desidiam, & pigritiam ex humida earum natura proveniente; unde per assiduas meditationes, per sollicitum exercitium virtutum, & præsertim per proprii iudicij mortificationem longo tempore deducendæ sunt, ut postea per manifestam Dei vocationem, & probatam virtutem possint tutò ad exercitium contemplationis conscendere. Sunt namq; fœminæ debilissimæ, imaginativæ, fallaces, inconstantes, & proprio iudicio, & voluntati nimis adhaerentes, & indigent in omnibus mortificari, & earum relationi nullatenus acquiescere.

81. Ex hac geniorum, & animorum descriptione, poterit

terit Magister ad alios (si fortè aliquantulum diversi sint) indicationem sumere; ex quibus, & alijs quæ in libris spiritualibus reperiet, & maximè ex experientia, quæ est optima rerum magistra, poterit necessariam novitiam capere; semper observans genios, & modos quibus se illis Deus communicat; paritèrque gradum orationis, & profectum, ut vnisquibusque convenientiorem proficiendi viam coaptare valeat.

CAP. IX.

QUOMODO COGNOSCERE POTERIT

Magister gradum orationis, & Mysticæ perfectionis,
ad quam animæ peruenire valebunt.

82 **N**EMINI creaturarum concessum est, profundam Dei, & arcanam dispositionum suarum abyssum penetrare: Vndè aiebat Apostolus: *Quis cognovit sensum Domini?* Si enim elevata naturæ Angelicæ intelligentia ad eius arcanitatis splendorem calligat; quantò magis humana ignorantia ad crepuscula solum obrebrabitur, & cõfundetur? Figere igitur oculos in consumptionem omnimodæ sanctitatis, ad quam Deus animas appulere decrevit, prorsùs impossibile est; sed per coniecturas aliquid de huiusmodi altissimis dispositionibus investigare, non omninò spiritualibus obtutibus denegatur; ideò ait Apostolus: *Spiritualis autem iudicat emnia, & ipse à nemine iudicatur. Quis enim cognovit sensum Domini qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus.* Sed licèt spiritu destituti videamur, pro eo quod nos experientia docuit (salva tamen Ecclesiæ, & cuiuslibet Doctoris censura) ea quæ nobis Divina clementia concesserit, pro huiusmodi materia investiganda, atque præ-
venda

1. ad Corint. 2. 16.

1. ad Corint. 2. 15. 16a

venda Directoribus instructione, breviter, & compendiatim afferemus.

83 Manifestum prorsus, atque indubitabile est, quod Divina largitas creaturas suas ad æternam sui ipsius possessionem creavit; quæquidem per altissimam Divinæ essentia cognitionem, atque per ardentissimum suæ bonitatis amorem habetur; ad quam respectivè, ut in hac præsentì vita haberi potest, omnes si se disponderent indifferenter elevarer; quia (ut ait Apostolus) *non est personarum acceptio apud Deum.* Hæc voluntas in Deo vocatur conditionata, & inefficax, & manet in intentione Divina; quam æquidem significare videtur idem Apostolus dicens: *Hoc enim acceptum est coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Sed cum ad perfectam eiusmodi executionem necessaria sit cooperatio animæ, quæ plus, vel minus disponi potest, & aliquando provenit à naturali genio, & dispositione; aliquando ab inefficacia, negligentia, vel malicia; idèò Deus non omnibus æqualitèr se communicat, sed tantummodò iuxta earum dispositionem.

84 Propterea quædam animæ ad altissimum perfectionis gradum conscendunt: Aliæ in medio consistunt: Aliæ deniquè in infimo remanent. Cumq; Deus secundum hanc dispositionem ab æterno in suo inventivo decreto prævisam, eis conferat sanctitatem; secundum has dispositiones, quæ ex parte animarum adhibentur, loquimur in præsentì capite; & ex eis conijcere poterit Magister gradum perfectionis, ad quem regularitèr conscendere poterunt; quod expressè colligitur ex Paulo dicente: *Qui parce seminat, parce, & metet. & qui seminat de benedictionibus, de benedictionibus & metet. Vnusquisque prout destinavit in corde suo.* Videatur D. Thomas. Quod pulchrè comprehendit Hilarius dicens: [Divisio pecuniæ (idest gratiæ) inæqualis est; sed non ad dividente m refe-

renda

Ad Ephes. 6.

9.

M. Maria
ab Agreda
in Civitat.

Mystic. Dei,
par. 5. n. 240.

1. ad Timotheo.
2. 4.

2. ad Corint.

9. 6.

D. Thom. in
2. ad Corint.
cap. 9.

8. Hilar. Ca.
70. 27. in
Matth.

tenda est diversitas. Ait enim vnumquemque, secundum virtutem suam accepisse; ergo in quantum quis capax esset, accepit, & extra moderantis arbitrium est, quod erat in iure summentis.]

85 Manifestum est etiam & indubitatum, quod substantialis sanctitas non consistit in hac vnione, & perfectione Mystica, internoque exercitio, de quibus loquimur; sed in omni iustitia radicata in gratia sanctificante, quæ radix est omnium virtutum, tam Theologicarum, quam Moralium, & Donorum Spiritus Sancti. Cumque in earum exercitio consistat gradus meritorum, & augmentorum gratiæ, & iustitiæ; eam sanctitatem quam per huiusmodi exercitium acquireret anima, solus Deus sua infinita sapientia potest cognoscere, & numerare. Nos verò hic per gradum sanctitatis intelligimus, iuxta subiectam materiam, gradum vnionis Mysticæ, & perfectionis vnitivæ, ad quam Deus iuxta earum dispositionem animas adducet; atque in hoc sensu quod ipse nobis misericorditer elargire dignabitur, breviori quo possimus sermone, explanare nitentur.

86 Igitur ad huiusmodi coniecturam deveniendo, observabit Magister, si dum anima viam orationis ingreditur (supposito semper quod diligens, & fervida sit, suique profectus valdè cupida) in affectibus, quos ex meditationibus elicit plus inclinatur ad activum exercitium virtutum, ordinatum ad proximorum salutem; puta prædicandi, vel ministrandi infirmis, vel peregrinandi, & aliorum similium; & quamvis interdum intimis affectibus ad interiora deserti vocetur, illicò exit per sensibilem fervorem ad exteriora opera activa. Quod regularitè intendit Deus in hac anima est, quod in sanctitate, & perfectione activa perseveret, & externa misericordiarum opera exercere sataget. Et licet aliquando possit otio contemplationis perfrui, tamen communiter per externa
vita

vitaæ activæ exercitia ducetur; ad cuius profectum, & meritum, ad solam passivam sensus purgationem devenire poterit, assiduè meditando, & discurrendo, quin in Mystica quiete diu perdurare valeat. Quamobrem Magister debet obsequi huius animæ vocationem, proportionatas ei accommodans meditationes; caveatq; absque evidentibus signis, & manifesta vocatione, eam in contemplationis exercitio collocare. Gradum ergo activæ perfectionis huius animæ coniectari valebit ex modo operandi, recipiendique Divinas excitationes: Quod ut clariùs patefiat, placet nobis practicè declarare.

87 Observet ergo si adhibita omni sollicitudine anima in fervore ministerij exterioris ad quod vocata est, paululùm tepescit; vel si vocatio illa, aut internus calor perseveret; vel si cum spiritus repugnantia, aut insapore accipit lucem, & affectum quem Deus illi communicat: Et semel, iterumq; à Magistro excitata, vel à Deo mota, semper illa tepidè se gerat; quia hæc profectò exiguam adipiscetur perfectionem, & ad nullam ex purgationibus passivis deveniet; & forsàn ab arrepto proposito declinabit. Curet Director eam conservare in sancto timore, in labore, & assidua Novissimorùm meditatione, & interdùm Vitæ, & Passionis Domini: Sacramenta moderatè frequenter, libros sanctos legat, bonis adhæreat viris (si vir sit) & malos fugiat, quia magna æget sollicitudine, & cura, ut in gratia, & exercitio virtutum valeat conservari.

88 Quod si anima in meditationibus saporem, & devotionem capiat; & quamvis Deus ei det aliquam recollectionem, & interdùm contemplationem passivam; si ex eis spontè exeat ad exteriora ministeria, in quibus fructum colligit & fervorem; & licèt à Deo intimè recollatur, non diu in illa recollectione durat, quia magis in exterioribus operibus delectatur; est evidens signum, non ad contemplationem, nec purè spirituale vocari exercitium,

tium, sed ad sensibile per meditationes, & pias considerationes, cuius perfectio in exteriori operum misericordiae exercitio quaerenda est.

89 Si autem adeò sollicitè se gerat in exercitio virtutum, atque ita assiduè, & devotè orationem colat, quod in eis iuxta suum statum multum proficiat, multoties à Deo ad infusam recollectionem vocabitur, & fortè contingere poterit, eam pati aliquas visiones externas, & imaginarias, subindèq; aliqua materialia deliquia; verùm tamen ex statu, rarò, aut nunquam contemplationem recipiet, nec purum spiritum (prætermisiss omnibus sensibilibus) reperiet. Prædictas animas Magister benè instruat in meditationibus, ducens eas, non per compositionem loci, & formarum materialium, sed per pondus rationis, & discursus, quia sunt nimis imaginativæ, & figurarum formatio earum capiti multum nocet, maxime si visiones, & materialia deliquia patiantur. Cum eisdem præcautè se gerat, nam multis fallacijs expositæ sunt, quæ regularitè purgationem spiritus non attingunt, sed laboribus & doloribus exercitatae, in meritum cumulo, per exercitia virtutum cursum suum consummant.

90 Porro animæ quæ recollectionem suam ad activa ministeria convertunt, ad quæ tendit interna vocatio, & aliquando internis tactibus, & recollectionibus perficiuntur; si dùm foris exeunt aliquam præsentiant spiritus repugnantiam; non quia exteriora exercere recosent, sed quia dùm exteriora exercent, ad interiorem recollectionem trahuntur, & præterea meditationem fastidiunt; istæ proculdubio vocantur ad exercitium mixtum ex actione, & contemplatione; & secundum maiorem influentiam, vel maiorem earum inclinationem, debent plus, minusve ad vnum, vel alterum ministerium applicari; nam si plaris otium quam occupationem dili-

gant, plus temporis contemplationi quam aetioni tribuant, & è converso. In his regularitèr (quantòq; fervorosa sint) tantùm fiet purgatio passiva sensus, & aliqua purgationis spiritus inchoatio, quam penitus non veniunt consummare.

1. ad Corins.
9. 27.

9¹ Illi etiam qui dotibus prædicationis, & conversionis animarum præditi sunt, regularitèr vocantur ad exercitium mixtum ex contemplatione, & actione: Quorum ut perfecta sit vocatio, debent interiùs desiderium intimæ recollectionis, & solitudinis sentire, quod eos semper in fervore, & devotione conseruet, ut suis ignitis verbis valeant alios incendere, & semetipsum ab exterioribus periculis liberare, ne fortè cum alijs prædicaverint, in creaturas effusi, ipsi reprobri efficiantur. Ex his passim videmus nonnullos contemplationi valdè deditos; alios actioni, & meditationi assidua: Quibus cum iuxta antecedentem doctrinam se gerat Magister, & de eis disimus, quod de præteritis dictum est.

CAP. X.

PROSEQVITVR ANTECEDENTIS capitis thema.

9² CVM conspexerit Magister quod anima in exercitio vitæ spiritualis meditatione multum congaudet, sed in eius affectibus demoratur, & ad illam voluntatis quietem maximè inclinatur; nec adhuc exteriùs vocata exire appetit, sed suavem recollectionis somnum amat, ad quem facilè revocatur: Hæc absque dubio disponitur ad contemplationem, & in dies crescet vocatio; quæ clarè patebit ex eo quod parùm in meditatione consistet, sed illicò ad terminum meditationis transibit, ubi

pacificè conquietet, ibiq; à Deo interdum intimas recollectiones gustabit, quia nimirum ab exordio Dominus ei ostendit viam per quam eam ambulare disponit, ut paululum gustato spiritu, caro desipiat, & anima ad completam illam dulcedinem capeendam validius erigatur. Hæc anima omninò regenda est tanquam ad contemplationem vocata, iuxta dicenda in hoc volumine. Sed animadvertere debet Magister, quod in his animabus licet ab exordio perfectionis possit cognoscere viam per quam diriguntur; gradum tamen orationis quem attingent, non statim, sed in transitu meditationis ad contemplationem cognoscere valebit; quia si Divinis influxibus cooperantur, fervidèq; in omnibus se gerant, ad completam huius vitæ perfectionem, si vixerint, confendent: Si autem tepidè se gesserint, vel in mortificatione deficient, vel influxum Divinum obsequi nolint, aut nesciant, vel earum Director nesciat eas dirigere; propter huiusmodi impedimenta ad passivam contemplationem, rarò, aut nunquam pervenient; sed in purgatione sensus (quæ in eis statim incipit) & in activa contemplatione cursum consummabunt.

93. Hunc planè statum vocare solemus animarum stagnum, siquidem ferè omnes ob prædictas causas, in eo quasi in cæno, aut limo adherent, & unionem passivam ad quam vocatæ sunt, non consequuntur; ibiq; varijs cum eventibus vitam terminant. Sed animadvertendum est, quod si tepidè se gesserint prædictæ, vel ab arrepta via deflexerint, debet Magister eas ad antecedentium viarum exercitia revocare; quia præterquam quod meditatio nunquam in totum relinquenda est, istæ per suam negligentiam, ex statu perfectorum ad inferiores status redderunt; vnde illorum exercitia illis adaptanda sunt; quæ licet affirmant meditari non posse, non sunt credenda; nam (vt sæpius experti sumus) hæc meditandi diffi-

cultas, ex earum tepiditate, & vilitate desidia oritur, & per violentiam, & exercitium superatur.

94 Anima quæ inordinatis, & inutilibus peregrinationibus, alijsq; exterioribus devotionibus valdè deditæ sunt, & statim in fletus, eiulatus, gesticulationes, & alia similia erumpunt (quæ regularitèr mulieres sunt, vel spiritum muliebrem habentes) possunt esse dupliciter: vnæ quæ ad statum passivum transire possunt, & aliæ non ita. Quas vt valeat cognoscere Magister, debet observare si eiusmodi exterioritates per exercitium virtutum, & orationis, & per suam prudentem directionem, sensim moderantur, atque in debitum, & pium usum reducuntur: & si anima in sui fundo spiritus aliquam sentit simplicem recollectionem, in qua (extincta illa immoderata sensibilitate) appetit conquiescere; hæc proculdubio (licet non absque difficultate, & cura Magistri) ad statum passivæ vnionis transire poterit. Quamobrem debet Director sensibiles illas, & immoderatas devotiones assidua sollicitudine ordinare, ne potius eis quam simplici recollectioni se tradat.

95 Si verò ita sensibilibus, & immoderatis affectibus deditæ sint, quod vel interna quies illis displiceat, vel parum, aut nihil in ea valeant perseverare; istararò, aut nunquam ad statum parè supernaturalem, neque ad purgationem passivam spiritus pervenient, sed in purgatione sensus, vt plurimum, consistent, & ad summum visiones, & materialia deliquia experiri valebunt. Cum eisdè præcautè se gerat Magister, easq; ab huiusmodi rebus supernaturalibus omninò arcere procuret, quavis in mediocri perfectionis statu remaneant. Præterquam quod per talium rerum negationem, melius ad altiorem statum transibunt. Valdè quippè obnoxie sunt erroribus, & fallacijs, quia dum materialibus & sensibilibus gaudent, Dæmonem ad ingerendos errores invitant, vt sæpè vi-

sum est, maximè in fœminis, & rarò, aut nunquam purgationem spiritus ingrediuntur.

96 Sunt & alia animæ, quæ dum ex meditatione conclusionem eliciunt, statim in Deum quasi in meditationis finem demorantur, eumq; mordicus tenent, nec dimittunt; sed in eo nullum sensibilem experiuntur saporem, & aridè, solitariè, & quietè, in eius essentia requiescunt; in externa tamen operatione sunt valdè sollicita, mortificata, & obediens. Istæ sunt ad contemplationem meliores cæteris, & ad altissimum unionis gradum conscendent; quas æquidè inveniet Magister in a Deo instructas, quod in illa sensibilem carentia, & materialis delectationis abdicatione, totum suum negotium consistere cognoscant, quare in omnibus pure, & licitè Deum quarunt, & sensibilem delectationem relinquunt; & si aliquando in eis incipiant, & continuentur quædam intima & delicata recollectiones, ex quibus mirum in modum crescunt in exercitio virtutum, & intima ad Deum conversione, atque spiritus nuditate; istæ proculdubio ad statum spiritualis matrimonij (si bono regimine ducantur) felicissimè perveniunt.

97 Si autem eiusmodi recollectionibus careant, & nihilominus validè (licet aridè) omnem sensibilem delectationem rejiciant, virtutes colant, atque in silentio, & spe faciem Domini quarant semper. Istæ sine dubio longè meliores sunt antecedentibus, & citius ad statum matrimonij perveniunt, quem Deus eis per probationem ariditatis, & desolationis preparat. Et si fortè (ut aliquando vidimus) nunquam eis consolationis dies elucescat, nec unquam lectulum matrimonij delitijs affluentem conscendant, in substantiali tamen sanctitate, & iustitia, cæteris omnibus antecellent. Habet enim Deus viros fortes, & probatos in hac ariditatis, paupertatis, & desolationis probatione, qui strenuo pectore illum obsecant;

si oculis hominum absconditi, oculis Divinis placidissimi; quorum fidelissimis obsequijs, post obitum, & in patria superexcedentem retributionem preparat.

98. Aliæ sunt animæ ita rudes; rudiq; intellectus, quod parùm, aut nihil sciunt meditari, sed sunt in operatione virtutum valdè sollicitæ. Ex ijs (cum Deus vocat) quædam exercitium pietatis, & hospitalitatis arripunt, & in quodam sensibili Dei, & proximi amore perseverant; quæ assiduis laboribus (consolationibus permixtis) à Deo exercentur, & substantialem sanctitatem (si legitime certaverint) assequuntur.

99. Quædam verò inter illa pietatis exercitia, licet alta Divinitatis per rationes, & discursus nequeant conscendere, verùm tamen per simplicem fidem ductæ, recollectionem puram, & pacificam amant, & inveniunt; ex qua ad eadem ministeria, & exercitia omnium virtutum, fervorem, & devotionem extrahunt. Has solet Deus ad altissimam unionem, & perfectionem elevare.

100. Quædam deniquè sunt, quæ inter illam rusticitatem, & ineptitudinem, solent à Deo per supernaturales favores ita disponi, quod non solum profundissima Mysteria penetrant, verùm etiam verbis facilibus, & rusticis humanam mundi sapientiam confundant, ut olim visum est in S. Paschasio Bailon, Ioanne Dei, & alijs, qui ad altissimum unionis, & sanctitatis gradum conscendentes, Canonico ritu Sanctorum Cathalogo adscripti sunt.

C. A. P. XI.

ALIQVA ANIMA ADVERTUNTUR

ad rectam intelligentiam duorum capitulum
antecedentium.

101. **Q**VIA prælibata signa, & indicationes, si generaliter, & probe sonant accipiuntur, possunt in praxi

praxi non bene Magistrum instruere, ad eorum perfectam intelligentiam aliqua praeferre operapretium duximus: Et primò, quamvis aspiciat Director quod animæ multum placet meditatio, & sensibilis devotio, non statim eam iudicet ab statu contemplationis alienam; ab exordio enim vitæ spiritualis ferè omnibus placet meditatio, ex qua oritur sensibilis, & materialis devotio; quia cum modus naturalis cognoscendi sit per sensus, imaginationem, & phantasmata, quæ materialia sunt, affectus qui regularitèr sequuntur, materiales, & sensibiles esse debent. Cum autem (vt sæpiùs diximus, & dicemus) se habeat Deus ad modum operantis, & recipientis; vt carnalium delectationem relinquat, saporem ei, & sensibilem delectationem in spiritualibus constituit: alioquin carnali, & spirituali delectatione deficiente, ab arrepto proposito desisteret.

102 Sed in rerum sensibilium vsu, iam ab exordio eius vocatio emergere incipit; siquidem illa quæ ad contemplationem vocatur, non tam in rationibus, & discursibus, quam in eorum termino demoratur, in quo amat conquiescere, & agrè fert relinquere, & ibi amabilia oria, & pacificas aliquando suspensiones degustat. Illa verò quæ ad contemplationem non ducitur, licèt aliquantulum in affectibus demoretur, ad internum silentium non trahitur, sed per sensibilem fervorem foris convertitur.

103 Aliud pro Directoribus signum esse potest, lumen, vel intelligentia, aut inspiratio, quæ in oratione animæ communicatur. Prima namque illicò ac à Deo excitatur, & inardescere incipit affectus, in sui fundo colligitur, vbi quasi exinanitur, & deperditur. Secunda verò in externos actus, & sensibilia desideria profilit. Necessarium est ergo Directori, non solùm genios, verùm etiam vocationem, & operationem, simulq; luminis

receptionem in qualibet animarum observare, ne Deus
obstaculum fiat, sed adminiculum, & singularis possit con-
venientiores illis vias coaptare. Quod si hæc sollicitè, &
fidelitè fecerit, Deus brevissimo tempore declaratur,
clariusq; poterit Magister in earum regimine procedere.

104 Secundo, licèt aspiciat quod anima magis gau-
det quiete pacifica, quam meditatione, & discursibus,
non statim iudicet ad contemplationem esse vocatam,
quia hoc sæpè oritur ex desidia, remissione, & naturali
complexione, qua multi laborem odiunt, & otium amant.
Alij ad discorrendum sunt desides, & ad quiescendum
proclives; sed necesse est quod anima sit fervida, dili-
gens, & laboriosa, & non redeat meditationem, licèt ma-
gis gaudeat quiete, & pacifica mora in termino medita-
to; ad quam eius spiritus assiduè allicitur, & interiùs vo-
catur, quia Deus est constans, & immutabilis; nec opus
incipit, ut non perficiat. Verùm tamen quia eius tyrocini-
causa non percipit apertè Divinam vocationem, sentiet
tamen interdum intimas recollectiones, & quasi fanicu-
lam quemdam retrahentem spiritum ad interiora, tuncq;
foras resilire fastidit. Insupèr etiã recollectionem amat,
temporalia despicit, fervorem auget, & sollicitè virtutes
exercet; quæ omnia concurrere debent ut rectum iudi-
cium fiat. hi enim sunt supernaturalis vocationis effectus.

105 Tertio, maximopere attendat ad modum pro-
cedendi in vita spirituali, & transgrediendi gradus per-
fectionis; quia licèt anima habeat omnia adminicula &
doctores ad contemplationem necessarios; si ex eius parte
absit fervor in mortificatione, & exercitio virtutum, vel
vocationem rejicit, vel tranquillo in corde non recipit;
& ex parte Directoris ad sit negligentia, aut inscitia, vel
eam maturiùs, vel tardiùs in exercitio sanctæ quietis
collocet; remanebit utique anima in alio diversissimo
statu ab eo, quem si fervidè procederet, vel optimè du-

cere.

ceretur, comparare potuisset: Quare in animarum directione, cum magna cura, & vigilantia procedendum est. 106 Denique aded vastissima est via spiritus, & ita absmiles eius eventus; tam diversus modus infusionis Divini luminis; & tam varia eius receptionis apitudines, quod si pro omnibus daretur indicatio, nunquam finem rei apponeremus; nullus quippè, licèt expertissimus, minimam eorum partem explanare sufficiet: Sed nihilominus iuxta regulas prælibatas, & alia quæ Directorem experientia docebit, animarum genios, status, vocationem, & Mysticum vocationis gradum, ad quem communiter ascendere vnaquæque poterit, coniectari valebit; vt minus solito in tam obscurissima materia errare possit.

CAP. XII.

*DE HIS QUÆ MAGISTER GERERE
debet statim, ac anima eius directioni se exponit.*

107 **P**RÆLIBATA iam cognitione geniorum, statuum, & vocationum animarum; ea quæ operari debet practicè cum anima eius directioni exposita, æquum est pertractare; & meritò quidem, vt ait Gregorius: [Ars artium est regimen animarum.] quia semitæ illarum difficiles sunt, diversi genij, varia operationes, absmiles motus, humores varij, eventus rari, adversarij sævissimi, viæ earum tenebrosæ, scopulis, & anfractibus plenæ, periculis consitæ, quarum exitus à Mundo, Dæmonio, & Carne interceptatur; & in his omnibus Magister spiritualis debet animas providere, & auxiliari; easq; devictis omnibus, ad optatum perfectionis exitum immunes, victoresq; perducere; quæ omnia valdè difficilia sunt.

108 Non damnamus Magistros, qui plurimum animarum directionem suscipiunt; sed si fieri posset, cuilibet animæ debet & Magister vnus respondere, siquidem Altissimus singulis singulos Angelos designavit custodes, vt quilibet suam ducat, inspiret, & gubernet; quandoquidem vnus solus Angelus, quasi omnibus sapientior hominibus, pro cunctarum animarum directione sufficeret. Sed quia numerus Angelorum inferioris ordinis excedit creaturarum rationalium numerum; & Magistrorum numerus sit aded exiguus, quod mille animabus adhuc vnus non respondeat Director: *Quia messis quidem multa; operarij autem pauci.* Ided singulis animabus, singuli Angeli designantur; & vnus Magister pro multis designari debet Director.

Lucæ 10. 2.

109 Sed nihilominus tamen non possumus eos non suadere, quod solùm eas animas sibi regendas assumant, quas possint commodè, & sollicitè gubernare; siquidem per superius dicta, & infra à nobis, dicenda sufficientèr dignoscere poterunt directionis difficultatem, & pericula, quibus se ipsos, & animas exponunt, si negligentèr, vel ineptè ministerium exerceant; quod debent speciali oratione pro qualibet animarum confovere: quia si corporalis Medicus (vt communiter tenent Doctores) pro quolibet agrato periculosa agritudine laborante, tenetur aliquod tempus impendere in studio, & consideratione infirmitatis illius; quantò magis spiritualis Medicus pro qualibet anima tot capitalibus periculis circumdata, debet in oratione, studio, & consideratione multum temporis occupare? Maximè cum Deus negligentibus Directoribus per Hieremiam comminetur dicens: *Vos dispersistis gregem meum, & eiecistis eos, & non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus.* Legat obsecro Magister integrum caput Ezechielis 34. ibiq; videre poterit, quam horribili, quamq;

Hierom. 23.

2.

for.

formidabili se exponat iudicio, si circa animas sibi commissas negligentè se habeat.

110. Consuademus insupèr Magistros, quod non spontè, & voluntariè quibuslibet animabus dirigendis se offerant; sed eas tantummodò admittant, quas ad eos mittat Altissimus; formidandum prorsùs est, & non procurandum huiusmodi ministerium; pro quo audire oportet Chrysostomum, dicentem: [O quantum instat infelicitibus illis, & miseris, qui semetipsos ad alios regendos præcipitant, & se in tantorum suppliciorum iactant abyssum; Onerosum quippè pro omnibus sibi subditis redditurus est rationem; & tanto igni tuum subijcis caput?] Hæc, & alia horribilia, non absque animarum dispendio pluri audent deglutire, qui forsàn præsumptione, & superbia ducti, suæ propriæ voluntatis fulcrum, in aliorum destructione, potius quam ædificatione iaciunt: Undè totum ædificium ruere necessarium est. Itaq; ille erit melior Director, qui ad ministerium accedit coactus: Sicut ille erit peior, qui spontè ad illud se offert. Debet igitur Magister ad primam animæ requisitionem se excusare, & alia facere quæ superius diximus.

*S. Chrysostomus
in Epist. ad
Hebræos*

111. Cum igitur ritè, & rectè ministerium animæ assumpserit, debet eam primò monere, quod in omnibus, & per omnia ei debet obedire, eiusq; consilio, & directioni acquiescere, ita ut iam amplius in ea non sit velle, vel nolle, præter id quod illi visum sit. Quod si recuserit ita obedire, ad suam directionem non admittat, nec cum illa oleum, & operam perdat. Sed animadvertere oportet, quod sunt nonnulli ita exigui spiritus, & pusillanimes, quod in aliquibus minutissimis non audent obedire; scilicèt, in aliqua imperfecta adhæsione; puta, vestium elegantium, vel indifferentis alicuius conversationis, vel venationis, &c. quæ à se penitus renuntiare formidant; cum eisdem debet Magister humanitèr proce-

Sapientia cap. 12

dere: Quod si huiusmodi delectationes inhonestæ non sint; non ab illis statim auferat, quinimò & cum eis in exercitium illos intrare permittat; Deus enim in oratione ad prædicta superanda animum illorum eriget; & tunc paulatim cum omni sagacitate, & humanitate, iam vnâ adhesionem, & iam alteram sapienter eradicare procuret. Quod si nimis duri sint, & tenaces, nec sapius moniti respiscere noluerint; tunc illos à se eiciat, & in illorum directione non perdat tempus; arbores enim infructuosæ sunt.

112 Alij sunt etiam qui licet omninò directioni Magistri non subiiciuntur, sed propter piam in illum affectionem conservantur per eius directionem absque lethali bus culpis; quod æquidem non fieret, si cum alio Directore tractarent. Cum his potest, & debet Magister humaniter se gerere, nec illos ad alium mittere Directorem; sed meliori qua possit industria sustinere, & ad mortificationem suaviter allicere, quia hic nullum tempus deperditur. Caveat tamen ne aliqua in illos passione, vel adhesionem ductus, falso putet nullum alium Directorem in bona conversatione illos servaturum, & maximè si fœminæ sint; circa quas potest per secretam, & fucatam libidinem fallam hoc iudicium habere.

CAP. XIII.

PROSEQVITVR MATERIA ANTE- cedentis capitis.

113 **I**N primis perpendere debet Magister vires animæ, genium, occupationem, & statum; vt lac teneris, & solidum cibum perfectis possit ministrare, vt superioris diximus. Præterea mortificationes, & pœnitentias taxet iuxta vires, & statum personarum; & conjugatis

non ita oneret pœnitentijs, & silitijs, quod nequeant solvere obligationem debitam matrimonio; nec multò minus quod in suis domibus silentium seruent, vel cum suis consortibus minus affabiles se exhibeant; hoc enim esset plurimarum inquietudinum, & malorum fomes: Quamobrem plus illos interiùs quam exteriùs mortificet; suadeatq; quod familiam suam sanctè, & sollicitè instruant, & gubernent; & si commodè fieri potest, aliquod tempus in oratione mentali, & devota recitatione Rosarij B. Mariæ, præsentè omni familia, impendant; fastum immoderatum fugiant, frugalitatè sectentur, debita solvant, eleemosynam iuxta facultates suas faciant, Sacramentà frequentent, & domesticos suos frequentare sollicitent; & deniquè omnibus se exhibeant exēplar bonorum operū.

114 Equites, & Magnates non cogat, vt vilia, & suis non convenientia statibus, exerceant; sed eorum occupationem respectivè statui accommodare, & ordinare satagat, ita vt in eis christianè, & perfectè se habere possint. Ecclesiasticos similiter secundum illorum statum, & occupationem dirigat, vt perfectè altissimo suo muneri satisfaciāt. Regulares etiam secundum regulam eorum, & ad eius perfectam adimplerionem ducat, vt cum Apostolo dicere possit: *Omnibus omnia factus sum, vt omnes*

1 ad Corinth.
9.22.

facerem salvos. Propterea necessarium est, quod Magister in se induat statum singulorum, vt prudenter respectivè possit omnes in suo statu perficere; cui quidem respondere debent labores, mortificationes, & pœnitentiæ, quas illis iniungat: Ideò Dominus non omnes voluit Crucem Dominicam portare; sed quod vnusquisque Crucem propriam portet, qua onustus eum obsequatur: *Tollat*

Matth. 23.
24.
Hugo Card.
in Matth. 23.

Crucem suam, & sequatur me. Ad quod Hugo Cardinalis: [Non dixit alienam, sed suam quisque portet] quia non debet secularis Crucem Religiosi portare; nec Ecclesiasticus Crucem secularis; quilibet habet Crucem propriam,

priam, quam perfectè portare tenetur, iuxta quam debet singulos Magister dirigere, vt respectivè per viam iustitiæ, & sanctitatis, per quam Christus incessit, illum omnes sequantur.

115 Regularibus non ita exercitia disponat, quod vel in substantia, vel in modo, eorum regulis, vel communitatis actibus inficiant; sed quod in sua professione perfectè sint affabiles, modesti, humiles, observantissimi, & irreprehensibiles; & si quid illis iniungat rigoris, non palam fiat, sed in occulto; quia in communitatibus longè perniciosum est vitium singularitatis, quod Divino Spiritui repugnat; debiles terret, invidos exardescit, omnibusque se exhibet offendiculum.

116 Propterea ministeria regularia nunquam illis in diversa computeat; videlicet, ne illi qui ex suo instituto ministerium debet exercere Marthæ, iniungat quod ministerium exercent Mariæ, sed quod sit perfectus in ministrando; & in quantum possibile sit, ex ipsa operatione animum elevet ad cœlestia; & ita orationem colat, quod potiore locum ministerio tribuat.

117 Religiosis etiam Monachalibus, & contemplativis, non ita suadeat activè ministrare, quod eos à silentio, & solitudine arceat; hoc quippe præcipuum eorum manus est; sed quod servata solitudine in quantum eis libuerit, verbis, & factis proximos edificare studeant; & sic similiter in omnibus statibus respectivè. Omnes tamen hortare debet, quod interiores sint, & exterioritates fugiant, atque cum modesta hilaritate incedant; & iuxta monitum Christi, non faciem suam exterminent, sed potius labent, ne appareant hominibus ieiunantes.

118 Cum necessarium sit aliquem mortificare, fiat suaviter, & benigne; melius enim ducitur homo per amorem, quam per rigorem; & cum i te necessarius sit, tamen modus sit suavis, & humanus, quia contrarium in-

crepat Deus per Ezechielem, dicens: *Cum austeritate im-*
perabatis eis, & cum potentia; quod infirmum fuit non con-
solidastis; & quod egrotum, non sanastis; quod confractum
est, non aligastis; & quod abiectum est, non reduxistis. Hæc,
 & alia sunt damna asperæ correctionis. Ezechiel. 34
4.

119 Sed aliquando necessaria erit; videlicet, cum
 animabus nimis tepidis, & rebelibus, cum quibus acri-
 tẽr se gessit Divinus Præceptor, vocans eorum genera-
 tionem *pravam, & adulteram*: Et Levita Stephanus as- M. math. 23. 29
 peris verbis Hebræos rebelles increpavit dicens: *Dura*
cervice, & incircuncisis cordibus, & auribus, vos semper
Spiritui Sancto resistitis. Vndè occasione servata vii de- Act. 7. 51.
 bet, vel severitate, vel lenitate: Quamobrem præcipientem
 Domino Zachariæ Prophetæ, quod fieret Pastor ani-
 marum, statim ministerio suscepto, inquit: *Et assumpsisti* Zacharia 11
mibi duas virgas, unam vocavi decorem, & alteram appel-
lavi funiculum, & pavi gregem. 17.

120 Sollicita semper cura animas regat, ita ut nun-
 quam illæ suspicari valeant, quod illarum directionem
 parvipendat, quia viribus franguntur, Magistrum odiunt,
 & de sua perfectione parùm curant: Secus autem, si eum
 sollicitum de illarum salute conspiciunt; nam ut eius cu-
 ram, & sollicitudinem non perdant, toto nixu negotium
 perfectionis arripiunt. Nunquam igitur eum defessum,
 aut fastidientem; sed sollicitum, humanum, compatien-
 tem, & de minutissimis curantem intueantur, ut illæ
 etiam sollicitus se gerant.

121 Oportet etiam quod eum non videant suæ com-
 meditati nimis servientem, ita quod pro illa tuenda, &
 conservanda, illarum necessitatem, & consolationem
 negligat; nam præter malum exemplum quod illis tri-
 buit, quarimonij, & murmurationibus fomitem mini-
 strat; ex quibus pernitiola taciturnitas cum Directore,
 & duplicitas animi generatur.

Deuteronom.
16. 19.

S. Petr. Da-
mian. lib. 2.
in Epist. ad
S. R. E. Card.

S. Petr. Da-
mian. ubi
supra.

Isaia 1. 24.

122 *Necessarissimum præcipuè est Directori, nul-
lum munusculū, vel donum ab is, quos gubernat quovis
prætextu recipere, iuxta illud Deuteronomij: Non accipies
personam, nec munera, quia munera excecant oculos sapien-
tum, & mutant verba Iustorum.* Gignitur enim avaritia,
& cupiditas, quæ omnium malorum radix est, dum spi-
rituale ministerium in lucrum temporale convertitur:
Insupèr libertatem amittit corrigendi, & loquendi veri-
tatem cum proximo suo: [Acceptis quidem muneribus
(ait Petrus Damianus) si contra datorem quid agere vo-
lumus, mox in ore nostro verba molescunt; locutionis
acumen obtunditur, lingua quadam pudoris erubescen-
tia perperditur: Mens quippè percepti muneris conscia,
debilitat iudicialis censuræ vigorem, reprimit eloquen-
tiæ libertatem; nam etsi iudicandi rectitudo funditus
non adimitur, iudicandi tamen auctoritas enervatur.]

123 *Et quamvis Director non luci capiendi gratia,
sed sui muneris adimplendi desiderio liberè (muneribus
non obstantibus) corrigeat, & loquatur, laboris tamen
mercedem amittet, & durissimum Dei iudicium non
evadet: [Quia quamvis munificis suis (verba sunt eius-
dem Damiani) auxilium quod postulatur, impendat,
reatus tamen maculas non evadet, quia dum beneficij
sui rationem recipiunt, fructum æternæ mercedis amit-
tunt, de quibus Dominus dicit: Heu! consolabor super ho-
stibus meis, & vindicabor de inimicis meis.]*

124 *Gignit, & insupèr hæc directionis avaritia su-
perbiam in discipulis, audaciam, & contemptum; putant
enim Directorem non charitate ductum, sed lucro affe-
ctum huiusmodi ministerium assumpsisse, quamobrem
astrictum esse eos tolerare, atque veluti emptitium de-
servire. Consuademus igitur quod nihil ab illis accipiat,
etiam pro faciendis eleemosynis, ne aliquam cupiditatis
suspicionem incurrat: Sed si ab illis rogatus fuerit, quod*

In pauperes aliqua munera distribuatur, nullatenus assentiat; roget tamen quod per illorum manus pauperibus erogatur.

125 Loquatur ergo semper, & ubique veritatem, sequendo monitum Apostoli dicentis: *Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo*, quia dum in humanis negotiis adeo veritas necessaria est, quod illa deficiente omnino confunditur negotiatio; multo magis in spiritualibus debet collucere, ubi nulla alia suppetit via nisi veritatis: Omni igitur attentione postposita, arguat, increpet, in omni patientia, & doctrina, atque rebellium animorum perditionem annuntiet; prudenter tamen, & charitative ne sibi alieni delicti, & perditionis reatum assumat, fiatq; Divinae indignationis reus; ait quippe per Ezechielem: *Si autem tu animadvertis impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua, & à via sua impii; ipse enim in iniquitate sua morietur; tu autem animam tuam liberasti.* Ad Eplos. 4.
25.
Ezechiel. 3.
19.

126 Denique omnes suae directioni subditos, strictè præcipiat, quod passionum suarum, & exercitiorum exacta singulis hebdomadibus rationem reddant; ad quod iniungere debet particulare examen singulis diebus vespertino agendum tempore, ut ita cognoscere valeant, utrum in perfectione proficiant, vel deficient, ut illis providere possit convenienter; & attentè observet ad quod vitium magis inclinantur, ut adversus eum exteriores earum actus, & affectus interiores dirigat; & animæ sint in hoc fideles, & veraces: Et si fortè in propalandis defectibus, propter aliquam adhesionem quam nolunt relinquere, contumaces sint, eas charitative moneat, & corrigit: Si verò sæpius monitæ respicere noluerint, illas à se penitus eiiciat, quia id nolunt quod volendo consequitur. De modo autem eas regendi, in toto hoc volumine sermo fiet, & practicè ostenderetur in manu ductione practica, quæ in huius operis calce collocabitur.

TRACTATUS SECVNDVS.

DE ANIMA RATIONALI,
EIVSQVE VIRIBVS, ET POTENTIIS.

DIVISIBILIS admodum Græci idiomatis proprietas exitit, hominem vocans MICROCOSMON; idest, Mundum parvum: Sed melius revera eum definiret, si Mundum magnum prorsus nominaret; quandoquidem omnia quæ in Mundo visibili sunt, excellentius in homine reperiuntur. Homo insuper habet animam, qua caret Mundus: Homo sensitivus est & rationalis: Mundus nec sensu, nec ratione ducitur. Denique homo Divinæ est capax cognitionis, & amoris; quod nullo modo habet Mundus. Mirabilis propemodum est in homine corporeæ, & materialis eius partis dispositio organica; nobiles qualitates, & elevatæ operationes, quas nec Mundus habet, nec habere potest. Multa, & magna circa sublimem eius nobilitatem poteramus adducere, quæ veluti à nostro proposito aliena prætermittimus; cum solum de spiritali eius parte quæ ab individuis insensibilibus, vegetativis, & purè sensibilibus hominem distinguit, intendimus pertractare. Hæc est illa perfectissima Divinæ naturæ imago, ut in Genesi habetur: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram.* Quæ cum sit vna in essentia, & trina in potentijs, in ipsa proculdubio Trinitatis Mysterium proportionabilitèr exponitur. Hæc est Regnum illud Cælorum, quod Divina veritate attestante, *intra nos est.* Vbi Deus cum amicis suis gaudet, quia delitiæ eius sunt, esse cum filijs hominum. Hæc est illa prætiosa Margarita, pro qua Divinus negotiator *vendit*

Genes. 1. 26.

Lucæ 17. 11.
Prover. 8. 31

dit.

S. D. C. O. S. V. S.

dit omnia que habuit; hoc est, semetipsum exinanivit, & emit eam, scilicet, pretio sanguinis sui. Hæc denique (iuxta Brunonem Carthusianum) est illud talentum seruo Domini; idest, spirituali Directori commissum, ut geminato lucro, suo tempore restituat Domino, ne inutilis illius servi supplicium incurrat, qui terrenis glebis suffodiens thesaurum, audire à Domino promeruit: Tollite ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit: Ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo; & inutilem servum eijcere in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dentium. Ut igitur Magister spiritualis possit huiusmodi talenti præciositatem intelligere, atque asportatum ab eo lucrum Domino reportare, concisè, & compendiatim, quæ sit anima rationalis, eiusq; potentiæ, in quantum scilicet ad Mysticam discretionem, & directionem facere possunt, ob eius oculos ponere, necessarium duximus.

Matth. 13. 46.

S Brun. Ser.
6. de Confess.Matth. 25.
28. 29. & 30.

CAP. I.

*QVÆ SIT ANIMA RATIONALIS
secundum partem sensitivam, & de sensu communi,
sive imaginatione.*

NON intendimus materiam de anima ita tractare, sicut à Doctoribus in scholis, aut ab Animalisticis in libris disputatur; sed prætermittendo quæstiones ad intentum nostrum inutiles, ea tantum quæ ad orationem, & Mysticam Theologiam necessaria sunt, differemus. Quamobrem dicimus, quod anima rationalis, quæ est pars essentialis, & constitutiva hominis Physi-
ci, est: ACTVS CORPORIS PHYSICI, ET ORGANICI, POTENS PRODUCERE ACTVS VITALES. Est vegetativa per sua præ-

Definitio
Animæ.

dicata, quia ope illius homo potest nutriri: Est sensitiva, quia potest percipere, & agere sensationes; & hoc, mediante corpore, quod ab anima non informatum, incapax est sentiendi. Et denique rationalis, quia capax est intelligendi obiecta, tam materialia, quam spiritualia, quod agit per spirituales cognitiones ad modum Angelorum, quamvis non aequè perfectè.

2 Hæc anima rationalis corpori vnita constituit hominem rationalem; in quo quidem composito, & aggregato dux sunt partes, vel vt mysticè loquar, duo sunt homines; exterior vnus, & interior alter. Homo exterior componitur ex anima, prout est in corpore organico informatum; hoc est, in quinque sensibus exterioribus, sensu communi, & appetitu materiali; qui licet interiores sint, quia sunt corporei, constituunt hominem exteriorem, & cum brutis communem. Homo interior componitur ex animæ substantia, & eius potentijs spiritualibus; nempe, intellectu, memoria, & voluntate, quæ sunt animæ quasi proprietates emanantes, & hominem à brutis distinguunt, eumque rationalem, & Dei capacem efficiunt.

3 Hæc anima secundum eius partem sensitivam, quæ propria est hominis exterioris, nequit per quinque sensus corporis aliquid percipere, præter id quod corporeum, & materiale est: Visus quippè solum habet pro obiecto, colorem, & lucem: Auditus sonum: Tactus, quantitatem: Gustus, saporem: Olfatus, odorem; quæ omnia materialia sunt. Hi sensus sunt potentia necessariae, qui stante obiecto, & expedita potentia, nullo obice mediante, necessariò operari debent.

4 Imaginatio, sive sensus communis, est potentia interior materialis, & sensitiva, & receptaculum omnium specierum materialium, quæ per quinque exteriores sensus ingrediuntur; illic enim ac sensus suam operationem producit, mittit obiecti speciem, quæ in hoc inter-

no sensu recipitur, qui cum sit cognoscitivus, eam eiusq; obiectum statim cognoscit, pariterq; eandem speciem conservat, ut iterum per eam valeat idem obiectum cognoscere, ac demum eandem materialem obiecti speciem sub aliqua ratione convenientiæ, vel incommoditatis exhibet appetitui sensitivo: qui cum affectivus sit, vel illud obsequitur si convenientis sit, vel illud fugit si nocivum proponatur, & hæc omnia in vno instanti, & absque omni libertate fiunt, quin in arbitrio animæ sit ea impedire.

5 Ex quibus inferre debet Magister spiritualis: Primò, quod anima quæ in recollectione, vel extra, varijs imaginationibus torquetur, nullatenus debet contristari, cum citra eius voluntatem, & intentionem fiant, & aliquando extra eius arbitrium sit statim abigere: Quamobrem regularitèr culpa vacant, saltim gravi, licet interdum possint fructum orationis impendere. Itaque debet Magister curare, quod anima nimiam violentiam in huiusmodi evelendis non adhibeat, quia in potentijs necessarijs, & non voluntarijs, vis materialis multum nocet capiti, melius enim eas contemnendo extinguuntur; & si anima per spirituales potentias in Deum consurrexit, illicò imaginationes decrescunt. Si autem earum importunitatis causa hoc assequi nequeat, in patientia, & resignatione debet strepentis imaginationis molestiam sustinere; & non sine fructu, quia scriptum est: *Et fructum* Luca 8. 25a *afferunt in patientia.*

6 Secundò, quod anima afflicta, & timida putare potest, illum motum appetitus inferioris, quo necessariò prosequitur obiectum turpe, & delectabile, esse liberum consensum appetitus superioris, sive voluntatis; quia dum sensibiliter cognoscit quod proposito obiecto malo, statim ad illud sensili passione rapitur, putat indubiè passim consentire, & in plurima peccata prolabere; & quod peius est,

est, sibi persuadet, adhuc nolens peccare, quod falsissimum est; quia hæc omnia involuntariè accidunt, à quibus multum distat consensus voluntatis; quinimò, & ipsa poena, & dolor delectationis, poterat eam consolari, siquidem impossibile est eodem tempore, & eadem potentia, aliquid amare, & odire. Qui autem turpe obiectum amplectitur est inferior appetitus, à quo abest peccandi facultas, & qui eum odit, est appetitus rationalis, qui solus liberè peccare potest; sed de hoc infra fusiùs tractabimus.

7 Hæc materialis potentia, secundum diversa eius officia, diversa etiam nomina sortitur: Primò, vocatur **SENSUS COMMUNIS**, quia cognoscit, & percipit omnia obiecta materialia, quæ per quinque corporis sensus ingredi possunt. Secundò dicitur **IMAGINATIO**, quia apprehendit convenientiam, & disconvenientiam obiectorum materialium: Tertio appellatur **PHANTASIA**, quia format in se species, & imagines rerum absentium, vniq; obiecta singularia cū alijs: Quartò vocatur **ÆSTIMATIVA, VEL DESTINATIVA, VEL MEMORIA BRVTALIS, SENSITIVA, ET MATERIALIS**, quia in se includit, & conservat species materiales obiectorū, vt per ipsas iterum, iterumq; eadē obiecta possit cognoscere. Deniquè dicitur **COGITATIVA**, quia dū superior intellectus spiritualiter cognoscit obiecta, hæc potentia idem obiectū spiritualitè ab intellectu cognitum intendit, sub aliqua materiali forma percipere: Vndè sibi fingit imaginem quæ materiali modo respondeat cognitioni spiritali intellectus; vt cum per lumen fidei cognoscit Deum esse immensum, statim imaginatio sibi fingit speciem materialem, quæ aliquo modo respondeat immensitati conceptæ, veluti Maris, Aeris, & Cœli, in quibus non est visibilis terminus; quapropter **Cogitativa** vocatur.

Sensus communis.

Imaginatio.

Phantasia.

Æstimativa,
Destinativa,
Memoria brv-
talis, sensiti-
va, & mate-
rialis.
Cogitativa.

CAP. II.

PROSEQVITVR ANTECEDENTIS

capitis thema, & modus exponitur quo aliqui
in spiritu transportantur.

S PLVRIMI Doctores huic sensui communi dupli-
cem tribuunt formam materialem: Primam vo-
cant PHANTASIAM, & secundam IMAGINATIONEM, easq;
per diversas proprietates distinguunt: Dicunt enim Phan-
tasiam recipere species, & imaginationem conservare;
sed nulla est ratio multiplicandi sine necessitate poten-
tias, cum vna, eademq; potentia possit hæc duo officia
adimplere. Propterea dicimus esse tantum vna potentia
cum his duobus officijs, sicut à simili dicemus infra de
intellectu, & memoria. Hic sensus communis, non solum
cognoscit obiecta quinque sensuum, sed etiam & ipsos
actus; siquidem non solum reminiscimur illius à quo
vulnerati fuimus, verum etiam & doloris à vulnere infli-
cti.

9 Actus huius potentia materialis vocamus cog-
nitiones, non solum quia à potentia cognoscitiva produ-
cuntur, sed etiam quia omnis actus potentia quæ potest
vitaliter obiectum percipere, cognitio dicitur: Quam-
obrem omnes actus per quinque corporis sensus produ-
cti, possunt dici cognitiones; quod æquidem oportuit no-
tare, nam in multis spiritalibus libris, actus tam sen-
suum externorum, quam internorum, vocantur cog-
nitiones, ex quibus aliqua in Magistris confusio oriri po-
test; quandoquidem cognoscere proprium est intellectus
superioris & eius actus.

10 In hoc sensu communi, & similiter in quinque
sensibus externis, potest dari externa sensatio obiecti
absen-

absentis, vel non existentis, vt Antechristi v.g. in potentia visiva, quæ nunc potest videre Antechristum, licet hic non sit adhuc in rerum natura (quod notare oportet pro Visionibus, & Revelationibus) & ratio est, quia externa sensatio solum pender ab obiecto, in quantum scilicet mittit speciem potentia, vt ab illa cognoscatur, & obiectum concurrat tantum effectivè ad mittendam eiusmodi speciem potentia: Cum autem omnia quæ res faciunt vt causæ efficientes, possit Deus agere per se solû, proculdubio sufficeret quod Deus speciem Antechristi in funderet potentia visiva, vt illa possit Antechristum videre, quamvis non existat.

11 Ex hac irrefragabili ratione deducitur error multorum circa illas animas quæ per proprias species obiectorum infusas à Deo, vident aliquas res absentes, vt Indiam, & alias Regiones longinquas: Putant enim sibi quæ suadent illas verè, & realitèr in Indiam fuisse translatas, & nimis errant, quia nullatenus illuc deferuntur, sed per dictas species infusas vident, & cognoscunt ea omnia quæ in illis Regionibus habentur.

12 Multo magis incongruum rationi est affirmare, quod illuc in spiritu transportantur, vt vulgò dicitur, & in libris non modicæ auctoritatis multoties legitur, quia revera spiritus relicto corpore, & extra illud, ad nullam partem defertur; quandoquidem spiritus nihil aliud sit nisi anima; quæ si à corpore separaretur, vnione destructa, necessè erat quod corpus moreretur, & indigeret novo miraculo vt anima iterum corpori vniretur; quod absque necessitate multiplicari non debet: Sed dicendum est, quod ire in spiritu, nihil aliud est, quam per supradictas species supernaturalitèr infusas, obiecta illa absentia ita intueri, quasi si anima ibi realitèr inveniretur, sed nullo modo extrâ corpus spiritum defertur.

13 Sed quia mirabilium rerum amatoribus magis

placebit eiusmodi extraordinaria transportatio, quam mordicus tenere, & pertinaciter defendere conantur; huius erroris convincendi causa, triplex eorum fundamentum evertere necessarium duximus; & in primis allegant illum locum Apocalypsis, ubi Ioannes sic ait: *Fui in spiritu in Dominica die*, ex quo inferunt, Sanctum Evangelium translatum esse, & in spiritu separato à corpore transportatum; Sed nulla suppetit ratio, cum hic non loquatur Ioannes de physica asportatione spiritus, nec de alio modo sistendi in spiritu, quam de mirabili extasi quam passus fuit, ut clarè manifestat idioma Græcum, quod pro *fui in spiritu*, legit. *factus sum in spiritu*, & hic est communis sensus Explicitorum, ut refert P. Blasius, de Viegas Societatis Iesu in hunc locum: [Hoc est (inquit) altissimam quandam passus est extasim; non quod animus à corpore re ipsa discesserit, id quod phrasîs Græca clarum sonat.]

Apocal. 1. 10

Viegas in Apocal. p. 1. scilicet. 22.

14. Afferunt deinde textum illum Ezechielis: *Spiritus quoque levavit me, & assumpsit me, & abij amarus in indignatione spiritus mei, & veni ad transmigrationem.* Ex quo inferunt, Ezechielem in spiritu assumptum esse; & relicto Hierosolymis corpore, in Babilonem in spiritu venisse. Sed hoc ex textu nullatenus deducitur, maxime cum supponere videatur Propheta, quod ipse in corpore delatus sit per spiritum; quem spiritum levantem Prophetam, placet Cornelio à Lapide, fuisse Angelum, qui veluti Abacuch in Babilonem, ita Ezechielem in transmigrationem detulit: [Angelus enim (ait) Ezechielem cunctantem quasi per vim rapuit; non tantum in spiritu, sed in corpore, ac realiter, quasi alterum Abacuch.] Cuius pergendi modus nullam habet difficultatem, nec propositæ convenit quæstioni.

Ezechiel. 3. 14. 15.

Daniel.

Cornel. à La Pice in Ezechiel. 3. v. 12

15. Sed longè præstantius (meo videri) doctissimus Gaspar Sanchez, ex eadem inclita Societate Iesu, putat

Gaspar Sanchez in Ezechiel. 3. v. 12

verius intelligi, si spiritum motum significet animi, aut illustrationem, ita ut illi species esset oblata eius loci, ad quem à Deo accersebatur, cui se presentem adesse cogitabat (quod nos vulgò scripturæ modò dicimus esse in spiritu in aliquo loco) sensus est: Extasim passum Prophetam, & alienatum à sensibus visum sibi fuisse, mutasse locum, & inter captivos medium constituisse.] Hæc Sanchez, & pulchrè ad intentum. Citat Gregorium, Dionysium, Barabrum, Hugonem, & Maldonatum.

16 Secundum fulcrum contrariæ sententiæ est, quod in illis Regionibus, ad quas aliqui in spiritu feruntur, plures earum habitatores illos vident, audiunt, & tractant; quamobrem manifestè declaratur realitèr, & physicè in illam Regionem fuisse translatos. Respondemus, quod eo ipso quod videntur, & communicantur, clarè constat, non esse tantùm in spiritu; spiritus quippè invisibilis est, & carnem, & ossa non habet, sicut illi vident eos habere. Quòd si fortè ita sit quod ibi ab Acolis videantur, hoc potest fieri duplicitèr: Vno modo, si in corpore simul & spiritu sint ab Angelo asportati: Secundo si Angeli pro eis assumpto corpore aereo ibi apparuerint, eodem tempore quo in prædictis animabus species eiusdem loci supernaturalitèr infunduntur; quare putant se in alio loco realitèr assistere, cum revera non ita sit, nec locum mutant, nec ipsi illic appareant, sed eorum Angeli per similia eis assumpta corpora; vndè maxima cautela opus est, ne Directores decipiantur, & animas ad superbiam elevent, Mundumq; novitatibus, & fabulationibus replent.

17 Tertium, & efficacius eorum fundamentum est, quod eodem tempore quo prædictæ in longinquas illas asportantur Regiones, earum corpora remanent frigida, cadaverica, & insensibilia; quod evenit, quia spiritus in alium locum translatus, desinit informare corpus, &

prop.

propterea manet mortuum, & vita carentem. In primis poteramus responderè per ipsam experientiam, quæ in contrarium militat; nam quantoq; sint corpora rigentia, & semimortua, si attentè pulsentur, clarè dignoscitur arteriarum pulsatio, licet exigua; quæ profectò non esset si corpus esset ab anima separatum, nam pulsatio illa fit per vitalem calorem, qui virtute informationis animæ conservatur.

18. Secundò dicimus, quod anima in ipso instanti quo à corpore separatur, desinit homo esse viator, eique debetur locus suis, operibus respondens, debetq; extremum iudicium sustinere; nam *statutum est hominibus semel mori; post hoc autem Iudicium*: & sequeretur, quod talis persona moreretur, & resurgeret quotiescumque iret, & reverteretur; vndè etiam venirent multiplicanda iudicia, quod est maximum absurdum; nam vt ait Anselmus: [Post semel mori, restat Iudicium, in quo accipiant secundum quod meruerunt; non restat vt iterùm surgant, & iterùm moriantur.] Sæpissimè ergo hæc mors, & resurrectio multiplicandæ erant, si talis spiritus transmigratio daretur; quæ licet à Domino fieri possit, non sunt adedò communiter concedendæ.

Ad Hebr. 9. 17.

S. Anselm. in Epist. ad Hebr. 9. 17.

19. Et ad rationem obiectam respondeo, quod remanere corpus quasi mortuum, & cadavericum, non fit ex eo quod ab illo separetur anima, sed quia corpus patitur materiale deliquium, eo quod spiritus ad internam communicationem vires omnes colligit: quamobrem remanent membra rigentia, & corpus omninò externo calore destitutum; vel quia Deus sensus alienat, & suspendit, ne fiat internæ communicationi obstaculum; de quibus infra in deliquijs materialibus fusiùs loquemur. Itaque ire in spiritu, nihil aliud est, nisi deliquium supernaturale, vel Extasim pati, in quibus animæ divinitùs infunduntur species illius loci, ad quem à Domino accer-

situr; & hoc modo intelligenda sunt loca Scripturæ supra relata.

20 Organum, sive situs imaginationis, sive sensus communis, est in cerebro, quia in eo glomerantur Artus sensorij. per quos obiectorum species recipiuntur; quod experientia docet, siquidem quoties quidquam vehementer imaginamur, cerebrum dolet, & confunditur. Multum propterea caveat Magister, quod in orationis exercitio, ne quid nimis imaginationi tribuatur, sed potius per rationis pondus, quam per imagines, & phantasmata, curent animæ movere voluntatem. Ante lapsum Protoparentis erat sensus iste subditus rationi, nec alio deservire poterat, præter id quod ratio illi suadebat. Post culpam verò ita inordinatus mansit, quod nulli alio minus attendit quam rationi. Denique hic sensus cum sit cognoscitivus, illuminat appetitum sensitivum, qui cæcus est, eiq; repræsentat obiecta sensibilia sub aliqua ratione convenientiæ, vel incommoditatis, ut ille necessariò, & non liberè, hæc fugiat, & alia amplectatur.

CAP. III.

DE APPETITV SENSITIVO, SIVE *potentia appetitiva materiali.*

21 **P**ER appetitum sensitivum non intelligimus appetitum innatum, qui quidem non est potentia, sed quædam inclinatio, propensio, aut exigentia, quam res habent circa aliquam suam perfectionem, quæ dum ea carent, violentæ sunt, quovsq; ad eam reducuntur, sicut lapis profundum petere; & fluvius ad mare reduci; & hic appetitus innatus, & congenitus, cum ipsis rebus est identificatus.

22 Appetitus verò de quo est nobis sermo in præsentiarum, est potentia interna, sed materialis, quæ necessario debet dari in homine; quia dum cognoscere potest ea quæ sibi convenientia sunt, vel nociva, necesse est etiam quod habeat potentiam, quæ convenientia sequatur, & nociva fugiat: Cum autem in homine sint duo gradus cognoscendi; nempe, sensitivus, ut in brutis; & intellectivus, ut in Angelis; necessarium planè est quod sint etiam in eo duo appetitus, & quod gradui cognoscendi materiali, respondeat appetitus eiusdem speciei materialis; & gradui cognoscendi intellectivo, respondeat appetitus eiusdem speciei intellectualis, quem vulgò vocamus voluntatem, de qua suo loco differemus.

23 Igitur appetitus sensitivus est: POTENTIA INTERNA AFFECTIVA, ET MATERIALIS, AMANS BONA SENSIBILIA, ET OMNE QUOD NATURÆ SENSITIVÆ CONVENIT, QUOD UT TALE PER SENSVM COMMVNEM COGNOSCITVR, ET SIMILITER FUGIT MALA SENSIBILIA, QUOD NATURÆ SENSITIVÆ REPVGNAT, ET UT TALE COGNOSCITVR A SENSV COMMVNI. Mystici vocant hunc appetitum, PARTEM VOLVNTATIS INFERIOREM; non quia sit pars substantialis voluntatis, sed quia est etiam volitiva, & respectu voluntatis superioris inferior habetur. Deindè vocant eum, APPETITVM BRVTALEM, quia etiam brutis communis est; illa quippè appetunt sensibilia convenientia, & nociva sensibilia fugiunt. Item appellant eum APPETITVM IRRATIONALEM, quia non rationem, sive intellectum, sed sensum communem, sive imaginationem obsequitur. Demùm dicunt eum APPETITVM MATERIALEM, quia ex natura sua est materialis, sicut imaginatio, & quinque corporis sensus; neque ad alia præter materialia, & sensibilia obiecta extendi potest.

24 Obiectum adequatum appetitus est bonum sensibile, vel aliqua ratio boni sensibilis; & notare oportet, quod

22. 23. 24.

Definitio
appetitus

Pars inferior voluntatis.

Appetitus
brutalis.

Appetitus
irrationalis.

Appetitus
materialis.

quod licet obiectum appetitus superioris, & rationalis sit bonum in communi, sub quo includi valet bonum sensibile; tamen ad exponendam naturam huius appetitus sensitivi, dicitur esse tantum sensibile bonum, ad differentiam voluntatis, sive alterius appetitus, qui habet pro obiecto bonum in communi, sive sensibile sit, sive spirituale.

Si verò per appetitum intelligatur (vt. plures tenent Myste) appetitus sanctus, & honestus, omnino opponuntur hi duo appetitus; ad quod referri potest illud Apostoli: *Caro concupiscit adversus spiritum; spiritus autem adversus carnem. Hæc omnia sibi invicem adversantur.* Quòd intelligendum est de appetitu sancto, & honesto, quem movet ratio boni honesti, cum omnimoda repugnantia appetitus sensitivi, qui solum movetur à bono sensibili, & delectabili: Quòd nequit intelligi de appetitu rationali, nam: iste aliquando sequitur bonum turpe, & sensibile; quia motum appetitus sensitivo non semper adversatur: Appetitui verò sancto, & honesto, eiusq; legi, semper repugnat lex sensitivi appetitus; vnde aiebat Apostolus: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.*

Dividitur appetitus, vel vt melius loquar, continet duas partes, potentias, sive proprietates; quarum vna dicitur CONCUPISCIBILIS, & altera IRASCIBILIS. Concupiscibilis amat, appetit, & prosequitur bona sensibilia, & delectabilia: Irascibilis amat obiecta sensibilia, non vt sensibilia, sed vt concupiscibili repugnantia, & velut acerba, & ad consequendum difficilia; ad quorum superandam difficultatem vires assumit, quibus possit expellere contraria boni illius, quod concupiscibilis possidere appetit: Propterea D. Thomas inquit, quod irascibilis est quasi bellator fortis, & defensor concupiscibilis: Itaque

motus

Ad Galat. 5.
17.

De Sensu
7. de Sensu

De Rom. 7.
23.

De Concupiscibili
7. de Concupiscibili

Concupiscibilis
Irascibilis.

De Concupiscibili
7. de Concupiscibili

D. Thom. 1. p.
2. 2. 1. art. 2.

hopp

motus irascibilis à passionibus concupiscibilis oriuntur, ut aperte confirmat Iacobus dicens: *Vndè bella & lites in vobis? Nonnè ex concupiscentijs vestris quæ militant in membris vestris?* Nam ira nascitur ex tristitia, quæ est actus concupiscibilis; & vindicta refertur ad gaudium, quod similiter est concupiscibilis actus.

Iacob. Epist. Canon. 4. 1.

27 Ad partem concupiscibilis sex passiones pertinent, ut docet Angelicus, scilicet: AMOR, ODIUM, DESIDERIUM, FUGA, GAUDIUM, ET TRISTITIA. Tres ex istis dicuntur actus prosecutionis, quibus appetitus bona illi convenientia amat, & prosequitur: Alij verò tres vocantur actus fugæ, quibus ea quæ illi opponuntur fugit, & rejicit: Vndè tribus passionibus sequitur bona; & tribus similiter, mala fugit.

Affectus concupiscibilis.

28 Ad cuius operationis explicationem possumus bona, & mala considerare tripliciter: vno modo veluti, neque presentia, neque absentia, sed præscindendo ab utrisque: Secundò quasi presentia: Tertiò denique, veluti futura. His enim tribus modis à sensu communi apprehendi possunt, & diversimodè cognita, diversos in appetitu effectus pariunt. Bonum igitur apprehensum in communi, præscindendo ab absentia, & presentia, producit in appetitu affectum, qui vocatur AMOR: Consideratum autem ut presentem, excitat GAUDIUM: Et denique consideratum ut futurum, parit DESIDERIUM. E converso verò: Malum apprehensum in communi, gignit ODIUM: Apprehensum ut presentem, causat TRISTITIAM: Et denique apprehensum ut futurum, efficit FUGAM. Itaque odium opponitur amori; fuga, desiderio; & gaudio, tristitia.

*Amor.
Gaudium.
Desiderium.
Odium.
Tristitia.
Fuga.*

29 Actus, sive passiones irascibilis (ex eodem Angelico) sunt quinque, scilicet: SPES, DESPERATIO, AVDANTIA, TIMOR ET IRA. Quibus omnibus irascibilis circa bonum dilectum per concupiscibilem ducitur: Sed cum

*Affectus irascibilis.
D Thom. ubi supra.*

in eiusmodi dilecto bono aliquando reperiat difficultatem, & resistentiam sui contrarij, licet illud desideret, & diligat, indiget tamen alio actu quo excitari valeat, ne ab objecta difficultate superetur, qui actus vocatur SPES. Quando vero nequit difficultatem vincere, elicit DESPERATIONEM: Cum autem ad assequendum bonum, & repellendum malum, non solum erigitur appetitus, sed etiam dilatatur, & incenditur, tunc producit AUDACIAM: Et è converso, si dum se erigere tentat, deficit, & contrahitur, producit TIMOREM. Hi quatuor actus diversificantur per diversas apprehensiones boni, vel mali ardui, & difficilis; sed præter eos restat alius actus productus ex apprehensione mali presentis, ex quo appetitus vindictæ generatur, qui dicitur IRA. Hæc ita summam relata sufficiunt, ut Magister percipere possit, unde singula passio, vel motio in appetitu procedat.

C A P. III.

DE MODO SUBIUGANDI APPETITUM
ad rationis imperium.

30. **C**UM assiduum Magistri spiritualis studium in animabus sibi subiectis sit, hunc appetitum cōpescere, & ordinare, est illi apprime necessarium percipere modum, quo recte rationi subiugari valeat. Ad quod sciendum est cum D. Thoma, quod cum verum sit appetitum hominis moveri ab imaginativa, vel cogitativa, quæ ratio particularis dicitur; & omnis ratio particularis, per imperium universalis rationis, sive intellectus dirigatur, & gubernetur, manifestum est, quod appetitus sensitivus hominis subijci debet intellectui, quasi rationi universali.

Duplex

31 Duplex igitur est subiectio: Vna quæ dicitur DESPOTICA, ET SERVILIS, & alia quæ vocatur POLITICA, ET CIVILIS. Subiectio despotica, & servilis contingit, quando is qui subijcitur non est liber ad se non subijciendum; sed omninò obedit coactus, vt servus Domino, & instrumentum Artifici. Subiectio politica, & civilis evenit, quando is qui subijcitur, quamvis adsit ratio se subijciendi, liber tamen est, & non ad obediendum coactus; & si velit, potest præcepto resistere; sicut Civis Regi, vel filius Parenti. Appetitus ergo sensitivus subijcitur rationi hac subiectione politica, & civili, non autem despotica, & servili, qua ante primum lapsum subditus erat: iam verò post lapsum, excusso servitutis iugo, rebellis contra rationem versus est; quamobrem arte, & industria venit subijciendus.

Subiectio
despotica, &
servilis.
Subiectio
politica, &
civilis.

32 Vt autem hoc fieri valeat, meminisci debemus eorum quæ de sensu communi diximus; nempe, quod hic appetitus cum cæcus sit, illuminatur, & ducitur per phantasiam, sicut appetitus rationalis per intellectum: Quamobrem dum hic subiugare intendit appetitum sensitivum circa alia obiecta, in quibus malè, vel deordinatè versatur, indiget ad sensum communem, sive imaginationem recurrere, ibiq; rationes maioris commoditatis, & delectationis sensibilis obiecti representare, quibus convicta imaginatio possit appetitum sensitivum suadere, quod intentum rationis amplectatur; quæquidem omnia agere potest intellectus ob suam nobilitatem, & quia directivus est aliarum potentiarum. Hac industria non indigebat intellectus in statu naturæ integræ, in quo despotica subiectione appetitum subijciebat: In statu verò naturæ lapsæ, non solum hac politica industria vti debet, verum etiam, & aliquando nulla ad eum subijciendum sufficit.

Supr. cap. 2a
n. 20. in fine.

33 Eodem modo potest huiusmodi appetitus subiugari

gari à voluntate; scilicèt, medio intellectu, cui veluti Domina, & Regina potest voluntas imperare, licèt interdùm prædictis potentijs rebellis, & contumax persistat; quia cum hic appetitus sit brutalis, atque in obiecto non quærat intrinsecam, & formalem bonitatem, sed extrinsecam, & materialem delectationem, frequentèr non acquiescit rationibus intellectus, & phantasiæ; sed ad instar efrenis equi in carnalitatis scopulum preces impingit; & propterea Magister advertet, quod in his qui vehementibus passionibus appetitus afficiuntur, nulla industria, & nulla ratio sufficit; vndè recurrere oportet ad alia remedia.

34 Primum, procurare debet, & compellere appetitum ad desistendum ab opere, & delectatione illicita; quòd quidem facilitèr fiet, si dùm intellectus per nullas potioris commoditatis rationes potest illum sedare; curat Magister quod anima maiori qua possit intensione in aliam diversum obiectum, vel occupationem se conferat; puta, in Deum, aut in alium indifferens obiectum; quia cum vires animæ sint valdè limitatæ, & superiorum potentiarum opus, intensius, & efficacius sit ad assumendas sibi omnes animæ vires, ad eò eas ad se trahet, quòd ferè nullæ in appetitu remaneant; vndè remissus, & debilis, vel omninò extinctus manebit. Quòd quidem patebit per exemplum illius qui diebus ieiunij ita tentatus est ieiunium frangere, quod nulla obligatione, vel ratione possit rationem vincere; qui si tunc in studio, vel alio opere intensè occupatur, brevi tempore, ieiunij, prandijq; obliviscitur, & nullam suæ passionis memoriam conservat; & hic est potior modus subiugandi appetitum, maximè in tentationibus luxuriæ.

35 Igitur pulsante vehementèr libidinis tentatione, debet anima in Deo, vel in alio obiecto bono, vel indifferenti, quantò intensius valeat occupari, parùm curans

De strepitu imaginationis, & de ardore appetitus, qui ad instar lucernæ quæ oleo deficiente languescit, & extinguitur, ita deficiente concursu intellectus, & voluntatis debilitatur, languescit, & extinguitur; tantòq; eis vires deficiunt, quantò anima in alio obiecto intensius occupatur; quamobrem in aliquibus per hoc medium minuantur tentationes luxuriæ; in alijs penitus extinguntur, respectivè scilicèt ad maiorem, aut minorem eorum intensiorem, qua in Deum versantur.

36 Sed in hac necessarissima industria quædam practica occurrit difficultas, quæ nimirum oritur ex eo quod exercitium imaginationis, & vehemens motus appetitus clarè percipiuntur. Exercitium verò voluntatis cum spirituale sit, minus, aut vix percipitur, maximè cum strepitus imaginationis, & eius vehementia spiritum obtundant; quamobrem anima putat per hunc resistendi modum potius assentire delectationi, quam dissentire; & quod peius est, quod multi spirituales Magistri idem sentiunt, quia hunc resistendi modum dicunt esse periculosum, & nocivum, maximè si tentatio sit vehemens; sed immeritò, nam hic resistendi modus commendatur à D. Thoma, Augustino, Ambrosio, Anselmo, Origene, & omnibus communiter.

37 Probatur enim varijs rationibus: Prima, quia nulla potest adesse gravis culpa in illa delectatione materiali appetitus ob eius diurnitatem, si voluntas delectationi non consentiat, quia communis est sententia Doctorum, quod delectatio morosa non sumitur à mora temporis, sed à mora voluntatis, ut cum multis tenet Rossell; & ratio est, quia cum voluntas libera sit & in ea sola consistat peccatum, necessarium est quod hæc permittat voluntariè appetitum delectari; quod non evenit in prædicto casu, quia cum voluntas expressè velit delectationem, & tentationem sedare, & extinguere per me-

*D Thom. in
1. ad Cor. nt.
6. le. 3.*

*S. August. de
honest. Cler.
cap. 5. S. Am-
bros. lib. de
Ioseph. cap. 5
S. Anselm. in
1. ad Corin. 6
Origen. ho-
mil. 7. in
Genes.*

*Rossell in
prax. cap. 23.
num. 8.*

dium se collocandi in Deo, vel in alio obiecto bono, vel indifferenti, quod aptius iudicat ut extinguatur tentatio; nullo modo permittit tentationem, nec eius delectationem, quinimò & meliori modo quo iudicat, eam superare intendit: ergo licet non statim extinguatur delectatio appetitus, non potest in hoc casu consistere peccatum.

38 Et quamvis nupèr damnata sit adversus recentiores Quietistas à SS. bonæ memoriæ, Summo Pontifice Innocentio XI. antiqua opinio eorum, qui meram obfistentiam negativam sufficere docuerunt; sed hic resistendi modus nullatenus est damnatus, nec prohibitus, quia negativus non est, sed positivus; qui enim convenientiora media adhibet ad superandam tentationem, positivè proculdubiò resistit; vndè licet in hac positiva resistentia videatur appetitum demorari, si voluntas perseveret prædicto modo resistendo, nullam appetitus moram permittit, cum statim ad media quæ sibi convenientiora putat, recurrit.

39 Secunda ratio est, quia si tentationes luxuriæ per actus contrarios superare nitatur, plus foventur incentiva libidinis quam extinguuntur, quia circa turpissima illa multiplicantur species, & necesse est potius appetitum movere, & conflagrare, quam cohibere, & extinguere; quare ait D. Thomas: [Impugnatio peccati quandoque est vincenda fugiendo, quandoque resistendo: fugiendo quidem, quando continua cogitatio auget peccati incentivum, sicut est luxuria; vndè dicitur, *fugite fornicationem.*] Et rationem nostram affert in loco supra citato. In fuga autem fornicationis, non tam indicitur fuga corporalis, quam spiritualis per intellectum, & voluntatem, maximè cum hæc potentiæ absque corporali assistentia, & cum materiali fuga possint integrè peccatum consummare; quod indicare videtur Dominus per Matthæum dicentem: *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam,*

D. T. om. 2. 2.
q. 35. art. 2.
ad 4.

1. ad Corint.
6. 18.

Matth. 5. 28.

iam

Tam mechatus est eam in corde suo. Ergo melior modus resistendi, & fugiendi tentationem erit, subtrahere intellectum, & voluntatem ab appetitu, & à subiecto peccaminoso, & in Deum, vel in aliud bonum, vel indifferens obiectum collocare.

4° Tertia, quia mediante cognitione, & applicatione voluntatis in Deum, fortius præsidium quæritur ad sustinendas, superandasq; Dæmonis impugnationes: *Deus quippè, ut ait Psalmista, refugium, & virtus, adiutor in opportunitatibus in tribulatione,* & in Divina essentia acquirit anima fortitudinem, tegumentum, lucem, & affectum ad bonum, pariterq; aversionem ad malum, & peccaminosum.

4ⁱ Quarta, quia per nullam aliam obfistentiam potest anima ita vacuari impuris imaginibus, atque in casta, & tranquilla pace permanere; non enim per violentiam vincitur appetitus, sed per industriam, & artem, debilitando scilicet, & extinguendo eius inordinatas passionis: Et sicut ille qui cum sævissima velva colluctatur, quæ si eam per violentiam, aut vim subiugare conaretur, quantoque illam humi iacentem teneret, magis ferverentem, & furiosam redderet: Si autem industria, & arte vires illi eriperet, & debilitaret, nullam eius (reportata victoria) furiam, neque ferverentiam experiretur: Ita similiter evenit in nostro casu, in quo si per violentiam compesci tentatur appetitus, potius inardescit, quam debilitatur; & potius accenditur, quàm extinguitur. Itaque Magister sine formidine doceat animas eiusmodi obfistentia uti; breviter enim imaginatio sedabitur, & anima sui inordinati appetitus, quasi dominium acquiret.

CAP. V.

PRÆCEDENTIS CAPITIS MATERIA
concluditur.

42 **P**OTEST demùm ratio cohibere appetitum re-
præsentantem imaginationi maiores rationes
mali sensibilis, in his in quibus delectationem concipie-
bat; nempe, damna peccati, turpitudinem lasciviæ, mor-
tis periculum, horribilitatem Iudicij, tormenta Gehen-
næ, & his similia; quibus appetitus conterritus, actus amo-
ris, & gaudij convertat in actus odij, & mœroris: Idè de
huiusmodi tristitia, qua ea quæ antea Corinthij dilige-
bant tunc afficiebantur, congaudebat Apostolus dicens:
2. ad Corint. 7.9. *Nunc gaudeo, non quia contristati estis. sed quia contristati
estis ad pœnitentiam: Contristati enim estis secundum Deum,
ut in nullo detrimentum patiamini. Cum autem eiusmodi
actus sibi invicem adversentur, nequeunt circa idem
obiectum simul existere, quandoquidem minus intensi
destruuntur per contrariorum intensius exercitium.*

Hierem. 9.
21.

Maria ab
Agrada in
Vita B Ma-
ria, part. 1.
num. 457 &
p. 3. nu. 133.
& 134.

43 Voluntas pariter potest politicè appetitum subiugare,
prohibendo scilicet ex vi sui imperij externis sensibus quod
in prohibitis obiectis occupentur, vel eos omninò com-
primens per modestiam, vel eos occupare faciens in alijs
diversionibus honestis, & licitis, in quibus ipsi delectatio-
nem ordinatam capiant. Sed licet coertio sensuum (quæ
valdè necessaria est, quia per eos ingrediuntur species,
quæ turpibus motibus, & delectationibus fomitem mini-
strant; quamobrem omnes spirituales eiusmodi sensus
cohibere, & mortificare procurant, de quibus scripsit
Hieremias: *Ascendit mors per fenestras nostras*) potius vi-
deatur præcautio ad non incurrendam tentationem,
quam iam incursum remedium salubre.

Sed

44 Sed nihilominus multum prodesse potest, quia prohibet ne multiplicentur species turpitudinis; quam obrem sicut ignis qui novis lignis non fovetur, breviter extinguitur; ita tentatio si novis speciebus non nutritur, facilius adhibita resistentia auferetur. Hæc media quibus appetitus potest politicè subiugari rationi, præter alia quæ regularitèr apponuntur, ut sunt filicia, flagellationes, oratio, mortificatio, quæ omnia per Magistri prudentiam regulanda sunt, mirum inmodum animam roborant, ad coercionem huius effrænisi appetitus.

45 Hæc potentia materialis domicilium suum habet in corde, ut tenet Philosophus; & experientia docet, quod dum per deordinatam passionem aliquid diligimus, ardorem materialem, & motum sensibilem in corde sentimus; & similiter dum timore, & tristitia afficimur, hæc nobis pars angustatur, palpitat, & dolet: Cum autem ubi sunt actus, ibi necessariò debet esse potentia, sequitur, quod hic appetitus, velut in domo propria, habitat in corde.

*Aristot. lib. 3
de partibus
animal.*

46 Exindè animadvertere debet Magister, quod interdum animæ dum tentationibus luxuriæ, vel vindictæ inficiuntur, solent sentire ita earum cor obiecta mala velle, & amplecti, quod eis sensibilitèr consentire videatur, & hoc (licet non sine formidine) iurare audebunt; unde nimia desolatione, & ingentibus scrupulis obruntur. Sciat itaque Magister, quod quamvis interdum consentire possunt, regularitèr tamen in virtuosis viris; & maxime scrupulis infectis, abest plenus voluntatis consensus; quia quamvis illi sentiant, cor velle, & amplecti tentationem, hæc voluntas est huiusmodi appetitus in corde residentis; qui cum sit bruralis, & necessarius, & per consequens non imputabilis, illicò ac proponitur obiectum delectabile, illud amplectitur, atque in illud rapitur; sed absque lethali culpa, si voluntas superior delecta-

ectationi non consentiat; & in prædictis animabus præcul abest consensus voluntatis; maximè si poenam habeant tentationis, vel aliquem actum displicentiæ, vel resistantiæ eliciant; quia eodem tempore in se percipiunt gaudium delectationis, & tristitiam, amorem, & odium; desiderium, & fugam; quiquidem actus nequeunt simul circa idem obiectum esse in vna potentia, sed necessario debent esse in duabus. Cum autem ea quæ delectatur sit appetitus sensitivus, vt clarissimè cognoscitur, sequitur quod illa potentia quæ contristatur, sit appetitus rationalis; vnde ex ipsa displicentiâ, resistantiâ, vel dolore tentationis, manifestè cognoscitur, non adesse liberum, & sufficientem consensum ad peccatum.

CAP. VI.

**DE SPECIEBUS IMPRESSIS, ET
expressis, tam naturalibus, quam supernaturalibus,
& ubi fiant, & recipiantur.**

AD prædictorum, & sequentium rectam intelligentiam oportet, vt de speciebus impressis, & expressis, tam naturalibus, quam supernaturalibus, quibus mediantibus vniversa potentia animæ, naturalia, & supernaturalia obiecta attingunt, breviter differamus; & primò species impressa est. **QUÆDAM VIRTUALIS, ET EFFECTIVA SIMILITUDO OBIECTI.** Dicitur virtualis, & non formalis, quia species non est obiecto similis, sicut copia est similis originali; sed tantummodò est accidens, aue qualitas distincta ab obiecto, quæ ex sua natura ordinatur ad coadiuvandam potentiam, vt ex vtraque fiat vnum principium adæquatum, producens expressam, & vitalem similitudinem obiecti; sed nullo modo est similis obiecto.

Species impressa.

obiecto; propterea species albedinis, non est alba, sicut & nigredinis, non est nigra.

48 Et ratio est, quia species contrarij coloris; nempe, albi, & nigri, sunt simul in eadem potentia, siquidem eodem tempore potest vtrumque videre; & sicut idem obiectum nequit eodem tempore esse album, & nigrum, ita repugnat quod in eodem subiecto vel potentia sint eodem tempore contrariæ species; quamobrem species albedinis, non potest esse alba; nec nigredinis, nigra; nec species soni est sonus; nec coloris, color; quia cum hæc species sint accidentia, non possunt aliud accidens producere, sicut est species. Insupèr sequeretur, quod si species coloris esset color, posset & ipsa species videri; & si species soni esset sonus, poterat pariter species audiri; quod æquidem falsum est, & experientiæ repugnat: Ergo species impressa non potest esse formalis imago obiecti, sed tantum virtualis.

49 Dicitur effectiva, quia ipsa sola est principium effectivum similitudinis formalis intentionalis, quæ est cognitio per quam cognoscitur, & representatur obiectum, coadiuvando scilicet, & ducendo potentiam, vt specie mediante uniatur potentia cum obiecto, & producat speciem expressam; quæ est formalis similitudo obiecti.

50 Dividimus speciem impressam in materialem, & spiritualem: Materialis species est: ACCIDENS PHYSICUM, ET MATERIALE AB IPSO MATERIALI OBIECTO PRODUCTUM: Quamquidem speciem producit ex aere, aqua, vel quovis alio corpore crystallino, illamque format in media illa distantia, quæ adest inter obiectum, & potentiam; ex qua accedendo recipitur in potentia, quæ debet in proportionata distantia obiecti consistere; quia si nimis distat, non accedit species; si autem nimis contigua est, confundit potentiam, vt experientia docet.

Species ima
pressa mate-
rialis.

Sensus tamen gustus, & tactus, non indigent speciebus impressis, quia eorum obiecta immediatè concurrunt cum potentijs ad sensationem.

51 Communiter dicitur speciem impressam durare dum obiectum est præsens, quo absente destruitur. Alij contrarium probant per exemplum fomitis ignarij, quæ dum velociter circumducitur, quasi igneam coronam formare videtur, quandoquidem ignis realitè sit tantummodò in vno puncto circuli, & species ignis in toto circulo conspicitur; necessariò durare debet species ignis vbi ignis non adest: & idem contingit in fulgure, quod extincto igne, aliquantulum durat species; quæ alij putant, naturalitè conservari; alij verò supernaturalitè: Vnusquisque in sensu suo abundet, quia nobis supervacaneum est, eiusmodi quæstionem definire.

Species im-
pressa spiri-
tualis.

52 Species impressa spiritualis est: QVODAM ACCIDENS PHYSICVM, ET SPIRITVALE, NON AB OBIECTO PRODUCTVM, SED AB INTELLECTV. Qui ad imaginationè, sive phantasiã, quasi ad receptaculum omnium specierum materialium accedendo, abstrahit à materialitate quã species habent, & format speciem spiritualem representantem obiectum materiale, nudam tamen ab omni materialitate; cuius adiutorio producit cognitionem, quæ est, & dicitur expressa imago obiecti spirituali modo representati, & est similitudo formalis, & imago illius.

53 Aliæ sunt etiam species impressæ, tam materiales, quam spirituales, quæ dicuntur supernaturales; non tam in substantia, quam in modo, quia eas non causant, & producunt sua obiecta, nec potentia; sed divina virtute producuntur, & à Deo respectivè, & immediatè infunduntur in sensu, vel in potentia, nullo servato ordine naturali, sed prædicto ordine inverso, interdum in sensu, interdum verò in spirituali potentia. Circa quas animadvertendum est, quod cum ab obiectis non pendeant, nul-

late.

latenùs obiectorum præsentia, vel absentia indigere, vt supra diximus; absque illis namque possunt à Deo creari, & infundi. Et hæc de speciebus ad intentum nostrum dixisse sufficiant; quod si quis alias quæstiones exoptet, ad Animasticos recurrat. *Supr. cap. 2.*

CAP. VII.

*QUÆ SIT ANIMA RATIONALIS,
secundum eius partem spiritualem, & superiorem.*

54 **P**RÆLIBATO iam quæ sit anima rationalis, secundum eius partem inferiorem, & materialem, & in quantum constituit hominem viventem, & brutis communem; restat nunc de ipsa tractare, secundum eius partem superiorem, & spiritualem, in quantum scilicet constituit hominem rationalem, dissimilem brutis, & Angelis consimilem. Et quamvis corpus in hoc aggregato hominis sit pars substantialis cum anima, quia substantialitèr componitur homo ex corpore, & anima rationali, nihil tamen horum quæ diximus, pertinet ad id quod substantiale est animæ: Propterea necessarium est de his quæ ad solam animam pertinent pro notitia Directorum, breviter, & compendiatim tractare.

55 Hæc rationalis anima opus est solius manus Divinæ; ab ipso creatur, & per ipsum corpori vnitur, quin ad eius formationem, vel informationem utatur medio Angelico, vel humano; sed ipse Dominus immediatè eam producit ex nihilo, absque aliqua materia, extrahendo scilicet eam à statu non essendi, ad statum existendi, mediancibus tantum modò eius voluntate, & potestate, quibus omnia creata ex nihilo, in ortum produxit. Creat igitur Deus, & producit animam in illo ipso instanti quo materia humani corporis ad sui informationem disposita est;

est; tuncque, & non antea ab ipso Deo creatur, & unitur corpori.

*S. Augustin.
in cap. 7. Ge-
nes. ad litt.*

*D. Thom. 1. p.
q. 75. art. 5.*

56 Hæc anima est quædam forma substantialis, quæ (attestante Augustino) non componitur sicut cæteræ substantiæ ex materia, & forma, sed ex forma dumtaxat, nec corporali, nec spiritali: [Anima (inquit) non est facta ex materia corporali, neque ex materia spiritali] quia ut ait D. Thomas, si composita fuisset ex materia, & forma, nullatenus posset recipere formas, nisi ut individuales; neque eas cognoscere, nisi in singulari, ut evenit in sensibus, qui recipiunt formas rerum in organo corporali; quod non contingit in anima, quia recipit, & cognoscit formas in universalibus, & absolutè; unde non potest componi ex materia, & forma, nec spiritali, nec corporea.

*D. Thom. 1. p.
q. 75. art. 1.
in corp.*

57 Quamobrem nequit esse corporea; & quia est principium vitæ, idè non est corpus, sed corporis actus; sicut calor qui est principium calefactionis, non est corpus ignitum, sed actus corporis igniti. Præterea ens corporeum est quid naturale, quod habet partes distinctas, & extensas; hoc est, quod una extra aliam sit; & anima rationalis est indivisibilis, neque habere potest partes distinctas, & extensas, sed est tota in toto corpore, & tota in qualibet eius parte; quamobrem non potest esse ens corporeum, ut extat decisum in Concilio Lateranensi, sub Innocentio III.

*Concil. La-
teran. sub
Innoc. III.*

58 Sed quamvis ens corporeum non sit, unitur tamen materiæ extensæ, & habenti partes; nempe corpori; propterea potest esse in pluribus partibus, sicut est in homine, ad modum Angeli, licet iste sit absque unione. Notandum verò est, quod ut anima possit esse in duabus partibus distinctis, quæ occupant diversa loca; puta, in corporis brachijs, vel cruribus; necessarium est quod ambæ sint unitæ corpori: Si enim unum brachium fuisset à cor-
pore

pore separatum, anima ambobus brachijs vniri non poterat, & ratio est, quia cum anima rationalis sit indivisibilis per suam perfectionem, & nobilitatem, solum potest æquivalere vni formæ materiali; si ergo duobus rebus inter se omninò disiunctis vniretur, non æquivaleret vni tantum formæ materiali, sed pluribus; vndè indivisibilis non esset.

59 Hæc anima est æterna, & incorruptibilis à parte post; idè ait Dionysius: [Animæ humanæ ex bonitate Divina habent quod sint intellectuales, & quod habeant substantialem vitã incorruptibilem.] Idem docet Scriptura, & Fides Catholica, & ratio suadet; quia vt docet D. Thomas, anima est forma subsistens; & forma subsistens neque de per se, neque de per accidens potest corrumpi: [Manifestum est (inquit) quod id quod secundum seconvenit alicui, est inseparabile ab ipso; esse autem per se, convenit formæ, quæ est actus.] Cum autem anima ex sua natura sit actus, convenit ei & esse, & durare; nam materia in tantum habet esse, in quantum habet formam; & amittit suum esse, & corrumpitur, eum amittit formam: Cum autem impossibile sit, quod forma separetur à seipsa, erit etiam impossibile, quod forma quæ subsistit desinat esse. Cum igitur anima rationalis sit forma subsistens, impossibile est quod amittat suum esse, nisi per annihilationem.

S. Dionys. de
divin. nomi-
nib. cap. 4.

D. Thom. 1. 2.
q. 75. art. 6.
in corp.

60 Omnes animæ rationales sunt eiusdem speciei, quia si fuissent speciei diversæ, constituerent entia speciei diversa, & sequeretur quod Petrus, & Paulus essent speciei diversi, quod est absurdum. Sed quamvis omnes anime æquales sint in perfectione specifica, tamen sunt inæquales in perfectione substantiva, & individuali, extra conceptum specificum; & hoc propter duo: Primum, quia actus, & forma recipiuntur in materia, secundum materiae capacitatem; & cum aliqua corpora sint melius dis-

posita,

*D. Thom. 1. p.
q. 75. art. 7.
in corp.*

posita, recipiunt animas maioris virtutis ad intelligendam, & amandum: [Quantò corpus est melius dispositum (ait D. Thomas) tantò meliorem sortitur animam; quod manifestè apparet in his quæ sunt secundum speciem diversa, cuius ratio est; quia actus, & forma recipiuntur in materia secundum materiæ capacitatem: Vndè etiam cum in hominibus quidam habeant corpus melius dispositum, sortiuntur animas maioris virtutis in intelligendo: Vndè dicitur in secundo de anima, quod molles carne benè aptos mente videmus.] Sed licèt hæc inæqualitas non à substantiali excellentia animæ, sed à potiori corporis dispositione, & temperamento dependeat; in secundo autem modo illam concedit Angelicus.

*D. Thom. 1. p.
q. 75. art. 7.
in corp.*

*D. Thom.
ubi supra.*

61. Quæ solet esse ex parte inferiorum virium, quibus anima indiget ad suas operationes, vt sunt virtutes, & habilitates animæ: Vndè supponere videtur differentiam substantivam, & individualem, quod his verbis exprimit: [Alio modo contingit; hoc est, ex parte inferiorum virium, quibus intellectus indiget ad sui operationem. Illi autem in quibus virtus imaginativa, cognoscitiva, & memorativa, sunt melius dispositæ, sunt melius dispositi ad intelligendum.] Et si hæc substantiva, & individualis inæqualitas non daretur, dici poterat, quod anima Iudæ proditoris erat æqualis in sua entitate Animæ Beatissimæ Virginis Mariæ, quod non est dicendum. Animæ verò Christi conceditur ingens excellentia à cæteris creatis, adhuc per Auctores contrariæ sententiæ (referente Molina) quia nimium Anima Christi existit per esse Divinum; cæteræ verò existunt per esse creatum.

*Molina in
3. p. D. Thom.
q. 5. art. 3. in
exposit.*

*Sapient. 8.
19. 20.*

62. Hanc animarum inæqualitatem videtur confirmare Salomon, dum dicit: *Puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam; & cum essem magis bonus, veni in corpus incoinquinatum.* Quibus verbis colligitur, quod cum eius anima venit in corpus, iam erat alijs melior, siqui-

siquidem ait, & cum esset magis bonus veni in corpus: Ergo antequam veniret in corpus, erat magis bonus: Ergo concedere debemus inæqualitatem animarum; non solum ex meliori organizatione corporis, sed etiam ex perfectione substantiva, & individuali.

63 Habet hæc anima rationalis pro Palatio suæ habitationis, totum humanum corpus, omnibusque eius partibus (sine quibus non potest dari homo) unita est; scilicet, visceribus, capiti, pectori, carni, ossibus, &c. & ratio est, quia hæc anima informat corpus organicum, quod in omnibus eius membris consistit: Unde similiter unita est omnibus organis sensuum, tam internorum, quam externorum, & his etiam quæ cognitioni, & amori spirituali deserviunt; quia in his omnibus partibus anima sentit, & aliquam operationem vitalem agit, quæ nequit operari ubi non assistit, ut docet D. Thomas: Verumtamen unita non est lacti, capillis, dentibus, & unguibus, quia istæ partes non pertinent ad animalis integritatem, nam absque dolore, & violentia ab eo separantur.

D. Thom. 1. 2.
q. 8. art. 1.
sed contra 2.

C A P. VIII.

VTRVM ANIMA DISTINGVATUR realitèr à suis potentijs.

64 **V**ALDE controversa est inter Doctores questio illa, vtrum scilicet substantia animæ realitèr distinguatur à suis potentijs, vel an solum distinguatur formalitèr distinctione rationis, ita ut substantia animæ, suæque tres potentia, non sint quatuor res distinctæ, sed una tantum cum tribus officijs; nempe, quod ipsa anima secundum suam essentiam, & substantiam cum discurret, dicitur intellectus; cum recordatur, memoria; & cum obiectum amat, voluntas. Et relictis varijs rationibus, qui-

quibus hanc sententiam defendunt, validiorem tantummodo placet adducere, quæ talis est.

65 Si anima distingueretur realitèr à suis potentijs, distingueretur realitèr à sua voluntate, nullusq; actus per voluntatem elicitus immediatè, dici poterat elicitus per animam; ita ut actus voluntatis Petri, dici non possunt elicitus à voluntate Pauli, quia voluntas Petri, & voluntas Pauli realitèr distinguntur. Sed cum voluntas humana elicit actum amoris Dei, imputatur animæ ad præmium; sicut cum elicit actum odij, imputatur animæ ad poenam, ut confirmat Scriptura dicens peccatoribus: *Pedes eorum currunt ad malam; ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, & moluntur fraudes contra animas suas.* Quibus verbis manifestè patet, animam luere quod voluntas deliquit; & cum Iustus sit Dominus, & iustitias diligat, vultusq; eius videat æquitatem; si voluntas delinquens distingueretur ab anima, videretur animam non posse puniri pro delicto per voluntatem commisso; alioquin anima dicere poterat quod Deus puniret voluntatem, quasi mali operis ream; non verò animam, quia realitèr distincta erat à voluntate, & hoc modo peccati rea non erat; quæ omnes sequelæ sunt expressè adversus fidem; anima quippè solvit quod voluntas peccavit: Ergo dici non potest quod anima realitèr distinguitur à suis potentijs, sed formalitèr tantum propter varios connotatus, & officia.

D Thom. 1. p.
q. 77. art. 1.
Suarez co. 1.
de Metaphis.
disp. 8. se. 7. 3.
Aristot. de
prædicam.
cap. de qua-
litate.

66 Sed non obstante hoc argumento, cui facilè infra faciemus satis, dicimus quod substantia animæ realitèr distinguitur à suis potentijs, quæ nihil aliud sunt, nisi quædam proprietates quæ ab anima tanquam à radice nascuntur; quod probant D. Thomas, Suarez, & alij plerique. Cum enim per Philosophum huiusmodi potentia collocentur in prædicamèto qualitatum, & anima sit substantia, debet necessariò à suis potentijs realitèr distingui.

Dio.

67 Dionysius item distinguit in Angelis essentiam, virtutem, & operationem: ergo multò plus in anima debent distingui, ita ut una res sit anima & altera eius virtus, & operatio: Cui videtur assentire Augustinum aperte dicentem, quod mens non est anima; & Angelicus affirmat, quod impossibile est dicere quod essentia animæ sit eius potentia, licet hoc quidam possuerint; & hoc dupliciter ostenditur quantum ad præsens. Primò, quia cum potentia, & actus dividant ens, & quomolibet genus entis, oportet quod ad idem genus referatur potentia, & actus, & ideo fractus non est in genere substantiæ, potentia quæ ducitur ad illum actum, non potest esse in genere substantiæ. Operatio animæ non est in genere substantiæ, sed in solo Deo, cuius operatio est in eius substantia; unde Dei potentia, quæ est operationis eius principium, est ipsa Dei essentia. Quod non potest esse verum, neque in anima, neque in aliqua creatura.

S. Dionys.
de div. H. c.
arg. cap. 2.

S. August. de
Trinit. lib.
15. cap. 7.
D. Thom.
ubi supra.

68 Secundò, hoc etiam impossibile apparet in anima; nam anima secundum suam essentiam est actus; si ergo ipsa essentia animæ esset immediatum operationis principium, semper habens animam, actu haberet operam vitam; sicut semper habens animam, actu est vivum; non enim in quantum est forma est actus ordinatus ad ulteriorem actum, sed est ultimus terminus generationis: Unde quod sit in potentia adhuc ad alium actum, hoc non competit ei secundum suam essentiam in quantum est forma, sed secundum suam potentiam & si lapsa anima secundum quod subest suæ potentia, dicitur actus primus ordinatus ad actum secundum; invenitur autem habens animam non semper esse in actu operam vitam; unde etiam in definitione animæ dicitur, quod est actus corporis potentia vitam habentis; quæ tamen potentia non abiicit animam. Relinquitur ergo quod essentia animæ non est eius potentia; nihil enim est in potentia se-

secundam actum, in quantum est actus.] Hæcque Ange-
 licus Præceptor.

69 Anselmus etiam ait: [Conversionem voluntatis
 ad bonum, aut ad malum, est quasi eius essentia, sed non
 substantia.] Ergo iudicat esse accidens distinctum à sub-
 stantia; & cum anima substantia sit corporis actus, & po-
 tentia non sint actus corporis, necessario distingui de-
 bent realiter ab anima. Ergo anima, & eius potentia
 realiter distinguuntur.

70 Nec argumentum supradictum obstat; scilicet,
 quod si anima realiter distingueretur à suis potentijs, se-
 queretur, quod nec actibus bonis, nec malis suæ volun-
 tatis mereri, nec demereri posset; subindèq; nec digna
 gloria, aut supplicij efficeretur, quia respondemus, ani-
 mam agere actus voluntatis immediatè; non tamen cum
 immediatione proximæ, & instrumentalis virtutis, sed
 cum immediatione virtutis principalis; radicale quippe
 principium quod primariò per illos actus amat, vel odit,
 non est voluntas, sed anima; sicut similiter dicitur de ho-
 mine, qui immediatè agit operationes voluntatis imme-
 diatione suppositi, quin obstat, quod inter hominem,
 eiusq; voluntatem mediant duo principia; vnum proxi-
 mum, quod est voluntas; & aliud radicale, quod est ani-
 ma. Itaque anima meretur per actus necessarios volun-
 tatis, sicut & ponitur per actus voluntatis malos, & pec-
 caminosos; quamobrem nulla ratione conquereretur, si
 pro illis supplicium, aut pœnam sustinet, cum ipsa sit ra-
 dix, & principium allatum operationum.

71 Ex quibus deducitur quod anima quoad suas po-
 tentias se habet in ordine naturali; sicut gratia sanctifi-
 cans se habet quoad virtutes in ordine supernaturalis
 quia sicut anima est radix suarum potentiarum, ita gra-
 tia sanctificans radix est omnium virtutum; propterea
 dici solet, quod gratia in ordine superiori, est quasi ani-
 ma

ma in ordine inferiori; & sicut virtutes realiter distinguuntur à gratia sanctificante, ita similiter potentia animæ realiter ab ea distinguuntur.

72 Potentiæ igitur sunt quasi proprietates phisicæ, ab ipsa anima, & eius essentia emanantes; sed cum hoc discrimine, scilicet, quod tres potentia spirituales, & superiores emanant ab anima independentèr à corpore; potentia verò inferiores, & sensitivæ emanant ab anima ut vnita corpori. Et hæc more nostro sufficiant ad stabiliendam nostram sententiam, quam oportuit nos amplecti, ut Magister intelligere valeat, quod in libris mysticis continetur, nempe quod quædam communicationes, tactus, & purgationes, fiunt in animæ substantia, & non in potentijs, si huiusmodi realem distinctionem negaremus; præsertim cum apud communem sensum gratia sanctificans recipitur in animæ substantia, & non in potentijs; & habitus virtutum, & donorum subiectantur in potentijs, & non in substantia animæ.

CAP. IX.

DE PRIMA, ET SUPERIORI POTENTIA animæ: scilicet de intellectu, siue potentia cognoscitiva spirituali.

73 **C**OGNITO iam in capite antecedenti quid sit anima secundum suam essentiam, & substantiam, restat eam cognoscere secundum eius potentias superiores, & spirituales, quæ ab ipsa independentèr à corpore enascuntur; vel ut melius loquamur, quæ sint potentia superiores, & spirituales animæ? Prima ergo dicitur intellectus, siue superior, & universalis ratio; per hanc homo à brutis distinguitur; & quod magis est, Deo, &

Intellectus;
Ratio superior.
Ratio universalis

Angelis assimilari dicitur; itaque sic recte definitur: **POTENTIA COGNOSCITIVA SPIRITUALIS PER CONVERSIONEM AD PHANTASMATA.** Per potentiam quippè cognoscitivam (quod est genus) convenit cum sensibus externis, & internis, qui ut supra diximus, vocantur potentia cognoscitiva; ex eo quod possunt vitaliter obiecta percipere: Per verba illa per conversionem ad phantasmata (quæ est differentia) distinguitur intellectus humanus ab intellectu Divino, & Angelico, qui ad cognoscendum non indigent ad phantasmata converti: Intellectus autem humanus ut naturali modo cognoscat, debet converti ad phantasmata; hoc est ad especies materiales in sensu communi, sive phantasia repositas, & ab illis abstrahendo: sive auferendo earum materialitatem, extrahit speciem spiritualem, quæ modo spirituali representat obiectum materiale, quod per illud phantasma erat representatum; ut speciem accommodando potentia; extraque fiat unum principium phisicum cognitionis obiecti; & hic est modus naturalis cognoscendi. In modo tamen, & ordine cognoscendi supernaturali, non indiget ad phantasmata converti, ut infra videmus, & tenet Bernardus.

*S. Bernardi
S. m. 31. c.
41. in Cant.*

*Intellectus
agens.
Intellectus
patiens.*

74 Intellectum dividimus in **AGENTEM, ET PATIENTEM.** Dicitur patiens, in quantum recipit speciem ab ipso effectam: Dicitur agens, in quantum format speciem spiritualem, & per eam cognoscit; quod quidem agit tripliciter: Primo illuminando phantasmata; hoc est formando speciem spiritualem obiecti, qua perfectius cognoscatur: Secundo, reddendo res intelligibiles in actu, vel in potentia; & disposita, & producta specie; & cognitione illius, dicitur res intelligibilis in actu: Tertio, abstrahendo à phantasmatibus, sicut in precedenti numero diximus.

*Intellectus
agens
Intellectus
patiens*

75 Triplicem actum, sive modum operandi habet

intel.

intellectus, & sunt APPREHENSIO, IUDICIUM, ET DISCURSUS. Apprehensio est duplex: Vna SIMPLEX, & alia SIMPLICISSIMA. Simplex apprehensio est illa, quæ cognoscit plura obiecta per vnum simplicem intellectualem intuitum, nihil affirmando, vel negando in obiecto, sed illud simpliciter intuendo. Simplicissima apprehensio dicitur illa, quæ solum cognoscit vnum obiectum per vnicam etiam intellectualem intuitum, nihil in eo affirmando, vel negando; & hic actus regulariter est contemplationis proprius.

Simplex apprehensio.

Simplificissima apprehensio.

76 IUDICIUM est actus, quo intellectus cognoscit obiectum, in eo aliquid affirmando, vel negando, ad quod refertur cognitio Dei per affirmationem, vel negationem Theologiam, vt fuisse docet Dionysius. Et huic iudicio, sive actui intellectus principaliter tribuitur obiectum adæquatum illius nempe verum, vel falsum; quamvis ab eo non excludatur simplex, nec simplicissima apprehensio; nam licet cognoscere vt verum, vel falsum proprie pertingat ad affirmationem, vel negationem iudicij intellectualis, & simplex, & simplicissima apprehensio nihil affirmant, aut negent, tamen eminentes in se ipsis continent affirmationem, aut negationem; nam si intellectui apprehendenti interrogaretur de obiecto, illic de veritate, vel falsitate illius plura iudicia faceret. DISCURSUS denique est actus, quo intellectus, vel affirmando, vel negando, investigat, inquirat, discurret, vel infert vnum ex alio in obiecto cognito; & hic est proprius meditationis actus.

Iudicium.

S. Dionys.

Discursus.

77 Conceptus productus ab intellectu agente mediante specie quam recipit vt patiens, dicitur ACTIO IMMANENS, sive intellectio, quæ manet vnita cum sua causa producente; & propterea immanens vocatur, & terminus productus dicitur VERBUM MENTIS, quod est qualitas producta ab intellectu, mediante illa ratione.

Actio immanens.

Verbum mentis.

Hinc

Hinc Sancti, & Theologi terminos sumpserunt quibus nobis exponerent aeternam Verbi Divini generationem, per unum actum intellectus Aeterni Patris; nam sicut in Divinis productionibus Verbonum Divinum substantiale per unam actionem immanentem substantialem; ita in humanis producitur verbum accidentale, quod est qualitas, per unam actionem immanentem, quae etiam est qualitas: Unde intellectus ad cognoscendum nihil aliud producit, nisi hanc qualitate[m], quae est intelligendi actus.

78 Dicitur hic conceptus, verbum (& valde noteretur quia necessarium est ad res supernaturales) quia licet hoc quod est verbum si strictè sumatur, tantum convenit vocibus; proprie etiam accommodatur huic conceptui intellectuali, quia ad manifestationem rerum, quas explanare intendimus, verba in interiori formantur, vel percipiuntur; & hic conceptus similiter fit, ut in intellectu cum semetipso loquatur, sibi manifestando, & explanando obiectum quod percipit; quamobrem non est improprium huiusmodi conceptum vocare verbum mentis; quod expressè confirmat Scriptura dicens: *Scribae & Pharisaei dicebant intra se.* Et alibi: *Dixerunt impij intra se cogitantes.* Et pluribus alijs Scripturae locis hic conceptus vocatur verbum, & locutio; & intellectus tale[m] actum producens, dicitur loquens.

79. Ex his actibus, sive cognitionibus intellectus, una dicitur DIRECTA, & alia REFLEXA. Cognitio directa illa est quae directè cognoscit obiectum, quin aliquid simul cum ipso cognoscat. Cognitio reflexa est, quando non solum intellectus cognoscit obiectum, sed simul cognoscit quod illud cognoscat: Unde cum intellectus cognoscit obiectum per solam cognitionem directam, tunc ipse ignorat quod tale obiectum cognoscat, quini modo & putat illud non cognoscere & ratio est, quia ut intellectus percipere valeat quod cognoscit obiectum, indiget cognitione

Luca 5. 21.
Matth. 9. 3.

Cognitio
directa.

Cognitio
reflexa.

nione reflexa, in qua super cognitionem obiecti reflectat, cum autem hac reflexa cognitione careat, quia supponimus habere tantum cognitionem directam, impossibile est quod cognoscat se obiectum cognoscere, quamvis verum sit quod rursus in suis obiectum cognoscit, quia tunc habet omnes viros suas collectas, & in unico obiecto unitas, quas dum habet, cognitionem reflexam in duobus obiecta dispergit, nempe in obiectum, & in illius cognitionem; & cum virtus unita fortior sit se ipsa dispersa, subinde longè perfectior est, & intensior cognitio directam, quam cognitio reflexa.

Huius ignorantie causa nimis anguntur animae contemplativae, cum enim intractabilis Dei contemplatione persisterent, & actu divinam essentiam contemplari, sapientissime illis contingit, quod nihil de eius essentia distinctè percipiunt, sed liveat, non cognoscant quod divinam essentiam cognoscunt, sed tantum oblectantur caliginem quietam, & pacificam, & spiritum in profundo silentio, quasi divinum eloquium auscultantem, unde nimis turbantur cogitantes nihil tunc agere, & frustra tempus terere. Sed male, quia tunc perfectius, & intensius Deum cognoscant per cognitionem directam, quam cognoscere, & percipere nequeunt, quia reflexa cognitione carent, quam obrem eos sedare debet Magister, & eorum ignorantie compotes facere.

Et ne trepidare possit Director, scire oportet, quod iuxta veriore opinionem intellectus quantum ad eius naturale exercitium, nequit habere scientiam actus, hoc est, dum homo dispositus est, vivit, & vigilat, impossibile est unum, aut aliud non cognoscere, quia licet interdum nobis videatur nihil cogitare, non ideo est quia nihil cogitemus, sed quia caremus cognitione reflexa, quae super directam cognitionem quam tenemus, reflectat, quod valde notare debent Magistri. Sunt namque plures anima,

M. Maria
 ab A. de S. d. a.
 1. part. n. 23.

Dicitur
 Conscientia

Conscientia
 Conscientia
 Conscientia

Conscientia
 Conscientia

Conscientia
 Conscientia

Conscientia
 Conscientia

mae, quae dum per aliquod tempus in quiete, & directae Dei cognitione persistant, in se ipsas reversae, putant nihil eo tempore cogitasse, tempusque otiose amississe. Unde debet attendere Magister, si dum ab illa oblivione reviviscunt, fortiores, fervidae, & ad Deum conversae inveniuntur, quia tunc proculdubio non otiosae, sed divinitus fuerunt occupatae. Sed verò nullum ex his effectibus percipiant, vel otiosae, vel in aliquo objectis dispersae, vel oppressae à somno persisterunt.

D. Thom. 1. p.
q. 79. art. 4.
S. Basilius.

Definitio
conscientiae.

Conscientia
certa.
Conscientia
opinativa.

Conscientia
dubia.

Conscientia
erronea.

Conscientia
scrupulosa.

82. Conscientia: (ut tenet D. Thomas) non est potentia, sed actus intellectus, vocaturque Basilio dictamen iudicium, quiaque ad actum, sive iudicium intellectus pertinens, sicque se ad definitur: DICTAMEN RATIONIS DICTANS, QUOD HOC, AUT ILLUD DEBEAT OPERARI. Dividitur in CONSCIENTIAM CERTAM, & OPINATIVAM, DUBIAM, & ERRONEAM, & SCRUPULOSAM. Conscientia certa est, quando intellectus certo iudicat aliquid agendum, vel vitandum. Opinativa est, cum licet intellectus iudicet aliquid esse licitum, vel illicitum, habeat tamen formidinem, quod pars opposita tutior, aut verior sit. 83. Dubia conscientia (quae proprie non est conscientia) dicitur, quando intellectus aliquid cognoscit per veritatem, aut falsitatem, quin ad neutram earum partem audeat se inclinare: Erronea illa est, cum intellectus in rei cognitione errat, credendo scilicet bonum malum, vel malum bonum. Scrupulosa quae improprie conscientia dicitur, illa est, cum intellectus dictamen adhibet deductum ex levibus rationibus, & frivolis fundamentis, illic trepidans & timore ubi non erat timor, quod sapientius adesse potest cum certo iudicio de contrario, ut cum Medicus Sacerdoti affirmat legitime esse impeditum, propter infirmitatem ad divinum pensum exolvendum, quod & ipse similiter videtur, & nihilominus mille scrupulis angitur, si non persolvit.

Alia

84 Alia est CONSCIENTIA SPECVLATIVA, quæ iudicat in communi, aut in abstracto, aliquid esse licitum, vel illicitum: Alia est PRACTICA, quæ ex circumstantijs occurrentibus hîc, & nunc iudicat aliquid esse licitum, vel illicitum. Hæc omnia conscientiarum genera summam obtulimus Directoribus, quarum diffusam notitiam à moralibus libris debent comparare, quia ad suum munus perfectè adimplendum necessaria est.

Conscientia
speculativa.Conscientia
practica.

CAP. X.

PROSEQVITVR MATERIA
antecedentis capituli.

85 **A**LIVS est actus intellectus, qui dicitur FIDES, quæ est iudicium quo affirmamus aliquid, vel negamus assentientes illi. Dividitur in FIDEM DIVINAM, ANGELICAM, ET HUMANAM. Fides Divina est, quando aliquid credimus, quia ita revelatum est à Deo: Angelica dicitur, cum illud credimus quia dictum est ab Angelo: Humana dicitur, quando illud credimus quia ab aliqua persona fidedigna affirmatum est.

Fides Divi-
na.
Angelica.
Humana.

86 Alius est actus intellectus qui dicitur COGNITIO CERTA, quæ est triplex, nempe CERTA MORALITER, CERTA PHYSICE, VEL PHILOSOPHICE, ET CERTA INFALIBILITER, ET METAPHYSICE. Cognitio certa moraliter est, quando iudicamus iuxta prudentiam aliquid esse certum: Certa physicè, vel philosophicè est, cum aliquid iudicamus certum secundum philosophiam, & per principia naturalia, & necessaria, ut quod omne accidens recipitur in subiecto: Certa infalibilitè, & metaphysicè est, quando ita aliquid pro certo habemus, quod adhuc adveniente miraculo nequeat esse incertum; & hanc certitudinem habent omnes actus fidei Theologica.

Cognitio
certa.
Moraliter.
Physicè.
Metaphysicè

87 Triplicem etiam reperimus infalibilitatem; una quæ provenit ab infalibilitate obiecti, ut si aliquis Gentilis affirmaret quod Deus est sapiens: Alia est infalibilitas quæ provenit actu ab ipsis principijs producentibus actum, ita ut neque cum miraculo possint esse incerta, ut sunt actus fidei Theologicæ, qui sunt infalibiles per eorū principium, quia sunt ab habitu huius virtutis, quæ nequit producere aliquid falsum; & idem habent iudicia quæ sunt effectus auxiliij, vel habitus supernaturalis; nullus enim istorum potest esse causa actus falsi. Denique alia datur infalibilitas, quam habent animæ sanctæ, & contemplativæ de divinis perfectionibus, ita ut si fides defuisset, per suam eas experientiam infalibilitèr crederent, quin in eis nulla hæsitatio remaneret; quod quidem provenit nostro iudicio à Dono Sapientiæ, ut infra suo loco dicemus.

Cognitio
intuitiva.

1. ad Corint.
13. 12.

Cognitio
abstractiva.

88 Alius est actus intellectus qui dicitur COGNITIO INTUITIVA, & est, quando res quæ cognoscitur, clarè, & præsens intuetur: Propterea visio Beatorum dicitur intuitiva, quia Deum cognoscunt clarè, præsentem intuedo; & sicut ait Apostolus, *facie ad faciem*. Alia dicitur COGNITIO ABSTRACTIVA (non loquimur de abstractione in quantum facit universale, ut in Logica) & est quando res cognoscitur, neque præsens, neque absens; sed præcindendo à præsentia, & absentia, & hæc communior est contemplativis.

Accidentia
per se sensibilia.
Accidentia
per accidens
sensibilia.

89 Intellectus quamvis sit limitatus, potest cognoscere plura obiecta per modum unius: Sensus tantum cognoscit accidentia extrinseca; intellectus autem potest cognoscere substantias, quæ sub accidentibus latent: Ex quibus quædam sunt PER SE SENSIBILIA, ut ea quæ à sensibus percipi valent; quæ accidentia cognoscit intellectus per proprias species, licet modo spirituali: Alia sunt accidentia non sensibilia per se, sed PER ACCIDENS

SEN:

SENSIBILIA, vt est qualitas, quam non cognoscit intellectus per proprias species, sed per comparationes, vel negationes: Itaque intellectus cognoscens accidentia per se sensibilia per proprias species, postea cognoscit substantias per discursus, analogias, vel negationes. Sed notandum est, quod cum intellectus per discursum cognoscit aliquam substantiam materialem, format quamdam speciem expressam illius substantiæ; quæ licet sit imperfecta, aliquo tamen modo repræsentat illam substantiam.

90 Anima rationalis nequit cognoscere se ipsam per se ipsam, quia perpetua sui ipsius cognitione occuparetur, quod est contra experientiam: Idem dicimus de intellectu; & cum se ipsum nequeat per se ipsum cognoscere, debet hoc agere per species suorum effectuum, & actuum, & ratio est à posteriori; quia si anima se ipsam, suasque potentias, & habitus posset cognoscere per suas essentias, sequeretur quod eas distinctè cognosceret per cognitionem intuitivam; quod repugnat experientiæ, & provenit ex dependentia sensus corporis, cuius est forma.

91 Intellectus in statu naturali, sive in puris naturalibus, potest aliquomodo Deum cognoscere, quia potest aliquid dupliciter cognosci: vno modo QUOAD AN SIT; hoc est, si illud existit, vel existere potest; & hoc modo potest intellectus in puris naturalibus Deum cognoscere vt causam causarum, sicut eam noverunt Plato, Aristoteles, & alij Philosophi: Alio modo QUOAD QUID SIT; hoc est, quæ sit eius essentia, & prædicata quidditativa; & hoc modo intellectus in puris naturalibus nequit Deum cognoscere. Ex hoc igitur secundo modo cognoscendi, triplex emanat cognitio; nempe COMPREHENSIVA, PERFECTA, ET IMPERFECTA. Cognitio comprehensiva dicitur, cum distinctè cognoscitur essentia rei, omnesque eius proprietates: Cognitio perfecta est illa quæ clarè cognoscit essentiam rei, & aliquas eius proprietates, sed non

Cognitio
Dei quoad
an sit.

Cognitio
Dei quoad
quid sit.

Cognitio
comprehen-
siva.

Cognitio
perfecta.

Cognitio
imperfecta.

omnes: Cognitio imperfecta dicitur, quando cognoscitur res per eius predicata communia, ut cum cognoscitur homo tanquam ens, vel substantia.

D. Thom. 1. p.
2. 84. art. 7.

9° Intellectus in statu naturali nihil potest cognoscere nisi se convertendo ad phantasmata; propterea ait Philosophus: [Nihil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu.] Neque supernaturalia (ut tenet D. Thomas) alio modo cognoscere valet: Quod proculdubio intelligendum est de statu, & modo naturali cognoscendi; non verò de statu, & modo supernaturali per fidem, in quo cognoscere potest per species, non per sensus sumptas, sed ab habitu fidei ministratas; quandoquidem cognoscere Deum per conversionem ad phantasmata, sit cum cognoscere quasi materialem, vel materiali similem: Et cum prima omnium causa, & propria eius species, quam format intellectus per habitum fidei, non sit materialis, nec materiali similis; idè intellectus in hoc statu non indiget se ad phantasmata convertere: Et licet possit aliquando fide innixus per creaturas, & earum species in cognitionem Creatoris venire, species tamen propria Dei nequit ingredi per sensum; neque ad eius cognitionem necessarium est ad phantasmata converti: Idè ait D. Thomas:

D. Thom. 1. p.
9. 84. art. 5.
ad 3°.

D. Thom. in
3. dist. 34. q. 1
art. 4.

S. Dionysius de
Myst. Theol.
cap. 1. ep. de
caelest. Hier.
gorg. cap. 13.

[Incorporea quorum non sunt phantasmata, cognoscuntur à nobis per comparationem ad corpora sensibilia, quorum sunt phantasmata: Deum autem (ut Dionysius dicit) cognoscimus ut causam, & per excessum, & per remotionem.] Et alibi. [In statu vitæ, spiritualia, & precipuè Deum, magis vidimus cognoscendo quid non est, quam apprehendendo quid est; & idè quantum ad statum vitæ ponitur cordis munditia; non solum à passionum illecebris, sed etiam ab erroribus, à phantasmaticis, & ab spiritualibus formis, à quibus omnibus docet abscedere Dionysius in libro de Mystica Theologia, tendentes in divinam cõtemplationem.] Idem docet in alijs

locis,

locis, & tenent Gregorius, Laurentius Iustinianus, Augustinus, Bonaventura, Albertus Magnus, Cardinalis Tolentus, Gregorius de Valentia, & præcipue Dionysius Carthusianus, qui hoc latè, & eruditè confirmat, & aliquibus D. Thomæ, & Dionysij sententijs malè intellectis, subtilitè respondet, qui omninò videndus.

93 Intellectus secundum se (D. Thoma teste) est potentia nobilior voluntate, quia quantò aliquid est simplicius, & abstractius, tantò secundum se est nobilius, & altius: Cum autem obiectum intellectus sit simplicius, & magis absolutum, quam obiectum voluntatis; quia nimirum obiectum intellectus est ipsa ratio boni appetibilis, bonum autem appetibile cuius ratio est in intellectu, est obiectum voluntatis; ideò obiectum intellectus est altius quam obiectum voluntatis, subindèq; secundum se est nobilior potentia.

94 Domicilium intellectus est medium capitis, sicut frons est imaginationis; vel ut proprius loquamur, est in anima prout est in illa parte capitis; & ratio est, quia ibi sunt organa, & necessaria dispositiones à quibus pendent intellectiones, & consequenter ibi debet esse potentia intelligendi; sed non est in anima prout illa est in pedibus, brachijs, &c. sed prout est in illa parte capitis. Nec propterea dici potest animam habere, & non habere intellectum, quandoquidem illa ipsa que pedes informat, informat similiter & caput; sed quia in solo capite quasi in sola parte ubi adeit intellectiois dispositio, ibi exercet actus intellectus; quamobrem dicimus

ibi intellectum, vel potius animam

intelligentem hospitari.

(***)

D. Thom. 1. p. 9. 84. art. 5.
6. q. 7. q. 105. art. 4. & in 3. dist. 35.
9. 2. art. 2. & 9. 2. q. 81. art. 1. & in 2. ad Corinth. 12. lect. 1. S. Gregor. hom. 17. in Ezechiel. S. Laurent. Iust. lib. de cast. convub. cap. 12. S. Augustin. 1. 1. p. 107. in Ioan. & lib. 12. in Genes. cap. 3. & de rapta Paul. cap. 6. S. Bonavent. de it. n. ster. itin. 5. dist. 4. S. Albertus Magn. lib. de attributen. Dec. cap. 8. Tolent. Card. 9. 11. Valent. 10. 1. comm. disp. 6. q. 1. 2. p. 1. 3. C. 1. thus in com. Myst. Theol. art. 2.

D. Thom. 1. p. 9. 82. art. 3.

CAP. XI.

DE SECUNDA POTENTIA ANIMÆ,

nempè de Memoria, sive reminiscencia

spirituali.

95 **P**ER memoriam spiritualem intelligimus illam potentiam superiorem cognoscitivam, quæ in se conservat species spirituales obiectorum, quæ intellectus primò cognovit, quibus possit eadem obiecta iterum, iterumq; cognoscere; & hanc potentiam vocamus memoriam in actu primo, quia est immediata dispositio ad eam, quam dicimus memoriam in actu secundo, sive in exercitio: & est ille actus, quo iterum cognoscitur obiectum, qui etiam vocatur reminiscencia: Quamobrem dicere solemus, hominem carere memoria, cum illius quod iam cognovit obliviscitur, quamvis iste potius sit actus potentia, quam ipsa potentia.

Definitio
Memorie.

96 Memoria igitur in actu primo est: POTENTIA SPIRITUALIS, COGNOSCITIVA OBIECTI PER SPECIES, QUÆ REMANSERANT EX ALIIS COGNITIONIBVS EIVSDEM OBIECTI. Ex hoc colligitur non esse actum memoriae illū, qui quamvis iterum cognoscat obiectum cognitum, non cognoscit illud per easdem species quibus antea cognitum fuit, sed per species novas; quia memoria non solum consistit in cognitione obiecti iam cogniti, sed in cognitione eiusdem obiecti, & cum eiusdem speciebus, quæ ex præterita eius cognitione remanserunt in potentia: Itaque dum anima Dei recordatur per novam speciem, improprie Dei recordare dicitur, sed potius quod Deum rectè cognoscit.

97 Etiam colligitur quod Deus proprie non habet memoriam, quia semper est in actu cognoscendi; nec

indi-

indiget speciebus ad cognitionē, quia in omnibus essentialitèr assistit, & cognoscere per species est imperfectio potentiae creatae, quae his adminiculis indiget ad cognoscendum; in Deo autem nulla imperfectio dari potest. Cum autem solum dicatur memoria illa quae iterum cognoscit obiectum cognitum, & per easdem species quibus antea illud cognoverat; & in Deo neque dari possit secunda cognitio, nec species; sequitur quod Deus propriè non habet memoriam. Cum verò legimus in Scriptura Deum oblivisci, vel recordari, intelligendum est metaphoricè, ita ut quando dicitur irasci, & poenitere; quae omnia in Deo repugnant; sed tamen sic dicitur, quia in ordine ad creaturas eisdem parit effectus ac si recordaretur, oblivisceretur, vel poeniteret.

98. Non indiget ut actus memoriae sit, quod cognoscatur cognitio qua antea cognitum fuit obiectum; sed quod illud cognoscatur per easdem species, quibus antea fuit cognitum, & ratio est: quia cum memoria iam apud se habet species proprias obiecti, non indiget reflectere super cognitionem, sed super speciem. Quod manifestè patet in brutis, de quibus nemo dubitare potest quod habeant memoriam sensitivam, siquidem recordantur ferri virgis, & pasci pavidus; unde hos quaerunt, & illas fugiunt; & communiter dicitur quod potentia materialis (ut est brutalis) in suos actus non reflectit. Ex quo deducitur, quod multò minus memoria spiritualis indigebit reflectere in suos actus.

99. Difficilius cognoscere possumus in memoria, unde excitentur species quibus recordamur, quandoquidem quod experimur penitus ignoramus. Aliqui dixerunt quod species conservantur in potentia per quamdam concatenationem qua una cum alijs connectuntur; quamobrem saepè excitantur species per cognitionem rerum praecedentium, ut in nobis omnibus accidit, quod per antecedentem

dentium rerum cognitionem, suo ordine excitantur sequentium species; quod si ordinem invertimur, illicò turbamur, & confundimur; & si forè aliquis de quarto verbo orationis Dominicę interrogaretur, si ab exordio orationis non inciperet, illud referre difficiliter posset: Ex quo colligi videtur, quod species subsequentes excitantur ab antecedentibus, quę sunt in memoria.

100 Aliquando excitantur species à voluntate volente aliquod obiectum cognoscere; interdum etiam à phantasia, & interdum à Deo, ut recordemur beneficiorum eius, suppliciorumq; & aliorum quę ordinantur ad consecrandam virtutem, & ad fugienda vitia. Sape species memorię sensitivę excitantur ab externis sensationibus; sæpius ab humoribus occupantibus cerebrum, ut contingit in somnis; sæpissimè deniquè ab Angelis bonis, vel malis: Ab illis, ad nostram reformationem, & eruditionem: Ab istis, ad inferendas animę deceptiones, & pravas cogitationes. Cum enim huiusmodi species non possunt per se ipsas excitari, necessariò danda est causa excitans, quia si per se ipsas excitarentur, nullo modo posset memoria diù permanere absque earum recordatione; & experientia docet, quod per plures annos remanent conservatę in potentia, quin earum reminiscatur, quovsq; ab aliqua ex prælibatis causis excitantur.

101 Memoriã non distinguimus realiter ab intellectu, sed tantum formaliter, per rationem, connotata, & officia, quia nimirum in se conservare species intelligibiles, & per eas iterum obiectum cognitum agnoscere, pertinet ad intellectum, qui per se ipsum potest hæc duo officia adimplere, quin vllò modo necessè sit aliam multiplicare potentiam, & ratio est; quia cum intellectus sit potentia cognoscens verum secundum totam eius latitudinem, se extendere potest ad eius cognitionem secundum omnes eius differentias, tam in statu presenti, quam

In futuro, vel præterito; & cum hic sit actus memoria, quem mediantibus speciebus cognita veritatis facit, sequitur quod non indiget nova potentia.

102 Cum igitur memoria non distinguatur realitèr ab intellectu, quem diximus hospitari in humano capite, idem dicendum est de memoria; cum hoc tamen discrimine, quod cum intellectus exercet officia tantùm intellectiva, actus producit in medio capitis, ut supra diximus: Cum verò intellectus exercet hæc memorativa officia, actus producit in extrema parte capitis, sive in occipicio, & ratio est à posteriori; nam illis qui infirmitate oblivionis laborant, in hac extrema cerebri parte remedia apponuntur; & qui volunt foelicem, & promptam habere memoriam, candenti ferro eandem partem torrent, & exsicant; ut factum fuisse dicitur ab Alphonso de Madrigal, Episcopo Abulensi, qui omnes illius sæculi homines admiranda prorsus memoria antecessit; vndè colligitur, ibi adesse organum, & dispositiones memoria.

103 In huius deniquè directione potentia debet spiritalis Magister multum laborare; ordinanda quippè est ad Deum, & à superfluis creaturarum speciebus evacuanda; quia eius inordinatio plura animæ confert dispendia: Ad quod omninò videndus B. Ioannes à Cruce, qui luculentèr, & diffusè modum tractat ducendi, & ordinandi huiusmodi potentiam.

Supr. cap. 10.
num. 94

B. Ioannes à
Cruce ascen.
Monte Car-
meli, à cap. 1
vsque ad 14.
inclusivè.

C A P. XII.

DE TERTIA SUPERIORI ANIMÆ
potentia, sive de voluntate spiritali, eiusque requisitis
ad perfectam libertatem.

104 **A**PPETITVS rationalis hominis, sive voluntas superior, quæ in anima rationali sceptrum impe-

Q

impe-

Definitio imperij tenet, definiti sic potest: POTENTIA APPETITIVA
 Voluntas. SPIRITVALIS, AD VOLENDVM BONVM, ET AD ODIENDVM
 MALVM. Quæ per hunc duplicem actum amoris, & odij,
 Voluntas. volitionis & nolitionis, æquè vocari potest VOLVNTAS, &
 Noluntas. NOLVNTAS. Per primum habet pro obiecto adæquato,
 bonum in communi: Per secundum verò, malum in
 communi. Bonum est triplex, nempe BONVM HONESTVM,
 Bonum ho- VTILE, ET DELECTABILE. Bonum honestum illud est, quod
 nestum, tanquam decens, virtuosum, & laudabile representatur
 Bonum utile huic potentia: Bonum utile est illud quod ei proponitur
 ab intellectu sub aliqua commoditate propria, vel aliena:
 Bonum de- Bonum delectabile est illud quod ei proponitur tanquam
 lectabile. sapidum pulchrum, & delectabile: Malum etiam è con-
 verso est tripliciter, oppositum scilicet huic triplici
 bono.

105 Hæc voluntas est potentia cæca; nec quidquam
 potest velle, vel nolle, nisi id ei ab intellectu tanquam
 bonum, vel malum proponatur; nec contrarium est da-
 bile, etiam de potentia Dei ordinaria; quare ait axioma
 Philosophicum, NIHIL VOLITVM, QVIN PRÆCOGNITVM.
 Bonum autem quod est adæquatum obiectum volunta-
 tis potest dupliciter proponi ab intellectu, scilicet vel
 cum indifferentia, vel sine illa. Tunc dicitur representari
 cum indifferentia, quando neque proponitur totaliter
 bonum, nec totaliter malum, sed partim bonum, & par-
 tim malum, sicut mortificatio, aut poenitentiæ, quæ propo-
 nitur sub bonitate honestæ utilitatis; & simul proponitur
 sub malitia severæ incommoditatis: Tunc verò dicitur
 representari sine indifferentia, quando proponitur tan-
 quam totaliter bonum, vel totaliter malum, & tunc vo-
 luntas non est libera ad operandum; ut contingit Beatis
 in visione Beatifica, in qua eis ad eum bonus proponitur
 Deus, quod nec cum malitia incommoditatis represen-
 tatur. Et quia circa huius potentia libertatem multum

int-

interest Magistrum instruere, longiorem solito de eius requisitis sermonem protrahemus.

106 Triplex igitur datur libertas, scilicet LIBERTAS ALIENA A SERVITUTE, LIBERTAS ALIENA A COACTIONE; ET LIBERTAS ALIENA A NECESSITATE. Libertas aliena à servitute, solum dicitur libertas, in quantum homo est liber à captivitate, quæ necessitatem inducit; & huic reducitur quælibet carentia obligationis, ut peccati, pœnæ, vel debiti legalis.

Libertas aliena à servitute.

107 Libertas aliena à coactione dicitur illa quæ caret repugnantia, vi, vel violentia; coactum namque non solum dicit violentiam, & vim extrinsecam, verum etiam intrinsecam in voluntate, propterea non sunt idem violentum, & necessarium: Neque voluntas libera à coactione dicitur libera à necessitate; quod manifestè patet in actu Beatorum, qui habent voluntatē liberam à coactione, tamen si liberam non habeant à necessitate; quia quamvis necessariò Deum diligant, & habeant necessitatem extrinsecam, carent tamen intrinseca repugnantia voluntatis: Undè hic actus Beatorum est omninò liber à coactione, & non liber à necessitate.

Libertas aliena à coactione.

108 Nec similiter actus ille quo Deus diligit semetipsum, nec motus primo primi voluntatis creatæ sunt liberi à necessitate, sed dumtaxat à coactione, & hæc potest esse dupliciter: Vna simpliciter, & absoluta; & alia secundum quid: Absoluta simpliciter est, quando per absolutam, & inevitabilem violentiam cogimur aliquid operari, aut omittere: Dicitur secundum quid, quando aliquomodo cogimur ad operandum; nempe per nimias preces, minas, aut supplicia; quibus licet voluntas operetur, & possit non operari, induunt nihilominus metum cadentem in virum constantem, & tollunt à voluntate debitam & sufficientem libertatem.

Coactio simpliciter absoluta.

Coactio secundum quid.

Libertas libera à necessitate.

109 Libertas libera à necessitate, quæ est propria, & legi-

legitima libertas, necessaria ad meritum, vel ad culpam; illa est, quæ relinquit voluntatem cum indifferentia ad ponendum actum volitionis, vel eius carentiam: Et hoc quod est esse liberam à necessitate, potest convenire potentia; vel eius actui; vnde potentia quæ operatur libera à necessitate, dicitur LIBERVM ARBITRIVM, quod sic potest definiri: FACULTAS VOLVNTATIS, ET RATIONIS. Idemq; sonat, ac potentia habens indifferentiam ad operandum; vel habens tale dominium in agendo, quod in suo posse omninò sit operari, vel non operari; & hoc modo vocatur homo liber ex natura sua, & sui liberi arbitrii dominus, quia ad libitum potest voluntatem suam determinare ad agendum, vel omittendum, tam in operibus naturalibus, quam supernaturalibus; & ita definitum est apud Tridentinum.

Definitio liberi arbitrii.

Concil. Trident. sess. 6. cap. 5. Can. 5. & 6.

110 Actus vocatur liber, non solum cum emanat à potentia libera, sed etiam quando ipse est liber in sua emanatione; quia licet potentia libera sit, si tempore operandi non habeat indifferentiam ad eligendum, tunc nec actus, nec potentia liberi dicuntur: Quod tunc evenit, quando voluntas in vtraque parte eligenda inspicit malum, & nihilominus vnam ex eis eligere adstricta est; tunc enim quamcumque elegerit partem, non peccabit; quia quamvis habeat libertatem eligendi, non habet libertatem eligendi inter bonum, & malum; subindèque caret indifferentia necessaria ad imputabilitatem: Quod valdè notare debet Magister pro animabus scrupulosis; quæ dum operari habent, putant in omnibus adesse peccatum; cum revera in nulla earum operatione adsit eis indifferentia eligendi inter bonum, & malum & tunc in nullo quod elegerint peccare lethalitèr possunt.

111 Est etiam necessarium ad perfectam libertatem potentia, quod illa sit activa, & non passiva; agens, & non patiens; quia libera non est in recipiendo, sed in operan-

do;

do; & facto actu libero, necessariò recipiendus est in potentia patiente: Quamobrem cum Deus in anima infundit supernaturaliter lumen, & amorem, non est libera potentia, quovsq; illis mediantibus operatur: Quod quidem notari oportet ad admissionem, vel renuntiationem eorundem.

112 Quadruplicem & etiam invenimus libertatis modum, scilicet CONTRARIETATIS, CONTRADICTIONIS, ELECTIONIS SPECIFICÆ, ET ELECTIONIS NUMERICÆ. Libertas contrarietatis contingit, cum voluntas libera est ad eligendum in vno obiecto ex duobus contrarijs vnum; vt amare, aut odire; & propterea dicitur contrarietatis, quia amor, & odium sunt inter se contraria; & hæc est libertas propria, & imputabilis.

Libertas contrarietatis

113 Libertas contradictionis tunc evenit, cum voluntas libera est, & indifferens ad ponendum actum dilectionis, vel odij; vel ad ponendam carentiam eorum actuum; & propterea dicitur contradictionis, quia actus, & eius carentia contradictoriè opponuntur; & hæc etiam est propria libertas, & imputabilis, quia potest liberè amare bonum, aut non amare; & odire malum, vel non odire, & vtrumque imputabile est.

Libertas contradictionis

114 Libertas specifica non est propria libertas; & tunc contingit, quando voluntas libera est ad amandum Paulum, vel Equum; vel cum libera est ad prosequendum Paulum amore charitatis, vel amore proprio; & propterea dicitur electionis specifica, quia Paulus, & Equus sunt diversæ speciei; & similiter amor charitatis, & amor proprius. Hæc non est propria libertas, non enim est contrarietatis, quia supponimus voluntatem a maturationem; nec est libertas contradictionis, quia cum amare debeat vt supponimus, nequit ponere actum amoris, vel eius carentiam, quæ necessariò requiruntur ad indifferentiam perfectæ libertatis.

Libertas electionis specifica

Libertas effi-
ctionis nu-
mericæ.

115 Deniquè libertas numerica est, quando voluntas adstricta est amare aliquod obiectum, sed est libera ad eliciendum vnum, aut plures actus, vel maioris, aut minoris intensiois; & hæc libertas impropria est, quia caret indifferentia amandi, aut odiendi, vel ponendi actum amoris, aut eius carentiam, in quibus vera libertas consistit, siquidem supponitur adstrictum esse ad amandum.

CAP. XIII.

Accidit
libertatis

DE ALIIS REQUISITIS AD PERFECTAM LIBERTATEM VOLUNTATIS.

Accidit
libertatis

116 **R**EQVIRITVR etiam ad perfectam voluntatis libertatem, quod in ordine causæ efficientis proximæ, habeat completam vim activam, & dominativam ad liberum eius exercitium, possitq; ad libitum amare, vel odire cum potestate completa; quam habere dicitur, cum habet potestatem dominativam indifferentem operandi quod voluerit.

Libertas in
actu primo.

Libertas in
actu secundo.

117 Datur libertas in actu primo, & in actu secundo: Libertas in actu primo est ipsa potentia disposita cum omnibus necessarijs ad liberè operandum. In actu secundo dicitur, cum potentia actualitèr est in exercitio liberè agendi.

118 Requiritur etiam quod intellectus proponat voluntati obiectum cum sufficienti, & indifferenti tranquillitate, ut ipsa liberè, & spontaneè se determinet; nam si intellectus perturbatur, vel subito rapitur, & movetur (ut contingit in Raptu, & alijs ex passivis communicationibus) vel absque sufficienti iudicio, aut deliberatione procedit, voluntas tunc movetur sine sufficienti libertate, sed imperiosè per motum præcipitem, & non plenè deliberatum; quod evenit in motibus primo primis, quibus

bus voluntas præcipitur absque sufficienti iudicio, & deliberatione ad agendum.

119 Ex quo inferre debet Magister spiritualis doctrinam pro animabus scrupulosis, quibus licet multoties consensisse videatur, revera longè sunt à consensu, & plena libertate operandi, cum regularitèr habent intellectum obscuratum, eisqu nullum obiectum securè, & tranquillè, tanquam bonum, vel malum proponit; sed ambiguè, & quasi ad vesperum, absque sufficienti iudicio; propterea voluntas trepidat, & in omnibus malum timet; vndè præcipiti, & indeliberato motu obiectum prosequitur. Quamobrem si nimis scrupulosi sint, rarè, aut nunquam propter eiusmodi imperfectam libertatem peccabunt lethalitèr.

120 Et ratio huius indeliberationis est, quia cum timor, & pusillanimitas contrahant, & angustent animæ vires; sicut calor, & audacia dilatant, & extendunt; ex hac contractione, & timore oritur perturbatio intellectus, qui absque sufficienti iudicio determinatur; quia timor ille, & tremor conceptus, in nullo obiecto dat illi securitatem, qua possit voluntati repræsentare obiectum clarè, & affirmativè sub ratione indifferentiæ: Cum autem voluntas cæca sit, nec plus luminis habeat quam id quod ei tribuit intellectus, ea cum indeliberatione, & ambiguitate qua intellectus proponit obiectum, eadem voluntas illud amplectitur; vndè trepidè, præcipitè, & absque sufficienti deliberatione operatur; quod sufficit ut absit culpa lethalis; & hoc modo regularitèr operantur nimis scrupulosi.

121 Requiritur etiam ad actum liberum quod proposito ab intellectu obiecto indifferenti, maneat voluntas libera ad eligendum quod voluerit; nam si Deus de potestate absoluta impediret electionem voluntatis, careret perfecta libertate ex defectu liberi dominij ad indiffe-

differentèr agendum: Vndè sciendum est, quod cum voluntas habet iudiciam indifferens; idest, quando posito ex parte intellectus iudicio indifferenti vt voluntas eligat, nihil aliud restat, nisi quod illa super illud obiectum indifferens, suum actum liberum producat, & tunc durante illo iudicio indifferenti, nequit Deus adstringere voluntatem ad prosequendum, vel fugiendum obiectum, neque ad eligendum vnum ex duobus terminis, & ratio est; quia si Deus in hoc casu necessitaret voluntatem ad actum amoris, necessarium erat ei impedire, non solum quod actum contrarium odij non produceret, sed etiam quod non posset producere talem actum: Cum autem stante iudicio indifferenti nequeat auferri à voluntate potentia ad actum contrarium; voluntas quippè disposita facit vnum aggregatum compositum ex re ipsa, & ex iudicio indifferenti; idèò manendo in hac indifferencia, nequit voluntas à Deo necessitari, vt vnum ex duobus terminis prosequatur; adeò quod si Deus de potentia absoluta velit necessitare voluntatem ad aliquem actum determinatum, indigere proculdubiò mutare ei iudiciam indifferens in necessarium, & determinatum, tuncque voluntas libera non fuisset.

12. Thom. 2.
2. 17. Art. 1.

122. Etiam requiritur ad debitam libertatem, quod corpus sit benè dispositum, quia vt tenet D. Thomas, licèt hoc non attingat substantiam rei spiritualis, potest tamen ingens dolor, perturbatio, aut indispositio humorum, ita vehementèr animum occupare, quod voluntas cum plena libertate nequeat operari vt passim videmus in lunaticis, fatuis, & acutissimis doloribus laborantibus, qui præcipites, & inordinatas actiones, & verba (extra eorum deliberationem) proferunt, & operantur.

123. Etiam requiritur ad perfectam libertatem voluntatis præuius Dei concursus, applicans voluntatem ad operandum, vt ambæ causæ, prima scilicèt, & secunda,

vman-

uniantur ad operis causalitatem; & licet vltimo loco collocamus hunc requisitum, primum æquidem, & vltimum est in voluntate ad eius perfectam libertatem; ipse enim Dominus est Alpha, & Omega, principium, & finis nostræ operationis: Ipse nos movet, nos ducit, nos adiuvat, & nos perficit: Ipse opus incipit, & nobiscum profequitur, & in nobis complet, vt qui in nobis dat velle, dat & perficere pro bona voluntate.

C A P. XIII.

PROSEQUITUR, ET CONCLVDITUR

materia Voluntaris.

124. **P**RINCEPS actus voluntatis est Amor, qui dividitur in AMOREM CONCVPISCENTIÆ, ET AMICITIÆ. Amor concupiscentiæ (non per hunc intelligimus amorem turpem) est ille quo amatur aliquod obiectum causa alterius; vt cum voluntas amat bonam vt convenientiam Petro, aut Paulo, vel sibi ipsi: Amor amicitie ille est, quo amatur aliquod obiectum propter se ipsum; vt cum Deum diligimus propter suam bonitatem increatam, quæ est eius essentia; & hic est proprius actus charitatis Theologicæ, pertinens ad vniõnem mysticam animæ cum Deo.

Amor concupiscentiæ.

Amor amicitie.

125. Dividitur etiam amor in AMOREM INTENTIONIS, ET ELECTIONIS. Amor intentionis est actus quo voluntas amat finem; vt cum amat Beatitudinem, aut Deum tantquam vltimum hominis finem; licet quilibet actus quo amatur finis particularis, & vniuersalis, dicatur etiam amor intentionis: Amor electionis est ille actus, quo voluntas amat media ad assequendum finem; vt cum eligit poenitentiam ad adipiscendam sanctitatem; quamvis isti ambo amores in rigore Theologico amores non sint.

Amor intentionis.

Amor electionis.

R

Voluntatis

*D. Thom. 1. 2.
q. 27. art. 2.
ad 2.
Hugo Lingonien-
sien. in Dio.
nys. de Coe-
lest. Hierar.
cap. 2.*

126 Voluntas nullo modo potest ferri in incognitum; hoc est nequit prosequi obiectum quod intellectus non ante cognoverit; quia licet doceat D. Thomas, quod voluntas potest plus amare, quam intellectus cognoscere; & Hugo Lingonienensis dicat: [Dilectio supereminet scientiæ, plus enim diligitur quam intelligitur,] quod proculdubio verum est circa obiectum cognitum; sed circa obiectum incognitum, nec adhuc divinitus dari potest, ex duplici ratione.

127

128

P. Suarez.

129

130

127 Prima, quia voluntas essentialitèr est potentia exca, nec manendo in suo esse habet capacitatem ad amandum id ex quo ab intellectu nulla ministrata est notitia; quia cum cognoscitiva non sit, sed volitiva, necessariò debet à potentia cognoscitiva habere notitiam obiecti, sub ea formalitate qua possit voluntas in illud ferri, aut ab illo fugere; alioquin non posset se determinare, nec obiectum obsequi, cum hoc sit bonum, aut malum cognitum: Ergo manens voluntas in suo esse, & natura, impossibile est etiam divinitus in obiectum incognitum ferri; sicut oculus materialis remanens materialis oculus, non potest adhuc divinitus videre Deum; ut latè probat P. Suarez; quia oculus materialis elevatus ad videndum Deum, non remanet materialis oculus, sed fit intellectus, qui solus potest intellectualitèr Deum videre; nam potentia ut intuitivè videat, debet se proportionare obiecto videndo: Cum autem Deus adhuc divinitus non possit esse materialis, impossibile est adhuc divinitus, quod oculus materialis videat Deum; & idem dicendum est de voluntate.

128 Secunda ratio est, quia sicut in appetitu innato consequitur formam, vel speciem physicam (ut est forma corporis) propensio, & inclinatio ad centrum, ita similiter amor appetitus elicitus consequitur formam, vel speciem intentionalem, vel apprehensivam, ut est obiectum

atum apprehensum vt bonum; & cum certū sit, & adhuc divinitus repugnet, quod detur appetitus innatus, vbi non datur forma physica, quia non potest dari inclinatio ad centrum, vbi non datur forma corporis gravis; ita etiam nequit adhuc divinitus dari appetitus elicited, aut actus voluntatis, vbi non datur forma apprehensiva, quia non potest dari inclinatio ad obiectum, vbi non adest forma alicuius apprehensionis.

129 Itaq; erroneum est dicere, quod in passiva, & infusa contemplatione voluntas amet Deum, & intellectus nihil cognoscat: Sicut & erroneum est asserere, quod est aliqua communicatio passiva, & infusa facta solummodo voluntati, quin intellectus nihil cognoscat obiecti illius communicationis, quia hoc adhuc divinitus est impossibile; quinimodò & mille erroribus, & diabolicis illusionibus expositus. Aliud enim est quod voluntas circa idem obiectum cognitum passivè excitetur, & adedò intensè, quod multò plus in eo amet, quam intellectus cognoscit; sed ferri, aut excitari ad obiectum penitus incognitum, impossibile est.

130 Sed causa prædicti erroris deduci potest ab effectibus, quos anima percipit in his supernaturalibus infusionibus; quia cum Deus incomprehensibilis sit, quanto magis intellectus in eius contemplatione elevatur, tanto amplius in eius incomprehensibilitate absorbetur; & eo sublimius extollitur, quo simplicior, & imperceptibilior redditur; ad exemplum Moysis, qui dum Domino magis appropinquavit, *ingressus est in medium nebulae*. Cum autem potentia affectiva, vt est voluntas, in sui operatione sit longè palpabilior, quàm operatio intellectus; in ea enim ignis infusi amoris clarè percipitur; lumen verò intellectus tanquam delicatior, & sublimior, vix cognoscitur: Quamobrem falsò putant voluntatem amare, & intellectū nihil cognoscere, & hoc interest Magistrū non ignorare.

131 Voluntas rationalis in tota anima sceptrum imperij tenet, & ad libitum suum, atque obsequium ceteras vires, & potentias ducit, & gubernat; sed huius operationis modus est valdè cōtraversus. Quidam putant quod voluntas moveat ceteras potentias sibi subiectas per concursum simultaneum; hoc est, cum illis concurrere ad actus producendos, nempe cum sensu visus, auditus, &c. ad producendam visionem, & auditionem. Alij volunt quod fiat per radicationem, subordinationem, & sympathiam: Dicunt enim, quod quando duæ potentie sunt in eadem anima subordinatæ vna ad aliam, & vna ab alia movetur, mota non indiget aliqua motione reali, & physica impressa in ipsa per potentiam moventem; sed sufficit radicatio sua in anima, per cuius rationem, & sympathiam, vna appetente, alia quæ ei subiecta est illico movetur ad opus, & hæc sententia est Soti, & aliorum.

Sotus in 2.
dist. 4. q. 1.
concl. 2.

Cajetan. in
2. 2. q. 81.
art. 4.

Motio physica
confortativa.

132 Sed longè probabilius nobis videtur sententia Cayetani dicentis, quod potentia ad movendam aliam potentiam, indiget in illa imprimere aliquid physicum, & reale, per quod ad exercitium operis moveatur. Ad quod supponendum est, duplicem esse motionem physicam (& hoc attendat Magister, quia summoperè necessarium est ad res passivas, & supernaturales) vna dicitur CONFORTATIVA, & alia APPLICATIVA. Motio confortativa est illa per quam potentia mota remanet maiori cum vigore, & virtute quam antea, & potest perfectiores actus producere, quam antea poterat per se solam, ut videtur in instrumento Artificis, quod mediante motione manus eius agit opus quod antea per se solum agere non poterat: Motio purè applicativa illa est, quæ solum movet, & determinat potentiam, ut agat quod ipsa per se ipsam agere poterat, ut promotio quam tribuit divinum auxilium; per hoc enim non additur voluntati maior virtus, sed tantum eam applicat ad agendum id quod poterat per se ipsam agere.

Hog

133 Hoc supposito dicimus, quod neque per concurrentem simultaneum, nec per radicationem, subordinationem, aut sympathiam una potentia potest moveri ab alia; sed neceſſè est, quod sit aliquid intrinsecum, quod eam physicè moveat, quia ex natura harum, nec in se, nec in radice immutatur potentia, nec potest producere actum perfectiorem quam antea poterat; & illa manente absque aliqua immutatione, necessariò eius actus debent esse sicut priùs fuerunt: Undè si actus potentia superioris non producat aliquid intrinsecum, neque in anima, neque in potentia mota maneret aliquid immutatum, nec in se, nec in radice; nec poterat producere actum perfectiorem, & maioris virtutis quam antea poterat, quare colligitur quod ut moveatur per motionem confortativam, indiget aliquo intrinseco movente.

134 Idem est necessarium potentia ut moveatur per motionem purè applicativam, quia actus qui procedunt à potentijs voluntati subiectis, oriuntur à quodam respectu intrinseco ad finem quem habet voluntas, & similiter ad ipsam voluntatem imperantem: Itaque prædictæ potentia supponunt, quod aliquid intrinsecum à voluntate recipiant; quod intrinsecum nihil aliud est nisi quædam qualitas producta ab actu, quo voluntas vult operationem in potentia quam movere; non per modum permanentem, sed transeuntem; quia tantum durat illa qualitas, quantum durat motus; cuius effectus est, reddere potentiam efficaciorē, si sit confortativa, vel applicativam ad prosecutionem actus, si sit purè applicativa.

135 Quia cum voluntas in homine sit primus motor ad quamlibet prosecutionem, ab illa participant ceteræ potentia applicationem ad prosecutionem suorum actuum: Et licet actus voluntatis sint formaliter immanentes, & per consequens non effectivi aliorum effectuum, tamen virtualiter, & eminenter sunt transeuntes, & ita produ-

cont qualitates motivas in potentijs sibi subiectis vt eas moveant; sicut consideratio rei appetibilis immutat sensibiliter corpus, commovens scilicet spiritus, qui suo motu sanguinem moveant.

D Thom. 1 p.
9. 82. art. 4.

136 Quamvis D. Thomas asserit, quod actus imperij pertinet ad intellectum, voluntas tamen suo imperio movet intellectum, vt ipse Angelicus faretur; & intellectus per suum imperium movet imaginationem; imaginatio autem appetitum sensitivum, & potentiam locomotivam, quæ movet denique membra corporis. Itaque cum voluntas vult facere eleemosynam, hunc producit actum imperij: **VOLO DARE ELEEMOSYNAM**: Hic actus producit in intellectu quamdam qualitatem qua ipse movetur ad producendum hunc actum imperij, nempe: **DETVR ELEEMOSYNA**: Qui actus movet imaginationem; & ea mediante, appetitum sensitivum, & potentiam locomotivam; & hæc denique membra corporis necessaria vt eleemosyna largiatur.

137 Situs, sive Palatium voluntatis aliqui volunt quod sit in humano capite, quia immediatè adhæret intellectui ibi domicilium habenti; & quia voluntas determinatur per cognitionem intellectus, necessarium videtur quod utraque potentia in eadem parte hospitetur. Alij probabilius volunt, quod habitaculum voluntatis sit in corde, quia hoc magis appropinquat sensui Sacræ Scripturæ, siquidem sapius cor pro voluntate accipit, vt illud Proverb. *Præbe fili mi cor tuum mihi*: & alibi: *Filij hominum usquequo gravi corde; vt quid diligitis vanitatem?* Et alibi: *Diligens Deum tuum ex toto corde tuo*; & in alijs ferè innumeris locis. Et hæc sufficiant ad animæ cognitionem, Mysticæ scientiæ accomodatam. Cæteræ autem quæstiones quæ circa hanc materiam in Scholis differuntur, parùm, aut nihil conferunt ad intentum; vnde eas merito prætermittimus.

Proverb. 23.
26.
Psalm. 4. 3.
Matth. 22.
37.

TRACTATUS TERTIVS.

DE HABITIBVS NATVRA-
LIBVS, ET SVPERNATVURALIBVS.

RÆCOGNITIS iam exterioris, & interioris hominis viribus, & facultatibus; præducta, & exposita etiam animæ rationalis natura, & virtute, scire oportet, quod homo in puris naturalibus constitutus incapax est vnionis di-

vinæ, eiq; impossibile est non advenientibus novis principijs ad Mysticam vnionem elevari; quia licet naturalibus tantum ornatum viribus possit divinam existentiam per effectus creaturarum cognoscere, quidditatem tamen eius nisi per fidem, & alia iuxta fidem principia, propriè, & legitimè percipere non valet: In statu quippè naturali solum capax est anima eorum quæ in eam per exteriores sensus ingrediuntur, quorum obiecta debent esse materialia, aut similia; quidquid enim materialitatem, & similitudinem exoit, inattingibile prorsus est ab anima in puris naturalibus constituta: Cum autem Deus nec materialis sit, nec similis, vt testatur Isayas in-
quiens: Cui ergo similem fecistis Deum? Aut quam imaginem ponetis ei? Nunquid sculptile conflavit Faber, aut Aurifex auro figuravit illum? Aut laminis argenteis Argentarius? Propterea anima in puris naturalibus Deum per proprias species cognoscere, & proportionabiliter vt est in se diligere non potest. Indiget ergo ad perfectam eius Mysticam vnionem, per habitus supernaturales, & superioris ordinis elevari ad agendos actus supernaturales cognitionis, & amoris, quibus possit Deo (qui supernaturam est) proportionabiliter vniri. Quicquid em habitus

Isaia 40. 18.

*Henric. Sw.
son. in dialo-
g. veritatis
cap. 8. & in
append. cap.
18.*

cum

cum sint operativi, non in animæ substantia, sed in eius potentijs subiectantur. De quorum essentia, & vbcatione oportet in presenti tractatu ad instructionem spiritalis Magistri compendiatim differere.

CAP. I.

DE VIRTVTIBVS, ET EARVM HABITIBVS, TAM NATURALIBVS, & ACQUISITIS, QUAM SUPERNATURALIBVS, & INSUSIS, DE QUIBUS TRACTATUR
in communi.

Aristot lib. 2
ethic. cap. 4.

Definitio virtutis in canon. augu.

VIRTUS secundum Aristotelem est, QUIDAM HABITVS QUI AGENTEM FACIT BONVM, ET OPERI TRIEVIIT BONITATEM. In qua definitione duo exponuntur effectus, & duæ virtutum habitates; tam ex parte subiecti in quo recipiuntur, facientes illum bonum, quam ex parte obiecti, quod est actus, sive operatio tribuens ei bonitatem: Quæquidem definitio tantum conuenire videtur virtutibus moralibus acquisitis, pro quibus prorsus effecta est; non verò virtutibus supernaturalibus, & insusis, quia vltèrius progrediens Philosophus affirmat, prædictum habitum [esse electivum, & in mediocritatem consistentem.] A quo proculdubid virtutes intellectuales excluduntur, quæ non sunt electivæ, quia electio est in voluntate, & paritèr excluduntur Theologicæ, quæ non in mediocritate consistunt.

S. Augustin.
lib. 2. de liber. arbit.

Alia definitio virtutis.

D. Thom. 2. 2.
q. 65. art. 4.

2. Augustinus virtutem definire intendit per hæc verba. VIRTUS EST BONA QUALITAS QVA RECTE VIVITVR, ET QVA NVLLVS MALE AGIT, ET QVAM DEVS IN NOBIS SINE NOBIS OPERATVR. Quam definitionem amplectitur D. Thomas, & ex illa colligitur, quod virtus sit habitus operativus per se primario concurrentes ad bonitatem

mora-

Moralem humanorum actuum, & ad eorum facilitatem, & delectabilitatem; secundario verò ad entitatem tantum physicam, substractam bonitati morali actus, eiusque facilitati.

3 Et prætermittendo quæstiones ad intentum nostrum inutiles, dicimus, quòd virtus dividitur in INTELLECTIVALEM, MORALEM, ET THEOLOGICAM. Virtus intellectualis illa est, quæ perficit intellectum in ordine ad cognitionem veri. Hæc subdividitur in quinque species, nempe in INTELLIGENTIAM, seu habitum primorū principiorum, SAPIENTIAM, SCIENTIAM, ARTEM, ET PRUDENTIAM; Quarum habitus in humano intellectu subieciuntur, ut illum in ordine ad veri cognitionem perficiant. Sed sciendum est, quòd tres primæ recipiuntur in intellectu practico, in quantum iste subijcitur moveri à voluntate, ad quam attinet movere ad exercitium operis, non solum intellectum, sed & ceteras potentias.

4 Virtus Moralis illa est, quæ voluntatem complet ad prosecutionem boni honesti, & perficitur in ordine ad media, quæ ad illud conducunt; quæ duplicis sunt classis: Quædam sunt circa operationes, in quibus attenditur ratio debiti, vel indebiti ad alterum; ut IUSTITIA, per quam redditur debitum proximo: RELIGIO, per quam redditur debitum Deo: PIETAS, per quam redditur debitum Parentibus; & GRATITUDO, per quam redditur debitum beneficiatori. Aliæ sunt, quæ versantur circa passiones, ut eas ad debitum rationis ordinem reducant, ut FORTITUDO, TEMPERANTIA, & ceteræ, quibus passiones, & affectus appetitus irascibilis, & concupiscibilis moderantur.

5 Inter virtutes morales quatuor sunt principes, scilicet, PRUDENTIA, IUSTITIA, FORTITUDO, & TEMPERANTIA, quæ Cardinales dicuntur, nam ut docet D. Thomas super eas tota humanæ conditionis ratio volvitur, eisque

M. Maria
ab Ag. p. 1.
n. 179.

Diviso Vir-
tutum.
Virtutes In-
tellectuales.

Intelligentia.
Sapientia.
Scientia.
Ars.
Prudentia.

Virtutes Mo-
rales.

Virtutes, in
quibus at-
tenditur ratio
debiti.

Iustitia.
Religio.
Pietas.
Gratitudo.

Virtutes, quæ
versantur cir-
ca passiones.
Fortitudo.
Temperantia.

Virtutes Car-
dinales
Prudentia.
Iustitia.
Fortitudo.
Temperantia.

D. Thom. 2.
2. q. 1. art. 1.

veluti Cardinibus vniversa vitæ honestæ, & polyticæ feriè inixa est; ex quibus quatuor virtutibus habitus prudentiæ subiectatur in intellectu, vt suprâ diximus, quia est virtus intellectualis, & dirigit actiones per earû cognitionem, quod pertinet ad partem intellectualem, & prudentia est ipsius rectitudinis ratio.

6 Iustitia verò, & cæteræ virtutes morales sub eadem contentæ subiectantur in voluntate, quia sunt habitus dirigentes humanas actiones in ordine ad proximos, & perficiunt partem appetitivam rationalem: Fortitudo subiectatur in appetitu irascibili; sicut & Temperantia in concupiscibili, cum cæteris, quæ ad horum appetituum passiones sedandas, & coercendas deserviunt.

7 Nec datur implicancia (vt aliqui volunt) in eo, quod habitus fortitudinis, & temperantiæ, & aliarum, quæ sub eisdem continentur, quantoquè spirituales sunt, subiectentur in potentia materiali, quia virtutibus dantur potentiæ operatiuæ ad eliciendos proprios actus: Actus autem virtutum moralium, quæ versantur per se primo circa passiones, sunt actus proprii appetitus sensitivi, quia sunt passiones moderatæ talis appetitus secundum regulam prudentiæ, vt moderatus timor, moderata audacia, &c. Itaque necesse est quod in appetitu subiectentur: vnde dicimus quod in eo sunt formalitèr immanentes, & eminentèr corporeæ; sicut idem dicitur de anima rationali vnita corpori, quia non repugnat, quod forma perfectioris ordinis recipiatur in subiecto inferiori, vt illud euehat, eleuet, & perficiat.

D. Thom. 2.
2. q. 1. art. 4.

8 Confirmatur ex D. Thoma; quia vt potentia possit esse virtutis capax, tria requiruntur: Primum, vt sit apta moveri, & regulari à superiori potentia: Secundum, quod non sit contracta ad vnum modum operandi: Tertium, quod possit agere opus perfectum. Cum autem appetitus sensitivus prout est in homine habeat hæc tria re-

quisita, potest esse capax virtutis: Habet primum, quia est aptus moveri, & polyticè regulari à ratione, vt supra dictum est: Habet secundum, quia non est contractus ad vnum modum operandi, cum interdum secundum rationem, & interdum aduersus eam operetur: Habet denique tertium, quia agit opus perfectum quando per fortitudinem & temperantiam reducit ad medium iustum passiones irascibilis, & concupiscibilis: ergo appetitus sensitivus, vt polyticè subiectus rationi est virtutis capax.

Quòd expressè tenet Angelicus Præceptor dicens: [irascibilis & concupiscibilis secundum se considerata, prout sunt appetitus sensitivi, communes sunt cum nobis, & brutis: sed secundum quòd sunt rationales per participationem, vt obediens rationi, sic sunt propriae solius hominis, & hoc modo possunt esse subiectum virtutis.]

*Supr. tract. 2
cap. 4.*

*D. Tho. ubi
supr. q. 56.
art. 4.*

9 In sensibus corporis non possunt subiectari virtutum habitus, quia cum virtus sit dispositio perfecti ad perfectius, & hoc consistat in ultimo perfectionis complemento, potentia quæ sit capax virtutis, debet esse consummativa actus virtuosus, & non inchoativa, vel præparativa tantum; & vt ait D. Thomas, cum cognitio veri sit opus cognoscitiue potètiæ, in potentijs sensitivis, & apprehensivis, vt sunt sensus corporis, nequit consummari, quia istæ tantum sunt præparatiuæ, & dispositiuæ ad cognitionem intellectus, cui propriè competit attingere cognitionem veri: Itaque virtutes in sensibus corporis subiectari nequeunt.

*D. Thom. de
Virtut. q. 56.
art. 5.*

10 Virtutes Theologicæ illæ dicuntur, quæ mentem ad Deum evehunt, tanquam ad suum vltimum finem simpliciter, vt cum illo valeat copulari; hæc sunt FIDES, SPES, CHARITAS. Habitus fidei recipitur in intellectu, quia est lux ad cognoscenda reuelata (licet obscure) & hoc pertinet ad intellectum. (Prætermittimus quæstionem illam; Vtrum habitus fidei recipiatur substantialiter

*Virtutes
Theologicæ.*

Fides,

potius in memoria, quam in intellectu sub eius formalitate, quia diximus, quòd hæc duæ potentie non distinguuntur realitèr.) Hæc fides versatur in ordine ad Deum, & creaturas, de qua infra dicemus. Habitus spei subieciatur in voluntate, quia habitualis residentia cognoscitur per actualem; & cum actus virtutis spei sit quædam motio partis appetitivæ versus bonum, quæ nequit esse sensitivi appetitus, quia habitus spei non respicit bonum sensibile, quòd est obiectum appetitus sensitivi; sed bonum spirituale, divinum, & universale, quod est obiectum appetitus rationalis; proculdubio in eo, sive in voluntate debet subiectari. Charitatis habitus absque dubio recipitur etiam in voluntate; nam hoc quod est amare bonum universale, pertinet ad voluntatem.

Spei.

M. Maria
ab A. r. p. t.
n. 503.

Charitas.

C A P. II.

DE MODO, QUO HABITVS VIRTVTVM sunt in anima, & quomodo crescant, aut minuantur, & de habituali, & actuali eorum regulatione.

II **H**ABITVS virtutum moralium sunt in anima cū quadam concatenatione, vt tenet Augustinus [Virtutes (inquit) quæ sunt in animo humano, nullo modo separantur ad invicem] quia vt dicit Gregorius [Virtutes si sint disinctæ, non possunt esse perfectæ secundum rationem virtutis, quia nec prudentia vera est, quæ iusta, temperas, & fortis non est] Quod probat D. Thomas [Quia nulla virtus potest permanere, nec perfecta esse absque prudentia, siquidem est proprium virtutis moralis rectè eligere, quia eius habitus est electivus; & vt electio recta sit, non sufficit sola ad debitum finem inclinatio, quam directè expectat habitus virtutis moralis; sed

guam

S. Aug. n. lib.
de Trin. c. 6.

S. Greg. lib.
22. Moral.

D. Thom. 1.
2. q. 64. ar. 1.

etiam est necessarium, quòd aliquis eligat media convenientiora perfecto fini; quod quidè tantum fieri potest per prudentiam, quæ est consiliativa, iudicativa, & præceptiva eorum, quæ sunt ad finem. Prudentia etiam absq; cæteris virtutibus esse non potest, quia est recta ratio agendorum; quæ sicut à principijs procedit, ita etiam ad fines extenditur, ad quos homo rectè se habet per cæteras virtutes; & sicut scientia speculativa nequit consistere absque principiorum intelligentia, ita similiter neque prudentia absque cæteris virtutibus: ergo necessariò debent esse virtutes connexæ, & concatenatæ.

12 Virtutes autem intellectuales non sunt connexæ inter se, quia si connecterentur, sequeretur quod habens unam, & cæteras similiter haberet, & hoc est contra experientiam; siquidè multi pollent intelligentia absque scientia, sapientia, & arte. Virtutes etiam Theologicæ in quantum perfectæ, & completæ, sibi invicè copulantur; in quantum verò imperfectæ, & incompletæ, possunt separari, ut sequenti capite dicemus.

13 Non solum virtutes inter se connectuntur, sed etiam æqualitèr augentur, & crescunt; quare aiebat Augustinus: [Quicumque sunt æquales in fortitudine, æquales sunt in prudentia, & temperantia.] Sed ad eiu modi æqualitatem percipiendam scire oportet, quòd quantitas virtutum potest esse duplicitèr: Vno modo secundum rationem speciei, & hoc modo dubium non est, quòd una virtus sit maior altera, ut virtutes Theologicæ, quæ in ratione speciei maiores sunt virtutibus Moralibus: Alio modo secundum participationem subiecti, in quantum scilicèt in eo augentur, aut minuuntur habitus, & sic omnes virtutes hominis sunt æquales; æqualitate tamen proportionis, in quantum in illo æqualitèr crescunt, sicut in digitis manus, qui secundum eorum quantitatem sunt inæquales, secundum verò eorum proportionem sunt

S. Aug. ^{supr.}

æquales

æquales, quia æqualitèr, & proportionabilitèr crescunt: Sic similitèr in habitibus virtutum, qui secundùm proportionem cuiuscumque virtutis æqualitèr augentur, aut minuantur, manentes tamen æquales in proportione iuxta participationem subiecti: ita D. Thomas.

*D. Thom.
ubi sup q 66
art. 7.*

14 Nec dictis ob stare potest, quòd communitèr dici solet de aliquibus Sanctis, scilicèt, quòd plus præcellerint in vna virtute quàm in alijs, vt Franciscus Assisius in humilitate; Laurentius in fortitudine; Bruno in charitate, & silentio; & alij in alijs specialibus virtutibus: Unde inscientibus videri poterit, cæteras in eodem gradu non tenuisse virtutes; quia hoc intelligendum est, non quoad habitus, sed quoad vsus, quia in eis excellentia, & fama extrinsecus enata est, siquidèm eas magis exercere visi sunt, ac proindè ante hominum oculos magis claruerunt: Habitibus tamen, & earum intensio proportionabilitèr cæteris fuerunt æquales, vt expressè tenet Angelicus, dicens: [De virtutibus quantum ad vsus, & non quantum ad habitus; diversi enim Sancti diversimodè excedunt se invicèm in vsibus diversarum virtutum.]

*D Thom. in
3. dist 36 q.
25. art. 2. ad
2.*

15 Vt modum igitur huiusmodi incrementi, vel diminutionis virtutum, secundùm participationem subiecti perpendamus (quia cùm habitus virtutum non sint ex genere quantitatis, sed ex genere qualitatis, quæ non recipit magis, vel minus, non facilè intelligi potest.) Scire oportet cum Augustino, & D. Thoma, quòd perfectio formarum potest considerari duplicitèr: Vno modo secundùm ipsam formam: Alio modo secundùm subiectum participantem ipsius formæ. Si attendamus ad formam secundùm se ipsam, dici non potest magna, vel parva forma; sicut nec dici potest magna, vel parva sanitas, vel scientia: Si verò consideretur forma secundùm subiectum eius participantem, dici potest maior, vel minor scientia, iuxta maiorem, vel minorem participationem subiecti.

*S. August. de
Trin. o. 8.
D. Thom. ubi
sup. q. 52.
art. 2.*

Nec

16 Nec propterea intendimus dicere, quòd forma accipiat suum esse à materia, vel à subiecto, sed quòd considerari debet duobus modis prædictis, & sic considerata augmentum habituum non fit per additionem formæ ad formam, sed per participationem subiecti, eo scilicèt quo magis, aut minus eiusdem formæ participat; nam sicut per agens quòd actu est calidum, facit calidius; non quia ei addat formã, sed quia intensa fit actio agentis; ita illud facit calidius, quasi ei adderet aliquam formam: Pariformitèr augentur, vel minuuntur habitus virtutum, secundùm quod homo magis, aut minus earum perfectè participat. Notandumq; est cù D. Thoma, D. Thom. 2. 2. q. 53. art. 3. quòd non omnis actus virtutis auget habitum; sicut non omne alimentum auget corpus humanum; sed oportet quòd intensio actus æqualis sit intensioni habitus, vel superexcedat.

17 Cùm igitur prudentia sit regula omnium virtutum, earumquè inseparabilis Comes, manifestum esse debet, quòd virtutes, non in extremo, sed in medio consistant; quia ut ait D. Thomas: [Virtutes Morales sunt D. Thom. in 3. diff. 33. q. 1. art. 3. circa passiones, & operationes, quas oportet dirigere secundùm regulam rationis; in omnibus autèm regulatis consistit rectum, secundùm quod regulæ æquantur: æqualitas enim media est inter maius, & minus; & idèd oportet, quòd rectum virtutis consistat in medio eius quòd superabundat, & eius quòd deficit à mensura rationis recta.]

18 Hinc deducet Magister, quòd singularitatis amatores; & si videantur magna virtute præcellere, tamen imprudentèr incedunt, quia non medium virtutis, sed extremum sempèr consecrari appetunt; nam adhuc in sanctitate potest esse vitiosum extremum; quamobrèm dicitur per Ecclesiasticum: *Noli esse iustus multum; neque plus sapias quàm necesse est, ne obstupescas.* Et in Deuter- Eccle. 7. 17. gono;

Deuteronom. 5.
18.

ronomio: *Non declinabitis ad dexteram, neque ad sinistram*
Quia omne quod est declinare, quamvis ad dexteram sit,
à medio prudentiæ, & virtutis deviat, subindequè in vi-
tium transit. Curet igitur, quòd animæ medium teneant,
& extrema, & singularitates fugiant.

3. Bern. trac.
de dilig.
Deo.

6. Berna. de
virt. solii ad
fra. de Mōc.
Dei.

19 In virtutibus Theologicis non sunt extrema vi-
tiosa; si enim aliæ virtutes fugiunt excessum, istæ conse-
ctantur, si excessus dici potest, siquidem nullus habere
potest excessum in credendo, sperando, aut amando, idèd
Bernardus: [Modus diligendi Deum (ait) est sine modo
diligere.] Quòd quidè intelligi debet de substantia amo-
ris, & non de circumstantijs aut extremis actionibus, quæ
si inordinatæ sint, aut excessivæ, erunt vitiosæ, ut ipse
Bernardus alibi explicat: [Nullum finem (inquit) vel
terminum habere debet devotio amantis: Tamen termi-
nos suos, & fines, & regulas habere debet actio ape-
rantis.]

20 Propterea in ferventiori spiritus dilectione debet
Magister exterioritates animarum reprimere, ne admi-
rationi hominum, Dæmonumque fallacijs exponantur,
quia plerumque sunt Hypocrisis signa sicut & gesticula-
tiones muliercularum, aut spiritum muliebrem habentium,
quibus titulo divini amoris mandum fallere, & sibi
ipsis æstimationem comparare nituntur: Quamobrem
quos ita viderit gesticulantes, acriter reprehendat, &
amet potius in discipulis modestiam hilarem, quam tri-
sticiam gesticulosam. Nullatenus eis permittat capite
demisso, aut detorto, sed erecto, & modesto incedere;
non suspiria; non elevationes oculorum; non denique ver-
ba iaculatoria, & amatoria in Puerum Iesum coràm ho-
minibus imprudenter iactare (licet in secreto cubiculo,
& inter seipos solos possint interdum stuantis cordis
incendium respirare) quia hæc potius risum, quam de-
votionem movent: Sed incedant modeste hilares, lora
facie,

facie; & simplici conversatione absque ceremonijs, aut nimicitatibus; & expertò credant, quòd vix vnum ex prædictis invenient, qui non magis hypocrisis, & fictione, quàm vera sanctitate, & virtute præditus sit.

21 Attendat ad vitam communem Salvatoris nostri Dei, qui semper æquali, modesto, & venerabili vultu incedens, exterioritates, gestus, & elevationes non necessarias subterfugit, & ut ait Matthæus: *Venit filius hominis manducans, & bibens.* Id est, in communi hominum victu, vestitu, & conversatione absque singularitate: Et si aliquando manifestare oportuit gloriam suam, *in Monte se excelsosorsum*, & non in plateis transfiguratus est.

Matth. 11.

19.

Matth. 17.

2.

M. Maria

ab Agred in

Myst. Civit.

Dei 2. part.

n 906.

CAP. III.

DE NECESSITATE VIRTVTVM, tam Moralium, quàm Theologicarum.

22 **E**X prædictis manifestè deducitur, virtutes necessarias esse ad moderandas passiones: quia ut ait D. Thomás: [Virtutes morales impediunt vehementiam passionum, & sedant exteriorum occupationum tumultus] Quia licet essentialitè pertineant ad vitam activam, & non ad contemplativam, cuius finis est intuitio veritatis; tamen dispositivè ad vitam contemplativam pertinent; nam impeditur actus contemplationis per vehementiam passionum, per quam abstrahitur animæ intentio ab spiritualibus ad sensibilia.

D. Thom. 2. 2.

q. 180. art. 2.

23 Morales igitur virtutes disponunt ad orationem mentalem, vitia extinguendo, & passiones moderando; nam ut ait Gregorius: [Nunquam commotioni contemplatio iniungitur, nec prævalet mens perturbata conspiciere, ad quod vix tranquilla valet inhiare; quia nec Solis radius cernitur cum commotæ nubes Cœli faciem obducunt;

S. Greg. lib.

51. Moral.

c. 30.

ducunt; nec turbatus fons inspicientis imaginem reddit, quam tranquillos propè ostendit; quia quo eius vnda palpitat, eo in se speciem similitudinis obscurat. 1

24 Sed hæc passionum moderatio, & vitiorum extinctio dupliciter efficienda est, extinguuntur enim, vel per cessationem propriorum actuum; vel efficacius per actus contrariarum virtutum, quibus ipse generantur, quod fit per mortificationem; per eam liquidem actus vitiorum refecamus, & actus virtutum exercemus; unde vitia extinguuntur, & virtutes lucrantur, & acquiruntur: Quarum virtutum acquisitionem intelligimus, tam propriam, quæ fit effectivè per industriam, & studium acquirentis, quàm impropiam, quandò scilicèt acquirens tantùm se habet dispositivè, vel meritorie, & ab illo producuntur virtutes: Primo modo solent acquiri virtutes, quæ acquisitæ dicuntur: Secundo modo acquiruntur illæ, quæ per se sunt infusæ; illas quippè Deus immediatè nobis dispositis simul cum gratia sanctificante primo infundit, & iuxta naturam novæ dispositionis per meritum nostrum eas postmodum auget.

25 Virtutis habitus, tam acquisitus, quàm infusus, dat facilitatem per se, & intrinsecam respectu actus; agit enim quòd principium talis actus sit completum, & perfectum non tamen semper dat facilitatem extrinsecam respectu actus, quæ provenit ex impedimentorum remotione; solus enim habitus virtutis acquisitæ dat posteriorem hanc facilitatem, ex eo quod acquiritur per exercitium removens impedimenta, scilicèt vitia; & in hoc consistit accidentalis mortificatio, cuius est vitium oppositum, virtuti impugnare inferendo vim naturæ, ad differentiam essentialis mortificationis, quæ tum cum facilitate, tum etiam cum delectatione vitium expugnat,

26 Quamobrem mirari non debet Magister si statim post iustificationem, in qua cum gratia sanctificante

parans

dan-

stantur virtutes infusæ, æqualis ac antea percipiatur difficultas bene operandi; quia hoc provenit ex eo quod vitia non immediatè, & directè virtutibus infusis opponuntur, sicut opponuntur virtutibus acquisitis. Propterea necessaria est sedula mortificatio, & passionum coercitio; ut per cessationem viciosorum actuum, & per exercitiū contrariarum virtutum possit anima impedimenta removere, & habitum ea removendi comparare, quæ det ei facilitatem ad actus virtutum exercendos, quæ naturalis est, ut in sequenti capite dicemus.

27. Nec etiam mirari debet, quòd passiones ad malum inclinantes, neque per longum tempus, neque per totam vitam totalitè auferantur per virtutes acquiras, vel infusas, quia passiones istæ sunt in natura nostra radicata; quamobrem semper manet mutua illa colluctatio carnis, & spiritus; etiam post moralem virtutem: Tantummodo autem ut docet D. Thomas: [Tàm per virtutem acquiram, quàm per infusam huiusmodi passiones modificantur, ut ab his homo non effrenatè moveatur; sed quantum ad aliquid prævalet in hoc virtus acquiras; & quantum ad aliquid virtus infusa. Virtus enim acquiras prævalet quantum ad hoc, quòd talis impugnatio passionum minus sentitur; & hoc habet ex causa sua, quia per frequentes actus, quibus homo est assuetus ad virtutem, iam desuevit talibus passionibus obedire, consuevitque eis resistere; ex quo sequitur, quòd minus earum molestias sentiat. Prævalet verò virtus infusa quantum ad hoc, quòd facit, quòd huiusmodi passiones, etsi famulentur, nullo tamen modo dominantur; Virtus enim infusa facit quòd nullo modo obediat concupiscentiis peccati, & facit hoc infallibilitè ipsa manente.] Hæcque D. Thomas, & idem alibi confirmat.

28. Virtutes Theologicæ immediatè ordinantur ad ultimum finem simpliciter, qui est Deus, quem habent

*D. Tho. q. de
verit. ar. 10.
q. ad Ev. Phi
lip. 2 SS. Tri
nit. Theolog.
My. par. 2.
tract. 2. dist.
3. ar. 2. in fi.*

pro obiecto, & sine quibus anima cum eo uniri non potest, ut ex dictis, & dicendis manifestè constabit.

CAP. IV.

*VTRVM HABITVS VIRTVTVM,
tam acquisiti, quam infusi, maneat in anima gra-
tia, & charitate deperdita; & qua
sit vera virtus.*

29 **C**OMMUNIS est aliquorum sententia, quod gratia in ordine supernaturali æquiparatur animæ in ordine naturali, ut in præcedenti tractatu diximus; quia sicut hæc est principium radicale suarum potentiarum, quæ sunt proprietates emanantes ab ea; ita similiter gratia (teste Gregorio) est principium radicale virtutum, & donorum, quæ à radice gratiæ, quasi proprietates, & rami emanare dicuntur; Itaque sunt inseparabiles à gratia, & cum ea ingrediuntur in anima, & egrediuntur; nam licet sint realiter distinctæ à gratia, ita ut potentia realiter sunt distinctæ ab anima; tamen quasi eius proprietates sunt inseparabiles ab illa; sicut etiam potentia sunt inseparabiles ab anima.

3. Greg. hom.
27. in Evân.

D. Tho. 2. 2.
q. 24. art. 12.

30 Ex quo colligitur, ut docet D. Thomas, quod habitus charitatis sit inseparabilis à gratia; & quidquid animam privat gratia, privat etiam charitate; & similiter quod de gratia dicitur in ordine ad conservationem virtutum, dicendum est de charitate, & è converso: Itaque videndum est si utraque deperdita manere possint in anima habitus virtutum.

Virtutes ap-
parentes.

31 Ad quod scire oportet, tria esse genera virtutum: Quædam non sunt veræ virtutes, sed tantum apparentes, quia non ordinantur ad verum bonum, sed apparentes, ut prudentia Furis in perquirendis astutijs ad furandum;

Iusti.

Iustitia Hypocritæ, qua bona aliquando contemnit, ut pauper spiritu videatur; & fortitudo Libidinosi, qua ardua agreditur, ut libidinem consequatur: Quæ quidem virtutes, licet realiter non virtutes, sed vitia sint, nomen tamen apparentium virtutum fortiuntur, illisq; præditos vocat Dominus Sapientes, utens humano modo loquendi: *Sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt*, ut ait per Hieremiam. Etiam per Lucam collaudat Villicum iniquitatis: *Quia prudenter fecisset, quia filij huius sæculi, prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt.*

Hierem. 4. 22

Luc. 16. 8.

32. Aliæ sunt virtutes veræ, sed non perfectæ, quia ad verum bonum, sed non perfectum diriguntur; nempe ad bonum honestum, quod non habet rationem ultimi finis, sed solum intermedij, & huius generis sunt virtutes morales acquisite, quæ licet sint veræ virtutes, tamen ut docet D. Thomas, quia ad ultimum finem non ordinantur, nequeunt dici perfectæ: [Si verò (inquit) illud bonum particulare sit verum bonum, puta conservatio Civitatis, vel aliud huiusmodi, erit quidem vera virtus, sed imperfecta, nisi referatur ad finale, & perfectum bonum.] In quarum virtutum genere præcellerunt Plato, Stoicus, Diogenes, Crates, & multi ex Philosophis Ethnicis.

Virtutes veræ, & imperfectæ.

D. Tho. 2. 2. q. 23. art. 2.

33. Aliæ denique sunt virtutes, quæ non solum sunt veræ, sed etiam perfectæ, quia ordinantur ad ultimum finem, qui est perfectum bonum, & tale simpliciter, & huiusmodi sunt virtutes Theologicae, & Morales infusæ. Primæ virtutes, scilicet apparentes non regulantur per veram, sed per falsam prudentiã, quæ PRUDENTIA CAR-

Virtutes veræ, & perfectæ.

Prudentiã carnis.

Prudentiã humana.

Prudentiã divina.

regu-

regulantur, ex diversa eorum radice, ex qua producuntur, nam propterea primæ virtutes regulantur per prudentiam carnis, quia à natura sensuali, & carnali trahunt originem: Secundæ diriguntur per humanam prudentiam, quia non à gratia supernaturali, sed à natura honesta, & per naturalem usum comparantur. Tertiæ regulantur per prudentiam divinam, quia à divina gratia supernaturali, & infusa quasi proprietates oriuntur.

*Concl. Moral.
qual. Theol.
m. r. tom. 3.
tract. 4. c. 7.
in fine.*

34 His suppositis dicimus, quod virtutes apparentes non solum durant gratia, & charitate deperdita, verum etiam in habente supponunt carere gratia, & charitate, quia ut ait quidam doctus: [Obiectum prædictarum virtutum non est verum bonum, sed apparens; nec est ordinabile ad Deum ut ultimum finem, sed potius ab illo ut ultimo fine avertitur.] Cum autem omne quod opponitur ultimo fini sit adversus gratiam, & charitatem, quæ ad ultimum finem diriguntur, sequitur, quod prædictæ virtutes in habente supponant privationem gratiæ, & charitatis.

*D. Th. 1. 2.
q. 65. art. 2.*

35 Virtutes morales acquisitæ, quæ veræ virtutes sunt, licet imperfectæ, durant etiam amissa gratia, & charitate; quia cum à gratia, & charitate non pendeant, nec sint de ordine supernaturali, sed naturali, & acquisito, nullam habent à gratia, & charitate dependentiam; propterea possunt sine illa conservari, ut expressè docet D. Thomas: [Virtutes Morales (inquit) prout sunt operativæ boni in ordine ad finem, qui non excedit facultatem naturalem hominis, possunt per opera humana acquiri; & sic acquisitæ sine charitate esse possunt, sicut fuerunt in multis gentibus.]

36 Nec propterea possunt dici falsæ, quia realiter veræ sunt, cum nec a negare possit, quod prosequantur finem honestum, & laudabile, licet non ultimum, & perfectum; huiusmodi enim virtus, ut tenet D. Thomas,

Erit

[Erit quidem vera virtus, sed imperfecta, nisi referatur ad finale, & perfectum bonum.] Neque etiam opponitur pluribus sententijs Sanctorum affirmantium, nullam veram virtutem esse posse, ubi charitas non est; quia intelligendum est de veris, & perfectis virtutibus infusis; loquuntur enim in ordine ad ultimum finem assequendum: Virtutes verò acquisite ordinantur ad bonum honestum, quin ad ultimum finem referantur; & hæc sunt veræ virtutes, licet imperfectæ, ut diximus.

37 Ex his acquisitis virtutibus oritur, quod frequenter videmus in aliquibus hominibus, & mulieribus prævæ conversationis; nempe quod plures actus quarumdam virtutum, ut eleemosynæ, pietatis, misericordiæ, & aliarum, frequenter, & affectuose exerceant; quod facere non possent, si prædictarum virtutum habitus non haberent: Cum igitur virtutum infusarum habitibus careant, quia non sunt in gratia, & charitate, necessarîo dicere debemus, quod prædicti actus virtuosî procedant ab habitibus acquisitarum virtutum, qui deperdita gratia, & charitate conservantur; quamvis aliqui putent procedere à facilitate naturali per repetitionem actuum acquisita;

*P. D. Hieron.
Sper. select.
myf. p. 2. c. 3.
per tot.*

38 Virtutum verò infusarum, & supernaturalium habitus amittuntur deperdita gratia, & charitate, quia respiciunt, & ordinantur ad ultimum finem perfectum; & sicut virtutes acquisite, quæ respiciunt finem intermedium, & particulare bonum, non possunt esse absque prudentia humana, quæ eas regulet ad se habendum optimè circa particulares fines; ita virtutes morales infusæ nequeunt esse absque prudentia infusa, quam dirigit charitas, ut homo perfectè se habeat circa ultimum finem simpliciter. Quamobrem colligitur, quod deperdita charitate, quæ dirigit prudentiam infusam ad hunc ultimum finem,

finem, necessariò debent deperdi virtutes morales. Ad hoc ergo alludit illud Ioannis: *Qui non diligit, manet in morte.* Quia sicut ille qui naturalitèr moritur, non potest agere actus vitales; ita similiter ille qui supernaturalitèr moritur, non potest agere actus virtutum supernaturalium.

*D. Tho. 1. 2.
2. 65. art. 4.*

39 Virtutes denique Theologicæ, scilicet fides, & spes, in quantum perfectæ in se, & in suis actibus, non possunt esse sine gratia, & charitate. In quantum verò imperfectæ, durant, & permanent. Quare sciendum est cum Divo Thoma: [Quòd virtutes infusæ possunt considerari duplicitèr; vel secundum principium operandi; vel secundum perfectum esse virtutis: nam cum hæc ordinetur ad faciendū opus bonū, tūc dicitur perfecta virtus, quando possit agere perfectè opus bonum; quod quiddè est, dum non solum bonum est quod fit, sed etiam bene fit; alioquin si bonum sit quod fit, non autem bene fiat, non erit perfectè bonum; vnde nec habitus, qui est talis operis principium, habebit perfectè rationem virtutis: Sicut si aliquis operetur iusta; bonum quiddè facit, sed non erit opus perfectæ virtutis, nisi hoc bene fiat: id est, secundum electionem rectam, quod est per prudentiam; & idè iustitia sine prudentia non potest esse virtus perfecta.]

*S. Augusti-
no de Civit. Dei
lib. 4.*

40 Ideoque fides, & spes sine charitate possunt quiddè equalitèr esse, sed perfectæ virtutis rationem sine charitate habere non possunt; quia cum fidei opus sit credere Deo, & credere sit, alicui propria voluntate assentiri, si non debito modo velit, hoc est, per charitatem, quæ perficit voluntatem (omnis enim rectus motus voluntatis ex recto amore procedit) sequitur, quod deficiente charitate, manebit fides; sed imperfecta, vt ait Augustinus: [Sic igitur (inquit) fides est sine charitate, sed non perfecta virtus.]

[Idem]

41. Idem similiter est dicendum de spe; actus enim spei est, à Deo spectare Beatitudinem futuram, cuius erit perfectus actus, si fiat ex meritis, quæ quisque habet propria, quæ sine charitate non potest habere; quia ea amissa, & merita pariter amittuntur; unde non potest esse perfecta spes sine charitate. Si autem Beatitudinem expectet ex meritis, quæ nondum habet, sed deinceps proponit acquirere, erit quidem actus imperfectus, & ad eum non requiritur charitas: [Ideò (inquit D. Thomas) *D. Tho. ubi sup.* fides, & spes possunt esse sine charitate; sed sine charitate propriè loquendo, virtutes non sunt; nam ad rationem virtutis pertinet, ut non solum secundum ipsam aliquid bonum operetur, sed etiam benè, ut dicitur secundo Ethicorum.] Hæc D. Thomas, & nos de hac quæstione.

42. De virtutibus in particulari non est ad intentum nostrum necessarium, cum circa earum specificationem, & exercitium sit à multis, & præcipuè ab Angelico Præceptore latissimè disputatum. Nosquè, qui compendiatam, & brevem notitiam eorum, quæ in Mystica necessaria sunt, Magistris prævenire intendimus, multum à nostro scopo deviaremus, si tractatum integrum de virtutibus in particulari in hoc compendio texeremus; maximè cum ad exercitium, & directionem animarum de illis communiter in libris spiritualibus longè, latèque disputetur.

CAP. V.

DE DONIS SPIRITVS SANCTI IN
communi; & an sint habitus.

43. **N**ON solum per gratiam sanctificantem ornatæ fidelis anima habitibus virtutum, sed etiam

Donis Spiritus Sancti, quæ licet à virtutibus non distinguantur aliqui voluerint, ex eo nimirum, quia in eis aliqua sunt, quæ non in aliis virtutum insigniuntur; nihilominus dicitur cum Angelico Præceptore, & communi Theologorum sententia, quod Dona Spiritus Sancti distincta sunt à virtutibus; quod quidem ex Esaya constat, qui sub nomine Spirituum commemorat Dona Spiritus Sancti, dicens: *Et requiescet super eum Spiritus Domini; Spiritus sapientiæ, & intellectus; Spiritus consilij, & fortitudinis; Spiritus scientiæ & pietatis; & replebit eum Spiritus timoris Domini.* Ex quo loco constat, septem esse Spiritus Sancti Dona, scilicet, Donum Sapientiæ, Donum Intellectus, Donum Consilij, Donum Fortitudinis, Donum Scientiæ, Donum Pietatis, & Donum Timoris; quæ in nobis diffunduntur iuxta ordinem divinæ inspirationis; quæ quidem nihil aliud est, nisi quædam motio, quæ ab extrinseco in nobis fit.

*M. Maria
ab Agred in
vit. B. M. p. 1
c. 11. per tot.
D. Thom. 1.
2. q. 68 ar. 1.*

44 Ut igitur intelligamus distinctionem inter Dona, & virtutes, supponere debemus cum D. Thoma: [Quod in homine est duplex principium movens; vnum quidem interius, quod est ratio; aliud autem exterius, quod est Deus. Manifestum est autem, quod omne quod movetur, necesse est proportionatum esse motori, & hæc est perfectio mobilis in quantum mobile, dispositio, qua disponitur ad hoc quod bene moveatur à suo motore: quâto igitur movens est altior, tantò necesse est quod mobile perfectiori dispositione ei proportionetur; sicut videmus, quod perfectius oportet esse discipulum dispositum, ad hoc quod altiorem doctrinam capiat à Doctore. Manifestum est autem, quod virtutes humanæ perficiunt hominem, secundum quod homo natus est moveri per rationem, in his quæ interius vel exterius agit: Oportet igitur inesse homini altiorem perfectionem, secundum quas sit dispositus, ad hoc quod divinitus moveatur, & iste

iste perfectiones vocantur Dona; non solum quia infunduntur à Deo, sed quia secundum ea homo disponitur, ut efficiatur promptè mobilis ab inspiratione divina, sicut dicitur Esayę 50. *Dominus aperuit mihi aurem; ego autem non contradico; retrorsum non abij.* Et Philolophus dicit, quod is qui movetur per instinctum divinum, non expedit consiliari secundum rationem humanam, sed quod sequatur interiorem instinctum, quia movetur à meliori principio, quàm sit ratio humana; & hoc est quod quidam dicunt, quod Dona perficiunt hominem ad altiores actus, quàm sint actus virtutum.] Hæc Sanctus Doctor: ex quo clarè infertur, quod Dona sint omninò distincta à virtutibus.

Isaya 50. 5.

Aristot in c. de bona fortuna.

45 Cùm tamen hæc Dona disponant hominem ad sequendam motionem Spiritus Sancti; & prævium sit, quod in multis non sufficiat solus instinctus rationis, sed indigent divina motione, quia ut ait Apostolus: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.* Et alibi: *Nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto.* Et D. Thomas inquit: [Inter spirituales pœnas culpæ originalis, potissima est debilitas rationis; ex qua contingit, quod homo difficultè pervenit ad cognitionem veri, & de facto labitur in errorem.] Propterea Dona Spiritus Sancti sunt homini necessaria ad salutem.

2. ad Corint.

3. 5.

1. ad Corint.

12. 3.

D. Thom. 4.

cont. Gentes

c. 52.

46 Quia ratio hominis (ut docet Angelicus) est perfecta dupliciter à Deo: Primo quidem naturali perfectione, secundum lumen naturale rationis: Alio modo, quadam naturali perfectione per virtutes Theologicas; & licet hæc secunda perfectio sit longè maior, quàm prima, sed tamen prima perfectio modo perfectiori habetur ab homine, quàm secunda: De prima quippè habet homo quasi plenam possessionem; de secunda autem habet possessionem imperfectam, quia imperfectè diligimus,

D. Thom. ubi

supr. art. 2.

& cognoscimus Deum: Et cum certum sit, quod vnum quodque, quod perfectè habet naturam, vel formam aliquam, vel virtutem per se potest secundum illam operari (non exclusa tamen Dei operatione, qui in omni natura, & voluntate interius operatur) & è conuerso; id quod imperfectè habet naturam aliquam, vel formam, aut virtutem, non possit per se operari, nisi ab altero moueatur; sicut Sol, qui est perfectè lucidus, per se ipsum potest illuminare: Luna autem, in qua est imperfectè natura lucis, non illuminat, nisi illuminata: Sic igitur quantum ad ea, quæ subsunt humanæ rationi, in ordine scilicet ad finem connaturalem homini, potest operari homo per iudicium rationis: Si tamen in hoc homo adiuuetur à Deo per specialem instinctum, hoc erit superabundantis bonitatis; sed in ordine ad finem vltimum supernaturalem, ad quem movet ratio, secundum quod est aliqualièr, & imperfectè informata per virtutes Theologicas, non sufficit ipsa motio rationis, nisi desupèr adsit instinctus, & motio spiritus Sancti, iuxta illud Apostoli: *Qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei.* Et illud: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.* Cui addit Angelicus: [Quia in hereditatem illius terræ Beatorum, nullus potest pervenire, nisi moveatur, & ducatur à Spiritu Sancto; & ideo ad illum finem consequendum necessarium est homini habere Dona Spiritus Sancti.]

Ad Rom. 8.
15.

Psalm. 142.
11.

D. Tho. ubi
supr.

M. Maria
ab Agred. in

vit. B. M. p.
1. a 596. of.

que ad 600.
D. Tho. ubi

sup. art. 3.
Definitio

Donor. S. S.

47 Hæc Dona (ex D. Thoma) SVNT QVÆ AD AM PERFECTI-
TIONES HOMINIS, QVIBVS DISPONITVR AD HOC, QVOD HOMO
BENE SEQVATVR INSTINCTVM SPIRITVS S. Quæ necessariò
debèt esse habitus; & ratio est, quia sicut virtutes morales
perficiunt vim appetitivam, secundum quod aliqualièr
participat rationem; puta in quantum nata est moveri
per imperium rationis; ita etiam Dona Spiritus Sancti
se habent ad hominem in comparatione ad Spiritum
Sanctum, sicut virtutes morales se habent ad vim appe-
titi-

titivam in comparatione ad rationem : Cum igitur virtutes morales sint habitus, quibus vires appetitiva disponuntur ad promptè obediendum rationi ; ita etiam Dona Spiritus Sancti debent esse habitus, quibus homo perficiatur ad promptè obediendum Spiritui Sancto.

48 Septem ergo necessariò debent esse Dona, quia cum sint habitus, qui perficiunt hominem ad parendum motioni Spiritus Sancti ad similitudinem virtutum, quæ perficiunt vim appetitivam ad parendum instinctui rationis, & sicut omnes humanæ vires natæ sunt moveri per divinum instinctum tanquam à quadam superiori potentia ; propterea in omnibus viribus hominis, quæ possunt esse principia humanorum actuum, ita ut sint habitus virtutum, debent etiam esse habitus Donorum, nempe in intellectu, sive superiori ratione, & in vi appetitiva superiori, sive in voluntate.

49 Intellectus autem, sive ratio est speculativa, & practica, & in utraque consideratur apprehensio veritatis, quæ pertinet ad inveniendam, & iudicandam veritatem, quæ nobis ad apprehensionem veritatis perficitur ratio speculativa per DONVM INTELLECTVS : Practica verò per DONVM CONSILII : Ad rectè autem iudicandum ratio speculativa perficitur per DONVM SAPIENTIÆ : Practica verò per DONVM SCIENTIÆ : Appetitiva autem virtus in his, quæ ad alterum expectant, perficitur per DONVM PIETATIS : In his verò, quæ sunt ad se ipsam perficitur per DONVM FORTITVDINIS : Deniquè contra inordinatam cupiditatem rerum delectabilium perficitur per DONVM TIMORIS, secundum illud Proverbiorum : *Per timorem Dei declinat omnis à malo.* Unde manifestè constat, quod hæc Spiritus Sancti Dona necessariò debent septenario numero includi, & similiter quod ad omnia, ad quæ se extendunt virtutes, paritèr & hæc Dona extenduntur ; idèò ait Bonaventura : *[Ut enim mundus septem diebus est*

Proverb. 1.64

6.

S. Bonaventura
lib. de septem
Don. cap. 24

est perfectus, sic & minor mundus septem Donis Spiritus Sancti.]

50 Hæc Dona similiter ac virtutes inter se connectuntur; quisquis enim vnum habet, habet & omnia; & ratio est, quia hæc Dona recipiuntur in anima à Spiritu Sancto, mediante charitate, vt docet Apostolus: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* Et sicut ratio perficitur per prudentiam, in qua omnes virtutes glomerantur, ita etiam omnia Dona in charitate connectuntur; quamobrem habens charitatem, habet omnia Dona; & omnibus Donis or-
batur, qui charitatem amittit.

51 Nec huic obstare poterit textus Apostoli asserentis: *Alij datur per Spiritum sermo sapientiæ; alij sermo scientiæ secundum eundem Spiritum.* Vbi videtur, quod Dona possunt se ad invicem separari, siquidem vni datur à Spiritu Sancto sermo sapientiæ, & alij sermo scientiæ; ergo potest quis vnum habere sine alio. Ad quod responderet cum D. Thoma, quod sapientiæ, & scientiæ, de quibus hic loquitur Paulus, non sunt ex Donis Spiritus Sancti, sed ex gratijs gratis datis (vt suo loco videbimus) & ratio est; quia Dona sapientiæ, & scientiæ tantum sunt dæ perfectiones, quibus mens humana disponitur ad sequendum instinctum Spiritus Sancti in ordine ad divinorum cognitionem; scientiæ verò, & sapientiæ, quæ sunt gratiæ gratis datæ, sunt quædam communicationes, quibus aliquis in cognitione rerum divinarum, & humanarum ita abundat, quod possit fideles instruere, & infideles confuadere; & de his loquitur Apostolus in præallegato loco; siquidem prosequitur: *Alteri fides in eodem Spiritu; alij gratia sanctorum in vno Spiritu; alij operatio virtutum, &c.* Quæ sunt gratiæ gratis datæ; & hæc Divinus Spiritus singularis dividit prout vult, vt idem Paulus testatur: Dona autem Spiritus Sancti, omnia simul cum charitate, & gratia
Sed

Ad Rom. 5. 5

I. ad Corin. 12. 8.

D. Tho. vbi sup. in resp. ad. 1.

I. ad Corin. 12. 9.

52 Sed licet sint inter se connexa, sunt tamen in dignitate inæqualia; propterea debemus cum D. Thoma D. Tho. ubi
sup. nr. 3. notare: [Quod dignitas Donorum dupliciter potest considerari; vno modo simpliciter, scilicet per comparationem ad proprios actus, prout procedunt à suis principijs; & alio modo secundum quid, scilicet, per comparationem ad materiam: Simpliciter autem loquendo de dignitate Donorum, eadem est ratio comparationis in ipsis, & in virtutibus, quia Dona ad omnes actus potentiarum animæ perficiunt hominem, ad quos perficiunt virtutes: Vnde sicut virtutes intellectuales præferuntur virtutibus moralibus; & in ipsis virtutibus intellectualibus contemplatiuæ præferuntur activis; vt sapientia, intellectui; & scientia, prudentiæ, & arti; ita tamen quod sapientia præfertur intellectui; & intellectus, scientiæ; sicut prudentia, & sinderessis, cubuliæ; ita etiam in Donis, sapientia, & intellectus, scientia, & consilium, præferuntur pietati, fortitudini, & timori; sicut iustitia, fortitudini, & fortitudo, temperantiæ: Sed quantum ad materiam, fortitudo, & consilium habent in arduis locum; pietas autem, & etiam scientia, in communibus: Sic igitur dignitas Donorum ordini enumerationis respondet; partim quidem simpliciter, secundum quod sapientia, & intellectus omnibus præferuntur; partim autem secundum ordinem materiæ, secundum quod consilium, & fortitudo præferuntur scientiæ, & pietati.] Hactenus D. Thomas.

53 Si verò Dona comparentur virtutibus, dicere debemus, quod virtutes Theologicæ longè sunt perfectiores, quàm Dona; quia Dona tantum perficiunt vires animæ ad parendum motioni Spiritus Sancti: Virtutes verò Theologicæ easdem animæ vires Domino copulantur; & multo perfectius est animam cum Deo vnire, quàm ad media huiusmodi vnionis disponere, qualia sunt motiones Spiritus Sancti, & hac de causa perfectiores sunt Do-

nis Spiritus Sancti. Sed respectu virtutum intellectualium, & moralium, præstantiora sunt Dona; quia ut ait D. Thomas: [Virtutes solum perficiunt animæ vires in ordine ad rationem; Dona verò in ordine ad Spiritum Sanctum moventem; & certum est, quod ad excellentiorem motorem expedit, ut perfectius disponatur, qui moventus sit.]

D. Tho. vbi
sup. art. 8.

Concl. Manual. Thom.
20. 3. tract. 4.
cap. 7.
Proverb. 9. 1
Exod. 25. 37.

Apocalip. 1.

Zachariæ 3.
Iudic. 26.
Iob 1.

54 Hæc deniquè Dona (ut ait quidam doctus) sunt septem radij spirituales, tam splendidi, quam igniti, à Sole Iustitiæ procedentes: Septem columnæ, quibus tota innititur domus, quam sibi Divina Sapiencia ædificavit: Septem lucernæ, de quibus dicitur in Exodo: *Facies lucernas septem & pones eas super candelabrum.* Septem stellæ in dextera Christi, ut vidit Ioannes in Apocalipsi: Septem oculi super lapidem unum, de quibus fit mentio apud Zachariam Prophetam: Septem crines, in quibus fortitudo Sampsonis posita erat: Deniquè septem filij patientis Iob, qui per singulos dies convivium faciebant: [Alium enim diem (inquit Gregorius) habet sapientia; alium intellectus; alium consilium; alium fortitudo; alium scientia; alium pietas; alium timor.] Quibus Sanctus Spiritus firmat, & protegit animum contra omnia vitia, & tentationes: [Contra stultitiam (prosequitur Gregorius) sapientia; contra hebetudinem, intellectu; contra præcipationem, consilio; contra timorem, fortitudine; contra ignorantiam, scientia; & contra superbiam, timore.]

CAP. VI.

DE DONIS SPIRITVS SANCTI IN particulari, cum doctrina practica in singulis.

55 **Q**UIA aliqua in praxi occurrere possunt directoribus circa horum Donorum exercitium, congruum

gruum erit breviter de illis in particulari texere sermonem; & primò circa Donum sapientiæ. Dicimus cum Angelico, duplicem habere partem; vna est speculativa, & alia practica; per partem speculativam se habet respectu cognitionis Dei, & divinorum cum quadam affirmatione, nullo habito ad divinam revelationem respectu (vt habet fides) sed tantum affirmat per ipsam rei speculatae veritatem. Pars practica nullum habet respectum ad res divinas, neque eas contempletur; sed per divinas regulas iudicat de actibus humanis, eos ordinando, & dirigendo ad causam vniuersalissimam.

56 Hoc Donum secundum eius partem speculativam, quæ ad divinam cognitionem attinet, solet regulariter esse causa Mysticæ Theologiæ, vt tenet Dionysius, vocans eam divinam, & infusam sapientiam, & Donum Divini Spiritus: Tenent etiam Bonaventura, & Dionysius Carrusianus, & iste diversis fundamentis probat, esse huiusmodi Donum causam contemplationis, tam activæ, quàm passivæ; & nullo modo obstare, quod ambæ contemplationes ex eodem principio procedant; quandoquidem ex eadem radice charitatis procedit exercitium voluntatis, tam in activa, quàm in passiva contemplatione.

57 Præstat intellectui hoc Donum, quodam simplicissimum, & altissimum lumen, quo suaviter, & efficaciter voluntas movetur; & vt bene notat D. Thomas, ipse intellectus percipit saporem suavem ex facilitate cognitionis veritatis, ad quam intellectus ducitur per suam naturalem inclinationem quæ efficitur delectabilior habenti hoc Donum Spiritus Sancti; & propterea vocatur Donum sapientiæ, id est, sapidæ scientiæ; & in voluntate similiter suaves parit effectus, & longè suaviores his, quos causat habitus fidei; quia habitus fidei quavis Deum representet vt est in se, tamen hoc fit cum aliqua obscuritate,

Donum Sapientie.
D. Thom. 2. 2.
q. 45. art. 2.

S. Dionys. de
divin. nom.
cap. 7.
S. Bonav. de
Do. S. S.
Dionys. Car.
de Myst. The
olog. ar. 9.

M. Mari. ab
Agr. part. 1.
n. 601.
D. Thom. 2.
q. 180. ar. 7
in corp.

ritate, & caligine, plus tenebrosa quàm ea que per Donum sapientiæ recipitur; hoc enim quamvis Deum speculatur per enigmata, & intra fidem, lumen tamen est clarius, & profundius; quam obrem delectatur intellectus, & suaviter rapit voluntatem.

58 Causat hoc Donum in anima quamdam certitudinem, & firmissimam securitatem divinæ existentia, & Mysteriorum fidei, ad eò infallibilem, & securam, quod si de possibili fides defuisset, vel Angelus de Cælo contrarium affirmaret, nullatenus anima de veritate dubitare posset; quæ quidem certitudo in nullo expresso fundamento, vel ratione falcitur, sed ex sola experimentalis certitudine, quod ita sit; & ad hoc fortasse facere potest, quod aiebat Apostolus, cum dicebat Galatis: *Sed licet nos, aut Angelus de Cælo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.*

59 Radicatur etiam in anima contemplativa in virtute huius Doni, ad eò altissima æstimatio, & conceptus divinitatis, quod si omnes Seraphim, aut Cherubim, aut cetera creaturæ varijs rationibus; & exemplis magnitudinem illius exaggerarent, esset animæ quasi parva gutta in vastissimo mari adiecta; talem quippè per hoc Donum concipit Dei notitiam, vt solus Deus, & non creatura aliqua possit ei aliquid superaddere. Dum igitur anima per hoc infusum lumen Deum contemplatur, nihil præter illum admittit; quam obrem nihil addere curet Magister, sed quod suaviter applicet voluntatem, & in illo dulciter conquiescat; alioquin non parva incommoda obsequi possunt.

60 Demum scire oportet, quod actus Doni sapientiæ non est simplex, vel simplicissima apprehensio, sed firmum iudicium; & in hoc distinguitur à Donis intellectus, scientiæ, & consilij, quæ sunt intellectualia: Unde (sicut docet Angelicus) cum intellectus iudicat de re-

bus

A Galat. 1.

18.

D. Tho. 2. 2.

q. 98. ar. 8.

bus fidei, hoc agit per hoc Donum sapientiæ: Cùm autem eas simpliciter penetrat, nihil in eis affirmando, vel negando, hoc agit per Donum intellectus: Cùm verò iudicat de rebus creatis supernaturalibus, hoc facit per Donum scientiæ: Denique cùm reducitur ad exercitium particulare agendorum, hoc agit per Donum consilij. Quod bene notare oportet, ut possit Magister in anima exercitij sui originem cognoscere. Habitus huius Doni sapientiæ in intellectu subiectatur.

61 Donum intellectus in eadem sui nominis potentia recipitur; cuius officium est arcana eorum penetrare, quæ nobis in supernaturalibus fides proponit. Intellectus namque humanus, cum sit limitatus, tantummodo potest res limitati subiectas cognoscere; & si fortè ad eas, quæ supernaturales sunt oporteat elevari, indiget supernaturali habitu fidei, qui licet Deum, & supernaturalia possit cognoscere, tamen obscure, & caliginose, & (ut solemus dicere) quasi superficialiter: Quamobrem ut hæc quæ obscure representantur intellectui possit medullitus, profundiusque penetrare, indiget alio lumine superaddito lumini fidei, iuxta illud Psalmi: *Et in lumine tuo vidimus lumen.* Quod lumen (teste D. Thoma) dicitur Donum intellectus; quod quidem sicut & cætera Dona (ut tenet Gregorius) supponunt fidem, & gratiam sanctificantem.

Donum Intellectus.

Psal. 35. 104
D. Tho. 2. 2.
q. 8. ar. 1.
S. Greg. lib.
1. Mor. c. 23.

62 Actus huius Doni solet esse causa contemplationis, tam activæ, quàm passivæ, quoad illam tamen partem, quæ primam omnium causam penetrat, & cognoscit: Est enim simplicissima divinæ veritatis apprehensio, obsequens scilicet fidem representantem Deum, ut est in se, sed absque affirmatione, vel negatione; propterea est proprius utriusque contemplationis, ut tenent communiter Mystæ.

63 Et priusquàm ad cætera Dona procedamus, dicere

Sup. tract. 1.
c. 1. n. 2.

oportet, quod per habitus fidei, & Donorum sapientiæ, & intellectus, aut per eorum singulos, potest anima cum Deo suo vniri, & copulari secundum suam intellectivam potentiam, quia eius vnio mystica (vt supra visum est) consistit formalitèr in cognoscendo proportionabilitèr Deum, vt est in se: Cumque per huiusmodi habitus ita cognoscatur Deus; sequitur quod per eos possit humanus intellectus cum Deo suo vniri, & copulari.

64 Vt autem possit Magister practicè cognoscere, à quo ex his habitibus contemplatio animæ, siue activa, siue passiva procedat, obseruet, si lumen quod recipit est obscurum, indeterminatum, & confusum, causans in anima profundam oblivionem, vel indistinguibilem caliginem, quia tunc huiusmodi contemplatio provenit ab habitu fidei, quæ ex natura sua est obscura, & caliginosa, vt tenet Apostolos; & obscuritas, & caligo generant oblivionem, solitudinem, & silentium.

65 Si autem anima adeò sublimitèr, & profundè Deum supernaturalitèr cognoscit, quod per quamdam experimentalem notitiam plus in illo iudicat, quam per omnes naturales rationes, & considerationes per plures annos posset ipsa sola iudicare; tunc proculdubio hic actus à Dono sapientiæ procedit. Deniquè quando intellectus contemplans Deum, altissimè illum cognoscit, manendo in profunda, & simplici admiratione, nihil in eo affirmando, vel negando; tunc oritur ille actus ab habitu Doni intellectus.

C A P. VII.

PROSEQVITVR EADEM MATERIA.

Doni Scientiæ.

66 **H**ABITVS Doni scientiæ subiectatur etiam in intellectu, & est habitus, quo homo agit actus super-

supernaturales, & iudicat de mysterijs fidei, separando in eis ea quæ credere debet, ab his quæ credere non oportet, iuxta quam cognitionem dirigit humanas actiones, ut communiter docent omnes Theologi cum Divo Thoma, & Bonaventura. Distinguitur à Dono sapientiæ (licet ambo de eisdem rebus divinis iudicent) in hoc, quod Donum sapientiæ habet pro objecto solam veritatem, propter quam suum iudicium elicit; Donum verò scientiæ iudicat de rebus fidei per congruentias, & rationes humanas; & quia convertitur ad creaturas, nequit esse medium proximum intellectualis exercitij in actu puræ contemplationis, licet aliqui contrarium velint.

D. Tho. 2. 2.
q. 9. ar. 3.
S. Bonav. de
Don. S. S. c. 8.

67 Habitus Doni consilij similiter recipitur in intellectu, & est quidam habitus, quo homo fit aptus duci, & doceri à Spiritu Sancto, in ordine ad ea quæ agere debet, vel omittere, ad consequendam vitam æternam: Qui (ut docet D. Thomas) cum sit quedam inquisitio, aut consilium divinum ad id quod operari oportet, propterea vocatur Donum consilij: Distinguitur enim à Dono scientiæ, quia Donum scientiæ iudicat de his, quæ credenda, vel non credenda sunt, & Donum consilij de his, quæ agenda sunt, vel omittenda.

Donum Con-
silij.

D. Tho. 2. 2.
q. 52. ar. 4.
ad 2.

M. Mari. ad
Agr. part. 1.
n. 604.

68 Et valdè notandum est cum Angelico Præceptore, quod cum homo non solum edocetur in his, quæ agere debet, aut omittere, sed etiam instruitur ad alios erudiendos, in his, quæ ad eorum iustificationem expediunt; hoc non pertinet ad Donum consilij, sed ad gratiam gratis datam, quam Sanctus Doctor vocat consilium activum, & hoc Donum vocat consilium passivum, quod habent omnes qui sunt in gratia, & charitate, quia est habitus infusus disponens hominem, ut illuminetur à Sancto Spiritu in his, quæ agenda, vel omittenda sunt ad vitam æternam; gratia verò consilij activi, non omnibus in gratia constitutis conceditur, ut per se constat.

D. Thom. 2.
3. dist. 35. q. 1.
2. ar. 4.

D. Tho. 2. 2.
q. 52. art. 1.
ad. 5.

69 Distinguitur similiter hoc Donū (vt tenet idem Angelicus) à prudentia , & eubulia in eo , quod istæ inquirent de his , quæ per humanam rationem comparari possunt , vel sunt illi contingentia ; per hoc verò Donum Divinus Spiritus infundit quamdam firmissimam certitudinem eorum , quæ prudentia , & eubulia solūm inquirent , & coniectantur.

Al Rom. 8.
25.

70 Inveniet igitur Magister aliquas animas hoc Dono illuminatas , & omnes in statu Matrimonij spiritualis. Circa quas animadvertere oportet , quod prædictæ in omnibus ferè operationibus à Sancto Spiritu educuntur , & gubernantur , iuxta illud Apostoli: *Qui Spiritu Dei aguntur , ij sunt filij Dei.* In alijs verò , quæ in statu Matrimonij constitutæ non sunt , etiam intuebitur , quod per quodam quasi habituale lumen , in omnibus agendis præmonentur , & bonitatis , aut malitiæ , perfectionis , aut imperfectionis cognitionem antequam operentur , recipiunt , & hoc proculdubio ab hoc Dono consilij procedit : Quod cum interdum ad actionem , interdum ad contemplationem referatur , nequit esse actus immediatus contemplationis.

Donum Pietatis.

Al Rom. 8.
16.

71 Habitus Doni pietatis subiectatur in voluntate , & est quidam habitus , quo homo obsequitur , & amat Deum tanquam amabilissimum Parentem ; ideo Apostolus inquit : *Accepistis spiritum adoptionis filiorum , in quo clamamus Abba Pater.* Distinguitur à virtute pietatis , quod hæc respicit Parentes , & carnaliter propinquos ; & Donum pietatis primario respicit Deum , vt Patrem , & secundario Parentes , & ægenos. Distinguitur etiam à virtute Religionis , quæ Deum colit , vt Creatorem ; hoc autem Donum colit , amat , & sequitur , vt amantiissimum Patrem ; quæ omnia sunt D. Thomæ.

D. Tho. 2. 2.
q. 122. art. 1.
Donum Fortitudinis.

72 Habitus Doni fortitudinis recipitur etiam in voluntate , & est quidam habitus , quo iustus disponitur ad
su-

S. D. L. O. L. D. D. 3.

superandam in arduis difficultatem, quousque finem ar-
repti operis, secundum motionem supernaturalem attingat. Distinguitur à virtute fortitudinis in eo, quod virtus
solum modo dat fortitudinem ad tolerandas res ipsi con-
naturales, secundum aliquas earum difficultates; Do-
nùm verò fortitudinis ad omnia extenditur, tam natura-
lia, quàm supernaturalia, vt omnibus difficultatibus su-
peratis optatum finem assequatur: Ita D. Thomas.

*D. Tho. 2. 22.
q. 153. ar. 1.
& 199. ar. 1.
aa 1 & in 3.
dist. 34. q. 3.
art. 1.
M. Mari. ab
Agr part. 1.
n. 605.*

73 Huius proculdubio Domi effectus sunt cōtra dia-
bolicos incurfus, vigor animi, & fortitudo; & similiter
tolerantia, & paciencia in purgationibus passivis, care-
risque vitæ spiritualis periculis, & difficultatibus; & de-
nique desideria martyrij: Circa que præmonere oportet
Magistrum, quod plerumque inveniet animas in omni-
bus statibus, quæ quidem affirmant, se à Deo ad marty-
rium vocatas esse, atque in eius desiderijs vehementer
concremari; cum quibus præcautè procedendum est, quia
non semper vera sunt eiusmodi desideria, maximè vt
executioni mandentur; indigent enim hæc desideria in-
cidere in viros ad vocationem aptos, & in omni virtute
consummātos, atque in laboribus, fortitudine, & pacien-
tia valdè expertos: Insuper pollere debent doctrina, spi-
ritu, & fervida charitate; & præcipuè habere statum ap-
tum ministerio; quia sicut merito prohibitum est cum
Hæreticis disputare ob periculum perversionis, & tan-
tum permissum viris in omni scientia, & virtute prædi-
tis; multò magis prohibendus est ab occasione proxima
perversionis, quam incurrere potest qui martyrium quæ-
rit, si in omnibus supradictis non sit bene instructus, pro-
batus, & perfectus. Propterea in his, qui aut per profes-
sionem, statum, vel sexum ad capefendum martyrium
inepti sunt, huiusmodi desideria, non ad executionem
martyrij in Gentibus per prædicationem, sed ad execu-
tionem martyrij in seipsis per mortificationem admit-
tenda sunt.

Quoad

74 Quoad Regulares verò, vel Sacerdotes Sæcularē res, quamvis prædictis dotibus polleant, & desideria martyrij habeant, non illicò se determinet Magister, sed Regulares mittat ad suos Superiores examinandos, qui iuxta institutum, & personarum capacitatem, melius, & tutius se determinabunt, quia scriptum est: *Sapientis oculi in capite eius.* Sacerdotes verò Sæculares mittat ad suos directores: Quod si ipse sit eorum director, precibus, & Sacrificijs per multum tempus à Deo pro tam arduo proposito lumen postulet; eosque in laboribus, doloribus, frigore, nuditate, cæterisque virtutibus multum probet; videatque si huiusmodi desideria in illis augeantur, & lumen excitans semper persistat, vel è converso: Quo durante, cæterisque requisitis scientiæ, ætatis, virtutis, status, & conditionis personarum, & alijs, quæ necessaria iudicaverit, satis perpensis, & examinatis; & præsertim viris doctis, & spiritualibus consultis, poterit tuto eorum vocationem, & missionem permittere; & semper in his, & similibus cautè, & pedetentim procedat.

75 In cæteris verò huiusmodi desideria ad eorum mortificationem, & abnegationem reducat; & plerumq; in illis conspiciet, quod in scopulos periculosos fervoris sui causa impingunt, & in pœnitentias, imprudentesque rigores declinant; & aliquando in ciulatus, clamores, fugas, præcipites, & actiones indecentes: evulsierte corde, indiscretè, & imprudentè erumpunt; quæ omnia interdum provenire possunt ab his desiderijs nõ morigeratis, & interdum à spiritu lunatico; ad quarum percalendam originem, præcipiat eis Magister, quod hæc sua desideria compescant, moderentur, & relinquunt: Quod si statim paruerit, vel saltem parere curaverint, possunt hæc desideria procedere à bono spiritu, eisque ad meritum multum proficere: Si verò vel obedire noluerint, vel quavis velint, non possint penitus obedire, tunc proculdubio

à spiritu lunatico, aut diabolico respectivè procedunt.
A diabolico quidè si obedire noluerint, à lunatico vero, si volentes obedire, non possunt.

CAP. VIII.

CONCLVDITVR MATERIA DE DONIS,
& agitur de fructibus Spiritus Sancti, &
de Beatitudinibus.

76 **H**ABITVS Doni timoris subiectatur etiam in voluntate, & est quidam habitus, quo humiliter reveremur Deum. Confirmat in hoc consistere illud Psalmi concinentis de Beatis, qui humili, & æterna reverentia Dominum venerantur: *Timor Domini Sanctus permanens in sæculum sæculi.* Quia cum in Beatis nullus alius possit reperiri timor, nisi hæc sola Dei reverentia, evidentè colligitur, quod in hac reverentia (vt docet D. Thomas) hoc Donum timoris consistat.

77 Sed ne in pluribus Sanctorum sententijs aliqua forsan oriatur difficultas, & Magister valeat animabus afflictis aliquam consolationem præbere, scire oportet, quod quadruplex est genus timoris; scilicèt, timor humanus, servilis, filialis, & initialis (non loquimur de illo timore, qui pavor, aut metus dicitur.) Timor humanus dicitur, quando propter laborem, aut pœnam temporalem homo recedit à Deo suo; puta propter horrorem martyrij, &c. & hic timor perversus est.

78 Timor servilis ille est, cum homo recedit à peccato propter supplicium æternum, aut propter aliquam pœnam temporalem; & hic timor non est malus iuxta glossam in illud Pauli: *Non accepistis Spiritum servitutis iterùm in timore.* Quem timorem à bono spiritu procedere

Donum Timoris
M. Mari. ab
Agr. 1. part. 4.
n. 607.

Psal. 1. 10.

D. Thom. 2. 2.
3. d. 5. q. 1.
art. 2. ad 1.
& q. 2. ar. 1.
& 3. ad 2.

Timor humanus.

Timor servilis.

Ad Rom. 8.
Gloss. ord. in
epist. ad Rom. 8.

cere affirmat, dicens: [Vnus spiritus est, qui facit hos duos timores, scilicet, servilem, & castum.]

Timor servi-
lis bonus.

Conc. Trid.
sess. 6. c. 6.

Timor servi-
lis malus.

3. Aug. l. 83
quæst. 4. 31.

Timor filia-
lis.

Timor ini-
tialis.

D. Tho. 2. 2.
q. 19. ar. 8.

79 Sed in hac specie timoris servilis, vnus est timor bonus, & alter malus: Bonus est, quando quod timetur convenit rectæ rationi, & per eam moderatur, vt propter culpam timere gehennam; & hic timor bonus est, & inclinatur ad bonum, vt decisum fuit apud Tridentinum, in cuius favorem extant plura Scripturæ loca, & Sanctorum Patrum sententiæ: Timor verò servilis, & malus est, quando in eo quod timetur, ponitur malum pro vltimo fine timoris, præponendo illud summo bono, vt cum aliquis dicit: SI NON ESSET INFERNVS COMMITTEREM PECCATVM. Timor servilis bonus est actus fugæ virtutis spei Theologicæ, quia eodem habitu, quo producimus actus amoris Beatitudinis, & media ad illam assequendam adhibemus; producimus etiam actus, quibus fugimus ea quæ nobis illam possunt impedire; & hic timor (teste Augustino) fugit culpam, ne nobis huiusmodi bonum impediatur.

80 Timor filialis est ille, qui timet malum culpæ, ne Deo privetur, & ne per culpam ille offendatur; & ided dicitur timor filialis, vel filiorum, quia boni filij timent exacerbare Parentem, propter solam eius reverentiam, & amorem. Iste timor est actus virtutis charitatis Theologicæ, quia omnes actus, qui habent pro obiecto formali divinam bonitatem, sunt elicitæ à charitate: Cum autem hic Sanctus timor habeat idem obiectum, consequens est, quod sit actus virtutis charitatis.

81 Timor initialis non est realitèr distinctus à timore filiali, sed solùm distinguitur intensiōe, & status, quia vt ait D. Thomas: Timor initialis est proprius incipientium, in quibus incipit generari quidam timor filialis, de radice charitatis procedens; quæ cum adhuc in

illis

illis non sit perfecta, timor ille, qui ab ea generatur, non potest dici perfectus filialis, sed tantum initialis. Quamobrem timor initialis in ordine ad filialem se habet, sicut charitas imperfecta ad perfectam; & sicut charitas imperfecta non distinguitur realiter à perfecta, sed tantum in intensione, & statu; ita similiter timor initialis non distinguitur realiter à filiali, sed tantum in intensione, & statu.

82. Ex quibus omnibus deducitur, quod Donum timoris Dei non sit ex vlllo timorum istorum, quia Donum non inducit timorem, sed reverentiam; nec per eam directe timetur Deus, sed reverenter veneratur, & collitur: Præterquam quod ex tribus bonis timoribus prædictis, timor servilis est actus fugæ virtutis spei Theologice: Timores filialis, & initialis sunt actus eliciti à virtute charitatis; & cum maneat probatum, quod Dona realiter distinguntur à virtutibus, sequitur manifestè, quod Donum timoris non sit habitus, quo Deus timeatur; sed habitus, quo Deus reverenter veneretur. Denique cum hoc Donum non habeat pro objecto materiali essentiam divinam, sed reverentiam, & obsequium, licet possit per charitatem actus eius imperari, nequit esse medium proximum ad unionem mysticam, & contemplationem, de quibus loquimur: Videatur S. Bonaventura.

83. Fructus Spiritus Sancti (ut docet D. Thomas) non sunt habitus, qui in aliqua determinata potentia subsistentur; sed actus infusarum virtutum, & Donorum, quia fructus non potest esse radix arboris, sed eius actus, aut effectus; & ipsa locutio metaphorica declarat, non esse radices, aut habitus, sed fructus, aut actus. Quod æquidem confirmare videtur Apostolus, quandoquidem eos vitiorum habitus opponit, esse actus supponit, & non habitus; qui merito vocantur fructus Spiritus Sancti; quia

S. Bonav. de
Sept. Don. c.
1 per tot.

Fructus Spi-
ritus S.
D. Tho. 1. 2.
q. 70. art. 1.
resp. ad 1.

Ad Galat. 5.
22.

habitus virtutum, & Donorum, à quibus procedunt, sunt
 supernaturales, & infusi; & omnis supernaturalis infusio
 Spiritui Sancto tribuitur, iuxta illud Domini: *Spiritus
 Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit
 omnia, & suggeret vobis omnia quaecumque dixerò vobis.*

84 Denique ratione convincitur, eiusmodi fructus
 non esse habitus, sed actus: [Quia (vt docet Angelicus)
 sicut operatio humana cum producitur iuxta operatio-
 nem rationis, dicitur fructus rationis; ita etiam cum ope-
 ratio humana producitur iuxta virtutem supernatura-
 lem, quæ Donum est Spiritus Sancti, actus ab ea produ-
 ctus vocari debet fructus Spiritus Sancti.] Vnde mani-
 festè patet, hos fructus esse actus virtutum, vel Dono-
 rum, & non habitus. Idem dicendum est de octo Beati-
 tudinibus, quarum singulæ clarè demonstrant, esse actus
 virtutum paupertatis, iustitiæ, patientiæ, fortitudinis, &c.
 vt expressè docet D. Thomás, & cum multis Pater

Octo Beati-
 tudines.

D. Tho. ubi
 supr.

P. Suarez, p. 1.
 de grat. l. 2.
 c. 22. n. 2.

Franciscus Suarez. Et hæc de habitibus su-
 pernaturalibus ad brevem notitiam

Directorum dixisse
 sufficiant.

(†)

TRACTATUS QUARTVS.
DE GRATIIS GRATIS
DATIS.

ACTENVS meritò dicere possumus, pa-
rùm, aut nihil de arcanis Mysticæ Theo-
logiæ effectibus, vel infusis synthomatibus
contexuisse sermonem, totumq; hucusq;
studium nostrum circa speculativam, &
generalem principiorum notitiam, quæ

veluti fulcra spiritualis Magisterij præponenda sunt, ver-
satum fuisse: Exinde autem eorum practica notitia, quæ
rara, difficilia, & obscura per gratias gratis datas mysti-
cè operantur, Directores imbuere operè pretium est.
Ut enim in tam obscuris, & periculosis anfractibus ani-
mæ filum teneant, oportet eorum quidditates, vbiatio-
nès, causas, exitus, & offendicula funditùs demonstrare.
Fax sit Deus (ad cuius gloriam hic noster dirigitur labor)
quod mentem nostram divini sui luminis radio illumi-
nare dignetur, quo tam difficilis, atque impenetrabilis
viæ sinus Magistris spiritualibus aperire, & clarigare va-
leamus. Putamus enim non ingratum legentibus futu-
rum esse, cum nulla ex his quæ pertractanda sunt, hoc
fortasse ordine, & methodo exposita alibi reperiantur.

CAP. I.

DE GRATIIS GRATIS DATIS
in communi.

GRATIA gratis data iuxta Angeli cum Præcepto-
rem est: *Quoddam Donum, sive auxilium, quo homo*
ad

Definitio
gratie gra-
tis datæ

D. Tho. 1. 2.
q. III. art. 1.

ad iustificationem alterius cooperatur. Vocatur gratia data gratis, quia absque proprijs meritis, & supra omnem facultatem naturæ, alicui gratis datur; non ad sui iustificationem, sed ad proximi profectum, ordinatum ad eius sanctificationem: Vndè de qualibet earum ait Apostolus: Vnicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Cui addit D. Thomas: [Intelligitur alienam.]

I. ad Corint.
12. 7.

D. Tho. in 1.

ad Corin. 12.

M. Mari ab

Agr. 1. p. 24.

612. & 613.

2 Ex hoc colligitur, quod hæ gratiæ possint reperiri in homine gratia, & charitate destitute, quia cum ad propriam sanctificationem non dirigantur, sed ad proximi utilitatem, non implicant à propria gratia, & charitate esse separatas, sicut visum est in Caifa Pontifice, & in vxore Pilati, in Propheta Balaam, & alijs; & Apostolus de huiusmodi gratijs aloquens ad Romanos, dicit:

Ad Rom. 11. 6

Si autem gratia; non ex operibus; alioquin gratia non esset gratia. Nam eo ipso quod sint gratiæ, non exigunt in subiecto meritum, aut dispositionem; & hoc est discrimen inter eas, & Dona Spiritus Sancti, non obstante quod inter eas sint gratiæ sapientiæ, & scientiæ; quia Dona gratiam sanctificantem supponunt, quam istæ gratiæ non requirunt: Quamobrem deducere debet Magister, cuius pretij, & æstimationis sint homines huiusmodi gratijs præditi, si cum heroica eius sanctitate, & virtute non copulentur; ad quam, & non ad gratias attendere debet Director.

I. ad Corint.
12. 8.

3 Numerum gratiarum exponit Apostolus scribens Corinthijs: *Alij per spiritum (inquit) datur sermo sapientiæ; alij autem sermo scientiæ secundum eundem spiritum; alij fides in eodem spiritu; alij gratia sanctorum; alij operatio virtutum; alij prophetia; alij discretio spirituum; alij genera linguarum; alij interpretatio sermonum.* Has tantummodò gratias narrat Paulus; quarum necessitatem miraculoso, & elevato (ve affolet) calamo explicat Divus

D. Tho. 1. 2.
q. III. art. 4.

Thomas his verbis: [Gratia gratis data ordinatur ad hoc

hoc quod homo alteri cooperetur, ut reducatur ad Deū. Homo enim ad hoc operari non potest, interius movendo (hoc enim solius Dei est) sed solum exterius docendo, vel persuadendo; & ideo gratia gratis data illa sub se continet, quibus homo indiget ad hoc, quod alterum instruat in rebus divinis, quæ sunt supra rationem. Ad hoc autem tria requiruntur: Primò quidè, quod homo sit sortitus plenitudinem cognitionis divinarum, ut ex hoc instruere alios possit: Secundò, ut possit confirmare, vel probare ea quæ dicit; alioquin non esset efficax eius doctrina: Tertiò, ut ea quæ concipit, possit auditoribus convenientè proferre.

4 Quantum igitur ad primum, tria sunt necessaria, sicut etiã apparet in Magisterio humano: Oportet enim quod ille, qui debet alium instruere in aliqua scientia; primò quidè, ut principia illius scientiæ sint ei certissima; & quantum ad hoc ponitur **FIDES**, quæ est certitudo de rebus invisibilibus, quæ supponuntur ut principia in catholica doctrina: Secundò oportet, quod Doctor rectè se habeat circa principales conclusiones scientiæ, & sic ponitur **SERMO SAPIENTIÆ**, quæ est cognitio divinarum: Tertiò oportet, ut etiam abundet exemplis, & cognitione effectuum, per quos interdum oportet manifestare causas; & quantum ad hoc ponitur **SERMO SCIENTIÆ**, quæ est cognitio rerum humanarum, quia invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur.

Fides.

Sermo sapientiæ.

Sermo scientiæ.

5 Confirmatio autem in his, quæ subsunt rationi, est per argumenta; in his autem quæ sunt supra rationem divinitus revelata, confirmatio est per ea quæ sunt divine virtuti propria, & hoc dupliciter; vno quidem modo, ut Doctor Sacræ doctrinæ faciat, quod solus Deus facere potest in operibus miraculosis, sive sint ad salutem corporum, & quantum ad hoc ponitur **GRATIA SANITATIVM**;

Gratia sanitativum.

nem,

Operatio
virtutum.

Prophetia.

Discretio
spirituum.

Genera lin-
guarum.

Interpreta-
tio sermonum.

nem, sicut quod Sol stet, aut tenebrescat, vel quod mare dividatur; & quantum ad hoc ponitur OPERATIO VIRTUTVM: Secundò, vt possit manifestare ea, quæ solius Dei est scire; & hæc sunt contingentia, & futura; & quantum ad hoc ponitur PROPHETIA. & etiã occulta cordium; & quantum ad hoc ponitur DISCRETIO SPIRITVVM. Facultas autem pronuntiandi potest attendi, vel quantum ad idioma, in quo aliquis possit intelligi, & secundum hoc ponitur GENERA LINGVARVM; vel quantum ad sensum eorum, quæ sunt proferenda; & quantum ad hoc ponitur INTERPRETATIO SERMONVM.] Hactenus D. Thomas; ex quo colligitur omnes has gratias esse valdè necessarias in Ecclesia ad perfectam expeditionem ministerij Apostolici, & ad animarum instructionem, licet non omnes vni, sed vni vnam, vel plures, regularitèr Spiritus Sanctus concedat, dividens singulis prout vult; nec repugnat posse vni omnes concedere, sicut olim Sanctis Apostolis concessæ fuerunt.

6.

D. Tho. 1. 2.
q. 111. art. 4.
ad 1.

6 Aliæ communitèr vocantur gratiæ gratis datæ, quæ non ad proximi vtilitatem, sed ad propriam animæ recipientis salutem diriguntur, & lato modo gratiæ gratis datæ dicuntur, quia nimirum sunt beneficia gratis à Domino concessa: Et licet asserat D. Thomas, quod non omne beneficium divinum dicitur gratia gratis data, sed solum ea, quæ excedit facultatem naturæ, ex hac exceptione firmatur regula in contrarium; nam si beneficia à Deo collata excedant facultatem naturæ, poterunt meritò vocari gratiæ gratis datæ; & huius generis sunt visiones, revelationes, raptus, ecstases, & his similia; quæ nullus negare poterit, quod excedant naturæ facultatem. De his tamen, non in presenti, sed in sequenti tractatu agemus; & in hoc tantummodo de his novem adductis ab Apostolo.

7 Hæc gratiæ gratis datæ longè inferiores sunt gratiæ

tia sanctificante: Primò, quia gratia sanctificans reddit hominem amicum Dei, quæ amicitia non requiritur ad huiusmodi gratias gratis datas, quas habere potest Dei inimicus, ut supra vidimus: Secundò, quia ut ait Divus ^{Supra nu. 2.} Thomas: [Vnaquæque virtus tantò excellentior est, quã- ^{D Thom. vii. s. pro. art. 8.} tò ad altius bonum ordinatur, semper autem finis potior est his quæ sunt ad finem; gratia enim gratum faciens ordinat hominem immediatè ad coniunctionem ultimi finis; gratiæ autem gratis datæ ordinant hominem ad quædam præparatoria finis ultimi; sicut per prophetiam, & miracula, & alia huiusmodi, homines inducuntur ad hoc quod ultimo fini coniungantur; & ideo gratia gratum faciens est multò excellentior, quàm gratia gratis data.] Hæc D. Thomas.

8 Gratia gratis datæ, de quibus Apostolus loquitur, non omnes sunt habitus, qui in potentijs animæ recipiuntur, sed interdum per modum auxiliij transeuntis recipiuntur. Quæ autem ex illis sint habitus, & quæ sint auxilia, suo loco dicemus, cum de singulis sermonem faciamus: Plerumque enim vidimus aliquas ex illis quasi habitualitèr possideri; alias verò rarò, & citrà recipientis arbitrium, quia Divinus Spiritus eas singulis dividit prout vult.

CAP. II.

DE GRATIIS GRATIS DATIS IN
particulari, cum doctrina practica pro singulis,
& præcipuè de gratia Sapientiæ, prima
ex gratis datis.

PRIMA ex gratibus est SERMO SAPIENTIÆ, & est ^{Sermo Sapientia.} habitus supernaturalis, & infusus, quo homo sublimè, & profundè iudicat de rebus divinis, & ita eas penetra-

netrat, quod possit etiam alios easdem docere. Hic habitus recipitur in intellectu, quia hoc quod est cognoscere, indicare, & penetrare, est proprium huius potentiae cognoscitivae: Ita D. Thomas.

D. Thom. 1. 2.
q. 111. art. 4.
ad 4.

1. ad Timoth.
2. 11. 12.

1. ad Corint.
14. 34. & 35.

D. Thom. in
1. ad Timot.
2. lect. 3.

S. Anselm in
1. ad Corint.
14. 34. & in
8. ad Timot.
2. 12.
Isid. 9. 11.

10 Sed ad praxim deveniendo, reperiet aliquando Magister animas, quae vel à supernaturalibus locutionibus, vel ab infusis Mysteriorum fidei notitijs ita illuminatae sunt, quod affirmant se esse à Deo excitatas, ut ea quae sibi tradita sunt, alios doceant. In hoc enim debet Director prae caute procedere; praesertim si hoc modo excitatae sint foeminae, quibus Apostolus prohibet docere, & loqui in Ecclesia Dei; sed tacere, audire, & humiliter viros interrogare: *Mulier (inquit) in silentio discat cum omni subiectione: Docere autem Mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio.* Et alibi: *Mulieres in Ecclesijs taceant; non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse sicut lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent; turpe est enim Mulieri loqui in Ecclesia.* Et causam assignat D. Thomas: [Indicit (inquit) eis taciturnitatem, disciplinam, & subiectionem, & haec tria ex vna ratione procedunt; scilicet, ex defectu rationis in eis.] Aliam affert rationem Anselmus, dicens: [Nam verba Mulieris sunt inflammantia, iuxta illud Ecclesiastici: *Colloquium illius quasi ignis exardescit.* Vnde Mulier in silentio discat, ne vox eius audientes moveat ad libidinem... Silentium teneat, quia dum loquitur, magis ad luxuriam irritat, & irritatur.]

11 Quamobrem suspicari debet Director, quod eiusmodi excitatio ad docendum sit Daemonis fallacia, qua eas perdat, alios scandalizet, & in propriam, & vanam aestimationem incurrant; quia si interdum in aliqua foemina talis gratia visa est, cui merito dici potuisset illud Psalmi: *Diffusa est gratia in labijs tuis*, regulariter in eis fuit, quae praefuerunt congregationibus Monialium

in Cœnobijs; & in secularibus fœminis contracta ad eundem sexum docentis, nam licet Deus sit suarum gratiarum Dominus, rarò tamen, aut nunquam absque extrema necessitate, circa diversi sexus instructionem concedit fœminis gratiam sermonis.

12 In unico verò casu hæc fœminarum instructio concedi potest; & tunc est, quando persona quæ instruenda est, à nullo alio nisi à tali fœmina reprehensionem, vel doctrinam libenter accipiet, simulq; procul abtunt periculum, scandalum, & indecentia; & adhuc in hoc casu debet prius Magister alia media adhibere. Quæ si non sufficiant, & habita prudenti consideratione ipse ita expedire iudicaverit, tunc poterit instructionem permittere; cautè tamen, semperq; super illarum factis, vel dictis diligentèr invigilans.

13 Si secularibus hominibus hæc gratia concessa videatur, moneat eos Magister, quod circa familias suas eam exercere studeant, ut Patribus familias competit; extraneis verò, potiùs sanctis operibus, & virtutum exemplo, quam verbis, & lingua prædicent; & nullatenus quempiam exterorum eis docere permittat, laicis quippè non est ab Ecclesia commissum officium docendi, & prædicandi, quia scriptum est ab Apostolo: *Quomodo verò prædicabant nisi mittantur?* Imò quamvis hanc gratiam abundantèr recepissent, dum à Doctoribus, & Magistris verba doctrinæ audiunt, quasi inscientes auscultent; & adhuc interrogati, non docendo, sed quasi discendo respondeant, quia sic à Sanctissimis viris actum est. Al Rom. 10.
15.

14 In Regularibus, & maximè in Prælati, omni vacat suspitione eiusmodi gratiæ excitatio, quia eis ex munere competit docere, & prædicare; sed cum hoc discrimine inter docentes, & docendos; quod si hæc excitatio fuerit ut subditi doceant, & moneant suos Superiores, & Prælatos, erit excitatio nimis suspecta, utpotè adversus

ordinem Ecclesiasticæ Hierarchiæ, in qua adinstar illius Cœlestis, non superiores ab inferioribus, sed inferiores à superioribus illuminari debent: quamobrem maxima cum cautela procedendum est; & nisi adsit stricta necessitas, aut evidens utilitas, talem exequi motionem non permittat.

15 E converso, alij ex Regularibus indigent stimulis agitari, ut gratiam verbi quam acceperunt, executioni mandare studeant; quandoquidem falsa humilitate, aut nimia pusillanimitate se excusant. Huiusmodi ad ministerium prædicandi, & docendi sunt à Magistro compellendi, quia communiter (concurrente aptitudine personæ) secunda, & vera est huiusmodi excitatio in Religiosis Mendicantibus, quorum munus est per exempla, & verba lucere, & proximos instruere in Ecclesia Dei: Et idem dicimus de Sacerdotibus secularibus, si doctus scientiæ, & virtutis præditi sunt. Cæteris autem quibus sexus, status, vel professionis causa munus docendi interdictum est, moneat quod Prædicatores attentè audiant, humilitè taceant, prudentè discant, & bonis operibus potius addiscant, quam per verba, & sermonem quasi è naribus spiritum proferant.

16 Hæc gratia solet manifestè declarari animæ cui conceditur; interdum per clarissimæ intelligentiæ lumē, interdum per verba interna, vel externa supernaturalitè prolata, ut factum fuit in Prophetis; interdum per symbola, & figuras; & frequentius deniquè per firmam experimentalem noticiam, qua moneatur, ut conceptum corde sermonem alijs per doctrinæ verba communicet; & hæc omnia cum mirabili securitate in recipientis animo infunduntur.

17 Sed nihilominus tamen maximè caveat Magister, ne aliqua Dæmonis commisceatur fallacia: Propterea debet attendere si illa locutio, lux, figura, aut notitia

reddit animam, non solum ita illuminatam, quod manifestè cognoscat suam naturalem capacitatem excedere (ut semper in hac gratia contingit) sed etiam intimè recollectam, & divinitus occupatam, atque in intima paupertate spiritus, & in Directoris voluntate omninò resignatam, adèdè ut æquali facie præceptum exequendi, aut omittendi eiusmodi gratiam accipiat. Debet insupèr ex hac communicatione contrahere humilem erubescèntiam manifestandi gratiam Magistro, simulq; illusionis formidinem, licèt inferiùs de eius certitudine secura sit. Director autem absque oratione, & matura discussione, nunquam ad operis executionem se detinet.

CAP. III.

DE GRATIA SCIENTIÆ, SECUNDA

ex gratis datis.

18 **S**ECUNDA gratia dicitur SERMO SCIENTIÆ, & est Sermo Scientiæ
 quidam habitus qui in intellectu recipitur, & dirigitur ad penetrationem, & explanationem rerum divinarum per verba, comparationes, & argumenta, quibus eas stabiliat, confirmet, doceat, defendat, & eorum adversarios supernaturali efficacia confundat, ut olim visum fuit in præexcellsa Virgine, Martyre, & Doctora Catharina Alexandrina; quæ per hanc gratiam, non solum divina efficacia Catholicam fidem confirmavit, verùm etiam Doctores, & Sapientes profligavit, & confudit.

19 Hec gratia distinguitur à Dono Scientiæ, quia (ut ait D. Thomas) Donum Scientiæ datur ad iudicandum de Mysterijs fidei, separando ea quæ homo debet credere, ab his quæ credenda non sunt, ut secundum hoc dirigat actiones humanas ad consecutionem sui ultimi finis. Gratia autem Scientiæ, non solum iudicat de rebus

divi-

D. Thom. 1. 2
 q. 111. art. 4.
 ad 4.

S. August. de
Tri. iii. c. 1.

divinis, eas profundè penetrando, sed etiam homini tribuit efficaciam, qua eas confirmet, & adversarios confundat. [Aliud est scire (aiebat Augustinus) tantummodo quid homo credere debeat propter adipiscendam vitam; aliud est scire quemadmodum hoc ipsis opituletur, & contra impios defendatur.]

20. Hæc gratia regularitèr conceditur Doctoribus, qui sua doctrina, & calamo exponunt veritates Catholicas, & verbis, ac scriptis errores confutare, atque sanæ doctrinæ adversarios confundere satagunt. Similitèr etiam conceditur Prædicatoribus ad probandam virtutem, confandenda vitia, & ad firmam veritatis doctrinam stabilendam; & deniquè Operarijs Evangelicis, præcipuè illis qui inter Infideles operantur; licet non repugnet interdum alijs similèr concedi iuxta divinum beneplacitum, sed frequentius his quos enumeravimus.

21. Sed valdè animadvertendum est pro hac & sequentibus gratijs, quod sicut Deus ad munera, & officia obsecunda eligit personam, tribuit etiam ei omnia necessaria, quibus possit commissum sibi munus adimplere; & ita similiter denegat ei omnia quæ prædicto muneri opponuntur; & ratio est, quia cum Deus unicuique statum, & occupationem concedit, optat solum quod perfectè adimpleat id quod ei commissum est, neque ad alia munera quæ perfectæ sui status, aut occupationis adimplerionem impedire possint, extendatur; quia ut ait Gregorius super illa verba Domini per Mattheum: *Tollite unusquisque Crucem suam quotidie, & sequatur me.* Dominus non dixit alienam, sed suam, ut unusquisque quæ status sui sunt, operetur, & non alieni. Igitur si Deus non vult quod nemo contra commissum sibi statum operetur, sed tantum quod in eo perfectè se habeat; omnis gratia quæ commisso statui, vel muneri opponatur, falsitatis suspicionem incurret. Propterea debet Magister

ante.

Matth. 16.

24.

S. Gregor.
Inmit. in hoc
Evangel.

ante omnia benè inspicere, & examinare, si gratia quæ ab aliquo affirmatur, sibi fuisse concessam, eius statui, occupationi, vel sexui opponatur; & si ita sit, tanquam valde suspectam, vel falsam prohibeat eam executioni mandare: Si verò statui, sexui, vel officio accommodetur, poterit esse vera, & tunc ad aliud examen poterit transire, ut tutò possit ad salutem proximi cooperare.

22. Et licèt dubitare non libeat quod interdùm Deus extraneas sexui, vel officio occupationes, vel munera committat, ut in adducto exemplo Divæ Catharinæ visum est; sed scire debemus, quod licèt gratia quæ tunc conceditur, sexui, vel officio personæ generalitèr non respondeat, in illa tamen occasione qua conceditur statui, & officio personæ se accommodat, ut patet in exemplo adducto; in quo licèt gratia illa Scientiæ erat generalitèr impropria sexui foemineo, tunc verò in illa coniunctura temporis statui Catharinæ mirificè respondit; erat enim adstricta ad suam fidem conservandam; Religionis Catholicæ fundamenta explanare; se sequè ab impugnationibus defendere, quæ mobrem de statu foemineo transivit ad statum Doctoræ, & Magistræ Catholicæ, & tunc gratia Scientiæ, non in statum improprium, sed in apertissimum, & propriissimum cecidit, & sic philosophandum in cæteris; & ubi non adest necessitas, aut utilitas stricta, & evidens, non facile gratias esse concessas credat, maximè si statui, aut sexui recipientium non sint accommodatæ, ut sæpiùs diximus.

CAP. III.

DE GRATIA FIDELI, TERTIA

ex gratis datis.

23. **T**ERTIA gratia gratis data dicitur **GRATIA FIDELI**, cuius habitus diversus est ab illo virtu-

Gratia Fidei

tis

*2. ad Corint.
2. 4.*

ris Fidei Theologicæ, licet in illo fundetur, si tamen (quod aliqui negant) habitus sit. Est igitur hæc gratia, quoddam specialissimum lumē infusum, quo homo profundè penetrat nostræ Fidei Mysteria, ita vt alios valeat erudire, & instruere; sed hoc absque ornatu verborum, & absque probationibus, & argumentis; & vt ait Apostolus: *Non in persuasibilibus humane sapientie verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis.* Ex qua nimirum gratia oritur, quod plerumque non sine admiratione conspiciamus; scilicet, quod plures homines, & mulieres, impoliti, & idiotæ, absque venustate verborum, & suasionē eloquentiæ, sed planis, & communibus verbis, ita de Deo, & de Mysterijs Fidei loquuntur, quod vix homo doctissimus & in Academijs versatus; non solum ita profundè loqui, verum etiam, & quæ ab ipsis loquuntur, valeat comparare; vt in Beatis Paschasio Bailone, Ioanne Dei, Salvatore ab Hora, & alijs pluribus visum est.

*St. Maria
ab Agueda
in Vita B.
Maria per
tot.*

24 Distinguitur hæc gratia à virtute Fidei Theologicæ, in eo quod virtus Fidei sit iudicium affirmans, & hæc gratia tantum est apprehensio, & penetratio rerum divinarum, qua homo efficitur capax alios docendi, & instruendi. Distinguitur etiam à Donis Sapientiæ, & Scientiæ, quia eorum habitus res Fidei tantum penetrant in ordine ad proprij subiecti dispositionem, vt sequatur instinctum Spiritus Sancti, & ab eo promptè moveatur: Penetratio verò gratiæ Fidei reducitur ad alienam utilitatem, & profectum. Distinguitur denique à gratijs prædictis Scientiæ, & Sapientiæ; quia licet istæ penetrant veritates Catholicas, & ad alienam instructionem, & profectum dirigantur; sed hoc efficiunt per probationes, argumenta, facundiam, & validissimas rationes: Hæc autem gratia Fidei nulla dat verba composita, nullam facundiã, nulla argumenta, sed verba simplicia, & communia, quibus homo de Deo, & Fidei Mysterijs sublimitèr, & profundè loquitur.

Cir.

25 Circa hanc gratiam dicendum venit, quod nullo modo (si absit necessitas, & magna utilitas, atque specia-
lissima motio) permittat idiotas, & rusticos docere alios; nec de difficilibus Mysterijs Fidei, nempe de Gratia, Prædestinatione, Auxilijs, & his similibus, cum alijs texere sermonem; & hoc licet affirmant, hanc Fidei gratiam accepisse; possunt enim in maximos errores illave-
re; quandoquidem & mediocriter in Sacra Theologia versati, indigent specialissima cura in prædictis materijs pertractandis; præterquam quod deficientibus casi-
bus prædictis, regularitèr quasi idiotæ despiciuntur huius-
modi homines, & nullum fructum in alijs percipiunt. Doceat eos in omni humilitate, silentio, & virtute se
conservare; in illis enim fructuosius regularitèr erit cum Deo conversari, quam de Deo fabulari.

26 Frequentissimè etiam inveniet Magister foemi-
nas plures, vel potius Mulieres garrulas, & vagas, quæ prætextu loquendi de Deo per stratos, & aulas Domina-
rum, per vicos, & plateas, sine pudore, sine recollectione,
sine modestia, & sine spiritu errantes; suspiria, gemitus,
& verba jaculatoria iactant, atque de Deo, & Fidei My-
sterijs (plusquam oportet) cum omnibus loquuntur, pu-
tantes his verbis, & actionibus proximos ædificare, atque
ad virtutem, & amorem divinum provocare; Ex quoqui-
dem sequitur, quod præter ingenia damna, quæ per
easdem Beatas passim experiuntur, ipsæ quasi aqua effun-
duntur & mille venialibus peccatis implicantur. *In mul-*

t loquo enim (ut ait Sapiens) non deerit peccatum. Et Proverb. 10.
19.

Bernardus affirmat, semper de his quæ loquebatur, pœ-
nituisse, & nunquam quod tacisset, ei pœnituit, cum se-
rè semper de Deo loqueretur: & plerumque audivimus
perfectissimum virum affirmantem, fructuosius esse cum
Deo habere colloquia, quam de illo loqui, & merito qui-
dem, nam loquedo, cum Deo præter divinum obiectum

quod habet, consequitur anima lucem, a morem, pacem,
& præsidium, & penitus vitat damna linguæ, & loquen-
do de Deo, sæpè labi poterit in præsumptionem, vani-
tatem, vel mendacium, & ut communiter dicitur, inter-
dum de divinis incipit colloquium, & postea in carnali-
tates, & detractiones terminatur.

27 Alij solent esse viri qui ut spirituales habentur,
& prætextu spiritus, & colloquendi de Deo, nimis fre-
quentant Monasteria Monialium, affirmantes, ex earum
colloquio non parùm profectum adipisci; quod difficile
credi potest, & difficilius verum esse, cum rarò (si absit
iustissima causa, vel necessitas) citrà animæ detrimen-
tum fiat: Ut quid enim diligitur, & procuratur frequens
colloquium cum mulieribus quantumvis spiritualibus,
nisi quia eos inducit occulta luxuria in corde latens, vel
Diabolicus impulsus cor insciens? Quid obsecro gigni
potest ex longa, & frequenti mulierum confabulatione,
nisi luxuria, vanitas, otiositas, & innumera alia pericula,
quæ viros aliàs perfectissimos passim incurrisse videmus?
Forfitan desunt spirituales viri, qui viros spirituales pos-
sint proficere, suisq; colloquijs erudire, & ad ulteriorem
perfectionem provocare? Quare igitur viri fugiunt col-
loquia virorum, & tam frequentius delicata colloquia
Monialium consecantur, nisi quia sua libidine ducti,
servire cupiunt, potius carni, quam spiritui; corpori,
quam animæ; ventri, quam menti? Pudeant igitur spiri-
tum quærere, ubi illum amittere, aut periculo exponere
certum est: Suffundantur pudore, quærendo, & emendi-
cando à fœminis fervorem, doctrinam, & profectum, &
viros sanctos, & doctos despiciendo, qui in scientia, vir-
tute, & doctrina perfulgent ad hoc ministerium in Ec-
clesia Dei. Si quos igitur invenerit Magister ex sibi subie-
ctis hac diabolica astutia illustos, acriter reprehendat &
ad Monialium Monasteria perpetuò accedere prohibeat.

Quòd

Quòd si sapiùs moniti resipiscere noluerint, eorum perditionem præ oculis exponat, & à sua directione penitus amoveat.

28 Sed quia præfati solent se excusare; dicentes, quod Moniales, vel fœminæ quibus cum loquuntur, sunt valdè spirituales, quamobrem neque periculum aliquod incurrere, neque scandalum causare possunt; audire debent Bonaventuram ex Augustino sic loquentem: [Asperus igitur, & rigidus cum mulieribus sermo est habendus; & quo magis sanctæ, magis cavendæ.] Et meritò, quia naturalitèr virtus amabilior est, & pulcherrima exaltatura in habente, & venustiores, atque elegantiores fœminas reddit modestia, simplicitas, docilitas, humanitas, & perfectio; propterea cor loquentis in libidam feruitutem vehementius arripiunt; & tantò magis, quantò prædictis dotibus excellunt; & quia cum huiusmodi minor adest cautela, ob spiritualis commercij causam, quam supponimus, sæpiùs contingit, quod actio minus attendita, aut affectuosa confabulatio, pro simplicitate spiritus habeatur, vndè sensim non suspicantes malitiam, Diaboli laqueis irretiuntur.

S. Bonavent.
opere ac p
ris anima.

CAP. V.

DE GRATIA SANITATVM,

quarta ex gratis datis.

29 **Q**UARTA gratia vocatur ab Apostolo GRATIA SANITATVM. Et est quidam habitus, quo homo operatur miracula in ordine ad sanitatem corporalem: Nec putetur quod homo miracula faciat, ut causa principalis, quia solius Dei est, sed ut causa instrumentalis, quia per habentem huiusmodi gratiam Deus miracula operatur. Hæc gratia (ut docet D. Thomas) in fide

Gratia Sa
nitatum.

D. Thom. 2. 2
q. 178. art. 1.
ad 1. & 5.

tanquam in principio dispositivo radicatur, & illa se habet tanquam medium proximum.

30. Hæc gratia visa est aliquando habitualiter inesse aliquibus servis Dei; ad quod si quempiam illorum direxerit Magister, debet maturè examinare eius interiores motus, an scilicèt ex vera charitate procedant; similiterq; effectus quos divinus impulsus in subiecto parit, qui esse debent, sui despectus, rubor, humilitas, & ardentissima erga proximos charitas; quia ut miracula vera sint, debet agens esse summè humilis, & in suis oculis valdè despectus, alioquin maximo labendi periculo se exponeret; huiusmodi enim gratia in humilitate fundatur; qua deficiente, vera esse non potest.

31. Si igitur aliquis ad Magistrum accedat, & hanc sibi gratiam concessam fuisse affirmet, nullo modo ei fidem præbeat, neque gratiam exercere permittat, sed potius eum arguat, increpet, & quasi superbum reprehendat, & humiliet; quia si verè gratiam accepit, Deus ipse disponet, quod casualitèr gratiam exequatur; & tunc adhuc Magister oculos operantis perstringat, ne miraculum patrasse præsumat; sed probet eum, atque præcipiat, quod deinceps nihil eorum operetur, & attendat qua facie huiusmodi mandatum accipit; nam si de tali prohibitionem latetur, erit verè humilis, & gratia poterit esse vera, si cum cæteris adminiculis conveniat: Si verò ægrè ferat præceptum, aut contristetur, vel (quod peius est) prætextu charitatis gratiam defendat, erit utique superbus, & gratia falsa; quam omninò debet illi prohibere.

32. Sed quia forsàn poterit hilaritatem vultus ad præceptum fingere, & exteriùs gratias agere, quamvis interiùs dolore & superbia contegatur; propterea debet Magister antequàm præceptum iniungat, gratiæ sanitatis excellèntiam, & utilitatem commendare, atque eiusmodi

concessionis credulitatem ostendere, vt ille credat Magistrum de sua gratia esse valdè contentum: & tunc repente illum arguat, & in totum talis gratiæ executionem prohibeat; & primo motui vultus diligentèr attendat, quia repentinus euentus omnem præuenit artem, & fictionem: Si autem tunc vultus det signa tristitiæ, vel iracundiæ, præceptum confirmet, & de periculis, & diabolicis illusionibus quibus obnoxius est, eum commonefaciat.

33 Sed licèt hilaritèr, & humilitèr mandatum accipiat; & licèt Magister veram esse gratiam sibi persuadeat; nec tunc permittat quod publicè ea vtatur, sed cautissimè, & cum evidenti necessitate; puta, cum iam humana remedia defunt, aut sunt valdè difficilia; & tunc clam, & occultè, ita vt absit evulgationis periculum, & applicando Crucem, reliquias Sanctorum, vel aquam benedictam, vt earum virtuti, potiùs quam operanti, illa sanitas tribuatur; & nullatenùs permittat quod aliquis illi reverentiam, aut venerationem licèt minimam exhibeat. Summoperè invigilare debet Director super his animabus, quia miserabili lapsui vanitatis, & superbiæ sunt expositæ; vndè oportet eas abscondere, zelare, & fræno humilitatis, abiectiõis, & mortificationis cohibere; neque humanum eis vultum, sed asperum ostendat; operaq; earum, non solùm non applaudat, sed omninò contemnat, & despiciat, ne illæ purent quod de illarum sanctitate, & virtute aliquam æstimationem concepit; imò quasi illi onerosas, & despectas sese conspiciant, vt in debita semper humilitate, & anihilatione conseruentur.

34 Propterea non reprehendere cupimus Venerabiles, & Sanctos viros qui palàm sanitates, & miracula operantur; neque eorum Prælatos, aut Directores qui eis permittunt, aut præcipiunt eiusmodi mirabilia patrare; credimus enim vtrisque adesse divinam lucem, & inspi-

rationem, propter altissimos divinæ providentiæ fines, qui regulariter reducuntur ad confirmationem doctrinæ Catholicæ, aut ad augendam in fidelibus fidem, aut ad decorem Religionis ubi illi profecti sunt, aut his similia; & in opportuno tempore (ne videatur gratiam istam in Ecclesia defuisse) scit Deus inspirare, & movere illorum Prælatos, & Directores, ut illis miracula facere, & gratiam exequi præcipiant, aut permittant; & tunc securè, & absque illorum dispendio; inò cum multorum compendio, & altissima gloria sanitates operantur.

35 Nos verò omnibus maturè perpensis semper cupimus, & monemus, quod divini favores (in quantum possibile sit) oculantur, & omnia extraordinaria opera quæ admirationem hominum rapiunt, soli Deo pateant; & si ea operari oporteat, clàm, & occultè cum omni cautela, & humilitate fiant, sæculares enim quasi teneritate spiritus ignorantés, suo nimio applausu, non paucas Domus Dei columnas everterunt; maximè dùm vidimus quod Dominus noster Iesus Christus, ita sua miracula (ad nostrum exemplum) quasi verebatur, quod

Matth. 8. 4. Leproso dixerit: *Vide nemini dixeris, sed vade ostende te*

Marci 8. 26. *Sacerdoti.* Et Cæco à nativitate: *Vade in domum tuam; & si in vicum introieris, nemini dixeris.* Et Surdo, & Muto: *Et præcepit illis ne cui dicerent.* Et a pertius præallegatam docuit doctrinam in miraculosa resurrectione filix Archisinagogi Iayri, cum ab eo requisitus, ut ascenderet, & filiam suam vitæ restitueret, ut melius zelaret miraculum quod erat factururus, dixit: *Non est mortua Puella, sed dormit.* Et resurrectione facta, ac puellæ parentibus stupore percussis, præcepit: *ne alicui dicerent, quod factum est.*

36 Si ergo Filius Dei non expositus, aut subiectus vanitati, & periculo, in prædictis mirabilibus adeò cautè, & occultè se gessit; non propter se, sed propter nostrum exemplum; quantò magis timere, & formidare debent

*M. Maria
ab Agreda
l. p. 2. 417.*

Matth. 8. 4.

Marci 8. 26.

Marci 7. 35.

Lucæ 8. 52.

homines huiusmodi pericula, quamvis sanctissimi sint, dum à se fragilem naturam exuere non possunt? Quamobrem consuademus Magistros, quod in quantum eis possibile sit, hæc, & alia similia abscondere, & zelare fatagant; & cum adsit vrgens necessitas, aut evidens utilitas, clam, & occultè ad exemplum Domini fieri permittant. [Dat Christus exemplum (verba sunt Damasceni) vt sic in magnis quæ faciunt, latere velint; sed vt profint alijs, prodantur inviti; gaudeant solum quia eorû nomina scripta sint in Cœlis.] Ita etiam Chrysostomus, Beda, Theophilatus, & alij communiter.

37 Deniquè omnia quæ circa hanc gratiam diximus, pertinent ad homines spirituales, qui regimini Directoris subditi sunt. Sed præter istos solet gratia Sanitatem concedi à nativitate aliquibus hominibus, qui in Hispania SALVDADORES vocantur; cuius examen gratiæ, ad Sanctum Inquisitionis Tribunal expectat. Hi hæc in gratia, & charitate non sint (quandoquidem nulla ex gratijs gratis datis in habentibus supponat) gratiam suam exercent; quorum examini, & approbationi non se immisceant Directores, sed ad Reverendissimos fidei Inquisitores remittant; quamobrem nos à signis quæ habere debent, merito abstinemus.

CAP. VI.

DE GRATIA OPERATIONIS

Virtutum, quinta ex gratis datis.

38 QUINTA gratia dicitur OPERATIO VIRTUTVM. Hæc gratia tantum distinguitur à præcedenti in eo quod illa ordinatur ad corporum sanitatem, & hæc ordinatur ad alia portenta, & prodigia supra naturalem potestatem, & quæ solius potentia divinae sunt, vt cum

Moy-

S. Ioan. Damasc. lib. 3.

de fide, c. 17.

S. Ioan. Chrysost. homil.

26. oper. im-

perfect. Beda

in Matth. 8.

Theophil. in

Lucam 8.

Gratia operationis Virtutum

Exod. 13. 21. Moyses ad percussorem virgæ in duodecim cristallinos
calles Mare rubrum divisit; & Iosue in medio sui cursus
Iosue 10. 13. Solem stare præcepit, & his similia.

39 Hæc gratia etiam in fide tanquam in principio
dispositivo radicatur (vt tenet D. Thomas) & communi-
tèr comitatur præcedentem; qui enim accipit gratiam
immutandi corpora sensibilia, regularitèr etiam accipit
gratiam immutandi elementa, & corpora insensibilia;
quamobrem ea quæ de antecedenti dicta sunt, de præ-
senti dicenda veniunt; addendo tamen, & monendo Di-
rectores, quod reminiscantur illorum portentorum, quæ
facta sunt in Ægypto per manum Moysis, quæ procul-
dubiò ad hanc gratiam pertinuisse credenda sunt; & ibi
Exod. 8. 18. reperitur quod *fecerunt Magi per incantationem similiter.*

Ex quibus inferitur, ope Dæmonis posse hæc sublunaria
immutari, ita vt esse miracula, & portenta ab homini-
bus videantur; quibus plures illusi in varios errores, illu-
siones, & pericula prolabantur, & quandoquidem Solem,
Lunam, & Cælos (vt per Iosue) movere Dæmon, vel de-
tinere non possit, quia ab intelligentijs illi superioribus
mouentur, & diriguntur; possunt tamen elementa & cor-
pora sublunaria immutare, atque in eis multa quæ no-
bis videantur portenta, efficere, vt docet D. Thomas,
Cayeranus, & cum multis Ioannes Pineda Societatis
Iesu.

40 Quamobrem Director maximopere cavere de-
bet, & sollicitè investigare, an à bono, vel à malo spiritu
prodigia operentur; & quia gratia hæc (sicut & cæteræ
gratis datæ) non supponit gratiam sanctificantem, & po-
test reperiri in homine malo, & perverso; & si forsàn
talis sit qui gratiam habere affirmaverit; difficultimum
valdè erit cognoscere, an sit gratia verè gratis data, vel
aliqua Dæmonis astutia; ad cuius discretionem obser-
vare debet.

41 Primò: si gratia ordinatur ad proximi utilitatem, & æternam, & spiritualem salutem, sicut gratia sanitarum ordinatur ad salutem corporalem; hoc est, ex eius gratiæ executione sequatur altissimi honor, & gloria, vel confirmatio veritatis fidei, vel alicuius erroris eversio; vel si in videntibus excitetur desiderium æternorum, vel ad vitam spiritualem mutatio, vel augeatur virtutis exercitium, vel deniquè opera misericordiæ exercentur; quia tunc licet possidens gratiam pravus sit, poterit esse vera operationis virtutum gratia.

42 E converso autem: si sit per Dæmonis astutiam, quamvis prima fronte videatur aliquam ex dictis utilitatem afferre, breviter tamen (ut advertit S. Ignatius de Loyola) fucatam faciem revelabit, & clarè videbitur, quod vergit in damnum salutis æternæ, aut temporalis; vel quod ad aliquod malum inducit. Dæmon namque quamvis interdum vera falsis immisceat, semper hoc efficit ut melius errores ingerat, & malum causet, ut infra dicemus; vndè per effectus poterit cognoscere Magister, à quo fontis foramine talis gratia scaturiat.

*S. Ignat. de
Loyola
regulæ ad plenior.
spirit.
reg. 4.*

43 Secundò: attendat si homo ad usum huius gratiæ utitur verbis, signis, characteribus, circulis, vel aliquibus rebus sacris; vel si observat dies, horas, vel avium cantus, aut utitur herbis, frondibus, & his similibus; quia tunc ex superstitione, & pacto Dæmonis explicito, vel implicito, & non ex prædicta gratia operatur; gratia quippè agit per se, & absque adminiculis, quin obstat quod Moyse per virgam quam manu gestabat, Ægypto plagas intulisse dicatur quia hoc fuit valdè mysteriosum, & hæc Moyse virga fuit umbra Crucis, per quam infernæ plagas, & mundo redemptionem Christus Dominus infixit, & effecit.

44 Tertiò: examinet Magister animum, & intentionem quibus eiusmodi portenta fiant; quia si sincerè,

& propter maiorem Dei honorem, & proximorum utilitatem, vel ut confirmetur veritas fidei in urgente necessitate parentur, poterit esse vera gratia: Si autem absque magna necessitate, aut utilitate, sed curiositate, vanitate, aut temeritate fiant, absque dubio erit Dæmonis fallacia.

45 Quartò: benè perpendat si gratia hæc comparata est ab aliquo per alienam industriam, consilium, aut instructionem; id est, si quis eum docuit aliquem modum adipiscendi talem gratiam; vel si ipse possidens eam operavit, vel à Deo postulavit immaturè, & absque urgentissima necessitate; sed levitate, vanitate, aut curiositate, quia tunc manifestè erit falsa, & à bono spiritu aliena.

46 Quintò, & ultimò: si homo ille qui portenta huiusmodi agit, de illis vanitatem, vel æstimationem, aut quæstum capit, vel de facinore illo se jactat, & magis ab hominibus haberi cupit; vel si patris prodigijs ipse abscondi curat, & verecundia suffusus fugit humanas laudes, & auram popularem; & si forsàn fugere nequeat, Deo & non sibi attribuit, & magnopere erubescit, quod homines eum factorem talium portentorum cognoscant; quia licèt supponamus hominem istum esse gratia, & charitate destitutum, nihilominùs tamen gratia si vera est, quasi à Spiritu Sancto procedens, parere necessarium est effectus sanctos, & humiles in subiecto, & tunc erit vera gratia; sicut in primo casu falsa, & diabolica illusio.

47 Deniquè: si homo bonus, & sanctus sit qui hanc gratiam teneat, & in eo omnia boni spiritus requisita inveniantur, nihilominùs cum eadem cautela se in illa gerat Magister, quæ de antecedenti dicta est; neque propterea habentem magni æstimet; nec gratiam exequi permittrat, nisi adstantibus prædictis requisitis, quia rariùs necessaria erit hæc gratia quam præterita.

CAP. VII.

DE GRATIA PROPHETIÆ,

sexta ex gratis datis.

48 **S**EXTA gratia est PROPHETIÆ; & est quoddã supernaturale lumen, quo res futuræ, aut occultæ manifestantur, & agnoscuntur. Si hoc fiat ministerio Angelorum, vt tenet D. Thomas, vel fiat immediatè à Deo; quasi alienum à nostro proposito prætermittimus: sicut etiam disputare, an distinguantur Prophetia, & finis Prophetiæ; siquidem Prophetia in cognitione consistit, & finis Prophetiæ sit utilitas proximi.

Gratia Prophetia.

D. Tho. 2. 2.
q. 172. art. 1.
¶ 5.

49 Obiectum materiale Prophetiæ sunt res reuelatæ; obiectum formale est Divina auctoritas revelans. Prophetia cum sit cognitio quæ clarè percipit reuelatæ; & id quod clarè cognoscitur, videri dicatur; propterea Prophetæ in sacris litteris appellantur VIDENTES. Reprobata est sententia Montani dicentis, Prophetas dùm prophetabant in ecstasi constitutos fuisse, quæ mobrem loquebantur nescientes: Hunc errorem improbat Hieronymus, & Theophilatus; imò incerta, & occulta fiebant illis certa, & manifesta, vt de se fatetur David dicens: *Incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.* Quamvis enim Prophetia fiat per altissimas cognitiones, sibi Deo interdùm assumente potentias, datur tamen Prophetæ cognitio reflexa Prophetiæ, quia ordinatur ad proximi utilitatem, & absque reflexione non posset eam Prophetæ manifestare.

S Hieronymus
Theophil. 1. 6.

Psalm. 50. 7.

50 Actus prophetiæ est verus, certus, & infallibilis; quia est actus supernaturalis, cuius Auctor est Deus, cui nequit attribui falsitas, aut falibillitas; & non solum est certus in ordine ad divinitus reuelata, sed etiam (vt do-

D. Tho. 2. 2. cet D. Thomas) in ordine ad proprias operationes Propheta; hoc est, quod ipse clarè discernat, quæ sunt à Deo omnino revelata, & quæ sunt propria sui intellectus; alioquin actus Prophetiæ non esset certus, & infallibilis, quia hæc infallibilitas, & certitudo solùm consecratur ea quæ divinitus revelata sunt.

Suar. de f. d.
disp. 5. sect.
5. n. 5.

51 Cognitio prophetica, & cognitio fidei licèt sint certæ, & infallibiles, sunt tamen (vt tenet Suarius) obscuræ, & inevidentes; & ratio est, quia veritas dimanat ab eo quod res cognoscatur vt est in se, quod quidem habent Prophetia, & Fides; certitudo sumitur ex firmo iudicio, quod similiter habent Fides, & Prophetia; infallibilitas pendet à certo eventu, quem pariter vtraque tenet; sed claritas, & evidentia desumitur ab obiecto formali cognitionis, quod debet percipi clarè, & manifestè. Cum autem Deus in quantum est prima veritas in dicendo, sit obiectum formale Fidei, & Prophetiæ, sequitur, quod licèt vtriusque cognitio sit vera, certa, & infallibilis, erit tamen obscura, & inevidens in ordine ad obiectum formale, quamvis in ordine ad materiale clara, & evidens sit.

S. Ioan. à
Cruce Af. 17.
in Mōt. Car.
lib. 2. c. 19.
n. 1.

52 Sed licèt cognitio prophetica sit certa, vera, & infallibilis quoad substantiam, essentiam, & principium; in quantum verò ad nostram intelligentiam, & materiale significatum verborum, sæpiùs non est vera, certa, & infallibilis: [Et causa est (verba sunt B. Ioannis à Cruce) quia cum Deus immensus sit, & profundus, habere solet alios conceptus, & intelligentias valdè diversas ab illo proposito in quo à nobis communiter intelliguntur; quæ tantò veriores sunt, & certiores, quantò nobis non ita esse videantur, sicut passim in Sacra Scriptura videmus, vbi pluribus ex antiquis, Prophetiæ, & divinæ locutiones, non vt sperabant, contingebant, quia earum mysticam intelligentiam suo sensui literaliter coaptabant;] vt ex

pluribus locis Sacrae Scripturae constat, qui videri possunt apud eandem Doctorem mysticum loco citato.

53 Alia est causa, quia solent esse Prophetiae comminatoriae, vel conditionatae: in quibus licet interdum sit expressa conditio, possunt tamen non sortiri effectum iuxta litteram, quamvis iuxta mentem divinam suum effectum habeant certum, & infallibilem. Cuius extat exemplum in illo Davidis vaticinio circa illud Iacobi Patriarchae asserentis, non defecturum sceptrum à Iuda, donec veniret qui mittendus erat; de quo prophetavit David, *quod dominaretur à mari usque ad mare, & à flumine, usque ad terminos orbis terrarum;* quod litteraliter adimpletum non fuit, siquidem Christus Dominus non dominavit temporaliter, ut sonat littera, sed spiritualiter secundum mentis divinae intelligentiam.

54 Ex Prophetijs comminatorijs quae absolutè sonant, & realiter sunt conditionatae, una fuit illa Ionae Prophetae facta, quod scilicet post quadraginta dies illa vastissima, & populosa Ninivitarum Metropolis subverteretur; quae licet nullam continebat conditionem, in mente tamen divina latebat, quod si pro suis delictis poenitentiam agerent, nulla eius sequeretur subversio. Alia fuit illa facta Isaiae in qua Regis Ezechiae interitus absolutè predicabatur: Quia verò convertit se, & clamavit ad Dominum, quindecim suae vitae annos adijcere promeruit.

55 Ex quibus, & alijs pluribus quae in sacris litteris referuntur, clarè conijcitur imprudentia aliquorum circa quasdam Prophetias Muliercularum, & Monialium, quae quotidie publicis auribus exponuntur, quae licet in eis sicut in Prophetis antiquis Spiritus Domini requieverit (quod non ita certum est) possunt non sicut sonant contingere, vel alium effectum sortiri: Quandoquidem praedictae Revelationes mulierum frequenter sunt imagi-

S. Ioh. à
Cruce. ubi
sup.

nationes, & capitis debilitates; & ut tales despiciendæ omnia sunt, nosq; fide nostra sumus contenti. ubi abundantia spiritus recipitur, & per consequens propria sapientia, & intelligentia verborum Dei, ut ait B. Iohannes à Cruce.

56 Sed prorsùs lamentabile est, non paucos videre Magistros, qui his Muliercularum, & Beararum vaticinijs ita affecti sunt, quod non eos pudeat, cum multorum scandalo, & irrisione passim ea evulgare, qui de alijs nesciunt loqui nisi de tali, & tali persona, cui hoc, vel illud revelatum est, in omnibus agentes mysteria, & (quod peius est) constituentes tempora tenacitèr affirmando illud eventurum; & interdùm in negotio prædestinationis, aut reprobationis, ita ut si Moniales illæ, aut Beatæ possent ad libitum salutis æternæ chirographum donare, sicut & reprobationis sententiam proferre: Ex cuius pessimæ revelationis securitate plerumque oritur, quod personæ illæ nimium de sua prædestinatione fidentes, parùm, aut nihil curant de sua salute, & vitæ integritate, credentes esse prædestinatas, quia hoc illis affirmavit Magister Beatæ; vadè ad horam mortis differunt poenitentiam, & vitæ emendationem; quamobrem vel tunc damnantur, vel saltem de sua damnatione suspectæ moriuntur, ut sæpiùs visum est.

57 Tales profectò Magistri, non solum debent privari Magisterio, verùm etiam & acritèr puniri; quia si in Sanctis Prophetis tot sunt Prophetiæ, quæ causa comminationis, vel conditionis latentis in ipsis; vel causa diversæ intelligentiæ, nempe quia mens divina in illis verbis non respexit ad sensum litteralem, non ad conceptum finem devenerunt; quantò minus æstimare debent earum vaticinia, & prophetias, quæ tantùm distant à spiritu, & sanctitate Prophetarum? Et præcipuè in obscura & periculosissima prædestinationis, vel reprobationis materia, quam-

quamquidem voluit Dominus nobis latere, ne in finali
hæc decreto confidentes, virtuosa opera, & integritatem
vitæ negligeremus; vnde scriptum est: *Sunt iusti, atque
sapientes, & opera eorum in manu Dei; & tamen nescit ho-
mo, utrum amore, an odio dignus sit. sed omnia in futurum
servantur incerta, eo quod universa æquè eveniant iusto,
& impio, bono, & malo; mundo, & immundo; immolanti vi-
ctimas, & sacrificia contemnenti.* Contra quem locum mi-
litant Prophetiæ prædictæ.

58 Sed adhuc prædictorum Directorum fatua fides
eo deveniente solet, quod eiusmodi Beatas, & Moniales,
de eorum propria salvatione interrogare non pudeant; &
aliquando res futuras, occultas, vel alterius vitæ, in ordi-
ne ad se, vel ad alios præcipiunt eis quod à Deo scisci-
rentur; quamobrem animas illas mille Dæmonis laqueis
miserè exponunt, qui eorum vitiosæ curiositati præstò
est ad ingerendos errores, & illusiones, sicut Deus procùl
ad suum divinum lumen communicandum; quia ut ait
B. Ioannes à Cruce, multum ei displicet curiositas; cui
regularitèr non respondet; optat quippè quod in fide vi-
vamus, & quod ordo agendorum, per cursum naturalem,
& non supernaturalem dirigatur; cuius quidem mettas
transgredi, divinæ providentiæ contrarium est.

59 Quòd si interdum Deus Magistri, vel animæ cu-
riofitati respòdeat, potiùs in eorum damnum quam pro-
fectum responsio vergit, ut olim vitulum fuit in vxore Iero-
boam sciscitante Ahiam Prophetam circa infirmitatem
Aviæ filij sui, ut habetur in 3. Regum; & in Balaam Pro-
pheta, quem severè punivit, non obstante quod ipse illi
præceperat parere voluntati Balach Regis Moabitarum,
quia ille propria voluntate, & accedendi desiderio à Deo
facultatem extorsit: Videatur B. Ioannes à Cruce in loco
citato, vbi videre poterit Director damna, & inconve-
nientia quæ ex tali curiositate oriuntur.

Non

Eccle. 9. 11.

B. Ioann. à
Cruce lib. 2.
ascens. mör.
Carmel. cap.
21. n. 12.3. Reg. 14. 1.
& deinceps.Numer. 22.
& 23.

D. Thom. 2. 2.
q. 171. art. 2.
ad Ephes. 5.
13.

60 Non datur habitus in gratia Prophetiæ, ut probat D. Thomas; quia sicut ait Apostolus: *Omne quod manifestatur lumen est.* Et sicut manifestatio visionis corporalis fit per lumen corporeum, ita manifestatio visionis intellectualis fit per lumen intellectuale: est autem necessarium quod manifestatio proportionetur lumini per quod fit; sicut effectus proportionatur suæ causæ: Cum igitur Prophetia pertineat ad cognitionem supernaturalem, sequitur quod ad eam requiratur quoddam lumen intellectuale superexcedens lumē naturale rationis: quod quidem dupliciter potest esse in intellectu: Vno modo per formam permanentem, sicut lux materialis quæ est in Sole, aut in igne: Alio modo per passionem, & impressionem transeuntem, sicut lux est in aere, & hoc modo est lumen propheticum, ut in sequenti capite dicemus.

C A P. VIII.

DE LUMINE PROPHETICO,

& de differentijs Prophetiæ.

D. Thom. 2. 2.
q. 171. & 72.

61 **L**UMEN Propheticum (ut docet D. Thomas) est quædam qualitas ab actu intellectus Prophetæ distincta, qua adiuuatur, & roboratur mens Prophetæ. Sed sciendum est cum eodem Angelico Præceptore, quod dupliciter potest prophetari; vno modo secundum res sunt in se ipsis; alio modo secundum res sunt in earum causis: Cognoscere autem res ut sunt in se ipsis proprium est solius intellectus divini, cui ab æterno omnia in se ipsis patent; vnde talis cognitio non potest esse naturalis, nisi per divinam revelationem; & huius generis fuit illa cognitio Petri apud Matthæum, qua confessus fuit Christum esse Filium Dei vivi, & propterea illi respondit Dominus: *Beatus es Simon Barjona, quia caro, & sanguis non*

Matth. 16.
17.

reve-

revelavit tibi, sed Pater meus qui est in Cælis. Modus autem cognoscendi res in earum causis potest esse naturalis; sicut Medicus præmonstrat salutem, vel mortem futuram infirmi per aliquas causas quas observat, quæ habent ordinem ad tales effectus, sicut per experientiam cognovit.

62 Ex hoc poterit Director conijcere, si animarum vaticinia fiant per supernaturale lumen Propheticum, quia si anima per aliquas circumstantias, causas, vel signa; puta, per turbationem, & ruborem vultus, vel alia signa, possit devenire in cognitionem illius quod prophetat, non faciliè huiusmodi noticia pro vera Prophetia habenda est; intellectus quippè veri Prophetæ, non per causas naturales, aut coniecturas, sed per lumen omninò desupèr infusum illuminandus est: *Non enim (ait Petrus) 2. Petri 1. 12 voluntate humana alata est aliquando Prophetia, sed Spiritu Sancto inspirati loquuti sunt Sancti Dei homines.*

63 Hoc lumen Propheticum omninò desursum est, descendens à Patre luminum, & extra sumentis est arbitrium, pendens prorsùs ab arbitrio moderantis; vndè hoc lumen (vt ait D. Thomas) ad omnia, tam divina, quam humana; tam spiritualia, quam corporalia se extendit; quia omnis manifestatio quæ per aliquod lumen fit, extenditur ad omne id quod illo lumini subijcitur; sicut visio corporalis extenditur ad vniuersos colores, & cognitio naturalis animæ ad omne id quod subijcitur intellectui agenti: Cum autem cognitio Prophetica fiat per divinum lumen, cui omnia, tam divina quam humana, tam spiritualia quam corporalia subijciuntur, idè lumen Propheticum, & cognitio Prophetica ad omnia se extendunt.

64 Lumen Propheticum non est in mente Prophetæ per modum formæ permanentis, sed per modum impressionis, & auxiliij transeantis, alioquin posset homo ad

S. Gr. hom.
1. in Ezech.

libitum suum prophetare quod experientia repugnat, & confirmat Gregorius per hæc verba: [Aliquando Prophetia (spiritus adest Prophetis; nec semper eorum mentibus præstò est, quatenus dum hunc non habent, se hunc cognoscant ex Dono habere cum habent.)]

65 Et probari potest ratione: quia lumen intellectuale quod est in aliquo per modum formæ permanentis, principaliter perficit intellectum ad cognoscendum principium eorum quæ ei per tale lumē repræsentantur; ita ut per lumen intellectus agentis principaliter perficitur intellectus ad cognitionem primorū principiorum, eorū quæ naturaliter cognoscuntur; sed principium eorū quæ ad cognitionem supernaturalē pertinent, & per Prophetiam manifestantur, est ipse Deus, qui essentialiter invisibilis est Prophetis, sicut visibilis est Beatis, in quibus lumen Propheticum est per modum formæ permanentis, & perfectæ: Ergo in hac vita lumen Propheticum nequit esse per modum formæ permanentis, sed per modum passionis, & impressionis transeuntis; ergo non potest esse habitus: Ita D. Thomas.

D. Tho. 2. 2.
q. 171. art. 2.

66 Cognitio Prophetica cuius formale est lumen Propheticum, in ordine ad illud est eadem in omni Prophetia, ut expressè docet Angelicus Præceptor; & ratio est, quia cum lumen semper idem sit, Prophetia quæ per illud fit, debet semper esse una formaliter; sed secundum eius obiecta est multifaria specie diversa; in moralibus enim species habituum distinguntur secundum earum obiecta; obiectum autem Prophetiæ est id quod est in cognitione divina, supra omnem facultatem humanam; quamobrem secundum obiectorum differentias dividitur in diversas species, ut Prophetia prædestinationis, qua Deus in ipsa præcognoscit ea quæ ab ipso agenda sunt in homine, quæ nequit ab homine vitari, sed necessariò adimplenda est. Alia est Prophetia præscien-

Prophetia
prædestina-
tionis.

Prophetia
præscien-
tiæ.

tia,

tia, qua Deus in ipsa præcognoscit, quod ipse acturus sit per nostrum liberum arbitrium, quæ hoc mediante debet adimpleri. Alia est Prophetia comminationis, quæ non semper impletur, sed per eam prænuntiatur ordo causæ ad effectus, quæ quandoq; alijs supervenientibus impeditur, vt docet D. Thomas.

67 Isidorus distinguit Prophetiam secundum modum prophetandi, qui potest distingui, vel secundum potentias cognoscitivas in homine, quæ sunt sensus, imaginatio, & intellectus; & sic sumitur triplex visio, quam ponit, tam ipse, quam Augustinus; vel potest distingui secundum differentes influxus Propheticos, qui quidem quantum ad illustrationem intellectus significantur per Prophetiam Spiritus Sæcti: Quantum verò ad impressionem formarum in imaginabilium ponit tria, scilicet, somnium, & visionem, quæ fit vigilando respectu quorumcumq; communium, & ecclasiarum, quæ fit per elevationem mentis in aliqua altiora: Quantum verò ad sensibilia signa ponit tria, quia sensibile signum, aut est aliqua res corporea exterius visui apparens, & ideo quantum ad hoc ponit nubem; aut exterius aliquod prolatum, & quantum ad hoc ponit vocem; aut est vox per hominem formata cum similitudine alicuius rei, & quantum ad hoc ponit parabolam. Hæc sunt D. Thomæ.

Prophetia
comminatio-
nis.

D. Tho. 2. 2.
q. 174 art. 1.

S. Isid. Etimol.
lib. 1. 7. c. 8

S. August. in
Gen. ad litt.
lib. 12.

D. Tho. ubi
sup. ar. 1. ad
3.

CAP. IX.

DE HIS QUÆ REQUIRUNTUR AD
Prophetiam, & de practica eius instructione.

68 AD Prophetiam, sicut ad cæteras gratias gratis
datas, non requiritur gratia habitualis sancti-
ficans subiectum prophetantem; propterea inveniri po-
test in homine pravo, & peccatore, vt olim in Balaam,

M. Mari ab
Agr. in vita
B. M. p. 1. m.
612. & 613.

Caypha, & alijs visum est; & rationem (præter sup eritis adductam, nempe, non dari gratias gratis datas ad propriam, sed ad alienam sanctificationem) hanc adducit Angelicus per hæc verba: [Considerandum est, quod sicut Deus, qui est causa universalis in agendo, non præexigit materiam, nec aliquam materiæ dispositionem in corporalibus effectibus, sed simul potest, & materiam, & dispositionem, & formam induere; ita etiam in effectibus spiritualibus non præexigit aliquam dispositionem, sed potest simul cum effectu spirituali induere dispositionem convenientem, qualis requiritur secundum ordinem naturæ; & ulterius potest etiam simul per creationem producere ipsum subiectum, scilicet animam, & in ipsa sui creatione disponere ad Prophetiam, & dare illi gratiam Prophetalem.] Hoc ipsum confirmat Gregorius dicens: [Implet Spiritus Sanctus cytharedum puerum, & Psalmistam facit Pastorem armentorum Sychomoros velicantem, & Prophetam facit. Non ergo requiritur alia dispositio præcedens ad Prophetiam, sed dependet ex sola voluntate Spiritus Sancti, de quo dicitur: hæc omnia operatur vnus, atque idem spiritus, diuidens singulis prout vult.] Hæc Gregorius.

69 Hæc ratio, scilicet meræ dependentiæ à divina voluntate, & non à gratia sanctificante, nec ab aliqua subiecti dispositione, quæ circa Prophetiam, & cæteras gratias gratis datas verâ est, nequit accommodari alijs favoribus, qui quidem etiam dependent à mera Dei voluntate, & beneplacito, & nequeunt à gratia sanctificante separari, ut sunt vnio passiva, & infusa animæ, tam in spirituali matrimonio, quam in raptu, ecstasi, & alijs, de quibus infra sermo fiet; & ratio differentiæ est manifesta, quia Prophetia, & cæteræ gratiæ gratis datæ, fiunt per lumen, vel auxilium, vel habitum, quæ in se & per se subiectum non sanctificant, quia non diriguntur ad

cuius

eius sanctificationem, sed tantummodò reddunt aptum, & dispositum ad conferendam proximis instructionem ad eorum salutem, quia ad eam directè ordinantur: In unione verò passiva, raptus, ecstasis, matrimonium, &c. (vt infra patebit) fiunt, & causantur per habitus fidei, Donorum Sapientiae, & intellectus, quoad rationem, & quoad voluntatè per charitatem, & directè ordinantur ad propriam subiecti sanctitatem, licèt indirectè possint ordinari ad proximorum salutem. Cum autem prædicti habitus quibus huiusmodi favores efficiuntur, nequeant à gratia sanctificante separari, quamvis dependeant omninò à divino beneplacito (quia homo nullo modo potest prædictos favores ad libitum habere) supponunt tamen gratiam sanctificantem; vnde prædicta ratio tantum potest habere locum in his quæ fiunt per instrumentum omninò independens à gratia sanctificante, quòd maximoperè notare debet Magister.

70 Igitur cum lumen Propheticum non sanctificet animam Prophetæ, nec sit proprietas à gratia sanctificante quasi à radice procedens, neque ordinetur ad subiecti sanctificationem, sed ad proximorum salutem, & omninò pendeat à divino beneplacito, non requiritur ad Prophetiam, neque gratia habitualis sanctificans, neque boni, & sancti mores in subiecto; propterea hoc supponit Matthæus de illis qui accesserunt ad Christum dicentes: *Domine nonne in nomine tuo prophetavimus?* Quibus respondit Dominus. *Non novi vos.* Et cum omnes in gratia constitutos noscat Dominus quasi suos, & amicos, vt ait Paulus: *Novit autem Dominus eos qui sunt eius.* Sequitur quod illi Prophetæ carebant gratia, & amicitia Christi, & quod ad Prophetiam neque gratia neque boni mores requirantur.

Matth. 7. 23.

2. Ad Thimo.

2. 19.

71 Sed nihilominus tamen Angelico (vt a solet) calamo D. Thomas animadvertit (quod valdè notare debet

D. Tho. 2. 23.

2. 17. 2. 23.

bet

bet Magister) hoc est: [Quod bonitas morum potest, & debet attendi secundum duo; vno quidem modo secundum interiorem eius radicem, quæ est gratia gratum faciens; alio modo quantum ad interiores animæ passionēs, & exteriores actiones: Gratia autem gratum faciens ad hoc principaliter datur, vt anima hominis Deo per charitatem coniugatur; vnde quidquid potest esse sine charitate, potest esse sine gratia gratum faciente; & per consequens, sine bonitate morum: Prophetia autem potest esse sine charitate, quod apparet in duobus; primo quidem ex actu vtriusque, nam Prophetia pertinet ad intellectum, cuius actus præcedit actum voluntatis, quæ perficit charitas. Secundo ex fine vtriusque; datur enim Prophetia ad vtilitatem Ecclesiæ; non enim ordinatur directe ad hoc quod affectus ipsius Prophetæ coniungatur Deo, ad quod ordinatur charitas; & ideo Prophetia potest esse sine bonitate morum, quantum ad propriam radicem bonitatis.

72 Si verò consideremus bonitatem morum secundum passionēs animæ, & actiones exteriores; secundum hoc impeditur aliquis à Prophetia per morum malitiam, nam ad Prophetiam requiritur maxima mentis elevatio ad spiritualium contemplationem; quæ quidem impeditur per vehementiam passionū, & per inordinatam occupationem rerum exteriorum, vt ex filijs Prophetarum legitur, quod simul habitabant cum Eliseo, quasi solitaria vitam ducentes, ne mundanis occupationibus impediarentur à Dono Prophetiæ.] Ex his inferre debet Magister, quod anima quæ assiduis occupatur negotijs, commertijs, visitationibus Dominarum, & alijs quæ spiritum obturbant, aut distendunt, & potius deorsum quam sursum elevant, valdè suspecta est, quod in suis vaticinijs, & Prophetijs illusa sit.

73 Et ne falso conceptu duci possit Director, credens,
Docmo-

Dæmonem nullam posse animæ suggerere Prophetiam, siquidem ex prælibatis constat, hanc non posse fieri nisi per lumen Propheticum, quod nequit ab alio quam à Deo illari; quamobrem Dæmon in prædicto lumine Prophetico immediatè elevante mentem Prophetæ per spiritualissimas species nihil efficere, vel superaddere potest, quia nequit ille esse causa, & Auctor luminis Prophetici; nec immediatè in puris spiritualibus se ingerere: Attamen quando Prophetia fit per species materiales, & phantasmata, ut sepiùs contigit Prophetis; tunc potest Dæmon (illis mediantibus) plures fallacias, & alucinationes ingerere.

74 Secundò, quod (ut docet D. Thomas) Dæmon potest plura intelligere, quæ sunt supra humanum intellectum, & hæc potest homini revelare; quia certissimum est, quod intellectus superioris ordinis aliqua cognoscere potest, quæ sunt remota à cognitione intellectus inferioris; est autem supra intellectum humanum, non solum intellectus divinus, sed etiam intellectus bonorum, & pravorum Angelorum, secundum ordinem suæ naturæ; propterea quædam cognoscunt Dæmones, etiam per suam naturalem cognitionem, quæ ab hominum cognitione valdè remota sunt, & hæc possunt hominibus revelare; non per lumen Propheticum quod longè est à sua potestate, sed mediantibus formis sensibilibus, & materialibus speciebus imaginationi infusis.

75 Hæc igitur quæ intellectui humano remota sunt, & Angelico nota, & pervia, vocantur remota secundum quid humano intellectui: Ea verò quæ solus Deus cognoscere potest, dicuntur remota simpliciter ab intellectu humano. Itaque Prophetia simpliciter, & absolutè sumpta, nequit fieri nisi per divinam revelationem, seu lumen Propheticum; alia verò quam agere Dæmones possunt, tantum dici potest secundum quid Prophetia: Cum

autem

D. Tho. 2. 2.
q. 172. ar. 5.

D. Thom. 2. 2.
q. 172. art. 2.

autem (vt docet Angelicus) ad Prophetiam non solum requiratur lumen Propheticum, sed etiam species rerum revelatarum; ideò per eas (si materiales sint) non obstante lumine potest Dæmon suos errores, & illusiones ingerere; quamobrem cautè procedere debet Magister.

Numer. 22.

76 Nec facilè credendum est Prophetiæ, quia interdum effectum sortitur, & evenit vera esse quæ prædixit, Dæmon enim semper falsis aliqua vera immiscet; & vt benè notat Glossa in cap. 22. libri Numeri, Balaam divinuserat Dæmonũ, & nihilominus prophetavit quod oriretur Stella ex Jacob, & exurgeret homo de Israel, qui confringeret omnes duces alienigenarum; quod quidem

in Salvatore nostro integrè adimpletum est; & ratio est

D. Thomæ: [Quia sicut se habet bonum in rebus, ita verum in cognitione; impossibile est autem inveniri aliquid in rebus quod totalitèr bono priveretur.] Vndè impossibile est esse aliquam cognitionem quæ totalitèr sit

¶ Beda.

falsa, absque admixtione alicuius veritatis: Vndè & Beda dicit, quod nulla est falsa doctrina, quæ non aliquando aliqua vera falsis intermiscet; ideòque ipsa doctrina Dæmonum, qua suos Prophetas instruunt, aliqua vera continet, per qua receptibilis redditur; sic enim intellectus ad falsum, ducitur per apparièntiam veritatis, sicut voluntas ad malum per apparièntiam bonitatis; vndè &

S. Thom. Chri.
sotom. hom.
in Math. 7.

Christostomus dicit: [Concessum est Diabolo interdum vera dicere, vt mendacium suum rara veritate commendet.]

Numer. 21.

77 Prætereà Prophetæ Dæmonum non semper loquuntur, vel prophetant ex Dæmonum revelatione, sed interdum ex revelatione divina, vt manifestè patet in vaticinio Balaam toties repetito; de quo dicitur in Numeris, quod ei Dominus fuerit loquutus, licè fuisset Pro-

D. Thom. ubi
supra ad 1.

pheta Dæmonum; & ratio est D. Thomæ: [Quia Deus utitur etiam malis ad utilitatem bonorum; vndè & per

Pro-

Prophetas Dæmonum aliqua vera pronuntiat; tùm ve-
credibilior fiat veritas, quæ etiam ex adversarijs testi-
monium habet; tùm etiam quia cum homines talia cre-
dunt, per eorum dicta magis ad veritatem inducuntur;
vndè Sybilæ multa vera dixerunt de Christo. Sed etiam
quando Prophetæ Dæmonum à Dæmonibus instruun-
tur, aliqua vera prædicant; quandoque quidem virtute
propriæ naturæ, cuius Auctor est Spiritus Sanctus; quan-
doque etiam ex revelatione honorum spirituum, vt pa-
tet per Augustinum; & sic etiam illud verum quod Dæ-
mones enuntiant, à Spiritu Sancto est.] Haftenus D.
Thomas; qui omninò videndus.

*3. Aug. li. 2.
in Gen. ad
littera*

78 Ex omnibus prælibatis de gratia Prophetiæ po-
terit Magister cognoscere, quam difficilè sit in rebus
tam obscuris illusionibus, atque imaginationibus ob-
noxijis pedem figere, & integram satisfactionem habere,
vt in eis confidens, sibi, & alijs futura, vel contingentia
valeat obfirmare; & similiter quam digni sunt censura,
punitio, & irrisione illi Directores qui semper inter
Prophetias istas Mulierum, & Monialium ambulant, se
ipso, & alios seducendo, neque in tot fallacijs quas ex-
periuntur errorem suum deponentes; vndè quotidie dig-
niores irrisione, & nimis culpabiliores fiunt. Igitur prædi-
ctis omnibus particularibus notitijs reiectis, contenti sint
his Prophetijs, quæ in Sacris paginis continentur, vel
Sancta Mater Ecclesia approbet, vel credendas exponat;
cæteras verò fugiant, in quantum eis possibile sit, atque
cum talibus Prophetis cautissimè se gerant; sufficiunt
enim pro Ecclesiæ conservatione, & fidelium pro-
fectu illas quæ nobis ab ea propositæ sunt,
credere, & operari.

(†)

CAP. X.

DE GRATIA DISCRETIONIS

spirituum, septima ex gratis datis.

Gratia discretionis spirituum.

79 **S**EPTIMA gratia est DISCRETIO SPIRITVVM; & est quidam habitus, seu quoddam lumen, quo occulta, & interiora cordium manifestantur. Hæc gratia est dupliciter; vna quæ respicit ad meram cognitionem, & penetrationem cordium; & alia quæ tendit, & respicit ad directionem animarum. Hic habitus recipitur in intellectu, quia est lumen, & cognitio quæ pertinet ad potentiam cognoscitivam. Cognitio quam tribuit hæc gratia, est certa, & infallibilis, quia in suis prædicatis est supernaturalis, cuius causa est Deus tanquam Auctor supernaturalium actuum, & cui nulla incertitudo, aut falsitas tribui potest; vnde necesse est, quod cognitio per hanc gratiam communicata sit infallibilis, & certa.

80 Gratia Discretionis quæ solum dirigitur ad meram cognitionem, & penetrationem cordium, tribui solet his qui nec animas dirigunt, nec directuri sunt; quia licet Directoribus, quos ad tale ministerium eligit Deus, eandem solet dare cordium sibi subiectorum penetrationem, potest tamen esse diverso modo quam cæteris quibus tribuit gratiam ad meram penetrationem interiorum, licet interdum eam eodem modo accipiant, & insuper lucem ad spiritualem directionem necessariam. Alij verò propter alios fines ordinatos ad profectum eorum quorum interiora manifestantur, lucem capiunt; quæ valde diversa est ab ea quæ Directoribus communicatur: De vtrisque loquemur Deo stante.

81 Multifariè igitur multisq; modis gratia huiusmodi in mentibus hominum infunditur, quæ aliquando recipi-

cipitur mediantibus externis sensibus, sub aliquibus figuris, vel symbolis materialibus statum animarum representantibus; nempe animas in gratia constitutas, pulchras nimis, vel ut arbores confitas floribus; malas vero deformes, vel ut arbores aridas: Aliquando etiam mediantibus aliquibus qualitatibus, vel accidentibus, quibus suavis odor, vel placidus calor exire ex Iustis percipitur; sicut ex iniustis, frigiditas, & foetidissimus vapor; quod fit infundente Domino in sensibus externis species impressas illius pulchritudinis, vel foeditatis, foetoris, vel odoris suavissimi, eodem tempore quo in inte lectu recipientis infunditur notitia supernaturalis status illius animæ: Aliquando autem fit per verba externa sensibus corporalibus, vel interna imaginationi, vel intellectui, respectivè per species impressas, & infusas.

82. Interdum lumen, vel intelligentia nihil expressum materiale exponit, sed spiritualitèr infundit firmam notitiam statuum animarum, infundente Domino speciem spiritualem non subiectam visui (licèt longè clariorem) ad modum illius ante cuius oculos repente pertransiret lucidissimum speculum, vbi omnia clarissime patescerent; quod ablato eo, firmissima eorum quæ in illo conspexit maneret memoria: Ita similiter hæc notitia quæ veluti fulgur pertransit, instruit intellectum clara intelligentia status animæ cuius datur notitia; & hic modus securior est prædictis; non enim in hoc sicut in illis ingeri potest Dæmonis fallacia.

83. Hæc notitia, & cordis manifestatio, solet regularitèr aptari statui accipientis; nam licèt non repugnet eis concedi qui carent gratia sanctificante, tamen communiter iustis, & Dei amicis conceditur; & tunc secundum eorum statum, & exercitium notitia est magis, aut minus spiritualis; propterea his qui in via purgativa consistunt, fit ministerio sensuum, vel imaginationis, per ex-

terna signa, vel interna symbola, & figuras: Eis autem qui in via illuminativa exercentur, interdum per sensibiles species, interdum etiam per spirituales, quia utrisque participatur in hac via: Illis denique qui in via unitiva se exercent, per spirituales species intellectui immediate infusas, potiusquam per materiales imaginationi, vel sensui communicatas: quamvis non repugnet quod iuxta divinum beneplacitum hic ordo invertatur; cum hoc tamen discrimine, quod hi qui in via purgativa consistunt, raro, aut nunquam per pure spirituales species immediate intellectui infusas illuminantur, quia hunc audiendi, & intelligendi modum penitus ignorant, & eorum intelligentiæ regulariter se Deus accommodat, ut supra dictum est.

84 Communicatur interdum hæc gratia absque vlla luminis infusi reflexione, sed manet in intellectu quædam ratio, & firmissimus sensus status illius animæ, ita quod nullo modo de eius virtute valeat dubitare; & quavis nihil distinctum percipiat, tamen experimentaliter cognoscit nulla eius diligentia eiusmodi notitiam potuisse comparare, & hoc fit per speciem à Deo infusam, per quam obiectum cognoscit directe, sine vlla suæ cognitionis reflexione: Et quamvis ea quæ sunt in obiecto; hoc est, statum animæ cognoscat, & illorum reflexionem in confuso habeat; nempe an sit anima illa in bono, vel in malo statu, de quo habet experimentalem certitudinem, modum tamen cognitionis, & infusi luminis claritatem distinctè non percipit, quia caret illius cognitione reflexa; & tantò intensius obiecti veritatem percipit, quantò virtus cognoscitiva unita, & non dispersa, obiectum attingit.

85 Interdum manifestatur status animarum per supernaturalem locutionem factam auditui, vel imaginationi, aut intellectui (de quibus locutionibus suo loco

tractabimus) in quibus omnibus commonere oportet Magistrum spirituales, quod omne quod anima percipiat, videat, vel intelligat per externam visionem, sensificationem, vel symbola, figuras, vel formas materiales, reputet suspectum, periculosum, & alta indagine dignum; quia quamvis à Divino Spiritu possit procedere (quandoquidem per hos, & similes modos sæpius Deus animabus loquatur) in his tamen materialibus signis, potest Dæmon plures fallacias, & errores ingerere, ex quibus passim scandala evenire contingunt.

86 Propterea dum aliqua ex animabus statum alterius sibi revelatum fuisse affirmet, eam Magister acriter reprehendat, & rigidè tractet; neque ei facilè credat, & multò minùs aliquem de suo statu commonere permittat, nisi clarè cognoscat quod Dominus ad talem monitionem perseverantèr inducit, animæ tribuendo docilitatem, & subiectionem voluntati Directoris, & paritèr sui ipsius humilitatem, cum vera, & charitativa commiseratione illius animæ, cuius imperfectus, vel malus status revelatus est; ad cuius notitiam neque perturbatur, neque irascitur, neque animam contemnit, sed tranquille dolens de divina offensione, salutem sui proximi ardentèr desiderat; tunc quidem talis revelatio proculdubio erit à Deo.

*M. Mari. ad
Agr. 1688. l. 2.
219.*

87 Si verò anima propter pravam, aut imperfectam conscientiam quam in proximo videt, putans se stare, vehementèr irascitur, aut in nimium alterius boni zelum ascenditur; vel licèt doleat de eius peccato, inquietè tamen, & indiscretè; hanc revelationem à malo spiritu processisse timendum est. Quamobrem debet ei Magister præcipere, quod à tali excitatione recedat, & ad suos proprios defectus oculos reflectat, quin ampliùs de alterius salute sollicita sit.

88 Sed licèt certò cognoscat Director revelationem
status

status alicuius fuisse certam, & à bono spiritu factam, non statim animam de suo statu monere permittat, sed magna cum mora, & cautela procedat, licet habens notitiam affirmet, se ad hoc instantè à Deo moveri, aut præceptis adstringi; sed debet à Deo enixè in oratione postulare, quod ei dignetur inspirare modum, occasionem, & dispositionem, vt Dei gloria, & proximi emendatio subsequatur: & casu quo monitio agenda sit, aptior ad huiusmodi erit Confessarius, vel Director personæ monendæ, vel alius vir gravis illi familiaris; & rarò, aut nunquam permittat, quod persona quæ habuit intelligentiam, huiusmodi monitionem faciat, & semper cautissimè procedat; in his enim non modica adsunt pericula.

89 Eos autem quibus aliorum interiora manifestantur, semper moneat quod se ipsos attentè inspiciant, atque ad proprios defectus, & peccata assiduè oculos convertant, quod vanitatem, & propriam æstimationem timeant, humilitatem mordicus teneant, & suum periculum labendi, & amittendi gratiam dùm in hac mortalitate degunt considerent, atque in suæ vilitatis, & fragilitatis pulvere glutinentur; quia cum peccatorum, & imperfectorum infinitus sit numerus, quorum status huiusmodi gratiam habentibus clarè patefcunt, facillè possunt in superbiam, & propriam æstimationem, vel in aliorum contemptum declinare; quamvis verum sit quod si gratia à bono spiritu procedit, ipsa causat humilitatem, & timorem filialem in subiecto.

(..)

CAP. XI.

DE MODIS QUIBVS DEVS SOLET

statum Animarum Purgatorij manifestare.

90 LICET gratia Discretionis Spirituum strictè sumpta, solum ordinetur ad cognitionem spirituum corpori vnitorum, & adhuc in hac vita degentiũ; sed quia facilè Ductor spiritualis poterit turbari, & ambigere circa manifestationes sapius occurrentes animarum separatarum, quæ iam æternitatem ingressæ sunt, in quarum apparitionum discretionem plures passim videmus committi errores, rumores, & fallacias; propterea visum est nobis ea quæ ex libris, & aliorum experientia didicerimus, pro Directorum instructione proponere.

91 Non impræsentiarum excogitamus quæstionem; virum scilicèt animæ quæ iam è vivis excesserunt, iterum per divinam dispositionem, aut permissionem ad nos revertatur? Cum hoc nefas videatur disputare, siquidem non solum quotidiana viget experientia, sed etiam ex Sacris literis comprobatur. In primo quippè Regnum volumine legitur, animam Samuelis, per divinam permissionem è Sinu Abrahamæ, ad præsentiam Saulis fuisse revocatum. Et in Dominica Transfiguratione (referente Matthæo) animam Moysis iam è vita fundi, in Maestate dicitur apparuisse. Vndè si in prædictis casibus actum est, nulla potest assignari vrgēs ratio, quare in alijs etiam evenire repugnet? Vt probant Augustinus, Gregorius, & alij, quos citat, & sequitur Cardinalis Robertus Belarminus.

92 Nec similiter aggredimur disputare, an ipsæmet animæ sint quæ apparent, vt defendunt Augustinus, Gregorius, Paulinus, & alij, & habetur in Synodo 7. vel sint

carum

1. Reg. 28. 19.

Math 17. 3.

Belar. cõcr.

10. 1. li. 2. de

Pur. c. 8. per

101 S. Aug.

1. de cur. pro

mortu. c. 15.

¶ 16. S. Gre.

101. dialog.

lib 3. cap.

24. & 25. ¶

1. 4. c. 10. ¶

55. S. Paulin

in vit. S. An

1701.

Synod. 7.

*Peregrinus in
Exod. cap. 7.
n. 44.*

*Blasc. de la
Nuz. in pa
trocin. An
gelor. par. 3.
lib. 3. cap. 4.
S. unic.
S. Augustin.
vbi sup. c. 16*

*D. Thom. 1. p.
q. 51. art. 2.
Petrus Thy.
raus de pro
digio appar.
lib. 1. cap. 7.
n. 119.*

*Belarm. vbi
sup. contro.
6. de Purgat.*

*D. Thom. Pa.
laxor tom. 5.
in nos. ad
apparit. M.
Franciscus à
SS. Sacram.
fol. 195. nn.
335.*

earum Angeli, ut cum pluribus defendit Benedictus Pererius; quia revera plerumque ipsæ animæ, & interdum earum Custodes apparere affirmant Augustinus, D. Thomas, Antoninus, Ioannes Gerson, & alij plerique, quibus subscribit doctus Abbas D. Franciscus Blascus de la Nuzza in suo libro Patrocinijs Angelorum; quod sanè ad nostrum propositum parùm refert, dummodò earum apparitio realis, & vera sit, de qua (ut ait Augustinus) nefas erit dubitare.

93 Prætermittimus etiam differere, utrùm corpora assumant phantastica, vel solida? Quia utriusque modi extant exempla, ut colligitur ex D. Thoma, & confirmat Petrus Thyraus. Utrùm etiam assumpta corpora possint flammis cõburi, vnguibus dilaniari, ferreis cathenis torqueri, vel solùm apparentèr videantur ea tormenta pati, & respectivè ad exteriora supplicia, alia interiora ipsis respondentia sustineant? An etiam puri spiritus possint materiali, & elevato igne conflagrari? Utrùm in locis subterraneis tantùm, vel etiam super terram animæ purgentur? Et an deniquè à Dæmonibus æqualibus pœnis, ac in Inferno animæ Sanctæ torqueantur? Quia omnes huiusmodi quæstiones sunt extra propositum nostrum, & videri possunt apud Theologos de Purgatorio tractantes, præcipuè adversùs perfidos Luteranos Purgatorium negantes, quos refellit doctissimus Belarminus.

94 Nos autem contenti erimus eos tantùm referre modos, quibus solent prædictæ animæ manifestari, ne spirituales Magistri (ut sæpiùs vidimus, & confirmat Episcopus Oxomensis) fallacias, & imprudentias incurrant. Et primò frequentissimè apparere solent oculis corporalibus in assumpto corpore, flammis circumamictæ; interdum verò in sordidis vèstibus, vultibus tristibus, & macilentis, dirissimè suspirantes, & eiulantes; aliquando in ipso habitu, quo dum vixerant, utebantur; sæpissimè

in illo, quo humatæ fuerunt, & sepultæ; multoties apparent dormientibus; quarum triste spectrum non ita terret soporatis, sicut conturbat, & terret cum sit vigilantibus; tunc enim regularitèr contremiscit corpus, pavet spiritus, cor languescit, & palpitat, anhelitus comprimitur, & suffocatur, & interdum in deliquium prolabitur animus. De his omnibus apparenti modis plura extant exempla in Vitis Patrum, in Speculo Historiali, & Exemplorum, in Historia Ecclesiastica, & alijs valdè fidedignis Codicibus. Cum igitur huiusmodi apparitiones sunt à bono spiritu, omnes prædicti effectus mittescunt, sensimq; introducitur in animo virtus, & fortitudo (vt in omnibus visionibus boni spiritus evenit; & nos infra dicemus, & notat Palafox) simulque charitativus affectus benefaciendi tali defuncto.

95 Si verò loco pavoris, & turbationis, quibus bona visio incipere debet, succedat aliqua delectatio sensibilibus, quam illicò consecrari incipiat magnus timor, & inquietudo spiritus, aut insaporosa perturbatio, aut blasphemia, aut impuritas (quia aliquid ex prædictis evenit in visionibus mali spiritus) proculdubio erit Dæmonis fallacia; & tunc anima se munit signo Sanctissimæ Crucis, locumq; aqua benedicta respargat, & maiori qua possit intensione, ad Deum interiùs confugiat.

96 Interdum animæ apparere solent sub specie brutorum, avium, vel aliarum rerum insensibilium, nempe luminis, ignis, nubis, vmbre, lapidis, rotæ, currus, &c. vt de omnibus extant exempla in Speculo Exemplorum, in Historia Ecclesiastica, vt affirmat Palafox, & tenet Martinus de Roa, Thyrsus, & alij. Et tunc vel exiguum, vel nullum pavorem incutiunt, quousque clarè cognoscitur, res illas esse spiritus dolentes, & pœnis affectos, quod fit, vel per locutionem animarum, sive externam, sive imaginariam; vel per intelligentiam, aut puram no-

*Infr. tr. 5.
à c. 5. v. que
ad 8.
D. Ioan. Palafox. v. b. supr.
fol. 1. m. 2. &
seq.*

*M. Fræcisca
à SS. Sacrament.
in re-
lar. n. 78.*

*Specul. extp.
list Eccles.
apud P. Palafox.
v. b. sup. fol.
105. col. 1.
Martin. de
Roa de stat.
anim. Purg.
c. 14.
Petr. Thyrs.
vbi supr.*

titiam respectivè , cui etiam maior , aut minor timor respondet.

97 His apparitionibus plerumque præcedunt strepitus, lamenta, vel delicata, & moestissima suspiria, gemitus, aut eiulatus, ac demùm animæ loquuntur, vel corporalibus oculis exhibentur; licet interdùm contingat, quod per multum temporis, lamenta, suspiria, & strepitus audiantur, quin animæ sæpiùs interrogatæ, vel respondeant, vel appareant, quia nondùm venit occasio à divina providentia præfixa, vt possint ea quæ sibi necessaria sunt ad consolationem alijs manifestare, vt ex varijs apparitionibus constat. Effectus quos causant hæ visiones, aut sensificationes, pariles sunt antecedentibus, de quibus eadem ratio habenda est. Hi sunt modi frequentiores apparitionum animarum Purgatorij, quæ regularitèr fiunt viris spiritualibus, & non spiritualibus, & quæ communitèr in libris habentur.

*M. Fræcesca
à 38 Sac. in
suis relatio.*

*Palafox ub.
sup. rel. 110.
200.*

98 Sed alij etiam sunt modi longè spirituales apparendi, quos non penitus ex libris accepimus, in quibus regularitèr visiones referuntur, & modi quibus fiunt reticentur. Nos verò, quia per aliorum valdè spiritualium experientiam didicimus, eos necessarium duximus referre, ne spirituales Magistri (si fortasè illis occurrant) in confusionem, & dubietatem incidât. Solet igitur Deus infundere in anima pia efficacem, & intimam memoriam alicuius defuncti, ita vt nullo studio, aut sollicitudine possit eam à se propulsare, tùmq; anima illa turbati incipit, cordisq; palpitatione concuti, atque animo languere, & debilitari; sensim tamen incipit calefieri, & conquescere; & nihil videns, neque audiens, sentit aliquem secum habere comitem, à quo iam calorem, iam ardorem recipit, vt confirmat D. Ioannes de Palafox; & tunc memoria illius defuncti augetur; ex cuius pavore, iam frigescit, iam calefcit, atque inter eius carnem, & cutim,

*Palafox ub.
sup. f. 10. &
seqq.*

cutim, quasi frigidus aer cursitat, & discurrit; animus tamen paululum erigitur; qui dum ad plenam tranquillitatem pervenit, tunc persona defuncta ei apparet, vel oculis corporalibus, vel imaginationi, vel per solam locutionem externam, aut imaginariam; ex qua similiter supradicti effectus oriuntur.

99 Interdum etiam anima licet nihil oculis intueatur, ita cognoscit se ab aliquo comitari, quod sive ambulet, sive sistat, semper illam societatem percipit, tamen si quis ille socius sit penitus ignoret; quod si oculos undique convertat, aut manus injiciat, neminem tamen videt, aut tangit, nec particularis defuncti reminiscitur; quamobrem paululum timet, quo usque clarè manifestatur defunctus, vel per visionem externam, aut imaginariam, vel per locutionem similiter imaginariam aut externam; & tunc sequitur plena turbatio, ut supra diximus.

*Dionys. Car-
lus. de 4. no-
vis. c. 65.*

100 Aliquando ex predicta societate aliquam capit notitiam, & intelligentiam, quod ille sit spiritus penitus affectus, atque indigens orationibus, & suffragiis, quia nimirum ex huiusmodi consortio, tristitiam, & angorem participat; & eò magis minuitur, quò suffragiis optulatur, ut bene notat Blossius, & confirmat Palafox. Unde si casu per suas, aut aliorum preces, omnes eius penas luere contigerit, tunc iam diverso modo societatem percipit, siquidem nullam animi tristitiam affert, sed ingens gaudium, nullam parit inestitiam, sed letitiam, & deinceps nullius iam percipit societatem; plerumque accidit absque individuali noticia personæ defunctæ, & interdum tempore suæ liberationis ei conceditur.

*Ludou Bloss.
in concl. an-
nim. spirit.
c. 3
Palafox ubi
sup. f. 155.*

101 Sæpiissime manifestantur status defunctorum spiritalibus viris per puram tantum intelligentiam, ad modum quo dicebamus interiora videri, & confirmat, varijsq; probat exemplis Ludovicus Blossius; & hæc ma-

*Sup. c. 10. n.
81.
Lud. Bloss in
intell. spirit.
c. 8. §. 5. n. 4.
Et in cœla.
anim. spirit.
c. 11. §. 3. n. 3*

nifestatio ferè nullum animæ terrorem incutit, & regularitèr ab omni Dæmonis fallacia liberatur; quandoquidem ille in potentijs spiritualibus nihil immediatè potest operari, maximè per spirituales species infusas: Potest tamen esse vehemens animæ apprehensio, potius quam vera, & spiritualis visio; verùm tamen cum per huiusmodi spiritualissimam intelligentiam efficitur, iam anima ita experta est, quod facillimè dignoscat, non à proprio captu, sed à bono spiritu illapsam fuisse.

102 In omnibus modis prælibatis attendere debet Director ad modum, quo pavor, & turbatio evenit, & recessit; in eis namque apparitionibus quæ à bono spiritu procedunt, semper incipit timor, & tremor; sensim tamen in fortitudinem, & tranquillitatem convertitur; & licèt interdum non illicò abscedat timor, anima verò clarè percipit interiùs roborari. E converso, in his quæ à malo spiritu oriuntur, communitèr incipit aliqua delectatio, vel præsumptio, quæ sensim in pavorem, insipientiam, & inquietudinem vertitur; & licèt interdum incipiant per timorem, nunquam tamen timor ille evanescit, quinimò & interiùs obfirmatur, cui maxima inquietudo, & insipida perturbatio succedunt; & hæc sunt signa veræ, & falsæ apparitionis, vt expressè tenet Ludovicus Blofius.

*St. Fræcisca
à SS. Sacr. in
velat. u. 2. n.
58. & 76 &
ibi Palafox.*

*Lud. Blof in
concl. a. ani-
ma fidel. o.
11 S. 3. n. 2.*

103 Debet etiam Magister multum attendere, ad petitiones, suasiones, & doctrinas animarum apparentium; quia si postulent impossibilia, aut multum difficilia, vel adversus decentiam status eorum quibus apparent, vel si loquantur blasphemias, execrationes, impatientias, iuramenta, vel detractiones, aut delictorum proximi propalationes absque videnti necessitate; vel si suadeant malas, aut periculosas doctrinas adversus Sacram Scripturam, communem Sanctæ Ecclesiæ credulitatem, Sanctos Patres, & bonos mores; vel si postulent ad loquen-

loquendum, quod personæ quibus apparent à se explodant Cruces, Reliquias, Imagines, vel Scapularia, aut Sacrorum Ordinum Cintoria, manifestè sunt apparitiones diabolicæ, vt docent Blossius, Petrus Thyraeus, & Martinus del Rio: Si autem his contraria flagitent, luadeant, aut loquantur, poterunt esse veræ visiones, & à bono spiritu, dummodò cætera in eis adsint ad minicula.

104. Demùm animadvertendum est (quod à Magistris auctoritate, & experientia præditis accepimus, & passim videmus) divinam clementiam aliquos viros spirituales specialitèr eligere, quibus frequentissimè accedant defuncti, eisq; appareant, & non alijs communitèr; vt nimirum eorum ope, & manibus orationes, & satisfactiones, quibus defuncti indigent, operentur; quia fortasè non oportet quod alijs passim appareant, quasi ad hæc sustinenda animo, & spiritu carentibus: præterquam quod ex tali apparitionum frequentia (si alijs fierent) poterant aliqua damna suboriri; propterea Dominus per speciales personas de Sanctarum animarum Purgatorij solamine, & suffragio providit, vt probat D. Ioannes de Palafox, & patescit in Vitis S. Nicolai de Tolentino, S. Didaci Complutensis, S. Christinae, S. Mariae de Ognies, & Dionysij Rikel, apud Surium. Prædictæ igitur personæ, quasi isce tristibus spectris, & visionibus assuefactæ, parùm, aut nihil turbantur; quamobrem videtur, quod in eis signum timoris, & turbationis (sicut in cæteris) verificari nõ possit; sed nihilominus tamen (vt benè notat Palafox) hoc signo penitus non carent, præsertim in eis quæ à malo spiritu procedunt, in quibus omnes percipiunt inspidam tristitiam, ponderosam ariditatem, & inquietam perturbationem; in eis verò quæ à bono oriuntur spiritu, paululùm cor palpitat, & pavet,

quamvis illicò pacificum reddatur.

*Ind. Blossius
vb sup. Erit
insit spirit.
c. 8. § 1. n. 4
Petr. Thyr.
de appa spir.
l. 1. c. 17.
Martin. del
Rio Disquir.
Mag l. 4. c.
1. q. 3. per 6.
Jes. seqq.*

*M. Præf. c. 8.
a. 88. Sacr.
relat. n. 28.
Gibit at f.
f. 147. col. 1.
Cantimpra
in vit. S. Nich.
Christi.
Suius in
vit. prædictæ.*

*Palafox vb
sup f. 147. seqq.*

CAP. XII.

DE MODO QVO IN ISCE APPARITIO-
nibus se gerere debeat Magister spiritualis.

105 **M**A T V R E perpeſis, & diſcuſis apparitionum circumſtantijs iuxta prænotata capite antecedenti, ſi Magiſter ſibi perſuadeat apparitionem deſuncti eſſe veram, nihilominus quærat primò diligenter qualitatẽ perſonæ apparentis; an ſcilicèt ſi dùm vixit fuit timoræ conſcientiæ, vel laxæ, & impuræ; & hoc non per id quod in ea intrinſecus latuit, ſed per id quod exercitijs viſum eſt in ea; nam ſi de hominibus perverſæ vitæ, morumq; depravatorum, qui aut violentè occiſi ſunt, vel in mortis articulo exigua, aut nulla contritionis ſigna dederunt; vel adedò feſtinantèr defecerunt, quod vix poterunt recipere Sacramenta, revelatum ſit, quod vel ſalvati ſunt, vel in via ſalutis conſtituti; forè ſemper à Dæmone factum eſt iſtud, ſicut benè notat doctus Pater Martinus de Roa Societatis Ieſu; ut ſpe veniæ nimis concepta, vſque ad extremum vitæ pœnitentiâ præceſtinetur, atque pravi homines parùm carent de animæ ſalute, falſò putantes, quod ſicut ille qui totum vitæ ſux curſum in peccatis conſumpſit, & in hora mortis auxiliũ efficax aſſequutus eſt; ita paritèr illi in extremo vitæ veram contritionem aſſequi poterunt; quod quidem ſummè ſcandalofum eſt.

106 Nec ſuſfragare poterit pijs, & credulis diviniæ miſericordiæ commendatio, cum ad eius magnitudinem dignoſcendam multa Sacræ Scripturæ ſupperat teltimonia, eamq; quoridie in nobiſmet ipſis ſatis abundè experiamur: Bonum igitur eſt miſericordiam commendare in obitibus verè pœnitētium, in quorum vitæ emendatione

mira-

*P. Martin.
de Roa de
ſtat deſunc.
lib. 2. c. 42.
fol. 6.*

mirabiliter collucet; non autem in interitu, & pessima morte peccatorum, qui nunquam per correctionem vitæ misericordiam meruerunt; quam obrem ait Spiritus Sanctus per Ecclesiasticum: *Ne dicas, miseratio Domini magna est; multitudinis peccatorum meorum miserebitur: misericordia enim. & ira ab illo citò proximant; & in peccatores respicit ira illius.* Igitur hæc nimia credulitas, & facilis commiseratio, potius est offendere misericordiam, quam commendare, vt insinuat Bernardus, & tenet Clemens Alexandrinus; nam licet aliquis per tales notitias possit ad poenitentiam moveri, plures erunt, qui nimium in misericordia confidendo, in sua prava vita indurentur.

Eccli. 5. 6.

S. Fern. Ser.
de S. Magd.
S. Clem. Alex.
xand. l. 1. pe
dog. c. 7.

107 Propterea Magister nullo modo permittat, quod talis revelatio evulgetur, quinimò & illum qui eam habuit, arguat, & esse imaginationem, vel illusionem credat: Sed nihilominus preces pro anima illa non impediat, licet omninò strictum silentium imponat; & idem facere debet cum revelatio facta est circa salvationem eorum, qui sanctè, & piè vixerunt; & nisi urgente necessitate, vel evidenti utilitate eam evulgare non permittat, sufficit enim fides, & Scriptura Sacra, ex quibus firmissimè omnibus innotescit, quod *qui bona egerunt, ibunt in vitam eternam; qui verò mala, in ignem eternum.*

Ex Symbolo
S. Athan.

108 Si defuncti qui apparent, suffragia, satisfactiones, aut alia similia postulaverint, quæ eorum hæc edibus, aut propinquis indicanda sunt; tunc Magister licet apparitionem veram esse iudicaverit, ostendat se nihili eam æstimare, & cautè modum visionis, & effectus examinet; & si fortè id oportere cognoverit, poterit per se ipsam, vel per interpositam personam commoneere eos, quos defunctus esse monendos significavit; tacendo tamen quod ille apparuerit.

109 Insupèr debet à parentibus, vel propinquis defuncti dissimulanter investigare modum, quo fecit testamentum.

mentum; & an debita eius, & legata soluta sint, aut aliquid solvendum restet, vel si talibus negotijs (iuxta verba defuncti) fuit implicatus; Et si fortè eius statui, occupationi, vel muneri convenient; tunc eos quibus incumbit monere, faciat quod eiusmodi obligationibus satisfaciant, aut Missas celebrent, quia ei constat defunctum eas obligationes habuisse, quibus nondùm satisfactum est; quamobrem animam defuncti fortasè torquendam esse, iuxta sententiam Augustini, quæ habetur in *cap. si res aliena* 14. *quæst.* 6. donec reddat univèrsum debitum; tamen si non dicamus, animas in Purgatorio luere mortuorum suorum hæredum, quam habent in solvendis eorum debitis, ut tenet D. Thomas; sed ipsarum negligentiam quam in vita habuerunt solvendi creditoribus, quæ aded peccaminosa esse potuit, ut iusto Dei iudicio, usque ad integram æris alieni satisfactionem in pœnis Purgatorij detineantur, ut innumeris exemplis comprobari poterit: Insupèr addendo, quod credant hoc plùsqvam dici potest, oportere (& rarò apparitionem defuncti manifestet) & attendat si obligationibus non satisfaciunt, vel notitiam despiciunt; quia tunc addere potest, quod cuidam personæ apparuit defunctus, postulans, quod illos admoneret de prædictis oneribus non solutis, & quantociùs eas adimplere curarent, ut ipse ab acerbissimis quas patiebatur pœnis, breviter liberari posset, tacendo tamen nomè personæ cui facta fuit apparitio; hoc enim rarò; aut nunquam erit necessarium. Hac nimirum cautela, & sagacitate in huiusmodi rebus procedere debet, quia plerumque sunt imaginationes, & capitis debilitates, quibus interdùm bonæ famæ hominibus dedecus inferitur, & ferè semper inquietudines, & alia incommoda ex facili evulgatione oriuntur.

¶ 110. Si autem facta prædicta indagatiōe invenerit Magister eam non convenire verbis defuncti, credat fuisse

D. Thom. in
4. dist. 45.
art. 3.

Thom. Can-
zimprac. de
Apib. lib. 2.
exempl. 27.
Palasox ubi
sup. fol. 17. &
seq. & fol.
66. & 153.
p. 17 & seq.

fuisse imaginationem, aut illusionem, quia nihil debet satisfacere, qui debitum non habuit; neque verosimile esse post obitum habuisse onera exolvenda, qui dum vivit sollicitus fuit suæ æternæ salutis, & cum decessit de talibus debitis nullam in vltima voluntate fecit mentionem: Secus autem si huiusmodi debita manifestavit, quibus postea satisfacere neglexerint hæredes, quia tunc vera erunt verba defuncti.

111 Quod si defunctus tantummodò Missas, & suffragia postulet, de quarum necessitate nullam haberi posse coniecturam videtur; quia cum Missæ, & preces satisfaciunt pœnæ pro culpis debitæ, quæ soli Deo patent, nullo modo poterit Magister conijcere per earum necessitatem, si vera, vel falsa fuerit apparitio, cum nulla diligentia sufficiat, ut de occulto defuncti delicto valeat certior fieri. Nihilominus tamen dicimus, quod aliquo saltem modo potest cognosci; scilicet, iuxta conversationem vitæ à defuncto habitam, & suffragia, aut opera pia quæ in suo testamento reliquit: Nam si fuit homo virtuosus, & pius, & suffragia, aliaq; satisfactoria opera relicta, non solum sufficientia respectivè, sed etiam moralitè superexcedentia fuerunt, timeri poterit, quod eiusmodi apparitio fuit mera imaginatio.

112 Sed quia Missæ, & preces, non solum defuncto (si verum sit illis indigere) sed etiam cæteris animabus Purgatorij prodesse poterunt, neque in earum solutione sit aliquod incòveniens, quinimò & augeatur divinus cultus; consuademus, quod in hoc casu Magister per se, vel per alios Sacerdotes Sæculares, vel Regulares, qui ad huiusmodi opera charitatis proclives sunt, Missas celebret cum silentio, & absque manifestatione talis apparitionis. Si autem defunctus apparens tantum postulet preces, & orationes; nulla manifestatione opus est, sed Magister eas devotè fundat, vna cum illo cui facta fuit apparitio;

atque à Religiosis Communitatibus alias requirat, & omnes quas possunt Indulgentias applicent; regularitèr quidem cum defunctus orationes tantùm exposcit, quarit proprias animæ illius cui apparet, & non alienas.

113 Deniquè aliquis obijcere potest, quod nulla ex prædictis apparitionibus videtur à Dæmone effingi posse, cum ipse semper suis fallacijs intendat aliquid damnum inferre, cum verò ex Missis, suffragijs, & restitutionibus nullum damnum sequi possit, videtur quod nunquam per eum talis apparitio fiat; quamobrem omnes regulæ, & cautelæ adductæ superflue sunt. Respondemus primò, quod dato, & non concesso, quod Dæmon eiusmodi apparitiones non causaret, possunt tamen esse effectus vehementis imaginationis, quia sunt nonnulli ita melancholici, & imaginativi, qui omnia quæ imaginantur, videre putant; & provenit ex abundantia humorum ascendentium ad principium sensitivum, quorum complicatione cerebrum debilitatur, & confunditur; & qui abundant humerè melancholico, & atraviliario, se umbras, & tenebras videre credunt, & sua imaginatione se ipsos interrogant, & respondent, putantes ab illis conceptis umbris, vel spectris responderi, & interrogari.

114 Alij ita habent cerebrum humoribus viliosis, & ignitis constitutum, quod omnia quasi involuta flammis conspiciant; & si fortasè tunc de aliquo speciali defuncto recordentur, proculdubiò putant illum inter flammarum incendia videre, cum quo imaginariè colloquantur, ut nobis experientia docuit; quod quidem frequentius provenit ab imaginatione, aut cerebri lesione; quod vitium passim incurrunt scemina, cum quibus in his, & omnibus supernaturalibus magna cautio adhibenda est.

115 Secundò respondemus, non esse verum quod ex omnibus suis fabulationibus, & operibus Dæmon non conferat damnum creaturis; semper enim nocere inten-

dit, & actu aliquod malum infert, & inquietudines externas, & internas causat; & in timorata conscientia viris incutit pavorem, & timorem, qui sensim in desperationem vertit. In laxa vitæ hominibus, nimiam salutis æternæ confidentiam, quæ in effrenem vitæ conversatorem vergit; & si defunctus fuit bonus, & pius, ei dedecus, & infamiam causat, atque tanquam iniustum æris alieni possessorem infamat; & mille alia incommoda, & damna, quæ Dæmonis fallacias assidue committantur. è converso verò, si apparitio sit vera, & à bono spiritu, licet aliqua inquietudo obsequatur, tandem in multorum profectum, & animæ suffragium convertitur.

C A P. XIII.

DE APPARITIONIBVS DAMNATORUM,
 & de modo quo in eis se gerere debeat
 Magister.

116 QUIDAM existimarunt, animas damnatorum quasi æterno carcere reclusas, nullo unquam modo posse ab illa horribili reclusionem ad hunc mundum regredi, propterea omnes earum apparitiones iudicant esse à Dæmonibus factas, qui fingunt esse animas eorum, qui vel verè in illo profundo lacu commorantur, vel ipsi intendunt quod credatur esse damnatos. Hanc sententiam tenent Tertulianus, & Auctor questionum ad Antiochum; cui adstipulari videtur Chrysostomus, & Theophilus: Verùm tamen, ut benè notat Belarminus: [Si attentè legantur, non dicunt nullo modo posse animas egredi ad nos, sed non posse egredi pro arbitrio suo, nec verti in Dæmones, nec vagari inter nos more Dæmonum.] Nos verò non solum fatemur, posse animas dam-

Tertul. lib. de anim. circa finem.
Auct. quest. ad Antioch. q. 11. & 13.
S. Chrysost. homil. 29. in Matth. & homil. 2. & 4. de Lazaro
Theoph. l. in c. 8. Matth. Bel. 172. controvers. 6. de Purgat. lib. 2. c. 8. tom. 1.

natorum (Deo permittente, & disponente) è foetidissimo illo carcere ad nos egredi (vt varijs exemplis comprobamus) verumetiam (Domino volente) posse iterum ad sua corpora revocari, dummodò earum sententia damnationis non fuerit definitiva, vt expressè docet D. Thomas, citans Hieronymum, & tenent Augustinus, Gregorius, Maximus, Damascenus, Ioannes Diaconus, Altitiodorensis, Egesipus, Evodius, & alij: Vndè forsàn evenire poterit Directori, quod aliqui ad eum accedant affirmantes, se alicuius animæ damnatæ visionem vidisse; quo in casu longè maior, quam in prædictis habenda est cautela; quia vt plurimum, non erit vera visio, sed imaginatio; rarò quippè à Deo permittitur, propter horribiles, & violentos effectus quos parit in vidente, & regularitèr contingere poterit in casibus sequentibus.

D. Thom. in
1. dist. 43. q. 2
art. 2. ad 2.
& in 4. dist.
49. art. 1. ad
3. S. August.
de cur. pro
mort. cap. 15
& 16.
S. Greg. lib.
1. dialogor.
cap. 9 & 12.
S. Maximus
Serm. de S.
Agnete.
S. Damasc.
de San. T.
Card. Ioan.
Diacon. in
Vita S. Greg.
Altitiodor.
cap. de Ann.
nat. lib. 4.
Egesip. lib. 3.
cap. 11.
Evod. lib. 1.
de miracul.
S. Stephani.
M. Maria
ab Agreda
p. 7. n. 20. in
princip.
V. cen. Vel.
vacens. in
Specul. histor.
lib. 18. c. 89.
Casar. lib. 13
c. 23. collect.
Specul. exem.
plor. 12. & 3.
v. Infernus.
S. Petr. Da
mian. lib. 1.
epist. 9.

117 Primò: in conversione alicuius maximi peccatoris, vel scemine scandalosæ vitæ, quia ad tam extremos morbos medendos, extrema etiam sunt adhibenda remedia; & similes personæ, magis per terrorem, quam per amorem moventur: Ita conversus fuit quidam Clericus desperatæ vitæ, temporibus Henrici IV. teste Velvacense; & Evervach servus Theodorici Episcopi Traiectensis, dicente Casario; & quædam famosæ meretrices, vt habetur in Collectore Speculi.

118 Secundò: quando hi qui apparent damnati, fuerunt Prælati symoniaci, & vitiosi, qui aliqua flagitia publica perpetrarunt adversus Ecclesias, vel personas Sacras, aut Ecclesiæ pacem obturbarunt; per illorum quippè supplicium præbet Deus iustitiæ suæ satisfactionem, & cæteris Ecclesiasticis, & Prælati præstat experimentum. Ob huiusmodi causas visa fuit damnata anima Benedicti IX. ignivomo insidens equo, & in specie animalis monstruosi, cuius aures, & cauda asini erant, & cætera, versi, vt testantur Cardinalis Petrus Damianus, Vincentius

Velvacensis, Platina, & alij. Et similiter anima Vdonis Episcopi Magdeburgensis, qui propter similia scelera, luxuriasq; turpissimas, quadam nocte in sua Cathedrali Ecclesia, adstantibus Sanctis omnibus, quorum reliquæ illic quiescebant, sedenteque pro Tribunali Christo, & accusante Divo Mauricio, Titulari eiusdem Ecclesiæ, per iustissimam sententiam damnatus, & ibi realiter capite truncatus est, cuius effusus cruor super pavimentum marmoreum adhuc quasi evulsiens conspicitur. Et anima eius apparuit damnata cuidam suo familiari domestico, ut testantur Tribemius, Naclerus, Baptista Fulgofus, Gotschalus Holen. & Hartmanus Scedel.

Vincen. Velvac. s. in specul. histor. lib. 25. c. 21. Platina in Vita Bene dicti IX.

Trithem in Chron. Hir fugien. Monaster. Nacler gener. 33. fol. 111. Bapt. Fulgofus lib. 9. cap. 12. Gotschal. Holen. in precept. decal. 6. Hartm. Scedel. in suo Chron. semperum. S. Greg. dialogor. lib. 4. cap. 10. Th. m. Cantimprat. de apib. lib. 3. exempl. 5. Casar. lib. 12. cap. 23.

S. Antonin. 4. par. tit. 5. cap. 18. §. 2a

119 Tertiò: cum damnati, olim fuerunt Reges, vel Tyranni Principes, vel Magistratus iniusti, qui bella, scandala, aut iniustitias publicè perpetrarunt, quia tunc per manifestam suppliciorum notitiam, tribuit Deus mundo satisfactionem. Sic visa fuit à quodam Eremita anima Theodorici Regis Italiæ tractari à Ioanne Papa; & à Symacho Patricio in Ollam Vulcani, quæ est in Insula Lipari, referente Gregorio; & anima Ludovici Langravij Thuringiæ, ut tenet Cantimpratus; & similiter anima Vvilhelmi Comitis Iuliacensis, qui tempore schismatis Innocentij Papæ, persecutus fuit obediens Sedi Apostolicæ, & bona Ecclesiarum diripuit; hæc apparuit damnata, vna cum anima Magentis Imperatoris cuidam Moniali Cœnobij S. Mauritij in Colonia, ut refert Cæsar.

120 Quartò: quando aliquis Dei amicus largas, & assiduas pro defuncto damnato preces fundit, putas, illum esse in Purgatorio detentum; quia sæpè divina misericordia, quæ (teste Antonino) etiam inferos penetrat, ne misera illa anima efficacibus illis precibus plus torqueatur, manifestat iusto infœlicem illius defuncti statum.

Sic visæ fuerunt damnatæ animæ cuiusdam Militis Philippini

lippi

lippi Cancellarij Parisiensis, & vnius Monialis, pro quibus servi Dei assiduas fundebant preces, putantes, eos esse in Purgatorio; vt tenent Cantimpratus, Speculum Exemplorum, & habetur in vita Francisci de Yepes.

121. Quintò. solent huiusmodi apparitiones fieri Operarijs Evangelicis, Concionatoribus, & Catholicæ doctrinæ instructoribus, vt in concionibus, & doctrinis, horrorem Iudicij, acerbitatē supplicij, peccati poenam, damnatorumq; tormenta, possint efficacius, seruidiusq; commendare, vt contigit Drihelmo Monacho, apud Bedam, & quibusdam Operarijs in Geldria, quos refert Ioannes Iunior.

122. Sextò. fiunt sæpissimè hæ apparitiones Christianis Neophitis, seu nupèr ad fidem conuersis, maximè si omniò Barbari sint, & indomiti, vt plerumque contigit in partibus Indiarum, ad eorum credulitatem, stabilendam circa immortalitatem animæ, quam multi eorum negant, subindèq; moribus barbaris, & nefarijs suis peccatis valedicant, vt per plures apparitiones testatur Pater Antonius Ruiz de Montoya Societatis Iesu.

123. Septimò, & vltimò. aliquibus magnis Dei servis, vt moneant Prædicatores, Confessarios, & spirituales Magistros, de peccatis quæ frequentius homines in gehennam adducunt, & de modo arguendi, & corrigendi populum, non dissimulando occasiones proximas peccati, vsuras, & alia huiuscemodi, quæ de causa innueneri ex fidelibus propter eorum culpam damnantur. Hoc testificatus est verbo, & scripto quidam damnatus, quem refert Vincentius Velvacensis, qui ex parte Principum tenebrarum portavit literas ad omnem Ecclesiasticum Cœcum, plurimas agendo gratias Prælati, Parochis, Prædicatoribus, & Confessoribus, qui propter eorum pessimam administrationem verbi Dei, & sanguinis Iesu Christi, tantum numerum animarum permitterent, facerentque ad

Infer-

Cantimpratus de apud lib. 2. cap. 19. exempl. 6.

Specul. exim. plor. verbo Infernus, exempl. 12. & 13.

Vita Francisci de Yepes lib. 2. cap. 12.

V. Beda lib. 5. hystor. Anglican. c. 3. Iona. 16. verb. confes. suo, exemp. 21.

P. Antonius Ruiz de Montoya in suis spiritual. affect. Prædicat. Paragraphe 5. 40. 41. & 42.

Vincen. Velvacens. in specul. vistor. lib. 12. c. 89.

Infernum descendere, quantum nunquam viderant retroacta secula. Et similiter ille alius damnatus, quem narrat Razius in suo Hortulo Exemplorum; quamobrem interdum aliquorum Prædicatorum, & Confessorum animas offendit. Deus miserè damnatas (vt pluribus exemplis nostri temporis ostendit P. Alphonsus de Andrade Societatis Iesu) vt sic cæteri Confessarij, & Prædicatores in aliorum capite sibi periculum faciant. Extra prædictos casus rarò, aut nunquam veræ sunt apparitiones damnatorum, sed valdè suspectæ.

Razius in
hortulo exē-
plor. tit. de
Confess. c. 30.

P. Alphons.
de Andrade
in sua ma-
nuduca v. v.
sive Vita B.
Marie, tom. 2.
p. 101.

124. Modus apparendi eorum ferè semper fit per visionem externam, vel imaginariam, quam plerumque committantur horribili strepitu, & dirissima lamenta, & interdum intolerabilis fœtor, & pungens, atque affligens calor, Dæmonumq; terribilissima visio; licèt aliquando fiat per verba externa, vel interna, vel per puram intelligentiam; & tunc nihil oculis, nec imaginatione percipitur; sed experimentalitèr cognoscitur, non solum animam esse damnatam, sed etiam locus infernalis, Dæmones, & tormenta quibus torquetur, & regularitèr eius damnationis causa; communitèr enim modus visionis apratur statui videntis.

125. Si igitur aliquis ad Magistrum accedat dicens talem vidiſſe visionem, benè perceptis omnibus circumstantijs, primò inuogat animæ strictissimum silentium; deindè consideret an ille defunctus dum vixit, fuerit homo scandalosus, & prave vitæ, cui mors eius penitus respondit; & si ita sit, poterit permittere animæ, ne pro illo preces fundat; Si autem quamvis defunctus fuisset malus, cum omnibus tamen Sacramentis Ecclesiæ obiit, nullatenus permittat quod orationes, & preces suspendat; imò quod eas efficacius multiplicet; quia si fuerit vera visio, & defunctus verè damnatus, licèt anima velit pro illo preces fundere, nullo modo poterit pro illo ora-

Vita Fran-
cis de Te-
pes lib. 2.
cap. 22. n. 43.

re, vel saltim cum maxima interna repugnantia: Si verò damnatus non sit, licet Magister iniungat preces suas suspendere, efficaciter tamen à Deo ad orandum interiorius movebitur; in quo casu despecta visione, debet anima preces continuare, sicut in primo potest omninò suspendere.

126. Hæ damnatorum apparitiones secundùm earum fides, & videntium status, magis, vel minus terribiles pariunt effectus; nullus enim nisi virtute supernaturali fultus, & roboratus poterat eas absque capitali periculo sustinere, & nihilominùs frequentèr causant horribiles pavores, virium deliquia, nervorum contractiones, dolores acutissimos, terribilissimas obscuritates, & violentam aliquando per os, nares, vel aures sanguinis effusionem, & his similia; quatum effectus nequeunt impediri per nullam diligentiam, aut industriam.

127. Potest tamen, & debet Magister incipientes, & proficientes in via spiritali (si visio illis facta sit) consolari, & roborare per considerationes divinæ bonitatis, & misericordiæ, & apparitionis memoriam iuxta eius effectus, plus, vel minus in eis conservare. Si fuerit facta perfectis, tunc effectus erunt diversi; nam licet anima confortetur à Deo, ne dolore percussa moriatur; & etiam quoad sensum confortari debeat à Directore; nihilominùs quia est à sensibus solutio cæteris, non illicò cæterarum horrore, & deliquijs, sanguinisq; effusione tangitur; sed intimo dolore perditionis animarum, propter veram Dei, & proximi charitatem torquetur: Hæc nullatenus debet apparitionem conservare, sed omninò rejicere, & ad divinam essentiam confugere; maximè si visionis memoria aliquem ei anguorem sensibilem infert.

(†)

CAP. XIII.

DE PRACTICA INSTRVCTIONE

eorum qui per visionem Gehenna, vel apparitionem
damnatorum convertuntur.

128 **A**LIVANDO accedet ad Directorem aliquis per visionem Inferni, vel damnatorum conversus, & ad meliorem vitæ conversationem vocatus, & quia multa in eo difficilia videntur, & observantur, necessarium duximus Magistrum instruere, ne obstaculum fiat vocationi, sed potius adminiculum. Si igitur statim post visionem accesserit oprans novam vitam inchoare, curet Magister quod debito examine conscientia præmissa, Confessionem generalem faciat, in qua illi pœnas Inferni ponderando, movere debet ad maximum transactæ eius vitæ dolorem, & ad ulterius perseverandum in gratia, & sanctitate; illi iniungendo, quod in viam orationis, & recollectionis ingrediatur; & iuxta eius indolem, genium, & conversationem, pœnitentias, & exercitia præscribat; visionis verò qua conversus fuit, nunquam obliviscatur, quovsque adeò timor sanctus in eo consistat, quod primùm vitam perdere, quam gratiam amittere paratus sit. Quod si iam à principio hanc voluntatem firmam habeat, nihilominus per aliquot menses visionem illam conservet, in qua poterit assiduè meditari, & secundùm eius profectum, & affectum poterit eam plus, minusve conservare, vel reijcere.

129 Quòd si ex tali memoria spiritus nimis angatur, atque de divina misericordia (suorum causa peccatorum) desperari incipiat; tunc visionis memoriam relinquere debet (quamvis omninò eius oblivisci non poterit) & misericordia divina pelagum consideret, pro

certo habens, quod tam rarum, & efficax auxilium, non ei datum est à Deo ad suam damnationem, sed ad æternam salutem; quod quidem non omnibus, sed electis tantum communiter concedit. Hæc, & alia huiusmodi revolvere, & mente recogitare debet, ne horrore pœnarum, & delicato divinæ iustitiæ iudicio, animus languescat, & in desperationem incurrat.

130 Advertat Magister, quod animæ quas Deus per hanc horribilem visionem ad se trahit, & convertit, regulariter sunt, vel nimis rebelles, & tenaces, vel nimis frigida, & deperdita; quamobrem absque tam dirissimo correctivo antiqua eorum vulnera non sanarentur, quia nullo amore, nullo sanctitatis desiderio in suis operibus ducuntur: Undè illis necessarium est meditationes, & exercitia quæ terrorem, & formidinem incutiant exercere, & maximè visionem illam recolere; quia dùm ad earum vitæ mutationem sufficiens fuit, multò magis ad virtutum incrementa sufficiet: Decurso tamen aliquo tempore, poterit exercitia, & meditationes mutare, & per vias illuminativam, & univiam (secundùm adeptam perfectionem) transmeare; multi enim ex his convertis ad altissimum uniois gradum pervenerunt.

131 Nonnulli eorum, & etiam aliorum qui hominum iudicio visi sunt è vivis decessisse, iterumq; ad hanc vitam remeasse, affirmantes, in Infernum esse asportatos, ibique horribiles damnatorum pœnas conspectos fuisse (quod regulariter absque vero eorum interitu, sed per raptum, vel imaginariam visionem contingit) ad eò austerissimam deinceps vitam arripiunt, quod omnibus sunt in horrorem, & stuporem; nam operiuntur sacco, sedent in cinere, ferreis cathenis cinguntur, domicilio carent, & projecta cibi fragmenta colligunt, quibus vescuntur; ac tandem tot, & tam exquisitis rigoribus se macerant, quod potius ex ære durissimo factos, quam ex

tene-

Vincen. Vel.
vacens. lib.
18 cap. 89.
Casar. lib.
12. cap. 23.
Collect. spe-
cul. exempl.
12. & 13.

tenera carne confectos esse videantur: Ita visum fuit in illo Patrefamilias Regionis Northambriorum, quem refert V. Beda; & in Abbate Rorimundo, de quo Caesarius; ac demùm in illis tribus defunctis, per merita S. Hieronymi in Bethleem, à faucibus Inferi, ad vitam restitutus, ut narrat Cyrillus.

132 Si ergo istorum aliquis ad Magistrum accedat, debet primò visionem, modum, & eventum funditus examinare, sciscitans ab eo, si in prædicta visione, modus ille rarus vivendi quem tenet, inspiratus, aut revelatus sit (quia communiter non proprio Marte, sed ex revelatione processit, ut confirmat Collector Speculi) & diligentè inquirat genium, naturam, & statum subiecti; utpotè quia si modus ille vivendi statui illius adversatur, non erit à Deo, sed à proprio captu, & propterea diù in eo perdurare non poterit, ut aliquando visum est; nam si legibus matrimonij est astrictus, & ille sua reluctante conforte, vel eius evitaret consortium, vel voverit castitatem, aut alia huiusmodi egisset; hoc proculdubio à Deo esse non posset, qui non venit solvere legem, sed adimplere. Et idem respectivè philosophandum est de cæteris statibus, & professionibus.

133 Si autem sui iuris sit, & omnibus obligationibus solutus, tunc diligentè examinet Director, si ille cum omni humilitate, & subiectione paratus sit vitam illam extraordinariam in voluntate Magistri resignare; ita ut si illam relinquere præcipiat, omni promptitudine, & hilaritate abdicare non dubitet, nam si hac resignatione caruerit, à se, vel à malo spiritu processit; & tunc debet eum ad communiorem vitam (licet paulò austeriorem cæteris) revocare. Quod si omninò sit humilis, & voluntati superioris subiectus, à bono spiritu ducitur, & tunc inceptam illi vitam continuare iubeat. Debet tamen diligentè ab eo suæ conversationis rationem quaerere,

V. Beda lib.
13. de gest.
An. lxx.
Caesar. d. b. x.
cap. 32.
S. Cyrill. in
epist. ad Lu-
gum. de mor-
te S. Hierom.

Collect. Spe-
cul. var. In-
fernus, exem-
plum 2.

Collect. ubi
sup. exempl. 2

eumque roborare, & fulcire, atque in singulis eius rigoribus indifferentiam, & resignationem funditus probare; & eos à quibus absit resignatio, omnino resecare; si vero illos resignatè exerceat, in illis debet conservare; & licet Magister conspiciat, quod arrepta vita, & pœnitentia vires subiecti multum superant, nihil earum minuatur, quia homo ille in vita, & pœnitentijs ducitur, & gubernatur à Deo, qui melius omnibus scit vires, & naturam subiecti, quidque valeant humeri eius portare; præsertim cum ipse potens sit ad staturam virium eius adijcere cubitum vnum; quæ mobrem nec aliquid addat, nec minuat Director, quia poterit multum errare.

134 Nec cum prædictis debet singularitatem vitæ præcavere, quia ad omnia hæc quæ operantur proculdubio à Deo moventur; & licet aliqua singularia, & austerissima in oculis hominum faciant, omnia illa cooperantur in bonum, & hominibus exemplum, timorem, & peccatorum formidinem, & horrorem afferant; & pro certo habemus, prædictos homines in totius Populi exemplum, & profectum à Deo constitutos esse: Nec cum illis aliquid restat agendum, nisi in obedientiam, resignationem, & paupertatem spiritus conservare; & iuxta gradus perfectionis eorum, ad mysticam, & supernaturalem Dei unionem adducere.

135 Deniquè ut finem apparitionibus imponamus, scire oportet, quod prædictæ apparitiones si fiant immediate sensibus, vel imaginationi, vel mediatè per eos intellectui, valdè expositæ sunt illusionibus; quapropter cautissimè in eis procedendum est; & nunquam iuxta eas, sed iuxta dictamen rationis operetur, quia Deus assidue iudicio Directoris omnia committit: Quod si aliud intendit, solet inspirare Directorem, cuius iudicio standum est. Visiones autem quæ immediate sunt intellectui per puram, & simplicem noticiam, omni illusionem carent;

solicite tamen procedendum est, si aliquo sensu, vel imaginatione mediante, in quibus Dæmon ingredi potest, acta sunt: & generaliter attendere debet Magister doctrinæ, quam damnati apparentes proferunt; an scilicet aliquid erroris, vel eversionis, vel inverosimilitudinis contineat, quia tunc manifestè erit Dæmonis illusio.

CAP. XV.

DE MODO DISCERNENDI SPIRITVS,

Et quid, & quotuplex sit spiritus.

136 **Q**VAMVIS in omnibus favoribus supernaturalibus (annuente Domino) bonum, vel malum spiritum manifestare conabimur; scire tamen, quæ anima bona sit, & à quo spiritu ducatur, huius loci propriissimum est; pertinet namque ad gratiam discretioris, de qua agimus: & cum verum sit quod huiusmodi gratiam habentes, nulla ad discernendos spiritus instructione indigeant; pro his verò qui prædicta gratia carent, instructionem, & signa ad eos discernendos adducere necessarium est.

137 Spiritus igitur (vt docet Alvarez de Paz) est ILLVD INVISIBILE, QVO HOMO INTERIUS AD ALIQVEM ACTVM HVMANVM INCITATVR, VI ad rectè vivendum, ad agendam pœnitentiam, vel hoc, aut illud genus vitæ arripiendum; vel è converso ad aliquod flagitium perpetrandum, vel morum sinceritatem corripendam. Dicitur etiam spiritus ipsemet impulsus interior, quo homo sentit se ad aliquid agendum, vel omittendum incitari; quiquidem non est aliud quam apprehensio, vel iudicium intellectus, & inclinatio voluntatis ad opus, vel omissionem operis; atque vel à principio extrinseco, vel ab intrinseco moveatur: vtroque modo hoc loco agendū est de spiritu.

Spiritus deus
finitur.

P. Alvar. de
Paz de vita
spirit. tom. 3.
lib. 3. par. 4.
c. 1. Indist. 2.

Tri-

138 Triplex est in meliori sensu spiritus; scilicet, divinus, diabolicus, & humanus; nam licet Bernardus sex esse genera spirituum affirmer; scilicet, divinum, Angelicum, mundanum, carnalem, diabolicum, & humanum, quos varijs Scripturæ testimonijs comprobat; possunt omnes sub triplici nostra divisione comprehendi, ut bene notat P. Iacobus Alvarez; quia spiritus Angelicus est ex parte Dei, & ad nihil aliud excitat, quam ad id quod Deus vult: Spiritus autem mundi, & carnis sunt ex parte Diaboli. Spiritus autem humanus quasi in medio positus est; & interdum à Deo, vel immediatè, vel medijs Angelis suadentibus, ad bonum movetur: vel interdum à Diabolo immediatè, vel medijs spiritibus; id est dictantibus mundo, & carne ad malum incitatur, & hac ratione nihil speciale de illo esset dicendum; sed quia plerumque ille movet se ipsum, & hominem ad agendum inclinatur, idè de illo seorsim agendum est.

139 Huius triplicis spiritus discretio interdum facilis est, & interdum difficilis: Facilis, si ad manifestè mala, vel ad manifestè bona nos vocent; nam si ad custodiam divinæ legis, ad obedientiam exhibendam Prælati, ad contemnendum sæculum, aut alia similia excitemur; quis dubitet nos duci spiritu bono? Si verò ad transgressionem legis, ad pervicaciam, & duritiam iudicij, ad consecrandam propriam voluntatem, vel ad ambitionem sæculi moveamur; quis ambigat nos duci spiritu malo? Undè dum quælibet istorum manifestè in anima videntur, nihil potest de eius spiritu Magister dubitare; iuxta tamen regulas, & limitationes infra dicendas.

140 Difficilis est spiritus discretio, si ea ingerantur quæ nobis planè incomperta sunt, & incognita, an bona, an verò mala sint; vel licet bona appareant, mala tamen sunt, sed boni specie contexta: Propterea aiebat Ansel-

mus: 0

P. Alvarez
ubi supra,
induct. 3.

mus: [Discretio enim difficillima est, & cum Spiritus malignus quasi tranquillus agit, ac sine vexatione aliqua corporis assumpto humano spiritu, dicit quod potest; quando etiam vera dicit, & utilia prædicat ad hoc, ut tùm illi in manifestis bonis creditum fuerit, seducat ad sua; iste quippè discerni non potest nisi Dono Spiritus Sancti; non enim magnum est tunc eum dignoscere, cum ad alia devenerit, vel perduxerit, quæ sunt contra bonos mores, vel regulam fidei; tunc enim à multis discernitur: Dono autem Spiritus Sancti in ipso primordio quo multis adhuc bonus apparet, continuò dijudicatur an malus sit.] Hæc Anselmus.

S. Anselm. in
1 ad Corint.
120

141 Ad huiusmodi ergo difficillimam spiritus discretionem, providit Deus Ecclesiæ de gratia discretionis spirituum; quam omninò habentes non indigent instructione; lumen quippè quod per eam infunditur, clarè in ipso exordio veritatem spiritus offert dignoscendam; vndè nec aliquid speciale nobis dicendum restaret, si omnibus hæc gratia concessa fuisset. Cum autem certum sit, non omnes (quoniam & raros) gratiam discretionis habere, ut in tam difficili materia possint procedere, dicendum est primò; quod si quem virum spiritualem, & Dono discretionis ornatum invenire possint, cum eo humiliter dubia animarum (quas gubernant) consulant, aperiendo illi rem, vel in communi, vel in particulari, ut illius gratia possit illis esse in auxilium: Secundò, enixè orent Deum, quem Sapiens vocat *Spiritus ponderatorem*, ut illos ad gubernandas animas sibi commissas illuminare dignetur: Tertio, recurrat ad regulas Sanctæ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, in quibus sufficiens est apparatus ad dignoscendos spiritus: Quarto, consideret effectus, & fines impulsuum, & alias circumstantias, ut ex eis possit veritatem, aut falsitatem spiritus deducere; quamobrem de his aliquid in particulari dicere oportet.

Prover. 6. 16.
21

CAP. XVI.

DE SPIRITU DIVINO, ET DE EIUS
cognitione practica.

Spiritus di- 142 **S**PIRITVS Divinus est: MOTIO INTERIOR QUÆ
vinus. A DEO PROCEEDIT, INSPIRANDO SCILICET NO-

Alvarez ubi BIS, BONVM ALIQVOD COMPLECTI, VEL MALVM EVGERE.
sup. in dist. 7 Hæc motio (vt benè notat Alvarez) est à Deo, vel proxi-
mè, & immediatè per tactum spiritualem suum, quo nos
mover, & tangit, vel mediatè per Angelum, vel per consci-
entiam nostram, vel per propensionem virtutum, quas
in potentijs nostris infundit; & est quidem à Deo, quan-
do ipse absque alicuius ministerio iniicit nobis cognitio-
nem, & desiderium boni. Hæc namque cognitio, & hoc
desiderium, licèt sint a deus intellectus, & voluntatis no-
stræ, tamen prout etiã sunt à Deo illas infundente,
sunt eius impulsus, quibus nos ad bonum impellit.

143 Est etiã hic impulsus à Deo per Angelum
suum, quando scilicèt Angelus ex iussu Dei bona sugge-
rit, & mala fugienda proponit. Et deniquè hic impulsus
est à Deo per conscientiam nostram, quæ excitat nos, vt
secundùm rationem, & virtutem vivamus, atque ab om-
ni malo declinemus.

144 Alièr etiã est à Deo impulsus per fidem sci-
licèt, & charitatem; per iusiones Prælatorum, exorta-
tiones Seniorum, directionem Magistrorum, exempla
Piorum; per prospera, & adversa quæ nobis sanam men-
tem ingerunt, quia his omnibus Deus tanquam admini-
stris vitur, vt nos ad bonum suadeat, & à malo avertat;
quæ omnia meritò impulsus Dei dicuntur.

145 Hic planè divinus impulsus, sive spiritus, si ma-
nifestus sit, facillimè à multis discerni potest; in mani-
festis

festis enim, & certis nulla adest difficultas, in dubijs vero, & in his quæ bona apparent cum mala sint, aut è converso, solum ab his gratiã discretionis habentibus potest in sua causa cognosci, quia vident eum, aut per revelationem concipiunt; à cæteris autem prædicta gratia carentibus, per effectus, & circumstantias in cognitionem causæ deveniendum est; cuius regulam quasi omnibus communẽ tribuit nobis Christus Dominus de Scribis, & Pharisæis loquens, & dicens: *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Matth. 7.

146 Qui ergo sint fructus boni Spiritus, constat per Paulum dicentem: *Fructus autem Spiritus est Charitas, Gaudium, Pax, Patientia, Benignitas, Bonitas, Longanimitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas.* Ad Galat. 5. 22. Fructus boni Spiritus. Quos vulgò Fructus Spiritus Sancti vocamus, & qui inseparabiles comites sunt Divini Spiritus; scilicet CHARITAS erga Deum ardens, & erga proximos officiosa. CHARITAS GAUDIUM internum; hoc est, quod licet facies, vel naturalis genius melancholicus, & tristis videatur, in conversatione tamen se homo exhibeat modestè hilaris, & intimè in spiritu gaudens. Charitas. Gaudium.

147 PAX, non tantum cum omnibus hominibus, verumetiam cum se ipso, scilicet in corde tranquillo locum Deo præparando, cuius factus est in pace locus eius. PATIENTIA, in tolerandis proprijs, & alienis defectibus, & in sustinendis laboribus, infirmitatibus, & persecutionibus. BENIGNITAS, seu affabilitas in commercio, & conversatione hominum absque simulatione, aut hypocrisis. BONITAS simplex, & columbina sine cabilositate, vel secunda intentione. LONGANIMITAS omnis affectionis absque vlla adhesionem; omnia relinquens sine avaritia, aut repugnantia; & si opus fuerit, donans sine poenitentia, & tristitia. MANSUETUDO absque præcipitatione, aut furore, sed tranquilla, quieta, & pacifica. FIDES viva, & simplex in Deo, eiusque altissima providentia. MODESTIA hu-

Continentia milis, non affectata, aut gesticulosa. CONTINENTIA in omnibus superfluis, & nocivis, quæ idem est quam omnimoda mortificatio. Deniquè CASTITAS in omni genere luxuriarum, & delectationum, tam carnalium, quam spiritualium.

148 Hi sunt fructus Divini Spiritus, per quos mereri debet Director spiritum discipuli. Et quia non omnes spiritus prædictos fructus habent manifestos, nec perfectos (pertinent quippè ad consummatam sanctitatem) quamobrem poterat Director de malo spiritu ferè omnes damnare, infra explicabimus modum, quo dignoscendi sint.

*Gerson trac.
de his linis.
ver. Visio à
fals.*

149 Deniquè expertissimus, & valdè pius Cancellarius Parisiensis Monetam veri spiritus in quinque ponderibus docet examinandam: [Est autem (inquit) moneta ista spiritualis tanquam aurea in quinque principalitèr examinanda; scilicèt in pondere, in flexibilitate, in durabilitate, in configuratione, & colore; & hoc secundùm quinque virtutes, ex quibus sumitur argumentum monetæ spiritualis legitimæ: Humilitas dat pondus, Discretio flexibilitatem, Patientia durabilitatem, Veritas configurationem, Caritas dat colorem.] Hæc Ioannes Gerson, qui latissimè harum virtutum effectus quasi signa Divini Spiritus comprobat; & omninò videndus hïc, & in tractatu de discretione spirituum: Ita etiam Cardinalis Turrecremata, & luculentius P. Alvarez de Paz.

*Turrecre-
mat in prol.
Revelat. S.
Birgit.
P. Alvarez
ubi supr.*

CAP. XVII.

DE SPIRITU DIABOLICO, ET DE EIVS cognitione practica.

Spiritus Dia- 150
bolicus.

SPIRITVS Diabolicus est: IMPULSVS, SIVE
INSTINCTVS QVO NOBIS MALVM SVGGERITVR,

UT CVM MENS NOSTRA A CONCVPISCENTIA ABSTRACTA, ET ILLECTA, AD ALIQUOD MALVM, ET LEGI DEI CONTRARIVM APPETENDVM INFLAMATVR. Hic impulsus, five spiritus (vt ait Iacobus Alvarez) non semper est à Diabolo; sed aliquando à Mundo, vel à Carne: Quia tamen hæc sunt ex factione Diaboli, & cum ipso in perniciem nostram conspirant, propterea sub impulsu diabolico comprehenduntur.

Alvarez ubi
supra, in
dist. 8.

151 Interdum igitur nobis suggerit Diabolus per se ipsum, quod à Deo recedamus; interdum nos Mundus impellit, vt eius vanitates & deliria sequamur; interdum Caro pellicit, vt mollia, & sibi amica (licet Deo contraria) desideremus: In his omnibus Diabolus per satelites suos pugnat, vt animam nostram subvertat; in quibus similiter impulsibus carens gratia discretionis in rebus dubijs deliberare non potest; quapropter necessarium est, aliquam ad huiusmodi spiritum discernendum regulam constituere.

152 Et quemadmodum per fructus boni spiritus conferendus est spiritus diuinus, ita etiam per fructus mali spiritus cognoscendus est spiritus Diabolicus: Quosquidem fructus sub nomine operum carnis explicat Paulus dicens: *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitie, contentiones, emulationes, ire, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, commensationes, & his similia.*

Ad Galat. 5.
19.
Fructus mali spiritus.

153 Hæc opera carnis, siue fructus mali spiritus, si in eorum rigoroso, & stricto significato, & gravitate accipiantur, & in aliquo patefiant, nullam in dignoscendo eius spiritu difficultatem habere poterit Director; pertinent quippè ad ea quæ superius diximus de facillima discretionem, quia de manifestè malis, nulla est quæstio, quod à malo spiritu procedant: Si verò in sensu spirituali, &

Sup. cap. 15.
num 138.

pallio boni spiritus cooperti eiusmodi fructus accipiuntur, valdè difficilis cognitionis sunt, & subtilius sunt exponendi.

Fornicatio.
Immunditia.
Impudicitia.
Luxuria.
D. Thom. in
epist. ad Gal.
lat. 5.

154 Igitur per FORNICATIONEM, IMMUNDITIAM, IMPUDICITIAM, & LUXURIAM, quæ iuxta Angelicum Præceptorem vitia sunt, quæ adversus se ipsum homo operatur; in spiritali sensu accepta, observandum est, an sit spiritus qui sub aliquo prætextu affectus est consortio, & conversationi sceminarum, vel proclivis ad eas visitandas sine urgentissima causa, vel ad nimis demorandum in suis domibus, vel aulis Nobilium, vel ad loquendum verba scurrilia, nugatoria, & affectuosa; si deditus sit ad sui ipsius cultum, voluptatem, aut vestium venustatem, & compositionem; & deniquè ad quærendum in omnibus suam delectationem.

Idolorum servitus.
Veneficia.

155 Per IDOLORVM SERVITUTEM, & VENEFICIA, si sint spiritus rebus humanis, & vanitatibus valdè deditis aut munusculis, donis, & cupiditati traditi; cui accedit, si inutilibus peregrinationibus, curiosis, & pretiosis imaginibus immoderatè affecti (viles enim, & moderatæ multum excitant devotionem) vel si cupiunt habere Revelationes, vel ab habentibus assiduè procurant quærere, atque interrogare de statu animarum; de rebus futuris, & contingentibus, vel his similibus.

Inimicitia.
Contentiones.
Emulationes.
Ira.
Rixæ.
Dissensiones.

156 Per INIMICITIAS, CONTENTIONES, ÆMULATIONES, IRAS, RIXAS, & DISSENSIONES, debet intelligi, si sint spiritus mormurantes, quærulosi, qui de nulla proximi operatione sunt contenti, sed omnia mordent, & verba parùm charitativa iactant; si sint arrogantes, vel ament altercationes; si clamoribus, & contentionibus sua defendant; si alios malè æmulentur, & de illorum æstimatione tristentur; aut circa illos verba contemptibilia eruant; si cum alijs rixantur, & romusculis discordiam seminant; si sint novitatum, & fabulationum amici; &

deni-

deniquè si alios despiciant, & se ipsos commendant.

157 Per SECTAM, & INVIDIAM, si sint spiritus singularitatis amatores, qui vias spiritus tritas, & à Sanctis Patribus practicatas, & edoctas despiciunt, sibiq; novas vias, & regulas perfectionis constituunt, quas frequentèr commendant, & communes, planas, securas, & vtitatas, quasi vulgares condemnant; Magistros, & eorum monita irreverentèr tractant; & alios quos vident fervidos, devotos, abstractos, interiores, & pœnitentes invident; quia ipsi omnibus his carere se conspiciunt, atque invidia tacti, optant quod ab alijs contemnantur, & nihil æstimentur.

Sectæ.
Invidiæ.

158 Deniquè, per HOMICIDIA, EBRIETATES, & COMMISSATIONES notandum est, si sint spiritus qui correcti, moniti, vel mortificati, illos qui sic eos monent, corrigunt, & mortificant, odio, vel aversione prosequantur; vel si nimis dediti sint esculentis, & poculentis; si sint inimici Crucis Christi, mortificationis, & pœnitentiæ; si de corporali salute sint valdè solliciti, vel de spirituali negligentes; si sint exteriores, immodesti, & de capiendo Sacramentorum fructu parùm, aut nihil curantes. Deniquè si sint laxitatis amici, inconstantes, dissoluti, vel incompositi.

Homicidia.
Ebrietates.
Commissationes.

159 Hi sunt fructus mali, & Diaboli spiritus: sed quia multi ex prædictis vitijs saltem quoad suggestionem, aut negligentiam in multis spiritualibus reperiuntur; ita ut ferè nullus esset spiritus qui ut bonus posset approbari, dicere oportet quomodò practicè valeat

ea Magister cognoscere; & quando de malo spiritu erunt damnandi qui eis sunt infecti.

CAP. XVIII.

DE HIS QUÆ OBSERVARE DEBET
Magister, ut practicè cognoscat fructus boni,
aut mali spiritus.

160 **S**I omnes à bono spiritu ducti necessariò habere
debuissent omnes fructus boni spiritus; & è
converso: Si omnes malo spiritu infecti habere deberent
omnes fructus mali spiritus, ferè nullum approbare, nec
reprobare possent Directores, cum rarus inveniatur qui
adeò perfectus sit, quod mille imperfectionibus, defecti-
bus, & venialibus peccatis, saltim surreptionis, & omis-
sionis, non sit subiectus, dicente Ioanne, non esse homi-
nem qui non peccet: *Si dixerimus quoniam peccatum non
habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est.*
Affirmat enim Spiritus Sanctus, quod *septies cadet Iustus.*
Et similiter nullus adeò malus est, & pravus, qui aliquod
bonum non habeat, ut probant Chrysostomus, & D. Tho-
mas.

1. Ioan. 1. 8.

Proverb. 24.

16.

S. Chryso-
stomus in Mat-
thai 7.

D. Thom. 2.

2. quæst. 172.

art. 5.

161 Quamobrem non idè quia Magister conspiciat
aliqua ex prædictis vitijs in anima, illicè eam de malo
spiritu damnet: Hæc enim vitia (ut ait Apostolus) sem-
per in concupiscentiæ fomite conservantur, & cum vir-
tutibus concertare non cessant, quia *hæc omnia sibi invi-
cem adversantur.* Igitur attendat diligentèr si prædicta
vitia, aut vnum tantum voluntariè, & deliberatè in ani-
ma persistant, cum quibus illa velit spiritualia exercitia
vnire, & si dùm vitio vitetur, apparere vult spiritualis, &
sancta: In quo casu malum habere spiritum dubitari non
potest.

Ad Galat. 1.

19.

162 Si autem quamvis plura habeat vitia, licèt vo-
luntaria, vel vnum tantum; ea tamen vincere, & superare
pro-

procurat, & oratione, mortificationeq; se adiuvet, licet interdum ob suam fragilitatem prolabatur, non venit de malo spiritu damnanda; quia malus spiritus non impellit ad superanda vitia, & ad acquirendas virtutes; sed ad destruenda sancta opera, & vitia occultanda. Si verò anima nihil curet de extirpatione vitiorum, quinimò, & pabulum semper eis ministrer, vel vitia occultet, & disimulet, proculdubio à malo spiritu ducitur, & gubernatur.

163 Sed obijcere poterit Magister, quod ferè impossibile est vitia cognoscere, si anima ea abscondit, & occultat; quamobrem regula prædicta nequit ad praxim reduci. Huic obiectioni alibi aliquantulum satisfacimus; nunc verò latius ad satisfactionem obiectionis sermonem protrahamus. Non est omninò impossibile simulationem animæ cognoscere; ad quod D. Thomas triplicem affert industriam, quibus simulatio manifestari possit, difficillimum quippè est, quod fictio, & fallacia diù possit latere, quin verbis, & factis aliquantulum non pateat, quia causa nequit non parere effectus sibi consimiles.

*Supra cap. 5.
n. 32.*

*D. T. hom. in
Matth. 7.
lect. 18.*

164 Prima ergo industria est, quod eos Magister subito reprehendat, humiliet, & aliqua verba paululum contumeliosa, vel despecta misceat, quin det illis tempus ad deliberandum, & cautè attendat ad eorum vultus, & ad primos animæ motus, quia quod intrinsecus latet, manifestabunt exterius; ad quod aludere potest illud Proverbiorum: *Quomodo in aquis resplendent vultus profipientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus.*

*Proverb. 27.
19.*

165 Hæc industria absolutè sumenda non est, quia etiam boni spiritus, repentina reprehensione contacti possunt etiam exterius inquietari; sed inter bonos, & malos erit discrimen, quod boni reprehensi, statim humiliantur; mali autem in iram, & superbiam eriguntur. Sed si adhuc mali fingere sciant, & dissimulare; attentè
obser.

observet, si postquam humiliter defectus suos recognoscunt, hilares vultu remaneant: Boni namque licet aliquantulum erubescunt, manent tamen sereni, & hilares: Mali verò è converso, licet se humiliari disimulent, postea manent tristes, melancholici, & confusi, atque in eorum oculis, iracundia, & amaritudo detectæ falsitatis, manifestè percipitur.

166 Secunda industria est, attentè eos considerare in tribulationibus, & malis quæ inveniant eos nimis; hæc enim sunt cothicullæ, seu lydiij lapides, quibus aurum virtutis ab ære falsitatis segregatur; vnde ait Ecclesiasticus: *Vasa figuli probat fornax, & homines iustos, tentatio tribulationis.* Et infra: *Est amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis.* Malus in tribulationibus deficit, irascitur, superbit, conquæritur, & maledicit, attribuendo secundis causis laborem quem perperit: Bonus verò humiliatur, fulcitur, roboratur, sustinet, & anihilatur, Deo tanquam suorum vindici peccatorum ærompas quas patitur tribuendo; quamobrem gratias agit, quod tam suaviter, tamq; paternè eum corrigat; & si non hilaris, conformis tamen divinæ voluntati se exhibet.

167 Tertia industria est, eos observare, dum ea quæ ardentè cupiunt, assequi non valent; imò adversus eorū captum, & voluptatem res eveniunt, quia mali contristantur nimis, & iracundia, & dolore tabescunt; & è converso, si prosperè, & secundum eorum desiderium res contingant, per immoderatam læticiam foras effunduntur, quin ad interiora conversi grates Deo referre studeant; sed quasi arundines vento agitatae ad quemlibet eventum deflectuntur. Iusti autem quæcumque illis eveniant, æquali animo accipiunt; nec lætis extolluntur, nec tristibus concidunt, sed in omnibus Deo gratias agentes cum patientissimo viro exclamant; *Si bona suscepimus à Deo,*

Deo, quare & mala non suscipiamus? Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum. Iob 1. 21. & cap. 2. 12.

168 In his igitur primis motibus, ac mutationibus vultuum, quibus repente tanguntur homines, manifestus proculdubio fiet latens eorum animus; & planè nullos ferè erit qui se ita possit prævenire, quod per repentinam probationem non capiatur: Æqualitas quippè, & in omnibus stabilitas, non stultis, sive hominibus mali, aut ficti spiritus; sed iustis tantùm, & bono spiritu præditis concessa est; scriptum est enim *Homo Sanctus in Sapientia manet sicut Sol, nam stultus sicut Luna mutatur.* Eccl. 1. 7. 12.

169 Si ergo clarè, vel per has coniecturas cognoverit Director, quod fructus mali spiritus, vel eorum quemlibet aliquis habitualitèr habeat; & vel tenacitèr defendat, vel victoriam ab eis reportare nolit, de malo spiritu eum poterit condemnare: Debet tamen priùs, statum illius observare; nam si est anima adhuc in tyrocinio perfectionis constituta, aut parùm profecta, nequit omnes fructus boni spiritus habere, neque omnes mali spiritus eradicare; sufficit enim quod respectivè debellare vitia, & acquirere virtutes satagat, licèt nondùm adeptas (quinimò & rebelles passiones) habeat.

170 Si autem anima in alto perfectionis gradu constituta sit, vel se constitutam esse puret, & aliqui ex prædictis fructibus mali spiritus habitualitèr habeat, & voluntariè admittat; absque dubio illussa, & à malo spiritu ducta est; arbor quippè illa iam est in statu bono, & perfecto, & arbor bona (divina attestante veritate) non potest fructus malos facere. Ex hinc debet philosophari in cæteris statibus, & eventibus, nolens in omnibus statibus quod animæ vitijs careant, dummodò ea corrigant, & superare procurent; sola enim contumacia, & magna negligentia, aut tenacitas in illis defendendis, vel simu-

latio in eis conservandis, à malo spiritu procedunt: In perfectis verò, nullus malus fructus habitualiter, & voluntariè admissus debet conservari; contrarium enim est evidens mali spiritus signum.

171 Deniquè aliud est signum imperfecti, & mali spiritus, nempe quod anima sit gesticulosa, vel demisso capite, & detorto collo incedat, frequentèr suspiret, supercilia contrahat, verba affectata devotè eiaculet, de Deo, & rebus supernaturalibus incongruè, & quasi ex prurigne loquatur, aut se ad loquendam offerat; instrumenta poenitentiae publicè deferat; de mortificatione, & vite austeritate se iactet, publicè in angulis platearum extra oratoria, & Ecclesias oret, & his similia, quæ sunt evidentiissima signa hypocrisis, & falsi spiritus; quia bonus spiritus amat nesciri, & pro nihilo reputari; caput erigit, & oleo lætitiæ ungit; faciem suam lavat, ne videatur hominibus ieiunans; orat Patrem in abscondito; & deniquè soli Deo patere, & hominibus latere procurat.

CAP. XIX.

DE SPIRITV HVMANO, ET DE EIVS
cognitione practica.

Spiritus hu-
manus.

Alvarez ubi
supra in au-
pion.

172 **D**VPLEX est sententia Mysticorum circa hu-
mani spiritus quidditatem: Aliqui volunt
quod sit, IMPULSUS, SIVE INSTINCTVS, QUI A NATVRA
IAM ORIGINALI PECCATO INFECTA EMANAT. Qui tamen si
à gratia non excitetur, neque ab adversario moveatur,
de se quasdam cogitationes, & quasdam desideria partu-
rit, quibus homo ad corpori amica, & congrua movetur;
enim amat, & quietem corporalem; querit curiosa ha-
bere, & pulchra; & exhorret vilia, & aspera; respicit tem-
poralia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno,

irritatur levis iniuriæ verbo, cupida est, & libentiùs accipit quam donat, amat propria, & privata, inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, & ad vanitates, & discursus; libentèr aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: totum agit propter lucrum, & commoditatem propriam; nihil gratis agere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, aut favorem pro benefactis consequi sperat, & multum ponderari sua gesta, & dona concupiscit; gaudet de amicis multis, & propinquis; gloriatur de nobili loco, & ortu generis; aridet parentibus, blanditur divitijs, applaudit similibus, de defectu, & modestia citò conquæritur, omnia ad se reflectit, pro se certat, & arguit; appetit scire, & nova, & secreta audire; vult exterius apparere, & multa per sensus experiri; desiderat agnosci, & sapere; vnde laus, & admiratio procedit.

173 Dicunt etiam, quod spiritus humanus quatenùs à Deo, & ab Angelis, & à lege naturæ, & charitatis allucitur, suscipiendus est: quatenùs à spiritu Diaboli, & Mundi, & Carnis impellitur, respiciendus; & quando à se ipso loquitur, circumspectè examinandus; nam quærit interdum quæ legi Dei contraria sunt, vt cum in die ieiunij ante horam assuetam cibos petit. Interdum poscit ea quæ divinæ legi non adversantur, scilicèt recreationes, & commoditates: Interdum deniquè necessaria postulat, & ea sine quibus (supposita humana necessitate) corpus suas functiones exercere non potest, suo iure vtens concupiscit.

174 Hic humanus spiritus (vt ait S. Ignatius de Loyola) difficillimè cognoscitur, quatenùs ab instinctu Dei, & adversarij nostri secernitur; nam cum veluti medius sit inter duos prædictos instinctus, si in bonum inclinat, bonus, & divinus creditur: Si verò in aliquid minus licitum, ab spiritu maligno profectus reputatur. Non

S. Ignat. de
Loyola de
re ul. ad
plen. spirit.
regul. 8.

tamen semper ita est, sed ipse interdum ex his bonis quæ audivit, ut consona rationi amplectitur; interdum verò iuxta instantem corporis necessitatem in congrua naturæ declinat.

175 Hic spiritus in his quæ sunt virtutis, & perfectionis, comes est individuus prudentiæ carnis; omnia cum se ipso, & non cum divinæ gratiæ efficacitate meretur; inde sequitur, esse mediocritatis amicum, nec ad sublimes, & heroicæ virtutes aspirat, sed in quadam via communi se continet: In operibus exterioribus, non Dei gloriam, & beneplacitum, sed se ipsum quærit: In oratione petit temporalia magis quam spiritualia; vel spiritualia propter proprium commodum: & denique spiritus humani est proprium, in omnibus se ipsum quæret; & omnia quæ sibi opportuna videntur, specialitèr postulare.

176 Hæc sunt quæ de humano spiritu profert hæc sententia; quæ licet ad spiritum imperfectum pertinere videantur; quis ambigat quod sint propria, & peculiaris spiritus Mundi, & Carnis, quos pertinere diximus ad diabolicum spiritum? Hæc quippè, & alia ab Apostolo inter opera carnis annumerantur; nam quid aliud producit caro nostra per peccati contagionem corrupta, nisi ordinem iustitiæ, & rationis pervertere, sibi tribuendo iniquo iure, quod æquo iure Deo debetur? Nonne melius amor proprius, quam spiritus humanus vocari debet? Ipse est tinea, & erugo bonorum operum, noverca virtutum, & nequissimi ignea sagitta: Ipse furtim introducitur, sensim crescit, & tardè expellitur: Ipse in nobis metipsis occultè latet, difficilè cognoscitur, & difficilè à Directore discernitur: Propterea nimis invigilare debet, ne discipulus à prædicto spiritu ducatur.

177 Sed licet in prædicto sensu acceptus spiritus humanus difficilis admodum sit discretionis, longè difficilioris

lioris est in vero, & priori sensu acceptus; quem exponit sententia Gerlonis, & aliorum, qui per spiritum humanum intelligunt IMPULSUM ILLUM, SIVE MOTUM, QVO CIRCA RES SUPERNATURALES HOMO A SE IPSO MOVETUR, FALSO PUTANS, SE A DIVINO SPIRITU MOVERI.

*Joan Gerson
de discret.
spirit.*

Multi quippè putant, se à Deo moveri, inspirari, aut præcipi ad aliquid agendum, cum revera à se ipsis, & à suo proprio amore, aut à propria inclinatione moventur; & sæpè putant Revelationes, Visiones, Locutiones, & alia supernaturalia à bono spiritu recipere, cum verè, & realitèr sint suasiones propriæ imaginationis, & motiones sui humani spiritus, quæ longè difficiliùs cognosci possunt, quam motiones, & effectus quos producit amor proprius, & spiritus humanus, iuxta priorem sententiam acceptus. Propterea ad huiusmodi cognitionem alta observatio, & vigilantia opus est; sicut & nobis necessarium aliquam regulam pro eius discretione constituere.

178 Igitur sciendum est, quod omnes passivæ, & extraordinariæ communicationes, quæ à bono spiritu procedunt, quasi à supernaturali agente productæ, efficacissimè imprimuntur in animæ potentijs, quæ ex vi supercedentis impulsus manent quasi oppressæ, & vulneratæ; & non solum manent efficacitèr excitatæ ad opus, sed quasi subundæ, & irritatæ; ex qua validissima infusione, mirabiles gignuntur effectus, quibus anima absque habitatione, vel timore clarissimè percipit, non sua facultate, sed divina virtute fuisse motam; & licèt interdum eiusmodi intelligentiæ reflexione careat, percipit tamen in suis potentijs quasi plenitudinem exuberantem, qua ad aversionem creaturarum, & conversionem in Deum, & ad egregia opera impellit. Hæc motio, excitatio, aut impulsus, qui à Mysticis solet vocari donum excitationis, omnes favores supernaturales, & omnes motus infusos magis, minusve comitatur, quin unquam sit huius regulæ

genè.

generalis exceptio; sicut nulla etiam datur visio infusa, & illusio Dæmonis, in quibus non adsit etiam vehemens incitatio ad malum; quæ licet interdum clam lateat, breviter tamen manifestatur, & tuos malos producit effectus.

179 Hac regula nunquam fallere potest Magistrum, tam in impulsibus boni, & mali spiritus, quam in impulsibus ab humano spiritu productis: Quamobrem observare debet diligentè, si Visiones, Revelationes, &c. hos effectus bonos habuerint, vel malos producant, & cum prædicta efficacia, & novitate, atque immutatione spiritus; vel si nullos pariat, sed eos tantum qui communi cursu, & per ordinariam, & fervidam meditationem oriri solent; quia si primi generis sint, erunt à bono spiritu; si secundi generis, à malo, & diabolico; & si tertij generis, ab spiritu humano, & propria imaginatione, & passione.

180 Hac generali regula quæ nullam habet exceptionem, omnes spiritus circa res infusas, & extraordinarias, quæ frequentè torquent animos Directorum, poterit Magister facillimè distinguere, & cognoscere; & hæc quidem practicè, nonnullas fallacias, & imaginationes quotidie forsàn deteger, & manifestabit; nam adhuc in delirantibus, imaginativis, vel à Dæmone possessis, pusillanimis, & scrupulosis, semper ex modo motiovis, & ab eius effectibus indicatio sumenda est; in nullo quippè istorum, si motio sit supernaturalis, & penitus infusa, absunt prædicti efficacissimi effectus.

CAP. XX.

DE GRATIA LINGUARVM,

OCTAVA ex gratis datis.

181 **O**CTAVA gratia vocatur à Paulo GENERA
LINGUARVM Circa cuius quidditatem inve-
nio duplicem sententiam: Prima est, quod hæc Lingua-
rum gratia sit QUIDAM HABITVS INFVSVS, QVO FACILI-
TER HOMO OMNIVM GENTIVM LINGVIS, ET IDIOMATE
LOQUITVR. Hæc gratia Linguarum prænuntiata fuit per
Isaiam Prophetam, iuxta sensum Nazianzeni, Chri-
stostomi, Cyrilli, Tertuliani, Epiphani, & Haymonis sic di-
centem: *Quoniam in alijs linguis, & in labijs alijs loquar
Populo.* Et Psalmista de Apostolis loquens cecinit: *Non
sunt loquellæ, neque sermones, quorum non audiantur voces
eorum.* Et Apostoli omnes simul, & Discipuli, huiusmodi
facilitatem loquendi varijs Linguis per Donum Sancti
Spiritus in die Penthecostes acceperunt, quando illis ap-
paruerunt dispersitæ Lingux tanquam ignis, seditq; su-
pra singulos eorum; & ex ipso loco Actuum Apostolorum
constat, quod *acceperunt loqui varijs Linguis, prout Spiri-
tus Sanctus dabat eloqui illis.* Et ipse Dominus de his qui
crediderint, tanquam signa dedit, quod *Linguis loquen-
tur novis* Quem Linguarum diversarum usum etiam de
se facetur Paulus, scribens Corinthijs: *Grattas ago Deo
meo, quod omnium vestrum Lingua loquor.* Quam obrem
hæc sententia verior est; scilicet, gratiam Linguarum
consistere in facilitate infusa loquendi Linguis omnium
gentium; & hæc sententia est (1) Ambrosij, (2) Augusti-
ni, (3) Chrsifologi, (4) Gregorij, (5) Leonis, (6) Cyrilli
Hierosolymitani, (7) D. Thomæ, & aliorum; quos se-
quuntur, & referunt (8) Suarez, (9) Lorinus, & alij.

Gratia Lin-
guarum.S. Gregor. Na-
zian. & erat.

44.

S. Chrsifost. in
Isia.S. Cyrill. ibi.
Tertulian.5. cont. M. v. o.
ca. 8.S. Epiphani-
de varis.Marci con-
sul. 11. 18.Haymon in
1. ad Corint.

14. 18.

1. ad Corint.
14. 21.

Psalm. 18. 4.

Act. 2. 4.

Marc. 16. 17

1. ad Corint.
14. 18.

(1) Serm. 62.

S. Epist. 33.

(2) Tract. 93

in Jean.

(3) Serm. 83.

(4) Homil.
30 in Evang.(5) Serm. 1.
de Penthec.(6) Catach.
17.(7) In 1. ad
Corinth. 14.
le. 1.(8) Deside,
dis. 8. p. 6. 2.
num. 7.(9) In Act.
Apost. cap. 20.
vers. 40.

• Secun-

182 *S. Basil. Se-
leuc. de SS.
Innocent. b.
tom. 6. iuris.
S. Chrsost.
apud Lorin.
ubi supra.
S. Cyprian.
Serm. de Spi-
ritu S.
OEcumen.
apud Lorin.
ubi supra.
Arator lib. 1
in Act. A-
post. 2.
Dionys Car-
thus. in Act.
Apost. 2.
Viguer. lib
inter. cap. 9.
S. 1. vers. 8.* Secunda sententia est Basilij Seleucien-
sis, Chri-
stus mi, Cypriani, OEcumenij, Aratoris, Dionysij Car-
thusiani, Viguerij, & aliorum, afferentium, gratiam Lin-
guarum constitutam fuisse in eo quod loquentes Aposto-
li, & Discipuli in suo Idiome Hebræo, ab omnibus di-
versi Idiomatis gentibus, quasi in eorum singulari Idio-
mate loquerentur, perfectè intelligebantur; quod pro-
bant, quia prædicante Petro, illicò, ac huiusmodi gra-
tiam accepit, pluribus hominibus, qui ex omni regione
quæ sub Cælo est, ibi erant congregati, adedò ab illis
omnibus fuit comprehensus, & intellectus, quod ex eis
circitè tria millia conversi sunt. Ex quo inferitur, quod
vnico tantùm Idiome loquutus fuit Petrus, in quo om-
nes diversi Idiomatis eum plenè intellexerunt; alioquin
toties in singulis Idiomatibus repetere debebat senten-
tias, & verba, quoties necessarium fuisset, vt singuli in
suo Idiome loquentem perciperent; quod sanè invero-
simile, & ferè impossibile est, quia neque tempus, neque
vires suppetere poterant; quamobrem necessarium erat
in vno Idiome prædicare, quod omnes intelligerent.

*Thom. Bosius
de sign. Ec-
cles. lib. 6.
cap. 5.
Lorinus in
Act. Apost.
cap. 2. vers. 4.*

183 Ad hunc modum visi sunt habuisse hanc gra-
tiam Franciscus Xaverius in Iaponia, Ludovicus Ber-
trandus, & Martinus Valentinus in India Occidentali; &
superioribus temporibus Vincentius Ferrarius, vt affert
Thomas Bosius; quibus addere possumus Bernardum in
Concilio Florentino; Antonium Patavinum, Ephrem Sy-
rum, & Pastorem Liburnum Romæ suscitatum, vt refert
Lorinus.

184 Dionysius Carthusianus hanc gratiam compa-
rat exemplo Mannæ, cuius in se ipso non erat varius sa-
por, sed in gustantium gutture variè sapiebat; sic gratia
Linguarum, licèt vnico Idiome, & non vario contenta
esset, in audientibus tamen diversos habebat sonos, &
cuilibet suæ propriæ Linguae, & Idiome concordabat:

Quod

Quod difficillimum valdè est intellectu; nam vel in distantia intermedia linguæ loquentis, & aurium audientium diversis accidentibus verba induebantur, quod non est verosimile; vel licèt idiomatici Hebræo verba responderent, omnes illud, quamvis extraneum, intelligebant: Sicut evenit multis, tam fœminis, quam idiotis, qui linguam latinam intelligunt, licèt eam penitus loqui nesciant; & hoc verosimilius videretur, nisi Sacer textus expressè contradiceret dicens: *Nonnè omnes isti qui loquuntur Galilei sunt? Et quomodo nos audimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus Persæ, & Medi, Elamitæ, &c.* Ex quibus verbis clarè constat (iuxta hanc secundam sententiam) quod vnica verba varijs accidentibus, & sonis induebantur.

185 Sed quidquid sit, hanc sententiam improbant ferè omnes Patres, & præcipuè Nazianzenus; & meritò: [Nam si hunc modum sequamur (verba sunt Gregorij) eorum potiùs qui audiebant, quam qui verba faciebant, hoc miraculum fuerit; & iuxta posteriorem sensum eorù qui loquebantur, qui etiam remulentiæ insimulantur, haud dubiè quia ipsi spiritus afflatu novi miraculi aliqui circa voces designabant.] Hæc enim non esset gratia Linguarum, sed potiùs gratia intelligentiæ in audientibus, & in ipsis, & non in Apostolis propriùs miraculum patraretur.

186 Sed hanc duplicem sententiam conciliant Ambrosius, Augustinus, Leo, Chrisologus, Cyrillus Hierosolymitanus, D. Thomas, Cayetanus, Lorinus, & multi alij, in hunc modum; videlicèt, quod sæpè Apostolis contingeret, quod dùm ad eorum conciones diversarum Linguarum homines simul acurrebant, ne molesta repetitione sermonis sibi, & audientibus essent onerosi, ea quæ ipsi Hebraicè, vel vno idiomatico proferebant quibuslibet diversi idiomatici hominibus, in proprio vnus-

S. Gregor Nazianzen. *eras.*
44.

S. Ambrosius
ubi supra.

S. Augustin.
ubi in ra.

S. Leo ubi
supra.

Chrisolog.
ubi supra.

S. Cyrill. ubi
supra.

D. Thom. 2. 2
q. 176. art. 1.
ad 2.

Cayeta ibi.

Lorin. ubi
supra.

cuiusque idioma verba sonabant; & tunc non fiebat per gratiam Linguarum in prædicantibus, sed per gratiam intelligentiæ in audientibus. Quoties autem Apostoli, & Discipuli in Populis labij vnus in diversis Regionibus prædicabant, illarum gentium proprium idioma facilitè, & perfectè loquebantur, & hæc erat propriè gratia Linguarum, vt expressè tenet M. Maria à Iesv.

M. Maria
ab Agreda
p. 3 n. 225.

187 Hæc gratia Linguarum strictè sumitur pro externis vocibus, & facilitate loquendi diversas Linguas, non verò intelligendi quæ ipse homo loquitur, nec ea interpretandi, quia hoc pertinet ad gratiam sequentem, quæ dicitur interpretatio sermonum; quia vt ait D. Thomas: [Aliquando aliqui moventur à Spiritu Sancto loqui aliquid Mysticum, quod ipsi non intelligunt; vndè isti habent Donum Linguarum.] Vndè Donum Linguarum strictè contrahitur tantum ad loquendas diversas Linguas; & hoc modo inferior est Prophetiæ, & interpretationi sermonis: Si verò cum hac coniugatur, inferiori illi est Prophetia; omnia hæc exponit Apostolus dicens:

D. Thom. in
1. ad Corint.
14. 16. 2.

2. ad Corint.
14. 5.

Nam maior est qui prophetat, quam qui loquitur linguis, nisi frictè interpretetur, vt Ecclesia & discationem accipiat. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero nisi loquar vobis, aut in revelatione, aut in scientia, aut in prophetia, aut in doctrina? Tamen quæ sine anima sunt vocem dantia, siue tibia, siue cithara, nisi distinctionem sonituum dederint; quomodo scietur id quod canitur, aut citharizatur? Etenim si certam vocem det tuba, quasi præparabit se ad bellum? Ita & vos per linguam, nisi manifestum sermonem dederitis, quomodo scietur quod dicitur? Eritis enim in aera loquentes.

D. Thom. in
1. ad Corint.
e. 13. 16. 3.

188 Hæc gratia concessa fuit omnibus Apostolis, & Discipulis in die Penthecostes, & multis alijs in primitiva Ecclesia, vt tenet D. Thomas; & non repugnat posse

clar.

elargiri in quolibet sæculo; præcipuè his qui in instructio-
ne, & conversione gentium quæ innumeris Linguis lo-
quantur, laborant. Quamvis enim Apostolus dicat, quod
Lingue cessabunt; hoc intelligendum est (ait D. Thomas)
in futura gloria: [Quilibet enim ibi quamlibet Linguam
intelliget; vndè non erit necessarium varijs linguis lo-
qui.] Idem tenent Chrysostomus, Ambrosius, Anselmus,
& ferè omnes. Sed licèt non repugnet Deum posse hanc
gratiam in omni sæculo concedere; sed (vt dicit Lori-
nus) [iam non est necessarium hoc Donum tanquam or-
dinariom.] Et infra: [Sed neque Prædicatoribus nostris
(Iesuitis) nunc in orbe novo concedi id videmus.] Regu-
laritèr in eis reducitur hæc gratia ad facilitèr discenda
tot, & tanta idiomata, quibus in illis novi orbis partibus
vrentur.

189 Circa hanc gratiam quasi raram, & isce tempo-
ribus non visam, nihil ad instructionem Directoris ferè
nobis dicendum venit, quod propriè ad hanc gratiam
possit pertinere. Nihilominùs illi evenire continget, quod
aliquam videat sceminam, vel hominem rusticum, aut
idioram, loquentes latinam linguam, vel aliam à suo
idiomate alienam (vt aliquando visum est) in quibus de-
bet Director cautissimè procedere, & possunt reduci ad
duo personarum genera; videlicèt spiritualium, & non
spiritualium: Si igitur sint personæ non spirituales, & vi-
deantur interdùm loqui latinè, vel alia lingua quam nul-
latenùs didicerunt, diligentèr attendat si ea quæ loquen-
tur sunt Prophetiæ, vaticinia, superstitiones, vel doctri-
næ in ordine ad mores, sive ad politicam, vel alia huius-
cemodi; quia timere debet, eos esse à spiritu Phithone
possessos, & energumènos, vt Paulo contigit Philippijs
cum quadam puella, quæ (teste Cayetano) habebat spi-
ritum loquentem, & prophetantem, cui Apostolus ab ea
exire precepit; ad cuius integram instructionem recur-

*1. ad Corint.
13. 8.
D. Thom. ubi
supra.*

*S. Chrysost.
in 1 ad Co-
rinth 13
S. Ambros.
ibid.
S. Anselm.
ibid.*

Actor. 16. 17

Infra tract.
6. cap. 6.

rat Magister ad ea quæ infra dicemus de energumenis,
& de eorum signis.

190 * Si autem sint spirituales personæ, & in se perci-
pianz facilitatem loquendi linguam latinam, vel aliam
quam non didicerunt; observet Magister si ad huiusmo-
di loquelam adsit necessitas, aut evidens utilitas; puta in
casu instructionis alicuius cathecumeni nescientis, neque
intelligentis aliam linguam, nisi eam quam illa persona
extra morem suum tunc loquitur; ut si sit Germanus, &
nullus sit qui ad eius instructionem Germanicam lin-
guam sciat, aut intelligat, quia tunc in hoc strictissimo
casu potest gratia esse vera (licet hoc rarò contingat, nisi
in partibus remotissimis) etiam observare debet, si fre-
quentèr, & passim proferant loca Scripturæ, vel Sancto-
rum sententias; maximè si sint fœminæ, cuiuscumque
status sint, & conditionis, quia in his valdè suspecta est
gratia, & sæpius observatum est, huiusmodi personas
esse energumenas, & à malo spiritu possessas, ut postmo-
dum compertum est; nam licet Deus possit hanc gra-
tiam ad libitum elargiri, rarò tamen eam concedit;
quod enim frequentèr facit cum viris, & fœminis valdè
spiritualibus, est, eis præbere ad suum profectum, & per-
fectionem intelligentiam verborum Sacræ Scripturæ, &
latine linguæ; sed idem spiritus si ex Deo est, illos im-
pellit, ne publicè, & coram alijs latinè loquantur; & licet
sententias Scripturæ referant, eas propria, & materna
lingua proferant; alioquin de malo spiritu arguendi sunt,
& à Magistro reprehendendi, & prohibendi ne amplius
latinè loquantur, sed quod humilitèr taceant,
& ab alijs discant doctrinam
veritatis.

CAP. XXI.

DE GRATIA INTERPRETATIONIS
sermonum, nona, & ultima ex gratis datis.

191 **N**ONA, & ultima gratia vocatur à Paulo INTERPRETATIO SERMONVM. Circa cuius intelligentiam, & quidditatem etiam variant Doctores. Theodoretus, Baronius, Lorinus, & multi alij, quos refert, & sequitur Petrus Srebartius, volunt, gratiam interpretationis Sermonum nihil aliud esse, quam id quod Apostoli, aut Discipuli in vno idiomate prædicabant, in aliud vertere, & traducere; sicq; Petrus Apostolus vsus est Marco Interprete, vt refert Eusebius Cæsariensis; & Paulus, Tito, vt est apud Hieronymum. Quamobrem septuaginta viri illi qui apud Tholomæum Bibliam in suo idiomate transtulerunt, septuaginta Interpretes vocantur.

192 Sed D. Thomas varijs in locis inquit, quod gratia interpretationis Sermonum, non tantum pertinet ad meram manifestationem, aut versionem Sermonis, quod proprius est gratiæ linguarum; sed principaliter ad manifestandum, & exponendum sensum mysticum verborum, & quod ad interpretandum arduum erat: & vt alibi ait, hoc fit tripliciter: [Primò ad instruendum intellectum, quod fit, dum aliquis sic loquitur, quod doceat: Secundò ad movendum affectum; scilicet, vt libenter audiat verbum Dei, quod fit, dum aliquis sic loquitur, quod auditores delectet: Tertiò ad hoc quod aliquis amet ea quæ verbis significantur, & velit ea adimplere; quod fit, dum aliquis sic loquitur, quod auditorem flectat.] Hæc D. Thomas.

193 Ex cuius doctrina deduci potest hæc definitio, nempe, quod sit HABITVS INEVSVS, QVO HOMO NON SO-

Gratia interpretatio-
nis Sermonum.

Theodor. in
1. ad Corint.
14.

Baron tom. I
Annal.

Lorinus in
Acta / post. 2
vers. 4.

Petr. Srebar.
in 1. ad Co-
rint. 14.

Euseb. Cæ-
sarin. lib. 3.

hist. cap. ult.
S. Hieronym.
Epist. 150.

quæst. 11.

D. Thom. in
1. ad Corint.
14. l. 2. c. 2.

1. 2. q. 111.
art. 4.

D. Tho. 2. 2.
q. 177. art. 1.

LVM PENETRAT MYSTICVM, ET ARCANVM SENSVM VERBORVM SACRORVM, SED ETIAM ALIIS INTERPRETARI, ET EXPLANARE POTEST, SAPIENTER, VENUSTE, ET EFFICACITER. Hæc gratia distinguitur à Donis Sapientiæ, & Scientiæ, quia hæc ordinantur ad propriam habentis dispositionem, vt benè moveatur per instinctum Spiritus Sancti in his quæ credere debet, aut non credere; gratia autem hæc ordinatur ad proximorum eruditionem, & profectum. Distinguitur etiam à gratijs gratis datis Sapientiæ, & Scientiæ, quia vt ait D. Thomas: [Gratia Sermonum habet speciales quasdam rationes movendi ad fidem; & idè ponitur specialis gratia gratis data]

194 Hæc gratia regularitèr conceditur viris Apostolicis, Doctoribus, & Magistris, & his quibus competit munus docendi, & prædicandi, licèt alijs etiam possit concedi iuxta divinum beneplacitum: Propterea hæc gratia interdum foeminis conceditur, vel (vt ait D. Thomas) [potest concedi privativè ad vnum, vel paucos familiaritèr colloquendo.] Quod intelligi debet respectivè ad sexum; id est, vt foeminæ foeminis instruant, & colloquantur; non viris, propter pericula superius dicta.

195 Doctoribus autem, & omnibus quibus competit ministerium prædicandi, & docendi, suadeat, quod novas doctinas fugiant, & à subtilibus discursibus, & questionibus abstineant; Scripturam Sacram iuxta usum Ecclesiæ, & Sanctorum Patrum expositionem interpretentur; quorum sententias recitent, & venerentur; quia non sine ingenti cordis dolore videtur quorundam animositas, qui Sanctorum Patrum sententias (quasi audientibus prolixas, vel onerosas) referre nolint; & interdum iocrepare non formident; credentes potius suo præsumptuoso acumini, quam venerabili admodum auctoritati Sanctorum, qui Petro attestante: *Spiritu Sancto inspirati loquuti sunt.*

Circa

196 Circa res mysticas (si quospiam ex Directoribus ducat) moneat, ne animabus tribuant, scribant, aut evulgent doctrinas novas, vias singulares, vel diversas ab his quæ à temporibus nascentis Ecclesiæ Doctoribus edoctæ, & in praxim deductæ sunt; neque in via spiritus compendia periculosa, aut abbreviata, vel potius præcipicia, inveniant, effingant, vel commententur; sed communi, & trito gressu per vias Purgativam, Illuminativam, & Vnitivam, & per pias meditationes, & considerationes ipsi accommodatas secundum statum animarum respectivè sibi commissas animas deducant: Poterunt tamen, si aliquid non contrarium doctrinæ Catholicæ, aut Sanctis Patribus, & Doctoribus, illos experientia doceat, & vel validis fundamentis, vel receptis doctrinis comprobaverint, simplici, & non tenaci animo docere, se ipsos melioris intelligentiæ correctioni subiuciendo; quia tunc non per proprium captum, sed per rationem, & auctoritatem ducuntur.

TRACTATUS QUINTVS.

DE FAVORIBVS SVPER-
NATVRALIBVS, ET INFVSIS,
EORVMQVE MIRABILIBVS EFFECTIBVS,
ET DE PRACTICA ILLORVM
DOCTRINA.

RORSVS trepidare poterat calamus, hanc materiam vnde quaque difficilem aggrediendo, quandoquidem Deus, cuius natura bonitas, tot, & tantos amicos suos cumulare dignatur favoribus, quod nullus humanus intellectus eos enumerare sufficiat, neque ab alio quam ab eorum Auctore comprehendere possunt; quamobrem nobis dicendum restat cum Psalmista Regio: *Veni in altitudinem Martis, & tempestas demersit me.* Cum igitur difficillimum sit, eorum speculari effectus, longè difficilius erit, eorum perpendere causas: sed cum ab Apostolo scriptum sit, quod divisiones gratiarum sunt quæ Deū tanquam nitidissimum fontem agnoscunt, à quo mirabilium effectuum ribuli scaturiunt, inquit: *Hæc omnia operatur vnus, atque idem spiritus, dividens singulis prout vult.* Cuius stillantes lymphæ aequalitèr humani cordis telurem irrigarent, si in eo dispositionem invenirent, quoniam non est personarum acceptor Deus: Vndè cum prædictorum favorum Auctor, & principalis causa comperta sit, eorum instrumentalem causam, signa, & effectus (Deo ipso annuente) investigare conabimur; doctrinamq; securam, atque à Catholicis Patribus, & Doctoribus mysticis exceptam offerentes, favorum quidditates, subiecta, modos, tempora, impulsus, motiva, & cætera quæ

Psalm. 68. 3.

1. ad Corint.
12. 15.

quæ ad eorum discretionem, conservationem, aut abdicationem spectant, facili, & aperto stylo explicare curabimus. Fax sit Deus suo divino lumine nostrum irradiare intellectum, quo spiritualibus Directoribus aliquid proficuum, & ad eorum munus obeundum pervile, ad maiorem Dei gloriam, & animarum salutem proferre valeamus.

CAP. I.

DE FAVORIBVS SUPER NATVRA-
libus in communi.

1 **D**IFFICILIS prorsus, & impenetrabilis est animæ scopus, ascendendi scilicet ad divinam, & mysticam Dei unionem: Arduus nimis intellectui humano, quia ut ait Dionysius, aggreditur cognoscere per divinissimam notitiam [quæ non cognoscendo cognoscitur, pro superante naturam, & captum mentis unionem, quando mens primùm rebus omnibus valedicens, deinde & ipsam deserens superesplendentibus illuc, & illic radijs, inscrutabili profundo sapientiæ unitur.] Quod quidem intellectui nostro valdè invium est, & inaccessibile.

*S Dionys. de
divin nomi-
nib. cap. 7.*

2 Nec minus arduum est voluntati, quæ quidem astringitur relinquere, & abdicare, non solum deordinatos affectus, & passiones, sed etiam eorum potentias; id est, non solum actus non agere, sed etiam habitus evellere, & eradicare: [Vacuanda est voluntas (ait quidam expertus Auctor) inordinatis rerum affectionibus, etiam supernaturalium, & etiam imperfectis habitibus, & ad supernaturalem Dei unionem dirigenda.] Quod etiam voluntati nostræ impenetrabile redditur, quia non solum est se se in appetitibus repugnātib; abnegare, sed etiam in modo naturali operandi; & hoc impossibile videtur Angelico per vires naturales: [Quod autem (inquit) ex-

*Sperit Cap.
ibid. scilicet
mystic. p. 4.
cap. 5.*

*D Thom. 2. 2
q. 14. art. 2.
q. 23. ar. 2.*

cedit naturæ facultatem, non potest esse naturale, neque per potentias naturales acquisitum.]

3 Cum igitur prædicta excedant facultatem naturæ, indiget homo supernaturaliter elevari per aliqua principia, habitus, sive auxilia, quibus possit negotium illud adipisci: & quandoquidem in quantum ad hoc habeat anima in gratia, & charitate consistens habitus supernaturales virtutum, & donorum supernaturalium; ad assequendam tamen mysticam, & passivam transformationem, atque ad penitus develendos habitus imperfectos, indiget (si ita dici potest) aliqua superiori superna vi, & divino impulsu validius excitante motus animæ ad necessariam dispositionem divinæ deiformitatis; quæ quidem mediantibus istis favoribus consequitur.

4 Isti favores supernaturales non sunt habitus permanentes, sed recipiuntur in anima per modum passionis, & impressionis transeuntis, quos gratis, & citrà meritum à divina largitate opportuno tempore recipit, licet regulariter aliqua præcedente ex parte animæ dispositione; & tunc (ut docet D. Thomas) potentia non est agens, sed patiens; propterea hoc modo illuminatus vocatur à Dionysio; PATIENS DIVINA.

5 Sed quamvis anima in huiusmodi favorum receptione patiens sit, & non agens; passio tamen illa quantoque infusa sit, non est parilis ei, quæ fit in aliquo subiecto inanimato, ut bene notat Suarius; sed est passio vitalis; quamobrem fieri nequit absque cooperatione ipsiusmet viventis: [Elevatur quidem (inquit) homo in Deum per actionem Dei in ipsum, non tamen sine cooperatione sua, quia illa motio Dei non est talis qualis esse solet circa rem inanimam, sed quæ ad actum vitæ terminari possit; nam illa elevatio in Deum vitalis est; actio autem vitalis non fit sine cooperatione ipsiusmet viventis.]

6 Prætermittitur autem infusio ne passiva, cuius passioni
ani-

*D Thom. 2. 2.
q. 171. art. 2.*

*S. Dionys. de
divin nominib.
cap. 2.*

*Suarez de
Relig. tom. 2.
lib. 1. cap. 12
n. 21.*

anima cooperatur ad modum quo intellectus patiens patitur à lumine intellectus agentis, qui licet in sua passione liber non sit, sed illa prætermiffa liber manet, vt ex patienti agens reddatur: Ita similiter se habet intellectus noster in passiva infusione divini luminis: [Nam sicut in cognitione naturali (verba sunt D. Thomæ) intellectus passibilis patitur ex lumine intellectus agentis; ita & in cognitione supernaturali intellectus humanus patitur ex illustratione divini luminis.] Quamobrem advertat Magister, quod anima in ista favorum receptione non est libera, licet vitaliter passioni cooperetur; prætermiffa tamen divinæ infusionis efficacia, libera remanet, vt favorem conservet, vel renuntiet.

D. Thom. 2. 2.
q. 171. art. 2.
ad 1.

7 Auctor mirabilium istorum Deus est, tanquam omnium causarum prima causa, à qua omnes procedunt, & præcipuè supernaturales, quæ eius infinitæ potentie specialius tribuuntur. Immediatus infusor est Divinus Spiritus, quasi specialis Doctor, & Magister animarum, dicente Christo per Ioannem: *Paracletus autem Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quæcumque dixerò vobis.* Ille vique est qui intellectum nostrum illuminat, & voluntarem sua charitate inflamat; quia vt ait Apostolus: *Charitas Dei diffusæ est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* Cum ergo favores huiusmodi ad illuminandum intellectum, voluntaremq; inflammandam dirigantur, necessariò per Divinum Spiritum infundi debent.

Ioan. 14. 26.

Ad Rom. 5. 5.

8 Propterea evidenter colligitur, quod nihil aliud per eos animæ communicatur, nisi lumen, & amor supernaturalis; subindèq; admiratione dignum est, quod à Mysticis quasi in proverbium habetur; scilicet, quod nullus hominum penetrare sufficit favorum causam, & quidditatem, cum manifestè causa principalis, nempe

Ad Ephes. 5.
13.

Deus, omnibus innotescat; quidditas pariter ignorari non potest, maximè dicente Apostolo: *Omne quod manifestatur lumen est.* Nihil enim aliud potest substantialitèr per eos communicari nisi lumen, & amor, & ratio est evidens; quia Deus quasi in suis operibus perfectissimus, adhibet media proportionata ad assequendum finem quem intendit; finis autem suarum operationum in anima est, eam ad sui cognitionem, & amorem adducere; quod quidem anima agere nequit nisi per suum intellectum, & voluntatem. Manifestum est autem, quod intellectui nihil aliud proportionatur nisi lumen ad attingendum verum, quod est eius obiectum; sicut & voluntati amor, vel excitatio ad prosequendum bonum; ergo nulla alia media in prædictis favoribus adhibet Deus ad assequendum suum finem, nisi lumen, & amorem supernaturalem, quibus anima per cognitionem, & amorè cum eo uniri, & copulari valeat, ut docent Suarius, & Spert Carthusianus.

Suarez de
Felig. tom. 2.
lib. 2. cap. 9.
n. 13.
Spert sele 7.
myt part. 3.
cap. 5. n. 30.

9 Hoc lumen, & amor qui in huiusmodi favoribus communicantur, mirum in modum excitant, movent, & elevant spirituales potentias animæ, ad producendos longè perfectiores actus quam antea poterant; quia nimirum intellectus ad hoc lumen roboratur, extenditur, & elevatur ad altissimam obiecti representati cognitionem; & voluntas per hunc amorem excitatur, dilatatur, impellitur, incalescit ad illius prosecutionem; ea quidem efficacia, & intensione, qua per se ipsam nunquam poterat se movere, & excitare; & hæc excitatio luminis, & amoris infusi appellatur à Mysticis spiritus, sive medulla Visionum, & Revelationum, &c. & nos vocamus donum excitationis, quod infallibilitèr committatur omnes, & singulos favores supernaturales, qui ad propriam sanctitatem ordinantur, magis, vel minus secundum sublimiorem, vel inferiorem communicationis

spe.

speciem; nam quo magis immaterialis est, eo fortius, & sublimius est donum excitationis, quia quanto simplicius, & spiritualius est accidens quod involvitur, tanto magis spirituales potentiae afficiuntur, & moventur; formæ autem, & figuræ Visionum, & Revelationum, quibus hoc donum excitationis, sive lumen, & amor infusus conreguntur, vocantur cortices, & materialia, sive externa Visionum, quæ omnino repudianda, & relinquenda sunt, assumpto tantummodo dono excitationis, sive spiritu & medulla Visionum, & Revelationum, &c. applicando scilicet intellectum, & voluntatem, obsequendo nimirum illam infusam, & supernaturalem motionem; quod quidem magnoperè oportet ut benè intelligat Magister, quia passim diximus, & dicemus, animas debere ex Visionibus, & Revelationibus, alijsq; favoribus infusis assumere tantum excitationem, sive spiritum, & medullam; corticem autem materiale, & externum eorum repudiare.

CAP. II.

PROSEQUITUR PRÆCEDENTIS
capitis thema.

10 **N**EC præteritæ doctrinæ obstare poterit, quod scilicet multi ex his favoribus (ut videntur) in lumine vna cum amore infuso non consistunt; Visiones namque, Revelationes, & Prophetiæ, licet per lumen fiant, per amorem tamen fieri non videntur, maxime cum Prophetia non supponat gratiam sanctificantem. Deliquia etiam materialia (vulgò ARROBAMENTOS) neque sunt lumen, nec amor, nisi quædam virium materialium suspensio, extinctio, aut evervatio; itaque non benè affirmatur, quod in prædictis favoribus semper communicatur lumen, & amor infusus.

Quia

B. Ioannes à
Cruce lib 2.
ascen. mont.
Carmel. c. 12
Ad Rom. 13.
1.
Sapient. 8. 1.

11 Quia respondetur, quod lumen, & amor superna-
turalis, secundum animarum dispositionem, & capacita-
tem, diversis accidentibus circumvelantur, ut eis median-
tibus operatus à Deo finis consequatur; quapropter tria
notare oportet cum Beato Ioanne à Cruce: Primum,
quod omnia quæ à Deo fiunt, sunt ordinata, ut probat
Apostolus dicens: *Quæ autem sunt à Deo ordinatæ sunt.*
Secundum, quod licet Deus attingat à fine usque ad fi-
nem fortiter, disponit tamen omnia suaviter, ut ex libro
Sapientiæ constat. Tertium, quod Deus omnia movet
iuxta modum mobilis, ut docet communis Theologia.

B. Ioannes à
Cruce ubi
supra.

12 His positis fundamentis, cum Deus vult animam
movere ad sui cognitionem, & amorem, & ab eius natu-
rali statu, ad alium extraordinarium, & supernaturalem
elevare, procedit ordinatè, & suaviter, movens scilicet
animam ad modum quo ipsa ordinariè movetur. Cum
autem modus se movendi naturaliter sit per sensus, for-
mas, & phantasmata, necessariò debet eam per huius-
modi species movere, licet supernaturales, & infusas:
[Propterea (ait Ioannes à Cruce) dat animabus Visio-
nes, & formas imaginarias, cæterasq; notitias sensitivas,
& intelligibiles.]

13 Et sicut in naturalibus prædictæ species deser-
viunt cognitioni, & amori voluntatis, transeuntes per na-
turalia organa, ita similiter in illis speciebus sensitivis,
& supernaturalibus, quæ deserviunt cognitioni, & amori
supernaturali, occultat Deus lumen, & amorem super-
naturalem, ut his materialibus formis circumvestitos
possit anima ita eos percipere, sicut consueverat percipi-
re naturales; quod minimè posset, si ab his materialibus
formis fuissent penitus absoluti.

14 Ecstases, Raptus, Deliquia, &c. non sunt com-
municationes supernaturales, sed effectus huius lumi-
nis, & amoris supernaturalis, qui secundum diversam
subie-

subiecti dispositionem, diversos etiam pariunt effectus, D. Thom. 1. 2. q. 68. art. 1. quia ut docet D. Thomas, perfectio mobilis in quantum mobile, est esse proportionatum suo motori; & quanto movens perfectior est, tanto perfectius debet disponi mobilis, ut absque violentia, & extraordinario impulsu à suo motore moveatur; & quanto ei perfectius proportionetur, tanto facilius, & suavius ab illo movebitur. Cum autem animæ habeant diversas dispositiones, & quaedam sint minus dispositæ quam aliæ, ut ab amore, & lumine infuso moveantur; ideò iuxta maiorem, vel minorem earum dispositionem, hos, aut illos effectus causant.

15 In his namque quæ nondum purgatæ sunt, lumen, & amor infusus efficiunt materialia deliquia, nervorum contractiones, & sensuum alienationes, & contusiones: In magis purgatis causant ecstases, impetus, lacrymas, &c. In his quæ perfectè purgatæ sunt, pariunt Raptus, Elevationes, & alia, de quibus infra; sed *hæc omnia* (ut ait Apostolus) *operatur unus, atque idem spiritus.* I. ad Corinth. 12. 11. Qui cum lumen sit, & amor, hæc omnia per suum lumē, & amorem operatur, ad exemplum videlicet lucis Solis, quæ secundum maiorem, aut minorem oculorum dispositionem, diversos etiam in eis effectus causat; nam lippos oculos torquet, infirmos offendit, & perfectos lætificat, & delectat: Et similiter ignis iuxta ligni dispositionem, suam ei formam introducit; viride, & humidum, crepare, & fumigare facit; siccum verò, & formæ recipiendæ dispositum, sensim, & placidè suam formam communicat.

16 Visiones, & Revelationes si propheticæ sint, & ad Prophetiam ordinatæ, cum hæc sint ex gratijs gratis dais, quæ reperiri possunt absque gratia, & charitate, tantum efficiuntur per lumen propheticum, ut supra probavimus, & de Prophetia impræsentiarum non est nobis ser-

*M. Maria
ab Agreda
p. 1. 2. 614.
632. 637.*

*Sup. tract. 4.
cap. 1. n. 6.*

*B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
ascen. mont.
Carmel. cap.
27.*

mo. Visiones verò, & Revelationes quæ ordinantur ad propriam animæ perfectionem, & sanctitatem, & de quibus in præfenti Tractatu agitur, cum fiant animabus in gratia constitutis, & ad divinorum cognitionem, & amorem peraugendum, necessariò per lumen, & amorem fieri debent, vt supra dictum est.

17 Deniquè vniverfos favores supernaturales, & extraordinarios, in quatuor genera dividere possumus cum B. Ioanne à Cruce, scilicèt in VISIONES, LOCUTIONES, REVELATIONES, ET SPIRITVALES SENSIFICATIONES: Et quandoquidem omnes sub Visionis insigne comprehendi possent, ex eo quod sunt cognitiones, sed quia representantur intellectui ad modum quo materialia obiecta sensibus offeruntur; proptereà qui ad modum Visionis recipiuntur, Visiones vocantur; & qui ad modum auditionis, Locutiones; qui autem ad modum apprehensionis, Revelationes; & deniquè qui ad modum sensationis cæterorum sensuum, sensificationes spirituales appellantur. De omnibus (annuente Deo) singularitèr agemus.

CAP. III.

DE FAVORIBVS SUPER NATVRA- libus in particulari, & primò de Visionibus exterioribus infusis.

18 **T**RES diximus esse facultatum animæ classes; prima omninò externa, & materialis, quæ quinque corporalibus sensibus constat; secunda interna, & materialis, quæ imaginatione, & appetitu sensitivo componitur; tertia interna, & spiritualis, quæ ex tribus potentijs superioribus compingitur. Ad omnes tres classes prædicti favores supernaturales extenduntur; quorum pri-

primò se offerunt Visiones infusæ, quæ etiam exponuntur cum hac triplici facultatum classe; quamobrem & earum paritèr triplex divisio faciendâ est. Dividuntur itaque in Visiones exteriores materiales, interiores materiales, & purè intellectuales. Hæc Visionum divisio est Augustini, Isidori, D. Thomæ, & omnium Mysticorum: De primis agemus in præsentî capite.

19 Hæ Visiones externæ, & materiales sunt quædam repræsentationes corporeæ, & materiales, sensibus externis supernaturalitèr oblata; infunduntur enim absque aliqua præveniente sensuum dispositione, & citrà eorum liberam receptionem, repèrè, & supernaturalitèr; quamvis impulsu supernaturali prætermisso, potest homo eas liberè admittere, aut repudiare.

20 Fiunt hæ Visiones (Doctore D. Thoma) per species materiales supernaturalitèr infusas potentia visivæ illius obiecti, quod vult Deus ut oculis externis videat; quod ut supra diximus, non repugnat quod existat, aut non existat; sit absens, vel præsens; neque quod impedimenta intermedia removeantur; potentia enim sufficit quod quoquo modo speciem obiecti in se recipiat: Vnde evenire contingit, quod stante anima in conclavi, & in secreto cubiculo orante, clarè possit videre elevationem Sacrosanctæ Eucharistiæ, quæ fit in aliqua Ecclesia, quamvis plura ædificia, & parietes intercalentur, quæ nullo quidem modo scinduntur, aut removeantur (licet ita animæ videatur) sed per infusas à Deo species Ecclesiæ, Sacerdotis, & Sacrosanctæ Synaxis, verè, & clarè hæc omnia videt, quin necesse sit, impedimenta parietum, & ædificiorum amovere; quod quidem Deo facillimum est.

21 Prædictæ Visiones fieri solent animabus per viam incipientium incedentibus, & ferè à limine viæ perfectionis, vel parùm inchoatæ; hoc est in illis quas vult

*S. Augustin.
lib. 12. in Ge-
nes. ad let.
S. Isid. v. lib.
7. estimol.
cap. 8.
D. Thom. 2. 2
q. 174. art. 2.
ad 3.*

*D. Thom. 2. 2
q. 173. art. 2.*

*Supra tract.
2. cap. 1. n. 10
& s. 91.*

Deus per huiusmodi viam favorum dirigere; his enim statim incipit eis aliquas exteriores Visiones offerre; quamvis non repugnet aliquando concedi his qui ultèriùs progrediuntur, & sunt in statu proficientium; frequentius tamen incipientibus conceditur hoc genus Visionum, ut benè notant Dionysius Carthusianus, Philippus à SS. Trinitate, & alij. Sæpè enim fiunt prædictæ Visiones ante arreptam viam spiritualem, ut anima efficacius ad eam assequendam stimuletur, ut de multis legitur. Cum autem fiunt spiritualibus, & viam ingressis, fieri solent interdum in oratione recollectis; interdum extra orationem distractis, sed repente, nulla præcedente dispositione, & ad modum fulguris coruscantis; licèt multoties per aliquod tempus Visio conservatur; sed hoc raro contingit, & regularitèr statim evanescent.

22 Aliquando anima statim cognoscit, quod illa Visio sit supernaturalis, atque ita per novitatem natura movetur, quod toto corpore contremiscat; cor eius ita palpitatur, & inquietatur, quod sensibilibus, & irrequietis moribus, & conatibus pectus quatit; & deniquè homo in se extraordinariam sentit mutationem, & novitatem; & licèt Visio statim evanescat, ut testatur expertissima Theresia his verbis: [Hæc Visio tanta velocitate pertrahit, quod eam velocitati fulguris possimus comparare.] Effectus tamen tremoris, & turbationis multo tempore durat.

23 Si hæc Visio sit à bono spiritu, quamvis anima sic contremiscat, paveat; & conturbetur, sensim tamen roboratur, & conquiescit, atque in se mirabile lumen, & altissimam obiecti cognitionem percipit, paritèrque ardorem in voluntate, fervidamq; promptitudinem ad benè operandum; non autem omninò pacificam, eo quod nondum est purgata, nec ad plenitudinem receptionis benè disposita: Propterea frequentèr ex repentino

impul-

*M. Maria
ab Azreda
in Vita B.
Maria, p. 1.
n. 25.*

*Dionys. Car-
thus. opusc.
de via in-
cluf. cap. 15.
Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Theol. myst.
p. 2. tract. 3.
disc. 4. art. 1.*

*S. Theresia
Mor. 6 c. p. 9.*

impulsa, & luminis exuberantia remanet semimortua, tota rigens, & absque pulsibus, quia natura vincitur, concutitur, & languescit; vndè ad concertationem luminis cum debili natura, hæc quasi nitens respirare, in materiales sæpè impetus irrumpit, cor crepare videtur, anhelitus suffocari, atque in suspiria, clamores, singultus, & eiulatus resolvitur, vt testatur B. Theresia.

24 Si autem hæc Visio fiat à spiritu nequam, regularitèr contrarios effectus parturit; nam in eius exordio animam occupare solent sensibilis latititia, dulcedo, & gaudium, vt confirmat Ignatius de Loyola; & interdum motus impuri, qui ex illa sensibili, & exuberante delectatione insurgunt, vt testantur Bonaventura, & Richardus; sensim verò incipit introduci inquietudo insipida, qua inter voluptatem, & poenam; inter gaudium, & marorem cor tangitur, subindèq; tepescit, pavet, & conturbatur. Insupèr lumen, sicut in vera Visione est vivum, hilare, & suave; in hac è converso, est mortuum, triste, & insipidum: Quod confirmat Seraphica Theresia his verbis: [Lux quæ ex Visionibus boni spiritus resultat, est hilaris, viva, & suavis; E converso verò, in Visionibus mali spiritus lux est palida, mortua, debilis, & obscurans.]

25 Alij sunt effectus bonæ Visionis, scilicèt animam suavi charitatis ardore conflagrare, miram fortitudinem, & robur infundere, per quod non solum redditur anima prompta, & diligens ad omnia cõtempnenda propter Deum, verumetiam omnia quæ mundi, & carnis sunt, despicit, fastidit, & horret, vt ait Dionysius Carthusianus; & omnia tantummodò quæ Dei sunt, amat, quærit, & concupiscit; & adedò profundè humilis redditur, quod potius eligeret mori, quam Visionem suam Magistro manifestare; putat namque se esse huiusmodi favoris indignam; sed manet tota ad Deum conversa, quem timore filiali, & casto diligit, & reveretur. Contrarij sunt

S. Theresia
vbi supra, &
in Vita sua,
cap. 29.

S. Ignatius
de Loyola de
Regul. ad
plenit spirit.
regul. 3.

S. Bonavent.
de proces. Re
lig proces. 7.
cap. 18.

Richard. in
Cant. cap. 37

S. Theresia
in Vita sua,
cap. 25. in
medio.

Dionys. Car-
thusian. vbi
supra.

effectus pravi spiritus, quibus in omnibus Visionibus attendere oportet.

Psalm. 75. 3.

26 Infusio huius Visionis nequit villo modo, aut quavis diligentia impediri; cum enim à Deo qui est efficacissima omnium causa procedat, nulla potest ei creatura resistere; scriptum est enim: *Tu terribilis es, & quis resistet tibi?* Præterquàm quod nullus impulsus naturã superans potest naturalibus viribus impediri: Prætermissa tamen infusione, & impulsus efficacia, poterit anima ad libitum operari, quamvis in istis materialibus Visionibus, crassius, & fortius sensus immergatur, & impinguetur; quamobrem difficultè (casu quo oporteat) potest eas omninò repudiare.

C A P. III.

DE PRACTICA INSTRUCTIONE circa prædictas Visiones exteriores, & materiales.

B. Ioannes à Cruce. lib. 2. ascensionis. Carmel. cap. 17. & de incarnatione. M. Maria ab Agreda p. 2. n. 1527. & 1528. & p. 3. n. 47 & 49. S. Dionys. de myst. Theol. cap. 1. iuxta vers. Dionys. Carthus.

27 **Q**VIA huiusmodi Visiones Deus tribuit animabus, non ut conserventur, sed ut ab eis excitatione assumpta, animæ ad spiritualem, & à sensibus absolutam Dei notitiam, in fide pura, & fervida charitate assurgere possint; subindèq; ut earum corticem, & materiale indumentum renuntient, ut latè, & sublimiter docet extaticus B. Ioannes à Cruce. Propterea in prædictis Visionibus, licet à bono spiritu procedant, debet curare Magister, quod accepta earum medulla, sive excitatione, accidentia, & corticem materiale quamprimum possint, repudient, atque ad simplicem Dei intuitum, per fidem, & charitatem assurgere conentur.

28 Hæc doctrina est Divi Dionysij sic dicentis: [Tu autem Timothæe circa mysticas Visiones forti concentratione sensus derelinque, & intellectuales operationes,

& omnia sensibilia, & intelligibilia, & omnia existentia, & non existentia, eò enim tui ipsius, & omnium, irretinibili, & absoluto excessu, ad supersubstantialis caliginis radium, cuncta auferens, & ab omnibus absolutus, munde, & purè fursùm age.] Cui addit Dionysius Rikelius: [Quid clariùs? Quid fortiùs? Quid sententiosius dicere potuit Sanctus ille? Certè qui phantasmata speculatur, non deserit, nec transcendit purè, & penitùs omnem sensum, & sensibilia vniversa; nec tamen in ista mystica contemplatione sufficit ita relinquere, nisi intelligibilia omnia deserantur, & cuncta creata, operationesq; propriæ, & ipse qui contemplatur, nec se ipsam intueatur.] Et multis in locis eandem doctrinam docet Dionysius, vt supra in præliminariis animadversionibus dictum est.

Dionys. Car.
ihusian. in
comm. myst.
Theol. art. 20.

S. Dionysius
Epist. 9.

29 Augustinus eandem doctrinam docet dicens: [Transseat anima, & transcendat omne quod creatum est; currat, & ascendat velocitè, & pertransseat, & in eum qui creauit omnia, quantum potest, oculos fidei dirigat.] Et super illa verba Christi per Ioannem: *Expedite vobis vt ego vadam. Si autem non abiero, Paracletus non veniet ad vos.* Ait Augustinus: [Noverat autem ille quid eis potius expediret, quia visus interior, ipse est vtrique melior, quo eos consolaturus fuerat Spiritus Sanctus, non cernentium cordibus ingesturus corpus humanum, sed se ipsam credentium pectoribus infusus.]

S. Augustinus
lib. Medit.
cap. 27.

Ioan. 16. 7a

S. Augustinus
tract. 94. in
Ioan. 16.

30 Bernardus ait: [Noli me tangere; hoc est, disuete huic seducibili sensui innitere, verbo fidei assuesce, fides nescia falli, fides invisibilia comprehendit, sensus penuriam non sentit. Deniquè transgreditur fines rationis, humanæ naturæ vltim, experientia terminos; quid interrogas oculum, ad quem non sufficit? Et manus quid explorare conatur, quod supra ipsam est? Minus est quid quid illa, vel ille renuntiet, sanè fides pronuntiet de me,

S. Bernardus
Serm. 28. in
Cant.

quæ

quæ maiestati nihil minuat: **D**ice id facere certius, id tutius sequi quod illa suaferit: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum; quasi verò cum iam ascenderit, tunc tangi ab ea velit, aut possit: & vtrique poterit; sed affectu, non manu; voto, non oculo; fide, non sensibus.] Hæc Bernardus.

*S. Idacius
Syrus lib. de
mund. con-
tempe. in Bi-
bliot. tom. 5.
fol. 222.*

*S. Procl. epist.
ad Armen.
in Bibliot.
tom. 5. in
princip.*

*Supra cap. 1.
11. 9.*

31 Idacius Syrus tenet, hanc doctrinam esse ex usu Sanctorum Patrum deductam, his verbis: [Conversatio spiritualis, & actio sine sensibus, hæc est quam descriperunt Patres, quam cum mentes Sanctorum suscipiunt, substantialis affectus, & pinguedo corporalis tollantur, & deinde aspectus fit intelligibilis.] Et Proclus in Epistola ad Armenios affirmat, esse doctrinam Divi Pauli; cui ad stipulatur omnes Patres, qui in prologomenis animadversionibus huius operis citantur; & hoc est quod passim dicunt Mystici Doctores; scilicet, ut in omnibus communicationibus infusus, quæ aliquam materialitatem habeant, quod anima corticem relinquat, & medullam tantum assumat; & veluti illa Aquila Prophetæ dum ad Libanum contemplationis evolet, non ramos, non corticem, sed medullam Cedri tollat. Per corticem intelligitur materiale Visionis, quod sensibus percipitur; per medullam verò, donum excitationis, quod omnes supernaturales favores magis, aut minus afferunt, ut supra dictum est.

32 Quod si anima propter efficaciam infusionis, & sensuum impinguationem non possit penitus Visionis corticem relinquere, sed semper illius imago, aut species materialis maneat tenaciter in imaginatione, curet in quantum ei possibile sit, obscuritati fidei magis quam Visioni inherere; suaviter tamen, ne per nimiam capitis applicationem, cerebrum debilitetur, & lædatur, quia læso capite habet dispositionem ut Dæmon mille fallacias imaginationi ingerat. Quod si neque hoc consequi

value.

valuerit, patientèr sustineat, & ibi propter Dei amorem fixa permancat; tùm namque ille disponet quod nullum ei damnum Visio illa inferre possit.

33 Si Magister cognoscat per signa, & effectus supradictos, quod visio à malo spiritu processit, animæ iniungat, quod quantò citiùs possit eam à se propellare nitatur, atque signo se Crucis muniat: Propterea in loco orationis semper debet esse Crux, & aqua benedicta, vt adversùs diabolicas fallacias possit defendi. Insupèr curet, quod suaviter confurgat in Deum, eumq; roget, quod tam horribilem monstrum compescat; locum autem orationis nunquam relinquat, sed vt validus Christi miles arenam non resiliat, nec locum fugiat certaminis, atque ibi firmus consistendo, non materialibus conatibus, sed intellectualibus operationibus in Deum directis debet concertare; & præcipuè actibus fidei vivæ, quia scriptum est: *Adversarius vester Diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem devoret, cui resistite fortes in fide.* Nullo modo Diabolum formidet, sed quasi invalidam muscam reputet, & abigat; Deum enim habet defensorem, & Angelum (longè potentiorum Diabolo) sibi adiutorem; vndè nulla potest esse iusta causa timoris.

34 Nunquam permittat Magister quod anima Dæmonem laceffet, nec ad certamen vocet, neque iactantes in eum minas infligat, vt aliquando vidimus in quodam validæ naturæ homine Dæmonem provocante, qui ei in aspectu horribilis Draconis apparuit, & homo iste ad eò ab eo fuit percussus, & laceratus, quod miraculosè ab eius manibus potuit vivus evadere. Præterquam quod iactantia hæc non est humilitatis filia, sed vanitatis; ac perindè per eam anima recedit à Deo adiutore suo, & Dæmoni suo inimico appropinquat; imò humili fortitudine, & de se nihil confidens, de Deo autem omnia

sperans, potens in eo qui eam confortat, Dæmonem despiciat, & citius ab illo liberabitur.

35 Quædam ex prædictis animabus dum Sacrosancto Missæ Sacrificio interfunt, ad Eucharistiæ elevationem Puerum in Hostia formosissimum intuentur; & interdum eam vident resurgentem, atque in carnem versam. Doceas eas Director huiusmodi veritatem, Deumq; in Spiritu, & veritate adorare, ab eis errorem eripiendo, quo putant Christum Dominum eo modo quo ab illis videtur in Sacramento assistere, & eos doceat quod tenere, & credere debent. Quod si fortè ad hæc capienda intellectu sufficienti careant, moneat eos quod fidei credentes, ibi adorent vivum corpus Dominicum verè, & realitèr sub illis speciebus sacramentalitèr contentum; nec putent esse eo modo quo illi conspiciunt, in quo possunt multæ illusiones commiseri.

*Gerfon lib.
de probac.
spirac. 5. ca.
ve ergo.*

36 Caveat, ut benè suadet Cancellarius Parisiensis, quod vel verbis, vel signis ostendat eiusmodi Visiones aliquo in pretio habere, quia ad talem æstimationem nulla suppetit ratio, cum interdum sint effectus imaginationis vivæ, & tenacis; interdum fabulationes Dæmonis; & quæ à Deo sunt, si suo tempore non abdicentur, animas avertunt ab obscuritate fidei, sensum impinguant, & animam ad exteriora extrahunt, quarum via periculis confita est: Propterea eas moneat, quod à Deo postulent, ut per tutiorem viam cōducere illas dignetur,

37 Cæterum eis indicet, quod teneritatis, & exiguæ perfectionis causa eis loquitur Deus per sensus, & imagines exteriores, quia non sunt capaces, ut eis loquatur per purum spiritum quasi spiritualibus, sed per sensum quasi carnalibus; vadè hac illis ministrat, non escam; nondum enim possunt simplicem spiritus cibum sumere; & prædictis iniungat, quod asuecant Deum querere absque figuris materialibus, & circumscriptione loci, sed

in

in eius immensitate, ut fides eum representat; quia prædictæ animæ incipiunt ingredi vias materiales, & nimium difficiles, & periculosas, ubi sensus Visionibus impingatur; quamobrem necessarium est à sensu omnino fugere, ne ita ei glutinentur, quod nunquam ad purum spiritum valeant pertransire.

38 Denique eas hortetur, ut penitus sint ei apertæ, & nihil ex his quæ eis contingant, celent, aut occultent; sed sincerè, & integrè manifestent ei; & ante prædictam manifestationem, & absque suo consilio, nihil operari audeant; & alijs non manifestent, sed occultent eiusmodi Visiones, aut communicationes; & in omnibus, & per omnia humiliter, & cautè procedant.

*M. Maria
ab Agreda
p. 1. n. 640.*

CAP. V.

DE VISIONIBVS IMAGINARIIS
infusis.

39 **V**ISIONES imaginariæ quæ etiam fiunt per species materiales, quia imaginativa potentia ubi recipiuntur, licet interna sit, est materialis, & incapax specierum purè spiritualium; sunt altioris gradus quam præteritæ, & in medio externarum, & spiritualium constitutæ, quæquidem fiunt à Deo infundente immediate species earum in imaginatione, absque prævia sensuum cognitione, vel opere; sive hoc fiat per species obiectorum quæ vidit; vel per novas obiecti species à Deo formatas, ut ait Fr. Philippus à SS. Trinitate, per utrasque quippè fieri potest; sed necessarium est quod non modo naturali, sed infuso recipiantur; nec notitiam obiecti à se anima comparet, sed à Deo accipiat.

*M. Maria
ab Agreda
p. 1. n. 634.*

*Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Tract. myst.
tract. 3. disc.
4. art. 2.*

40 Hæ Visiones imaginariæ (Diva Theresia teste) transeunt citò, & adinstar fulguris coruscantis; imago

*S. Theresia
in Vita sua,
cap. 28.*

Nū

tamen

tamen earum remanet tenaciter impressa in potentia; interdum per aliquod tempus, interdum per totam patientis vitam, & interdum (experientia teste) per exiguum temporis spatium, & penitus obliviscuntur; nam hæc imaginis impressio tantum durat, quantum ad operatum Dei effectum deservit (quidquid sentiant alij) quia hoc passim conspicitur, & doceat experientia, & suadet ratio; quia nihil in prædictis animabus disponit divina providentia, quin ad earum profectum reducat: Ergo tantum durabit effectus, & memoria Visionis, quantum ad profectum animæ necessarium sit, ut tenet Rusbrochius.

*Rusbroch.
lib. 2. de vita
spirit. nupr.
cap. 25.*

41 Lumen veræ Visionis tantum excedit potentia capacitate, quod ad eius receptionem anima immutatur, & contremiscit, propter novitatem, & efficaciam luminis, & modum intimæ, velocissimæ, & vivæ representationis, quam manifestè cognoscit, vires naturæ superare; propterea nullatenus potest eam diu intueri, & irreverberatis oculis conspiciere; alioquin non vera Visio infusa erit, sed profunda, & propria imaginatio, ut his verbis testatur

*S. Theresia
Mansf. 6. c. 9*

Theresia: [Oportet notare, quod cum anima potest per multum temporis hunc Dominum intueri, non credo quod vera Visio sit, sed aliqua vehemens consideratio per imaginationem formata, vel figura, & imago mortua in comparatione Visionis veræ; contingit enim non paucis, qui tam debilis imaginationis, vel efficacis intellectus sunt, quod ita imaginatione immerguntur, ut omnia quæ cogitant, se suo iudicio clarè videre affirmant; quod si veram Visionem vidissent, absque dubio eorum errorem cognoscerent, & quod ipsi sua imaginatione eam quæ vident effingunt; unde nullum effectum causant eorum de quibus dicemus, quinimò manent frigidiores ac si imaginem ex ligno conspexissent: Quamobrem eiusmodi Visiones nihili æstimanda sunt, quæ veluti res

som.

Somnia statim è memoria excidunt. In vera autem Visione non ita contingit, sed procul stante anima à recipiendæ Visionis cogitatione, celeritèr, & collectivè ei representatur, omnesq; animæ sensus, & potentias, quodam pavore ac tumultu commover, vt illicò eas in illam foelicem pacem constituat.] Hactenùs Theresia.

42 Hæ imaginariæ Visiones regularitèr eveniunt, vel incipientibus, vel proficientibus nondùm benè purgatis, vt communitèr tenent Mystæ, & probat Fr. Thomas à Iesv, & latè, & luculentèr Speri Carthusianus, quarum effectus similes sunt præteritis Visionibus externis, licèt efficaciores, & respectivè altiores; quia vt docet D. Thomas: [Cuiuslibet cognitionis cognitio est secundùm modum suæ naturæ, cui paritèr effectus respondent.] Cum autem nobiliores sint sensus interni quam externi, vt potè magis animæ propinqui, ideò effectus sunt maioris efficacix, & excellentix.

Fr Thom. à Iesu de orat. divin. lib. 3. cap 5.

Speri Carthus. select. myst. part. 4. c 5. per tot.

D. Thom. 1 p. q. 12. art. 4.

43 Animadvertendum tamen est, quod in his Visionibus maius quam in præteritis adest deceptionis, & illusionis periculum; non solum quia imaginatio est Dæmonis officina, vbi suas fabulationes componit, sed quia faciliùs, & vehementiùs obiecta offeruntur imaginationi, quam sensui externo, quia hic semper concipit obiectum immutabile, & vnum; illa verò in vno obiecto diversa, & rara per complicationem specierũ sibi portenta effingit, quæ nullo modo per sensus fieri posset; quamobrem maioribus deliramentis obnoxia est, quam sensus externus.

M. Maria ad A. reda p. 1. n. 634.

44 Istæ Visiones sive falsæ sint ex parte Dæmonis, sive veræ, & ex Deo, debent similiter ac præteritæ renuntiari, & intellectus ab illis expediendus est, & ad ignorantis, & indiscretionis divinæ essentix caliginem aspirare; & ratio est, quia scopus animæ est, se Deo per cognitionem, & amorem copulare; quamobrem vt supra dixi-

Supra tract. 1. cap. 1.

mus, in quantum animæ possibile sit, debet se Deo proportionabiliter assimilari : Cum autem Deus expers sit modi, & sub aliqua limitatione, & imaginaria intelligentia nõ cadat, quia omninò purus, simplex, & vniversalis est, necessariũ est quod anima pura sit, & simplex; non limite circumscrip̃ta, non imagine modificata, nec vncta speciali intelligentia. Cum autẽ per has Visiones semper Deus apprehenditur quasi modificatus, circumscrip̃tus, & corporeus, necessariò absolvenda est eis anima, vt ad purã Dei vnionem conscendere queat. Videatur obsecro P. D. Hieronymus Spert Carthusianus.

45 Alia quidem ratio est, vt prædictæ Visiones siue imaginariæ sint, siue externæ, assumpta tantum earum excitatione, penitus renuntientur, quæ valdè subtilis est, & plura absurda vitare poterit, quæ passim incurrunt Directores, adhuc in favoribus materialibus boni spiritus; quia sciendum est, quod Visiones externæ, vel imaginariæ quæ à Deo sunt, in ictu oculi pertranseunt; quarum imago (vt diximus) remanet penes imaginationem; quam si anima statim non reijcit, Diabolus qui eius calcaneo semper insidiatur, curat illicò suas ibi fabulationes ingerere; & quod à Deo initium habuit, ille pervertere intendit propter animæ proprietatem, quæ in huiusmodi Visionis conservatione introducit; quæ omnia proculdubiò evitaret, si continuò Visionis corticem abdicaret.

46 Ex hac Dæmonis subtili fallacia, tam anima, quam eius Director decipiuntur (& hoc valdè notetur) quia nimirum illa prima Visionis infusio licet instantanea sit, gignit in anima optimos effectus, qui quidem non penitus extinguuntur per ea quæ Dæmon cabilosè immiscuit : Quamobrem tam anima, quam Director possunt affirmare, totam illam communicationem bonos effectus habuisse; quandoquidem verum sit, bonos effectus,

non

Supra cap 3
n. 22. & cap.
5. n. 40.

non ex illa Dæmonis immixta fallacia, sed ex illa instantanea, & divina infusione provenisse. Perindè poterunt totam illam Visionem, & omnia in ea contenta à bono spiritu orta putare, credere, affirmare, & exequi, subindèq; multum errare, & plures fallacias incurrere, quas Dæmon addidit, & super illam instantaneam infusionem ingessit; quasquidem difficillimum est discernere, & à veritate primæ infusionis separare; à quibus omnibus liberabitur animà, si assumpta tantùm excitatione, corticem Visionis renuntiet, & in purum sui spiritus fundum convertatur.

47 Hinc etiam colligi poterit, in qua æstimatione habendæ sunt huiusmodi Visiones, & quam præcautè in eis procedendum sit, quin in eis quantumvis bonis pedem figat Director, nec quidquam ex ibi contentis quasi verùm affirmare audeat, vel quasi bonum, & proficuum executioni mandare, cum adhuc in infusionibus boni spiritus Dæmon suas fallacias immiscere procurat; & verè assequetur, si anima non statim Visionem renuntiet, & proprietatem quam eius conservatio conferre solet, penitus abscindat; & hæc est causa qua plures Revelaciones, & Visiones quæ regularitèr bonos habent effectus, non adimplentur, & multoties in scandalum, & irrisionem Populi convertuntur.

*S. Bonavent.
de prof. Re-
lig. lib. 2.
c. 72. & 76.*

CAP. VI.

DE PRACTICA INSTRUCTIONE

Directoris circa huiusmodi imaginarias Visiones.

48 **Q**VIA hæ Visiones imaginariæ periculis plenæ sunt, & valdè obnoxia illusionibus, debet Director sollicitè se gerere, & præsertim cum his qui sunt imaginationis vivæ, & tenacis; hi namque facile credunt videre

Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
ubi supra.

videre ea quæ vehementer imaginantur, atque se habere supernaturales Visiones credunt, & affirmant; & si Magister inexpertus sit, vel huiusmodi rebus affectus, sibi, & animæ (vt docet Fr. Philippus à SS. Trinitate) magna pericula conferre poterit; quibus potissimum obnoxia sunt: foemina, quia sunt valdè imaginativæ, curiosæ, & acuminosæ; ideòq; omnia quæ vehementer concipiunt, se videre supernaturaliter putant, vt earum Directoribus satis compertum est; quia ferè earum nulla ab hac agitudine immunis est: Quod si facile eis credat Magister, in maximos errores, & ridiculas falsitates incurret.

49. Quamobrem eas arguat, humiliet, & severissime tractet; quia si veræ Visiones sint, satis se explicant, nullusque in eis remanet ambigendi locus; quia nimirum dum natura à supernaturali agente patitur, subitò mutatur, & in extraordinarios effectus profilit, quos nullus poterit ignorare; & tunc iuxta præadductam doctrinam doceat eas corticem Visionis relinquere, & spiritum donumq; excitationis assumere; timere quippè semper debet Magister, ne aliqua adsit in eis Dæmonis fallacia.

50. In his imaginarijs impressionibus calidiora Diabolus oculit arma; potest quidem per easdem animam exterius occupare, & materialibus delirijs, & suavitatibus à sui fundo ad exteriora allicere, vbi ille habet dominium, & commercium: Præterquàm quod imaginatio solet esse Cathedra pestilentia, vbi ipse sedet, & perversitatis dogmata docet; quia cum imaginatio sit immediatus animæ transitus, quem ille transgredi non potest, ibi omnia sua nequissima tella reponit, offerendo Visiones, & extraordinarias delectationes, quibus anima suaviter illecta, in sui imperij curiam exileat, vt facilitè eam inquietare valeat; vndè ait Ioannes Taulerus. [Diabolica communicatio phantasmatum, nubibus intellectum vestit; & ad specialia exteriora, & distincta ducit.]

Tauler. in
sic cir. ab
Spec. C. r.
thusp. 5. cap.
16. nu. 6. in
fuo.

subij

Ex

51 Ex parte etiam animæ datur ei per has Visiones aliqua quali potestas, ut eas facilius seducat; cum enim anima rebus immoderatè vitur, vndè aliqua vitia contrahat, tribuit Diabolo aliquam quasi potestatem, vel maiorem fortitudinem ad eam decipiendam; sicut & illa per huiusmodi imperfectionem, & vitia, redditur debilis, & ad ruinam facilis: Hæ igitur Visiones cum operentur in potentia materiali, & per speciem materialem nimis adherentem potentiæ, cuius motus quasi à supernali impulsu productus, eam vehementè excitat, & immutat; & materialis potentia sic mota, difficilè potest moderatè procedere; maximè quia anima adhuc est imperfecta, parùm purgata, & imperfectis habitibus affecta; ideo contrahit plurima vitia spiritualia, & adhesiones, quas longè narrat B. Ioannes à Cruce, & à quibus anima per passivas purgationes vacuanda est.

52 Formæ istæ sensibiles nimis adherent potentiæ, vndè difficilè renuntiari possunt; sed nihilominus debet Magister curare, quod ab imaginatione fortitè, & suavitè propulsentur, & anima ad exercitium purè spirituale assurgere nitatur (quidquid immeritò dicant alij.) Habemus enim præter experientiam Patronos, non solum Divinum Dionysium, & extaticum Ioannem à Cruce, sed & ipsum Redemptorem nostrum Dominum Iesum Christum; qui cum Thomæ Apostolo in conclavi per Visionem corpoream se exhibuisset palpandus, illum reprehendit, quia voluit sibi per sensum satisfacere; colaudans eos, qui sensibili satisfactione abdicata, fidèi tantùm cognitione contenti sunt: *Beati* (inquit) *qui non viderunt, & crediderunt.* Videantur hic Augustinus, Gregorius, & D. Thomas.

53 Præterea profectus animæ, non in Visionibus, & materialibus formis, vel favoribus extraordinarijs consistit, sed in altissima Dei cognitione, quæ est per fidem,

S. Bonavent.
in Symon.
amor. cap. 6.
p. 3.
Richard. à
Sanct. Viçt.
in cont. cap. 33.

B. Ioannes à
Cruce lib. 3.
ascen. mont.
Carmel. à
cap. 7. &
accepta

Ioan. 20. 19.

M. Maria
ab Agreda
ubi supra

D. Thom. 1. p.
q. 12. art. 3.

& in ferventissimo amore charitatis; quia ut sapius diximus, proportionari debent cum obiecto ad quod diriguntur: Vndè ut docet Angelicus: [Impossibile est Deum videri sensu visus, vel quocumque alio sensu, aut potentia sensitivæ partis; omnis enim potentia huiusmodi est actus corporalis organi; actus autem proportionatur ei cui est actus; vndè nulla huiusmodi potentia potest se extendere ultra corporalia: Deus autem incorporeus est; vndè nec sensu, nec imaginatione videri potest.] Si ergo sensibilis, aut imaginaria imago plus avertit animam à proportionali similitudine obiecti cū potentia, in qua consistit unio intellectualis; qua ratione possunt hæ Visiones imaginariæ (si in earum imaginum conservatione persistat anima) esse ad miniculum, & non potius obstaculum?

54 Charitas insupèr quæ per fidem operatur, ut perfecta sit, & non contracta, debet, non bonum in particulari, sed bonum in univèrsali amplecti, & prosequi; nulla enim res sufficientèr moveri potest, nisi virtus moventis excedat, vel saltem adæquet virtutem passivam mobilis, ut expressè docet D. Thomas: Sed iuxta eundem

D. Thom. 1. p.
q. 105. art. 4.

Angelicum: [Virtus passiva voluntatis se extendit ad bonum in univèrsali; est enim obiectum eius bonum univèrsale, sicut & intellectus obiectum est univèrsale.]

D. Thom. 1. p.
q. 12. art. 4.

[Cum autem (ut docet idem Sanctus Doctor) potentiæ, seu virtuti quæ est actus corporei organi, conaturale sit cognoscere res secundum quod sunt in materia individuali; vndè sensus non cognoscit nisi singularia, & eorum similitudines imaginatio.] Sub quibus Deus cadere non potest; sequitur, quod per prædictas formas imaginarias non possit efficacitèr moveri voluntas, sicut movetur cum operatur per fidem, quæ est univèrsalissima & in qua luminis plenitudo accipitur ad movendam efficacitèr voluntatem: Ergo multo melius est prædictas formas renuntiare, & ad cognitionem univèrsalem fidei assurgere,

quam

quam huiusmodi formas materiales (licet à bono spiritu sint) conservare. Videatur Ioannes à Cruce.

55 Ratio eorum qui eiusmodi formarum conservationem defendunt, ea potissimum est, quod multum iurant ad spiritualem, & mysticam unionem; quod non negamus, si veræ sint, eisq; (vt par est) benè vtatur anima: Sed debemus benè investigare, in quo consistat hoc adiutorium; nam profectus animæ in eo consistit, quod magis, magisq; ad perfectam Dei cognitionem, & amorem excitetur, quia tota legis perfectio est dilectio, & charitas est vinculum perfectionis. Hanc cognitionem, & dilectionem Dei operari debet anima per potentias intellectus, & voluntatis; non autem per potentias imaginationis, & appetitus. Spirituales autem potentia non excitantur per formas istas materiales, sed per spiritum, & donum excitationis, quod in eis involuitur, quod donum in ipso infusionis instanti communicatur, vt cum B. Ioanne à Cruce testatur Sert Carthusianus dicens: [Si aliqua de causa admittendæ erant, & in precio habendæ, ea erat gratia boni effectus, quem illæ quæ veræ sunt in anima producant; sed ad id necessariò admittendæ non sunt, quinimò præstantioris effectus gratia semper negandæ; quia statim ac internis sensibus, & imaginationi offeruntur, producant in anima, independentèr ab ea, intelligentiam, amorem, vel suauitatem pro divino beneplacito; & ita recipit anima excitationem effectum passivè, quin valeat illum, vel pro minimo impedire; vndè quo maiori cum studio, & affectu se nudat anima speciebus, imaginibus, & similitudinibus, quibus vestitæ veniunt communicationes supernaturales, quas diximus, intelligentiæ, amoris, & suauitatis; non solum non se illis privat, verum etiam eisdem maiori cum puritate, & simplicitate, vbertate, claritate, & libertate spiritus, recipiendis eò amplius se disponit.] Hæc ille.

B. Ioannes à Cruce lib. 2. ascen. mont. Carmel. cap. 16. & 17.

M. Maria ab Agreda p. 3 n. 47 in med. & n. 49

Sert Carthusius select. mystic. p. 4. cap. 5. n. 7.

56 Si ergo donum excitationis est fructus imaginativa Visionis, in quo consistit spirituale animæ auxilium, & hoc plenius recipitur (vt per se patet) quando deductis velamentis, & cortice formarum materialium ablata gustatur, & participatur medulla spiritus; melius erit eiusmodi formas, & imagines abdicare, quam eas (ne sua materialitate plenitudinem doni impediunt) conservare. Debet igitur Magister docere, quod corticem Visionum rejiciant, & medullam, & excitationem quæ ad divinam cognitionem, & amorem inducit, conservent.

57 Præter adducta inconvenientia conservanda Visionis, extat periculum subversionis, & diabolicæ illusionis, quibus Visio imaginaria obnoxia est; à quibus omnibus liberabitur anima, eiusmodi formas negando; quæ (vt docet B. Ioannes à Cruce) animæ conceduntur ob eius incapacitatem ad maiora, & sublimiora percipienda: [Si enim anima (verba sunt huius extatici Doctoris) fuisset capax rerum purè spiritualium, rarò, aut nunquam Deus per materiales sensus ei loqueretur.]

58 Quamobrem non tanti ponderis, & æstimationis sunt, vt aliqui in suis commentis exaggerant: Audiatur obsecro Magister Bonaventuram sic dicentem: [Aliqui putant esse aliquid momenti, quod in se nullius est momenti.] Causas afferunt multi, & præcipuè Ioannes Gerson; Conceduntur autem à Deo in sensu ob varias causas; vna est, quia anima adhuc est parvula, & incapax puri spiritus; vnde si aliundè Deus loquatur, non ab ea intelligeretur: Secunda, quia forsàn cognoscit, animam esse ad sensibilem delectationem in spiritualibus proclivem, quæ melius cum sensibilibus quam cum insensibilibus addiscedet: Tertia, quia percipit Deus abesse ab anima palatum ad manducandum panem doloris, & perfectorum escam, atque habere appetitum ita suo commodo affectum, quod aliqua mercede ad ulterius progrediendum indi-

geat,

B. Ioannes à
Cruce. ascen.
mont. Car-
meli, lib. 2.
cap. 17.

S. Bonavent.
de perfect.
Relig. lib. 2.
cap. 7.

Gerson de
ver. & fals.
Vision.

geat, sine qua spiritus eius languescet, & deficiet: Quae causae indicant communicationes huiusmodi fieri animabus nondum perfectis; quamobrem malè aget Director, si eas multi faciat, aut animam propter eas reputet perfectam; quinimò quasi imperfectam, & multis vitijs, atque fallacijs obnoxiam; eam in magna humilitate, mortificatione, dejectione, & obedientia conservare satagat, & praedictas Visiones in profundo silentij conservet; plerumque enim sunt imaginationes.

59 Nec huic obstare poterit, quod B. Theresia, Catharina Senensis, Birgita, & aliae Sanctissimae, & perfectissimae foeminae in statu perfecto Visiones imaginarias habuerint; quia Deus suorum favorum Dominus est: Et licet ex sua natura Visio imaginaria sit communicatio spiritus imperfecti, secundum verò divinae dispositionis propositum, & in illo tunc poterit esse status perfecti.

*M. Maria
ab Agreda
l. p. n. 25.*

Propterea praedictis Sanctis datae sunt Visiones imaginariae, quia pro tunc erant illis necessariae; quod quidem non semper, sed rarò contingebat illis; nam licet Visiones fuissent rerum corporalium, regularitèr erant intellectuales, quia ex statu favores supernaturales statui animarum respondere solent: Quod confirmat B. Ioannes à Cruce dicens. [Hoc modo perducit animam Deus de gradu in gradum usque ad interiorè; non quia necesse sit huiusmodi ordinem prioris, & posterioris servare; plerumque enim efficit vnum absque alio, sicut animae expedire cognoscit, vel in eam vult favores conferte; regularitèr ordinatèr procedit; & via eius ordinaria est sicut diximus.] Hoc est statui animae proportionata. In huiusmodi renuntiatione formarum non ingreditur Imago Sanctissimae Humanitatis Iesu Christi Domini Nostri, de qua infra latè dicemus.

*B. Ioannes à
Cruce ubi
sup. ad mod.*

CAP. VII.

DE VISIONIBVS INTELLECTVA-

libus infusis.

60 **H**Æ Visiones intellectuales longè perfectiores sunt præteritis; non solum quia pertinent ad superiorem, & spiritualement potentiam, scilicet intellectum, sed quoad substantiam, & quoad modum, ut statim dicemus. Hæc Visio intellectualis est: **QVÆ DAM ALTISSIMA NOTITIA PASSIVE INTELLECTVI DONATA, VEL PER SPECIES ACQUISITAS, VEL NOVE A DEO PRODVCTAS, SED A SOLO DEO IMMEDIATE ABSQVE SENSVM, ET IMAGINATIONIS MEDIO APPLICATAS INTELLECTVI.**

*D. Thom. 1. p.
q. 105. art. 3.
& 4. & 9.
106. art. 2. &
q. 111. art. 2.
& 1. 2. q. 9.
art. 6.*

*P. Alvarez
tom. 3. lib. 5.
p. 3. cap. 12.*

*S. Bonavent.
de proces. Re
dig. proces. 3.
S. Augustin.
lib. 26. de Ci-
uit. Dei, &
lib. 9. confes.
cap. 10.*

*Alvarez ubi
supra.*

Ita docent communiter Mystici, & docet D. Thomas.
61 Causa efficiens huius Visionis purè intellectualis est solus Deus absque Angeli ministerio, quia ut bene notat Alvarez ex doctrina Angelici Præceptoris: [Solutus Deus potest memoriam, & intellectum ita in bono figere, quod strepitu phantasmatum non avocetur: Solutus ille potest lumen hoc supernaturale infundere, vel lumen sapientiæ quod antea infunderat, perficere, & confortare: Solutus ille potest sine concursu sensuum inclinare voluntatem ad bonum; & habitus charitatis, & virtutum suaviter eam ducentes, immittere.] Idem docet Bonaventura, & latè probat Augustinus.
62 Causa instrumentalis huius Visionis, iuxta sensum Jacobi Alvarez: [Nequit esse lumen fidei, hoc enim est obscurum, & ad solam cognitionem ordinariam rerum supernaturalium ex auctoritate dicentis; imò nec aliquando sufficiens erit donum sapientiæ, quod licet cum alijs donis valdè fidem perficiat, non tamen ad tanta sublimia, & cum tanta claritate, & modo tam inconsue-

ro cognoscenda se extendit. Datur ergo ad hoc quædam lux, quæ aut est, aut reducitur ad lumen propheticum; qua mens sublevata, ita perfectè res divinas inspicit, ut videatur statum huius mortalitatis excedere.] Iuxta sententiam aliorum fit per aliquod lumen spirituale, quo anima clarè percipit, quod Deus ei manifestare desiderat, ut probat Fr. Philippus à SS. Trinitate. Deniquè iuxta sententiam Dionysij Carthusiani, & aliorum, quos supra retulimus, non implicat ut fiat per lumen fidei, & donorum sapientiæ, & intellectus, & ratio est evidens; quia ut fatentur communiter Mystici, hæc Visio intellectualis si circa divinam essentiam fiat, naturam Visionis intellectualis excedit, & ad altiorem modum Revelationis pertransit, tantò sublimior, quantò obiectam divinum contemplatum est altius. Hæc autem quæ nomine intellectualis Visionis insignitur, est circa creaturas, & obiecta creata, & longè inferior Visioni divinæ essentiæ, ut tenet B. Joannes à Cruce, Alvarez, Spert Carthusianus, Fr. Philippus à SS. Trinitate, & omnes communiter: Sed sic est quod ad altissimam contemplationem, & revelationem divinæ essentiæ sufficit lumen fidei, & donorum sapientiæ, & intellectus, ut communiter docent omnes cum Divino Dionysio, qui hanc contemplationem divinæ essentiæ vocat divinam sapientiam: Ergo longè melius poterit per huiusmodi lumina fieri Visio intellectualis, quæ multò inferior est.

Fr. Philippus
à SS. Trinitate
Theol. myst.
p. 1. tract. 3.
disp. 4. art. 3.

Sup. tract. 1.
cap. 3. n. 19.

B. Joannes à
Cruce lib. 2.
ascen. monte
Carni c. 4.
Alvarez ubi
supra.

Spert Car-
thus. part. 4.
cap. 7. n. 2.
Fr. Philippus
à SS. Trinitate
ubi supra.

Alvarez ubi
supra.

63 Species infusæ per quas fit hæc Visio intellectualis, interdum sunt ex eis quæ reposita erant in spiritali memoria; quas tamen Deus ita disponit (ut tenet Alvarez) ut admiranda repræsentent: Interdum sunt à Deo de novo inditæ, & infusæ, ut altitudo rei revelatæ requirit. Primas coaptat Fr. Philippus à SS. Trinitate Visioni intellectuali infimi gradus; secundas verò Visioni altissimi gradus, & hæc sententia vera est, & experientiæ con-

sona;

sona; & interdum ab ipsa anima percipitur, nam species conceptas elevari, & clarificari ita sentit, quod absque nova specierum infusione clarè penetreret altissima, & abscondita mysteria; hoc verò contingit in Visione infima; in sublimi verò species sunt superioris ordinis.

B. Ioannes à
Cruce lib 2.
ascen. mont.
Carmel. cap.
24.

64 Modus Visionis intellectualis multiplex esse solet; habet enim plures gradus, quos longum foret enumerare. B. Ioannes à Cruce sic modum explicat: [Communicat Deus animæ quandam lucem spiritualement, & supernaturalem, in qua faciliter, & clarissimè videt ea quæ vult Deus, sive cœlestia sint, sive terrestria, quin hoc impediatur quod sine absentia, vel præsentia. Hoc evenit veluti si porta clarissima ad intuentium referretur repente, plerumque adinstar fulguris cum in obscurissima nocte subito omnia clarificat, quo omnia clarescunt, & manifesta efficiuntur; eoq; transgresso illic omnia obscurantur, quamvis eorum formæ, & figuræ in imaginatione persistant: Hoc utique in anima proprius, & perfectius contingit.] Hæc Mysticus Doctor.

S. Theresia
Manf. 6. c. 8.

65 Idem fateatur B. Theresia hisce verbis: [Accidit animæ cum Deus ita disponit quod anima orans, atque in suis sensibus consistens, subito suspenditur, ibique à Domino magnis mysterijs instruitur, quæ in ipsa divina essentia videre putat. Sed quamvis dico quod videt anima, verè nihil videt, quia non est Visio imaginaria, sed valde intellectualis, ubi clarè percipit quomodo in Deo omnia contineantur, & videantur; & licet transeat in momento, manet tamen fixa, & sculpta in intellectu.] Hæc Seraphica Mater.

Supra cap. 5.
n. 40.

66 Ad hunc duplicem modum videndi intellectualiter possunt ceteri reduci; & sciendum est, quod licet effectus, & memoria Visionis plus, vel minus darent iuxta divinum beneplacitum, & animæ necessitatem, ut supra dictum est, Visio tamen in momento transit; nec in

hoc

hoc differt à Visione imaginaria, vt malè B. Theresiæ adscribitur, quia Mater Sancta non dicit, quod Visio actualis, & infusio magis duret in intellectuali Visione, quam in imaginaria, sed memoria Visionis; quod est valdè diversum; & qui expertus fuerit, clarè cognosceret non ita contingere, nec sine ingenti, & efficaci confor- tatione spiritus posset intellectualis Visionis infusionem (si diù perdureret) sustinere.

67 Effectus huius Visionis sunt sublimes, & pretiosi; ab illa enim gignitur habitualis animæ tranquillitas, mētis illuminatio, ingens gaudium, suauitas, humili- tas, puritas, castitas, aversio creaturarum, elevatio spi- ritus in Deum; rubor, & repugnantia manifestandi fa- vores divinos, ob propriæ vilitatis cognitionem; difficul- tas, & repugnantia conversandi cum hominibus; inefa- bilis certitudo Visionis; sed non absque formidine sedu- ctionis, licet spiritus semper intimam sentit securita- tem. Hi sunt veræ Visionis effectus, qui interdum magis, & interdum minus iuxta divinum beneplacitum, aut animæ dispositionem percipiuntur.

68 Hæ Visiones plerumque sunt circa substantias corporeas, tam cœlestes, quam terrestres: aliquando cir- ca substantias incorporeas, vel separatas, vt sunt Ange- li, & Animæ rationales, quæ quidem expetunt sublimio- rem lucem, & speciem, quam corporeæ; & rarè evenire contingunt: Primæ fiunt frequenter per species acquisitas, modo supra dicto: Secundæ
verò per species de novo
creatas.

Supra p. 633

CAP. VIII.

DE PRACTICA INSTRVCTIONE

Directoris circa huiusmodi Visiones intellectuales.

69 **I**N prædictis Visionibus intellectualibus (vt tence-
 Alvarez, Fr. Philippus à SS. Trinitate, & alij com-
 munitè) nihil potest Dæmon immiscere immediatè,
 cum ille ad spirituales potentias nisi medijs sensibus ac-
 cedere non valeat: Quamobrem si Director clarè cog-
 noscat, Visionem fuisse purè intellectualem; de eius ve-
 ritate, & bono spiritu nullatenus dubitet; sed quia valdè
 difficile est, & adeò subtilitè Diabolus se ingerit, quod
 tam anima, quam eius Director putare possint, & affir-
 mare Visionem fuisse intellectualem, cum revera non
 ita sit; necessarium duximus aliqua discretionis signa
 præbere.

70 Sit primum: status animæ, & exercitium eius or-
 dinariū in orationis, quod in rebus supernaturalibus sem-
 per est attendendum; nam si anima adhuc consistit in
 statu meditationis imaginariæ, vel licèt interdum abs-
 que imaginibus meditetor, ad exercitium tamen purè
 spirituale non penitus transmigraverit; regularitè Visio
 erit imaginaria, ob superius adductam rationem, nem-
 pè quod Deus statui animæ se accommodat. Si verò sit
 anima, cuius exercitium est purum, & spirituale, & sit
 assueta facilitè sensus relinquere, si clarè non cognoscat
 Visionem esse imaginariam, absque dubio erit intelle-
 ctualis: Quod si adhuc dubitet Magister, ad sequentia
 signa recurrer.

71 Secundum: si Visio sit imaginaria, eius memoria
 aut species ita fixa sculptraq; manebit in potentia, quod
 evidentè cognoscat, ei ponderosè, & sensibilitè ad hæ-
 rere,

Alvarez ubi
 supra.

Fr. Philipp.
 à SS. Trinit.
 ubi supra.

tere, & quandam quasi inglubiem, & pinguedinem cau-
 sare; cuius crasum, & palpabilem motum in varios, &
 sensibilibè vehementes effectus appetitus sensitivus irrū-
 per; quia cum Visio, obiectum, & potentia sint materia-
 les, & omnes operationes materiales aliquo modo one-
 rent sensum, clarè dignoscitur laborare, & ad sensibiles,
 & vehementes effectus moveri. Visio autem intellectu-
 alis non movet immediatè appetitum sensitivum, sed ra-
 tionalem, qui nec laborat in opere, nec in effectus sen-
 sibiles irrumpit; & quamvis appetitus sensitivus moveri
 possit per redundantiam, motio tamen illa non est ita
 sensibilis, & ponderosa, sicut illa quæ causatur ab imme-
 diata infusione Visionis imaginariæ; & pars animæ supe-
 rior ita in Visione intellectuali occupatur, quod vix mo-
 tum appetitus qui per redundantiam fit, percipit, & cog-
 noscit: Quamobrem si motio appetitus sit valdè sensibi-
 lis, Visio illa non erit intellectualis, sed imaginaria.

72 Tertium: ab effectibus sumendum est, quia Vi-
 sio imaginaria regularitèr causat deliquium materiale
 (vulgò ARROBAMIENTO) impetus sensibiles, lachrymas
 pœnosas, & eiulatus: Visio verò intellectualis producit
 ecstases, raptus, & alia, quæ materiali strepitu, & sensibi-
 li præcipatione carent; & ratio est, quia omnis effectus
 sapit spheram suæ causæ; materialis causa parit effectus
 materiales, & sensibiles; & tantò fortior est, quantò im-
 pulsus est supernaturalis: Spiritualis verò producit effe-
 ctus spirituales, & delicatos: Cum autem Visio imagina-
 ria fiat in materiali potentia, sicut Visio intellectualis in
 spirituali, necessariò per effectus, & motus dignoscenda
 est.

73 Prædicta signa deservire possunt ad dignoscen-
 dam differentiam Visionis imaginariæ ab intellectuali,
 vel è contra; quæ Visio imaginaria licèt à bono spiritu
 procedat, prædicta proculdubiò signa conferet. Sed Dia-

boli astucia eò devenire solet, vt hæc signa occultare satagat, vt ipse suas fallacias tutius ingerere possit: offert igitur plerumque imaginationi species imaginarias valde subtiles, impediendo earum reflexionem, quibus anima clarè cognosceret esse Visionem imaginariam; & adeò simpliciter ei obiecta repræsentat, quæ dum modum ignorat propter reflexionis carentiam, putat indubie Visionem factam fuisse immediatè intellectui; quamobrem ipsa, & eius Director decipiuntur.

74 Vt ergo eiusmodi cabalofam astuciam cognoscere possit Magister, diligentè attendat ad effectus materiales quos parit Visio, iuxta prælibata num. 71. quia licet verum sit quod per huiusmodi cabalositatem possit ille (ablata reflexione) sensiles effectus ita temperare, quod putet anima esse spirituales; tamen in totum est impossibile, quia hoc fieri non potest, nisi mediante aliqua impressione materiali in potentia etiam materiali, quæ necessariò percipienda est sensibilitèr; & vt illam non sentiret, indigeret alia materiali impressione, & sic in infinitum: Quamobrem quantò ille in materialibus potentijs se velit magis dissimulare, tantò amplius impressiones materiales multiplicando manifestatur, quia non potest mutare earum naturam, & necessariò materialis causa debet materiales parere effectus.

75 Debet insupèr attendere ad effectus morales quos utraque Visio, scilicet vera, & falsa producit; quos licet Capite antecedenti retulimus, nunc ex ore B. Ioannis à Cruce ad maiorem auctoritatem referre placet: [Effectus (inquit) quos vera Visiones intellectuales pariunt in anima, sunt, quies, illuminatio, letitia ad modum gloriae, suavitas, munditia, amor, humilitas, & proclivitas, vel elevatio spiritus in Deum, secundum magis, aut minus; interdum plus in vno quam in alio, respectivè ad spiritus receptionem, & beneplacitum divinum.] Effectus

*P. Ioannes à
Cruce. ascen.
mort. Car-
meli, cap. 24.*

ctus malæ Visionis sic idem Sanctus Doctor exponit: [Efectus quos prædictæ habent, valdè dissimiles sunt ab eis quos bonæ pariunt; imò causant ariditatem spiritus in ordine ad divinam conservationem, proclivitatem ad sui, & suarum Visionum æstimationem; neque vlllo modo pariunt mansuetudinem humilitatis, neque ardorem charitatis, neque earum formæ manent in animo impressæ cum illa suavi claritate, qua bonæ imprimuntur; neque durant, quinimò & statim ab anima decidunt. Quod si illa huiusmodi Visiones æstimer, tunc ex propria æstimatione excitatur earum memoria, sed sine affectu amoris, & humilitatis, quam rememoratio verarum Visionum producit.]

76 Necessarium est etiam attendere ad intelligentiam per talem Visionem communicatã; per illam siquidem manifestabitur spiritus, quia si à Dæmone sit, continebit vtrique aliquam inconsequentiam, vel malam doctrinam, vel aliquam imprudentiam, vel veritatibus Catholicis dissonantiam; quia licet interdum Diabolus transfiguret se in Angelum lucis, vt supra diximus, semperq; aliqua vera falsis immisceat; non potest tamen omnino ita consequens esse, quod in aliquo suam nequitiam non ostendat: Quamobrem vt testatur B. Theresia, & experientia docet; si anima voluntariè seduci noluerit (si experta sit) difficile, imò impossibile est, quod Dæmonis illusionem seducatur. Vt ergo securè procedat Director, nunquam relationi sibi factæ fidem præbeat, sed per se ipsum experimentum capiat, & omnia diligentèr examinet, quia innumeris periculis obnoxia sunt.

*Supra tract.
4 c. 9. n. 76.*

77 Nam licet Visio hæc non posset à Dæmone modo prædicto procedere, plerumque oritur ex vehementi imaginatione subiecti, putantis intellectualitèr videre quod ipse proprio discursu, & apprehensione investigat; vnde necessarium est ad præductos effectus, & modum

excitationis recurrere; quia si nullos habeant, aut non ita efficaces, & mirabiles sicut dictum est, proculdubio erit naturalis intelligentia, & non Visio supernaturalis, & infusa.

B. Ioannes à
Cruce ubi
supra.

78 Denique omnes istæ intellectuales Visiones, ut testantur omnes Mystici cum B. Ioanne à Cruce, sunt in ordine ad creaturas: illæ enim quæ sunt in ordine ad divinam essentiam, referuntur ad diversum genus intelligentiarum, de quibus suo loco sermonem habebimus. Cum ergo huiusmodi Visiones sint circa creaturas, necessarium est (sumpto tantummodo earum spiritu) quod anima ad divinam essentiam per fidem, & charitatem assurgere, & elevari conetur.

CAP. IX.

DE LOCUTIONIBVS, SIVE VERBIS supernaturalibus, & infusis, & specialiter de verbis successivis.

79 **S**ECVNDI generis spiritualium noticiarum sunt Locutiones, aut verba supernaturalia, & infusa; quæ interdum fiunt animabus, tunc in oratione recollectis, tunc extra orationem distractis. Solent enim in se ipsis interiora verba percipere (de exterioribus autem, & imaginarijs Locutionibus tractabimus, cum agemus de Revelationibus, ad quas pertinent) quæ non externo auditu, sed intellectu percipiuntur. Hæ Locutiones in triplici sunt differentia, fiunt quippè per verba, vel successiva, vel formalia, vel substantialia, ut communiter docent Mystici.

80 Verba successiva spiritus secum recollectus sibi ipsi loquitur, adeò faciliter, distinctè, & immediatè, circa

alia

aliquam veritatem quam intuetur, quod illi videatur, non se illa proferre, sed ab alio audire, & mutuo colloquio cum eo versari: In quibus verbis fulciuntur innumera mulierum, & Monialium fraudes, quæ passim putant ea quæ suo naturali acumine, & vivaci discursu discernunt, à Deo per Locutionem recipere; vndè non verentur securè passim proferre (vt tenet B. Ioannes à Cruce) MIHI TALIA LOQUTVS EST DEVS; VEL HOC DICTVM EST MIHI. Cum revera non ex divina Locutione, sed ex propria voluntate, & desiderio verba formentur: & interdum non desunt Directores, qui eis fidem præbendo, chimæras eiusmodi tanquam divinas Locutiones evulgare non pudeant, nescientes, quod vt benè notat Fr. Alphonsus Pastor, si humiles sibi viderentur, timerent plañe, aut se ipsas sibi loquutas, aut Dæmonem eis loqutum esse, cum magis suppliciorum, quam favorum dignas se ipsas existimare deberent.

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
ascen. mont.
Camel. cap.
29.

Fr. Alphons.
Pastor in so-
litu. amor.
divin. s. lib.
2. num. 126
in fin.

81. Hæc verba successiva ex triplici causa oriri possunt: Prima ab influxu, & suggestionem Spiritus Sancti; quia cum anima hunc Divinum Paraclætum per gratiam possideat, ille (mediante recollectione) suis eam Donis movet ad perfectam conceptæ veritatis indagacionem; & per eius illustrationis virtutem, multa quæ per se ipsam facile non discurreret, quasi se interrogando, & respondendo percipit, & invenit; quamobrem putat se mutuo cum alio versari colloquio.

82. Secunda causa potest esse proprium acumen, atque imaginationis vivacitas, qua res novas, & subtiles infert, & detegit; ex qua intellectuali collatione, & discursu oritur intellectualis interrogatio, & responsio; vndè putat se ab alio sciscitari, & responderi, cum ipsa se ipsam interroget, & respondeat.

83. Tertia causa solet esse Dæmonis astucia, præsertim in his qui sunt nimis affecti rebus supernaturalibus,

& vera humilitate carentes, habentesq; modicam virtutem, quibus in tempore recollectionis sufficientem Diabolus digressionis, & acuminatis materiam ministrat; quod agit mediante phantasia, offerendo intellectui conceptus, vel verba, quibus per verosimilia incipiendo, postmodum ad fallacias, & errores inducit; & hoc modo communiter loquitur Hæreticorum mentibus.

*B. Ioannes à
Cruce, ubi
Sup S. ult.*

84 Cognitio igitur practica discernendi verborum differentiam non facilis omnino videtur B. Ioanni à Cruce: Possunt tamen nihilominus esse signa Directori, quod si anima se sentiat per verba successiva excitari ad humilem, & reverentem dilectionem, vel ad sanctam operationem, proculdubio propè est Spiritus Divinus, à cuius influxu, & inspiratione omnia bona nobis procedunt: Si autem anima per ordinariam tantum motionem ad huiusmodi excitetur, neque aliquam specialem, & intimam excitationem longè maiorem solito percipiat, neque in ea diuturnam permanentiam habeat; proculdubio verba illa per proprium discursum, & operationem formata sunt.

85 Si denique verba reddant animam aridam, tepidam, & mentem ad vanam complacentiam inclinent; & licet interdum aliquam humilitatem infondere videantur, statim tamen ad propriam æstimationem, aut sui acuminis complacentiam, vel ad immoderatum gaudium adducant; nefas erit dubitare, quod ab spiritu nequam originem trahant.

86 Omnia hæc successiva verba docet renunciare, & relinquere B. Ioannes à Cruce, & dono earum excitationis assumpto, ad puram, & simplicem Dei cognitionem, & amorem, que per fidem, & charitatem sunt, penitus consurgere; & ratio est, quia prædicta verba à quocumque spiritu procedant, sunt particulares notitiæ, quibus nequit anima ita proficere, sicut per universalem fidei

fidei cognitionem profecisset; quamobrem melius est ea renuntiare, quam retinere. Verba Statici Doctoris sunt hæc: [Spiritus Sanctus illustrat intellectum recollectum pro suo recollectionis modo; & quia intellectus nequit præstantius recolligi quam in fide, in nullo alio quam in fidei recollectione Spiritus Sanctus præstantius, & sublimius illum illustrabit; nã quo purior est anima fide viva, eò excellentior est infusa charitate; & quanto magis charitate perstat, tantò amplius illam illustrat, atque suorum munerũ communicatione exornat; & quamvis per illas apprehensiones supernaturales distinctas communicatur animæ lux aliqua, sed tam diversa ab ea quæ fidei est, quantum diversum est aurum ab infimo metallo; & quoad quantitatem, quantum vastissimum Mare exiguam aquæ guttulam excedit; quia nimirum per illas speciales, & distinctas apprehensiones datur intellectui sapientia vnus, vel alterius veritatis; per obscuram verò fidem datur ei sapientia generalis, per vnã videlicet simplicem, & vniuersalem notitiam essentiæ diuinæ, quæ animæ in ea fidei, obscuritate infunditur.] Hæc Beatus Doctor, cuius doctrinam notare, & praticare debet Director.

B. Iohannes d.
Cruce, ubi
supr. num. 24
in med.

87. Quod, si aliquis dixerit quod vtrumque est bonum, atque vnum alteri non obistere; respondemus cum Hieronymo Spert Carthusiano: [Pluris obistere si anima illa non parvi ducit, quia iam est distineri, & detineri in rebus spiritualibus, & distinctis, ac parvæ minervæ, quæ sufficiunt ad præpediendam communicationem abyssus fidei, in qua superiori quam naturæ modo, eoq; arcano, docet Deus animam, & provehit virtutibus, & donis ad ipsum ea ignorante.] Si tamen sic tunc expedire videatur prudenti Directori, poterit verba successiva à bono spiritu ducta retinere; sed tamen doceat animas esse contentas his veritatibus, quas nostra alma Mater

Spert Carth.
ibid. select.
myst. par. 4.
cap. 7. n. 103

Eccle-

Ad Roman. 12. 3. Ecclesia proponit credendas; oportet enim (Paulo attestante) *Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem unusquisque, sicut Deus divisit mensuram fidei.*

CAP. X.

DE VERBIS FORMALIBVS INFVSIS.

Daniel. 9. 12. 88 **V**ERBA formalia quandoque dicuntur spiritui modo supra naturam, medio sensus, ac etiam non recollecto; quandoq; verò recollecto: Dicuntur formalia, quia formalitèr percipit spiritus ea sibi ab alio dici absque vlla sui opera: Interdùm dicitur vnum verbum, interdùm duo, vel plura; nonnunquam successivè plurima, vt Danieli contigit cum loquebatur ei Angelus intra se; cuius verba licèt successiva essent, formalia tamen vocantur, quia clarè percipiebat ea sibi ab Angelo fieri: Successiva vero, an à se, an ab alio proferantur, manet in occulto.

B. Ioannes à Cruce ubi supr. cap. 30. 89 Finis eorum est, animam de re aliqua erudire, quod quidem semper cum ex Deo sunt in ea operantur; quia his quæ ordinantur, & iubentur exequendis, promptam, & paratam reddunt; & promptiorem ad humilia, quam ad excelsa; & è converso cum à Dæmone fiunt. Effectus tamen bonorum verborum (teste B. Ioanne à Cruce) non sunt magni momenti.

S. Theresia in Vita, c. 25. 90 Vox quæ in eis percipitur nimis viva est, & delicata, sed clara, nec vnus apex ab interiori auditu præmittitur, vt B. Theresia inquit his verbis: [In verbis si ex Deo sunt, subitò ita graves sententiæ proferuntur, quod ad earum formationem, ordinationem, & compositionem, multo tempore opus fuisset; in vno enim verbo plura comprehenduntur.] Sed quia ad solam animæ operationem diriguntur, nihili, aut parvi pendenda sunt, sed

eorum

eorum assumpta excitatione, proximum fidei, vt legitimium ad divinam vnionem medium retineatur; quia vt docet Spert Carchusianus: [Difficilis sunt, & minimè necessaria discretio, cum alium nec efficaciorum producant effectum, quam eruditionis, & doctrinæ, cum ea ad operandum promptitudine.]

*Sperit Car-
thus. ubi; sup.
n. 13.*

91 Cæterum vt testatur Theresia: [Aliquando, & pluries est cupida præsumptio, & conceptus, præcipuè in personis quæ sunt debilis imaginationis, vel melancholicæ; ex quo duplici personarum genere, quidquid dicant se supernaturaliter videre, audire, aut intelligere, nihil earum in aliquo habeatur pretio.] Sed non obstante, nec easdem debet terrefe Magister, nec minus pronuntiare, esse à Dæmone illusas; potest enim exindè aliquid incommodum sequi, dummodò pertinaces non sint: Quod si tenaciter Locutiones defendant, necessarium erit, eas de sua illusionem monere, & ad communionem orationis occupationem reducere.

*S. Theresia
Manf. 6. c. 3.*

92 Scire etiam debet Magister, quod licet hæc verba directè, & nullo medio sensus, intellectui fiant, tamen Dæmon, quasi fraudis fabricator eximius, potest ita imaginationis organum temperare, quod anima credat noticiam illam adinstar vocis, factam fuisse immediatè intellectui, vt notat B. Ioannes à Cruce; & B. Theresia, quæ triplex signum ad eiusmodi discernendum proponit.

*B. Ioannes à
Cruce ubi
supra.*

93 Primum: sollicitè considerare, an verba in totum, aut in partem aduersentur Sacræ Scripturæ, dispositionibus Ecclesiæ Catholicæ, doctrinis Sanctorum, & opinionibus Mysticorum communiter receptis; vel si suadeant aliquid contrarium prudentiæ, perfectioni, loco, aut statui personarum: Deus quippè nobis per Sanctas Scripturas, per Ecclesiæ sanctiones, per Sanctorum auctoritatem, & ordinationem virtutum, omnia commendavit; propterea nunquam potest esse sibi contrarius.

*S. Theresia
in Vita, cap.
25.*

Dæmon verò his omnibus contraria docet; & sicut supra dictum est, non ita potest suam zelare malitiam, quod in aliqua saltem parte non manifestetur. Videatur Cancellarius Parisiensis.

*Gerfon de
proba. spirit.
& de differ.
vera vision.
à fals.*

*Coron. Ord.
Prædic. p. 2.
lib. 2. cap. 43*

94 Secundum: si eiusmodi verba suadeant immoderatos rigores, & pœnitentias, vel aliquam novitatem, & singularitatem nota dignam, quia tunc à malo spiritu procedunt: Deus quippè licèt interdum animæ aliquam in rigoribus, aut alijs operibus singularitatem præcipiat, vt contigit Catharinæ Senensi, cui nullum præter Sacrosanctæ Eucharistiæ cibum suavere mandavit; raro tamen, & cum raris id efficere solet; & nihilominus Fr. Raymundus de Capua pius, & doctus, eiusdem Catharinæ Director, antequam id executioni mandare permisit, totidem experientias fecit, quod vix eam deduxerit ad extremum vitæ: tandemq; agrè sustinens hanc singularitatem tanquam vanitati, & admirationi obnoxiam, eam omninò resecavit, atque inviolabiliter præcepit, quod se communi cæterorum victui accommodaret. Cui quidem Directoris prudentiæ adscribens Deus, eiusmodi voluntati se subduxit, vt exindè Directores agnoscant, quantò debeant singularitates fugere, omnesq; animarum operationes, non per ea quæ illis revelantur, sed per regulas prudentiæ, communisque iustitiæ dirigere.

*S. Theresia
in Visa, cap.
19.*

95 Tertium erit, mentis, & animi perturbatio: [Causant (inquit Theresia) huiusmodi verba inquietudinem quandam, quin anima valeat concipere vndè veniant, aut quo vadant, quamvis eis resistere videatur; & quandoquidem ignorat causam, nimis angitur, & turbatur.] Et infra: [Quando Dæmon loquitur, videtur animæ, omnia ab ea bona recessisse, tantò manet insipida, turbata, atque omni affectu bono destituta: Et licèt interdum boni desideria habere videatur, non tamen valida, & efficacia sunt: Humilitas etiam quæ resultat, est falsa, inquit;

inquieta, & sine suavitate. Porro in his omnibus possunt plures Dæmonis fallaciæ commisceri; propterea nihil adeò certum in huiusmodi rebus esse potest, quod certius non sit timere, & procedere cautè, & Magistrum doctum cui omnia fidelitèr manifestet, eligere.] Hæc Diva Theresia; quæ valdè notanda, & observanda sunt à Directoribus; quod confirmat Ignatius de Loyola.

S. Ignatius de Loyola de regul. ad plene spiritibus regul. 8.

C A P. XI.

DE VERBIS SUBSTANTIALIBVS
infusis.

96 **V**ERBA substantialia, quæ etiam sunt formalia (licet non è converso) recipiuntur in spiritu interdum recollecto, & interdum distracto; distinctè tamen, & clarè percipit anima, non à se ipsa, sed ab alio supernaturalitèr esse prolata: Dicuntur substantialia ad differentiam formalium, quia hæc verè, & efficacitèr in anima imprimunt id quod significant, quin ad eorum receptionem, neque ad sui effectus efficaciam libera sit: *Ecce* (inquit Psalmista) *dedit voci suæ vocem virtutis.* Exemplum adducit Theresia his verbis: [Si anima habeat aliquam pœnam, inquietudinem, aut obscuritatem, vnico tantum verbo quod Deus proferat; videlicet **NE DOLEAS**, illicò manet prorsus libera, licet antea ei visum fuerit, quod totus mundus, vnà cum omnibus suis Doctoribus, eam non sufficerent à tali afflictione liberare. Hæc verba, (licet causa interdum ignoretur) adeò excellentiam continent maiestatem, quod si reprehensionis sint, contremiscere faciunt; & si amoris, penitus liquecere.] Quod nimirum experiebatur Sponsa Sancta cum dicebat: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus loquutus est.* Hæc verba ita manent in animo scripta, quod ad multos

Psalm. 67. 35.

S. Theresia in Vita sua, cap. 3.

Cant. 5. 6.

annos, & sapiens ad totius vitæ spatium ita conservantur, quasi semper recentèr proferrentur.

97 Hæc verba mirabiles propemodùm pariunt effectus, quia sunt verba vitæ æternæ, virtus, & bonum incommutabile; & deniquè spiritus, & vita sunt: *Sic erit verbum meum* (dicit Dominus) *quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, & prosperabitur in his ad quæ missi illud.* Quamobrè Bernardus: [Deo enim (ait) idem est facere quod loqui; idem loqui quod velle; siquidem apud Deum nec verbum desiderat ab intentione, quia virtus est; nec factum à verbo, quia veritas est; nec modus à facto, quia sapientia est] Igitur cum simul præstent fortitudinem, & operationem, mirùm in modum animam replent bonis; non tantùm in ordine ad eâ quibus diriguntur, verum etiam ad omnia quæ sunt virtutis, & perfectionis: Fundum etiam animæ adeò explicant, & dilatant; quod quasi immensam ei latitudinem conferant; & exindè anima, non parvula, non debilis, sed magna, & fortis efficitur.

B. Bernardus.
Serm. 4 super
per Missus
est.

98 Perfecta ergo cum resignatione, humilitateque profunda, liberum Deo anima præstare in eis debet consensum; nihil negando, & nihil timendo; quia neque humanus intellectus, neque Dæmonis astucia potest eis intermiscere, neque spiritus nequam vllum substantialis verbi effectum in anima producere, quatenus in ea simul imprimat effectum, & habitum, vt tenet B. Ioannes à Cruce; secus verò in eis quos per explicitum, vel implicitum pactum quasi eorum dominator, & dominus possidet, in quibus quamvis effectum simul, & habitum nequeat imprimere, ex vi tamen pactus voluntarij, quasi violentèr quidquid ei placitum sit, cogit operari; semper autem per motus violentos, inquietos, & tumultuosos; cæteris verò nihil amplius potest, nisi per vehementes suggestiones efficacitèr ad malum suadere.

B. Ioannes à
Cruce. ascen.
mont. Car-
meli, lib. 2.
cap. 31.

99 Verumtamen potest quandoque in spiritualis animæ imaginatione aliqua similia verba iactare, quamvis substantialem effectum habere non possunt sicut divina, quæ aded excitant ad virtutem, quod quasi ad Solis radios Aquila renovari dicitur, ita anima ad vocem Domini implumem naturæ miseriam, virtutibus novis ornatur, & in magnificentia convertitur, iuxta illud Psalmi: *Vox Domini in virtute; vox Domini in magnificentia, &c.* Ad hanc divinam vocem perficiuntur incepta, & de novo generantur non incepta: *Ipse (enim) dixit, & facta sunt; ipse mandavit, & creata sunt.* Propterea impossibile erit quod Magister si prædictis effectibus attendat, decipi posse.

Psalm. 28. 4.

Psalm. 148. 5.

100 Nam verba Deemonis ad istorum similitudinem depicta, quamvis primitus videantur inclinare ad virtutem; sensim tamen animam obumbrant, & debilitant, ut benè notat Ignatius de Loyola, atque in ravidam inquietudinem, & furoris stimulum, vnâ cum ingenti pondere ad operandum præcipitât; cor eius contrahunt, & stringunt, anhelitum suffocant, eamq; timoribus, & tumultibus replent; vndè manifestè verborum differentia cognoscitur; quam exposuit Dominus per Prophetam dicentem: *Quid paleis ad triticum dicit Dominus? Nunquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi maleus conterens petram?*

S. Ignatius de Loyola ubi supra regul. 12.

Hierem. 23. 29.

101 Hæc verba si verè substantialia sint, & à Deo prolata, omnia habent requisita; non solum in substantia, sed etiam in modo, & circumstantijs, quibus à Deo prolata fuisse dignoscatur: Quia igitur sæpissimè evenit Magistris spiritualibus, quod plures animæ ad eos accedant, dicentes, sibi factas fuisse supernaturales locutiones, verbaq; formalia, & distincta intra se audivisse, quibus non solum excitatæ sunt ad ea quibus verba dirigebantur (quæ subito in eis affirmant effecta fuisse) sed ad

cætera

cætera omnia quæ sunt omnigenæ virtutis, & sanctitatis, ita ut se se in alteras mutatas cognoscant; quibus profectò si Magister integram fidem præstiterit, miserè multoties errabit: Propterea necessarium est, quod benè perpefis, & omnibus hæcenus prædictis maturè consideratis, adhuc ulterius diligentèr observet.

Ioan. Gerson
de dist. ver.
visio. à fals.
sign. 4.

102 Primò, si verba sint plurima, vel eorum sententia absque cognita utilitate, vel vrgenti necessitate repuntur; hoc enim casu valdè suspectæ sunt; quia ut ait Psalmista: *Semel loquutus est Deus*; & licet duo, vel multa audiat, iuxta sequentia huius versus verba: *Deo hæc audi vi*, non autem diversa, & iterum prolata, ut ex Prophetis clarè constat; ubi enim sermo divinus repetitur, necessitas repetitionis manifestè patet; & ipse Dominus qui eis loquebatur, nunc etiam animabus loquitur: *Quia ego ipse qui loquebar* (ait per Isaïam) *ecce adsum*. Regularitèr ergo vnum, aut duo verba proferuntur, ut ex supra adducto loco Theresiæ constat; n quarum mirabili compositione plures sententiæ includuntur; qui enim à multiloquio abstinere præcepit, absque evidenti utilitate, & necessitate, non multum loquetur, ut in verbis à Christo Domino extra conciones prolatis inspicitur. Confirmat hanc doctrinam Ioannes Gerson his verbis: [Quod in Scriptura semel loquutus est Deus (sicut Iob loquitur) id ipsum non repetit: Onerosum quippè esset (ne dicamus vanum) Visiones super Visiones in immensum multiplicatas debere recipere, tanquam ab ore Dei prolatas.]

Isaia 52. 6.

Supra cap. 10
n. 90.

Gerson de
probis spirit.

103 Perpendat insupèr, utrùm verba contineant aliqua superflua, supervacanea, non necessaria quæ verè oï sa sint; otiositas enim vitium est; quod verba Dei habere non possunt: [Otiosum est verbum (ait Bernardus) quod nullam rationabilem causam habet.] Et Hieronymus: [Otiosum verbum est, quod sine utilitate loquētis, & audientis dicitur, qualis qui de rebus frivolis loquitur, &c.]

S. Bernard.

S. Hieron. 1.
in M. scib.

Item,

104 Item, si contineant aliqua scurrilia, vel parùm seria verba, quæ communiter damnantur à Sanctis, & præcipuè à Benedicto, qui suis in Cœnobijs perpetua clausura damnavit. Item, si animæ quibus Christus, & Sancti apparent, & loquantur, affirmant Christum, & Sanctos nimis risisse; quia hæc nimirum aliena sunt ab illo spiritu, qui per Ecclesiasticum protulit: *Risum reputa-
vi errorem.* Et de Christo Domino dùm degit in terris, nunquam risisse legimus, sed pluries plorasse; nam licet aliquando animabus se exhibere potest hilarem, & humanum, sed nimis ridentem, aut cachinosum, nunquam. Attendat etiam si verba contineant aliquam inconsequentiam, vel repugnantiam, vel malam doctrinam; quia verba Dei, & Sanctorum ab omni vitio, & reprehensione debent esse prorsus immunia.

*S. Benedict.
in Regul.
cap. de silen-
tio.*

Eclli. 2. 2.

105 Deniquè licet in verbis quæ verè substantialia sunt, nihil agendum restet Directori, siquidem extra arbitrium recipientis est, tam verba, quam effectus accipere, qui quidem sunt ita sublimes sicut dictum est; tamen circa eorum conservationem aliquid advertendum restat; scilicet, quod si anima per quorumcumque verborum excitationem in purum exercitium divinæ cognitionis, & amoris non elevetur, verborum memoriam in quantum possit abdicare satagat, & ad huiusmodi exercitium assurgat. Si autem verba prædicta eam in talem occupationem conferant; eorum memoriam conserveat; quatenus ad eam occupationem excitetur; in qua non corticem verborum, sed eorum excitationem debent conservare.

CAP. XII.

DE REVELATIONIBVS, SIVE
notitijs supernaturalibus, & infusis.

Quid sit Re-
velatio.

106 **T**ERTII supernaturalium apprehensionum ge-
neris sunt Revelationes, quæ propriè ad in-
tellectualem potentiam expectant, quia sunt intelligen-
tiæ; licet interdum ad imaginationem possint pertinere.
Revelatio est: DETECTIO ALCVIUS OCCVLTA VERITA-
TIS, VEL MANIFESTATIO ALCVIUS ARCANI, VEL MYSTE-
RII. Et est duplex, vna quæ est detectio nudæ veritatis,
in his quæ iam revelata sunt per fidem; & alia quæ est ar-
canorum manifestatio.

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
ascen mont.
Carmel. c. 26

Revelatio
quæ est de-
tectio nudæ
veritatis.

107 Revelatio quæ est detectio nudæ veritatis (vt
tenet B. Ioannes à Cruce) [consistit in eo quod intellectus
veritates cognoscat de Deo, vel de rebus altis, & de his
quæ sunt, fuerunt, & futuræ sunt; quodquidem spiritui
Prophetiæ est valdè conforme.] Fit Revelatio infunden-
te Deo in anima lumen clarissimum, & intelligentiam,
qua inexplicabili claritate cognoscit anima ea omnia
quæ Deus determinat vt cognoscat; & hoc tali expressio-
ne, & penetratione, quod licet per totum vitæ spatium in
cognitione talis obiecti viribus suis laborasset, nec mini-
mum quidem eius quod supernaturalitèr cognoscit, na-
turalitèr cognoscere sufficeret.

108 Lumen hoc cum ad Dei cognitionem ordina-
tur, solet esse effectus Doni Sapientiæ, quatenus est quæ-
dam notitia, & rerum penetratio; non propterea quia re-
velata sunt, sed quia in semetipsis sunt vera, vt anima ex-
perimentalitèr cognoscit; quod indicare voluit Psalmista
cum inscrutabilia Dei iudicia supernaturalitèr cognos-
cens cecinit: *Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa.*

Psalm 18. 10

Ybi

Vbi ea non propter divinam Revelationem iusta commendat, sed quia in semetipsa iusta esse conspexit; quod proprium est Doni Sapientiae.

109 Hæ notitiæ interdum incogitatè, & repentè, interdum rei cuiuspiam piæ, simpliciq; memoria, vel sacri alicuius verbi auditione; & quandoque ad eò efficacitèr quod nedum animam, sed etiam corpus tremefaciant, vt testatur Fr. Philippus à SS. Trinitate: Luminis verò infusio breviter transit, licèt diù dorent effectus. In eis sicut in cæteris infusionibus supernaturalibus, anima non est libera; breviter tamen ad liberam operationem manet expedita, quamvis species maneant in potentia æquali, aut minori efficacia semper defixæ.

Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Theol. myst.
p. 2. tract. 3.
disp. 4. art. 2.

110 Quædam ex huiusmodi notitijs sunt in ordine ad creaturas, quædam verò in ordine ad Creatorem; & sapidè admodum illæ, sed istæ ultra quam dici potest; quia cum sint puræ contemplationes, & nudæ intelligentiæ divinæ, ac nudæ veritates, & circa summum principium, quod univèrsale est, vt tenet B. Ioannes à Cruce per hæc verba: [Hæ notitiæ non possunt haberi nisi ab anima in divina unione constituta, illæ quippè ad ipsam unionem expectant, quia earum possessio consistit in certo divinæ veritatis contactu: Quamobrem ibi ipsemet Deus est qui sentitur, & gustatur; & quandoquidem non ita manifestè, & revelata facie, sicut in Patria; sed ad eò est sublimis, & altus notitiæ, & saporis contactus, quod profundiora animæ penetrat; nec Dæmon potest se his immiscere, neque quid simile effingere, vel similem saponem, & delectationem infundere.] Hæc ille.

B. Ioannes à
Cruce vbi
(sup. cap. 25.)

111 Anima igitur quæ semel tantum earum compos fiat, difficile, imò, & impossibile est quod à Dæmone decipiatur, cum nihil simile, neque quoad substantiam, neque quoad effectum effingere possit. Director tamen inexpertus, & plerumque etiam expertus, in relatione

Rr

animæ

animæ decipi valet; quia Dæmon ita cabilosè solet imaginationi offerre species adeò subtiles Divinitatis, quod putet anima intellectuales esse, atque sublimes: & similiter appetitui sensitivo adeò suaves infundere delectationes, & sapes (temperata tamen aliquantulum sensuali delectatione) quod credat anima esse dulcedines, & sapes ex divino contactu affluentes; præsertim si animales contactus experiri non sit consueti, & per lecturam librorum habebat terminorum notitiam: Quamobrem obiter suadeo Magistros, quod his qui per huiusmodi supernaturalem viam ingrediuntur, nullatenus libros doctrinæ Mysticæ legere permittant, surripiant quippè terminos quos observant, falsò putantes, se illis idem contingere; vndè potius ea quæ legunt, quam ea quæ experiuntur referunt Directori, & ambo miserè decipiuntur.

112 Igitur attendere debet semper ad effectus, magis quam ad luminis infusionem, quia vt docet B. Ioannes à Cruce: [Adeò animam locupletant, quod simul ac semèl aliquibus imperfectionibus exuant, quas nunquã potuerat de medio tollere, eamq; reddant virtutibus, divinisq; Donis refertam.] Quibus verbis præcipui Revelationis effectus depinguntur, & quandoquidem semèl tantum sit anima sic à Deo tacta, quasi Deiformis efficitur; quamobrem per effectus latere haud quaquam poterit Directori veritas Revelationis, cum Dæmon contrarios effectus pariat. Deindè doceat animam vt circa illos tactus, & supernaturales notitias se gerat, consentiendo scilicèt eis in gratitudine, & resignatione; non autem negativè se habendo, sicut in reliquis apprehensionibus prædictis, quia istæ proculdubio pertinent ad divinam unionem, & Mysticam Theologiam, ad quam anima est dirigenda.

Revelatio
quæ est ar-
canorum ma-
nifestatio.

113

Revelatio quæ est arcanorum manifestatio, esse potest,

potest, vel circa id quod Deus est in se, in qua includitur Revelatio Mysterij Sanctissimæ Trinitatis, vel circa id quod Deus est in operibus suis, in qua includuntur ceteri articuli nostræ almæ fidei Catholicæ, & propositiones quæ circa illos possunt esse explicitæ veritatum, in quibus multæ ex Revelationibus Prophetarum continentur.

114 Circa primum, videlicet, quod Deus est in se (dummodò fidei nostræ conformetur) solent esse notitiæ vniversales, licet quandoquidem attributum aliquod particulare manifestent; quia non illud quasi distinctum ab essentia, aut contractum, aut ab alijs attributis separatum repræsentant; quodquidem sufficit, vt sint vniversales, sicut benè notat Suarez; vndè non negativè, sed passivè se gerat anima.

115 Revelationes autem circa illud quod Deus est in suis operibus, si respiciant ea quæ ad fidem nostram expectant, potest in eis Dæmon plures fallacias seminare, præsertim cum hominibus idiotis, & scæminis: Quapropter in his cautissimè se gerat; & si aliquid novum, aut à credulitate nostrâ diversum reveletur, omninò reiiciat; est enim Dæmonis revelatio, quandoquidem prævenit nobis Paulus: *Quod licet nos, aut Angelus de Cælo, evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, Anathema sit.*

Suarez de
Relig. tom. 2.
lib. 2. cap. 12.
n. 19.

Ad Galat. 1.
18.

116 Ne igitur in tam periculosa rerum indagatione multum laboreet Magister, melius erit animas eiusmodi notitijs privare, earum consulendo securitati; sed tantum dono excitationis assumpto, ad divinam vnionem per cognitionem, & amorem consurgere; maximè cum hæ notitiæ non sint directæ cognitiones summi, & vniversalis boni, in quibus vnio Mystica consistit, ad quam se habent tantum mediatè, & indirectè, videlicet per excitationem virium supernarum, & potentiarum, quæ per eas

M. Maria
ab Egreda
p. 1. in 614.
& 118 in
medio.

mirum in modum excitantur, & ducuntur ad divinam cognitionem, & amorem; quamobrem melius erit hanc tantum excitationem assumere, & Revelationis corticem abdicare; quandoquidem cortex suis speciebus occupat intellectum, ne expeditius, & purius in divinam essentiam confurgat, & virtus potentiarum per solam excitationem unita melior, & fortior sit se ipsa in varia obiecta dispersa.

117 Plurimi errores, pericula, & illusiones in huiusmodi rebus, & notitijs commisceri solent, & certius imminet his qui talibus sunt nimis affecti; quia ut bene notat Iacobus Alvarez: [Hic appetitus nascitur communiter ex superbia, qua quis putat se his supernaturalibus donis dignum; ex curiositate qua cupit insolita, & nova experiri; atque ex defectu, aut tepore fidei, cui quia communia veritatis testimonia minimè ex hominis culpa sufficiunt, alijs extraordinarijs vult ad firmiter assentiendum excitari.] Quæ omnia quasi perditionis, & illusionis funes, Dæmonem ad eos decipiendos trahunt, & compellunt: Quamobrem eos acriter reprehendat Director, & materialibus, & spiritualibus notitijs omnino privet, & tantum fidei baculo innixos ducat ad puram, simplicemque Dei notitiam, contentos dumtaxat his, quæ lex divina, Scriptura Sacra, & Sacrosancta Ecclesia credenda exponit; & generaliter cum omnibus præcaute procedat, atque in omnibus dubitet; quia mille fallacijs, & periculis abundant.

CAP. XIII.

DE SENSIFICATIONIBUS SPIRITUALIBUS, & INFUSIS.

QUARTI generis notitiarum supernaturalium sunt Sensificationes, seu Sensationes spirituales;

Alvarez de
Paz de vit.
spirit tom. 3.
lib. 5. par. 4.
c. 5. inlust. 1.

les; quæ licet potissimè ad voluntatem ordinentur, notitias vocamus, quatenus ab intellectu percipiuntur, qui debet eas ordinare, & dirigere; & ad quem in earum privatione (casu quod oporteat) recurrendum est. Igitur ad maiorem earum expressionem, & ad nihil intactum in Mystica præmittendum, de omni sensificationum supernaturalium genere, tam in sensibus, quam in potentijs spiritualibus infusarum, in sequentibus agendum est.

119 Multifariam multisq; modis huiusmodi Sensificationes in anima percipiuntur; quandoquidem omnes infusi favores, de quibus nobis in præsentî Tractatu convenit pertractare, sub insigne spiritualium sensationum colligi possunt. Quædam quidem fiunt sensibus externis, scilicet olfactui exhibentur odores suavissimi, vniuersos mundi huius longè superantes: Auditui, mirabiles, & armonici concentus: Gustui, inexplicabiles dulcedines, præcipuè in receptione Sacrosanctæ Eucharistiæ: Tactui, delicatissimæ sensationes, quæ vsque ad compagines, medullasq; ossium perveniunt, & recreant: Visui deniquè luces, splendores, atque adedò pulcherrima obiecta, quod ipsam ideam, & desiderium superant, ut testantur S. Bonaventura, & expertissimus B. Ioannes à Cruce.

120 Modus quo hæc supernaturales Sensationes fiunt, in maximam Mystas hæsitacionem confert: Quidam putant, quod in sensibus supernaturalitèr infunduntur earum species materiales; eodem tempore quo anima spiritualitèr in divina cognitione, & amore occupatur, quin vllò vnquam modo deriventur in sensus ab altissima, fervidaq; animæ fruitione; & ratio eorum niritur in eo, quod substantiæ spirituales carent accidentibus sensibilibus, nisi per aliquam sensibilem speciem operentur; nec accidentia ab eis producta possunt suis causis ab similia esse; ignis siquidem, non frigus, sed calorem producit: Nec substantiæ spirituales possunt habere accidentia sensibi-

S. Bonaventura
de prof. Relig.
lib. 2.
cap. 76.

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
ascen. mont.
Carmel. cap.
17.

1. ad Corint.
2. 9.
lia; vnde dixit Apostolus: *Nec oculus vidit, nec auris audi-
vit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus his
qui diligunt illum.*

121 Cum autem quæ his diligentibus præparantur
sint bona spiritualia, scilicet Visio Beatifica, quæ omni-
nò supernaturalis est; hæc non potest producere acci-
dentia sensibilia, quæ in oculum materialem, vel audi-
tum, aut in quemlibet aliū sensum cadere possit: Quam-
obrem prædicti Auctores judicant, quod huiusmodi
Sensificationes, non in sensus ab intima animæ occupa-
tione redundant, sed ab speciebus materialibus specia-
liter à Deo sensibus infusus; quia nimirum ille adinstar
magni Principis, qui dum suis Magnatibus delicatissimas
epulas præparat, providens respectivè eorum servis, iu-
bet crasiores, & eisdem proprias præparare: Ita similiter,
cum superiores potentias ad sui cognitionis, & amoris
pascua invitat, atque in se ipso delicatissimis dapibus
pascit, pro earum servis, nempe pro sensibus, crasiores
cibos per materiales species præparat.

D. Thom. 1. 2.
q. 24. art. 3.
ad 1.
122 Sed longè probabilior est sententia D. Thomæ
asserentis, prædictas Sensificationes à superiorum poten-
tiarum efficaci motione in materiales indubiè sensus re-
dundare: [Quia cum superior pars animæ intensè move-
tur in aliquid, sequitur etiam motum eius etiam pars in-
ferior, & sic passio existens consequenter in appetitu sen-
sitivo, est signum intensionis voluntatis.] Cum autem
anima, dum eisdem materialibus Sensationibus affici-
tur sensus, sit efficacissimè mota per infusum lumen, &
per dulcedinem unitivi amoris; ex intenso motu superio-
ris partis animæ, redundant in sensus prædictæ Sensifi-
cationes: Quod quidem in Beatis manifestè patet; in qui-
bus (teste Augustino, ut infra videbimus) redundant in
sensu dotes gloriosi ex eorum Visione Beatifica.

123 Fiunt communiter hæc Sensationes animæ re-
collectæ,

collectæ, quatenus sunt effectus efficaciæ motionis voluntatis; quamvis interdum fiant animæ non recollectæ; & tunc fient, non per redundantiam, sed per speciales species sensibus infusas. In utroque autem eventu debet anima (in quantum illis libuerit) sensibilem cohibere delectationem, & assumere dumtaxat earum excitationem, quatenus excitant ad ferventiorē, & promptiorē elevationem in Deum.

*M. Maria
ab Agreda
in Vita B.
Maria, p. 2.
n. 1527. &
1528.*

124 Quod si anima sit his Sensationibus nimis affecta, eas omnino refecare oportet; proprietates autem quæ eis utitur, omnem bonum effectum impedit; propterea adveniente delectatione sensibili, illico abstrahatur animus, & ad divinam essentiam nudè, & spiritualitèr assurgat; ibique fixa manere nitens, breviter eiusmodi delectationes extinguentur. Si autem ob sensus crassitudinem, & impinguationem diu perseveret delectatio, ita ut non solum minui, sed potius augeri cognoscat, à loco recollectionis exeat, aut per fenestram visum dilater, aut honestam occupationem arripiat; quia nimis nocent naturæ, & adeò potest huiusmodi delectationibus impinguari, ut non solum in magnum virium naturalium desuetudinem, sed etiam in delirium, pasmus, & fatuitatem (ut aliquando vidimus) incurrere valeat. Præterquam quod perfectæ animæ competit omnes sensibiles delectationes mortificare; maximè cum nihil earum, nisi sola excitatio ad exercitium unionis proficiat.

125 Item, quia pluribus Dæmonis illusionibus sunt obnoxia, cum ille facilè possit dulcedines, & suavitates indifferentèr communicare sensibus, ut testatur Bonaventura. Sed ut Director malas delectationes à bonis discernere, & distinguere valeat, scire debet, quod illæ quæ à malo spiritu procedunt, ponderosa dulcedine sensum impinguant, atque inter illam onerosam suavitatem pœna tristis, insipidusque sapor emergit: Insupèr movent ad

*S. Bonaventura
in stimula
amor. cap. 62
p. 31*

vanam

vanam æstimationem, ad delectationum huiuscemodi desiderium, & ad puræ spiritualis exercitij aversionem: Quæ verò sunt boni spiritus, licet sensum inebrient, sed tamen delicatè, purè, imponderosè, & suaviter: pariunt etiam in anima, humilitatem, recollectionem, & pacem; & non ad delectationem sensus, sed ad spiritus fruitionem alliciunt.

126 Aliæ sunt Sensificationes quæ miros quidem habent effectus, & plerumque respectivè causant lacrymas, impetus, deliquia, ecstasies, raptus, & his similia; de quibus omnibus (Deo auspice) in sequentibus tractare oportebit, quatenus in eis Directores interdum ambigunt, & torquentur; & meritò quidem, nam qui nihil in eis hæsitans animas dirigit, aut inscius, aut inexpertus est, cum tot, & tam extraordinarios pariant motus, tot, & tam varijs sunt obnoxia periculis, quod nec fila experientia, & scientia firmitè tenere aliquando sufficit. Sed quia tota versatur difficultas in dignoscendis earum causis, ut per eas possint cognosci, & dirigi effectus, ut quidam agunt Directores, qui eis frui permittunt usque ad facietatem, in quo nimis errant: Alij è converso, eas omninò renuntiare, & abdicare præcipiunt, in quo plaris errant; interdum enim oportet eas conservare, & interdum reijcere: Propterea in sequentibus Capitibus de earum singulis differemus.

C A P. XIII.

DE TACTIBVS SUBSTANTIALIBVS in *infasis*.

127 **A**LIAE sunt Sensificationes delicatissimæ, & suavissimæ, quæ in animæ substantia immediatè sunt à Deo, & à Mysticis tactus substantiales dicuntur;

cuntur; & licet sint communicationes perfectissimi status, cuius ordo superiorem locum exigebat; nihilominus quia sunt proprie, & strictè Sensificationes, & ad ea quæ infra dicenda sunt, earum notitia est admodum necessaria; propterea visum est nobis, de eisdem in præsentî loco tractare.

128 Hæ Sensificationes altissimæ, idèò tactus substantiales dicuntur, quia ut ait B. Ioannes à Cruce: [Deus immediatè, & per se tangit substantiam animæ; ex quo contactu, & divina approximatione anima valdè complex redditur substantialis virtutis, capacitatis, & fortitudinis.] Quod nimirum fit infundente Deo in animæ substantia qualitatem intrinsecam, aut substantialem motionem confortativam (ut supra dictum est) qua anima efficitur aptior, maiorisq; fortitudinis, & virtutis ad producendos perfectiores actus, & intensiores his, quos per se antè producere poterat; & licet statim redundet in potentias spirituales, & superiores, tactus verò, sive qualitas intrinseca confortativa immediatè fit in animæ substantia, ut expressè habetur in prædicto textu; quamvis cuidam experto Mystico videatur, non immediatè fieri in animæ substantia, sed in eius potentijs; ait enim: [Et effici dicuntur in substantia, & essentia animæ, quia adèò intensè, profundè, abditè, atque intimè fiunt, quod videantur, non attingere voluntatem, in qua efficiuntur.] Sed forsitan hic Auctor negat realem distinctionem animæ à suis potentijs, quam nos concedimus; vndè maiori B. Ioannis à Cruce auctoritati libentè subscribimus.

129 Sed ut pro nostro consueto more clarè hanc difficilem materiam perpendamus, explicare ampliùs oportet, quæ sit ista immediatio, qua Deus essentiam, vel substantiam animæ contingit; quandoquidem de fide habemus, Deum essentialitèr omnibus adesse, per essentiam, præsentiam, & potentiam; velut melius loquar,

B. Ioannes à
Cruce, *Vie*
supr. cap. 32.

Supr. tract. 2
cap. 14. n. 132

Spiri Charz
thul. select.
myst. part. 4.
cap. 8. n. 1.

omnia in illo quasi in vastissimo mari includuntur. In ipso enim (ait Paulus) vivimus, & movemur, & sumus. Quamobrem necesse est, quod in anima immediatè sit, cuiusq; contingat substantiam: Quid ergo potest esse hic contactus, quo animam immediatè tangit?

130 Responderetur, quod licet Deus in anima essentialitè sit sicut in cæteris rebus, metaphoricè tamen dicitur abesse iniustis. iuxta illud Sapientiæ: *Spiritus enim Domini disciplinæ effugiet fictum, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Et similiter specialitè inesse iustis, communicando eis (vt docet Angelicus) quandam quasi participationem similitudinis, & communicationis divinæ naturæ.

131 Hæc communicatio quæ recipitur mediante assistentia Dei, per se ipsam immediatè, & non per alium, in animabus consistentibus in gratia, & charitate, plus minusve, iuxta perfectionem eius gratiæ, & charitatis operatur; quam Deus his quas dicimus contingi, magis coarctat perficiens illas quantum ad supernaturalem statum, maiori intensione, & radicatione eiusdem gratiæ, secundum quam participes fiunt divinæ naturæ, vt eidem assimilentur, & uniantur; vt scilicet perfectæ sint in ordine gratiæ, & quantum ad esse, & quantum ad operari; quia vt tenet D. Thomas: [Gratia principalitèr duo facit in anima: Primò enim perficit ipsam formalitèr in esse spirituali, secundum quod Deo assimilatur; vndè & vita animæ dicitur: Secundò perficit eam ad opus, secundum quod à gratia emanant virtutes, sicut vires ab essentia, quia non potest esse operatio perfecta, nisi progrediatur à potentia perfecta per habitum.]

D. Thom. in
3. distinct. 12
2. l. ad 1.

D. Thom. 3. p.
q. 61. art. 2.

132 Deindè idem Angelicus alibi docet, quod [Gratia secundum se considerata, percipit essentiam animæ, in quantum participat quandam similitudinem divini esse; & sicut ab essentia animæ fluunt eius potentiæ, ita

à gra-

à gratia fluunt quædam perfectiones ad potentias animæ, quæ dicuntur virtutes, & dona, quibus potentia perficiuntur in ordine ad suos actus, iuxta incrementum perfectionis essentiæ animæ; sicut ad incrementum splendoris corporis lucidi, crescit splendor radiorum eius, ut potentiarum actus perfectiones evadunt; unio cum Deo arduior fit; & amicitia purior.] Hæc Præceptor Angelicus.

133 Cum igitur hæc divinæ naturæ participatio, quæ in hisce animabus causatur mediante divina, & speciali assistentia per gratiam, qua (ut docet D. Thomas) [Solus D. Thom. 1. 2
q. 112. art. 1. Deus deificat communicando consortium divinæ naturæ, per quandam similitudinis participationem.] Ab illo solo in animæ substantia ei plus suæ similitudinis communicando fieri valet; propterea dicitur, quod Deus immediatè tangit animæ substantiam, à cuius intima approximatione substantialis contactus remanet anima sublimitè elevata, atque mirabiliter disposita, & excitata ad perfectam operationem suorum actuum.

134 Sed cum essentia animæ patiatur recipiendo huiusmodi contactum, quem non potest percipere, nisi medijs suis potentijs; sicut nec potentia possunt cognoscere quod passivè recipiunt, nisi medijs suis actibus; nec similiter hi cognoscuntur, nisi per sua objecta; propterea putat Auctor ille, huiusmodi tactus recipi in voluntate, cum revera in animæ substantia fiant.

135 Huiuscemodi ergo tactus, quidam distincti sunt, & citò transeunt; quidam non sunt ita distincti, & magis durant; ambo verò pariunt sensationem spiritualissimam, altissimam, & valdè suavem: Interdum (ut ait B. Ioannes à Cruce) plus in intellectu percipiuntur, & plurius frequenter in voluntate; quia ut subiunximus, licet tactus fiat immediatè in animæ substantia, & non in potentijs; tamen non potest cognosci ab anima in eius substantia, sed in potentijs; maximè cum tactus eam illicò moveat ad

P. Ioannes à
Cruce, ubi
supra.

operandum: potentia verò, non tactum, sed tactus effectum percipiunt; quia moventur per animam excitatam per substantialem tactum infusum; quamobrem delectatio quæ in voluntate sentitur, non est tactus, sed eius effectus.

136 In his deniquè parùm Directori agendum restat, quia sunt divini, sublimes, atque ab omni Dæmonis potestate prorsus alieni; qui nec quid simile adhuc effingere potest, præsertim in animæ substantia, minusq; prædictos effectus causare: Præterquàm quod animæ quibus regularitèr conceduntur, sunt omninò purgatæ, & perfectæ; propterea sciunt explicare, & cognoscere ea quæ sunt à Deo, & inter bonum, & malum deliberare. Doceat eas Magister in his, se habere merè passivè, nullos miscendo discursus, sed mentem in silentio ad ascultantis modum disponendo, iuxta illud Psalmistæ: *Psalm. 84. 9. Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam.* Quia ut benè notat quidam Mysta, huiusmodi tactus non poterit apprehendere agendo, sed patièdo; non operando, sed vacando: voluntas tamen humilitèr, resignatè, & gratantèr illis consentiat.

*Sperit Char.
svus. ubi su-
pra, n. 4.*

C A P. XV.

DE LACHRYMIS SVPER NATVRALIBUS, & earum differentijs.

*Lachrymæ
infuse.*

*Lachrymæ
male.*

137 **T**RIPLEX est lachrymarum genus: Quædam sunt malæ, & activæ; quædam activæ, & bonæ; & quædam perfectæ, & passivæ. Malæ, & activæ sunt quæ ex malo, impuroq; fonte profluunt, videlicèt quæ stillantur propter pusillanimitatem, iram, vindictam, desperationem, amissionem bonorum temporalium, vel prophanam dilectionem.

Bonæ

138 Bonæ lachrymæ, sed activæ, ad sex genera possunt reduci: Primæ sunt cum per afflictam resignationem prævidetur amissio temporalis, vel imminens aliquod periculum, & lachrymis à Deo remedium postulatur; & huius generis fuerunt lachrymæ Tobia, qui post incursum cæcitatem, & opprobria vxoris audita, ingemuit, & cœpit orare cum lachrymis; quæ placitæ fuerunt in divino conspectu, vt illi Raphael Archangelus indicavit; & similiter lachrymæ Iudith ante lectum Holofernis; & Annæ matris Samuelis, pro impetranda prole, & sterilitate superanda.

Lachrymæ
bonæ.

Tobia 12. 12.

Iudith 13. 6.

1. Reg. 1.

139 Secundæ sunt quæ ex ingenti dolore culparum, tam gravium, quam leuium, effunduntur; quæ iuxta earum motiva, plus, minusve, bonæ, & perfectæ erunt; & huius generis fuerunt lachrymæ Petri Apostoli, Davidis, & Mariæ Magdalenæ.

Iuca 22. 26.

Psalm. 50.

Luce 7. 38.

140 Tertiæ sunt quæ ex metu gehennæ, mortis Iudicij, aut alterius pœnæ infligendæ procedunt; quæ bonæ sunt, licet non omninò perfectæ; quales fuerunt lachrymæ Ezechia, Susanæ, & vxoris Phinees Sacerdotis, cum occisus fuit à Philistæis, & Arca Domini capta in Acaron.

Isais 33. 31

Daniel.

1. Reg.

141 Quartæ sunt quæ à compassione Passionis Christi, & aliorum Mysteriorum consideratione ab oculis Iustorum vberimè emanant, quæ vtrique præ cæteris perfectiores sunt; & huius generis fuerunt lachrymæ filiarum Hierusalem, quæ Dominum baiulantem Crucem obsequabantur.

Luce 23. 28.

142 Quintæ sunt quæ in afflictionibus, & calamitatibus proximorum effundi solent; cuius generis fuerunt lachrymæ Davidis pro filij sui Absalonis æterno, & temporali interitu deslentis; Hieremiæ captivatem Populi deplorantis; & Pauli proficiscentis Hierosolymam pro calamitatibus imminentiibus novæ Ecclesiæ.

2. Reg. 18. 33.

Hierem. 9. 4.

Act. 20. 31.

1.

Sextæ,

143 Sextæ, & ultimæ sunt quæ ex Dei amore, & æternorum desiderio procedunt; quas animæ piæ purissimum, & æternum Dei complexum suspirantes, vbertim emittunt; quæ præ omnibus cæteris perfectiores sunt, & has credimus fuisse illas Citharistæ Regij cum dicebat: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie; ubi est Deus tuus?* Ita Iacobus Alvarez.

Psalm. 41. 4.

Alvarez de Paz de Vit. spirit. tom 3. part. 2. lib. 2. cap. 17.

S. Laurent. Iustin. lib. de leg. vit. cap. 9.

S. Augustini in lib. me. dist. cap. 36.

144 Hæc omnia lachrymarum genera bona sunt, & Deo placentia, & Dona sunt Spiritus Sancti, sine cuius inspiratione, nec effundi possunt, nec prodesse, ut tenet Laurentius Iustinianus: Quas etiam optabat Augustinus, & à Deo exposcebat dicens: [Rogo te per illas tuas benignissimas lachrymas, & per omnes miserationes tuas, quibus nobis miserabiliter perditis subvenire dignatus es: Da mihi gratiam lachrymarum, quam multum desiderat, & appetit anima mea, quia sine Dono tuo non possum habere eam; sed per Spiritum Sanctum tuum, qui dura peccatorum corda mollit, & ad fletum compungit.] Hæ lachrymæ licet à Spiritu Sancto procedant, activæ sunt, sicut & opera meritoria Iustorum sunt activa, quamvis fiant per gratiam, & charitatem, & per Spiritum Sanctum, tanquam per principale principium, à quo bona cuncta procedunt.

145 Debent nihilominus hæ lachrymæ quantoque bonæ sint, purificari, & motivo puræ charitatis perfici, & elevari; & similiter coram alijs debent compesci; & in quantum possibile sit, alijs videntibus reprimi, & abscondi, quia non æquum est lachrymarum nuditas facere; sed cum à corde moveri cognoscuntur, à circumstantium conspectu recedere anima procuret, atque in abscondito plorare; & quantum possibile ei sit, non in dolorem moventem lachrymas, sed in Deum amatoriè, & pacificè animum convertat, ut pulchrè ostendit Richardus,

Richard. in Psalm. 68.

das, & suadet Ludovicus Blofius; & hæc est doctrina quam in prædictis lachrymis observare debet Director.

146 Lachrymæ perfectæ, & penitus passivæ, quæ huius loci propiores sunt, utpotè sensationes passivæ, & spirituales, ex Blofio, & Richardo, ad triplex genus posunt referri; videlicet, ad lachrymas doloris, ad lachrymas poenæ impatientis, & ad lachrymas amoris vulnerati, quarum omnium causa prorsus supernaturalis est, & infusa, licet naturaliter per oculos profluant: Vndè eiusmodi lachrymas vocamus infusas, non solum propter earum causam, sed etiam quatenus citrà omnem animæ facultatem, & considerationem effunduntur; nihil enim sufficere possèt, si à Deo misericorditer, & supernaturaliter non darentur.

147 Causa igitur earum est, quoddam lumen supernaturale, & infusum, vnà cum ardentissimo, & infuso ardore charitatis, quibus anima per altissimam Dei notitiam, & flammam amoris vivam ita vulneratur, quod iuxta statum suæ perfectionis, ex vi infusionis vehementis in varia lachrymarum genera dissolvitur; vndè triplicis lachrymarum generis vna, eademque est causa, & tantum in subiecti dispositione, & statu est diversitas.

148 Itaque doloris lachrymæ procedunt ex prædicto lumine infuso, quo anima ex vna parte profundè cognoscit, & penetrat divinam bonitatem, & quam digna sit ab omnibus infinite amari; simulque ex alia parte omnia sua peccata, & ingraticudines, tanquã illi bonitati oppositas vivissima luce intuetur; ex qua nimirum oppositione, superveniente amore infuso, & vulnerante, in intensissimi doloris lachrymas erumpit; & interdum adedò vivas, & penetrativas, quod si Dei confortatio defuisset, præ nimio dolore, & poena moreretur, ut ostendit Richardus.

149 Hæ lachrymæ in omni animarum statu evenire solent;

Ludov. Blofius in instruct. vita ascet. divis. s. n. 5. c. 6.

Blofius in margar. spiri. cap. 18. n. 7.

Richard. in Psalm. 68 & in Apocalyp. cap. 2. lit. A.

Blofius ubi supra.

Richard. ubi supra.

Richard. ubi supra.

solent; communiter tamen in statu proficientium, & tunc in eiulatus, & suffocationes spiritus convertuntur: Si autem anima sit in statu perfecto, magis tranquillæ sunt, & suaves: Si verò sit in statu unionis passivæ, prorsus quietæ sunt, & suavi, tranquilloq; dolore sensim per lumina stillantur: Et quia in quovis statu perfectissimæ sunt, nullo unquam modo debent impediri, sed ab hominum conspectu abscondi: Quod si fortè sint impetuosæ, & eiulantes, debent ad suavem tranquillitatem in quantum sit possibile reduci.

Lachrymæ
pœnæ impa-
tientis.

150 Lachrymæ pœnæ impatientis, potius à voluntate incipiunt, quam ab intellectu, licet hic pariter altissima Dei imbuatur notitia; præcipuè eius immensæ bonitatis, cuius magnitudinem sufficienter amare nulla omnium creaturarum corda cognoscit: Quamobrem voluntas viva divini amoris flamma vulnerata, ita in dilecti desiderium rapitur, quod vivida, & adusta siti affecta, & impatienter dissolvi cupiens, in impatientis desiderij lachrymas, cor suum per oculos vberim stillat, ut testatur Rusbrochius, & Fr. Thomas à Iesv; quod evenit ex defectu sufficientis purgationis, & alicuius ad recipiendam communicationem ineptitudinis: Propterea eius lachrymæ, nec omninò carent eiulatibus, & singultibus, nec aliqua imperfecta inquietudine, quæ per studium procurandæ tranquillitatis tollenda est; quia ut benè suadet Ludovicus Blosius, etiam in sanctis fletibus modus habendus est, ne caput debilitetur; maximè dum ipsæ lachrymæ cum vehementi confractione funduntur.

Rusbroch. de
ornat. spirit.
nupt. lib. 2.
cap. 12.

Fr. Thom. à
Iesv de orat.
divin. lib. 3.
cap. 6.

Blos in pa-
radys. anim.
fidel. cap. 24.
n. 1.

151 Hæ lachrymæ perfectiores sunt præteritis, sed adhuc indigent sedari, & pacificari. Ad quod miràm in modum prodesse potest cum divina voluntate conformitas; quia licet ad tam aridam sitim extinguendam gutta conformitatis non sufficiat, tamen eam aliquantulum temperat, & refrigerat, & nullum aliqd suppetit medica-

men ad huiusmodi sitibundum desiderium mitigandum, nisi sola conformitas resignata.

152 Lachrymæ amoris vulnerati ex prædicto etiam cæterarum principio oriuntur; differunt tamen in animæ recipientis statu, siquidem iam est perfectè purgata, & illuminata, ac perindè fortius, & delicatius vulnerata, & ignita, vt tenent Ioannes Rusbrochius, Fr. Thomas à Iesu, & alij passim; in quo amoris foelicissimo rogo cor exustum, inflagratum, quasi in sublimatorio positum, suaves, & dulces per oculos stillat guttas, ita vt sæpius illa ignorante, non solùm madefacta, sed tota inebriata à loco orationis assurgat. In his lachrymis nihil restat agendum Directori, quia in causa, in modo, & in effectibus valdè profiquæ, & perfectæ sunt; & aliquando ex dono speciali solent alicui habitualitèr concedi.

Lachrymæ
amoris vul-
nerati.

Rusbroc. ubi
supra, lib. 2.
c. 24. in fin.

Fr. Thomas
à Iesu, ubi
supra, lib. 3.
cap. 6.

153 Hoc triplex infusarum lachrymarum genus à fallacijs Dæmonis est immune, nullo quippè lucro ille inducet animam ad veram, & lachrymosam pœnitentiam peccatorum, neque ad desiderium ardens potiendi Deo, neque sitim divini fontis veram inferre poterit; minusq; lachrymas puri, & perfecti amoris producet. Potest tamen producere lachrymas sensibilitèr dulces, & suaves; sed perfecta motiva supradicta nunquam habere poterunt; & licèt in principio videantur suaves, & dulces, sensim verò in amaras, & inspidas vertuntur. Quamobrè Magister benè perpendat causas, & motiva, simulq; effectus lachrymarum, ex quibus facilè in veri earum fontis cognitione evenire valebit.

154 Deniquè solet Deus aliquibus largiri donum infusum lachrymarum, & interdùm his qui nondùm benè purgati sunt, vt benè notat Fr. Thomas à Iesu. In his lachrymæ non habent motiva perfectorum, quæ adhuc in prædicto dono semper statui recipientis accomodantur; & ex eis poterit Magister statum animæ cognoscere,

Fr. Thomas
à Iesu, ubi
supra, lib. 2.
cap. 2.

dummodò eiusmodi donum supernaturale sit, & non potius infirmitas naturæ; quia sunt nonnulli ita pusillanimes, effeminati, & lachrymosi, quod ad quamlibet devotiunculam, affectum, laborem, aut eventum tenerimum, illicò plorant; & similiter aliqui Magistrorum, qui ad eò filiorum suorum profitentur esse parentes, quod de illorum omnibus eventibus magna agunt mysteria, atque prædictam naturæ facilitatem nomine doni lachrymarum baptizare non dubitent: Igitur lachrymæ veræ, & supernaturales mirabiles in anima pariunt effectus; nempe, altissimam Dei æstimationem, aversionem creaturarum, contemptum sui ipsius, mirabilem fervorem, & pacificam conversionem ad interiora: Quæ autem à naturali pusillanimitate procedunt, si nimix sint, causant pœnam, lassitudinem, distractionem, & aridam repiditatem.

CAP. XVI.

DE IMPETU SUPERNATURALI,
& infuso.

155 **D**E impetu supernaturali tractaturi, potius ad experienciã quam ad libros mysticos recurrere debemus, cum ferè nullus sit qui in omnibus animæ statibus impetus huiuscemodi singularitèr exponat, & plurimos Magistros passim compertum est, difficultèr animabus sic impetitis posse provideri, quinimò & earum motus, & insolitæ irruptiones solent multum animos Directorum torquere.

156 Igitur sciendum est, quod sicut esse potest ira bona, & sancta, ut constat ex Psalmista dicente: *Irascimini, & nolite peccare.* Ita etiam est impatientia sancta, iuxta illud propheticum: *Noli in patientia tua suscipere me.*
 Impatientia, sive impatiens divino amore fruendi impulsus,

Psalm. 4. 5.

Hierem. 15.

25.

pulsus, est impatentia sancta, quæ secundum animarum status magis, aut minus perfecta est; & interdum potest esse positivè imperfecta, quamvis non mala. Perfectam divini amoris impatentiam exposuit Paulus cum dixit: *Coarctior è duobus, desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Ex hoc igitur impatenti amore, sive ex hac amatoria impatentia, supernaturales impetus gignuntur.

*Ad Philip. 1.
23.*

157 Qui in veriori opinione dividuntur in materiales, & spirituales: Materialis impetus oritur ex altissima Dei cognitione, quæ animam ad modum radij illuminat, vnà cum vehementissima amoris flamma, qua anima quasi ignita sagitta vulneratur; ex cuius vulnere (Theresia teste) [Anima mori cuperet; cuius dirissima poena, & suavis gloria, ita eam desipere facit, vt quo se vertat nesciens, dum magis vulnerari, & conflagrari conspicitur, in extraordinarios impetus movetur.]

*Impetus ma-
terialis in-
fusus.*

*S. Theresia
in Vita sua
cap. 29.*

158 Ferè semper huiusmodi impetus fiunt animæ non recollectæ, sed repentè, & improvisè à Domino accersitæ, nullumq; clarè circumspicit, licèt personam vocitantem non ignoret; scit namque sufficientèr, quod nullus (Deo excepto) eius ita possit rapere potentias. Hic vocationis modus nihil aliud est, nisi lumen promptum, & velox, in quo ipse Deus altissimè communicatur, obscuro tamen fidei velamento circumamictus, qui simul, ac semèl per vividam amoris flammam intimè voluntatem confauciat, & velocitèr reflexionem luminis eripiens, animam vulneratam densissimis consitam tenebris relinquit; quæ dum in tenebris est, nihil præter vulneris dolorem sentit, & obscuritate desipiens, vulnerantemq; quærere, & comprehendere non valens; in impatentem eius desiderium impetuoso voluntatis motu irrupit.

*Fr. Philippus
à SS. Trinitate
Theol. myst.
p. 3. tract. 1.
disp. 3. art. 4.*

159 Sapissimè (vt notat Fr. Philippus à SS. Trinitate) sentit anima subitò veluti sagitta à Domino immissa, vel tonitruo quodam excitari; & interdum in exordio

S. Theresia,
ubi supra.

tota tremat, lamentatur, & dulcissimè se confauciantem sentit; quandoquidem à quo, vel quomodò vulnerata fuerit ignorans; quod sit per promptam ablationem reflexionis luminis, & intensiorem infusionem a amatorie flammæ; qua nesciens, exuberat incendio, vocibusq; clamorosis de sic eam vulnerante, & de dirissimo dolore vulneris, amatorie conquiritur: [Quod vulnus (teste Theresia) adeò forti impulsu ferire contingit, quod omne corpus confringitur, & conuasatur, ita vt nec brachia, nec pedes mouere valeat; imò si suis pedibus steterit, ei necessarium sit confedere, & quidem anima tota transportata, non potest anhelitum penitus emittere; vndè exiguos, demissosq; iactat gemitus, quasi ad maiores impotens; qui licèt sine clamore exigui, dolore tamen per quam magni sunt.] Hæc Seraphita Mater, & propriissimo penicillo depicta.

Richard. à
S. Victor. de
grad violen-
charit. p. 1.
fol. 136. lier.
B.

Can. 8. 6.

160 Aliquando Deus manifestè, & vultu ad vultum sagittas luminis, & amoris anime infligit; quæ flammis exuberans, in tam varios, tamq; impetuosos impetus exilit, quod insanire, & furere videatur, vt affert Richardus; præterea creaturas nimis abhorret; ad Creatorem irrequietis conatibus aspirat; sepè vociferat, & vulnere dolens congemiscit, eiulatur, salit, strangulatur, atque in terram deiicitur. Cuius meritò dilectionis dolores nullis alijs melius potuit sponsus comparare, quam mortis, & Inferni dicens: *Quia fortis est vt mors dilectio; dura sicut Infernus emulatio.*

161 Omnes prælibati impulsus dicuntur materiales, & sensiles; non quia eorum causa sit materialis, quandoquidem est pura, & spiritualis cognitio, vnà cum infuso, & spirituali amore; sed quia effectus sunt materiales; vel vt propriùs loquar, anima in materiales effectus, & impetus prorumpit: Præterquàm quod etiam appetitui sensitivo communicatur per redundantiam; & licèt in su-

perio;

prioribus potentijs recipiatur divinus impulsus, sed quatenus in appetitu sensitivo huiusmodi impetus generantur, merito materiales impetus vocamus; qui secundum maiorem, aut minorem animę purgationem, plus, vel minus inquieti sunt, & fortes; à quibus longè distant impetus spirituales, vt infra dicemus.

162 Frequentèr comitantur impulsus aliquę Visiones exteriores, vel imaginarię, & frequentius ex huiusmodi Visionibus oriuntur impulsus, & interdum ex intellectuali Visione, vt affirmat B. Theresia; hoc est, à lumine, & amore per Visionem communicatos, & sunt Visionis substantia; non à cortice Visionis, quę tantum obiectivè, & ab extrinseco movet animam, & inefficax est ad tam vehementes effectus producendos.

S. Theresia
ubi supra

163 Prædicti impetus licet sint materiales, nulla possunt arte à Dæmone causari, vt testatur Theresia dicens: [Non hic cogitare libet, quod hæc sint res, vel à natura motę, vel à melancholia effectę, vel à Dæmonis illusionem productę; nec minus quod sit vehemens appetitus, aut imaginatio, cum facillè cognosci possit, quod omnia hæc ab immutabili Deo procedant, quia valdè absimilia sunt ab alijs devotionibus, vbi intima absorbitio voluntatis potest nos dubios reddere.] Nullo modo potest Dæmon immediatè spiritualibus potentijs vim inferre, sicut evenit in huiusmodi impulsu, quia clarè percipit anima locum vulneris, & consauciatam esse voluntatem superiorem.

S. Theresia
in Vita sua
cap. 20.

164 Cæterum sapidam pœnam quam eiusmodi vulneratio causat, simul cum effectibus quibus impetu prætermissa anima locupletatur, nec imitari potest Dæmon, quia vt ait Theresia: [Nunquam potest Dæmon sapidam pœnam huic consimilem tribuere, licet plerumque possit dare saporem, & delectationem quasi spiritualem; tantam verò, & talem pœnam, simul cum gaudio, & animi

S. Theresia
Manf. 6. c. 20.

tranquillitate coniungere, extra suum arbitrium est: Omnis eius potestas ad exteriora reducitur; & dùm pœnas confert, non sunt pacificę, sed inquietę, & belligerofę.] Hęc Sancta Mater, quę proculdubio loquitur de impetu, non materiali, sed spiritali, in quo est animi tranquillitas, simul eum pœna vulnerante. In impetu verò materiali ingens est inquietudo in appetitu, licet interdùm spiritus possit esse tranquillus, sed rarò; nihilominus tamen pœnam sapidam quę huiusmodi impulsus materiales comitatur, Dæmon causare, aut effingere nequit; & multo magis cognosci valet per effectus, in quibus ipse zelari non potest.

165 Quia nimirum eius impetus sunt malè impatientes, desperati, tenebrosi, & animum afficiunt tedio, lassitudine, tristitia, & insapore (vt ait Ignacius de Loyola) quos sensim in rabiem vergit, simulq; in motus sensuales, & turpes; & anima ita remanet inquieta, quasi acubus pungeretur; nullum deindè affectum in Deum, & virtutem, quinimò ad creaturas, & vanam complacentiam conferunt; & deniquè omnes effectus contrarios bono spiritui pariunt.

S. Ignacius
de Loyola de
regul. a. 1. p. lo
mir. spirit.
cap. 6. & 7.

Impetus spi-
ritualis infu-
sus.

166 Impetus, siue impulsus purè spirituales, & infusi oriuntur ex prædictis lumine, & amore, licet præteritis sint longè altissimi, suavissimi, delicati, & fortes; sed nihilominus nullos ferè violentos, & inquietos pariunt effectus; & quamvis spiritus maiori efficacia appetat, concupiscat, & moveatur, est tamen absque strepitu sensibili, absque inquietudine, & præcipiti motione, quatenus anima est iam sufficientè purgata, & ferè disposita ad infusionem luminis, & amoris, & à consortio specierum materialium, & phantasmatum absoluta: [Tunc anima (verba sunt Seraphicę Theresię) vivis in desiderijs ardet; sed sapidis, pœnosis, & simul quietis, pacificis, resignatis, & dulcibus; qui licet tam conflagent, & amatorijs delitijs

S. Theresię
ad. inf. 6. c. 2.

affi-

afficiant, illa tamen tranquillè, & moderatè movetur.]

167 His deniquè impulsibus vitur Deus tanquam ministris ad perficiendam tertiam purgationem amoris, ut ibi dicemus; in quibus nec naturale opus, nec Dæmonis fallacia ingeri potest; nec similiter debent, aut possunt impediri; ex eis quippè ingens animæ profectus, & bonus multiplex effectus suboriuntur, & aliquando in ecstasim terminantur.

CAP. XVII.

DE PRACTICA INSTRUCTIONE

Directoris circa huiusmodi impetus supernaturales.

168 **O**MNIS instructio Directoris ordinanda est ad primam impetuum differentiam, scilicet materialium; nam in purè spiritualibus nihil ei restat agendum: Igitur in illis duo intelligere debet Magister; primum, quod sunt communicationes status nondùm perfecti (ut testatur Bonaventura) & communiter præcedunt purgationem passivam spiritus, cum anima non est adhuc penitus purgata, neque ab habitibus imperfectis omninò libera, neque ab exercitio materialium formarum abstracta, ac perindè pluribus spiritualibus virtutibus subiecta; cuius exiguæ purgationis causa inepta est ad recipiendam tranquillè, & pacificè divinam infusionem; ideòque in motus insolitos, & impetuosos erumpit.

169 Secundùm, quod ipse sensibiles impulsus, utpotè nondùm perfecti, debent moderari, & pacificari; & eorū impatiens desiderium in tranquillam, & suavem pacem converti, quatenus perfecta deiformitas valeat introduci: In ipso tamen motionis calore non debet impetus violentè compesci, quia multum noceret naturæ, quandoquidem causa est potens, & motus nimis violentus, &

*S. Bonaventura
de proc. Re.
lib. 2.
cap. 76.*

*s. Theresia
Mans. 6. 6. 2.*

præceptis: Igitur fieri debet suaviter, eo modo quo exprimit expertissima Theresia per hæc verba: [Hæ accelerationes debent pacificari, curando nimirum illas intra se suaviter colligere, & animæ vagitus consopire, quemadmodum contingere solet infantibus, qui interdum adeò acceleratum habent fletum, quod verè suffocari videantur; quibus paululum aquæ ministrando, nimius ille, atque acceleratus vagitus demulcetur.] Hæc illa, & pulchrè quidem.

170 Quod si neque id sufficiat, imaginationem per honestam occupationem diverstat, vel in secreto cubiculo vocibus, & suspirijs oppressum cor respirare permittat, & fervore impulsus prætermisso, ad amatoriam Dei notitiam suaviter assurgere procuret, nullo unquam modo imagines, & phantasmata admittendo; quia cum appetitus sit vehementer motus, & irritatus, atque ad impetuosas emissiones multum proclivis, si illi per sensibilia objecta novum pabulum ministret, potius illum omninò præcipitem, quam pacificam reddet.

*Supr. cap. 4.
Mans. 6. 33.*

171 In illis impulsibus quos à malo spiritu processisse cognoscat, præveniat animam, quod per protestationem expressam dissentiat Dæmonis astucijs, atque ea omnia faciat, quæ circa visiones mali spiritus supra dictum est; & prætermissa impulsus violentia, curet diligentèr, quod anima in simplicem, & amatorium Dei intuitum se conferat, atque per humilem resignationem diabolicam illam rabiem sedare procuret, Deumq; suppliciter exoret, quod eam à fallacijs dirissimæ bestię eripere dignetur.

172 Frequentèr occurrent Directori plures animæ; quæ vel ex fervorosa meditatione, vel ex aliqua sensili devotione, vel ex cuiusvis rei devotæ auditione, in affectus impetuosos moventur, utpotè in fletus, eiulatus, suspiria, clamores, & interdum in præcipites actiones, vel

inimò-

Immoderata desideria inclamandi Dei bonitatem, exaggerandi vocibus misericordiam, comminandi iustitiam, convertendi mundum univcrsum, & adveniendi Infideles ad assequendum sanguinis Martyrium; quod sapissimè adhuc in fœminis videtur; & aliquando virilem habitum induentes, Civitatem relinquunt, quam inhabitant; deserta pererrant, & alias amentia, potius quam virtutis operationes efficiunt. In his, & similibus insolitis affectibus solet animus Directoris multum torqueri.

173 Ad cuius spiritus cognitionem, diligentèr perpendat Director genium animarum, simulq; causam, impulsam, & effectum; & si anima illa sit adhuc in tyrocinio spiritualis vitæ constituta, neque laborat aliquo morbo lunatico, vel humore melancholico, vel indole præcipiti, impetus illi possunt esse boni, & supernaturales; & tunc sedari debent modo supradictò; & effectus, & emissiones ad regulas prudentiæ reducere.

174 Si autem anima aliquo ex prædictis accidentibus laboret, putare potest, quod impetus illi sint motus naturales genij melancholici, & lunatici; quamobrem potius medicinæ remedijs, quam mysticis instructionibus subvenienda est. Sed si adhuc de genio, & de modo infusionis dubitet, ac per eos dignoscere spiritum non possit; ad effectus recurrat, qui proculdubio ei spiritum indicabunt.

175 Nam si effectus sint conformes spiritui bono, ex his quos supra retulimus, impetus erunt boni, & à bono spiritu procedentes; & è conversò, si effectus sint pessimi, & ex his quos nequam spiritus producit. Si autem nullum specialem effectum bonum, nec malum in anima producant, sed tantùm lachrymas, eiularus, vel amentes actiones, ex quibus anima remanet laxata, frigida, & debilis; absque dubio à naturali genij facilitate oriuntur.

176 Sed si adhuc cognoscere velit à quo naturali genio procedant; an scilicet à genio pu silanimitatis, vel lunatico; præcipiat animæ quod dum impetus illi obveniunt, viriliter eis resistat, penitusque abscindat, & compescat; & observet quomodo suo præcepto pareat: Si enim paruerit, & in quantum ei possibile sit motus illos refecare procuret, à spiritu pu silanimitatis, & facilitatis indubiè procedunt: Si autem nec iussis acquiescat, vel si dum acquiescere incipit illico per motum velocem ad caput mentis moveretur, ducitur planè à spiritu lunatico, & melancholico; unde ad medicinæ remedia recurrendum est. Videat Director Fr. Philippum à SS. Trinitate,

Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Theol. myst.
p. 3. tract. 1.
dis. 3. art. 4.
per tot.

CAP. XVIII.

DE DELIQUIO VIRIUM MATERIALIUM, vulgò ARROBAMIENTO.

177 **Q**UANTUM secundum communiorem sententiam ex materialibus impulsibus deliquia materialia generantur, nihilominus multa sunt virium deliquia, quæ ab impulsibus originè non trahunt, ut potè quia sensim, & paulatim ab aliqua recollectione procedunt; propterea interdum fiunt pederentim animæ recollectæ, & interdum subito animæ non recollectæ. Causa eorum instrumentalis est lumen infusum, quo Deus ad se rapit animæ potentias, vel repentina vocatione, vel lepta, sed profunda absorbtione: [Et tunc animæ (ait Theresia) paulatim halitus contrahitur; adeò, ut neque loqui, neque oculos valeat aperire; & quandoquidem hoc in Visionibus contingit, hic tamen longè fortius evenit; quia naturalis calor nescio quo abfugiat; nam si ingens sit deliquium, manus remanent rigentes, & sæpè quasi ligna spanxæ; corpusque stat suis pedibus, vel flexo popli-

S. Theresia
in Vita sua,
cap. 20.

te, ita immobilè perseverat.] Et alibi ait: [In his deliquijs videtur quod anima non informet corpus, se, seq; rigens, & calore naturali destitutum exhibet, & quasi anima carens; manus eius, & corpus omninò frigescent, cuius halitus aliquando difficilè percipitur.] Hæc Mater Seraphica.

*S. Theresia
Mans. G. C. 4.*

178 Inter has exanimationes, quibus corpus quasi mortuum conspicitur, eius mens ad eò vividè, & sublimiter divino obiecto est attenda, quod vt testatur Theresia [nunquam fuit ita vigilans ad intelligendum divina; neque in tali, & tam elevato eius Maiestatis lumine, & cognitione.] Sensus autem sunt ita mortui, quod licet acibus pungantur, nullum dolorem capiunt, neque vitalem motum efficiunt.

179 Hoc porrò deliquium torquere solet animum Directoris, quatenus ita corpus exanimat, quod ferè nullum ei viventis signum ostendat. Nos autem aliquorum experientia, & mysticis principijs innixi (licet forsàn à certitudine declinemus) sensum nostrum exponere decernimus; quandoquidem ab omnibus dicitur evenire deliquia cum omnimoda sensuum alienatione, quæ ex recessu animæ ad interiora contingit; quod quidem non sufficit ad plenam tam rari effectus noticiam. Aliquas verò adijciemus causas, quarum approbationem expertorum, & Doctorum iudicio relinquimus.

180 Primò, potest hoc deliquium provenire ex modo quo Deus sensus corporis aggreditur, & concutit, quatenus per subitum raptum potentias in ictu oculi extra se; id est, extra suum modum operandi violentè extrahit; quamobrem anima caret tunc naturali temporis successione ad operandum, vnde naturalis vicissitudo confunditur, sensus obruitur, anhelitus suffocatur, & corporis membra manent frigida, & rigentia (vt tenet D. Thomas) & hoc quandoque videtur in his qui magna infelicitate,

*D. Thom. 2. 2
q. 175. art. 4.*

itate, vel repentina læticia tanguntur, in quibus tota vis affectus rapitur, quin suppetat illi tempus, vt successivè, & cum debita lenitudine operetur, affectumq; dilaret, & respiret; propterea vires animi suffocantur, & interdum deliquium, interdum verò vitæ extinctio subsequitur.

Sup. tract. 2.
cap. 5. n. 45.

181. Secundò, contingere potest, quatenus appetitus sensitivus partim turbatus ex repentino animæ motu, & partim commotus ex redundantia intimæ communicationis, ita vehementer erumpit, quod humanum cor (in quo diximus residere) sic debilitetur, & languescat, quod cæteris membris (vt par est naturali providentiæ) necessarium sit cum suo proprio calore confovere; vndè illa manent frigida, & rigentia: Quod etiam evenire conspiciamus hominibus iracundis, quibus repentiè aliqua iniuria irrogatur, quod exardescente nimis appetitu vindictæ, ad eò cor illorum concutitur, quod indigeat à cæteris membris per eorum calorem, & sanguinem reparari; quamobrem homo ille redditur palidus, eiusq; membra magis, vel minus rigentia: Cum igitur hoc à naturali causa fieri possit, multo magis à supernaturali poterit fieri.

Idem.

182. Tertiò, forsàn procedet ex novitate infusionis luminis supernaturalis; res quippè alterius vitæ cum spheram naturæ superent, quandoquidem anima est naturalibus tantum assueta, ad eò eam in stuporem rapiunt, quod non solum nimio pavore concuti, sed etiam exanimis, & semimortua poterit reddi, vt Prophetæ Estdræ contigisse restatur ipse dicens: *Ecce Angelus venit ad me, & factus sum tanquam mortuus, & intellectus meus alienatus est.*

183. Quartò, oriri potest deliquium ex timore, & pavore qui præcedit huiuscemodi communicationes, quo anima concusa, & perterrita rigens maneat, & penè mortua, vt contigit Evangelistæ Ioanni, cum per supernatu-

rale lumen vidit filium hominis præcinctum podere, qui cecidit ad pedes eius tanquam mortuus, & sæpius evenire contingit his quibus subito aliquis defunctus apparet.

Apo: alyp. 17.
17.

184 Quintò, potest evenire ex violentis impulsibus supra relatis, ut expressè tenet Mater Theresia his verbis: [Adeò ingens est pœna, ut anima vix illam sustinere valeat, & interdum nihil pulsus extinguuntur (iuxta relationem expertarum Sororum ad me accedentium) tibie mihi aperiuntur, & manus ita rigent, quòd eas vix adiungere valeam; quamobrem ingens dolor in pulsibus, & in toto corpore (quasi verè discedum sit) durat in crastinum.]

*S. Theresia
in Vita sua;
cap. 20. 22
media.*

185 Sextò, & vltimò, evenire potest ex augmento intimæ recollectionis, quatenus anima ad sui fundum per divinam virtutem repentiè vocata, ita omnes suas vires colligit, quod nullus pro sensibus calor neque spiritus remaneat: [Deus animam totam sibi surripit (verba sunt Theresiæ) eamq; quasi rem propriam à terra elevat, & alienatam à sensibus secum ducit; vndè ei paratos sui Regni thesauros incipit demonstrare; & ne obstaculum fiant potentie, aut sensus, iubet illos obstruere; propterea cum anima sic rapienda est, continuo privatur anhelitu.]

*S. Theresia
Mans. 6. e. 2.*

C A P. XIX.

DE PRÆACTICA INSTRUCTIONE

Directoris circa hæc materialia deliquia.

186 **P**RIVSQVAM doctrinam, & instructionem in tam periculosa materia demus Directori, oportet scire, quod huiusmodi deliquia sunt effectus spiritus non purgati, neque ad purè spiritualia dispositi, propterea quippè fiunt deliquia; nam si anima omninò purgata esset, nullis deliquijs indigeret ad eius sensus intercep-

randos, vt ex textu antecedenti B. Theresiæ constat; ibi etenim dicitur. [Et ne obstaculum fiant potentia, aut sensus, iubet has portas obstruere.] Ex quo colligitur propterea impediri, & alienari, quia ab eis anima quoad exercitium non est absoluta, nec purgata, ideòq; diuinam communicationem impedirent: Ergo hæc deliquia, & exanimationes sunt causa indispositionis, & incapacitatis animæ ad parè spiritualia, & diuina; quod quidem valdè notandum est, ne dum in aliquibus libris ea tanroperè commendata reperiant, putent, esse fauores magni pretij, & perfectionis, cum reuera sit, valdè contrarium.

187 Nec huic veritati obstare poterunt aliqui textus Mysticorum malè intellecti, quandoquidem non de hoc deliquio, sed de spiritualissimo Raptu loquantur, quem propter aliquid quod habet commune cum hoc deliquio, sæpè sæpiùs deliquium vocant, vt potè propter alienationem sensuum, quæ similiter contingit in Raptu, quamquam substantialitè sit longè diuersus; sit enim spiritibus perfectis, à quibus regularitè absunt deliquia, quæ omninò perfecta non sunt; imperfectio tamen se tenet ex parte animæ recipientis, non verò ex parte recepti luminis, quod est perfectum, sublime, & elevatum.

188 Hæc deliquia præcauenda sunt ob triplicem causam; vel quia possunt esse merè naturalia; vel quia à Dæmone possunt causari; vel quia animæ possunt esse insalubria. Possunt esse naturalia, & præcipuè in fœminis, quatenus habent animum ad eò pusillanimum, & meticulosum; & ad eò strictum spiritum, & contractum, quod ex aliquibus sensuum apprehensionis, huiuscemodi deliquia patiantur, vt satis compertum est in pluribus fœminis; quæ ex subita visione muris, colubris, aut lacerti, ita expabescunt, quod plerumque quasi exanimis collabuntur.

Potest

189 Potest & similiter contingere ex nimia cerebri debilitate, aut corporis imbecillitate, maximè in his qui indiscretis rigoribus, & pœnitentijs se macerant, quia nimirum dum prædicti vehementer applicant materiales potentias exercitio orationis, & meditationis, naturalis color deficit, & possunt obsequi huiusmodi deliquia, vt olim in quadam scemina visum est, cui expertissima Mater Theresia hac de causa deliquia evenire cognoscens, persuasit, quod optimo alimento debilitatem cerebri, corporisq; reficeret, & hoc modo illi deliquia evanuerunt.

190 Vt igitur dignoscat Magister quando ex naturali causa deliquium procedat, observet, si dum corpus hoc deliquium patitur, mens est etiam extincta, debilis, aut inefficax; quia tunc deliquium erit à naturali, & non ab infusa causa: Si verò dum emortuus est usus sensuum, potentia spirituales altissimè, & vivaciter in Deum, aut aliud spirituale obiectum occupentur, ita vt clarè percipiat nulla naturali cognitione posse illud ita cognoscere, tunc manifestè erit deliquium ex causa infusa, & supernaturali. Quòd si fortè interdum eveniat (rarò tamen) quod anima hanc suæ mentis altissimam occupationem non percipiat, effectus tamen causam deliquij manifestabunt; quia naturale deliquium in anima generat debilitatem, lassitudinem, teporem, tedium virtutis, & requiescendi cupiditatem: In supernaturali verò, quamvis lassitudinè corpus sentiat, spiritus tamen redditur promptus, agilis, fervidus, & ad omnia quæ laboris sunt, & virtutis conversus; quamobrem si prius signum deficiat, recurrat ad verba signi sequentis.

191 Potest etiam deliquium à malo spiritu procedere, quatenus animam ad vanitatem, & propriam æstimationem alliciat, vel perfectioni ludibrium, & ministerio opprobrium inferat; vt potè prævendo malis, & hypocritis deli.

deliquia materialia, vt ab hominibus in magno sanctitatis pretio habiti, postea eisdem sit virtus in vituperium; quandoquidem eos quos quasi sanctos, & perfectos venerabantur, vident, tanquam seductores, & hypocritas à Sancto Inquisitionis Tribunali puniri; quamobrem apud populares via recollectionis infamatur; non absque detrimento multorum, & ipsius Dæmonis lucro.

192 Ad cognitionem ergo veri deliquij à falso, pendere debet Director modum, quo anima agitur; an scilicet eius interiores, & spirituales potentia subitò raptæ sint, atque in profunda Dei cognitione, & amore constitutæ; quia tunc absque dubio procedit deliquiū à bono spiritu, qui solus potest immediatè eiusmodi potentias raptare: Vel si per aliquam formam imaginariam, vel phantasma oblutam imaginationi fuit à sensibus alienata, absque cognitione raptus spiritualium potentiarum, sed cum sensuum enervatione, & extinctione mansit spiritus obscurus, otiosus, vel per mentis hebetudinem consopitus, quia tunc deliquium erit à malo spiritu.

193 Et ad maiorem sui satisfactionem attendat deinde Director ad effectus lumini infusi; nam quod à Dæmone infunditur, est lubricum, superficiale, emortuum, pavorosum, & insuave; & anima remanet inquieta, turbata, debilis, ad terrena proclivis, vanitatem, & æstimationem appetens, favores supernaturales inhians, mortificationem formidans, & quidquid delectationis, & evagationis sunt, avidè cupiens: Quæ omnia quamvis animam voluntariè non amplectatur, tamen ad ea nimis affecta sentitur; quod sufficit vt mala eorum radix dignoscatur: è converso sunt lumen, & effectus deliquij à bono spiritu procedentis.

194 Difficilius longè est differentiam spiritus cognoscere quâdo in eo aliqua imaginaria visio anime offertur, in qua se immiscere valet spiritus nequam, & efficacitèr

citèr movendo appetitum sensitivum potest suadere ei, se divino, & spirituali amore liquefieri, cum revera humano, & sensitivo (& interdum impuro) amore concremetur. Pro huiusmodi igitur detegenda fallacia, debet recurrere Director ad ea quæ superius diximus de Visionibus imaginarijs, à quorum molesta repetitione abstinemus.

*Supra cap. 54
& 6.*

195 Deniquè potest hoc deliquium esse nimis nocivum patienti, maximè si sub amoris, & cognitionis prætextu inordinatè tradatur eius delectationi, aut fruitioni; quia in eo qui inordinatè delectationes huiusmodi (quantumvis infusas) accipit, proculdubio æstimatio propria, aliorum contemptus, & supernaturalium rerum cupiditas generatur; & in huiusmodi deliquijs evidentius, utpotè cadentibus in subiecto non purgato, & pluribus spiritualibus vitijs infecto. Cum autem adhuc bona spiritualia immoderatè accipiat, ut latè probat B. Ioannes à Cruce, multò plus immoderatè sumet bona ista materialia, & delectabilia; quamobrem poterit animæ esse valdè nocivum.

B. Ioannes à Cruce lib. 1. not. obscur. cap. 1.

196 Debet igitur Magister ad præcavenda prædicta damna, vitandamq; populi admirationem, quæ ex his deliquijs exterioribus oriri solet; primùm, animæ iniungere, quod à Deo humilitèr, & efficacitèr postulet, ut à tam periculosis rebus eripiat, & per interiorem, communem, & tritam perfectionis viam deducat, seq; illi in silentio, & spiritus paupertate communicet; placet quippè Deo hæc petitio, qui animabus docuit in abscondito, & clauso ostio orare Patrem suum; quod quidem confirmat Theresia de his deliquijs obloquendo, his verbis: [Splex oravi Dominum cum hæc mihi contingebat, scilicèt quod mihi denegaret favores, qui effectus exteriores producerent; & ita placuit Domino petitio mea, quod deinceps nullum eorum experta sum.]

S. Theresia in Vita sua cap. 20.

197 Secundum, curet Director quod anima in exercitio orationis penitus abstineat à loci compositione, à figuris materialibus, & à puro imaginationis exercitio; sed per pondus rationis (cum opus fuerit) meditetur; & cum mora sit, ad occupationem spiritualem fidei, & charitatis assurgat, assumpto tantum dono excitationis, & relicto quidquid deliquium habet materialitatis, & imaginationis. Quod si notitiæ infusæ fuerint circa divinam essentiam modo superius dicto, eas pro suo posse satagat retinere, & eisdem utatur ad suam occupationem internam.

198 Tertium, curet Magister, non solum quod animæ his deliquijs affectæ (quæ solent ex statu frequenter evenire) à confortio hominum dum ea pati sentiunt, recedant; sed etiam si expertæ sint, quod vel ex visione alicuius imaginis devotæ, vel ex locutione, & colloquio amoris Dei, aut divinorum, aut aliorum similium, ad huiusmodi deliquia excitantur, à prædictis rebus penitus abstineant, & in quantum eis interior occupatio permittat, dum deliquium patiuntur, à materialium formarum attentione spiritum retrahant.

199 Sed quia forsàn eis difficillimum erit materiales formas repudiare, utpotè quia tenaciter adhærent sensui, suaviter (ut ex Diva Theresia vidimus) & pedetentim debent ab imaginatione expelli, quandoquidem oportet eas omninò rejicere, ut liber spiritus, & solutus possit ad veram, & mysticam unionem evolare: Sed quia sunt nonnulli ita desides, atque ignavæ naturæ quod falsò putent impotes esse ad huiusmodi formas eliminandas, debet Magister effectus eorum observare; quia si hæc difficultas oritur ex desidia, remanet ex eis anima tepida, insipida, & nimis defessa: Si autem ex legitima difficultate propter altissimos Dei fines proveniat, manebit anima fortis, hilaris, & fervida; & hæc pro communi deliquiorum instructione sufficiant.

Supra cap. 17
n. 142.

CAP. XX.

DE ECSTASI SUPER NATURALI,
& divino.

200 **M**ENS hominis ecstasim patitur. Doctore D. Thoma: [Cum extra se ponitur, quodquidem contingit, & secundum vim apprehensivam, & secundum vim appetitivam: Secundum vim apprehensivam aliquis dicitur extra se poni, quando ponitur extra cognitionem sibi propriam, vel quia ad superiorem sublimetur, sicut homo dum elevatur ad comprehendenda aliqua, quæ sunt supra sensum, & rationem, dicitur Ecstasim pati, in quantum ponitur extra connaturalem apprehensionem rationis, & sensus.] Ex qua doctrina manifestè colligitur, intellectum hominis Ecstasim pati per cognitionem virtutis fidei Theologicæ; per eam siquidem extra se ponitur; id est, extra cognitionem sibi propriam, & extra connaturalem apprehensionem sensus, & rationis, & ad ea quæ sunt supra rationem, & sensum elevatur; quod confirmat Dionysius, quem exponens Angelicus ait: [Ipse verò per veram fidem est passus Ecstasim veritatis, quasi extra sensum positus, & veritati supernaturali coniunctus.] Idem docet ibidem Dionysius Rikelius.

D. Thom. 1. 2
q. 28. art. 3.

S. Dionys. de
divin. nomi-
nib. cap. 7.
S. ratio.

D. Thom. ibi
lect. 5.

Dionys. Caro-
abus. in Dio-
nyf. de div.
nomina. cap. 7.

201 Subiungit D. Thomas: [Secundum appetitivam verò partem, dicitur aliquis Ecstasim pati, quando appetitus alicuius in alterum fertur, exiens quodadmodò extra se ipsum. Primam quidem ecstasim facit amor dispositivè, in quantum scilicèt facit meditari de amato; intensa enim meditatio unius abstrahit ab alijs; sed secundam Ecstasim facit amor directè, simpliciter quidem amor amicitia; amor autem concupiscentia, non simpliciter, sed secundum quid.] Hactenus D. Thomas. Ex quo

similiter deducitur, quod voluntas hominis patitur Ecstasim per charitatem, quæ est amor amicitiae erga Deum; per hanc siquidem voluntas humana ponitur extra se, & tota fertur in amatum, ob solam eius bonitatem incretam, ut probat Dionysius, quem sequuntur D. Thomas, Dionysius Carthusianus, Rusbrochius, Arpius, & omnes communiter.

S. Dionys. de divin. nominib. cap. 4. D. Thom. ibi lect. 5.

Dionys. Carthous. ibid. Rusbroch. de sept. amor. gra. cap. 13. Henric. Arpius Theol. myst. part. 5. lib. 3. cap. 32.

D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 3. ad 1.

Dionys. Carthous. Theol. myst. lib. 3. art. 17.

P. Alvarez de Paz de vit. spirit. tom. 3. p. 3. lib. 5. cap. 8.

D. Thom. 2. 2. q. 175. art. 2.

202 Sed licet secundum rigorem Theologicum ita Ecstasis fiat; nos autem ad prævendam doctrinam Directoribus debemus sumere Ecstasim eo in sensu, quo communiter à Mysticis accipitur, absque oppositione doctrinae Dionysij, & D. Thomæ; maximè cum nullus amborum expressè affirmet, Ecstasim fieri absque vlla sensuum alienatione; sed tantum quod Fides, & Caritas Ecstasim faciunt in intellectu, & voluntate; quod similiter omnes Mystici; quini mò & ipse Angelicus in Ecstasi intellectus, alienationem à sensibus concedit; alienatio quippè non provenit immediatè à lumine, & amore infusus, sed ab intima, & profunda animæ attentione ad obiectum divinum, quod per lumen fidei infusæ cognoscit, & per ardorem charitatis diligit, ut probat Dionysius Carthusianus.

203 Propterea Ecstasis, ut cum multis tenet Jacobus Alvarez, est: **ELEVATIO MENTIS IN DEVM CVM ABSTRACTIONE A SENSIBVS EXTERIORIBVS, EX MAGNITVDINE ILLIVS ELEVATIONIS PROCEDENS.** Hæc sensuum abstractio, sive alienatio ex eo provenit, quod cum vires animæ limitatæ sint, & elevatio sublimis, & efficax, trahit, & recolligit ad se omnes vires animæ, quin vllæ remanere possint pro sensibus; quamobrem à suis sensificationibus omninò privantur; & hoc est consonum doctrinae D. Thomæ, qui a loquens de Raptu Pauli ait: [Ex hoc enim ipso quod appetitus in aliquid vehementer afficitur, potest contingere, quod ex violentia affectus homo ab omnibus alijs alienetur.] **Et idem potest contingere intellectui.**

Cum

204 Cum igitur D. Thomas concedat, cognitionem facientem Ecstasim esse vehementissimam, adherere videtur nostræ sententiæ, præsertim cum inter Ecstasim, & Raptum solùm discrimen constituat in eo, quod in Raptu spiritus patitur violentiam, secùs autem in Ecstasi; & cum in Raptu concedat Sanctus Doctor alienationem à sensibus, necessariò videtur quod etiam in Ecstasi concedat; quæ omnia confirmat quidam expertus Carthusianus, dicens: [Facit Ecstasim; id est, mentis abstractionem, excessum à sensibus, & alienationem suavem; & nullatenùs violentam, quæ est Raptus propria; dimovet profectò mentem à naturali suo statu, & cognoscendi modo.]

*Sperit Cara
thu. select.
myt. part. 5.
cap. 9. n. 23a*

205 Distinguitur Ecstasis à materiali deliquio, quia supernaturale lumen quod in Ecstasi communicatur, est purum, & prorsùs intellectuale, sine vlla conversione ad phantasmata, vt affirmat idem Carthusianus inquiring: [Hoc lumen supra omnia phantasmata simpliciter in Deum transfert.] Deliquium verò materiale, phantasmata, & visiones materiales admittit.

*Sperit ubi sit
pra.*

206 Distinguitur prætereà, quia in deliquio non solùm sensus alienantur, sed etiam patiuntur, rigent, pallent, & conualescantur: In Ecstasi verò, quamvis sensus alienentur, nihil patiuntur; imò plùs remanent fortes, & corpus validius, in quo calor, & color naturalis conservantur; quia in deliquio alienantur sensus, non tam ex vi intimæ recollectionis, quam ex vi infusæ impressionis, quæ violentè eos suspendit, alienat, & enervat, vt probat idem Carthusianus. In Ecstasi autem alienatio sensuum provenit ex intima spiritus recollectione, & efficaci absorbtione, qua impotens redditur ad operandum per sensus, qui nec feriuntur, nec pallent, nec conualescantur, vt passim videmus in eo qui vehementi conatu, studio, aut alicui mentis occupationi se tradit, qui voces cir-

*Dionys. Carth.
thu. ubi sit
pra.*

cum cursantium non percipit, nec utrobique stantes conficit; ita enim eius mens in studio occupatur, quod nulla pro sensibus vis suppetit, sed non propterea sensus feriuntur, & conualescunt, sed in suo naturali statu remanent; ita similiter evenit in Ecstasi.

207 Hæc intima attentio, sive absorpta cognitio, quæ in aliquibus Ecstasim facit, forsàn in alijs pluribus efficeret deliquium materiale, quatenus eorum incapacitas ad sustinendum lumen infusum in superiori parte animæ in causa est, quod redundantia luminis inferiorem partem feriat, torqueat, & alienet: Si enim spiritus omninò esset dispositus, & capax inviscerandi in se lumen infusum, atque in se ipso colligendi, nulla in sensus violenta impressio redundaret; subindèq; nullatenus læderentur, & animus in se ipso per efficacem attentionem recollectus Ecstasim pateretur. Sed si spiritus est sensibilibus immixtus, sensusq; soleat in sua interna occupatione compartes efficere, necessariò debet efficacia luminis utrosque ferire, illiq; respectivè se habere in ordine ad supernaturalem impulsam; spiritus nempe, qui dum patiens est, non laborat, nec contutitur tantummodò se absorbendo; sensus verò qui dum patitur, contutitur, & laborat se alienando, & suas vires dolorosè amittendo; vndè deliquium materiale perficitur.

208 Ex quibus duo potest inferre Director; primùm, quod Ecstasis supernaturalis est communicatio status perfecti, & saltim per passivam purgationem sensus purgati, atque in sui operatione à materialitate sensuum abstracti, & ad exercitium purè spirituale conversi, ut constat ex Rusbrochio, Arpio, Philippo à SS. Trinitate, & alijs; quamvis interdùm utatur sensibilibus phantasmatis, si facilè illis relictis ad purè spiritualia confurgit, ibique habitualitèr sciat quiescere; secus, non Ecstasis, sed deliquium fieret.

Rusbroch. ubi supra.

Arpius ubi supra.

Fr. Philipp. à SS. Trinit. Theol. myst. p. 3. tract. 3. dis. 2. art. 2.

209 Secundò, quod si eiusmodi quasi ecstasica ab-
 sorbitio contingat animæ non in tali statu constituta,
 proculdubiò Ecstasis non erit, sed vel profunda, & activa
 quietis oratio, vel intima recollectio, vel naturalis, & co-
 gitabunda suspensio. Ad cuius differentia cognitionem
 requiritur indagare effectus, & finem talis absorbitio-
 nis, quandoquidem Ecstasis sublimes, & mirabiles effectus
 parit, ita vt anima quæ semel tantùm veram Ecstasim
 passa sit, aded redditur coelestia appetens, & terrena
 odiens, quod ei iam solùm vivere Christus sit, & mori
 lucrum, vtpotè quia potiùs vivit vbi amat, quam vbi ani-
 mat: [Proindè (aiebat quidam Auctor) magnus ille Pau-
 lus divino isto amore captus, & ecstasica eius vis parti-
 ceps effectus, ore divinitùs afflato, vivo ego ait; iam non
 ego, vivit verò in me Christus.] Hic quippè intimus re-
 cessus est illa vinaria Sponsi cella, vbi ita charitas ordi-
 natur, quod iam nihil præter Deum, & omnia in Deo, &
 propter Deum diligit; quos quidem ita efficaces effectus
 in alijs recollectionibus non reperiet.

*Sperit CAR-
 tuis. ubi sup.*

210 Plurimi Ecstasim vocare solent spiritus volatum;
 & quidem propriè, quia sicut ille qui pennis aërem scin-
 dit, levitèr, suavitèrque supra se elevatur, atque ab vna
 ad aliam regionem facilitèr transmigrat; ita similiter
 anima in Ecstasi summa levitate, & suavitate, super se;
 id est, super suum naturalem modum operandi, extolli-
 tur; & ex regione sensibili materialium formarum, ad
 coelestem, spiritualemque divinæ essentia regionem trans-
 migrat, quasi nobilis Passer. Alij Ecstasim vocant Rap-
 tum, & quidem malè, quia inter eos est manifesta diver-
 sitas, vt expressè tenet D. Thomas, & nos dicemus in se-
 quenti Capite. Alij deniquè Ecstasim cum elevatione
 corporis immiscent; & planè impropriè, quia licèt in ele-
 vatione fiat Ecstasis, in multis tamen ab ea differt, vt suo
 loco videbitur.

*D. Thom. 2. 2.
 2. 175. art. 2a*

Ecstasis

211 Ecstasis quæ mediante lumine infuso in se ipsam colligit, & absorbet animam, causat in ea regularitè reflexionem obiecti cogniti; quamobrem ab Ecstasi excitata illius quod cognovit reminiscitur, interdum clarè, & interdum obscurè; tamen si evidentè cognoscit per altissimam cognitionem, & amorem Deo appropinquasse; cuius efficacem memoriam diù in suo fundo conservat.

212 Veram Ecstasim nequit Dæmon efficere, quia impotens est ad spiritum in sui fundo colligendum, neque ad infundendum tale lumen absque prævio ministerio phantasmatum; maximè cum anima ecstasica sit iam à materiali phantasmatum usu soluta, & clarè dignoscere poterit si lumen ab spirituali, infusoq; impulsu immediatè processit; vel si ministerio phantasmatum fuit illapsum. In anima verò quæ nondum à sensibus soluta est, poterit Dæmon ei deliquium materiale causare; & ita hebetare materiales potentias, quod putet anima lumen illud infusum immediatè in spiritualibus potentijs, ipsamque Ecstasim passam fuisse.

213 Duplicitèr poterit Director Ecstasis differentiam dignoscere; vno modo per infusionem luminis, quaerendo scilicèt an sit habitum medio discursuum, & materialium formarum, vel à profundo animæ emerferit, absque intercalatione discursus, aut materialium formarum; cuius efficacia extra suum operandi modum intra se ipsam, quasi à quodam subtilissimo fune attracta, recollitur, & absorbetur; quia tunc proculdubidè erit Ecstasis vera, & à Dæmonis iurisdictione immunis. Secundo modo per effectus, qui in supernaturalibus omnibus sunt lydiij lapides, sive cothicallæ, quibus aurum divinæ communicationis ab ære diabolicæ illusionis secernitur.

214 Deniquè, notitiæ quæ per veram Ecstasim communicantur, solent procedere ab habitu Doni Sapientiæ.

& regularitèr sunt cognitiones vniuersales diuinæ essen-
 tiæ, attributorum Dei, & Trinitatis, eo modo quo dixi-
 mus debere intelligi vniuersalitatè cognitiõis; quas *Supr. cap. 1. n. 88.*
 quidem oportet minimè repudiare; imò anima excitata
 ab Ecstasi debet mordicus conservare; quod si fortè
 earum obliviscatur; exercitium fidei, & charitatis inire
 procurèt.

C A P. XXI.

DE RAPTU SUPER NATURALI,
 & infuso.

215 **R**APTVS, iuxta Angelicum Præceptorem: *D. Thom. 1. 2. q. 175. art. 1.*
 [Violentiam quandam importat: Violentia
 autem dicitur, cuius principium est extra se, nihil confe-
 rente, eo quod vim patitur (vt dicit Philosophus.) Con-
 fert autem vnumquodque ad id in quod tendit, secun-
 dum propriam inclinationem, vel voluntariam, vel na-
 turalem; & idè oportet, quod ille qui rapitur ab alio ex-
 teriori, rapiatur in aliquo, quod est diversum ab eo in
 quod eius inclinatio tendit; quæ quidem diversitas atten-
 ditur duplicitèr: Vno quidem modo, quantum ad finem
 inclinationis; puta, si lapis qui naturalitèr inclinatur ad
 hoc quod feratur deorsùm, proijciatur sursùm: Alio mo-
 do quantum ad modum tendendi; puta, si lapis velocius
 proijciatur deorsùm, quàm sit eius motus naturalis.]
 Hæc D. Thomas. Ex cuius doctrina deduci valet hæc di-
 vini Raptus definitio: **VIOLENTA MOTIO SPIRITVS, QVA**
SVBITO MENS HOMINIS RAPITVR, VEL EXTRA FINEM SVÆ
INCLINATIONIS, VEL EXTRA NATVRALEM SVVM MODVM
OPERATIONIS. Quæ definitio differentiam Raptus ab
 Ecstasi manifestè demonstrat, quia ad Raptum requiri-
 tur subita, & violenta motio spiritus, quæ mentem, vel
 interdùm distractam, & extra diuinam cognitionem po-
 sitam,

fitam, in divinum obiectum violentè rapiat, vel interdum naturali modo, & per sensibilibus apprehensionem (vt ait Angelicus) Deum cognoscentem, subito, & violentè ad illum rapiat cum abstractione à sensibus: Ad Ecstasim verò nulla concurrat violenta motio, aut impulsus, sed fit (vt superius diximus) per delicatam mentis abstractionem, & per excessum à sensibus, & alienationem suavem, & nullatenus violentam: In Raptu etiam patitur sensus ex subita, & violenta motione spiritus: In Ecstasi, sensus non patitur, sed ex intima occupatione spiritus perditur, & alienatur, vt expressè docet D. Thomas. Raptus propriè pertinet ad intellectum (vt tenet idem Angelicus) voluntas enim sequitur Raptum intellectus; quæ licet vehementissimè in obiectum feratur, regularitèr non rapitur, sed per se movetur; potest tamen ita vehementèr aliquod obiectum prosequi, quod ex vehementia affectus homo à sensibus alienetur, sed hoc propriè non pertinet ad Raptum, de quo in præsentiarum loquimur.

216 Raptus igitur sæpius fit in homine in diversa occupato (licet fiat interdum recollecto) & tunc repentino, & improvise motu spiritus violentèr in divinum obiectum rapitur; ex qua quidem subita mutatione aded turbatur, & pavescit, quod ei, neque in terra, neque in Cælo consistere, sed per supernam manum, in aère esse suspensum videatur, vt pulchrè depingit Ezechiel his verbis *Et emisa similitudo manus apprehēdit me in cincto capitis mei, & elevavit me spiritus inter terrā, & Cælū.* Nō quia Propheta fuit verè in corpore elevatus, aut ab eo loco in quo erat, ad aliū in quo nō erat, translatus: [Sed (vt bene notat Iacobus Alvarez) spiritu, aut intelligētia avulsus à corpore, & à sensibilibus absolutus, atque à naturali eius intelligendi modo, ad supernaturalem, & sensibus incognitum transferens notitiam; vnde ei videbatur non terræ

assiste-

D. Thom. ubi
supr. in rej.
p. inf. ad 1.

Supr. n. 204.

D. Thom. ubi
supra, art. 2.
ad 1.

D. Thom. ubi
supra, art. 2.

2. 1. 1. 1.

70310

Ezech. 8. 3.

Alvarez de
vir. spirit.
tom 3. lib 5.
p. 3. cap. 9.

Assistere, quia terrenis phantasmatibus erat vacuus; nec similiter in Cœlo, quia species intelligibiles non capiebat.] Hactenus Alvarez, qui nihil melius dicere potuit.

217. Idem manifestè confirmat Paulus, cum de suo aloquens mirabili Raptu vsque ad tertium Cœlum, ait: *Sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Deus scit.* Super quem locum subtiliter Augustinus hæsitationem Apostoli tribuit ad id quod nihil distinctum tertij Cœli, neque imaginaria, neque intelligibili specie percepit; sed arcana verba audivit, quæ non licet homini loqui; alioquin Paulus non poterat dubitare quod in corpore, vel extra corpus raptus fuisset; hæc sunt verba Augustini: [Affirmat Apostolus verum esse tertium Cœlum id in quod raptus fuit, & nõ similitudinem imaginariam tertij Cœli: Pari ratione dicere potuit, se in corpore raptum, nominans corpus, propriij corporis phantasma. Si autem verum sciebat tertium Cœlum esse; sciebat ergo, aut esse aliquid spirituale, & incorporeum, & sic non poterat corpus illuc rapi.] Hæc Augustinus.

218. Ex quo manifestè colligitur, quod licet Paulus verè cognovit raptum fuisse vsque ad tertium Cœlum, ignorabat modum, & speciem, qua id intelligebat, quavis locum ad quem fuit raptus non ignorabat. Quod quidem similiter contingit animabus quæ subito, & violentè à manu divina rapiuntur; quod non solum à naturali suo modo cognoscendi, ad alium supernaturalem modum transferuntur; sed etiam à terrenis obiectis in quibus versantur, ad tertium divinæ vnionis Cœlum rapiuntur; cuius altissimam vnionem degustantes, ignorant modum, & speciem, quibus in cœlestem illum locum raptæ sunt.

219. Ex hoc etiam mirabili Raptu Pauli constat, quod interdum in eo aliqua verba percipiuntur, sed longè diversa ab his quæ supra memoravimus; quia licet sint

2. ad Cor. 12. 2.

5. Augustini
in Ge. es. 126
ad Ioh. 10.

Supr. cap. 126

formalia, simul & substantialia, fiunt ad eò delicatè, & profundè, quod in eis anima, non per vocis sonum, sed per verborum penetrativam intelligentiam, arcanè invivitur; quia nimirum ea quæ percipit, nullo sermone referre valet, ut ipse Apostolus testatur dicens: *Et audiivi archana verba, quæ non licet homini loqui.* Quæ quidem aliquândo percipiuntur ad modum sybili auræ tenuis, quo anima profundius rapitur, & in ipso tenuis auræ delicatissimo sybilo immergitur, ubi à Deo de his quæ optat intimè instruitur. Interdum etiam tantum percipit anima venas susurrantis, quæ veluti aquæ fontis Syloë currentes cum silentio, intima spiritus medullitus irrigant, inundant, & fecundant.

220 Impulsus Raptus est ad eò subitus, & violentus, quod non solum animam terreat, & tremere faciat, sed etiam corpus à terra paululum elevet, & frequentius illud in terram projicit; & ut ait expertissima Theresia: [Indiget anima habere animum fortem, & fidem vivam, atque in divina voluntate fidentem resignationem; fortè ne cogitatus exiguam homini afferre turbationem, quod in suo sensu consistens, videat animam suam repentinò mortu raptam?] Et hæc est vna ex causis quibus sequitur sensuum alienatio. Alteram principiorè affert D. Thomas, scilicet, quod [in omni operatione qua intellectus noster subito abstrahitur à phantasmatis, necesse est, quod abstrahatur à sensibus.] Quia ex vi subitæ violentiæ tota anima à sensibus eripitur; unde necessarium est, quod penitus alienentur.

221 Instrumentum quod hunc rarissimum effectum operatur (ut colligitur ex Dionysio Carthusiano, Rusbrochio, Arpio, & alijs) est lumen vivum. & efficax, vna cum ardenti flamma charitatis, quibus veluti compacta fune Deus ad se repentinò motu spiritum trahit; ut ipse ad exemplum Magneti, qui illicò, ac ferrum contingit,

illud

2. ad Corint.
12. 4.

3. Thev. s. i.
Mart. 6. c. 4
& in Vita
sua, cap. 20.

D. Thom. 2. 2.
q. 175. art. 4.

Dionys. Car.
thus. myst.
Theol. lib. 3.
art. 18.
Ioann. Ru.
broch. de or.
nat. spirit.
nupt. lib. 2.
cap. 25.

Henric. Ar.
pius mystic.
Theol. p. 5.
lib. 3. cap. 33.

illud velociter sibi subripit: Ita similiter Deus, qui cum lux, & charitas sit, dum animam suo lumine, & amore tangit, statim motu violento, & efficaci ad se ipsum attrahit, & rapit: quamobrem illa repente à sensibus educata, & supernaturali lumine edocta, omnino sensus perdit, & amittit.

222 Excedit Raptus omnem Dæmonis potentiam, qui nequit immediate sibi spirituales potentias subripere; nec similiter bonus Angelus potest; hoc enim solius Dei est, qui omnia quæcumque voluit fecit in Cælo, & in terra, cui nullus potest eius resistere voluntari; ille quippe qui est lux, & charitas vera, per se ipsam suo lumine, & amore, spiritum ad se trahit, & rapit, sibiq; potenti impulsu copulatur; propterea in vero Raptu nulla ingeri potest Dæmonis fallacia.

223 Sed quia ille qui semper calidè incedit, atque in supernaturalibus semper se miscere, & per falsam imitationem minimum agere cupit, ideo in his qui exercitium habent mixtum, ex sensibilibus, & spiritualibus formis (maximè si experientia careant) potest violentè eorum sensus rapere, & imaginationi offerre Visiones, Gloriam Christi, & Sanctorum, ut tam ipsi, quam eorum Directores, verè credant, quod per bonum spiritum rapti sunt.

224 Igitur ad discernendum verum Raptum à falso, aliqua debemus signa præbere, quandoquidem in expertis erit valdè difficile. Sit primum, quod in vero Raptu datur animæ magna certitudo, & experimentaliter inhaerens, quod à divino spiritu rapta sit, ita ut nullus remaneat ambigendi locus, vel timor: Quod secus evenit in Raptu diabolico, in eo quippe anima concipit pavorem, timorem, & molestam formidinem, mixtam tamen cum vana securitate Raptus, & sui ipsius estimatione; ita ut si diu inordinate sentit vanam securitatem, & in ipsa securitate pavet, timet, & inquietatur, ut probat

*Blossius in
concl. anim.
fidel. cap. 11.
S. 3.*

*Delrio disq.
magic lib. 4
cap. 1. q. 1.*

ad. 2. 1. 1.

ad. 2. 1. 1.

*Theresa
su. Vic. su.
cap. 10.*

*P. Alvarez
de Paz. 10. n.
p. ubi sup.*

*D. Thom. 2. 2.
q. 175. art. 1.*

Blossius, & Delrio: Et licet bonus spiritus etiã inter illam firmam quam præbet securitatem, aliquam illusionis timorem immisceat, sed est valdè diversus timor in veris, quia timor procedens ex Dæmonis illusionem, est inquietus, horridus, pavorosus, lubricus, & gravis. Timor autem à bono spiritu emanans, est timor quietus, resignatus, humilis, & levis. Hinc nascitur timor ex propria vilitatis consideratione, qua anima se se indignam reputat divini favoris, quin villo modo timor iste humilis minuat securitatem, quam bonus spiritus animæ confert; nam simul habet securitatem firmam, & ex propria cognitione timorem pacificam: Hoc solum capit, qui spiritualitèr sapit. In illusionem verò Dæmonis nascitur timor ex eius proximatione, & consortio, quem semper sequitur formido, & pavor.

225 Secundum: In verò Raptu, ut ait Theresia, [cognoscit anima se in Deum per altissimum modum esse transformam, qua intelligentia perseverante, nulla potentia sentitur.] Hoc est, modum transformationis ignorat, quia nihil distinctum clarè percipit: Quod quidem in Raptu Dæmonis ficto evenire non potest, tum quia nulla transformatio intima in Deum sentitur, sed quedam dulcedo, & amor superficialis, & sensibilis; tum quia nulla abest reflexio sensibilis, & materialis; tum denique quia timor pavorosus dilaturatur, & magis, ac magis augetur. Secus in verò Raptu ubi timor semper minuitur; & ut ait Alvarez: [Post usum recipiendi hoc donum, cessat timor (humilis tamen non in totum) & manet immensa securitatis fruitio.]

226 Tercium: Quod in vero Raptu nulla Visio imaginaria habet locum, cum dum anima Raptum paritur omninò abstracta est à sensibilibus formis, & phantasmatibus, ut expressè docet D. Thomas; quamobrem in vero Raptu nulla potest dari imaginaria Visio: Et quamvis

Seraphica Mater Theresia concedat in Raptu aliquas Visiones imaginarias, Raptus ille de quo loquitur, non est propriè, & strictè Raptus, sed deliquium, vulgò ARROBAMIENTO, quod quidem Raptum vocat quatenus in eo etiam anima aliquo modo rapitur, & à suo rudi modo cognoscendi in alium sublimiorem confertur; in quo Raptu possunt ingredi imaginariæ Visiones: Quod manifestè patet ex ipsius Seraphicæ Matris verbis; ait enim [Cum anima consistit in hoc Raptu.] Et paulò infra subiungit: [Itaque in hac oratione deliquij, seu de ARROBAMIENTO.] Ex quibus verbis constat vocare Raptum illam orationem deliquij, vbi Visiones imaginarias concedit; & hoc quatenus etiam in deliquio quodammodo rapitur spiritus. In vero autem Raptu strictè sumpto, nullæ admittuntur formæ imaginariæ, cum essentialitè consistat in abstractione ab omnibus formis sensibilibus, vt ex D. Thoma constat, & docet experientia: Propterea si in Raptu queam anima patitur, percipit imaginarias formas, vel visiones; Raptus non est, sed deliquium: Ad cuius spiritum discernendum debet Magister recurrere ad ea quæ superius diximus, cum de illo sermonem fecimus.

S. Theresia
vbi supra.

227 Sed animadvertendum est, quod Visiones imaginariæ quæ à vero Raptu excluduntur, illæ sunt quæ fiunt per species imaginarias, & sensibiles, licèt obiecta spiritualia sint; puta, Dei, Angelorum, aut animarum; non autem illæ quæ licèt sint circa obiecta materialia, fiunt per solas species intelligibiles, & spiritualissimas, vt supra diximus, cum de Visionibus intellectualibus egimus: Hæ quippè possunt in Raptu proculdubio evenire; ad quarum discretionem recurrere debet Magister ad ea quæ ibi dicta sunt.

Supra cap. 71
n. 63.

228 Deniquè, potest verum Raptum à falso discernere per statum animæ raptæ, quia Raptus est commu-
nica-

ificatio status perfecti. Propterea si anima sit in statu materialis exercitij constituta, licet possit verè à Deo rapi, tamen Director cautè procedat, & tunc Raptum examinet per modum luminis, & transformationis, & præcipuè per effectus, & sic difficilè errare poterit. In vero Raptu, nihil agendum restat Magistro quoad animæ exercitium, quia in eo nihil est respuendum, nihil amplius agendum, sed passivè auscultandum; quandoquidem in eo est anima divinitus occupata, atque in divinæ essentiæ abysso omninò immersa: Quoad eius externam directionem, ea omnia observare debet, quæ circa animas huiusmodi observanda diximus, & dicemus.

CAP. XXII.

DE SOMNO DIVINO, SIVE
de Morte Mystica.

229 **Q**VIA prorsus impossibile est referre omnia Dona moleiformis gratiæ Dei, quibus animas quam dilectas, & amicas charissimas, in intima sui ipsius communicatione cumulare dignatus est; de his tantum quæ communiter occurrere possunt Directoribus, sermonem instituere decernimus: Et ne aliquid de solitis favoribus intactum relinquamus, de sopore divino in præsentiarum agere debemus.

230 Solet igitur anima divino interdum soporari spiritu, quod à Mysticis vocatur Somnus, sive Sopor divinus (non loquimur de somno prophetico, de quo supra actum est.) Hæc spiritualis sensificatio quatenus somnus, est speciès ecstasis, teste Gilberto, qui ait: [Bonus sopor est mentis excessus, & alienatio ab effectibus carnis, & à sensibus corporis.] Quod est proprium ecstasis, quia anima propter intimam attentionem in Deum alienatur

Gilbert. Ab.
bas, Serm. 42
in Cant.

natur à sensibus sicut in ecstasi; à quo tantùm differt, quod in ecstasi dùm anima ab ecstática dormitione confurgit, recordatur omnium quæ in ecstasi cognovit: In somno autem, dùm ab eo anima excitatur, nullius quod in somno habuit reminiscitur; ideòq; somnus vocatur ad exemplum naturalis, à quo excitatus homo, nihil eorum quæ dormiens egit, memoratur: Quapropter spiritualis Magister nequit somnum hunc in sua causa cognoscere; in effectibus tamen facilè ei manifestus efficitur, quandoquidem anima adeò divitiarum spiritualium locuplex excitatur à somno, quod ei ad novam vitam surrexisse videatur; cui adstipulari potest illud Davidicum: *Ego dormivi, & soporatus sum, & exsurrexi, quia Dominus suscepit me; non timebo millia Populi circumdantis me.* *Psalm. 3. 6.*

231 Sæpè anima dùm ita soporatur manet in eadem corporis collocatione, qua ei sopor contingit, qui semper eam in oratione constitutam invadit; interdùm etiã in terra somno oppressa concidit, quamobrem scrupulis inquietatur, quia dùm nihil eorum quæ dormiens egit memoratur, se seque humi iacentem invenit, putat, non infuso, sed naturali somno oppressam fuisse; & forsitàn si ad effectus somni attenderet, minus angeretur; quia ut ait Gilbertus: [Licet intellectus, & voluntas quoad reflexionem consopiantur, intellectus tunc magis videt; & invigilat; & amor spiritualis cum consopitur, penitus omnis passio, & affectus animalis amittitur.] Vndè subiungit Sponsus: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* *Gilbert. Ab. bas. ubi sup.*

232 Fructus igitur communicationis non solùm per somnum non amittit, sed etiam vberius colligit ab impedimento sensuum penitus absoluta; quare Bernardus: [Dicamus (inquit) si possumus, quisnam ille sit somnus, quo dilectam suam Sponsus dormire velit, nec patiatur omninò nisi ad ipsius arbitrium excitari. Non est autem is Sponsæ somnus dormitio corporis, vel placida quæ

*Cant. 5. 2.**S Bernardus
Serm. 52. in
Cant.*

sensus carnis spiritualitèr sopit ad tempus; magis autem eiusmodi vitalis, vigilisq; sopor sensum interiorem illuminat; revera enim dormitio est, quæ tantùm sensum non sopiat, sed abducat: Est & mors (quod non dubius dixerim) quoniam Apostolus quosdam in carne adhuc viventes commendando, sic loquitur: Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Proindè ego non absurdè Sponsæ somnum vocaverim mortem, quæ tamen non vita, sed vitæ eripiat laqueis. Moriatur anima mea morte Iustorum, & nulla illam illaqueat fraus, nulla oblectet iniquitas. Bona mors quæ vitam non aufert, sed transit in melius.] Hæc Bernardus, qui somni fructus novæ resurrectioni animæ comparat.

233 In vero somno (si strictè sumatur) memoria deficit, nihilq; anima per reflexionem cognoscit, & quasi à gravi, & naturali somno excitatur (vt benè probat Richardus) vel vt melius loquar, resurgit ad meliorem vitam, vt potè quia de terrena fit cœlestis, & tantùm per effectus Beata morte in Domino, mortuam esse cognoscit; nam si aliquid distinctum in somno cognoscat, non somnum passa est, sed ecstasim; in utroque enim sensus alienantur, sed non patiuntur; in utroque ex intima animæ occupatione consopiantur. Differentia verò in utroque consistit, quod in ecstasi manifestatur animæ altissima eius occupatio; in somno autem nihil expressè cognoscit, nec illius quod in somno egit, recordatur.

234 Somnus iste rejicit omne distinctum; non enim dicitur somnus à somniando, sed à soporando; vndè melius dicitur sopor divinus, vel mystica dormitio, vel mors; nam sicut ille qui naturalitèr moritur, nihil sentire, nec percipere valet, sed omni sensatione privatur; ita etiam qui spiritualitèr hac dormitione moritur, nihil percipit, nec distinguit, sed penitùs omni sensatione destituitur, vt pulchrè tenet Richardus, quem sequuntur Abbas Ber-

cellen;

Richard. in
Psalm. 4. lit.
C.

Richard. in
Psalm. 25.
cap. 4.
Abb. Bercol.
in Cant. 5.

cellensis, Gerson, & alij. Igitur somnus iste qui verè mors mystica est, omni reflexione, visione, & locutione carere debet; quamobrem melius mors dici debet, quam somnus: Et verè hæc est mors mystica, circa quam valde diversè loquuntur Auctores.

G. son tom.
2. *Serm. de*
spiritu. S. con-
siderat 2. &
tom 3. tract.
9. *in Mag-*
nificat.

235 Ex dictis colligitur, quod si in somno, sive materiali, sive infuso, aliquam visionem, locutionem, vel alia huiusmodi perceperit anima, non hoc somno consopitur, sed somno prophetico, in quo tantum eiusmodi visiones, & locutiones fiunt, ut habetur in libro Numeri, ubi Deus inquit: *Si quis fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei, & per somnia loquar ad illum.* Et idem confirmat per Prophetam Joel dicens: *Effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij vestri, & filiae vestrae; senes vestri somnia somniant, & iuvenes vestri visiones videbunt.* Quod confirmant Hieronymus, Ambrosius, D. Thomas, Bonaventura, Dionysius Carthusianus, & alij plerique. In nostro autem somno his omnibus absolvitur animus, sed tantum in illo divinæ scientiæ abyssus, suavi affectu absque vlla reflexione soporatur; quamobrem ab illo excitata somno crederet nihil egisse, si per mirabiles eius effectus multum operasse non cognosceret.

Numeri 12.
6.

Joel. 2. 28.

S. Hieron. in
Daniel. c. 1.
S. Ambrosius
Apolog. pro
David. cap.
4. *& in Psal.*
118.

D Thom. 2. 2
9. 173. *art. 3.*
S. Bonavent.
2. *distinct. 25*
& 2 p. dist.
quæ. ult. ad
argum.

Dionys. Car-
thus. in 3.
Reg. 3.

236 Porro hanc mysticam soporationem plures solent ita frequenter pati, quod per aliquot temporis dum in recollectione consistunt, illic à divino spiritu soporantur, & quasi ex statu hoc mystico somno assuescunt obdormire; qui cum nec procurari possit, nec impediri, nihil in eo reiiciendum est, neque agendum, si cognoscatur verum fuisse somnum; sed animæ iniungere, quod non impediat somnum evadere suis discursibus, & meditationibus; sed dum moveri se sentiat, & ab Sponso ad lectulum eius vocari, eum obsequatur, se seque sibi consopiri relinquat; & hoc est quod in huiusmodi somno debet agere Magister,

S. Bonavent.
de proces. Re
lig. proces. 7
cap. 14.

Richard. ubi
supra.

Arpi. Theol.
myst. lib. 3.
p. 4. cap. 29.

Fr. Thomas
à Iesu de
contemplat.
divin. lib. 5.
cap. 8.

Cont. 2. 7.

237 Alius est somnus, sive intima recollectio supernaturalis, & ecstasica (vt afferunt Bonaventura, Richardus, Henricus Arpius, & Fr. Thomas à Iesu) quæ animam sopit, atque in divinitatis abyſſo intimè immergit, in qua spiritus mira suavitate, & dulcedine amati præſentia perfruitur, & in eius divinis vlnis amore languens declinatur; à quibus anima licèt sit absorta, & immersa, post impulsum divini luminis infusi, potest se per discursus, vel alias cogitationes avertere, & à somno illo excitare; quia nimirum non ita consopitur, quod occupationem suam non advertat, aut libertatem se ab huiusmodi somno excitandi amittat.

238 Has quidem cogitationes, & phantasmata, quæ vel anima adducta, vel naturali discursu oblata, vel diabolico opere immiſſa possunt interdum dormitionem animæ interrumpere, adiurabat Sponsus sub nomine filiarum Hierusalem, cum sua dilecta Sponsa huiusmodi somno conquiescebat, dicens: *Adiuro vos filie Hierusalem, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.* Ex quibus verbis constat, animam posse à somno cum voluerit excitari; quod quidem agere non valet in nostro somno, sive mystica morte; quamobrem iste somnus Sponsæ, non mors mystica, sed ecstasicus somnus dicendus est.

239 Scire etiam oportet, quod ab hac mystica morte, vel somno, est valdè diversa oblivio, utpotè à causa naturali regularitèr procedens, quæ sæpè contingit orantibus, quia ex nimia attentione in obiectum orationis, nulla suppetit animæ pro reflexione vis, aut attentio; ex qua reflexionis carentia, necessariò sequitur oblivio; & interdum procedit à supernaturali causa, & infusione divina, qua Deus, tam incipientibus, quam proficientibus solet aliquas infusas recollectiones concedere; quibus anima in sui fundo recollecta, totaq; funditus absorta,

omnium aliorum obliviscitur; quæ post aliquod tempus in se ipsam reverta, quasi à somno videtur excitari.

240 Hæ recollectiones, seu obliviones, quæ animabus aliquando contingunt (& idem dicimus de illa quæ oratio quietis vocatur) sunt valdè diversæ ab hac morte mystica, sive somno divino, qui specialis gradus est mysticæ Theologiæ, & quo plures animæ ex statu perfruuntur, quovsqùe ad altiorem unionis gradum conscendant; & quamquam in alijs statibus, & gradibus orationis alijs, quibus contingat, erit tamen transeuntèr, & non frequèr; in illis verò quibus ex statu conceditur, habitualitèr contingit.

241 Deniquè ad materiæ conclusionem dicendum venit, quod plerumquè inveniet Magister animas affirmantes, quod statim, ac in oratione recolliguntur, sentiunt suas potentias interiores sensim sopire, & interdùm adeò gravitèr, quod post orationem se humi jacentes inveniant; in quibus necessarium est attendere, an opprimantur naturali, vel mystico somno. Ad cuius discretionem primò attendat ad earum statum; nam si sint incipientes, nequè adhuc in oratione supernaturali constitutæ, ille frequens somnus verus non erit, est enim communicatio perfectorum, & eorum qui per viam passivam incedunt. Deindè attendat ad effectus, quia in mystico somno licèt anima nihil egissè præsumat, tamen eo prætermisso, remanet fervida, devota, ad virtutem proclivis; & prompta; ad Deum adeò intimè conversa, quod spiritus medullitus recollectus, cum ad exteriora reddere opus est, statim ad sui fundum revertere nititur, & passim ei contingunt intimæ obliviones, & absorbtiones, à quibus difficilè potest se ad externas occupationes revocare.

242 Si autem somnus sit naturalis, dùm ab eo excitatur, remanet anima tepida, gravis, ad nihil virtutis, ad operationem proclivis; & mens manet obscura, & ad vlt-

terius discurrendum tarda; ut contingit cum homo expurgiscitur, qui vix potest à se somnum excutere. Si igitur per prædicta cognoverit somnum fuisse divinum, aut saltim ex intima, & sancta recollectione, animam de bona eius operatione securam reddat, eiquè præcipiat, quod se ita consopire permittat, atque divinum impulsus non impediatur: Si autem somnus sit naturalis, qui proculdubio, vel opè Dæmonis, vel ex nimia vigilia, vel ex immoderato cibo, aut potu procedit, iuxta somni causam ei remedium adhibeat.

CAP. XXIII.

DE EBRIETATE, SIVE CRAPULA
divini amoris, ac de sana Spiritus insania.

243 **E**BRIETAS, sive Crapula divini amoris in aliquo convenit cum Raptu, quatenus scilicet in ea lumen infusum, & vehemens infusus amor, animam à se extrahunt, & quasi violentè ad Deum trahunt: [Crapula Ebrietatis (ait Gilbertus Abbas) Mundo me tollit, & tibi traddit, soporat, & excitat, sæcularium oblivisci me facit, & tui non sinit.] Differt autem à Raptu, quia Raptus subito spiritum invadit, eiquè violentiam infert: Ebrietas verò non ita, sed sensim animam invadit, illaque paulatim incipit incalescere, postea impletur, demùm exuberat, ac denique quasi furens in exteriores motus profilit, ut tenent Richardus, & Bonaventura. Raptus extrahit animam ab eo in quo erat, & confert in id in quo non erat: Ebrietas circa idem quod anima possidebat incalescit, quia communiter in recollectione solet evenire, licet effectus extra recollectionem durent.

244 Duplex est spiritualis Ebrietas; vna quæ absque turbatione mentis corporaliter tantum est inquieta, quæ
ubi-

Gilbertus Abbas ubi sup.

Richardus in Psalm. 4.

S. Bonavent. ubi sup. pro. cap. 7. cap. 15

iubilatione, exultatione corporis, vocibus, motibus, & gestibus insolitis demonstratur, & regularitè contingit incipientibus, vel proficientibus: Alia est quæ quietè gaudet mentis, & corporis, quæ propria est perfectorum. [Est enim somnus eiusmodi (ait Ambrosius) feriatu ab omni perturbatione animi, tranquillitatem mentis invehens, placiditatem animæ, ut tanquam soluta nexu corporis se ableuet, & Christo adhæreat.] Hæc secūda Ebrietas ecstasim facit; id est mentis abstractionem, & interdum excessum à sensibus, & alienationem suavem, & nullatenus violentam; quamobrem melius vocari debet somnus ecstasticus, quàm Crapula Ebrietatis, quæ in exteriora signa irrupit, ut testantur communiter Mystici, cum Bonaventura, Arpio, & Fr. Thoma à Iesv, & docet experientia.

S. Ambrosii
Cant. cap. 5.

S. Bonaventura
ubi supra.
Arp. Theol.
myst. lib. 2.
cap. 41.
Fr. Thomas
à Iesu de
erat. divin.
lib. 2. cap. 3.

245 Ad hanc planè Crapulam spiritualem pertinet sana, & sancta insania, quæ nihil aliud est nisi amoris divini exuberantia; qua aded inebriatur anima, ut pro Dei amore appetat quod impossibile est, vel amato, vel amanti repugnet: Per hanc optabat Paulus Anathema esse à Christo pro Christo; & Moyses ob proximi dilectionem, quam in Deum referebat, postulabat deleri à libro vitæ: Audi Bernardum: [Audi (inquit) Sanctam insaniam; sive mente (inquit Apostolus) excidimus Deo; sive sobrij sumus vobis. Vis adhuc audire insaniam? Si dimittis (inquit) eis peccatum, dimitte; Sin autem, dele me de libro vitæ. Vis aliam? Ipsum audi Apostolum: Optabam (inquit) Anathema esse à Christo pro fratribus meis. Nonnè quidèmentis benè affectæ sana quædam videtur insania? Cum impossibile sit effectu habere fixum in affectu, pro Christo Anathema velle esse à Christo? Hæc ad Sancti Spiritus Adventum Apostolorum fuit Ebrietas: Hæc Pauli insania cum diceret ad eum Festus *Insanis Paule, mirum ne orat, si insanire pronuntiabatur*, qui in ipso

S. Bernardus
lib. de dign.
amor. cap. 3.

Act. 17. 26. 27

mortis periculo ipsos Iudices suos à quibus pro Christo
judicabatur, ad Christum convertere nitebatur.] Hucus-
que Bernardus; & hæc propriè est sana, & sancta insania,
vt sciat Magister insaniam quarundam Muliercularum,
quæ divino amore insanire credentes, indecentes, vel fa-
tuas patrantur actiones, quæ proculdubiò non sana insa-
niant insania, sed insana simplicitate, aut lunatico spiritu.

246 Crapula igitur divini amoris provenit ex infu-
so lumine, & amore, quibus anima in Deum elevata,
adeò eius bonitatem, amabilitatem, & pulchritudinem
cognoscit, quod in eo quasi in ardenti rogo vritur, li-
quescit, & concrematur (vt tenent Bonaventura, Richar-
dus, Arpius, & Fr. Thomas à Iesv) à cuius dulcissimo
fruenti desiderio rapta, & quo se vertat nescia, in voces,
clamores, motus violentos, & lætitiæ gestus insolitos exi-
lit, quatenùs supernaturalis influxus plus voluntatem
afficit, quam intellectum, vt tota plenitudo infusionis
vberim confluat in voluntatem; propterea intellectus
elevatio vix sentitur, & sola voluntatis inflammatio, to-
tam animam divinis ardoribus absomit.

247 Quamplures legimus hac crapula divini amoris
affectos fuisse, qui præ amoris exuberantia in amatorias
Dei cantilenas, & decentes coreas crapitarunt, maximè
coram Venerabili admodùm Eucharistiæ Sacramento,
vt olim de Regio Psalte legitur, qui cum puellis Israeli-
ticis coram Arca Domini salies, & concinens, insolita
lætitia exultavit. Nunc etiam potest contingere quod ali-
quos huius divini amoris ebrios videat Magister, quos
benè examinare debet, & considerare; præcipuè femi-
nas quæ præ earum facili, atque affectuosa natura, plus-
quàm viri amore sensibili inardescunt; nam sicut non est
odium super odium mulieris, ita non est amor super
amorem ipsius, vt potè quia difficilè consistere sciunt in
medio, sed assiduè extremum amplectuntur.

S. Bonavent.
vbi supra.

Richard. vbi
supra.

Arpius vbi
supra.

Fr. Thomas
à Iesv vbi
supra.

Reg. 6. 5.

248 Propterea si foeminae sint in quibus haec ebrietas divini amoris ceciderit, cautissimè procedat, atque externarum actionum causas diligentèr observet, & per rigidam mortificationem, & conversationem multum probeat; quia haec actiones praecipites possunt interdum procedere, vel à spiritu lunatico, vel ab indole, & genio facili, & hilari, vel à nimia fatuitate, vel deniquè (& hoc frequentius) ex hypocrisi, & simulatione, qua aliquae falsae Beatae suae virtutis quæstum portare volentes, dum superbia, & avaritia tument, credi appetunt divini amoris incendio crepare; vnde nobilium foeminarum stratus repetunt, ubi semper de divino amore incongruè loquuntur, cantinelas jactant, saliant, & tripudiant, suspirant, & vociferant, atque in Puerum Iesum verba amatoria, & sæpiùs ridicula, fatuis gesticulationibus ei aculant; quamobrem à simplicibus, & facilibus in pretio habentur, quando puniri potiùs deberent, quam æstimari.

249 Et quia materia est valdè communis, debemus aliquas regulas præbere Directoribus, ne & ipsi similiter decipiantur: Et primùm ingenuè fateamur, quod omnes insolitas, & exteriores gesticulationes, motus, jaculatorias, suspiria, & his similia, quibus aliquae in conspectu hominum utuntur; præter modestiam hilarem, circumspectam gravitatem, & inafectatam devotionem, immortalis odii prosequamur; forsitan satis compotes per experientiam de horum spirituum falsitate, maximè in his quae absque vrgentissima necessitate, vel probata utilitate abscondita sua cubacula derelinquunt, calles pererrant, nobilium Dominarum domos repetunt; quarum profectò vagandi licentiam omninò tollere necessarium est, eisque præcipere quod in domo sua manibus laboreat (omnes enim prædictæ horrent laborem, colum, & fufum) ibique suis temporibus orent, legant, & taceant: Sed si fortè objiciant, quod ob divini amoris torrentem ita

eas inebriantem, & impellentem, foras exire, vociferare, & salite compulsa sunt; nullam eis fidem præbeat Director, sed in secreto cubiculo claudat, & retrahat, ut illie vociferent, & saliant; ibi namque absque periculo vanitatis, & irrisionis fiet.

250 Ad huius igitur crapulæ discretionem deveniendo, primò considerare debet Magister subiecti naturam; an scilicèt aliquando laboraverit spiritu lunatico, vel si habeat fatuitatem, aut mentis hebetudinem, vel genium hilarem, arrogantem, dissolutum, & ad motum cuiuslibet passionis facilem; quia in his ebrietas divini amoris est valdè suspecta, vel potiùs amentia, dissolutio, facilitas, vel arrogantia: Si verò habeant naturam modestam, humilem, gravem, & quietam; in his prædictæ actiones poterunt provenire ex vera crapula divini amoris.

251 Secundò, debet ponderare statum animæ ebriæ, an scilicèt in exercitio virtutum fervidè incedat, & proficiat, atque frequentèr amoris impulsibus tangatur, ita ut interdum in impetus ex abundantia divini amoris prorumpat; ex huiusmodi enim frequenti affluentia hæc spiritalis ebrietas generatur: Vndè erit valdè suspecta, quæ licèt aliquando impetus patiat, non tamen continuè, & ex statu, & multo magis in his animabus quæ adhuc divini amoris impetus ignorant.

252 Tertiò, exteriores motus diligentèr observet, quia regularitèr bonus spiritus fugit publicitatem, infundit modestiam, infert sobrietatem, & decentiam status conservat, maximè in fœminis, quæ sui debilis sexus causa, maioribus periculis sunt obnoxia: & licèt divinus amor exuberante spiritu insolitos motus causare possit, regularitèr tamen est in abscondito, & non in publico: Quod si interdum palàm fiat, motus illius, & actiones, erunt modestæ, decentes, & potiùs ad devotionem, quam ad risum provocantes; indecens quippè est fœminis sali-

re, cantilenas, & vociferationes jactare, atque vultus virorum, barbam, vel dorsa palmarum plausu demulcere, ut aliquando actum est. Qui enim dixit per Apostolum suum: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus*, nulla tenus præconij sui vocibus adversaretur: Propterea si horum aliquid invenerit Director, firmiter credat, vel à Spiritu lunatico, aut diabolico, vel à simplicitate, aut facilitate, vel ab hypocrisi, aut simulatione, crapulam illam respectivè procedere.

253 Deniquè, licet per omnia requisita fiat securus de bono spiritu, & de legitima ebrietate, curet semper (quamvis extraordinarijs utatur remedijs) quod huiusmodi crapulosi exteriora hominum consortia vitent, & præcipites illas actiones in quantum eis libuerit, reprimant: Quod si eis impossibile sit, in secreto cubiculo respirent.

CAP. XXIII.

DE INEXTINGVIBILI DEI SITI.

254 **S**ITIS Dei insatiabilis, quæ cum impetu spiritus complicatur, cum revera diversa sit, & passim in multis animabus divino amore vulneratis reperitur, est: *QVIDAM ANIMÆ AFFECTVS, ATQVE INTIMVM DEI DESIDERIVM, QVOD MEDVLLAS SPIRITVS ARESKIT; ET TANTO AVIDIVS EXCITATVR, QVANTO DIVINI AMORIS TORRENTE INVNDATVR.* Hæc sitis licet interdum comites habeat impetus, & impulsus; & anima quæ impetus patitur sitibunda sit; sæpius tamen hæc sitis de qua loquimur, non in exteriores impetus, sed in interiorem ardorem, atque hydropepsim convertitur, & est specialis gradus orationis.

255 Hæc sitis, vel hydropepsis divina (ut docent Nisemus, Chrysostomus, Augustinus, & Gregorius) ad modum

*S. Gregor Ni
sen. lib. de
ort. Beati-
S. Chrysost.
in Psalm. 41.
S. Augustin.
ibi tem.
S. Gr. g. lib.
19. Moral.
cap. 5.*

naturalis evenire solet, nam sicut illa, à nimio potu, vnà cum ingenti viscerum adustione gignitur; sic similiter hæc provenit ex frequenti potatione illius torrentis voluptatis, qui Civitatem Dei laxificat, vnà cum ferventi charitatis ardore, quo anima intrinsecus vritur, & conflagratur; cuius latens in spiritu causa, solet manifestè in corpus redundare; videmus siquidem homines huiusmodi siti affectos, corpore extenuatos, aridos, pallentes, maceros, & aliquando præ nimio viscerum calore exan-

Dionys Car-
thus. de font.
Lucis, art. 18
& 19.

256 Ex assidua igitur huius divini amoris infusione, qua anima dilecti amplexibus fruitur, aded in amanti desiderio incalescit, quod omnis mora persuendi amaro, ei impatientè molesta videatur; & quantò magis in illo suavissimo divinitatis fonte bibit, tantò ardentius liberè appetit: Cum autem satiari non possit, quovsque gloria eius manifestè appareat, vritur inextinguibili sitis & cum Psalmista exclamat: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* Et quare? *Quia sitivit anima mea ad Deum fontem vivum; quando veniam? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.*

Psalm 41.3.

Psalm. 41.2

Psalm. 119.5

257 Hæc ardens sitis ingentibus desiderijs accenditur, profusaq; lachrymæ quæ his animabus panes sunt die, ac nocte, potius incendium cordis augent quam minuunt, & anima quo se vertat nesciens, in ipso sitis suæ ardore arefcit, & extinguitur, & ut ait B. Ioannes à Cruce: [Tactus amoris, & divinus ignis aded arefacit spiritum, atque desideria extinguenda sitis inflammat, quod mille modis, atque medijs Deum desiderat; cumq; eo magis sitim crescere conspiciat, quo pluris satiari procurat, cupit dissolvi, & in illo perenni fonte suam avidam sitim extinguere.] Hac proculdubio afficiebatur Apostolus, cum dicebat: *Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Et alibi dolens de corporis impedimento, ad hoc ut

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
no 7. obscur.
cap. 19.

Ad Philipp.

4. 22

spiritus divini fontis scaturigine satiaretur, aiebat: *Infelix ego homo, quis me liberabit à corpore mortis huius?*

*Ad Romanos
7. 24.*

258 Sitim hanc causat perfectus amor, ac intimum amati desiderium, quod possidentibus, & sitiētibus Christum conceditur, ut iterum sitiant, quovsq̄ in patria (ut inquit Blofius) ubertim satientur (ita pretiolus est perfectorum affectus) & nullus nisi perfectus sitire Christum hac inextinguibili siti potest; quamobrem panis est perfectorum. Sitis verò quæ aliquando incipientibus, vel proficientibus afficit, hac nostra est valdè inferior, & ad impetus reducenda est, quatenus inquieta est, & impatiens, impetuosa, & ferè importabilis: Hæc autem sitis de qua agimus, efficacior est, & penetrabilior altera, & tamen non in materiales impetus, sed in quietam, & hydropica desideria, quibus anima vritur, & in dulces, & suaves lachrymas, quibus incendium auget, resolvitur.

*Ludov. Blofius
Pſychol.
lib. 2. cap. 20.
n. 20.*

259 Fortis igitur, & vivus est huiusmodi affectus, & non parum torquet Directores, cum ei adhibere remedium procurat, utpotè quia nullum est efficax (ut ait Richardus) quandoquidem nulla sufficit ratio, nulla conformitas, ut possit penitus sitis extingui, licet fatemur aliquantulum per conformitatem moderari, maximè cum nullum aliud remedium suppetat. Si ergo ita noceat corpori, quod timeri possit magnum ei dampnum obventurum, curet Magister, quod anima paululum exercitia remittat, virtuosorum hominum consortia ineat, quibus cum de sanctis rebus, aut honestis colloquatur, vel ad aliquod tempus occupationem sumat, recollectionem suam non in tenebris habeat, fenestram aperiat per quam imaginatio possit spatari, ne fortè materialitèr incendium augeat, & postea in vehementes impetus profiliat; & deniquè multum caveat, ne anima illa solitudini, & interno exercitio semper incumbat, sed per mixtam orationis, & contemplationis vitam procuret sitim moderari, quovsq̄

*Richard. Ad
gradib' vio-
lent. charit.
p. 1. fol. 136.
litt. B.*

quovsque hæc habitualis sitis in alium orationis gradum pertranseat. Si verò absque notabili salutis dispendio possit anima sitibundum hunc affectum tolerare, nihil horum necessarium erit, sed tantum per conformitatem, & resignationem ardentia sua desideria temperare.

260 Circa rigores autem, & macerationes extraordinarias, quibus se tradunt huiusmodi sitibundi, laborare debet Magister, ut ad debitum ordinem reducantur, quandoquidem nec sitim extinguunt, nec possunt eis non multum nocere, tam ex parte propriæ invaletudinis, quia inepti sunt ad tales rigores, quatenus sitis ex se multum corpus debilitat, & adhuc ad assueta onera portanda impari reddit (ut docet idem Richardus) quam ex parte Dæmonis, qui benè cognoscit animæ affectum, & sitis vividam activitatem: Hac de causa ei augere procurat rigoris desiderium, ut valetudine corporali omninò deperdita, nequeat anima, neque pœnitentiæ, neque orationis exercitia continuare; & cum tantum bonum ei impedire directè non valet, quia non sitim hanc immutare, nec extinguere sufficit; indirectè tamen per imprudens macerationis desiderium, non solum sitim, sed & animæ perfectionem funditus evertere, & extinguere procurat; quamobrem Director potius debet animæ rigores temperare, quam augere.

261 Interdum solent huiusmodi sitibundi postulare impensè à Deo labores, & arumnas, ut ardori suæ sitis satisfaciant; circa quam petitionem valdè differunt aliqui Directores: Quidam quidem putant perfectius esse, labores, & dolores sitire, & enixè à Deo postulare, quatenus per eos magis conformes sunt imaginis Filij Dei; maxime cum dictum sit ab Apostolo: *Induimini Dominum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ.* Cuius vita, & pallio, rigoribus, doloribus, persecutionibus, & arumnis confita est. Alij è converso putant longè

per-

Richard. ubi
supra.

Ad Roman.
13. 14.
Ad Philipp.
3. 21.

perfectius esse postulare, quod in omnibus, & per omnia fiat voluntas Dei, & quod ipse animam, ut melius illi visum sit, exerceat; & si flagellat, præstet tolerantiam; si per se, vel per alios cruciet, patientiam, & resignationem, atque in illo omnia quæ ei placita sunt, faciat: Hoc quippe iudicant esse absque vlla propria voluntate Deo servire; impotentiam, & debilitatem propriam humiliter cognoscere; Dei providentiam attentè venerari; fugere iactantiam, & nullo quæstu sectare virtutem; quarum sententiarum definitionem prudentiæ Directorum relinquimus, qui iuxta animæ capacitatem, occasionem, & impulsam, poterit eius affectum approbare, vel rejicere.

CAP. XXV.

DE LANGVORE DIVINO, SIVE
agritudine divini amoris.

262 **L**ANGVOR divinus, qui (Bernardo teste cum alijs) [Ibi iuguet ubi viger amor] à divino amore procedit, crescit, & perficitur; quamquam anima semel hoc amore languens regulariter non possit usque ad patriam perfectè sanare; quandoquidem languor non provenit ex infirmitate, sed ex amoris activitate; & eo magis languor crescit, quo plurius amor augetur, & perficitur; & quanto amor perfectior est, tanto languor iste fit suavior, & delicatior.

S. Bernardus.
Serm. 46. in
Cant.
Richard. de
grad. charit.
par. 1. cap. 2.
fol. 133.
Carthus. de
font. luce
art. 17.

263 Languor igitur secundum eundem Bernardum est: [AFFECTIO QUÆDAM DE ABSENTE DILECTO AMANTEM CONFICIENS.] Quiquidem duplex est; unus proficientium, & alius perfectorum; amabo tamen ex divini amoris contactu in anima procedunt; ambo eam à terrenis cupiditatibus evelunt; ambo in ea secularis consortij nauseam gignunt; ambo eam divinæ conversationis siti afficiunt;

ambo

S. Bernardus
ubi supra.

ambo denique in ea ardentia amati desideria causant.

Lan. uor
proficientiū.

Richard. de
Sanct. Viſt.
de grad. vio
lent charit.
p. 1. fol. 136.
litt. A.

264 Primus languor, qui proficientium est, & violentæ charitatis nomine à Richardo insignitur, in eo nimium consistit: [Quod nihil animæ satisfacere potest (verba sunt illius) præter vnum; sicut nihil sapere potest nisi propter vnum; vnum amat; vnum diligit; vnum concupiscit; ad vnum anhelat; in vnum suspirat; in vno inardescit; in vno requiescit; vnum solum est in quo reficitur; vnum solum est in quo satiatur; nihil dulcescit; nihil sapit, nisi hoc vno condatur: Quidquid ultra se offerat; quidquid spontè occurrat, citò rejicitur; citò conculcatur, quod suo affectu non militat, vel eius desiderio non deserviat; Sed quis huius affectus tyrandè dignè describat? Quonia omne desiderium expellit; omne studium excludit; omne exercitium violentè exprimit, quod suæ concupiscentiæ non concupiscit: Quidquid agat; quidquid dicat; quidquid cogiter, inutile, imò intolerabile videtur, nisi in vnum sui desiderij finem concurrat; sine illo autem horret anima; corpore deficit; corde tabescit, ac languescit; consilium non accipit, sed clamat cum sponsa nuntiante dilecto, quia amore langueo.] Hactenus Richardus.

Richard. de
Sanct. Viſt.
de grad. vio
lent charit.
p. 1. fol. 136.
litt. A.

Rusbroch. de
orac. spi. it.
nupt. cap. 20
Arb. Theol.
mystic lib. 3
p. 2. cap. 22.
n. 3.

265 Hæc proculdubid adscribuntur perfectæ charitati, quæ omnia in Deo, & propter Deum; vel potius Deum in omnibus, & extra Deum nihil diligit; ex qua perfectæ charitate magnum insurgit desiderium fruendi amato, sine quo omnia ei fastidiunt; cuius equidèmm flamma vritur, & languescit, & aliquando corpus etiam ex vehementi cordis desiderio verè agrotat, ut afferunt Rusbrochius, & Arpius. Si enim ad ægritudinem corporis sufficiens est humanus amor, multò plus ad id sufficere poterit amor divinus; & tunc non est utendum remedijs medicinæ, sed corpore refecto per sanctam recreationem, & perfectam resignationè animi languor sublevandus est.

266 In hoc languore, qui ex perfecta charitate procedit, aliqua potest dari imperfectio ex parte languentis, quia cum adhuc proficiens sit, nec perfecte purgatus, licet quoad substantiam amor perfectus est, quoad modum tamen quem circa illum se habet anima proficiens, non est omnino perfectus; ex cuius indispositionis causa regulariter anima in materiales impetus, & deliquia irrumpit, quinimò & ex hoc languore ferè semper contingunt, ut cum Rusbrochio late probat Fr. Thomas à Iesu: Propterea in levando hoc languore, debet spiritualis Director, eisdem remedijs uti, quæ utenda diximus, quando de impulsibus, & deliquijs sermonem fecimus.

Rusbroch.
ubi sup. cap.
26
Fr. Thomas
à Iesu de
orat. divin.
lib. 3. cap. 9.

267 Alter languor divinus, qui perfectorum, & unitorum est, nihil differt in causa ab antecedenti; in perfectione tamen, & in effectibus valdè diversus est, quia dum in subiecto perficitur charitas, ex qua languor procedit, quanto ea magis crescit, tanto languor augetur; & eò delicatior, penetrabiliorque; parit effectus, quo languens delicatius, & perfectius ad charitatis languorem disponitur. Audiamus eundem Richardum: [Hic amoris gradus est, quando mens rapitur in Deum luminis abyssum, ita ut humanus animus in hoc statu omnium exteriorum oblitus, penitus nesciat se ipsum, totusque transeat in Deum suum. In hoc itaque gradu compefcitur planè desideriorum carnalium turba, & fit in Cælo silentium quasi dimidia hora: In hoc namque gradu dum mens à se ipsa alienatur; dum in illum divinum secretum rapitur; dum ab illo divini amoris incendio circumdatur, intimè penetratur, & inflammatur; se ipsum penitus exurit, & divinum quendam affectum indicit; & inspectæ pulchritudini configurata, tota in aliam gloriam transit: In hoc statu anima in illum quem diligit, liquefcit, & in se ipsa tota languescit, ut dicatur: *Fulcite me floribus, stipate me*

Languor
perfectorum.

Richard. ubi
supra.

Cap. 1. 2. 53.

malis, quia amore languo.] Hæc Richardus: Cuius per-

Dionys. Car-
sius lib. de
font. lucis,
cap. 13.

fecti languoris effectus mirè depinxit Dionysius Rike-
lius.

268 Hic languor, qui potest dici altissimus Mysticæ
Theologiæ gradus, ubi amor quasi validus ignis in forna-
ce humani cordis flamescit, ac totas animæ vires sibi
absumit, extraneum, & valdè delicatum generat languo-
rem; qui licet spirituales impetus, & stim vivacissimam
producat, tamen neque in impulsibus, neque in siti con-
sistit; quamobrem meritò ab illis segregamus, eique
hunc specialem locum præbemus.

269 Consistit igitur hic languor in quodam suspen-
dio, atque pœnosissima abstractione, & insoliditate, qua
anima inter terram, & Cœlum suspensa, & divino amore
contacta, nec terrena quæ fastidit obsequi vult, nec cœ-
lestia quæ ardentè appetit ad votum suum consequi po-
test; quinimò & ea dum dilata spe quasi procul confide-
rat, in dolore, & amore suspensa, delicatissima animi de-
liquia patitur, & amoris ardore intimè languescit; ac in
Cœlum oculos attollens, illud Iob ingemiscens, in clamat;
Suspendium elegit anima mea, & mortem ossa mea.

Iob 7. 15.

270 Subtilius etiam iuxta gradum perfectionis ani-
mæ, huius languoris, seu suspendij extollitur causa, atque
ex ipsa Dei cognitione (divini amoris flamma exurente)
consurgit, & elevatur, quandoquidem anima detectis di-
vini Numinis velamentis, facie ad faciem illo quem ar-
dentè diligit, frui peroptat, ad quem durante carnis
mortalitate nequit devenire: Odit, & renuit se ad ima-
gines illius inclinare, quem magis eisdem velari cognos-
cit, simulq; sine velamine enigmatum referatum omninò
ad votum invenire non potest; quamobrem quasi in me-
dio suspensa, & constituta (vt benè notat Henricus Ar-
pius) ex tribus complicatis humoribus agrotat, & lan-
guescit, nempe ex tedio, desiderio, & spe: Tedio scilicet
omnium quæ perfectæ dilecti fructioni adversantur: De-

Henric. Ar-
pius Theol.
mystic lib. 3
p. 310. p. 23.

desiderio intuenti gloriosam, & nudam faciem dilecti in plenitudine dilectionis: Spe firma perfruendi amato; quæ tantò savior est, ac crudelior, quantò certior, & protrahitior.

271. Hi tres humores quibus huiusmodi anima ægrotare incipit, & languere, possunt tria ei adducere pericula, si eorum ordinationi Director non occurrat; quæ diffusè narrat illuminatus Ioannes Rusbrochius, vbi videri possunt; nos autem pro instructione Magistri, ea breviter compendiabimus. Primum est inquietudo, & impatientia animi, quia nimirum fervescentibus, & accensis desiderijs fruendi dilecto, potest ita animus incalescere, & rapi, quod propter impatientem inquietudinem in ipso suo dilecto conquirere non possit; cuius remedium est patientia, conformitas, & resignatio in divina voluntate: Et licet interdum pro levamine permittatur ei cum David inclamare: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitavi cum habitantibus Cedar; multum incola fuit anima mea.* Debet tamen in intima paupertate spiritus humiliter, & pacificè in illo sperare, & requiescere.

Rusbroch.
lib. 2. spirit.
nupt. cap. 26.

Psalm. 119.
5.

272. Secundum periculum est, quod præ nimio desiderio placendi Sponso, insolitas, atque periculosas vias quærit; vnde faciliter possunt à via cognitæ veritatis aberrare, & Diabolus qui semper calcaneo Iusti insidiatur, mille ei offendicula, quibus infaultè ruat, offerre poterit: Propterea necessarium est Directori, eam summo studio dirigere, atque monere, quod semper vias à Sanctis Patribus tritas, & edoctas (non alijs divertendo) consequi sataget; & quod in omnibus, & per omnia securam obedientiæ viam sequatur, ita ut sine præcepto suo non audeat operari.

273. Tertium periculum est nimia, & inordinata divinarum delectationum concupiscentia, qua sui languoris levandi causa, vel fucato desiderio amplius fruendi

amato, potest anima in maximam proprietatem, atque immoderationem incidere, quibus ad innumeras Deemonis fallacias, & cabilosas delectationes apta efficitur, utpotè quia languentes communiter appetere solent nociva. Quamobrem Director debet sollicitè curare, quod nullo unquam pretextu delectationem amplectatur, & amatum (omni suo questu prætermissò) propter se ipsum cupiat, & desideret, & donantem potius quam donum sectetur; quinimò & magis cum illo velit afflictionibus, & doloribus in Calvario torqueri, quam in Tabor gloriosis favoribus transfigurari; & quamquam amoris suavitas ingentes ei afferat delectationes, eas sobriè, iustè, & in paupertate spiritus recipiat.

CAP. XXVI.

DE VULNERE DIVINO, SEU
de plaga amoris viva.

274 **V**VLNVS divinum, sive plaga amoris viva, ferè est summæ perfectionis sensification; nam licet cunctis, & in omni statu amor vulnus infligat, hoc tamen vivo vulnere perfectissimi tantùm intimè consauciantur: Hoc igitur consistit in quodâ subtilissimo, atque ardenti tactu Dei in animæ substantia, à quo veluti ab ardenti sagitta intimè, & suaviter vulneratur, & confoditur, ut fatetur Augustinus, & affert Dionysius Carthusianus. Quod quidem in plagam, & in flammam vertitur: in plagam, quia assiduè vulnerat: in flammam, quia semper ardet; quamobrem flamma viva nuncupatur, quatenus intimus, divinusq; contactus in ea tanquam igneum stillicidium semper fluit, & infunditur; vnde anima novo semper vulneris dolore afficitur.

275 Sed licet vivè, & perennitèr vulneret, & ardeat,
atque

S. Augustin.
in soliloq.
apud Dionys.
Carthos. de
font. lucis,
art. 17.

atque anima intimè, & dirissimè torqueatur, tranquille tamen, & pacificè vulnus recipit, & sagittantis amoris impulsus mira cum tranquillitate sustinet, utpotè quia anima prorsus purgata est, & ad deiformitatem disposita: De cuius mirabilibus effectibus, sublimi loquitur calamo B. Ioannes à Cruce, ad quem remittimus Directorem, quia nos in presentiarum contenti erimus, solum ea quæ ad directionem necessaria videntur, adducere.

B. Ioannes à
Cruce in
flam. amoris
viv. per cog.

276 Scire igitur debet Magister, quod hoc vulnus sumitur ex parte subiecti vulneratis; nam licet vulnus ardeat, quia nimirum voluntas vulnerata in divini amoris incendijs conflatur, & idem vulnus propter eius assiduum inardescitiam sit flamma viva; propriè tamen flamma vulnerans, vrens, & vivens, est divina communicatio, vel tactus Dei in anima. Sed an fiat in eius substantia, vel in potentijs, est ingens difficultas, ut supra latè exposuimus; quia cum plaga ex vulnere amoris fiat, & voluntas sit quæ amore ardet, planè videtur, quod tactus vulnerans fieri debet in potentia vulneranda.

Supr. cap. 5. §. 2.
num. 128. §.
199.

277 Sed nihilominus tamen ecstaticus, & expertissimus Ioannes à Cruce, de huiusmodi flamma, cum Deo alloquens, sic effatur: [O Verbum Fili Dei, qui per tuam spiritualissimam, divinamque essentiam subtilitè penetras substantiam animæ meæ; quamquè delicate continens, eam diversis suavitatum generibus absorbes!] Quibus verbis colligitur, substantiam, sive essentiam animæ, & non eius voluntatem esse immediatè vulneratam.

B. Ioannes à
Cruce in
flam. amoris
viv. Cant. 2.
vers. 32

278 Licet hoc difficillimum valdè sit intelligere, ut superius dictum est, maximè quia substantia in se ipsa non recipit magis, & minus; unde hoc vulnus nihil aliud est, nisi quædam approximatio, vel contactus divinus, sive applicatio virtutis, quæ animam confortat, roborat, & excitat ad agendos per suas potètijs actus perfectiores illis, quos antea poterat per se ipsam facere, quod quidem

fit,

fit, ei imprimendo aliquã intrinsecam qualitã, qua robora excitatur ad altissimam Dei cognitionem, & ardentissimam eius dilectionem; cumquẽ per divinum contactum perseverantẽ excitetur, eaque magis, magisque excitata ardentius semper operari conetur; inde incendium crescit, & augetur, & propterea dicitur flamma viva, & vulnus divinum, quo perenni, suaviquẽ icu anima consauciatur.

*Exemplum II
de Cruce
supr. Cant. 2.
vers. 2.*

*B. Ioannes à Cruce, ubi
supr. Cant. 2.
vers. 2.*

279 Cognita igitur huius vulneris quidditate, vbi-
catione, causa, & modo; restat ad Magistri instructio-
nem aliquos eius difficiles effectus explanare. [Contin-
git enim (verba sunt B. Ioannis à Cruce) quod anima in-
vadi sentiat à quodam Seraphim, tellum ardens amoris
gestante, eiusquẽ ignito carbone, aut flamma quasi can-
denti ferro vulnerari, atquẽ inexplicabili delectatione
fundum sui spiritus transfodi.] Et ulterius procedens ad
effectus huius vulneris, subiungit: [Aliquando corporali
sensui gratis conceditur, quod internum vulnus exterius
profiliat, & manifestetur, vt contigit Francisco, interius
modo prædicto in anima vulnerato, cuius effectus plaga-
rum ad exteriores sensus exilivit; quia nunquam Deus
vllam corpori concedit favorem, quin ampliorem prin-
cipaliter animæ concedat; & tunc tantò vehementior est
dolor exterioris vulneris, quantò maior est eius amatoria
delectatio; quamobrẽm vno crescente, alter augetur.]

*S. Theresia
in Vita sua,
cap. 29.*

280 Idem de se affirmat Seraphica Theresia, & quod
pluriès Seraphim conspexit, qui oblongum, missilequẽ
tellum aureum manibus gerens, eius flammanti cuspide,
cor Theresiæ repetitis icibus traiciebat; quæquidẽ
visio vera, & realis fuit, sicut & etiam vulnus, vt in eius
corde Abulæ honorificè recondito ocularitèr inspicitur;
cuius in eo laviavulneris ab ignito Seraphim tello semiu-
sta conspiciuntur; vbi non solùm miraculosa fuit, illæso,
& integro torace vulneratio cordis intrinseca, sed etiam
quod

quod illo profundo vulnere corde transsofo, naturalis vita
posset conservari.

281 Ignis etiam materialis, quo cor materialitèr cō-
crematur, videtur, non posse a morem charitatis produ-
cere, quandoquidè m hic est actus potentiaē spiritualis,
quæ à solo intellectu movetur. Suspiciamur autem hanc
externam demonstrationem fieri ad ostendendam flam-
mam charitatis, quæ tunc in voluntate supernaturalitèr
infunditur, vt contingit (ipsa attestante Theresia) in in-
choatione spiritualis Matrimonij; vbi per materialem
visionem Deus animæ ostendit, sibi eam in Matrimo-
nium velle copulari; quod nimirum sit, vt ait Theresia:
[Vt ab ea optimè intelligatur, nec tanti ignara favoris
sit.] Similitèr in prædicta vulneris inflexione contingit,
quod materialis vulneratio efficitur, non obstante quod
anima à materialibus formis soluta sit, vt tam egregij,
diviniquè favoris bene compos fiat.

*S. Theresia
Mans. 6. c. 20*

282 Hoc divinum vulnus nequit à Dæmone infligi,
quamvis possit similem Seraphim per visionem effingere;
cuius telli ignito cuspide potest apparentèr cor hominis
vulnerare, & quasi vulneris dolorem incutere: Sed effe-
ctus huius diabolicæ vulnerationis erunt longè diversi à
vulneratione divina, quandoquidè m ille, nequè verā cha-
ritatem, nequè delicatam, & suavem poenam, simul
cum ingenti virtutum incremento potest communicare;
quinimò & vulneris dolor erit inquietus, lubricus, insua-
vis, pavorosus; & amor, gravis, sensibilis, carnalis, im-
purus, & amaritudine permixtus; & anima manebit ad
vanitatem, & propriam æstimationem, atquè ad terrena
proclivis; ad Cœlestia autem gravis, & tarda.

283 In fœminis, quæ sua imaginatione ductæ, sæpè
affirmare audent, se à Seraphim vulneratas esse; huius-
modi visio valdè suspecta est, vt porè quia ferè semper
est vehemens imaginatio, quæ huic fragili sexui nimis
infi-

inficit; cuius seductionis causa est, quia ex teneritate naturæ dum aliquid vehementer amant, immoderata appetitus passione ducuntur, qui cum in corde resideat, dolet utique eis hoc membrum principale; & cum dolor eveniat illo ipso tempore quo divini amoris involui flammis imaginantur, si forsitan tunc Seraphim qui vulneravit Franciscum, & Theresiam reminiscuntur, illicò illis evenire ita imaginantur, quod id quasi verum affirmare, & confirmare non dubitent (per experientiam a loquimur.) Propterea præcaute procedat Director, causamq; modum, effectus, & animæ perfectionem iuxta prælibata diligentè observet, antequàm in tam gravi materia se determinet.

284. Sed quid denique dicemus de his, qui aliquando affirmant, sibi quinque Dominica stigmata interius, & exterius eis esse communicata, & expressa; atque omnibus sextis ferijs vivam, & realem respectivè perpeti Christi passionem? Inde incipiunt pavere, cadere, & profuso usque ad terram vberissimo sudore contristari, & affligi: Postea ex catenarum, atque funium rigore manus tument, pulsus atteritur, corpus confringitur, ac demùm caput ab spinea corona tumere incipit, atque frontem ubi melius conspicitur, quasi glebis, vel parvis tumoribus seminatur: Deindè vultus, & maxillarum vna quasi crudeli alapa percusa tumescit; humerus à pondere Sacri Ligni conqualatur, & post pusillum demisso, atque fortiter extenso in terram corpore brachia extendunt, & ex dirissimo clavorum dolore manus titillant, anhelitus deficit, & in exigua suspiria, & eiulatus profilit. Denique in hac semper corporis dispositione permanentes, se erigunt, atque spanis brachijs firmiter stantes, quasi verè spiritum emitterent, doloribus, & anguoribus anhelitum exalare videntur, & inclinato capite manent quasi mortui, licet ad repræsentationem inflicti vulneris dirissimæ

lanceæ toto corpore contremiscant. Omnia hæc singulis ferijs sextis contigisse Elisabethæ Spalbeck Moniali Cisterciensi Cœnobij Herkenrodenſis in Brabantia, testatur Dionysius Carthusianus, Blossius, & D. Arnoldus de Raiffe; & similiter quod dominica stigmata interior, exteriusq; detulisse; insuper & ipse Arnoldus longum regit catalogum Sanctorum, quos Illustres nominat propter huiusmodi imitationem passionis Dominicæ, & ob portata Christi stigmata in eorum corporibus impressa. Pariter & R. P. Fr. Ioannes de Saracho accidisse testatur Sorori Domnæ Antonie Hiacyntæ de Navarra, & Cueva, quod aliquibus gravium personarum authenticis testimonijs in sua mirabili vita refert, qui omnino videndus.

285 Ex hac viva passionis Christi representatione, ubi dominicarum stigmatum dolore in anima tangitur, affirmant, aliquando in exteriores sensus derivari. Sed licet non negemus, Deum posse servis suis potissimum hunc favorem concedere, monemus tamen Directores, ne facile huiusmodi extraordinaria credant, & evulgent; sed cautissime cum eisdem procedant; ac primo sciant, Dæmonem posse omnia hæc faciliter effingere, atque his fallacijs animam perdere, & alios multos fallere, & illaqueare. Aliquandò enim visum est, eiusmodi patientem esse energumenum, sive à Dæmone possessum, qui similibus fallacijs hominis illius estimationem, & applausum per huiusmodi rara signa voluit comparare; de quo videndus est P. Henricus Sedulius. Quamobrem bene perpendat statum animæ sic patientis, quatenus prædictus favor solum conceditur perfectissimis animabus, que nimis affectæ sunt meditationi, & contemplationi Passionis dominicæ, atque per longum tempus exercitio omnium virtutum perfectè ornata, ut dolorum Christi participes essent, profusis, & assiduis lachrymis postularunt: His

Ccc

nam-

Dionys. Carthus. lib 3. de contemp. art. 19. Concilio de SS. art. 24. de pass. Dni. Bloy in moral. spirit. cap. 2. n. 7. D. Arnoldus de Raiffe in actua. SS. Belgij loato. Molan ad die 19. Novembr. Et in Hieroga. 2 ph Belg. addiem 16. Martij Fr. Ioan. Saracho in vita Sor. Domnæ Antonie de Navarra.

P. Henricus Sedulius in com. ad vie. S. Francisc. hist. Seraph. in jert. cap. 13. n. 10.

namquè aliquandò hic favor misericorditè conceditur, ut ex Auctõribus paulò antè adductis constat.

286 Et licèt possit incipientibus concedi iuxta divinum beneplacitum, nunquam tamèn (quod nos sciamus) nisi his perfectissimis concessum est; quæ simul debent eodem tempore, quo his doloribus, & tormentis afficiuntur, in profundissima passionis contemplatione, vna cum intensissimo, & compassivo Christi amore occupari; quarù spiritus debet esse adedò elevatus, & à sensibus abstractus, quod nullum alium dolorem, citra illum quem illis affert passionis consideratio, sentire possint, ut ex Blofio, & Dionysio constat. Vndè si ad punctiõnem acus, vel ad aliquam externam percussionem quantumvis fortem moveantur, proculdubiò ficta est huiusmodi passio; quia ad nihil aliud remanet sensus in hac specie raptus, nisi ad suscipiendum dolorem, qui ex intima animæ consideratione resultat: Quamobrem, si aliter eveniat, potest, & debet timeri, vel fictio, vel Dæmonis illusio.

287 Insupèr effectus perpendat, qui idem sunt, aut esse debent, sicut in hoc prædicto divino vulnere reperiuntur; & licèt bonus, & verus sit favor, curet Magister in silentio, & humilitate animam conservare; & aliquandò eam præbet præcipiendo interius ei in medio suæ passionis, quod ad sensus reveriatur, atquè à sua repræsentatione illicè cesset; & si foret non paruerit, de suo spiritu dubitare debet, atquè his omnibus omninò illam privet: Si autem statim obedierit, poterit eam in suo exercitio relinquere, nihil enim aliud agere potest. De externis tamen signis, vel stigmatibus, quæ licèt vera sint, communitè tantùm durant, quantum durat passio, parùm curet, nec ea facilè credat; quinimò & si fortè aliquæ eius maculæ in manibus, vel pedibus appareant, iubeat eis, quod aqua calida, aut alijs remedijs maculas illas omninò delere procurent: Quod si nihil sufficiat, cu-

*Blofius ubi
supr.
Dionys. Car.
vbi ubi supra.*

ret ut ea omninò zelare, & abscondere satagant; hæc namquè admiranda signa periculis plena sunt.

CAP. XXVII.

DE DESPONSATIONE SPIRITUALI
animæ cum Deo.

288 **V**T nihil intactum ex Mystica relinquamus, de Desponsatione animæ cū Deo dicere oportet:

[Sicut enim matrimonium humanum (ait Henricus Arpius) inter virum, & mulierem initiatur per verba de futuro; & confirmatur per verba de præsentī, perficiturq; per copulam mutuatn obsequentem; sic etiam spirituale matrimonium inter Christum, & animam initiatur per fidem in Baptismo, confirmatur in profectu virtutum, & perficitur in gloria, quandò inseparabiliter coniungitur anima cum Christo. Initiato verò matrimonio, iam dicuntur Sponsus, & Sponsa, quia se sibi alterutrum spondent, ut nec ille, nec illa alteri nubat.] Hæc Arpius.

Henric. Arpius Theol. myst. par. 2. lib. 1. c. 199.

289 Sed licet hic Auctor neget in hac vita contrahi matrimonium spirituale, nos verò expertissimam Doctorem Theresiam à lesu, & alios quamplures obsequentes, matrimonium divinum, quamvis non plenè perfectum, ut tandem in Patria perficiatur, concedimus, ut ex sequenti capite constare poterit. Nunc autem de Desponsatione animæ cum Deo, quæ matrimonium ratum, & promissio nuptialis dici potest, agendum est

290 Triplex igitur est spiritualis Desponsatio: Prima per fidem, & charitatem, cæteraq; virtutes, quæ à radice gratiæ sanctificantis procedunt: Secunda est per Religiosam professionem, aut per specialem, & perpetuam sui ipsius oblationem: Tertia deniquè per mysticam, atquè altissimam Dei communicationem. Prima

Desponsatio animæ fit in Baptismo, quo per donum gratiæ sanctificantis, ut ait Petrus: *officitur divinæ consorti nature*: ibiq; virtutes, & dona quasi futuri matrimonij Arras recipit, simulq; pretiosam vestem innocentiae, & annulum fidei subarrat, ut dixit Agnes Beatissima, & refert Ambrosius: Propterea ait Dominus per Oseam: *Sponsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus.*

Osea 2. 20.

291 Secunda Desponsatio per propriam, & spontaneam traditionem fit; cum nimirum anima se se spondet Deo, atque divino eius cultui, amoris, & obsequio se tradit: Quod quidem specialius fit per Religiosam professionem, vel Ecclesiastici status electionem, quibus homo interius, & exterius, omnes animæ, & corporis vires, in honorem, amorem, obsequium, & cultum Deo exhibet; Unde anima propriè fit Sponsa Christi, siquidem nomen hoc à verbo spondeo, sive à promissione sui ipsius sumit exordium; propterea anima sic devota Dei Sponsa meritò vocatur, ut communiter vocant Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & omnes Patres.

S. Hierony. de reg. Monach. S. Ambros. serm. de Virgin. S. August. in Psalm. 44. vers. 12.

292 Tertia Sponsatio per altissimam Dei communicationem fit, cum Deus animam per specialem mentis elevationem, & intensissimum ardorem charitatis sibi coniungit, & copulatur, atque de ardenti cum illa se perenniter uniendo desiderio compotem facit; spondens scilicet, ac promittens, se cum illa spirituale matrimonium habitualiter inituram, ut probant D. Theresia, Arpius, & omnes Mystici. De hac igitur spirituali Desponsatione, sive actu divinæ promissionis, erit nobis sermo in præsentis capite.

S. Theresia Man. 7. c. 2. Arpius ubi supra,

293 Sed sciendum est, quod sicut in humana desponsatione inter diem sponsationis, & nuptiarum spatium interponitur, quo consortes convenire debeant; & hoc utiliter, sapienterq; statutum est, ut interim visitatio mutua frequentetur, & mutuus amor crescat, & augeatur, atque

atque impatiens desiderium cupiti consortij, quo magis differatur, amplius ignoscat. Ita etiam inter desponsationem spiritualem, & matrimonium divinum spatium interponitur, in quo mutua visitatio, & non continua cohabitatio intercedit, quia ut bene notat Sanctissima Theresia: [In desponsatione spirituali multoties Deus ab anima recedit.] Non quia eum anima perdit per gratiam, nec per assiduam presentiam, sed quia non semper gaudet Sponso per illam communicationem altissimam, & passivam, qua eam tanquam charissimam futuram Sponsam, ex vi desponsationis actæ frequentèr visitat. In hac igitur desponsatione, & matrimonij intercapedine amor divinus in anima augetur, atque ardenti desiderio fruenti amato ad celebrationem matrimonij disponitur, ut tenet Ricardus, Fr. Thomas à Iesù, & alij.

294 Hæc desponsatio mystica licet regularitèr celebretur cum anima iam penitus purgata, ac ab vberibus terrenæ consolationis avulsa, omnibusq; virtutibus ornata, atque à commercio sensuum, & materialium formarum absolutata; videmus tamen, & legimus nonnunquam cum puellis, & infantibus celebratam fuisse, quia cum Deus sit favorum suorum Dominus, dum futuram animæ sanctitatem prævidet, suus amor quasi moræ impatiens, in exordio vitæ, aut perfectionis, optatum, & prævisum matrimonium per actum desponsationis indicit. Propterea de aliquibus fœminis legitur, quod Puer Iesus eis in infanti ætate apparuerit, & vel solus, vel coram Beatissima Maria Matre sua, & Regina nostra, manum Sponsi placidè obtulisse: Alijs verò ut Catharina Alexandrinæ in iuvenili ætate: Alijs denique ut Theresia in virilitate, aut senectute.

295 Primus actus desponsationis (ut anima compos fiat) aliquando fit sensibus per externam visionem; interdum phantasiæ per imaginariam; & plerumque intelle-

S. Theresia
Man. 7. c. 2.

Richard. de
grad. violet.
clarit. Fr.
Thom. à Ies.
su. ac. orate.
divin. lib. 4.
cap. 13.

Surin. in
1. 1. 1. 1.

In actib. S.
Catharina
apud Sur.
S. Theresia

Qui per spiritualem, & intellectualem representationem; semper autem in se continet altissimam cœlestis Sponsi noticiam, & ardentissimum amorem, vna cum ingenti Sponsi desiderio; cuius effectus sunt prorsus mirabiles, quatenus anima ita manet ad Deum conversa, & à creaturis averſa; quod inter eas vivere, & conversari pœnoſius ei sit ipsa morte: Tota quippè in Cœlestia rapitur, sui fundam intimè colit, in quo Sponsum suum quasi florido amoris lecto per noctem quarit; nimis officiosa ad omnia opera virtutis, & ad sustinendos pro dilecto labores, & ærumnas se extendit; & deniquè in nullo, nisi in amato suo conquiescere appetit, vt latè probat Fr. Thomas à Iesu, & confirmant B. Theresia, & Bernardus.

Fr. Thom: à
Iesu ubi su-
pra. S. The-
res. mans. 6.
in fine, &
mans. 7. c. 1.
S. Bernard.
serm. 9. in
cane.

296 Hæc omnia, quæ nequit Dæmon sua malitia effingere, debet Director attentè observare, ne in re tam magni momenti decipiatur; quamobrem non ad visionis corticem, sed ad medullæ effectum recurrat: Potest enim Diabolus aliquandò se in Angelum lucis transfigurare, visionemq; externæ desponsationis effingere; animam magna, & sensibili delectatione perfundere; manum mentis Sponsi protendere, & divini matrimonij consortium calidè promittere; effectus tamen prædictos non poterit imitari: Vndè eis magis quàm visioni inicitur Magister, simulq; statum animæ perpendat, in quibus difficilè poterit errare.

297 Deniquè debet (casu quo vera sit divina desponsatio) animam in sui fervoribus continere, & ad perfectam, & prudentem operationem ordinare, atquè à sensibilibus (quoad mentis exercitium) penitus abstrahere; quam semper oportet in sanctissima obedientia conservare.

(†)

CAP. XXVIII.

DE MATRIMONIO SPIRITUALI,
& Divino.

298 **M**ATRIMONIUM spirituale, & divinum, non tam excelsus, & divinus favor est, quam altissimus status innumerabilibus, & divinis conficiis favoribus; quandoquidem est illa camera celestis Sponsi omnibus preciositatibus filia Regis abinitis perornata; Lectus floridus miris Dei osculis, & amplexibus constitutus: In eo clamat Sponsa Sancta: *Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis.* Ibi dilectus totus est dilectæ, sicut dilectio dilectæ est tota; quæ licet natura sit limitata, & contracta, gratia tamen extenditur, ut deliciarum immensi Sponsi capax efficiatur. Cesserit calamus hoc exaggerare confortium, cum nec ferè mens, aut lingua Angelica illud enumerare sufficiat. Legat attendere Lector librum Cantici Canticorum, & Beatum Ioannem à Cruce in suo Cantico per totum, ubi aliquos ex favoribus Sponsi in animam Sponsam suam collatos inveniet; pro omnibus enim vix Seraphica lingua sufficere. Videatur Bernardus qui mellifluo calamo hoc divinum Matrimonium describit.

299 Nos verò de inchoatione huius excelsi matrimonij, eiusque effectibus, pauca ad instructionem tantum Directoris afferemus; ac duce mirabili Theresia dicimus, quod hoc spirituale matrimonium in presenti initiatur vita, ut in futura profus perficiatur. Huius enim mortalitatis miserabilis conditio non sustinet inseparabilem Dei unionem conservare, in qua perfectum matrimonium consistit; quandoquidem in ea solum potest anima frequentèr divini Sponsi amplexibus frui.

Est

S. Bernardus
serm. 83. &
85. in Cant.
& de sept.
gradibus con-
templ.
S. Theresia
mans. 7. c. 20.

300 Est igitur Matrimonium spirituale, & divinum
 (ut constat ex Bernardo, & Theresia) QUIDAM SPECIA-
 LISSIMVS, ET PRÆ CÆTERIS OMNIBVS ALTISSIMVS, ET
 SVAVISSIMVS DEI CONTACTVS, QUO ANIMA SECUNDVM
 OMNES SVAS SPIRITVALES POTENTIAS SVBLIMITER ELE-
 VATA, ET DISPOSITA, ITA INTIME, ET TOTALITER VNITVR
 DEO, QUOD ALIQVO SALTIM MODO DEIFORMITATEM IN-
 DVISSE VIDEATVR. Cuius videadi Deum altitudo; cuius
 apprehendendi securitas; & cuius fruendi delectatio (ut
 ait Seraphica Mater) [Nulli alio, nisi cœlestis Patriæ sta-
 tui valet comparari.] Ad eò enim anima adhæret Deo,
 quod ut Ioannes testatur: *Vnus spiritus sit cum eo.* Cuius
 vnionem pulchrè comparat Theresia: [Guttis pluvie in
 vastissimo mari defluentibus; quæ ita pelagi aquis mis-
 ceantur, quod nullus ambis possit amplius distinguere, &
 separare.] Hanc, & alias huius Matrimonij, & vnionis
 divinæ comparationes, afferunt Gregorius Nacianzenus,
 Bernardus, Gregorius, Gerson, & alij.
 Ibi anima divinis iam amplexibus fruens, illud
 oris Sponsi osculum concupiscit; quandoquidem, illud
 solum quasi in pignus futuri, & interminabilis coniugij,
 suavissima delectatione accipere potest: Inter flammæ
 divini amoris quibus liquefcit, ad eò dilatarî, & extendi
 vires suas cognoscit, quod putat se quodammodo im-
 mensitatem induisse: Cognitio quippè illius interminabi-
 lis obiecti, ad eò per illius immensitatis sinus extenditur
 (quasi divini intellectus particeps) quod adhuc superio-
 ris naturæ metas transgressisse videatur. Cognoscit clarè,
 voluntatem suam maiori capacitatem esse latitudine,
 quàm intellectum: Totum siquidem illud universale, &
 incommutabile bonum amplectitur, & hoc quidem, eo
 capacius, quo suavius divini amoris oceano immergi-
 tur; quod propriè est, ut ait Psalmista: *Introire in poten-
 tias Domini.*

Nulla

302 Nulla in hac mortali peregrinatione esse potest huic consimilis communicatio; nulla alius evolat; nulla obsentitur suavior; non solum terminos explicationis, sed etiam perceptionis transcendit: Ibi anima omnia sua Sponso tradidit, dum & ei (quasi bona essent communia) Sponsi bona traduntur: [Tempus advenit (testatur Theresia, sibi in simili casu dictum fuisse à Domino) tempus (inquit) advenit, quo omnia mea quasi tua accipias; dum & ego omnia tua quasi propria curabo.] Communia quippè videntur animæ esse bona divina; commune contubernium; communis conversatio; communis deliciarum thalamus; communis fructus, & gloria communis; Quid amplius? Nihil profectò, nisi quod velamine Sanctuarij detectò facie ad faciem intueri Sponsam, & amplecti valeat: Intensus hic mortalis corporis sentit gravamen: Hic anima vitalis nexus captivitatem quasi dirissimis circumdata carens dolet, & ingemiscit; nulli hic præterquam huic dolori locus est; in cæteris verò solum viget deliciarum affluentia, dulcedinum exuberantia, & divinorum favorum copia; & deniquè quamquam vita vivit naturali, & obnoxia est gravibus peccatis, tamen super dilectum suum innixa, in eo spe secunda conquiescit.

*S. Theresia
ubi supra.*

303 Huius matrimonij spiritualis fructus sunt vberissimi, filios gignit divinus thalamus, anima quippè ad ulterioris, altiorisq; perfectionis mirabilem operationem à Sponso ducitur, quæ veluti Dei filia, & Jesu Christi Sponsa (ut ait Apostolus) semper spiritu Dei agitur: Dumq; delictis affluit, operibus abundat; nec Martha redditur querulosa otiosa contemplationis; Maria, ambæ invicem se adjuvant, se complectuntur: Ambæ suæ patri per altissimam occupationem respective deservunt; & dum superiori verba Sponsi attentè audit cum Maria, inferior cum Martha Sponsi membris sollicitè ministrat. Hic

coniungantur duo extrema prorsus difficilia, & dum exterioris, interiorisq; hominis partes separantur (pertingit enim hæc communicatio vsque ad divisionem animæ, & spiritus) per nexum tamen huius divini contubernij, in vnum universale, & necessarium bonum coniectuntur: Propterea anima terram habitans, Cælum non deserit; versatur in terris, & conversatur in Cælis; & denique de terrena fit quodadmodò cœlestis.

S. Theresia
Mans. 7. c. 3.

304 Effectus huius matrimonij narrat B. Theresia; quorum primus est omnimoda in dilectum conversio, qua anima omnium tam terrenorum quam cœlestium ita obliviscitur quoad proprietatem, quasi à corpore iam soluta nihil præter divinam fruitionem indigeret; sed non propterea necessaria corpori obsequia, & omnia quæ Sponsi sunt prætermittit, ablata tamen ab eis inordinatione, & proprietate.

305 Secundus est, ingens patendi desiderium, quo omnia tormenta, ludibria, ærumnas, & persecutiones quasi fragrantia flores iudicat, quibus Sponsi thalamus perornatur. Undè non gloriam, non famam, non divitias, non consolationes, non denique propriam felicitatem concupiscit, sed tantum Crucem Christi sinit, & appetit, ut amoris sui veritatem commendat.

2. ad Corin. 12. 9.

306 Tertius est, in omnibus persecutionibus, ærumnis, laboribus, & infirmitatibus, incomparabile gaudium, ut cum Apostolo dici possit: *Glorior in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Nulla enim maior gloria est amanti, quam amari similitudinem induere; quam obrem quo magis doloribus afficitur, tanto amplius amor exhilaratur, quoniam digna habita est pro nomine Christi contumeliam pati.

307 Quartus est longè sublimior effectus, ut potè quasi se ipsa in deserens, tota se amati sui voluntati ponit; quod nimirum consistit in quadam inquerulosa

conformitate qua hoc ipsum quod ardentè cupit, nempe dissolvi, & esse cum Christo; hoc pacificè, & tranquillè sustinet, & ad votum amati renuntiare disponitur: Quis equidem non miratur? Proculdubio ille qui hoc amore tactus non fuit. Vidimus suspiria Paali, *cupio dissolvi; quis me liberabit à corpore mortis huius? Coarctor à d. vobis, desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Ingemiscit etiam David, suspirat, & lachrymatur: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est; quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Fuerunt lachrymæ meæ panes die, ac nocte.* Nobilis quidem hic affectus, sed nobilior hic divini matrimonij effectus, qui desiderium hoc magnum, ut magis Sponso placeat, sic strangolatur.

Ad Rom. 7.
24.Psalm. 119.
50.

308 Quintus est, perfectissima charitas per omnes suos gradus perfectissimè ordinata, omnibus siquidem suum locum præstat; nihil alio maiori anteponit; totam vim dilectionis in Deum vergit; ipse solus cor eius possidet; ibi regnat Christus; totum pro eo stat habitaculum, licet servis suis, hoc est creaturis loca sua debita destinet in corde; Deus autem ibi tanquam solus Rex imperat, & regnat; creaturæ tanquam servi, inferiora tenent loca; nihil amat extra Christum, & omnia propter Christum; ecce rectus ordo charitatis; quid mirum? Si in cameram, & thalamum Sponsi ingressa est, atque meritò quasi eius Sponsa personare valet: *Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.*

Cant. 2. 4.

309 Sextus est, intimum desiderium solitudinis, & perennis in Sponsum conversionis; illa quidem speciosa deserti, qua cœlestia pinguescunt, terrestria marcescunt: Illam melioris Bersabè solitudinem, qua divini amoris cœlesti pane, & sapientiæ aqua, qua Beati potantur, ut in huius fortitudine cibi usque ad Montem Dei Oreb pervenire valeant, medullitus concupiscit; scit enim optimè Sponsum suum in hanc eam solitudinem vocare per

Osee 2. 14.

M. Maria
ab A. re la
par. 1. lib. 1.
cap. 2. n. 25.

Sapientia 8.
86.

Oseam dicentem: *Ducam eam in solitudinem, & adloquar ad cor eius.* Hanc igitur vehementer appetit: Quod si interdum, vel utilitatis, vel necessitatis causa ab ea paululum proflit, illico sentit se à Sponso amatoriè vocari, atque ad suarum deliciarum thalamum reducere.

310 Septimus est, immutabilis, atque imperturbabilis suavitas, dulcedo, devotio, & delectatio, quin ei quidquam obstat laborum, & dolorum desiderium: In illis siquidem (ut diximus) gaudet suaviter, & dulciter delectatur. Hic ab anima procul abest ariditas, perturbatio, tedium, & tristitia; quia scriptum est: *Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tedium convictus illius, sed letitiam, & gaudium.* Nec mors omnium amaritudinum amarissima, vllam profectò tristitiam affert; & quandoquidem pretiosa est mors Sanctorum, sponsata animæ est pretiosa, & dulcis; nullis igitur eventibus perturbatur, nullis ambagibus fluctuat, nullis contradictionibus mutatur, vtpotè quasi de amati immutabilitate participans; scriptum est etiam: *Stultus ut Lana mutatur, Iustus autem permanet ut Sol.*

311 Octavus, & vltimus est, omnimoda sensibilibum formarum (quoad divinam cognitionem) abdicatio, atque materialium favorum quæ directè ad sensum ordinantur, perfecta cessatio; Quamvis enim huiusmodi anima per imagines devotas, vel per alia externa signa, vel per creaturarum contemplationem, ac sui Sponsi memoriam excitetur, statim tamen sensibilem corticem relinquit, & ad purè spirituales eius cognitionem assurgit; quinimò & sensibilia omnia, tanquam à divina, & incorporea essentia prorsus aliena, horret, fastidit, & rejicit; & generosæ Aquilæ ad instar, super se ipsam elevans volatum, spiritualissimi Solis radios irreberberatis laminibus inuenerit. In quarum sensibilibum abdicatione formarum ingredi non debet Sacrosancta Christi Hu-

manitas; in ea siquidem per hypostaticam vnionem, vt aiebat Apostolus. *Inhabitat plenitudo diuinitatis corporaliter.*

312 Multi alij diuinum hoc matrimonium confe-
ciantur effectus, quos quidem longum foret enumerare;
& nos tantummodò quos B. Theresia adducit, referre
contenti sumus. Quod si plures Lector desideret, legat
Bernardum, Ioannem à Cruce, Richardum de Sancto
Victore, Rusbrochium, Arpium, & alios.

. Bernard.
Sermon. in
Can per tot.
S. Ioanne, à
Cruce in,
Can per tot.
Richard. de
S. n. Vitz.
de gradib.
charit.
Rusbroch. de
ritu spirit.
nuptiar.
Arpius ubi
su. ra.
S. Theresia
ubi supra.

313 Actus inchoationis huius matrimonij, sicut &
desponsationis, sapè sapiùs fit per visionem imagina-
riam, licet interdum per spiritualem fiat, vt affirmat
Theresia: Per eam apparet Cœlestis Sponsus matrimo-
nium hoc cum anima initurus, quam varijs monilibus
virtutum, donorum, & charismatum, sub insigne pretio-
forum lapidum subarrat, & exornat. Ad cuius visionis di-
rectionem recurrere debet Director ad ea, quæ superius
de visionibus dicta sunt. Et ne Dæmon, qui aliquando
(vt diximus) se transfiguratur in Angelum lucis, eam per
aliud effectum matrimonium decipiat, ad suprãdictos
recurrat effectus; neutrum enim illorum Dæmon effin-
gere potest.

314 Hic altissimus huius diuini matrimonij conta-
ctus, extra arbitrium recipientis militat, neque ab ali-
qua creaturarum mortalium potest habitualitèr haberi,
neque de illo potest dari habitus permanens, vt potè à
Deo gratis concessus, quem etiam animæ plenè disposi-
tæ ad libitum negare poterit: Sed quia ad eò fidelis, &
charissimus est Diuinus Sponsus, quod eum de semel
concessa gratia non pœniteat, quinimò quoties anima
diuinum expetit amplexum, Sponsus se illi statim com-
municat; propterea matrimonium quasi status perman-
ens ab omnibus habetur, quandoquidem sit auxilium
transiens. Quod planè confirmat Seraphica Theresia his

S. Theresia
Manf. 7. v. 2.

verbis: [Adeò Deus coniungi dignatur creaturæ, quod sicut illi qui non possunt se ad invicem separari; ita Deus ab anima se separare non permittit.] Nihilominus tamen status iste foelicissimus dum in Patria per completum matrimonium non perficitur, non eximit animam ab huius mortalitatis miserijs, neque à periculo labendi in peccatum; nullus enim est in hac vita status (quantoque alacissimus sit) in quo absque speciali privilegio, & sanctificatione, anima impeccabilis reddatur; contrarium verò erroneum est, & alta censura dignum.

315 Deniquè quoad internam desponsatæ animæ directionem, ferè nihil restat agendum Magistro, quatenus ipse Deus efficitur eius Director, & per se ipsum eam elevat, regit, & ad sibi placidiora impellit: Sed licèt hoc ita sit, nihilominus vult, quod alicuius hominis obedientiæ subijciatur, & debitum naturalis prudentiæ ordinem fervet; maximè cum multum illi obedientiæ virtus complaceat, & animæ multum proficiat, cuius quidem merito, & gloria eam privare non intendit: Quamobrem Magister debet huiusmodi animam in strictissima obedientia conservare, eiusq; semper operibus attendere, nè fortè aliquandò propria voluntate, aut levitate ducatur; nam licèt communiter à Sancto Spiritu movetur, non ita certum est, quod interdum à suo proprio captu non moveri possit; propterea necessaria est superintendencia Magistri; maximè si ea quæ operari intendit, vel prudentiæ, vel statui opponantur, nunquam enim per solam animæ relata inspirationem in agendis procedat, sed per regulas prudentiæ, quibus magis quam inspirationi attendere debet; hæc enim multis fallacijs obnoxia est; nulla verò est virtus cardinalis, sivecardo virtutum, & perfecta regula agendorum.

CAP. XXIX.

DE MIRABILI ELEVATIONE

corporis, quæ animabus in statu Matrimonij spiritualis consistentibus evenire solet.

316 **V**T de hac mirabili corporis, & spiritus elevatione agere valeamus, supponendum est cum omnibus Mysticis; quod aliquibus animabus, seu spiritualibus personis aliquandò eveniunt quadam divinæ vocationes adeò vehementes, quod ipsæ à sensibus alienatæ, eorum simul corpora in aëre levantur, atque ibi per longum tempus suspensa perseverant; & ita levia redduntur, quod ad quodlibet flabellum, sive auram tenuissimam, huc atque illuc moventur, & deferuntur, ut contigisse legimus Francisco, Ioanni à Cruce, Theresiæ, Catharinæ Senensi, & alijs quamplurimis; quod quidem se vidisse testantur Spret Carthusianus, & P. Ferdinandus Caldera, qui hoc refert cum notabilibus circumstantijs ad nostrum propositum apprimè necessarijs; ait enim: [Manet corpus suspensum, & à terra elevatum, & absque ullo pondere; vultus splendens, rubicundus, formosus, atque in carbonem ignitum conversus: Ex quo planè cognoscitur id quod ei in æternum preparatur fructum: Undè videntibus quasi crystallinus exhibetur.] Quod similiter affirmat D. Ioannes de Palafox, Episcopus Oxomensis.

Spret Carthuf. select. mystic. p. 5. cap. 9. n. 2. P. Ferdin. de Caldera Theol. myst. lib. 2. cap. 9. n. 10.

D. Ioannes de Palafox in suo Pastor. nat. lon. cap. 12.

317 Cum igitur certa sit, & pluries conspecta hæc corporis elevatio, circa eius causam, & nomen non modicam in Mysticis reperio difficultatem: Circa nomen, utpotè quia eam interdum vocant Ecstasim, & interdum Raptum; & quod rarius est, aliquandò deliquium; ex quibus non parva oriri potest confusio, & animabus in-

com.

commoda; nam si per doctrinam deliquij huiuscemodi animam dirigeret Magister, proculdubio multum errare posset.

318 Certum itaque est quod in nullo cum deliquio collineat, ut infra clarius parebit: Cum Ecstasi verò, & Raptu, in aliquibus convenit; nam convenit cum Ecstasi, quatenus ex altissima, & profundissima animæ occupatione nihil per sensus valet percipere: Convenit etiam cum Raptu, quatenus etiam hic Deus animæ potentias ad se rapit; sed distinguitur ab Ecstasi, quia in Ecstasi potentia non rapiuntur violentè, nec sensus manet omninò impassibilis, sed tantum præ nimia animæ absorptione suspenditur: In hac verò elevatione remanet sensus non solum suspensus, verùmeriam omninò impassibilis, & spiritus rapitur in Deum: In Ecstasi etiam nec elevatur corpus, nec remanet formosum, leve, & crystallinum.

319 Distinguitur similiter à Raptu, quia anima in Raptu subitò, & violentè ad id in quo antea non erat interdum rapitur, & adducitur: In hac autem elevatione suaviter in ipsum obiectum, in quo erat, paulatim rapitur, & adducitur, ut docet experientia. Insupèr Raptus est improvisus, neque potest antea cognosci: Elevatio autem manifestè prævidetur, & anima regulariter se potest prævenire; nam circa idem divinum obiectum in quo versatur, solet anima in interiori sui fundo sentire quasdam vocationes interruptas, sive sibilos Sponsi vocantis, ad quos anima adinstar paserculi non adhuc bene volare potentis, qui parvis conatibus volitare incipit, volarumque tentans, sumit aërem, quo postea integrum volarum facere possit. Sic similiter contingit animæ in hac elevatione, in qua spiritus sibilos Sponsi vocantis obsequi concertans, quasi exiguos volatus, vel conatus ad volandum agit, quosque omninò rapitur, atque ad divinum Sponsi vocantis signum per magnam spiritus elevatio.

nationem evolat, corpusque naturalem amitrens gravitatem, à terra sursum elevatur.

320 Insuper in Raptu timet anima, pavet, & tremit, ex motu scilicet subito Raptus: In hac verò elevatione, nec timet, nec pavet, nec contremiscit, sed dulciter, suaviterque in Deum rapitur. In Raptu demùm sensus concutiuntur, laborant, rigent, & laxantur: In hac autem elevatione (vt benè notat Ferdinandus Caldera:) [Sæpius corpus quod erat infirmum, multisque doloribus affectum, per hanc mirabilem elevationem prorsus sanatur, & ad omnia magnoperè habile, & expeditum redditur.]

Fr. Ferdinan. Caldera, ubi sup.

321 Raptus per suam violentiam, & improvissam invasionem non solum corpus contremiscere facit, sed etiam interdum hominem quasi amentem hinc, atque illuc pertrahit, è terra paululum elevat (vt testatur B. Theresia, & affert P. Jacobus Alvarez) sed statim per suam naturalem gravitatem (quam non amittit) in terram concidit: In hac verò elevatione, nec corpus cadit, nec amentèr pertrahitur, sed mirabili, & devota compositione à terra penitus elevatur, vbi gravitate naturali deperdita, manet per multum temporis in aère suspensum.

S. Th. ylesia in Vita sua, cap. 6. Alvarez de Paz ubi sup. § 5.

322 Etiam differt generalitèr hæc elevatio ab Ecstasi, & Raptu (si expertis credere debemus) quatenus in hac elevatione exercitium animæ est longè sublimius, & excelsius, quia intellectus adeò altissimam habet notitiam Dei, quod (intra limites fidei) videatur Deum sibi velum pandisse: Voluntas paritèr dulci admodum suavitate in divina essentia immergitur; & ita vehementèr, & delicatè amat, quod cœlestis illius Patriæ fruitionem quodadmodò imiretur. In Ecstasi verò, & Raptu, licet altissima sit elevatio spiritus, est tamen longè inferior huic elevationi.

323 Deniquè differt ab eis, quatenus hæc elevatio

sup.

Ecc

cadit

cadit in virum perfectum, omninò purgatum, & in statu matrimonij spiritualis constitutum, ut statim videbimus; & licet in hoc statu foelicissimo plures anima Ecstases, & Raptus patiat, quandoquidem huiusmodi favores extra hunc matrimonij statum conceduntur, & quibus hæc elevatio non conceditur, infertur, quod hæc elevatio multum distet ab Ecstasi, & Raptu: Et auctoritatibus Mysticorum respondemus, quod hæc elevatio vocari potest Ecstasis, & Raptus, quatenus in aliquo cum eis convenit; sed quod revera est ab eis valdè distincta, & superioris hierarchiæ communicatio.

324 Sed multò maior adest difficultas circa causam huius mirabilis elevationis. Dicitur enim ferè ab omnibus Mysticis, quod spiritus adedò vehementèr in Deum elevatur, quod per vim suæ elevationis corpus secum rapit, & extollit, atque sic elevatum conservat, donec spiritus elevatus perseverat: Ita tenent Alvarez, Spert Carthusianus, & omnes communiter. Sed ingenuè fatemur, quod nunquam hoc intelligere potuimus, neque eorum adscribi sententiæ, propter aliquas rationes nostro videri valdè difficiles.

*P. Alvarez
ubi supra.
Spert ubi su-
pra.*

325 Prima est, quia licet spiritus possit corpus movere, & aliquantulum elevare, nequit tamen illud diù conservare elevatum, propter eius naturalem gravitatem, qua naturali, & sibi insito appetitu, & pondere peti- centrum; quam naturalem proprietatem non potest spiritus à corpore auferre: Vndè videmus, quod dum aliquis salit, quamvis ex vi vehementis conatus spiritus aliquantulum elevetur corpus, statim verò in subm centrum reducitur, quia spiritus non potest ei demere naturalem gravitatem, & appetitum innatum petendi subm centrum. Præterea spiritus non potest immediatè corpus movere, sed per suum imperium, & per medium potentiæ locomotivæ, quæ sola potest corpori imprimere ali-

quid

quid intrinsecum, & materiale per quod corpus moveatur; & tunc conservata eius gravitate, moveri potest; unde nequit diu extra centrum suum conservari; quod quidem multo minus poterit spiritus per se solus agere.

326. Caterum, quia gravitas, & ponderositas corporis eum sit ei naturalis, & propria, à nullo nisi à divino spiritu, qui est Auctor naturæ, potest auferri, quia solus naturæ Auctor potest naturales rei proprietates adimere; quamobrem neque spiritus Angelicus, neque humanus potest à corpore auferre naturalem gravitatem, quæ illi est naturalis, & propria, nec illud in aëre diu conservare ablata omnino ab eo gravitate, ut in hac mirabili elevatione contingit; quin obstat locus ille Ezechielis supra adductus, quia spiritus qui illum elevavit inter terram, & Cælum, non fuit proprius spiritus, sed spiritus Angelicus (iuxta sententiam Cornelij à Lapide, qui nullo modo abstulit à corpore gravitatem naturalem, & in meliori, & veriori sententia, ut ex Sancio vidimus, corpus non fuit suspensum inter Cælum, & terram, sed Ecstasim passus fuit Propheta, in quo illi visum fuit, ita esse suspensum. In hac verò nostra elevatione verè suspenditur corpus, & ab eo auferitur gravitas naturalis, & manet leve quasi palea, vel pluma, ut per palpabilem experientiam sæpius visum est.

Sup. tract. 2.
cap. 2. n. 14.

327. Secunda ratio est, quia licet spiritus possit ita elevare, & conservare corpus, & ab eo naturale pondus auferre (quod negatur) atque illud secum tollere, & rapere; ut corpus spiritum obsequatur, necessariò illud rapere, & deferre debebat versus illam partem in qua erat Deus, qui spiritum elevantem corpus ad se traxerat, & rapuerat. Cum autem Deus sit immensus, cuius ratione immensitatis ubique sit cum omni sua gloria, & Maiestate; unde aiebat Psalmista: *Si ascendero in Cælum, tu illuc es; si descendero in Infernum, ades.* Si sumsero pennas meas

Psal. 138.
8.

diluculo. & habitaverit in extremis Maris; etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua. Nulla ratio esse potest, quare corpus ut spiritum Deum obsequentem sequatur magis sursum, quam deorsum; vel sinistrorsum, quam dextrorsum moveatur, & elevetur, cum ubique sit Deus vocans, & trahens spiritum ad se, qui ut Deum suum sequatur, non indiget à terra elevari; elevatio quippè spiritus ex eo dicitur, quia Deum per intellectum, & voluntatem cognoscit, & amat; cumq; dum pro objecto habet, à terrenis rebus abstrahitur; qui cum altissimum sit omnium obiectorum cognoscibilem, dum intellectus eum cognoscit, & voluntas amat, meritò dicitur spiritum elevari: Deinde quia dum spiritus per supernaturalem fidei cognitionem in Deum occupatur, quia transcendit suum ordinarium modum cognoscendi; & in eum qui supra naturam est, per cognitionem supra naturam assurgit, propriissimè dicitur elevari in Deum: Quam elevationem etiam habet in Ecstasi, & Rapto, & in eorum nullo elevatur corpus, sicut in hac elevatione contingit: Ergo ut supernaturalitè elevetur spiritus in Deum, non indiget corpus elevare; ergo non elevatur à spiritu proprio.

328 Nec valet si dicas, quod licet Deus sit ubique per essentiam, præsentiam, & potentiam, specialius tamen sursum in Cælo assistit, ubi quasi in propria sede Regni sui, amicis suis, & electis in æternum manifestari decrevit; vnde spiritus illuc tendit, & Regnum Cælorum quasi sedem sui dilecti Sponsi, & Divini Regis conspicit, & appetit; & propterea ante Missæ præfationem canit Sacerdos: *Sursùm corda*, ut omnes ad illud Cæleste Regnum sua corda dirigant. Quia respondetur per ipsius Iesu Christi sententiam, qui sciscitantiibus de Regno Dei, respondit: *Neque dicent, ecce hic, aut ecce illud: Ecce Regnum Dei intra vos est.* Et Augustinus, Gregorius, & alij comuni-

munitè in hunc locum affirmant, Regnum Cœlorum esse animam lusti, vbi Deus inhabitat, licèt in materiali Regno Cœlorum Beatis in æternum manifestare absque velamentis gloriam suam decreverit: Ergo non indiget spiritus, vt ad Deum vadat, fursùm se elevare, neque fursùm corpus attollere; maximè cum in se ipso habeat Deum specialius assistentem.

329 Sed si adhuc instes, quod licèt hoc verùm sit, attamen dum spiritus Deum concipit vt in Cœlis elevatum, & assistentem, illuc amplecti, & frui concupiscit, & appetit; & eo ipso quod videre eum facie ad faciem in æternum peroptat, ad Cœlum tendit eius desiderium, quod sufficit vt spiritus fursùm ire conetur. Respondemus, quod adhuc in hoc casu restat prima impossibilitatis, nempe quod spiritus nequit à corpore auferre naturalem gravitatem, & inclinationem ad suum centrum, vnde illud elevatum conservare non potest, vt in hac elevatione contingit: Ergo hæc fieri nequit à proprio spiritu. Et ad exortationem Ecclesiæ respondemus: quod fursùm elevare corda, est corda ad Deum dirigere, quæ ratione suæ alitudinis corda sibi coherencia fursùm elevat, illaque Deum cognoscendo, & amando fursùm elevantur.

330 Deniquè, si dicas quod per spiritum intelligunt Mystici spiritum Angelicum, sicut olim Propheta Abacuc, & Philippo Eunuco Regina Candacis contigit. Respondemus primò, quod si ab spiritu Angelico corpus elevatur, non iam à proprio spiritu, vt expressè dicitur à Mysticis: Secundò, quod adhuc in eo casu elevatur corpus ab Angelo illud relinquendo cum sua naturali gravitate, quam ipse sua propria virtute nequit ab illo tollere; neque nobis compertum est per Scripturam, quod corpora Abacuc, & Philippi amiserint suam naturalem gravitatem, vt in hac elevatione contingit.

Daniel;

Apost.

CAP. XXX.

DE AUCTORIS SENTENTIA CIRCA
causam huius elevationis corporis.

331 **N**VLLVS equidem ex pluribus doctis, & spiritualibus, quibus hanc difficilem prorsus materiam consulimus, aliam rationibus nostris satisfactiorem obtulit, nisi quod viri expertissimi, & docti scripserunt, & affirmarunt, corpus à violentia spiritus elevari, ibiq; fixum, & elevatum permanere, cum omnibus circumstantijs supra relatis; modum tamen quo hoc fiat, ignorant, quinimò & miraculo adscribunt. Nos verò eiusmodi non contenti satisfactione, iudicium nostrum ex elevationis circumstantijs depromptum, censuræ peritorum, & sapientium exponemus; obtestantes, nullam maiorem optare auctoritatem, quam ea quæ rationibus, & fundamentis adducendis iure debeatur.

332 Ad quod quasi præliminariè meminisci oportet eorum quæ antecedentè diximus, scilicèt hanc elevationem fieri animabus in matrimonio spirituali constitutis, in quo anima ad eò altissimam habet Dei notitiam, & suavissimam, intensissimamq; dilectionem, quod nullis nisi illis Coelestis Patriæ valet comparari, vt ex Theresiæ auctoritate probavimus. Insupèr quod corpus omninò amittit naturalem gravitatem, & veluti pluma, aut palea ad tenuissimum flatum movetur, & vtrinque circumducitur, manetq; diù à terra elevatum; cuius vultus formosus, splendens, & quasi crystallinus redditur; & ad eò impassibile, quod (vt pluries expertum est) nec punctioibus acuum, nec maiori ictu, nec quavis percussione dolet, nec patitur.

Supr. cap. 28.
p. 293.

333 His igitur suppositis (quæ confirmat ecularis, &

quo-

quotidiana experientia) scire debemus, quod matrimonio spirituale, in quo huiuscemodi elevari consistunt, in hac vita inchoatur, ut in altera perficiatur, & in aeternum consumetur, ut supra probavimus; ut potè quia Regnum Cœlorum est Regnum cœlestium nuptiarum, ut testatur Dominus per Matthæum dicens: *Simile factum est Regnum Cœlorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo.* Istæ nuptiæ, quas Deus in gloria cum animabus iustis perficiet (ut tenent Theophilatus, & alij quamplurimi) in hac præsentia vita inchoantur: [In novissimis temporibus (inquit) perfectæ apparebunt istæ nuptiæ, & ad vesperum, & ad finem sæculorum.]

Supr. cap. 28. n. 299.

Matth. 22. 2.

Theophilatus

M. Maria ab Egreda p. 2. 22. 159. & 199.

334 In altera igitur vita divinus Sponsus ad matrimonium perfectum, & completum, eas septem Dotibus, quasi arris æterni conjugij locupletabit; ex quibus animæ tres concedet, & corpori quatuor restantes. Dotes animæ erunt, VISIO, quæ ut tenet D. Thomas, fidei huius vitæ responderet; COMPREHENSIO, sive firma, & perfectæ apprehensio illius boni, quod in hoc sæculo sperarunt; quæ virtuti spei Theologicæ correspondet: FRUITIO, quæ gaudium est boni præsentis, & refertur ad charitatem: Quisquidem Dotes secundum quod elevant ad perfectiorem, & altiorem statum quam huius vitæ, ut tenet Schola Thomistica: [Induunt rationem dotis; id est, ornatus dispositionis, & habilitationis Sponsæ ad illas nuptias divinas.]

Anima gloriøsa Dotes.

Visio. D. Thom. 1. p. 2. q. 12. art. 7. ad 1.

Comprehensio. Fruitio.

Gonet manual. Thomist. tom. 3. cap. 5. S. 1.

335 Dotes qui conceduntur corpori, sunt, IMPASSIBILITAS, omnem passionem, & dolorem excludens; SVBTLITAS, quæ corpus reddit penetrabile, diaphanum, & ex animali, & terreno, in spirituale, & cœleste convertit; quod confirmat Paulus dicens: *Seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale.* AGILITAS, qua à naturali pondere, & gravitate absolutum, utcumque voluerit summa agilitate moveri poterit. Deniquè, CLARITAS, qua remanet

Dotes corporis gloriøsi. Impassibilitas. Subtilitas.

1. ad Corinth. 15. 44.

Agilitas.

Claritas.

for.

Math. 13.
43.

formosum, & splendens tanquam Sol, iuxta illud: *Fulgur-
bunt Iusti sicut Sol in Regno Patris eorum.*

S. Augustin.
Epist. 56. ad
Dioscor.

336 Omnes prædicti Dotes, tam animæ, quam cor-
poris, qui ad consummandum æternum illud, & perfecti
matrimonium in Cælo conceduntur, omnes oriuntur,
emanant, & redundant (vt docet Augustinus) ex visione,
& dilectione Beatifica. [Tam parenti natura (inquit)
Deus fecit animam, vt ex eius plenissima Beatitudine,
quæ in fine temporis Sæctis promittitur, redundant etiam
in inferiorem partem, quæ est corpus; non Beatitudo,
quæ fruētis, & intelligentis est propria; sed plenitudo sa-
nitatis, id est incorruptionis vigor.] Quod confirmat D.
Thomas dicens: [Sicut anima divina visione fruens, qua-
dam spiritali claritate replebitur; ita per quandam re-
dundantiam ex anima in corpus, ipsum corpus in suo
modo claritatis gloria induetur.]

D. Thom. in
4. cont. Gen
tes.

S. Christof.
Homil. in
Matth. 22.

337 Huius cœlestis matrimonij arras recipit anima
in hac vita, Divino Spiritu mediante, vt expressè tenet
Christostomus per hæc verba. [Hic autem quasi arras fu-
turi conjugij Spiritum Sanctum accipimus.] Vndè si
matrimonium imperfectum quod in hac vita Deus cum
suis amicis celebrat, non est aliud nisi inchoatio matri-
monij im perfecti, quod ipse cum eisdem perficiet, & con-
summabit in Patria; cuius quidem perfecti matrimonij,
quasi in arras eius securitatis, tribuit animabus Deus
suam Divinum Spiritum, valdè congruentè inferre pos-
sumus, quod hæc elevatio quæ fit cum his quibus sibi co-
pularit per matrimonium inchoatum, sit quædam osten-
sio arrarum, & dotum matrimonij perfecti, quos nunc
mediante suo Divino Spiritu eis respectivè communicat.

338 Quòd manifestè conijcitur ex eo quod in hac
elevatione, vel arrarum, vel dotum ostensione, reperiu-
tur (licet imperfectè) omnes animæ, & corporis dotes,
qui in illo perfecto matrimonio Patriæ perfectè videbun-
tur;

tur; nam primò quoad animam reperitur VISIO, quandoquidè in hac mirabili elevatione anima aded altissimam habet Dei cognitionem (licèt intra limites fidei) quod Deum suæ divinitatis velū referare videatur. Adest COMPREHENSIO, quia per realem, & actualem possessionem ita apprehendit speratum bonum, quod ex vi certitudinis comprehensionis putet illud in æternum possessurū, vt credebat David, cum dicebat: *Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum.* Et Sponsa Sancta: *Tenui eum, nec dimittam.* Demùm viget FRUITIO, siquidè æterno bono diū sperato, tanquam animæ præsentis, incomparabili suavitate, & dulcedine perfruitur. Hi Dotes reperiuntur in anima sic elevata; qui licèt imperfecti valdè respectu illorum cœlestis Patriæ, longè tamen perfectiores sunt, his qui communiter in quolibet alio vnionis actu hic haberi possunt.

Psal. 29. 7.

Cant. 3. 9.

339 Videmus etiam in hac elevatione quasi Dotes corporis, quandoquidè reperitur (licèt imperfectè) IMPASSIBILITAS, siquidè nequè pœnam, nequè molestiam patitur, nec acas punctum dolet. SVBTILITAS, quia redditur quasi diaphanam, & crystallinam, & potius videtur cœleste, quam terrenum: AGILITAS, nam à terra in altum extollitur, ibiq; elevatum diū perstat, & ad tenuissimum flatum (amissa omninò eius gravitate) circumducitur: CLARITAS, quia manet formosum, rubicundum, & splendens.

340 Nunc igitur sic argumentari, possumus: Si in matrimonio perfecto Patriæ ex visione, & dilectione Beatifica redundant, & effluunt hi Dotes perfecti, & cōpleti; non incongruè dici poterit, quod in matrimonio imperfecto, & incompleto huius vitæ, in quo dantur animæ Arræ securæ matrimonij perfecti, & completi, ex supernaturali luce, & amore, quibus anima abstractivè Deum videt, & seraphicè comprehendit, confluant, &

*M. Maria
ab Agreda
part. 2. num.
178. & 179.*

redendent in corpus elevati ipsimè Dotes, licèt imperfecti, & incompleti. Fatemur ingenuè eiusmodi congruentiã intellectui nostro maximã vim inferre: Quamobrem verosimilius iudicamus, hanc elevationem ab huiuscemodi causa procedere; non verò quod spiritus humanus sua virtute post se corpus rapiat, & extollat, vt communiter habetur.

*D Thom. in
supplement.
q. 84. art. 1.*

341 Nequè vilius obstaculi est doctrina Angelici Præceptoris afferentis, quod anima Beata, non solum corpori vnitur tanquam forma, sed tanquam suus specialis motor; vtroque enim modo corpus subest animæ; Ideòq; per Dotem Agilitatis ei subijcitur tanquam motori; vnde redditur habile, & expeditum ad omnes motus, & actiones animæ: Propterea deduci posse videtur, quod spiritus possit corpus attollere, & elevatum diu cõservare; quia respondetur, quod hæc doctrina intelligenda est de anima, & corpore iam Beatis, & gloriosis; non verò de mortalibus, & passibilibus.

342 Et si fortè instes ad hominem: Quod sicut nos corpus passibile particeps facimus Dotum Beatitudinis, licèt imperfectè, & incompletè; etiam debemus fateri, corpus ita elevatum particeps fieri (licèt imperfectè, & incompletè) eiusdem subiectionis sequendi spiritum, quam habebit perfectè, & completè in Beatitudine; quamobrem hoc imperfecto motu poterit spiritum sequi, & cum eo sursum elevari; ac per consequens dum ipse manet elevatus, corpus pariter elevatum permanere: quia respondemus, quod spiritus vt prædicto modo Deum videat, & perfruatur, non indiget localiter elevari, cum in se ipso spiritualius Deum habeat, & possideat, vnde non ex motione spiritus procedit elevatio: Præterquam quod absquè participatione Dotis Agilitatis, non potest corpus spiritum obsequi, nequè ei subijci tanquam speciali motori; per hunc enim Dotem illi sic

sub-

subijcitur in Beatitudine: Proindè sequitur, quod causa sequendi spiritum ex ipsa doctrina Angelici, sit participatio Dotis agilitatis, quem comittantur ceteri, sicut experientia probatur: Vndè manifestum videtur huiusmodi elevationem corporis, non à spiritu ex propria virtute procedere, sed ex imperfecta participatione Dotum, quos quasi Arras perfecti matrimoni; Patriæ, in hoc matrimonio imperfecto huius vitæ per Spiritum Sanctum lumine, & amore infusus recipit. Et confirmatur experientia, quia interdum corpus plùs, aut minùs elevatur, & elevatum plùs, aut minùs durat, plùsvè, aut minùs Dotes participat; quod provenire potest per maiorem, vel minorem intensionem infusi luminis, & amoris, iuxta quos respectivè Deum participat spiritus, & incuetur.

CAP. XXXI.

DE PRACTICA INSTRUCTIONE
 Directoris circa hanc corporis elevationem.

343 **H**ÆC mira corporis elevatio à quocumque principio, & causa bona procedat, certissimum est, quod extra accipientis arbitrium sit illam habere, vel impedire, sicut etiam in eius spiritus substantiali elevatione nihil agendum restet Directori, cum illius communicatio altior, & perfectior sit ceteris omnibus, quæ in antecedentibus favoribus sunt; & animæ sic elevata, quasi iam in spirituali matrimonio constituta, Dei spiritu aguntur, ut superius dictum est.

Supr. cap. 28.

um. 275.

344 Circa eius externam communicationem, & virtutum operationem, & cetera quæ exteriora sunt, dirigenda est principalitèr actio Directoris; & primò debet curare, quod eiusmodi animæ in humilitate & paupertate spiritus conserventur: Propterea debet eas fre-

quentè increpare, & omnia opera sua vilipendere, & quasi imperfectissima, & mala corrigere, & increpare; quia dum in hac mortalitate vivunt, obnoxia sunt peccatis, ut vidimus Davidem, Salomonem, & alios ex altissimo perfectionis statu collabisse; vnde necessarium omninò est, eas semper humiliare, corrigere, atquè in intima deiectione conservare.

345 Secundò, nunquam eis vultum exhibeat humanum, sed rigidum, & austerissimum; & elevationes quas patiuntur, non laudet, quinimò & eis dicat, ut paveant, & contremiscant, ne à Dæmone illudi possint, quia licèt ipsæ securæ sint, illam elevationem esse à bono spiritu (Deus namquè illis hanc securitatem infundit, de qua nullatenùs possunt ambigere) servit tamen ut ipsæ putent, quod earum Director non eis credit, nequè favores earum æstimat, nequè eas tanquam perfectas reputat; & hoc modo in humilitate conservantur.

346 Teriò, curet semper quod huiusmodi animæ mortificationem omnimodam, & exercitia virtutum colant, à Deo humilitèr petant æternam salutem, & orent pro Ecclesia, pro Principibus Catholicis, pro Animabus Purgatorij, & pro cæteris omnibus, pro quibus Sancta Mater Ecclesia docet nos orare, & omnes quas possint indulgentias lucrari, & consequi procurent; ne fortè aliqua mala doctrina ductæ putent, in adeò altissimæ perfectionis statu esse constitutas, quod nullo prædictorum indigeant; cum nullus status in hac vita adeò excelsus sit, quod ab his, & similibus animas absolvat, nequè à periculo labendi penitus afferat.

347 Quartò, curet scilicèt eiusmodi homines abscondere, ne fortè eis in aliorum conspectu hæ elevationes cõtingant; & dum alijs loquuntur, omninò vitent illas confabulationes, quibus ad hanc moveri elevationem experti sunt; & dum cognoscunt spiritum moveri, velo-

citèr fugiant, & in secretum cubiculum se retrahant. Si verò adeò velox sit elevatio, quod nullum eis fugiendi tempus indulgeat, iubeat eis quod aliquem postem teneant, vel columnam, aut aliquid immobile amplectantur, ne corpus cum aliorum admiratione in altum elevetur.

348 Quintò, quod à Deo enixè postulent, quod omnia exteriora, quæ possint esse admiratione digna, ab eis auferre dignetur, quandoquidè ipse Dominus adhuc in tam ordinaria actione, ut est orare, publicitatem fugere consulit per Matthæum, dicens: *Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito* Quantò ergo magis in quantum possibile sit, debet in publico vitari res adeò rara, & mirabilis?

349 Sextò, & vltimò, debet omnes circumstantias prædictas in elevatione maturè considerare, ne forte facili credulitate decipiatur; quia scire debet, quod licet Dæmon nequeat hanc elevationem spiritus effingere, nec imitari, potest tamen corpus extollere, & externis splendoribus circumvestire, ut olim visum fuit in illis famosis Magis, Simone, Hermogene, & Phileto, ut restatur Abdias in vitis Sanctorum Apostolorum Petri, & Bartholomæi; quamobrè debet Director interiorem animæ occupationem examinare: Si enim cognoverit, quod simul cum corpore elevatur spiritus in illam altissimam Dei cognitionem, & fruitionem, erit proculdubio vera, & legitima elevatio, à iurisdictione Dæmonis prorsus immunis: Si autem exigua, vel nulla sit spiritus elevatio, erit profectò astucia, & fallacia Dæmonis, vel ad inferendam animæ vanitatem, vel ad aliquod damnum consequendum.

350 Vna est generalis regula ad discernendos omnes favores supernaturales, qua debet vti Magister, ut ple-

Matth. 6. 6.

Abdias in
vit. SS. Apo-
stolor. Petri,
& Bar. 10. 4.

plenius de omnibus fiat satis, maximè de his in quibus sensus perduntur, & alienantur; quæ nimirum est, ut interius, & intra se ipsum præcipiat animæ, quod ab elevatione, raptu, ecstasi, vel deliquio statim cesset, atque in sensus suos revertatur: Quæ si illicò præcepto paruerit, absquè dubio erit à bono spiritu occupata; nullus quippè (Deo excepto) potest purè internâ cognoscere, qui solus scrutator est cordium, & ipse mavult obedientiam, quam victimam, & animæ statim iniungit, quod præcepto sui superioris pareat. Dæmon verò cum purè internum non percipiat, nequit monere animam, ut saltim ad maiorem dissimulationem imperio Magistri obedire satagat.

351 Sed hæc generalis regula aliquas habet limitationes, scilicet, in deliquijs materialibus, quatenus in eis animal patitur spiritus, & caro; & quamquam ad obediendum sit promptus spiritus, caro autem est infirma; quapropter nequit illicò ab alienatione, & deliquio ad sensum revertere, sicut potest spiritus, qui nullo corporali impedimento detinetur. Itaque non statim damnandum est deliquium, si illicò homo ab eo per præceptum non revocetur; debet tamen (& hoc notet Director) statim ad minus quasi qui excitatur à somno expergisci, & aliquo modo in se redire: Quod si nullo modo per præceptum moveatur, poterit tuto eiusmodi deliquium damnare. In ecstasi autem, raptu, & hæc elevatione corporis, cæterisque favoribus ubi sensus non patitur, debet anima statim in sensum redire, & integrè præcepto Directoris parere, ut colligitur ex Theresia, & communiter tenent Mystæ.

352 Pro coronide omnium supernaturalium favorum monemus omnes Directores, atque per viscera Iesu Christi humiliter obsecramus, quod eiusmodi extraordinarijs rebus non sint affecti, sed potius ament viam

lecu-

ad. d. d. d. d.

of. d. d. d. d.
 1777. 10. 10.
 1777. 10. 10.

s. Theresia
 in Vita sua,
 cap. 29.

securam, tritam, & ordinariam, utpotè per exercitia virtutum, per mortificationem, & divinæ cognitionis, & amoris respectivam occupationem; fugiant penitus horum mirabilium desiderium; ament in filiis suis humilitatem, subiectionem, puritatem vitæ, & morum integritatem, potius quàm elevationes, revelationes, raptus, & his similia; in quibus valdè timere, tremere, & invigilare procurent, quatenus magna nimis est humana fragilitas, & Dæmonis astucia, & cabulositas; & audemus dicere, quod pluris optare debeat inermi pectore armorum militum copiam agredi, vel cubile famelicorum Leonum, aut sevientium Strutionum introire, quàm animas huiusmodi rebus cõstipatas regere, & gubernare.

353 Fœminas (qualescumque illæ sint) in supernaturalibus valdè suspectas habeant, quatenus sunt ex natura sua imaginativæ, accuminosæ, faciles, debiles, amicæ novitatum, propriæ voluntati, & appetitus delectationi deditæ, mendacijs infectæ, & deniquè Dæmonis illusionibus nimis aptæ, & dispositæ, ut nos per experientiam didicimus. Et si benè advertant Directores, ferè omnes fœminæ vix limen orationis attingunt, cum iam revelationes, & desvelationes, imperus, & alia similia affirmant habere, & perpeti; quæ rarò in viris reperiuntur, quandoquidem isti fortiores, & capaciores sunt ad ea quæ sunt virtutis, & perfectionis: Quodquidem provenit (ut ait D. Thomas) ex facili earum natura, & ex defectu rationis in eis; quamobrem passim in supernaturalibus fallunt, & falluntur, & interdum cum magno virtutis ludibrio, & maximo dedecore, & confusione Directorum.

354 Nullo igitur prætextu eis permittat (& omnibus generalitèr) quod visiones, revelationes, & alia supernaturalia scribât, atque chartarum farraginem componant, & multò minus proprias vitas, neque alijs favores suos narrent, neque ex his exempla alijs præbeant;

hac

*1. Thom. 2.
epist. ad Thim.
mor. 2. 167.*

*D. Thom. 2.
epist. ad Thim.
mor. 2. 167.*

*M. Maria
ab Agreda
1. ar. 1. n. 396.
c. 397.*

hæc quippè plena sunt periculis, erroribus, & illusionibus: Poterunt tamen res suas scribere, ut maiori expressione Ductori pateant, qui melius faciet huiusmodi relationes igni tradendo, quam apud se reservando; & hoc licet anima affirmet habuisse inspirationem, vel præceptum divinum scribendi; aut huiusmodi scripta conservandi. Cum enim ad proximorum utilitatem, aut ædificationem vult Deus quod mundo innotescant, non ipsis regulariter animabus, sed earum Directoribus inspirat; quæ si verè humiles sint, potius optare debent quod omnia sua peccata illis præcipiatur omnibus detegere, quam virtutes, divinosque favores manifestare, & scribere.

S. Theresia
in prefat.
lib. VII. sua.

355 Huius veritatis optima testis est Seraphica, & Divina Theresia à Iesu, quæ repetitis Confessariorum, & Prælatorum mandatis summo cum dolore obtemperans, sic in præfatione suæ Vitæ scripsit: [Cuperem ego, quod sicut mihi præceptum est, & largissimè permissum, ut meæ orationis modum, atque favores à Domino receptos scribam, mihi potius permetteretur, quod scriberem clarè, & minutatim omnia mea peccata, meæque vitæ utilitatem, quia hoc maximam mihi consolationem affert, sed optatis meis votis nullatenus annuerunt, quinimò & in hoc casu multum me constrinxerunt suis præceptis.] Hæc Sancta Mater, & hi sunt veri spiritus fructus, ex quibus dignoscere poterunt Directores, non solum utilitatem quam Deus ex Vita, & scriptis huius mirabilis Heroïnæ, & Mysticæ Doctoreæ volebat comparare; sed etiam magnam rationem, qua ducti sunt eius Prælati, & Directores, qui tale, tamque strictissimum scribendi mandatum imposuerunt, & quandoquidem (ut nefas erit iudicare) divina inspiratione ducti sunt: Nihilominus tamen magna pensatione, & mora processerunt, antequam Theresiæ hoc præceptum imponerent.

It. vol. I. G.
in Th. 1. 1. 1.
E. 1. 1. 1. 1.

simila. M.
aberg. in
1. 1. 1. 1.

356 Igitur si anima indicaverit Directori quod à Deo monita

monita est, vt vitam suam, vel revelationes scribat, eam acriter reprehendat, atque vt superbam nimis arguat, & humiliet; indignam quippè est, & lamentabile quod passim conspiciamus; scilicet quod ferè nulla Monialis est, aut Beata, quæ farraginibus revelationum, aut allucinationum non sit onusta; nec desunt aliqui Magistri spirituales ita faciles, quod de huiusmodi fœminis adhuc viventibus vitas, & revelationum volumina concinere non pudeant, contra monitum Ecclesiastici dicentis: *Ante mortem ne laudes hominem quemquam.* Cui addit Ambrosius: [Quia vnusquisque quandiu vivit obnoxius est lapsui, nec senectus immunis à crimine: Ideò legis quia Abraham mortuus est in senectute bona; ideò quia in bonitate propositi sui permansit: Mors igitur vitæ est testimonium, nam si laudari ante Gubernator non potest quam in portum Navim deduxerit; quomodo laudabis hominem priusquam in stationem mortis successerit? Et ipse sui est gubernator, & ipse vitæ huius iactatur profundo, quandiu in salo isto, tandiu inter naufragia: Dux ipse nisi confecto prælio non sumit lauream, nec Miles arma deponit, nec stipendij merces adipiscitur, nisi hoste superato. Mors igitur stipendiorum plenitudo summa mercedis gratia missionis est.] Hactenus Ambrosius.

Ecclesi. 11. 30.

S. Ambros.
apud Liram
in hunc loc.

357 Noscant ergo tales Directores suam nimiam facilitatem, aut simplicitatem; scripta huiuscemodi cōburant, quandoquidem ad exemplum, & ædificationem statuum personarum, tot Sanctorum canonizatorum vitæ iam scriptæ sufficiant, quin necessarium sit de alijs, qui ab Ecclesia non sunt approbati, nequè de eorum agitur approbatione, vitas, & revelationes contexere; sufficiunt quippè ad Catholicam instructionem tot vtriusquè testamenti sententiæ, tot exortationes, & exemplaria Sanctorum; tot deniquè de doctrina, & exemplis conscripta, & approbata volumina, vt à materia tam pericu-

iosa absquè vrgentissima causa, & necessitate abstineant.

358 Imò prædictas animas quæ per huiusmodi supernaturalem viam, & res adeò periculosas gradiuntur, penitus abscondere, mortificare, humiliare, vilipendere, & in terram suæ fragilitatis conglutinare satagent; ne popularis auræ, & vanitatis flatibus impetitæ, omnes earum virtutes, & perfectiones quasi pulvis evanescant. Doceant huiusmodi non in suis favoribus gaudere, sed in suis infirmitatibus, & humiliationibus cum Apostolo,

Inca 10. 10. & quod earum nomina scripta sint in libro Vitæ: *In hoc nolite gaudere* (ait Dominus) *quia spiritus vobis subiungitur; gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in Cælis.* Hoc est tutius, & melius; & quandoquidem non damnemus eos, qui benè perpeso, & consulto negotio, ad maiorem Dei gloriam, Illustrium virorum, & fœminarum iam è vita functorum historias evulgant; viventes tamen laudare, atque eorum visiones, revelationes, & miracula scribere, aut magni facere, plenum est periculis, deceptionibus, erroribus, fallacijs, & vanitate, & multoties palio gloriæ Dei, & ædificationis proximorum, sibi, & filijs, & filiabus spiritualibus, humanam quærunt laudem, & æstimationem.

(***)

TRACTATUS SEXTVS.

DE PURGATIONIBVS
PASSIVIS ANIMÆ.

VASTISSIMVS, ac spumofus Oceanus in quo
 omnes penè Directores fluctuant, passivarum
 est status purgationum, quandoquidem per
 eas absque Æolo, & absque Pixide nautica
 prorsùs velificatur; in eis namque terra perdi-
 tur, Cœlum absconditur, & circumquaque tribulatio-
 num tumentes fluctus, miseram animam impetunt, &
 invadunt. Quodquidem optimè comparari potest Rati
 illi, sive Arce, quam Dominus Noe fabricare præcepit,
 cuius levigatam vndequaque carinam procellosi aquarum
 gurgites verberabant: Illius paritèr tegumentum, ruptæ
 atque in proluviem erumpentes catharactæ Cœli, diris
 crystalli lanceis oppugnabāt. Latera similiter circumactæ
 puppis ad procellosos vracanis flatus titubantia, passim
 arenarum profundum, tanquam fatale sepulchrum mi-
 nitabantur; navisq; sine vrsa, sine clavo, sine velis, vtro-
 bique convulsa, & navigando fluctuans, vndarum quili-
 bet impulsus stragem offerebat; Aquilonis concutiens
 impetus, vocabat periculum; & vnaquæque Ratis natatio
 imminebat naufragium: Solùm deniquè in divina provi-
 dentia, atque stabilitate verborum Altissimi, rota eius
 securitas fulciebatur. Idem profectò Naviculæ animæ in
 his horribilibus purgationibus contingit, quatenus ex
 terra saxe naturæ sensibilis, nihil nisi effrenes, tumentesq;
 passionum vndas obsentit: E Cœlo aliud quam indignan-
 tes vndiquè sagittas (suo videri) non recipit; diris vndi-
 què, & furentibus persecutionibus circumagitur; pixis

nautica, id est fides, spei polum quem ferè amissit, tenere non potest; orationis clavus frangitur, & deperditur; vela fervoris procellosis, aridisq; laborum flabris discinduntur: Propterea in quolibet opere stragem timet; in quacumque persecutione aversionem horret; & in vnaquaque nutatione naufragium aeternæ damnationis formidat; desolatori omninò quam Navis Noe fluctuat salo; quandoquidem illa lucis, & tenebrarum potita intercapedine navigabat; nec autem assiduè per tenebrarum palpabilium abyssum vndecumquè confisum procellis, cui altissimi providentia à longè tantùm videtur colucere: Quid in tam turbulenta tempestate ager Naucerus, sive spiritualis Magister? Planè dicimus, quod hic (quo se verrat, nesciens) confusionibus, & horroribus obscuratur. Ut igitur tam tenebrosam pelagum exiguo saltim collucenti pinno ingredi valeat, regulas gubernandi navim in hac tempestate proponere necessariam duximus; animadvertentes tamen, scopum nostrum non esse purgationes depingere, aut explanare, maximè cum hoc elevatè actum sit à B. Ioanne à Cruce in suis mirabilibus libris noctis obscuræ; sed id solùm quod ad instructionem Directoris in casibus practicis proficere valeat.

CAP. I.

DE PURGATIONIBVS PASSIVIS

in communi.

I DIFFICILIS admodùm, & arcta est via quæ ducit ad vitam, ut per Matthæum testatur Dominus; sententia utiquè pro omnibus prolata; sed quam arctior, & difficilior sit pro his qui ad intimam Dei unionem anhelitus aspirant, cuiuslibet facillè erit iudicare: Est etiam unio divina negotium prorsùs arduum naturæ lapsæ, & peccæ;

peccatis infecta, maximè cum ad duorum extremorum coniunctionem valdè difficilem ordinetur: Cum autem Deus sit ipsa puritas, & sanctitudo, indiget homo vt cum eo vniri possit, in sanctimonia, & sanctificatione respectivam procurare similitudinem; ad quam profectò non omninò sufficit gratia sanctificans, quatenus scilicèt est causa sanctitatis, & principium meriti ad vitam æternam, vt tenet Schola Thomistica; sed etiam quatenus dicitur iustitia originalis; hoc est, in quantum est radix triplicis subiectionis; nempè, corporis ad animam; appetitus inferioris ad superiorem, & superioris ad Deum.

*Conet Man-
ual Thom.
tom: par. I.
tract. 3. c. 7.*

2 Et licèt post peccatum, & restaurationem ad gratiam hic status prædictus non habeat rationem originalis iustitiæ, tamen proportionabiliter debet habere similitudinem, vt possit anima cum Deo perfectè vniri: Et cum anima miserè vulnerata mansit per originale culpam, siquidem (Doctore D. Thoma:) [Sicut in humano corpore vulnus dicitur plaga illa quando inter partes contiguas, & vnitas fit aliqua ruptio, vel divisio; ita in anima merito appellatur vulnus illa ruptio, vel divisio quæ per peccatum in eius potentijs facta fuit, dum ab ordine rationis, cui per iustitiam originale, & donum integritatis erant perfectè vnitæ, fuerunt divisæ, & separatæ per destinationem prædicti ordinis.]

*D. Thom.
2. quest. 86.
art. 3.*

3 Vndè per peccatum originale quatuor præcipuæ potentiæ ordine ad proprium obiectum destitutæ sunt; nimirum intellectus, qui destituitur in ordine ad verum; voluntas, quæ destituitur in ordine ad bonum honestum, & rationi consonum; concupiscibilis, quæ destituitur in ordine ad delectabile moderatum ratione; & irascibilis, quæ destituitur in ordine ad arduum, & difficile, ne promptè, & expeditè feratur in illud.

4 Ex hac potentiæ deordinatione, quatuor sunt homini inflixæ plagæ; nempè, PLAGA IGNORANTIÆ, qua

*Plaga igno-
rantia.*

hebe-

Plaga malitiae. hebetatur ratio ad cognitionem veri; PLAGA MALITIÆ, qua voluntas retardatur à prosecutione boni honesti; Plaga concupiscentiae. PLAGA CONCVPISCENTIÆ, qua appetitus concupiscibilis exardescit, & immoderatè fertur in bonum delectabile contrarium rationi; & PLAGA INFIRMITATIS, qua irascibilis ad prosecutionem boni ardui languet, & torpescit.

Plaga infirmitatis,

5 Has quidem, & alias plagas cum a missione gratiæ, & originalis iustitiæ contraxit homo per originale peccatum, & quas (in quantum ei possibile sit) sanare, & reparare debet, vt suo vltimo fini simpliciter vniatur. Quamobrem Dominus dixit, arctam esse viam quæ ducit ad vitam, & quod pauci sunt qui inveniunt eam; quandoquidem valdè pauci sunt qui eam non solum non adipiscantur, sed etiam neque qui eam recto cordè sollicitè quærant.

6 Hi autem paucissimi qui velut thesaurum effodientes viam vitæ ardentèr consecretantur, possunt adhuc parùm operari sua propria virtute, & gratia ordinaria ad assequendam divinam vniionem, & quoadmodò reparanda vulnera per peccatum inflicta, quousque Deus ipse ad nostram opus perficiendum applicat manum, & potentiam suam; quodquidem ab eo exposcebat Hieremias, dicens: *Converte nos Domine ad te, & convertemur; innoxia dies nostros sicut à principio.* Tum quia supra vires nostras est hoc negotium, quandoquidem in perfecto sui ipsius dominio consistit; vndè scriptum est: *Melior est patiens, viro forti; & qui dominatur animo suo, expugnatore Urbium.* Quod fit per assiduam propriæ voluntatis, & appetitus coercionem: Tum etiam quia proprius amor sui ipsius impedit hominem à perfecta castigatione sui corporis, & à recta ordinatione appetitus; quamobrem necessè est, quod ipse Deus flagellum sumat, atque in verberibus inordinatas eius passionès corrigat, & castiget, vulneraq; corruptæ nature in quantum possibile sit, sanat, & reparet.

Hierem. 5.
21.

Proverb. 16.
32.

Igitur

7 Igitur postquam anima ad Deum per gratiam, & sanctum desiderium conversa est, & per aliquod tempus exercitium orationis sollicitè coluit, in qua Deus tanquã parvula in Christo vbera dulcedinis exhibendo lac ei potum dedit, ut suaviter allecã possit eam ab vberibus terrenæ consolationis avellere, cuius quidem tenerum divinæ consolationis alimentum (maie voluptatibus assuefacta) nimis imperfectè sumendo in plura spiritualia vitia prolabitur, quæ latè refert B. Ioannes à Cruce. Propterea Dominus per has pœnissimas purgationes, eius actus, & habitus evacuare & eradicare procurat, ut non solum ordinet eius partem inferiorem ad superiorem, sed etiam superiorem ad se ipsum, ut cum ea se vniri possit; quod fieri debet per labores, afflictiones, & ariditates, quibus immoderatio appetitus corrigatur, & deordinatio potentiarum reguletur, ut anima tam in esse naturali, quam supernaturali renovata, possit suum vltimum finem perfectè attingere, ut probat Illuminatus Taulerus.

S. Ioannes à Cruce lib. 2. noct. obscur. à c. 1. vsq. ad 7. inclusivè.

8 Principale huius operis instrumentum, idem est ac illud cum quo diximus supernaturales Deum componere favores; ipso enim quo mortificat, vivificat, ut potè per spirituale lumen infusum, & fervidam flammam charitatis (ut benè notat idem Taulerus) sed quomodò hoc fieri possit, facilitè explicabimus. Ad quod scire oportet, quod Deus dupliciter lumen hoc in anima infundit: Primus modus est purgativus, & ita infusum lumen palpabile in spiritu ob duplicem rationem tenebras gignit. Prima est propter summam, & superexcedentem luminis activitatem, fortitudinem, & splendorem; & propter invectilitatem, inferioritatem, & incapacitatem potentia recipientis. Quod probatur per rationem Philosophi dicentis (verba sunt B. Ioannis à Cruce:) [Quod quanto res divinæ in se sunt magis claræ, & manifestæ, tantò amplius sunt animæ naturalitè obscuræ, & occultæ; sicut lux quãntò cla-

Tauler. In-stit. c. p. 11. & serm. de Martyr.

Taul. serm. de Martyro.

B. Ioannes à Cruce vbi supr. cap. 5.

rior est, tantò magis pupillam Noctuæ cæcat, & obscurat.] Quod manifestè patet in lumine Solis, quod tantò plus oculos cæcat, quantò magis est clarum, & splendens: Cum igitur lumen infusum sit nimis validum, clarum, & superexcedens potentia facultatem, gignit in anima, non solùm tenebras obscurissimas, sed etiam magnoperè pœnolas, & graves; sicut etiam lumen Solis, non solùm oculos cæcat, sed torquet, & destruit: Vndè de hoc purgativo lumine cecinit Psalmista: *Præ fulgore in conspectu eius Nubes transferunt Grando, & carbones ignis... Missit Sagittas suas, & dissipavit eos; fulgura multiplicavit, & conturbavit eos.*

Psalm. 17.
13. 15.

9 Altera ratio est, quia Deus per hoc lumen infusum tollit ab intellectu omnem reflexionem ipsius luminis, quatenus solam tribuit cognitionem directam, & negat reflexam; quandoquidem ad videndum divinum lumen indigeat anima alio lumine ei proportionato, secundum illud Psalmi: *Et in lumine tuo videbimus lumen.* Vt potè quod per aliud lumen fiat capax potentia ad videndum lumen infusum: Propterea evenit animæ quedam luminis ignorantia, subindèq; caligo, & tenebra palpabilis, ut confirmat Henricus Arpius.

Psalm. 35.
10.

Arp. Theol.
Myst. lib. 2.
p. 105. cap.
49.

10 Idem respectivè efficit in voluntate amor vehemens, & infusus, quatenus ex forti, & ardentissima eius excitatione, quæ nimis superexcedit capacitatem potentia, multum illa patitur, angitur, & dolet; & cum in intellectu reflexio communicationis deficiat, non potest voluntas aliud in se percipere, præter intimam anxietatem, & inexplicabile martyrium; & eo crudelius torquetur, quo causam sui tormenti ignorat, ut similiter docet Arpius.

Arp. ubi sup.

B. Ioannes à
Cruce, ubi
supr.

11 Secundus modus infundendi lumen, & amorem est illuminativus; & nihil aliud est, nisi quod Deus lumen coaptat potentia, vel potentiam accommodat lumen,

mini; ex quo anima non solum eruitur è tenebris, verum etiam illustratur, & delectabiliter obiecta intuetur; sicut contingit ei cui nimium lumen offendit, quod si iuxta potentia virtutem temperetur, delectabiliter omnia conspiciet. Etiam tribuit Deus animæ præter lumen infusum, aliud lumen, quo primum lumen agnoscat; sive hoc fiat infundendo novum lumen supernaturale (vt aliqui volunt) sive sit concedendo potentia naturalem reflexionem (vt putant alteri) quodquidem nobis superfluum est investigare; solum tamen dicimus, quod anima habet claram cognitionem suæ operationis; tam in ordine ad occupationem intellectus, quam ad exercitium voluntatis; quæ a labore, & dolore, à tenebris, & obscuritatibus ex carentia reflexionis subortis penitus liberatur, & hoc est quod Mystici vocant, Deum aggredi animam modo purgativo, & illuminativo.

12 Vitrumque modum explicat Psalmista sic personans: *Posuisti tenebras, & facta est nox; in ipsa pertransibunt omnes bestia sylvæ; catuli Leonum rugientes, vt rapiant.* Hic explicat modum purgativum, quandoquidem his tenebris non solum animæ facta sit nox, verum etiam bestia sylvæ (quæ inordinatæ passiones sunt, latentes in potentiarum sylvis, suntq; effrares, & crudeles, vt infra patebit) foras profiliant: Et similiter catuli Leonum (qui Dæmones intelliguntur) exeunt; & rugientes circuunt, quærentes quem devorent.

Psalm. 103.
à vers. 20.

S. Laurent.
Justinian. de
cast. connub.
cap. 14.

13 Prosequitur David modum illuminativum dicens: *Ortas est Sol, & congregati sunt, & in cubilibus suis collocantur. Exhibet homo ad opus suum, & ad operationem suam usque ad vesperum.* Quia nimirum cessavit lumen purgativum, & in illuminativum translatum est, & tunc oriente Sole, & clarescente luce, bestia in sua cubilia redierunt, id est passiones, quæ purgativæ noctis causa effrares exilierant, nunc in cubilibus suis, id est in radicibus,

1. Petri 5.

& habitibus iterum occultantur, quatenus scilicet in prima purgatione non prorsus occiduntur; ideoque dum lumen irradiat, quasi in abscondito latent, & consopiantur; videatur Laurentius Iustinianus.

S. Laurent.
Iustin. ubi
supra.

14 Sequitur: tunc homo exhibit ad opus suum usque ad vesperum, quia nimirum per claritatem luminis manifestè cognoscit fructum, & profectum intimæ suæ operationis, quam eadem satisfactione prosequitur usque ad vesperum; hoc est, quousque iterum reddat nox purgativa, utpotè quia Deus in hac purgationis caliginosa nocte tenebras lumini, & lumen tenebris alternativè immiscet, ut confirmat Taulerus, licet tempus tenebrarum prolixius sit, & diuturnius: Conceditur tamen interdum lumen illuminativum, ut anima se reficiat, & ad ulterius procedendum in nocte viresumat. Propterea Psalmista de hac purgativa nocte a loquens in *Psalm. 138. Domine probasti me, & cognovisti me*, subiunxit: *Et dixi forsitan tenebræ conculcabunt me? Et nox illuminatio mea in delictis meis; quia tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur; sicut tenebræ eius, ita & lumen eius* Quæ verba in sensu mystico profundissima sunt, & ad intentum valdè propria.

Tauler. rom.
2. serm. de
S. August.

Psalm. 138.
1. 11. 12.

M. Maria
ab Agreda
introduit.
n. 2. p. à n. 6
& deinceps.

15 Alijs etiam Deus vitur instrumentis ad purgandas animas, de quibus infra erit nobis sermo; tamen præ ceteris omnibus hoc lumine, & amore infusus opus istud mirabile perficiat, sine quibus hic scopus impossibilis redderetur; & quia diximus duas esse hominis partes, nempe inferiorem, & superiorem; materialem, & spiritualementem, quibus homo ad suas operationes vitur, & in quibus habitus virtutum, & viciarum subiectantur, necesse est ambas purgare, & ad divinam unionem ordinare; inferiorem utique ne obstaculum sit superiori; superiorè verò ut suo ultimo fini perfectè uniri valeat: Quamobrem duplex debet esse purgatio; una sensus, sive inferioris

gioris

rioris partis hominis; & altera spiritus, sive partis superioris; & demùm alia quasi consummativa purgatio, quæ solet esse dispositio prævia ad spirituale matrimonium, & potest purgatio a moris dici, ut potè per purgativum a morem perficitur: De singulis (Deo dante) tractabimus.

CAP. II.

DE PURGATIONE PASSIVA SENSUS,
eiusque signis, & de primo eius instrumento,
quod est lumen infusum.

16 **I**NCHOAT Deus purgationem passivam sensus, ut amicos suos ab vberibus sensibilibus immodicæ spiritualis delectationis, quas in suis exercitijs requirèbant penitèns ablactet, ut tenent Gregorius, Taulerus, & omnes Mystæ; quandoquidem in eis irretito, vel potiùs elevato spiritu, nec scientiam intimam Dei capere, nec subtilissimo eius Magisterio possunt aures præbere; vnde dixit per Prophetam: *Quem docebit scientiam & quem intelligere faciet auditum? Ablactos à lacte, & vulsos ab vberibus.* Quia nimirùm dùm lacte consolationis sensibilis gaudent, parvuli sunt, & velut parvuli sapiunt, cogitant, & loquuntur: Quos quidem necessarium est evacuare, & purgare, ut ad spirituales virilitatem pervenire possint: *Cum essem parvulus (aiebat Apostolus) loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus: Cum autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli.*

S. Greg. lib.
34. Moral.
cap. 1.
Tauler Ser.
de Martyr.

Isaia 28. 9.

1. ad Corinthe.
13. 13.

17 Quibus profectò Deus non potest loqui quasi spiritualibus per puram intelligentiam, neque sibi (qui supra sensum est) copulari, dùm sensibilibus delectationibus spiritum perpediunt; neque ad capesendum solidum perfectorum cibum apti sunt, sed ad suave tantùm de-

2. ad Corint.
D. 1. 2.

lectationis lac, iuxta illud eiusdem Pauli dicentis: *Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam; nondum quidem poteratis. Et infra: Non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus; adhuc enim carnales estis.*

M. Maria
ab Agreda,
ubi sup. u. 17

18 Ad percipiendum igitur Deum purè spiritualem in puro spiritu, ubi mystica, & divina unio efficitur, necessarium est animæ se abstrahere à materialium sensificationum, & delectationum commercio, atque in solitudinem spiritualem per mentis apicem se conferre, ut loquentis Dei verba, quæ in tenuissimæ auræ sibilo involvuntur, audire, & percipere valeat. Cum autem primò debeat informari naturali modo, nempe per imagines sensibiles, & discursus; cum benè in eis instructa est, atque iam comparatum habet habitum meditationis, & faciliter ad eius terminum accedit, ibiq; conquirere assequuta est; tunc, & non antea inchoat Deus purgationem passivam sensus; subindèq; in quibusdam prius, in alijs tardius incipit, secundum earum dispositionem, & acquisitionem habitus meditationis, ut tenet Richardus, colligitur ex Gregorio, & late probat B. Ioannes à Cruce.

Richard. in
Cant. cap. 1.
S. Greg. lib.
28. Moral.
cap. 17. &
lib. 13. c. 15.
B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
noct. obscur.
cap. 18.

19 Hæc inchoatio purgationis fit paulatim, animæ subtrahendo gustum, & sensibilem devotionem in meditationibus in quibus antea delectationem comparabat; quæ ariditas breviter vertitur in insaporem, & impotentiam meditandi, & discurrendi, ita ut nulla diligentia, & cura possit sicut antea discurrere, & considerare, & si fortè per nimium conatum aliquam meditationem, vel discursum exprimat, nullam exaurit devotionem, nec suavem motionem voluntatis; imò insaporem, & ariditatem; perindè putat se esse perditam, & à via orationis recalciatæ: quod pulchrè describit Laurentius Iustinianus per hæc verba: [Solet quidem interdum divina bonitas ab orantis affectu se subducere, eumque totum aridum,

S. Laurent.
Iustin. lib.
de disciplin.
Monast. cap.
18. & in fascicul. amor.
cap. 14.

totumque reddere indevotum: Tunc quidquid meditati offertur, desipit; quidquid cogitare disponit, indiscussum præ ariditate spiritus derelinquit: Nihil sapit, nihil delectat, nihil reperitur quod pascat affectum, quin potius, ubique tenebræ densissimæ palpantur, ubique sterilitas sentitur, quasi prius nihil gustatum sit dulce: fiunt quoque intus fragores, tonitrua, coruscationes, & immissiones per Angelos malos, &c.]

20 Hoc fit per quoddam lumen infusum modo purgativo: quo mens animæ ad mysticam, & spiritualem Dei cognitionem, quæ penitus ei occulta, & abscondita est, reducitur; tum quia Deus aufert ab ea reflexionem; tum etiam quia formis materialibus, & discursibus affueta, illud spiritualissimum idioma non intelligit: Quamobrem revertere cupit ad meditationem, & formas imaginarias; sed minimè potest, utpotè quia spiritus delicatiori cibo contemplationis (licet occulto) pascitur, & crassiores meditationis fastidit: Cum autem hoc non intelligat, & gustum meditationis amittat, magnoperè angitur, & perditionis suæ infortunitatem deplorat: Sed valde providè à Deo efficitur, ut spiritus paulatim illi intimæ vacuitati affuescat, & per sensibilibus formarum privationem à sensu recedendo ad intimum sui spiritus fundum colligatur: Ita B. Ioannes à Cruce.

21 Hoc est procellosum mare, ubi anima iactata, iam per cōmunes, iam per extraordinarios modos exercitiorum, ut portum devotionis sensibilis iterum teneat, totis viribus remigando laborat; sed frustra quidem, quia in hoc mari turbulento viæ, & semitæ meditationis omninò confusæ, & deperditæ sunt; aliter enim spiritus externæ sensationi occurrens, fundum hoc ubi mysticè à Deo instruitur penitus dimitteret: Propterea si Director per signa statim dicenda cognoverit, animam esse in hac purgatione, curet quod nimios meditandi conatus præ-

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
noct. obscur.
cap. 3. in fine
cap. 5.

B. Ioannes à
Cruce lib. 1.
no. 7. obscur.
cap. 10.

Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Theol. Myst.
p. 1. tract. 3.
disc. 1. art. 6

Palin. 84. 9.

termittat, ut docet B. Ioannes à Cruce, & probat Philippus à SS. Trinitate; nequè aliud extorquendæ devotionis medium procuret, nisi pacificam illam spiritus amatoriam occupationem conservare, atquè ad modum auscultantis se disponere, ut agebat Psalmista Regius, cum dicebat: *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquatur pacem in plebem suam, & super Sanctos suos, & in eos qui convertuntur ad cor.* Si enim anima non ad materiales formas, sed ad cor suum spiritualitèr convertatur, atquè in formam auscultantis se disponat, utiquè Deus, cuius locus in pace factus est, ei verba æternæ vitæ loquetur, vè manifestè à posteriori cognoscat.

B. Ioannes à
Cruce lib. 1.
no. 7. obscur.
cap. 9.

22. Triplex est huius passivæ purgationis signum, ut tenet B. Ioannes à Cruce: Primum est, quod anima sicut ex rebus spiritualibus nullam capit devotionem, ita similiter nequè ex sensibilibus, & terrenis nullam capiat oblectamentum, quia hæc purgatio atquè arefcit appetitum circa spiritualia, quàm circa temporalia, & ratio est; quia Deus totalitèr aufert omnem delectationem à sensu, subindeq; nequè in bonis, nequè in malis potest delectari. Quod si anima quæ in spiritualibus non delectatur, in sensibilibus, & malis delectari percipiat, non erit in purgatione sensus, sed in relaxatione, negligentia, vel culpa.

Tauler. com.
2. Serm. de
Martyrib.
Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
ubi sup. art.
4.

23. Sed quamvis generalitèr hoc signum proponitur à Mysticis, debet in eo advertere Director, quod hæc rerum sensibilibus in affectio, & ariditas, non consistit in hoc quod nullo modo ad huiuscemodi res inclinationem sentiat, sed quodam in eis (si spirituales sint) delectationem, vel devotionem habere procuret, potius in saporem, quàm gustum; & ariditatem, quàm devotionem inveniat, ut tenent Taulerus, & Philippus à SS. Trinitate: Tunc enim clarè cognoscitur hac sensus purgatione affici.

Secun-

24 Secundum signum est, quod anima valde sollicita sit eorum, quæ sunt divini obsequij, & propriae perfectionis, ita ut propter nullum dolorem, laborem, vel insaporem ea prætermittat; imò avidius, & sollicitius se habeat, ut testatur idem Taulerus; & quanto plus laborat, tanto amplius arefcit, & angitur; sed nihilominus, tamen sollicitè se gerit semper; hæc proculdubio in hac purgatione consistit. Si autem cognoverit Director, quod nihili, aut parùm æstimat profectum suum, nec divinum colit obsequium, sed in his negligentè se habet; non in purgatione, sed in relaxatione, aut culpa constituta est.

Tauler. vbi
supra.

25 Sed hoc etiam est ita intelligendū, scilicet, quod anima, quamvis ei videatur, quod parvi, aut nihili æstimat perfectionem propriam, vel Dei cultum (ex vi enim obscuritatis, semper illi ita videbitur) Magister tamen cognoscit, quod nimis de imperfectu suo dolet, & quod de illius reparatione sollicitè curat; ac demum sibi violentiam inferens, arreptam viam strenuè prosequitur; hæc animam absquè dubio est in purgatione; secus verò si de sua perfectione parùm sollicita sit.

26 Tertium signum est, quod non possit meditari, nec uti imaginatione ad exercitium orationis, sicut antea poterat, ut confirmat idem Taulerus: Verumtamen hæc impossibilitas meditandi non debet esse ita continua, quod semel, aut iterum meditari non valeat; hoc enim non hominis, sed statuae proprium esset; sed sufficit quod valde difficultè, & violentè meditetur, vel saltem ex meditatione nullam devotionem, vel fructum, sed imperfectum, & insaporem eliciat, quamvis frequentius per hanc purgationem omninò tollitur facultas meditandii.

Tauler. vbi
supra.

27 Deniquè animadverrendum est cum B. Joanne à Cruce, Philippo à SS. Trinitate, & alijs, quod primum, & tertium signum possunt ab aliquo humore melancholico,

B. Joannes à
Cruce vbi
supra.
Fr. Philipp.
à SS. Trinitate
vbi supra.

lico, & gravi procedere; quandoquidem prædicti humores hominem reddunt, tam ad spiritualia, quam ad temporalia tardiosum, & ad quamlibet laboris operationem ineptum: Quamobrè poterit falli Magister, putans huiusmodi hominem esse in purgatione passiva sensus: Undè recurrere debet ad secundum signum, nempe ad curam sollicitam proficiendi, quam non habebit qui humore melancholico laborat. Demùm recurrat ad permanentiam ariditatis, & ineptitudinis meditandi, nam si ex hac purgatione proveniat, semper in dies crescet, quia Deus est in operibus suis constans, & immutabilis, donec opere compleat, quod incepit: Humores verò naturales passim variantur, & eorum impedimenta tolluntur.

CAP. III.

DE SECUNDO INSTRUMENTO

purgationis, nempe de appetitibus, & passionibus naturalibus.

28 **S**ECUNDVM purgationis instrumentum (ut tenet Tauler, & latè probat Henricus Arpius) sunt appetitus, & passiones naturales, quæ veluti Tigrides furentes, aut catuli Leonum, animam prorsus destitutam invadunt, & dilanant; quod quidem potest naturalitè contingere, quia cum huiusmodi appetitus sint brutales, & à delectationibus sensibilibus rapiantur, dum se ab omnibus abstrahi, & privari conspiciunt, effrænes ad quærendam delectationem profiliunt, & quasi famelici Canes latrantes circumveniunt Civitatem animæ, iuxta illud Psalmi: *Fames patientur ut canes, & circuibunt Civitatem.* Et oblata delectationis occasione, illicò illam (quamvis turpis, & peccaminosa sit) amplectuntur; undè anima tenebris purgationis obæcata putat, in omnibus

con-

Tauler. inst.
cap. 11. propo
sive n.

Arp. Theol.
myst. lib. 2.

p. 3. cap. 49.
in medio.

Psalm. 58. 7.

consentire, & in infinita peccata prolabi; maximè dum
 conspicit, nulla diligentia posse effrænes appetitus com-
 pescere; quamobrem veretur suam perditionem esse in- *Psal. 39.*
 fallibilem. *Comprehenderunt me iniquitates meæ* (ait Psal- *13.*
 mitta) *& non potui ut viderem: Multiplicati sunt super*
capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me.

29 Magna prorsus est animæ afflictio, quandoquidè
 ex vehementi appetitus passione interdùm membra mo-
 vet in executionem inflictæ suggestionis; quia ut docet
 Dionysius Rikelius: [Concupiscentiæ, atquè quilibet in- *Dionys. Car.*
 ordinati affectus ministerio membrorum ducuntur ad *thu. inle. 13.*
 opus inquietum, & iuxta illorum inclinationem, & impe-
 tum membra moventur in actum, quamvis sine subie-
 ctivè in appetitivis potentijs.] Ex qua violenta passionum
 motione, involuntaria membrorum sequitur motio; quæ
 solet esse instantanea, & tantùm inchoativa operis pec-
 caminosi, non verò consummativa (quod valdè animad-
 vertendū est) & ratio est philosophica; quia motus mem-
 brorum immediatè fit per potentiam locomotivam, quæ
 secundùm aliquos, est pars sensitivi appetitus; & secun-
 dùm omnes, appetitui sensitivo subiecta est; & cum om-
 nes inordinati affectus sint subiectivè in hoc appetitu, &
 ad eius imperium membra moveantur, ratione superio-
 ri interdùm reluctantante, quæ indiget hoc appetitu ad re-
 ctam ordinationem membrorum, ut supra visum est; & *Supr. tract.*
 cum in hoc casu appetitus sit effrænis; & rectæ rationi *cap. 14. n.*
 contrarius, secundùm suum effrænum motum membra *1. 6.*
 movet; quodquidè magnoperè notare debet Magister
 ad huiusmodi animarum afflictarum consolationem, quæ
 dum membra movere conspiciunt in executionem ope-
 ris suggesti, putant indubiè assentire peccato, cum re ve-
 ra sit primus motus, & indeliberata actio appetitus.

30 Igitur inveniet Magister animas, quas sepiùs
 adedè vehemens ira, aut desperatio invadit, quæ ex vehe-

S. Bonavent.
de proces. 10
lig proces. 4.
cap. 10.
B. Angela
de Fulgino
in vita sua
cap. 9.

menti passione obcecata, puteum, aut precipitiū adeunt, ut exinde precipites ruant. Aliæ cultrum, vel gladium, quibus se iugulare possint, quasi fures arripiont, & aliquando in secreto abscondent, ut tutius eis se occidere valeant. Aliæ se ipsas unguibus, & pugno lacerant, & collidunt: [Aliquando tanta ira venit in me (ait B. Angela de Fulgino) quod vix possum me tenere, quin me totam dilaniem; aliquando verò non possum me tenere; quin horribiliter me percutiam, & percutiendo me ipsam tumefeci, aliquando caput meum, & alia membra.] Ut potè quia talis vehemens passio solet interdum rationem præoccupare, quod illæ se ipsas percutiant, & dire contorqueant,

31. Tamen nunquam vllum vidimus in hac purgatione consistentem, qui usquè ad consummationem operis peccaminosi perveniret, licèt multos hac vehementi passione affectos conspeximus; imò dum arripèrent gladium, quo se occiderent, cum actu se ferire volebant, illicò Deus eorum obcecata rationem clarigabat, irritationemq; sedebat appetitus; tumq; illi quasi à somno excitati, non solum ab incepto opere cessabant, verum etiam eliciebant plures actus contritionis, resignationis, & humilitatis; statimq; eos contorquere incipiebat scrupulus, & anxietas, se in huiusmodi motibus peccavisse, quia nimirum Deus per sui divini luminis claritatem, impediendo operis executionem, iterumq; illud auferendo, memoriam tantum precipitis actionis in anima relinquebat ad sui tormentum, & anxietatem; quæquidem ei ex defectu luminis provenire dubium non est.

32. Ut ergo Director eruditionem capiat, & possit eiusmodi animas consolari, quia afflictis non est danda afflictio, scire debet, quod hæc vehementia deordinatarum passionum, licèt interdum opè Dæmonis fiat, sæpè sapius provenit ex causa supradicta, ut potè ex famelicarum

rum passionum præcipiti motu, quo in hac purgatione appetitus laborat: Et si vera fit purgatio, rarò, aut nunquam anima in his, & similibus peccatum lethale committet, vt affirmat Arpius, nequè ad consummationem operis perveniet; quandoquidè hoc difficillimum sit *Arpius ubi supr.* cognoscere, nisi per signa sequentia.

33 Primum sit quod affert Apostolus, dicens: *Condelectator legi Dei secundum interiorem hominem: Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Manifestum igitur signum dissensus in his actibus erit, si in superiori animæ parte adhuc condelectatio, aut appetitus divinæ legis; si vigeat amor virtutis, si percipiatur desiderium placendi Deo, licèt tunc pars inferior in affectum pessimæ delectationis rapiatur: Consensus enim debet esse partis superioris animæ, vt sit imputabilis, & peccaminosus. *Ad Rom. 7. 22. 23.*

34 Sed quia ex Apostoli doctrina potest circa huiusmodi purgatos oriri aliquis scrupulus; scire oportet, quod licèt videatur Paulum significare, quod eodem tempore, quo exterius à lege repugnante opugnabatur, ipse in interiori homine condelectabatur legi Dei; quod quidè ita fuit in Apostolo; sed valdè difficile verificari potest in animabus consistentibus in purgatione, ob duplicem rationem.

35 Vna est, quia Apostolus non erat in hac purgatione sensus, in qua homo interior videtur quasi extinctus, obscuratus, & ad nihil consolationis reflexus, vt testantur omnes Mystæ, & probat Arpius; imò nec in aliqua purgatione passiva constitutus, vt potè iam perfectissimus, & illuminatus, atquè confirmatus in gratia, à quo nunquam abscedebat sui operis interioris clara cognitio. *Arpius ubi supr.* Alia est ratio, quia nimirum Apostolus satis superq; sciebat discernere, & distinguere inter operationem spiritus,

& carnis; propter eam clarè poterat cognoscere, quod in eodem tempore spiritus suus condelectabatur legi Dei, & sua caro in lege peccati, quæ erat in membris suis: Secus autem contingere potest in anima, quæ hac sensus purgatione torquetur, ut potè quia adhuc carnalis est, & puri spiritus ignara, quinimò & operationibus sensuum omninò tradita; & tunc ex causa purgativi luminis penitus obscurata, & confusa, tantummodò percipit illam vehementissimi sensus præcipitationem.

36. Quamobrè Director per antecedentia, & subsequenta tentationis debet hoc signum investigare: Si enim his temporibus anima habeat æstimationem legis divinæ, & firmissimum propositum non peccandi; potest moralitèr sibi persuadere, quod in illo luctaminis intermedio resistit tentationi, & superior voluntas non consentit; quia ut bene notat Rosell: [Non tam subito, & facile mutari solet hominis voluntas, ut ea quæ multoties odio habemus, facile postea diligamus.] Et cum adest aliqua negligentia, aut non plenè deliberatus consensus, non est tamen sufficiens ad culpam lethalem.

Rosell Car-
abus in pra-
ctic. de pecc
conscient cap
48. num. 17.

37. Secundum signum superioris dissensus animæ est, si prætermissa tentatione reperitur stabilis, & firma in Dei timore, & quantum in se est millies mori est parata, antequàm volutariè ad eandem, & similem tentationem reddat, quia hoc est magnum signum dissensus: [Quod si peccato consensisset (ait ipse Auctor) remaneret voluntas per peccatum depravata, deordinata, in virtute debilis, & infirma, à Deo averfa, & ad creaturam conversa; & homo sentiret in se propensionem animi maiorem, & intensiorem affectum ad peccatum.]

Rosell vbi su
pra num. 22.

38. Tertium signum est cura, & diligentia animæ in divino obsequio, quæ semper, & ubiquè Deo placere desiderat, & omnium quæ illi displicere possunt dolet, & contristatur. Hæc est ingens coniectura dissensus, ut te-

net Richardus à Sancto Victore, loques cum anima sic afflicta: [Imò (inquit) times Deum, & eius offensam, quia de tentatione tristaris: Ergo moralitèr non deliquisti; imò quia tibi displicet, imputatur ad meritum, propter molestiam, & tristitiam quam sustines.]

*Richard. de
S. Vict. lib.
de differ. pec-
cat. mort. &
venial.*

39 Quartum signum est, quod anima ad operis peccaminosi consummationem non accedat; sed dum fervescente furore præcepta ruere incipit, illicò lumen illud supradictum irradiat, quo ab opere peccaminoso, & ab insania appetitus resilit. Hæc quidem non tam est dissensus coniectura, quàm moralis evidentia: Voluntas quippè (vt bene notat Arpius) si liberè consensisset, difficile ab incepto opere cessare posset; tum ob deliberatum capessendæ delectationis propositum, tum ob suam debilitatem ex pleno consensu generatam, tum ob vehementiam appetitus, cuius motum liberè promovit; tum deniquè propter Dæmonis suggestionem, qui malè affectam voluntatem, ad operis peccaminosi complementum pertrahit.

*Arpius ubi
sua.*

40 Si igitur per huiusmodi signa cognoscat Director, deliberatum consensum tentationis non adfuisse, curet animam sic afflictam, & desolatam suadere, quod amicitiam Dei non amisit; quinimò & quasi validum militem sibi eum in strictiorem amicum assumpsisse; ac demùm quod per multas tribulationes oportet eam ad foelicissimum vnionis statum pervenire; cuius tranquillæ suavitatis memoria, ad sustinēdos huius purgationis horrores, ad mentem animæ revocare, necesse est. Excitet insuper eam per spem obtinendæ victoriæ, si legitimè in luctaminis arena decertaverit; & quod transacto tribulationis hieme, floridus ver contemplationis apparebit.

41 Præterea quod dum impetus passionis furere incipiat, se muniat firmissima dissentienti protestatione; & quantoq; indevotus, & aridus sit, plures actus amoris

M. Maria
a^b Agreda
part. 1. num.
356.

eliciat; ad Deum clamet, & Beatissimam Mariam, Matrem nostram, & suum Angelum Custodem, & ad præliandum prælium Domini accingatur, suaq; membra decentè componat, & firma teneat, ne ad passionis vehementiam moveantur; & in quantum ei possibile sit, mentem suam ad Deum firmitè erigat.

Suson ser. 1.
de tentat.

42 Quod si hæc non sufficiant, præcipiat ei quod foras exeat, & bonorum hominum honestam adeat conversationem (vt benè suadet Henricus Suson) atque omnia instrumenta quibus se ferire valeat à se amoveat, in Domino confidens, nullam ei spiritualem iacturam permitturo, quandoquidem animas non venit perdere, sed salvare, & dare animam suam in redemptionem pro multis: Et deniquè omnia quæ illi in tentationibus contingant, faciat ad cautelam clavibus Sacramenti Pœnitentiæ summittere; rarò enim, aut nunquam huiusmodi tentationes culpis saltim venialibus vacari solent.

C A P. III.

DE TERTIO INSTRUMENTO huius purgationis, quod est Dæmonis astucia.

43 **A**DEò difficile, & arduum est opus quod per hanc purgationem agendum est, quod iure possumus dicere, nihil esse minus quam animas è terrenis reddere cœlestes; quandoquidem sensibilibus delectationibus mortuæ, & spiritu tantùm viventes, in illud quod supra naturam est divinum obiectum, omnium virium suarum efficacia habitualitè debeant assurgere, in illo assiduè inhabitare, & cum illo mysticè, & perfectè uniri: Ad quod necessarium est tendere per omnimodam negationem, & abstractionem ab omni materialitate, & sensibilitate, & à modo ordinario tendendi erga exercitium

tium cognitionis diuinæ, vt expressè docet Dionysius per hæc verba: [Quapropter qui contemplatur, ab omnibus liberatur (intelligitur symbolis, & discursibus) & caliginem ignorantis ingreditur, verè mysticam, in qua denegat omnia quæ cognitioni subsidio esse possunt, & in omnimoda intangibilitate, & invisibilitate fit eius qui omnia sperat, totus existens, & nullius equidem sui ipsius, nec alterius, sed ei vtpotè qui omninò ignoscibilis sit, omnis cognitionis indifferentia præsentius vnitus, & nihil cognoscendo supra naturam, & captum mentis cognoscens.] Quam ergo arduum sit hoc, omnibus manifestum est.

S. Dionysius
Theol. Myst.
cap. 1.

44 Sunt tamen nonnulli ad eò rudes, & diuino scalpro rebelles, quod ad huiusmodi transformationis dispositionem regularis purgatio non sufficit; quapropter indigent sæuiori instrumento vt disponantur. Cum autem Dominus ita benignus, & misericors sit, quod (si ita dici potest) quasi doleat per se ipsum horribilem hanc purgationem infligere; ipse enim dicit per Hieremiam: *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Ad quod Theophilatus: [Neque enim iram, indignationem, tribulationemque; & angustiam dixit à Deo inferri; viuificandi à Deo incit facultas; nobis verò pro nostra ignavia cruciatus, & supplicia alienum opus ab eo.] Videtur quidem iuxta viscera misericordiæ eius, non posse sustinere per se ipsum, horribilia animabus tormenta infligere.

Hierem. 29.
11.

Theophilat.
in epist. ad
Rom. 8.

45 Propterea sæuissimi hostis manibus eas per dirissimos cruciatus torquere permittit, vt tenet B. Ioannes à Cruce; & veluti charissimus pater qui filij sui rescationem brachij, vel cruris videre non sustinens, permittit quod se absente Chirurgus sectionem exequatur; eodem modo permittit, Dæmonem per dirissima tormenta carnalis hominis putridam naturam rescare: Quamobrem (vt ait quidam doctus) Iobum Sanctum torqueri à Satha-

B. Ioannes à
Cruce. lib. 1.
not. obscur.
cap. 14. in
princ.

*Speranza in
scilicet. sacr.
punct. 26.
fol. 69.*

*Senec. lib. 2.
de ira cap.
27.*

na permittit, ibiq; dicitur, quod egressus est Sathan à facie Domini: [Vt solet (inquit Speranza) qui videre se-
ctiones non sustinet, aut discedit, aut Chirurgo dicit, vt
seorsim ad secandum vadat.] Quandoquidem ex natura-
li sua benignitate ad misericordiam potius quam ad ri-
gorem convertitur: Quod Seneca licet Gentilis cognovit,
dicens: [Sunt quædam quæ nocere non possunt, nullamq;
vim nisi beneficam, & salutarem habent, vt Deus immor-
talis qui nec vult obesse, nec potest; natura enim in illo
mitis, & placida est, tam longè remota ab aliena iniuria,
quam à sua.]

*St. Philipp.
à SS. Trinit.
par. 1 tract.
3. discurs. 2.
art. 2.*

*S. Laurent.
In sion. an. de
discipl. Mo-
nast. cap. 12.
num. 14.*

*S. August. de
Civitat. Dei
lib. 19. cap.*

*4. Et lib. de
Eccles. dog-
mat. cap. 8.*

*S. Chryso-
stom. homil. 3. de
patient. Iob.*

*Tolet. in Lu-
ca cap. 4. n.
93. Et de in-
sep.*

*Lanuz. Pa-
trroc. Angel.
par. 3 lib. 2.*

*cap. 15. Et
deinceps.*

46 Constituit igitur Dæmonem huius purgationis
Ministrum, quatenus suo odio implacabili omnibus qui-
bus potest medijs eas mortificat; propterea tamen crue-
delius, brevius purgatio percipitur, vt benè notat Philip-
pus à SS. Trinitate, & confirmat Laurentius Iustinianus:
Quod interdum (ex divina permissione) Dæmon agit per
se ipsum, & interdum per satellites suos; de vtrisque ea
quæ rariora sunt, ad instructionem Directoris adduce-
mus.

47 Per se ipsum solet Dæmon huiusmodi animas
perturbare visionibus horribilibus, mæstissimis spectris,
& horrifonis vocibus, blasphemijs, & minis; simulq; acer-
vissimos dolores, nervorum contractiones, & obscuritates
illis infligendo: Interdum illas quasi pilas iactat; & aded
violento impulsu, quod non solum strepitum ictus corpo-
ris clarè percipiatur, sed etiam totam patientis camera m
tremere, & titubare faciat: Sepissimè quasi arcum oppres-
sum ad mittendam sagittam earum caput cum pedibus
per dorsum iniungit, & repente solvit, vt a ambobus extre-
mis, nempè capite, & pedibus, pavementum violentè
concutiat: Aliquandò ignitis gladijs, & lanceis summo
cum dolore corpus confodit, easq; quasi in equleo stridet,
& eis videtur, quod earum corpora minutatim dividat,

& ferri penetrantis in visceribus, & membris dolorem percipiunt: Varia referuntur exempla in vita B. Mariæ Magdalenæ de Pazzi apud Blascum de Lanuza; & multa videri possunt in Laurentio Iustiniano, Hieronymo Spert, Philippo à SS. Trinitate, Novariano, Alvarez de Paz, & alijs.

48 Ad has omnes Dæmonis fabulationes potissimū remedium est perseverare in patientia, & resignatione (vt docet Ignatius de Loyola) sustinentes rabiem, & amaritudinem, aut dolorem incusum, Deumq; intimis clamoribus invocando, se seq; signo Crucis muniendo, obtestantes Dæmonis fallacijs dissentire, & providentiæ Altissimi in omnibus, & per omnia se submittere, & in Domino confidentes superbi hostis machinationes despicere, quia est maximum medium ad profligandam Dæmonis fortitudinem: [Dictum sufficiat (ait Theresia) vt verus Dei servus parvipendat hæc terculamenta, ad incutiendum timorem oblata; & pro certo sciant, quod semper ac illa contemnimus, remanent Dæmones viribus fracti, & anima redditur dominatior, & fortior.]

49 Si autem anima tunc possit tranquillo spiritu in Deum assurgere, ibiq; permanere, gaudens pro eo tribulationem pati; absquè dubio statim Dæmon fugiet, quia ille vnionem animæ cum Deo sustinere non potest, & anima ex divino confortio consequitur miram, & invincibilem fortitudinem, quam Dæmones horrent, & formidant; quia (vt ait Augustinus) [Non est Angelus cum in hæremus Deo mente nostra petentior; nam si potestas virtus est in hoc mundo, toto mundo sublimior est mens Deo in hærens.] Verumtamen non facilè poterit anima eiusmodi vnionem adipisci, maximè si prædictorum inexperta sit, quandoquidè communiter eius materiales potentias caligine densa tunc obruat, & ipsa tristissimo rædio, & hebetudine ponderosa spiritus ad omnia

Lanuza ubi
supr. cap. 24.
per totum S.
Laur. Iust.
de incur cõ-
sist. cap. 5.
Spert Car-
thus. selef.
myst. pare. 5.
c. 14. & 15.
Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
ubi supr. per
tot. Novar.
de ocul. Dæ
benefic. cap.
32. & 35. P.
Alvarez de
vita spiritus
tom. 2. lib. 8.
par. 2. cap. 8.
S. Ignat. de
Loyol. de re-
gul. ad mor.
anim. reg. 8.
S. Theresia
in vit. sua
cap. 31. in
medio.

S. Augustinus
lib. de mor.
Eccles.

operanda inepta, & gravis sentiat; & tunc nullum aliud remedium suppetit, nisi in patientia, & resignatione propter amorem Dei perseverare, se seq; signo Crucis munire, & aqua benedicta circumaspergere.

50 Nullo modo permittat Director, quod anima Dæmonem lacesset, aut in prælium vocet, nequè similiter quod eius fabulationibus attendat, nec satisfacere procuret, cum eo argumentando, & respondendo; efficacior quippè in illum syllogismus erit contemptus, & vilipendium illius; quod fieri debet humiliter, non in propria virtute inixa, sed in Domino, à quo omnis fortitudo, & robor procedit; audacter tamen, & absquè formidine, quasi muscam, aut contemptibilem formicam despiciat; alioquin (vt testatur Ignatius de Loyola) fiet fortior, & potentior: Speret firmiter in Domino, ac cum silentio præstoleatur salutare eius, quia scriptum est: *In silentio, & spe erit fortitudo vestra.*

51 Quod si videat ædificium, aut cubiculum in quo orat, quod à cardine vsque ad verticem scinditur, conuasatur, & ruit, vel quod tigna domus, aut camera super caput eius cadere incipiunt, locum orationis non deserat, nequè foràs exeat, vt bene suadet Henricus Suson; omnis quippè illa conuasatio est apparens, & oculorum fascinatio, vt arenam relinquat, & cum Dæmonis caquino (si ruinam timendo fugiat) confusionem, & improfectum sustineat. Credat firmiter quod nihil ei contingeret mali, & quod Dæmon citra divinam facultatem (quam nefas est impedire) in nullo ei valet nocere: Sufferat itaque tentationem, quoniam cum probatus fuerit, & fidelis inventus, accipiet coronam vitæ, quam repromissit Deus diligentibus se.

52 Multoties Dæmon vt domos eorum qui purgantur inquietet, strepitus horrifonos, & pavorosos efficit in mediæ noctis silentio, aut circum circa, quibus totam fami-

M. Maria

ab Agr par.

2. n. 354. 356

Et 37.

S. Paerel. in

vit sua cap.

25. Et 31.

S. Ignat. de

Loyal. de re-

gul. ad iis-

ser. spirit.

reg. 12.

Isaia 30. 15.

Suson de oc-

cul. vendat.

Serm 1.

M. Maria

ab Agr par.

2. n. 312.

familiam terret, atque mille imaginationibus implet, ut varijs exemplis confirmant Vbierius, & Mayolus. Detegat eis tunc Director eius fallacias (tacendo tamen personam cuius causa efficiuntur.) Sed illis prudenter suadeat, esse Dæmonis astuciam, ut eos possit perturbare; propterea non timeant, neque magni æstiment rumores, sed securi conquiescant, domumque aqua benedicta aspergant, & Evangelium Sancti Ioannis in charta scriptum, vel symbolum Apostolorum cum signo Crucis in cameris collocent, & quotidie recitent, attentè investigando si veri sint huiusmodi strepitus; sæpè enim contingit esse imaginationes, vel Felium, aut Murium, aut aliorum animalium corrosiones, vel grunitus; & interdum (quod peius est, & multoties visum) aliquod inhonestum commercium cum famulabus, aut alijs familiaribus, ad cuius faciliorem consecutionem huiusmodi strepitus Larvarum, & Lemurium conflaguntur: Communiter quippe cum fiunt propter alicuius animæ purgationem, ab ea, & non ab alijs percipiuntur, quasi ad eius tantum exercitium, à Deo permitti; & hæc est consuetudo divinæ providentiæ, quam in praxi ostendit Dominus in Gethsemanæ hortu, dicens: *Si ergo me queritis, finite hos abire.*

*Vbierius de
prestig. Dæ-
mon. lib. 3.
cap. 9. & 12.
Mayolus in
dieb. canic.
part. 1. collo-
14. & de Sa-
gis.*

IOAN. 18, 8.

CAP. V.

DE ALIIS CABILATIONIBVS

Dæmonis per se ipsum actis ad purgationem
animarum.

SOLET etiam Dæmon in familia animæ purgan-
de magnam adversus eam aversionem, & fasti-
dium generare, ita ut eius singulos quasi ad nauseam pro-
vocet, & aliquando vasa, & aliqua supellectilia domus
confringit, ut adversus eam Dominorum iracundiam

*M. Maria
ab Act. par.
2. num. 348.
& 358.*

commoveat; qui si famulus sit, nimis angitur, maximè si illic eum per se verare oporteat, quia absquè dubio exponitur expulsionì, & incommoditati. Quod si forsan actu expellatur, curabit Dæmon ne iterum illic reddere possit, & similiter quod in alia domo non recipiatur; quo in casu non parva difficultas adest Directori, qui si muneri suo satisfacere cupit, debet primò animam hortare ad patientiam, resignationem, & firmam spem in Deo, qui eam non patietur ultra vires tentari; & dum illud hospitium ei abstulit, commodius aliud conferre potest; quam obrèm in Deo suo omnem spem collocare studeat, quia scriptum est: *Laeta super Dominam curam tuam, & ipse reenutriet; non dabit in æternum fluctuationem iusto.*

54 Secundò eam moneat, quod diligentius, & hilarius solito heris, & domesticis famuletur, atquè eorum humores, & aspera verba studeat tolerare, mitissimaq; semper responsa dare; quia ut ait Sapiens: *Responsio molli frangit iram.* Forcè enim quia amabilis est virtus poterit familiam illam in meliorem sensum, & humaniorem conversationem mutare: Propterea necessarium est, quod sine murmuratione, aut excusatione omnia speret, omnia sufferat, & omnia propter Dei amorem tolere; & si quid quærimoniæ, aut molestiæ habeat, ad eum prolebamine, & consolatione accedat. Curet igitur Director eam consolari, & exemplo Christi, & Sanctorum ad sustentandam persecutionem dirigere.

55 Terriò, si videat Magister quod supradicta non proficiant, sed quod effectu famulum illum, vel famulam è domo eijcere tentant, debet heros eius adire (casu quo oporteat illic permanere, quia sæpius non oportebit) & horrare, ut apud se illam famulam retineant, affirmando esse virtuosam, & bene affectam familiæ, cuius sustentatio, & protectio erit Deo beneplacens, illisq; a d eleemosynam, & meritum reputabitur. Quod si nequè hoc proficiat,

ficiat, debet Magister aliquas personas pias, & devotas iuxta sexum patientis habere paratas, ut eam in suis domibus hospitio recipiant, donec ille de alio provideat, ubi tutius possit famulari; quasquidem devotas personas indiget Magister præparare ad hos, & similes eventus, qui in Magisterio animarum passim occurrunt.

56 Quod si Director huiusmodi personas pias non habeat, debet suis proprijs expensis eam in aliquo decenti hospitio reponere, donec de alia honesta domo provideat: Hæc quippè sunt lucra Magisterij spiritualis, quæ optimus Director debet reportare; à Domino enim pro egregio facinore, & eleemosyna centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit; licet malè sonet Directoribus (si fortè sint) qui ex sua directione non modicum quantum requirunt, atque officium, & ministerium hoc onerosum prorsus, & formidandum, pro solo asportando lucro arripiunt: Debent igitur perfecti Directores exequi monitum Domini per Isaiam, dicentis: *Discite benefacere; querite iudicium; subvenite oppresso; iudicate pupillo; defendite viduam; & venite arguite me, dicit Dominus.* Hoc est Directorum munus; hoc est lucrum, quod ex ministerio asportare debent; & dum pretiosarum margaritarum exercent mercimoniam (si eas ita habere oporteat) vendere debent omnia quæ habent, & comparare eas.

57 Verumtamen in huiusmodi casu debet cautè procedere, maximè si hoc evenire contingat cum puellis, aut fœminis gratiosi vultus, quia cum à Dæmone purgationis causa hæc sit tēpesta excitata, poterit mundo suggerere aliquam inhonestam, vel fœdam Magistrî suspensionem; & propterea diximus, necessarium esse habere paratas aliquas pias personas, quibus tuto possit Director negotium, & causam manifestare: Quod si ipsis caruerit, debet absquè ullo timore, & malæ suspensionis formidine opus Dei agere, quandoquidem veri Christi

Dis.

Discipuli, & animarum Magistri munus suum obire debent, docente Apostolo: *Per gloriam, & ignovilitatem; per infamiam, & bonam famam; ut seductores, & veraces.* Deus quippè erit eorum refugium, & virtus, gloria, & honor; qui eos, licèt hic contemptos, in æternum coronabit.

S. Bonav. de
proces. relig.
proces. 4. à
cap. 1. & de
inc. Fr. Phi-
lippus à SS.
Trinit. ubi
supr. M. Ma-
ria ab Agr.
part. 2. num.
367.

S. Hierony.
epist. ad Ru-
fin.

Ad Rom. 12.
19.

Matth. 5. 11.

58 Procurat etiam Dæmon, quod aliqui imposturam, vel fœda crimina animabus purgandis imponant, vt tanquam hypocritæ, vitæq; perversæ ab omnibus reputentur, vt confirmant Bonaventura, & alij; & interdum cum dedecore, & confusione suorum Directorum; in quibus nullum aliud est remedium præter patientiam, & resignationem, quin vlllo modo curent se excusare, nequè hominibus satisfactionem præbere, nisi in casu, quo ministerio directionis nimis inficiat calumnia, vel si adversus fidem versetur, vel contra veritatem doctrinæ, quam docent; in quibus casibus ipsa divina veritas nos docuit respondere, vt per Evangelistas constat, & expressè docet Hieronymus, dicens: [Non est patientia beata, contra doctrinam, aut Catholicam fidem sustinere calumniam; nequè Christi Discipuli disimulare.] In cæteris verò cum silentio, & patientia procedendum esse arbitramur, Deo soli negotium committendo, quia scriptum est: *Mibi vindicta ego retribuã, dicit Dominus.* Quinimò & debemus pro persecutoribus, & calumniantibus nos Deum exorare, vt simus filij Patris nostri, qui in Cœlis est, scientes, quod iuxta sententiam Domini per Matthæum: *Beati erimus cum nos oderint homines, & persecuti nos fuerint, & dixerint omne malum adversum nos, mentientur: s... Gaudeamus, & exultemus, quoniam merces nostra copiosa est in Cœlis.*

59 Insuper solet Dæmon animas perturbare per aliam perniciosam suggestionem, in eis inferendo odium, aversionem, vel contemptum erga earum Magistrum; quæ.

quæquidè suggestio est valdè nociva, quia exindè provenit sui interioris occultatio, quæ ad recipiendas diabolicas fallacias disponit. Si hæc tentatio manifestatur Directori, statim evanescit: Si autem anima ex verecundia tacere incipiat, multa mala gignit. Poterit Director cognoscere in ea hanc tentationem, licèt illam studiosè celare procuret, quando videat quod ex suis monitis, & doctrina non consolatur, sicut heri, & nudius tertius; imò cum sui interioris rationem reddit, tepidè se gerit; atquè dum aliquid manifestare intendit, aliquantulum retrahitur, & conturbatur; quia cum Deus fidelis sit, ei inspirat, quod internum suum integrè Directori manifestet; quæ dum interiorem impulsum obsequi tentat, statim eam Diabolus per huiusmodi suggestionem impedit, & obcludit; quamobrèm vultu concidit, ac rubore suffusa silentio se committit.

60. Tunc Director absquè hæsitacione ei affirmet, illam esse adversus eum aliqua tentacione affectam, & hoc subito, & eius vultum consideret; nam si verum sit, proculdubiò erit in vultu subita mutatio, & verecundia, & tunc eam humanitè arguat, & à concepto errore eruere fatagat: Si autem nulla sit in ea mutatio vultus, poterit esse à tali suggestionem libera: Verumtamèn sunt nonnulli sic simulare scientes, quod in nullo eventu vultum mutant. In his ergo si observet, quod cum antea aperti essent, nunc penitèrs sunt taciturni, indubiè credat, aliquam adversus eum habere tentacionem; & tunc eis ad cautelam incommoda, & pericula huius pessimæ taciturnitatis latius exponat.

(.†.)

CAP. VI.

DE ALIIS MODIS, QUIBVS DOEMON
per se ipsum cooperatur huic purgationi, & agitur
de Energumenis, & eorum signis.

S. Ambr. lib.
de Cain, &
Abel cap. 2.
S. August. in
Psal. 26. &
148. s. Greg.
lib. 40. Mo-
ral. cap. 13.
S. Paulinus
epist. 16. ad
Delphin. S.
Petr. Dami.
serm. 2. de S.
Vital. mar.
S. Bonav. in
2. dist. 3. q. 1.
S. Birgit. in
revel. lib. 1.
cap. 32. Iaco.
Spenger. in
mal. malef.
part. 2. quest.
1. c. 10. Hen-
ric. ibidem.
Ioan. Nider
in formicar.
cap. 7. Hier.
Meg. Vital.
in fust. Do-
mon. cap. 11.
& in cōven.
lib. 2. cap. 11.
Vincēt. Blas-
co de Lanu-
za part. 3.
lib. 2. cap. 18
per tot.
S. Birg. lib.
& revel. c. 32

61 **I**NHUMANVM prorsus, atquē ferinum est tor-
mentum, quo per se ipsum Dæmon (permittente
Deo) animas torquet, & dilaniat; in earum scilicet corpo-
ribus ingrediendo, ad eas tantummodò exercendas, &
probatur ex Dialogis Sæcti Severi, Discipuli Sancti Mar-
tini, & confirmant Ambrosius, Augustinus, Gregorius,
Paulinus, Petrus Damianus, Bonaventura, Birgitta, & alij;
quibus adstipulantur Iacobus Spengerus, & Henricus,
Inquisitores Germaniæ, Ioannes Nider, & Mengus Vi-
taliensis; & latissimè probat Abbas Vincentius Blasco de
Lanuzza in suo Patrocinio Angelorum.

62 Et quamquam ipsius Dæmonis testimonium om-
nino falsum reputari debeat, à posteriori tamen cognos-
citur in aliquibus, eum non ex maleficio datum, sed ex
divina permissione ad exercitium, & purgationem con-
cessum esse, quia ad eum expellendum nulla ex vstratis
diligentia sufficit, ipseque gemens conclamat, se nullate-
nùs egresuram, licèt hoc ardentè desiderat, quousque
in illa creatura facta sit integrā purgatio, vt colligitur ex
revelationibus Sanctæ Birgittæ; & verè facta purgatione,
ipse ultro, & absquē exorcysmo exit, vt in quadam spiri-
tuali persona observavimus. Vidimus etiam in ea, quod
Dæmon nimis egrè ferens magnum illius animæ profe-
ctum, quem ex tormentis ab eo inflictis comparabat, ille
quasi rabidus canis insolitis latratibus de Deo acriter
conquerebatur, quod illum compelleret in creatura ad
illius profectum perseverare, dum ei suavius millies esset

in carceribus Inferni detrudi, quam ipse causa confpicere, animam iustam mirabiliter mereri, & reformari. Infra adducere oportet signa, quibus Director conijciat, quando ad exercitium animæ permissum est.

63. In his Energumenis clavum, & xolum perdunt spirituales Naucleri; nullum quippè ad eò procellosum mare est, quòd eorum mentibus possit comparari: Ibi enim adest confusio, obscuritas, ambiguitas, illusio, & talis complicatio fabulationum, quod ibi nullus videtur spiritualis ordo, sed ingens confusionis horror inhabitat, ut tenet Lanuza. Sed difficultas, & hæsitatio Directoris in duplici tempore solet haberi, nempe antequam spiritus manifestetur, & postea.

64. Ante eius manifestationem summè difficile est, & impenetrabile negotium, ut potè quia Dæmon cavillòse se dissimulat, ne tormentis exorcysmorum verberetur, ut probat idem Lanuza; vnde nisi per revelationem, aut gratiam discretionis cognoscatur, proculdubio Magister in animæ illius directione desipiet, quia nimirum Dæmon non solum species imaginationis perturbat, & confundit, verum etià eas complicando, & obscurando imaginationem infatuat, ita ut sapius iudicet, animam esse lunaticam, quia plerumquè eam inveniet obedientem, humilem, & devotam, & repente, & sine causa vertitur in superbam, inobedientem, & dissolutam.

65. Interdum etiam affirmabit, se Angelorum, visionem vidisse, vel terra ei phantasmata minitari; Nubes, columnas, & vapores atros conspiceret, sapiusq; per eius os, aut naves ingredientem, & egredientem: Aliquandò dicet, quod Imagines Sanctæ ei rident, vocant, & ad aliud quod arduum opus suadent: Quod si fortè Director eam per communes regulas spiritus iuxta suum statum dirigere tentat, in maiorem incidet confusionem, quia multoties putabit, visiones eius esse veras, eam quin altissimo

Abb. Iann.
2a ubi sup.
par. 3. lib. 2.
cap. 15. §. 2.
num. 2.

Lanuza ubi
sup. cap. 16.
num. 4.

S. Hieron. in
Matt. cap. 4.
S. Ignat. de
Loyol. de
crân. med.
regul. 13.

Lanuza ubi
sup. cap. 25.
n. 6. & seqq.
& cap. 22.

perfectiōnis gradu constitutam; & breviter non solum de sua perfectiōne, sed de sua gratia, & iustitia dubitabit; quia aded à suis passionibus præcipitatur, quod interdum blasphemias, interdum graves detractiones, & interdum magnas inobedientias, & contumelias proferat.

*Nider ubi
sup. Lanuzi
ubi sup.*

66 Aliquandò etiam eam reperiet melancholicam, & mania affectam, ut confirmat Ioannes Nider. Quod si debita remedia apponat, plus tristatur, atquè ad rabiem, & desperationem movetur. Interdum Dæmon ita lentè incurrit rabiem, & impatientiam, quod Magister poterit purare, non esse Dæmonis astuciam, sed animæ negligentiam, aut culpam; quibus dum occurrere certat, nullum fructum consequitur, quinimò & anima magis dissoluta, & inobediens reditur.

*Lanuzi ubi
sup. num. 3.*

67 Sæpè dum eam interrogat, si ea quæ illi iniuncta executi sit, resolutè respondebit, non habere gustum, vel voluntatem parendi, & hoc in eodem tempore, quo altissimas intelligentias, vel visiones habuisse affirmabit; quamobrem putabit esse illusam, vel prorsus deperditam. Deniquè tot inconsequentias passim reperiet, quod nec regulas spiritus observare, nec indicationes sumere, nec probabile de eius perfectiōne iudicium agere valebit.

*Lanuzi ubi
sup. cap. 20.
à num. 2.*

68 Si ergò in aliqua animarum prædicta observaverit, & scire voluerit, an sit à Dæmone possessa; primò vultum eius consideret; & dum eam increpat, & corrigat, attendat, si aliquam in ea novitatem inspiciat, ut potè si ostenderit iracundiam; si oculos redit turbos, obscuros, & conurbatos; si immodestè cachinat, & breviter eiulose plorat; si loquitur superbe, & elatè, & interdum voce crasiori, & obscuriori quàm naturalis; si dum aliquid loqui incipit, non absoluta sententia; præcipitè in aliud transit. Si dum ambulat habet motus, vel gestus dissolutos, & superbos; si ei habitualitè, & citrà morem foeteat

anhq:

anhelitus; quia hæc omnia, vna cum confusione spiritus, demoniacæ possessionis sunt signa; quia ni mirum Diabolus, quasi Rex inter omnes filios superbiæ, suam immo-destiam, elationem, & iracundiam omninò dissimulare non potest.

69 Observet deindè, si dum anima opus bonum interiùs, vel exteriùs incipit operari, ad aliud non ita bonum violentèr ducitur, & aliquandò ad id impatientèr movetur: Interdùm etiam dum bonum agere incipit, repentè ei evenire solet exanimatio, & virium deliquium; & si ad aliud indifferens, aut non ita bonum convertatur, illicò reficitur, & sanatur. Sæpè continget eam ægrotare, & languere, quin vllò modo remedia medicinæ proficiant; eiusq; languor, vel ægritudo fallit omnes regulas, & modos ordinarios infirmitatum, & sythomata, & indicationes sunt raræ, & extra ordinem naturalem: Tunc à remedijs medicinæ abstinendum iudicamus, & ad remedia Ecclesiæ recurrendum, quia plùs nocent, quàm proficiunt, & Dæmon nihil aliud quærit, nisi vires illius debilitare, ut eam meliùs, & faciliùs turbet, & ut mortificationem, pietatisq; exercitia penitèr prætermittat; quamobrèm à medicinæ remedijs (nisi in gravissima necessitate) abstinendum est. Circa omnia prælibara de Energumenis videantur D. Franciscus Torreblanca, & Abbas Lanuza.

70 Energumèni, qui per maleficium à Dæmonibus possidentur, habent alia signa præter supradicta, quæ videri possunt apud Isidorum, & libros exorcysmorum Ecclesiæ; quæ regularitèr sunt nausææ frequentes, provenientes ex quodam quasi involucro, quod ex ventriculo vsquè ad gutur ascendit, & descendit, & quasi acubus confutum latera exophagi lacerat, & pungit. Demùm in varijs corporis partibus, quasi quemdam formicarum motum, & pruritus sentiunt, & interdùm quidam aer,

*Torreblanca.
in præf. iur.
spirit. lib. 3.
cap. 8. à nu.
45. in lib.
12. cap. 3 per
rot. Lanuza
ubi supr. à
cap. 16. in
deinceps.
5. Isidor. lib.
8. echimolo.
cap. 9.*

iam frigidus, iam calidus inter eorum carnem, & cutim velociter circumcurfat, & continuè verticem capitis habent frigidum, & cum manu Sacerdotis obtangitur, illicò incalescit. In his frequentiores sunt infirmitates, languores, & cordis palpitationes, aliaq; accidentia, quæ subiectum reddunt macidum, palidum, rarifq; infirmitatibus confutum. Hæc sunt potissima signa maleficij, quæ in libris exorcysmorum approbatis debet videre Director, vt cognoscat, vel saltim conijciat, an ex maleficio, vel purgatione animæ Energumena constituantur.

Torreblanc.
vbi sup. Lau-
muza vbi
supr.

M. Maria
ab Agr. par.
3. num. 318.

71 Cum igitur timeat Magister, quod illa sit ab spiritu malo possessa, debet secretò, & apud se tantum submissa voce exorcizare, vel quandò eam confitetur, vel dum cum ea colloquitur, cautè tamen, ne ipsa cognoscat exorcizari; & præcipiat Dæmoni sub gravibus pœnis, quod se illicò manifestet; & præcipuè debet in oratione, & ieiunio Deum enixè deprecare, quod ipsum in veritatis cognitionem adducat: Quod si penitus non indubius manserit, debet eam iuxta Romanum ritum exorcizare, licèt non in publico, quousquè omninò manifestentur; quia tunc debet eam exorcizare in Ecclesia, vt in Manuali dispositum est.

S. Bonav. in
2. dist. 6. q.
vlt. Petrus
Imbardus
lib. 2. dist. 6.
Mediavill.
in mag. sent.
d. 7. art. 3.
quæst. 1.

72 Si verò nihil horum sufficiat vt manifestentur, nõ idèò angatur Director, nec desistat; sed quotidie imponens ei manus, quatuor solita Evangelia recitet, & pœnas, atquè præcepta Dæmonibus augeat; & quandoquidè (vt tenent Bonaventura, Magister sententiarum, Fr. Richardus de Mediavilla, & alij) inter ipsos Dæmones sit ingens odium, & inimicitia, & aliqui eorum sint, qui alijs præfunt, & dominantur; iniungat in dulcissimis, & tremendis nominibus Iesu, & Mariæ, quod viliores eorum adversarij, qui corpus Energumeni possident, eos dirissimè torqueant, & flagellent, donec manifestentur, quia mirum in modum proficiet, siquidè eorum adver-

sarij

Iarij (hac occasione arrepta) suæ inimicitia crudelem vindictam sumunt, vt tenet Fr. Hieronymus Mengo Vitaliensis.

Fr. Hieron.
Mengo in
fust. Damo,
cap. 6. per
ros.

73 Non minor adest difficultas cum Dæmon iam manifestus est (casu quo datus sit ad animæ purgationē) quia eius mens quasi Babilon magna innumeris linguarum generibus confunditur: Propterea necessarium est, nihil eorum quæ ei interiùs contingunt æstimare, nequè internis motibus attendere, nequè eis vllam fidem præbere; omnia quippè sunt mendacia, & fabulationes Dæmonis; sed animam tantummodò moneat, quod in tempore tranquillitatis explicitè detestetur omnia quæ aduersus Deum, Sanctos, & Catholicam veritatem sibi offerantur, obtestando, quod si per vehementiam passionis, aut Dæmonis suggestionem, vel violentiam aliquid contrarium admittat, agat, vel proferat; non à sua voluntate libera (quæ semper in vera fide, & sanctitate permanere cupit) sed à Dæmonis operatione, & impulsu procedet.

74 Curet præterea, quod Sacrosancta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta frequentissimè sumat; hæc enim aduersus Diabolum, fortiora præsidia, & arma validiora exhibentur, vt confirmat Augustinus, & Casianus, & tenet Malleus maleficarum. Quod si Dæmon eam ab accessu Ecclesiæ, & Sacramentorum per infirmitates, exanimationes, & interdum per nervorum contractiones impedire procuret, præceptis, & penis horribilibus contorqueat, & ad solvenda illa membra compellat. Quod si hæc non sufficiant, faciat illam aliorum manibus, vel sella aliqua iocam in Ecclesiam deferre; non enim oportet quod Dæmon, vel in magno, vel minimo victor evadat; præsertim cum necessitas sumendi eiusmodi Sacramenta, longè maior sit in prædicta, vbi infirmitas spiritus multum superat corporis infirmitatem.

S. August. de
Civitate Dei
lib. 11. c. 14.
& lib. 22. c.
22. Casianus
colla. 1. Mal-
leus maleficar.
par. 2. questio.
2. cap. 5.

75 Similiter curet quod nulla excusatione exercitium orationis, & mortificationis relinquat, etiam si corporali indispositione laboret, dummodò non sit gravis agritudo; nam solet dumtaxat esse indispositio repentina, debilitas, vel deliquium virium, aut impedimentum membrorum, quibus Dæmon tentat ab exercitijs pietatis avertete: Quamobrem sub poenis supradictis præcipiat Dæmoni Director, quod eam relinquat liberam, & ad solita pietatis opera aptam.

*Blosius in
marg. spirit.
part. 4. §. 4.
num. 8. & in
specul. spiri.
cap. 9. §. 3.
num. 3.*

76 Præcipuè disponat animæ, quod virtutes humilitatis, & obedientiæ præ cæteris colat, & pro quolibet eorum defectu ei iniungat, quod pedes alicuius mendici, vel leprosi exosculetur, & per aliquot temporis expansis brachijs ad modum crucis persistat; quia hæc frangunt Dæmonis vires, & potestatem, cui numquam permittere debet, quod suum intentum assequatur; quandoquidem si in re adhuc minutissima sui compos voti evadat, difficilè deinceps poterit subiugari.

77 Non sit curiosus interrogando Dæmonem de rebus non necessarijs, sed tantum interroget, an per maleficia, aut per exercitium ingressus sit; quomodò vocentur qui creaturam inhabitant; quis sit eorum Princeps, & cætera quæ in Rituali Romano disponuntur; omnibus verò alijs omninò absteineat, quia mille fallacijs, & illusionibus exponetur; præterquam quod nullatenus licitum est Dæmonem sine necessitate interrogare, & per ordinem supernaturalem secreta percipere, ut cum multis probat P. Thomas Sanchez Societatis Iesu.

*P. Thom. Sanchez. con. 1.
in. decalog.
lib. 2. cap.
42. à n. 25.*

78 Horretur animam ad patientiam, & fortitudinem in fide, & spe divinæ veritatis, & bonitatis, & ad nihil credendum de his quæ interior, vel exterior audiat, vel videat, quantumcumque ei bona videantur, ut visiones Christi, Beatæ Virginis, & Sanctorum, revelationes per verba exteriora, vel interiora, & alia quæ apparenter videntur.

*Lanuzza ubi
sup. cap. 25.
num. 6.*

videntur communicationes quæ quidem sensibus tantum communicantur, & maxima suspitione non carent, quia communiter sunt fallaciæ Dæmoniacæ, vt melius animam decipere possint; & expedit ei, vt omnibus resistat, signo Crucis se muniat, eas aqua benedicta aspergat, & aliquanadò oportebit eas expuere, & contemacere; quia experientiæ docuit, quod in Energumenis huiusmodi visiones, non Dei veritates, sed Dæmonis cabulositates existunt. Et si forsitam aliqua ex Deo sit, non ægrè feret quod anima de omnibus se exuat, ne per aliquam earum decipi possit: Præterquam quod magis Domino placet obedientia, quam victima, & in paupertate Spiritus fidem tantum, & spem firmam retinere.

79 In cæteris omnibus sequatur manuale Exorcistarum, quia omnia ibi contenta proficient, etiam his Energumenis, qui propter purgationem, & exercitium possidētur, & nullo modo ab exorcissimis desistat, licet sibi persuasum habeat, non aggressurum Dæmonem, quousque perfectè facta sit purgatio, quatenus semper per ea multum torquetur, sicque melius permittit animam sua exercitia prosequi, & eo fortior, & validior efficitur, quo Dæmon per exorcismos, & castigationem reditur debilior, & moderatior.

80 Deniquè Director orationibus, & ieiunijs à Deo lucem, & fortitudinem postulet, vt in tam difficili, & irritato negotio se exhibere possit tanquam Dei Ministrum, & fidelem dispensatorem mysteriorum Dei; quia neque libri, neque consilia sapientium, neque longa experientia aliquando sufficient ad tot, & tam difficiles eventus, qui in hac lubrica materia quotidie occurrunt; propterea necesse est semper, illum totius sapientiæ fontem adire, quia scriptum est: *Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus assuetenter, & non improperat, & dabitur ei.*

Iacobi 1. 5.

Solet

81 Solet præterquam Dæmon multi modis suggestio-
nibus, stimulisque luxuriæ animas exercere, & colaphi-
zare; de quibus plurima, quæ in libris habentur, ad præ-
xim reducere poteramus, à quibus nunc meritò abstinere
decernimus, quandoquidem pro casibus eventibus
poterunt Directores occurrere ad ea quæ circa hanc ma-
teriam scripserunt *Hieronymus* lib. 6. in *Isaiam* cap. 16.
Augustinus lib. 15. de *Civitate Dei* cap. 23. *S. Gregorius*
lib. 2. *Dialogor.* cap. 2. *Divus Thomas* 1. part. quæst. 51.
art. 3. ad 3. *Sixtus Senensis* in *Biblioth.* lib. 5. annot. 77.
Pontanus in *Histor. de stat. Relig.* *Thomas Babantius* in
lib. de *Apibus*. *Guillemus* de *univers.* cap. vlti. *Don Fran-*
ciscus de Torreblanca in *sua pract. iur. spiritu.* lib. 5. cap.
1. *Vincentius Blasius de Lanuza* in *patrocin. Angelor.* part.
3. lib. 2. cap. 14. per totum. *Ioannes Nider* in *Formicar.*
cap. 2. *Malleus Maleficarum* tom. 1. part. 2. quæst. 2. cap.
1. *Ludovicus Blofius* instit. *Spirit.* cap. 8. §. 3. *Baldelus* de
conscient. errone. disput. 4. *Iacobus Alvarez de Paz* de
vita spirituali tom. 2. lib. 5. cap. 8. *Claudius Roda* in *vit.*
Sancti Andrea. *Fr. Thomas à Iesu* de *orat. divin.* lib. 3. cap.
10. §. 1. *Fr. Philippus à SS. Trinitate* *Theolog. Myst.* p. 1. tract.
3. discurs. 2. art. 1. per tot. & ferè omnes. communiter: In
prædictis tamen rara, & valdè difficilia reperient: Multa
etiam circa huiusmodi materiam extant exempla in vi-
tis *Catharinæ Senensis*, *Mariæ Magdalena de Pazzis*, *An-*
gela de Fulgino, & aliarum, valdè enim necessarium
est Directoribus pro solvendis innumeris difficultatibus,
quæ passim illis occurrere possunt. Alia etiam Deus solet
adhibere huius purgationis instrumenta; nempe, perse-
cutiones hominum, iacturam rerum sensibilium, & pri-
vationem bonorum corporis, vt docent *Bernardus*, *Bo-*
naventura, *Thomas à Iesu*, *Philippus à SS. Trinitate*, &
alii; in quibus videri possunt: Nos verò in tribus præ ad-
ductis instrumentis, ad quæ cætera referuntur, omnia

S. Bonav. de
procef. Reli.
procef. 4. à
cap. 1. vique
ad 10. inclu-
sivè, & proc.
7. cap. 21. S.
Bern serm.
21. & 54. in
Capiti. Fr.
Thom. à Iesu
de orat. div.
lib. 2. à cap.
11. vsque ad
18. inclusivè.
Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
Theol. Myst.
par. 1. tract.
3. discurs. 1.
& 2. per tot.

collegimus; in his quippè pro Directoribus potest esse ambiguitas, & difficultas, quibus solùm occurrere fuit noster scopus.

CAP. VII.

DE COMMODIS HVIVS PURGATIONIS

passiva.

82. **R**ECTE ait Augustinus quod: [Sicut est misericordia puniens, ita & crudelitas parcens.] Quia licet Deus de nulla personarum acceptione argui potest, omnibus enim iuxta eorum dispositionem occurrit, nihilominus nostro loquendi modo dicere possumus, minus animæ favore, quam non corripit, quam ei quam misericorditè castigat: *Quis enim filius, quem non corripit Patet.* Et alibi dicit: *Ego quos amo, arguo, & castigo.* In virga igitur huius purgationis visitat dilectos suos, ut ab eis misericordiam obtinendæ suæ intimæ conversationis, & vnionis non auferat; & dum verberibus cedit, meritis cumulat, atquè vltra multitudinem dolorum, postea eorum animas consolationibus lætificat. Iobum Sanctum in filijs, bonis, & salute iacturam perpeti permisit, ut deinceps multiplicatis his quæ amiserat, maiori gaudio, & foelicitate potiretur. Tobiam Iustum cæcitatis calamitate præuenit, quasi ad rescios oculos, quibus filium suum prosperum, atquè digna vxore desponsatum alacrius solito conspiceret: Et Saram piissimam ab Asmodeo Dæmone toties permisit viduitate contristari, ut deindè in iuvene Tobia digniori perfrueretur coniugio. Deniquè Deus mortificat, ut vivificet; deducit ad Inferos, ut ad superos reducat; purgat, ut illuminet; illuminat, ut perficiat; perficit, ut in hac vita mysticè ei vniatur anima; & vnit temporalitèr, ut in æter-

5. August. in epist.

Ad Hebr. 12.

7. Apocalips. 3.

19.

Iob. 24. 12.

Tobia 4. 22.

Tobia 8. 3.

num eam sibi completo matrimonio copuletur; & hæc est misericordia puniens.

83 Hoc propemodum conspicitur in hac sensus passiva purgatione; quantumq; enim illa pœnosa sit, atque horribiles sint in ea divinæ permissiones, tantò amplius anima in fortitudine crescit, & passionum suarum quoddam quasi dominium assequitur, quo eas compescit, ordinat, & ad regulam rectæ rationis reducit. Demùm efficitur cauta, prudens, ad divinam vñionem aptior, & ad aliorum eruditionem doctior: Propterea dicit Ecclesiasticus: *Qui non est tentatus, quid scit?* Cui Rabanus: [Quantò enim quis tribulationis experitur labores, si in fide perstiterit, & patientiam servaverit, tantò circa alios labores in virtute tolerantia fortior erit; & qui multa didicit, ipse alijs verbum sani intellectus, & spiritualis consolationis ritè enarrare valebit.]

Eccles. 34. 9.

Rabanus apud
Lectam hic.

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
post. obj. cap.
3. in princ.

Exod. 3. 5.

84 Secundum commodum est, quod per hanc purgationem disponitur anima ad aliam purgationem passivam spiritus, quæ est immediata dispositio ad vñionem divinam, & supernaturalem, ad quam accedere absque hac sensus purgatione non potest; hæc quippè deponit calceamenta, quæ necessariò tolenda sunt, ut anima ad videndum Deum accedat, & in ea mysticè dicitur animæ illud Exodi: *Solve calceamentum de pedibus tuis.* Quia sicut homo per calceamenta innititur, & adhæret terræ; ita per partem sensibilem terrenis delectationibus, & sensibilibus obiectis glutinatur; quæ nimirum necesse est deponere cum Moyse; & sicut ille depositis calceamentis cœpit spinarum aculeis pungi, ut ad visionem Dei perveniret; sic similiter anima per hanc purgationem depositis calceamentis, in sensibus, & spinis alterius purgationis incipit lacerari, ut tandem in viridi, & ardenti rubo contemplationis passivæ ad videndum Deum accedere valeat.

85 Tertium commodum est, quod per hanc purgationem ingreditur anima in illam habitualementem, & amatoriā notitiā Dei, quæ activè solet, & potest comparari, vt tenet Beatus Ioannes à Cruce; vt potè absquè materialibus phantasmatis, & formis imaginarijs (quæ improprie divini obiecti sunt) subtiliùs, intimiùsq; cum eo confabulari assuescit; quod quidè absquè hac sensus purgatione minimè habere potest ex habitu, quatenùs sensibilibus delectationibus sensuum, & materialibus formis assuefacta, nequit introire interiora velaminis, id est puri spiritus, vbi Deus clariùs, & puriùs eam erudit, & illustrat, iuxta illud Isaia: *Quem docebit scientiam? (ait Dominus) & quem intelligere faciet auditum? Ablatos à lacte, & vulsos ab uberibus.* Lac quidè, & vbera sunt materialis formæ, & sensificationes corporeæ; quas dum anima penitè non relinquit, nequè parili auditu vocem Dei loquentis percipit, nequè plenam recipit scientiam spiritus: Cum autem per huiusmodi purgationem gustus sensuum omninò areseat, & anima per labores, & dolores à sensibilibus, & terrenis delectationibus abstrahatur, quia nimirum dum in eis nihil præter laborem, & dolorem considerat, ad interiora, & spiritualia fugit, à quibus ne iterum eis torqueatur, exire formidat; subindè ibi manere spiritualitèr discit, vbi à Deo intimè docetur, & illustratur.

86 Quartum, & vltimum commodum est, quod anima ab immediata Dæmonis iurisdictione liberatur, vt tenent Augustinus, & Ioannes à Cruce; quando quidè (vt sæpiùs diximus) nequit ille spirituales potentias immediate invadere, nisi medijs sensibus, & materialibus formis, quas dum anima non trāscendit, in proxima Dæmonis iurisdictione versatur; quod egregiè concinuit sponsa sub hac metaphora: *Descendi in hortum meum, vt viderem poma convallium, & inspicere si florisset vinea:*

B. Ioannes à Cruce lib. 1. not. obscur. cap. 12. n. 4.

Isaia 28. 9.

S. Augustin. lib. de moribus Ecclesie. B. Ioannes à Cruce lib. 1. not. obscur. cap. 13. n. 9. Cant. 6. 10.

Nescivi, & anima mea conturbavit me, propter Quadrigas Aminadab. Quia nimirum anima, quæ iam à sensibilibus, & materialibus delectationibus abstracta, ad eas iterum descendit, ex immuni presidio, spiritualis exercitij, ad hortum, & vineam materialium sensuum conversa, illico (ut ait B. Ioannes à Cruce) à Quadrigis Aminadab; id est à Dæmonis oppugnationibus impetita, turbatur, confunditur, eiusque iurisdictioni exponitur: Cum autem ex vi istius purificationis sensibilis anima à sensibus sciat recedere, & ad interiora spiritus converti, ubi strepitus Quadrigarum Aminadab timere non potest, proculdubio ab illis fabulationibus liberatur. Demum alia plurima oriri animæ commoda ex hac sensibili purificatione affirmat idem Ecstaticus Doctor; scilicet, profunda humilitas, debita conversationis cum Deo reverentia, eiusque sedula recordatio, atque ad expugnanda vitia mirabilis fortitudo, & alia quæ videri possunt apud ipsum.

B. Ioannes à Cruce lib. 2. noct. obscur. cap. 23.

B. Ioannes à Cruce lib. 1. noct. obscur. cap. 12. 13. & 14.

Idem lib. 1. noct. obscur. cap. 14.

87 Tempus, quo hæc purgatio durat, non est in omnibus æqualis, ut docet B. Ioannes à Cruce per hæc verba: [Nequæ certus durationis eius terminus præscribi potest, quatenus non in omnibus eodem modo, nequæ eisdem tentationibus agitur, quia hoc à Deo disponitur, & iuxta maiorem, vel minorem imperfectionem animæ purgandæ; & similiter iuxta gradum unionis, & amoris, ad quem elevanda est, magis, aut minus intense, & diuturnè eam humiliat, & purgat: Debiles verò remissè, & morosè, parvisque tentationibus per huiusmodi purificationis noctem diuturno tempore conducit; eis plerumque concedendo sensibiles consolationes, ne quasi pugiles, & ad labores sustinendos impotes terga vertant, aut recalcitent; quamobrem in hac vita serò ad purum spiritum perveniunt, & aliquæ nunquam.] Hæc Ecstaticus Doctor.

88 Hæc purgatio solet esse vorago spirituum, & stagnum

num animarum, ab ea siquidem paucissima resiliunt; tum propter earum ignaviam, & desidiam, quatenus scilicet purgationem sustinere nolunt, aut nequunt; quapropter consolationes sensiles, & materiales gustus, quos devotiones vocant, quaerere non cessant: Tum propter inscitiam Directorum, qui ad labores, & tenebras animae caecutientes, & semitas puri spiritus ignorantes, ab intima, & spirituali arrepta via, ad sensibilem, & iam praetermissam viam revocant: Tum denique (vt bene notat Arpius) propter debilitatem, aut veletatem animarum, quandoquidem haec, vel horroribus, & tentationibus conterritae, vel a persistentia tam duri itineris defessae, illud penitus relinquunt, vel saltem per illud passim recalcitantes incedunt: Quamobrem ferè omnes in hac purgatione vitae suae cursum consummant; interdum laboribus attritae, & interdum consolationibus affectae, quae iuxta augmentum gratiae, & incrementum virtutum, magis, aut minus meriti consequuntur.

89 Sed quia Dominus electis suis, & Discipulis suam crucem quotidie tolerere praecipit; hoc est, labores, & arumnas, tam naturae, quam hominum tolerare; propterea ferè nullus est qui non varijs laboribus, & doloribus exerceatur, vt in fine huius tractatus fusius explicabimus; sed non ideo est in hac purgatione, si praedicta eius signa non habeat; quamobrem ad illa recurrere debet Director, pariterque ad modum quo anima patitur, & torquetur; praesertim in illis consolationibus quae ad reficiendam animam inter labores, & poenas intercalantur; quia si verè sit anima in hac purgatione, illae non erunt omnino sensibiles, sed magis spirituales, & simplices quam antea, ita vt in eis spiritualitas semper crescat, & sensibilitas minuatur. Deum anima dum in illo pacifico amore conquiescit, sentit utiq; quamdam formidinem, aut suspensionem redditurae tempestatis; quam veluti à longè

conf.

Arp. lib. 3.
part. 2. c. 13.
num. 4.

conspiciens, dulcedinem amoris cum amaritudine timoris immiscet, & hoc est evidens purgationis signum.

90 Si verò illæ cōsolatoriæ intercapedines sint omninò sensibiles, & palpabiles, & exercitium mentis sit penitus imaginarium, & voluntas valdè affecta ad illam consolationem sensibilem, seclusa omninò suspitione, aut formidine tribulationis venturæ, signum est evidens, quod anima non est in hac purgatione, sed quod à Domino exercetur propter alios suæ divinæ providentiæ altissimos fines. Sed de hoc fufius infra.

CAP. VIII.

DE PURGATIONE PASSIVA Spiritus.

91 **D**E hac passiva purgatione spiritus nobis visum est pauca loqui, maximè cum elevatus spiritus B. Ioannis à Cruce latissimè per totum librum secundum Noctis obscuræ, eius causam, proprietates, & effectus descripserit, quem necessarium erit Directori attente legere, & considerare. Nos verò ea tantum quæ ei practicè occurrere poterunt, pro consueto more adducere contenti sumus.

92 Hæc purgatio spiritus validior est purgatione præterita; quia (ut benè notat Philippus à SS. Trinitate) prima purgatio sensus efficitur, ut pars inferior proportionetur superiori, eiq; perfectè subordinetur: Purgatio verò spiritus efficitur, ut pars superior disponatur ad unionem animæ cum Deo. Vndè cum sit infinitè maior distantia inter creaturâ rationalem, & Deum; quanti sit inter partem inferiorem, & superiorem eiusdem naturæ, & suppositi, ut ex se patet; Ideò purgatio spiritus necessariò debet esse maior, & fortior, quam sit purgatio par-

*Fv. Philipp.
à SS. Trinit.
par. 1. tract.
3. discurs. 3.
p. 1.*

partis sensitivæ: Propterea igitur hæc purgatio spiritus, tantò horribilior, & fortior est præterita, quantò distat Cælum à terra; caro ab spiritu; & afflictio corporis, ab intima, & subtili afflictione animæ: Nam licet verum sit quod ex dolore quo in prima purgatione afficitur sensus, ingens etiam in spiritu dolor resultet; est tamen longè inferior illo quo plenè, & immediatè spiritus vulneratur, ut ocularitèr inspicitur in homine laborante gravi corporis ægritudine, ex cuius morvifico dolore, & labore animus dolet, quia in eo magis quàm in illo dolor consistit: Sed longè acrius dolet (& sine comparatione) homo qui honoris iacturam, amissionem facultatum, mortem vxoris, liberorum, vel Parentum patitur, quandoquidem huiusmodi dolores sæpè sæpiùs homines subito intererunt; quod quidem non efficit dolor ægritudinis, siquidem æger, non ex dolore interit, sed ex humore naturam superante, vel ex debilitate naturam extinguente. Dolor verò secundus immediatus homicida est; ipse per se ipsum vitam extinguit; ipse est gladius quo filum animam, & corpus neccentem secatur; quamobrem longè crudelior est, utpotè immediatè percutiens animam: Proindè omnis schola cum D. Thoma docet, longè acervissimam esse pœnam damni, quam pœnam sensus, non obstante quod ambæ animam contorquent.

D. Tho. 1. 2. 2.
quæst. 87. artic.
1. 4.

93 Purgatio spiritus non statim ac perfecta, & absoluta est purgatio sensus initium sumit (ut docet B. Ioannes à Cruce) sed magis, vel minus procrastinatur secundum maiorem, vel minorè animæ dispositionem, & comparatam fortitudinem ad sustinendos labores venturos; in cuius temporis intervallo, manet anima tranquilla, pacifica, quieta, & ad simplicem, atq; amatorium Dei intuitum (seclusis sensibus, & phantasmatibus) habilis, & præparata; quæ interdum ex brevissima meditatione, & interdum ex levissima tantum Dei memoratone ad huius-

B. Ioannes à
Cruce ubi sic
pra cap. 1. 2.

modi

modi activum exercitium fidei, & charitatis simpliciter, & faciliter assurgit: Hic merito omnis sensus imaginarias operationes fastidit, quia cognoscit specialius, & purius Deum intueri in suo interiori fundo, ubi experimentaliter securitate cum illo conversatur.

*B. Joannes à
Cruce lib. 2.
noct. obscur.
cap. 3.*

94. Sensus quoque & deordinati appetitus plerumque quasi sopiuntur, quandoque autem (licet tunc solitò) reviviscunt; dum enim hæc purgatio spiritus non perficitur, sæpè animam opugnare non cessant; quia ut docet B. Joannes à Cruce [omnes] imperfectiones, & inordinati affectus partis sensitivæ vim habent, & radicem in spiritu: Propterea dum mali habitus non purgantur, pervicaciter, & improvi mores non possunt benè purgari. Sed nihilominus tamen post factam purgationem sensus faciliter anima ab eis liberatur, quatenus illis ægredientibus ipsa ad interiorum sui fundum se recipit.

*Idem ibid.
cap. 3.*

95. In hac intercapedine curare debet Director, quod anima brevibus meditationibus utatur, nec sensui, aut eius exercitio vacet, sed per discursum, & pondus rationis statim in termino meditationis conquiescat, & per species fidei edocta, & ducta, in simplicem, & amatorium divinæ veritatis intuitum consurgat; faciliter namque & interdum per solam Dei memoriam in eo ocius conquiescet: Quod si diu ibi permanere non valeat, brevissimam meditationem, vel aliquam amatoriam, & fervidam iaculatoriam eliciat, & illico ad requiescendum in termino aspiret.

*Supr. tract.
num. 25.*

96. Exercitium virtutum, & omnimoda, & sollicita mortificationis, studiosius hoc tempore colere debet; alioquin breviter retrorsum revocabitur, quia hæc oratio quæ ad casus particulares non descendit, licet det intentionem in virtutum radice, facilitatem tamen non præstat; quia hæc ex repetitione actuum, & ex remotione impedimentorum gignitur, ut supra visum est. Undè in eam

exerc.

exercitio sentiet difficultatem; & oratio absq; mortificatione parum, aut nihil proficit, nec sine his duabus alis mortificationis, & orationis (vt docet Bernardus) poterit spiritus in Deum elevari; sicut enim passer, qui vtramque pennam non movet, nequit perfectè volitare; ita anima, quæ vtramque alam mortificationis, & orationis æqualiter non exercet, à terra suæ naturæ corruptæ, in elevatam divinæ cognitionis spheram consurgere non poterit: Quamobrem licet in exercitio orationis ocium sanctum colat, debet in actione de mortificatione, & exercitio virtutum sollicitius curare.

S. Bernardus.
serm. 4. sup.
Isaiam 6.

97 In hoc tempore solent esse visiones, deliquia, lachrymæ, & revelationes; quia vt bene docet B. Ioannes à Cruce: [Huiusmodi res fiunt quandò communicationes animæ non sunt purè spirituales, hoc est, non pro solo spiritu, sicut illæ quæ fiunt perfectis, & iam secunda spiritus purgatione purgatis, in quibus omninò cessant hæc deliquia, corporisque tormenta, quatenus iam gaudent libertate spiritus: Quamobrem nullo modo eorum sensus obscuratur, nec patitur alienationem.] Quia igitur animæ nò sunt omninò à sensibilibus solute, sed multum adhuc de sensibilitate formam participant; proinde earum communicationes non sunt purè spirituales, sed cum aliqua materialitate permixtæ; propterea sensus ex divini luminis infusione patitur, & deliquijs, atquè alienationibus laborare solent; vndè eveniunt visiones, & revelationes sensibiles, quæ tot periculis obnoxie sunt, vt supra visum est.

B. Ioannes à
Cruce. ubi sic
p. 1. cap. 1.

Sup tract 5.
n. 57. & 92.

98 Hinc oritur, quod passim videmus, scilicet complures animas, quæ in hominum conspectu nimium colucent, & propter huiusmodi favores (prorsus periculosos) in maxima æstimatione habentur; quæ forsàn si perperitos, & valdè expertos viros examinarentur, proculdubio in hoc intermedio statu constitutas esse cognosce-

Nun

retur;

ceretur; & quia ab habitibus imperfectis non sunt omninò purgata, plura habent vitia spiritualia, & modicam virtutem; proindè aliquandò miseros lapsus, & deplorable scandala earum causa experiri solent.

99 Igitur reputare debet Magister, tanquam verè spirituales, eos nimirum, qui per viam virtutum, mortificationis, & puritatis, in paupertate spiritus, & terrenarum omnium abnegatione, Christum consecantur, atque in se ipsis induere concertant; nec eos qui extraordinarijs rebus, & sensibilibus visionibus onusti sunt, propter eas æstimet, maximè si virtutibus heroicis careant, quas solum magni facere debet; quinimò & timeat huiusmodi animas sua autoritate tueri, vel extollere, vel palam facere; potest enim in magna incommoda incidere:

Videatur Benaventura.

100 Deniquè (vt tenet Taulerus) post aliquod tempus, aut annos, quibus prædictæ animæ interdum laboribus exercitæ, & interdum consolationibus refertæ, iter suum fervidè obsequuntur, si tamen in eis sit dispositio, & in earum directoribus diligentia, cum suo videri feliciter, suaviterq; cum divino suo Sponso cubant in meridie

(vt affirmat Henricus Arpius) repente eis supervenit horribilis, & atrox nox; atque subita quasi violentia ablatò lumine, palpabili tenebra, & densa caligine obteguntur; adinstar illius qui dum Solis splendorem conspiciat in suo auge, aut meridie, improvisè ei absconditur lux, & profundæ noctis umbris circumvoluitur, vt deplorat Hieremias, dicens: *Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion: Protegit de Cælo in terrâ inclytam Israel.*

Hic Propheta latè describit huius densissimæ noctis labores, & afflictiones sub metaphora Arcis Sion, quæ est animæ sanctæ figura.

(.†.)

B. Bonavent.
de proces. re-
lig. proces. 7.
cap. 20.

Tauler. inst.
4. 11. Grom.
2. serm. de
Martyr.

Arpi Theol.
myst. lib. 3.
part. 2. cap.
33. num. 3.

Tren. Hier.
3. 1.

CAP. IX.

DE PRIMO INSTRUMENTO HVIVS
purgationis, quod est lumen infusum
modo purgativo.

101 **P** RINCEPS instrumentum huius obscurissimæ
noctis est lumen infusum modo purgativo, de
quo supra sermonem fecimus; quod in hac purgatione
valdè efficacius animam torquet, & aliquos effectus di-
versos ab alia purgatione parit; quia non solum in ea in-
ducit caliginem, cæcitatem, & interiorem, & irreflexam
conversionem, ad eius fundum, vndè arescunt sensus, &
mortificantur, simulq; obcæcatur potentia per excessum
infusi luminis; verumetiam (vt ait Taulerus) eam quasi
per immensam mollem, & ponderosum plumbi talen-
tum, ita assiduè onerat, & opprimit, quod quasi viribus
suis contracta succumbit, & quasi suffocari, vel crepari vi-
detur; vt contingeret ei qui alicuius ponderis molle op-
pressus, in terram concideret; quod si loco levandi one-
ris, amplius ei adijceretur, proculdubidè crepari, & dis-
rumpi necessè erat: Sic similiter (quamvis comparatio
infima est) anima ob suam incapacitatem à pondere in-
fusi luminis oppressa, loco levandi eam per illius suspen-
sionem, constantè à Deo maiori luminis onere opprimi-
tur; quamobrem si ab eo non reficeretur, indubiè vitam
cum morte commutasset; idèd aiebat Iobus: *Nolo multa*
fortitudine contendat mecum, ne magnitudinis suæ molle me
premat. Et Sancta Sponsa flagitabat, quod quasi capra,
vel cervorum hinulus ab ea disceret: *Fuge* (inquit) *dile-*
cte mihi, a simulari capræ, hinuloq; cervorum super montes
aromatam. Hic quippè luminis impulsus quasi immen-
sum pondus præmit spiritum, qui simul ab eo abscuratus,

Supr. cap. 12.
à num. 8. &
deinceps.

Tauler inf.
cap. 11.

Iob 23. 6.
S. Greg. lib.
16. mor. l. c.
14. B. Ioan. à
Cruc. lib. 2.
noct. obicur.
cap. 5. prop.
fin.
Cant. 8. 14.

& densa caligine circumspēctus angustiam mortis, atquē imponderabilem pēnam patitur.

Fr Philipp. à
SS. Trin. ubi
supr. art. 2.

102 Præterea hoc lumen in anima parit dolorem intimum, & profundissimam anihilationem, ut confirmat Philippus à SS. Trinitate; quatenus animam componit Deo, ut potè demonstrando eius altissimam Maiestatem oppositam nimix deiectioni, & miseriæ animæ, & simul quàm dignus sit omnium creaturarū obsequio, & quàm ingratiſsimè peccata pro cultu retribuit: Exindè divinam iustitiam, Deiq; vultum, quasi vindictam sumere volentem, in pauperclæ animæ oculos exponit; quæ nimio horrore percussa, Baratri potius cabernas eligeret, quam iratum Dei vultum intueri: Quem affectum explicat Iob, dicens: *Quis mihi tribuat, ut in Inferno protegas me, & abscondas me donec pertransseat furor tuus?*

Iob. 14. 23.

Act. 1. 17.

Iob 9. 2.

Psal. 72. 22.

S. Greg. lib.
3. moral. c. 2

B. Ioannes à
Cruce lib. 2.
not. obscur.
cap. 6.

103 Ex huiusmodi contrapositione nimis depauperatur anima, quandoquidè nihil in se boni considerans, divinæ sanctitati composita redditur quasi squalida, & polluta menstruis. *Verè scio* (aiebat Iob) *quod ita sit, & quod non iustificetur homo compositus Deo: Si voluerit contendere cum eo, non poterit respondere unum pro mille.* Et Psalmista irradiante hoc purgatorio lumine ita anihilari videbatur, quod nequè se ipsum scire, nequè invenire poterat: *Quia inflammatum est cor meum* (inquit) *& renes mei commutati sunt, & ego ad nihilum redactus sum, & nescivi.* Videatur Gregorius.

104 Amplius depauperatur anima: [Quia sentit in se (ait B. Ioannes à Cruce) quoddam profundum vacuū, & paupertatem ex triplici bonorum genere, quæ ad animæ gustum ordinantur; videlicet, naturalium, temporalium, & spiritualium, quandoquidè in se conspicit in manus adversariorum traditam; hoc est, miseriarum IMPERFECTIONIS, quæ in comparatione sanctitatis divinæ, quasi maximæ pravitates videntur: ARIDITATIS, quia

Lumen omninò arefcit omnes delectationes sensuum: CARENTIÆ APPREHENSIONVM, quia lumen infusum in nullo naturalium discursu innitere permittit: Deniquè DESOLATIONIS SPIRITVS IN CALIGINE, quia hæc profunda caligo ab infuso lumine procedens, vna cum præconcep- ta Dei feueritate, ad eò afflictam generat desolationem, quod (Iobo teste) anima circumquaque conspiciendo, nullum inuenit auxiliatorem: *Si ad orientem iero (ait) non apparet: Si ad occidentem, non intelligam eum: Si me ver- tam ad dexteram, non videbo illum: Probavit me quasi aurum quod per ignem transiit: Quod pulchrè Psalmista com- parat iacentibus in sepulchris: Sicut vulnerati dormientes in sepulchris (ait) quorum non est memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt: Posuerunt me in lacu inferiori in te- nebrofis, & in umbra mortis; Super me confirmatus est furor tuus, & omnes fluctus tuos induxisti super me.]*

105 Hinc evenire solent animæ (vt ait Henricus Ar- pius) non solum mortis angustiores, & desperationis affe- ctus, qui verè dolores Inferni à David vocantur: *Dolores Inferni circumdederunt me; præoccupaverunt me laquei mortis.* Quia ei sicut olim Hieremiæ videtur, quod suæ salutis via omninò præclusa est: *Conclusit (inquit) vias meas lapidibus quadris.* Vndè obscuritate terrena op- pressa dicit cum Isaia: *Non videbo Dominum Deum in terra viventium.* Sed etiam ex huiusmodi caligine oritur ei spiritus vertiginis, qui ad eò animam in suis operationi- bus obscurat, quod trepidando timore, vbi non erat ti- mor, in omni opere peccare lethalitèr timet; nam sicut ad vesperascente lumine omnia quamquam exigua ad umbram inspecta apparent magna; ita in hac caliginosa purgatione, vbi crepera, & dubia ad afflictionem ani- mæ lux infunditur, bona opera ad umbram eius conspe- cta, quasi sordida, & menstruata intuetur.

106 Tot deniquè sunt angustia, dolores, scrupuli, & hor-

Iob 23. 8.
S. Greg. lib.
8. moral.
cap. 15.

Psal. 87. 6.

Arpius lib.
part. 2. c. 13.
num. 4.
Psal. 17. 6.

Hier. Tech.
3. 9.

Isaia 38. 11.

Arpius ubi
supr.

B. Ioannes à
Cruce ubi
supr.

Fr. Philipp.
à SS. Trinit.
ubi supr.

Arpius ubi
supr.

Iob 10. 14.
S. Greg. lib.
9. moral. à
cap. 31. usq;
34. inclus.
D. Thom. in
lib. 10. lect.
2.

Iob 23. 15.

S. Greg. lib.
16. moral. c.
18. & 19.

horrores, quos in anima efficit hoc lumen purgativum; quod eos impossibile est referre, & ad numerum reducere; ex quibus plures refert B. Ioannes à Cruce, ubi videri possunt; & sunt à lumine dupliciter: Vno modo per vim infusionis, qua anima immenso divinitatis pondere præmitur, concutitur, deficit, & obscuratur; alio modo per ablationem reflexionis, qua omnium quæ bene egit, & agit, & quæ ei offerre poterant consolationem, penitus obliviscitur; & eorum tantum, quæ male egit, & sup obscuro videri male egit, & quæ ei magnum afferunt afflictionem, tantummodo recordatur; perinde desolata amaritudine oppressa, de sua salute penè desperat, vt tenet Philippus à SS. Trinitate.

107. Hæc omnia sapientissimè molitur Deus, vt oculi è animas erudiat, & à rubigine vitiorum in fornace tribulationis emundet; inter fumosam caliginem abscondens flammam, tetram animam reddit, vt nec bona videat quæ agit, ne immoderato amore sibi complaceat; & vt mala quæ egit per fumum defluentibus oculis dolorosè conspiciat, & eorum radices penitus evellat; vnde nec in sua iustitia valet consolari, nequè de sua iniustitia non horribiliter timere. Hunc affectum exprimit Sanctus Iob hisce verbis: *Si peccavi, & non ad horam pepercisti mihi; cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? Et si impius fuero, ve mihi est; & si iustus, non leuabo caput: Saturatus afflictione, & miseria; & propter superbiam, quasi leena capies me; reversusq; mirabiliter me crucias.* Hæc omnia efficit prædictum lumen, ubi ipse Deus occultè inhabitat, qui solum ibi ad dolorem, & confusionem anime intueatur, vt ipse Iob testatur dicens:

*Id circo à facie eius turbatus sum, & considerans eum
timore sollicitor. Deus molivit cor meum, &
omnipotens conturbavit me.*

Videatur Gregorius.

CAP. X.

DE SECUNDO INSTRUMENTO

huius purgationis, quod est amor infusus modo
purgatio.

108 **I**NSEPARABILIS comes luminis purgativi, & infusi est amor vivus, & ardens, similiter infusus, & purgativus, qui duplicem (vt tenent Bernardus, & Taule-
rus) parit in anima pœnositimum effectum. Primus est S Bernard.
serm. 67. in
Cant. Toul.
sermone de
Marijib. dirissime torquere, & opprimere potentiam, propter suam exuberantem fortitudinem, & potentie debilitatem, & indispositionem, ita vt merito affirmare possimus, quod licet hic ignis non sit materialis, neq; elevatus vt ignis Purgatorii, tamen torquet animam superiori, & excessiva activitate, vt potè ex eius violenta, & abundanti fortitudine spiritum angit, cremat, & suffocat; hoc est, aded opprimit, quod omnes eius motus ad ea quæ concupiscit, & appetit, destruit conflagrat, & cõsumit, ita vt ei videatur amandi virtutem penitus amisisse, & oculorum mentis obcecato lumine, cor infuso igne consumptum perdidisse. *Cor meum* (ait David) *conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Psal. 37.

109 Hoc intelligetur per exemplum illius, qui dum cibum quem appetit in os immitere tentat, repente alia manus ab eius ore violentè eripit; vndè manet appetitus dolenter mortificatus, & illusus: Ita similiter contingit voluntati, quæ cum ad ea quæ concupiscit extenditur, vel moveri incipit, illico per infusi amoris flammam eius motus extinguitur, & quasi à voluntatis faucibus revocatur, & illa huius amoris involuta flammis dolet quod ita illusa sit, nec quidquam appetere audeat, quamobrem omnes vitiosi habitus eveluntur. Taulec. vlt.
lutr.

110 Secundus effectus amoris purgativi est, causare in anima dolorosam pœnam eorum quæ antea concupivit, & dilexit; itaq; potitum bonum fit ei quasi gladius viceps, qui corpus, & animam confodit, & ratio est; quia cum omne quod naturaliter dilexit, immoderate amavit, cuius speciem apud se retinet, contra cuius deordinationem amor iste purgativus dirigitur; quot sunt species imperfecti amoris, tot habet contrarios, quos destruere debet amor purgativus; quod quidem fieri non potest absquæ ingenti dolore voluntatis; in ea quippè divinus amor quasi in luctaminis campo cum amore humano beligeratur; cuius indicantis prælij buccina intimum animæ ignito clangore conturbat; quod optimè pinxit Hieremias, dicens: *Sensus cordis mei turbati sunt in me; non tacebo quoniam vocem buccinæ audivi anima mea clamorem prælij; contritio super contritionem vocata est, & vastata est omnis terra; repente vastata sunt tabernacula mea; subito pelles meæ.* Vide Richardum, & Arpium.

Hierom. 4.
19.

Richard. de
grad violæ.
charit. Arp.
ubi sup. n. 3.

B. Tommes à
Gruce ubi
sup. cap. 15.
Arpius ubi
supr.
Iob 16. 13.

111 Deindè præterita gaudia voluntatis, quæ in bonis spiritualibus habuit, quali omninò deperdita, & irrevocabilia offeruntur; quorum ablata spe remanet voluntas in omnimoda paupertate, & desolatione, dolentèr plangendo antiquam illam opulentiam, qua nunc privari in æternum conspicit; quod benè dolebat patientissimus Rex inquiens: *Ego ille quondam opulentus repente contritus sum; tenuit cervicem meam; confregit me, & possuit me sibi quasi in signum: Circumdedit me lanceis suis; convulneravit lumbos meos, non pepercit, & effudit in terra viscera mea. Concidit me vulnere super vulnus; irruit in me quasi Gigas.* Hoc est, non solum oppressit cor meum altissimus, irruens in me quasi Gigas; verum etiam ita convulneravit voluntatem meam, quod omnia desideria mea in terram veluti deperdita effuderit, suisque ignitis lanceis

ceis

ceis circumdans me, non solum opulentiam quam habui
 sustulit, verum etiam tenuit cervicem meam, & confre-
 git, ne in antiquam opulentiam redderem. Et Hieremia-
 incipit his verbis lamenta sua: *Ego vir videns paupertas* Hier Trem.
tem meam in virga indignationis eius, me minavit, & ad. 3. 1.
duxit in tenebras, & non in lucem. Quia acrius deploratur

amissa prosperitas, quam paupertas nativa; Potita fuit olim
 voluntas aplexibus dilecti; sed repente obtenebrata, &
 ab vnico sponsi avulsa a missis delicias acrius dolet, quam
 si vnquam eas possedisset, atque sponsi amorem (suo vi-
 deri) in odium conversum implacabili odio ingemiscit.

112 Circumcurritur voluntas varia obiecta ut aliquod
 solatium capiat; sed dum in omnibus laborem, & dolo-
 rem experitur, nullis se se tradere audet; omnia formi- R. Ioannes à
 dat; & quod durius est, Deum quem iratum concipit, non Cruce ubi
 solum adire perhorrescit, sed etiam de alio loqui, & re- supr.
 cordari formidat; quamobrem in se ipsa præcluditur, ubi
 crescente flamma, & æstuantie purgativo igne, quasi in
 calcaria fornace inclusa crudeliter dolet, comburitur, &
 suffocatur, ut de se fateatur Hieremias, dicens: *Et dixi* Hierem. 20. 9.
non recordabor eius, neque loquar ultra in nomine illius; &
factus est in corde meo quasi ignis exæstuantis, claususq; in of-
sibus meis, & defeci ferre non sustinens.

113 Hic effectus quem ignis ante Deum præcedens,
 vel potius ipse Dominus quasi ignis conflans in volunta-
 te producit, eam reddit quasi temulentam, aut tituban- Hierem.
 tem; propterea (ut merito tenet Bernardus) hinc, atque S. Bernard.
 illuc circumducitur, quin in vno obiecto pedem figere serm. 67. in
 valeat; sed in omnibus trepidat, titubat, & cadere videtur; Cant.
 ossa corporis contremiscunt, & pavent; & quasi à vino
 madidus, qui interno eius ardore incalescens, in nullo se
 valet tenere, & conquiescere; sic similiter anima, neque
 divini Verbi fulcris, neque terrenæ felicitatis delicijs su-
 stentari potest; quamobrem quasi amens, aut ebria hinc,

atquè illinc trahitur, & reducitur: Quod mirè depinxit Hierem. 23. 5. *Contritum est cor meum in medio mei; contremuerunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir ebrius, & quasi homo madidus à vino à facie Domini.*

Cantic.

*B. Ioannes à
Cruc. ubi su
pra cap. 7.*

114 Deniquè purgativus amor ita voluntatem dolorosè confauciat, quod quasi sitibundus languens, qui ardentèr cupit guttis aquæ frigidae linguam refrigerare, sic anima amoris adustione conflagrata, illius cuius caput plenum est rore, & cincini eius guttis nocturnis; id est cælestis sponsi cupit ardentèr favoribus irrorari: Sed dum labia eius styllare dulcissimam confectionem putat, & vehementèr sitim mitigatura perquirat, labia eius, non dulcem aquam, se myrrham amarissimam styllare experitur; quamobrem amor ipse quo illum desiderat, in maius ei tormentum vertitur, quatenus amor amplexus Dei iniure compellit, & ira quam in illo conspicit, eam severissimè reijcit: Itaque iam tracta iam retracta, quasi à contrarijs, fonibus raptata dirissimè torquetur.

*B. Ioannes à
Cruc. ubi su
pra cap. 8.*

*Tren. Hier.
37a*

115 Ex hoc affectu oritur in anima quædam obscuritas, & impedimentum potentiarum, quibus adhuc clamare ad Deum non potest: Putat enim preces eius despiciere, minimèq; eam auditurum, quinimo & pungentium sentium muris se conclusisse, ne voces eius audire valeat, eamq; simul septu ignis impenetrabili circumsepisse; vndè Hieremias dixit: *Circum edificavit adversum me, ut non egrediar; agravit compedem meam; sed & cum clamaverò, & rogaverò exclusit orationem meam.*

*B. Ioannes à
Cruc. ubi
supra.*

116 In hac hebetudine potentiarum ita immergitur anima, quod nec actioni, nec contemplationi apta redditur, & continuò eam occupant quædam obliviones, & profundissimæ absorbtiones, quibus ubi sit, ignorat; quandoquidè nequè Cæli, nequè terræ, nequè ipsius suæ occupationis reminiscitur; sed tota absorpta tristis, & immersa, potiùs marmorea statua, quàm vivens homo videtur;

videtur; & hoc quidem evenit, quia Deus eam adeo intensissimè occupat, quod ad nihil aliud, nisi ad illam in-
 ritam, & dolorosam pœnam, & afflictionem spiritus
 potest attendere; & hoc mirabili artificio Deus animæ
 memoriam, non solum ab omnibus speciebus contrarijs
 divinæ vnioni purgat, verum etiam novis, & supernatu-
 ralibus erudit, & illustrat.

CAP. XI.

DE TERTIO INSTRUMENTO

huius purgationis, quod est commercium
 creaturarum.

17. **T**ERTIVM instrumentum huius purgationis est
 creaturarũ commercium, à quo non pauca ani-
 mæ eveniunt tormēta, ut pulchrè affert Laurentius Lu-
 stinianus; tripliciter enim eam molestant, & affligunt.
 Primo in ipsa pia affectione, qua eam consolare intendunt;
 illa siquidem quasi artificij Domini ignaræ, veluti ami-
 cū Iob, tribulationem quam vident, non exercitio, & pur-
 gationi, sed culpis, & peccatis referunt; quamobrem in-
 rōman modum augent animæ afflictionem, quandoqui-
 dem consita obicuratibus, iam apud se putat, pro suis
 peccatis ita dirissimè contorqueri: Vnde firmiter in suo
 erroneo sensu (per consolatorum sententiam) confirma-
 tur; subindèq; eius dolor, & afflictio multiplicatur;
 propterea eis poterat dicere cum patientissimo viro. *Con-*
solutores onerati omnes vos estis.

Si verò meliori pietate, vel sensu ducti de animæ
 afflictione condoleant; non quod illa exoptat, sed quod
 odio habet, consuadent; ut potè quasi carnales, & spiritum
 nescientes, putant, per diversionem, & terrenarum oc-
 cupationum voluptatem, dolorem eius esse levandum;

S. BARN. TU.
 SIMON. FASC.
 ANOT. C. 16.

Iob 16. 2.
 S. Greg. lib.
 5. moral. c.
 10.

22 6
 22 6
 22 6

vndè vehementèr suadent, quod orationem saltim ad tempus relinquat, quod sibi delectationem honestam quærat, & interdùm quod ludis, & voluptatibus tristitiam suam eliminare procuret: Et dum per eorum suasionem potiùs eam desolari quàm consolari conspiciunt, eam quasi amentem, & fatuam reputant, & spernunt, & ex amicis facti sunt ei inimici: Quod quidè in hac purgationis nocte in metaphora Arcis Sion congemit Hieremias, dicens: *Plorans ploravit in nocte, & lachrymæ eius in maxillis eius; non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius. Omnes amici eius spreverant eam, & facti sunt ei inimici.* Videatur Anselmus.

Tren. Hierem. 1. 2.

S. Anselm. in 1. ad Corinth. 2. vers. 23 in fine

M. Maria ab Agr. par. 2. num. 312.

Eccle. 2. 17.

Tauler. epistola 5.

Tr. Philipp. à SS. Trinit. par. 1. tract. 3. discurs. 2. art. 3.

119 Secundò; quia creaturæ sunt ei obstaculum ad assequendam tranquillitatem spiritus; in eis siquidè nihil aliud reperitur nisi labor, & dolor: Et si interdùm levandi sui doloris causa aliquantulum faciem ad eas convertat, vel eis congaudere procuret, ita illicò conturbatur spiritus, quod interiùs sentiat, effectus suos crudeliùs solito venire ad arma: Exindè conspiciens omnia sibi esse nociva, vitæ suæ tædere incipit: Idcirco (ait Ecclesiastes) *tædunt me vitæ meæ videntem mala universa esse sub Sole, & cuncta vanitatem, & afflictionem spiritus.* Et cum in hac mortalitate degens vivere absquè creaturis impossibile sit, angitur; & ultra id quod dici potest affigitur spiritus, qui in nullo quiescere concupiscit nisi in Deo; quem ex defectu reflexionis, & terribili obscuritate nequit invenire.

120 Tertiò; quia regularitèr animæ quæ sic purgantur, à creaturis patiuntur dirissimas persecutiones, & testimonia: Cum enim ad unionem divinam, quæ hanc purgationem consequitur, requiratur exactissima purgatio, & omnium virtutum eximia radicatio, quæ per labores, & dolores faciendâ est, ut anima exuat veterem hominem cum actibus suis, & novum induat, qui sequens

dum

dum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis; ad hoc magnoperè iubant persecutiones, & falsa testimonia; quia præ cæteris laboribus superbiam domant, qua vetus homo fuit affectus; & mansuetudinem, & humilitatem gignunt, quibus novus homo præditus fuit, ipso dicente: *Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.*

121. Propterea permittit Deus, quod huiusmodi animæ varijs persecutionibus, & testimonijs falsis à creaturis inficiantur (vt probat Augustinus, & tenet Blossius) vt quasi lapides vivi, qui vniendi sunt illi lapidi offensionis, & petreæ scandali, qui tandem factus fuit in caput angulis, & præssuris expoliti deinceps, suis locis per divini Artificis manum possunt coaptari; quod quidem in se ipso expertus fuit Sanctus Iob, cum dixit: *Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percusserunt maxillam meam, saturati sunt pœnis meis.* Et idem lamentatur Hieremias, inquit: *Audivi opprobrium eorum Domine, omnes cogitationes eorum adversum me, labia insurgentium mihi, & meditationes eorum adversum me tota die.* Idem etiam experiebatur Psalmista cum à suis derelictus, & calumnijs infectus concinebat: *Longè fecisti notos meos à me; posuerunt me abominationem sibi; traditus sum, & non egrediebar.*

122. Per huiusmodi persecutiones, & testimonia crescit in anima tollerantia, & patientia, quarum habitus magnoperè intenduntur, ita vt sibi superior effecta, quasi puerorum ludos, aut culicis punctiones eas æstimet, vt tenet B. Ioannes à Cruce; quia nimirum dum interius intensioribus pœnis occupatur, & delicatiori dolore torquetur, exteriores pœnas, & calumnias despicit, & contemnit; ex quarum contemptu habitus fortitudinis, & temperantiæ quibus irascibilis, & concupiscibilis ordiantur, mirum in modum crescunt, & radicantur.

123. Propter eandem rationem contemnit Dæmonis

Matth. 23.
29.

S. August. de
verb. Apost.
1. r. 10. Bloss.
Pisago lib.
1. cap. 18. &
lib. 3. cap. 8.
n. 5. & inst.
spirit. cap. 8.
§ 3. per tot.
Iob 16. 11.

Hier. Trem.
3. 16.

Psal. 87. 2.

B. Ioannes à
Cruce ubi
supr. cap. 16.

B. Ioannes à
Cruce, ubi
supr. cap. 16.
22. et 23.

nis fallacias, & deordinatos motus appetitus; non quia ab
verisque non sentiat invasiones, & stimulos; sed quia in
suo obscurissimo dolore tota immersa, cætera quasi lon-
gè minora contemnens, veluti incus ferreum, malleos,
malleatorum propulsat, & excutit. Hac proculdubiò ra-
tione, cùm B. Ioannes à Cruce de hac purgatione agit,
nullam de tentationibus, & Dæmonis suggestionibus
mentionem facit, sed tantùm de lumine, & amore pur-
gativis, quasi de principalibus huius purgationis instru-
mentis; quia licet homo dum vivit semper à Dæmone,
Mundo, & Carne impugnetur; sed quia maiori, ac pro-
fundiori pœna in hac purgatione immergitur, & occu-
patur; propterea cætera ita despicit, & contemnit, quasi
si ab eis non oppugnaretur; quamobrem nullam de eis
mentionem fecit.

Fr. Philipp.
à S. Trinit.
par. tract.
3. dist. ar. 4.

124 Longè abest ab hac purgatione immediata Dæ-
monis astucia, ut tenet Philippus à SS. Trinitate; ut potè
purè interna, & spiritali, atquè in animæ fundo operan-
te. Verumtamèn propter externa signa, atquè profundam
animæ immersionem, & tristitiam; maxime cum suas
fallacias conspiciat, despectas, huiusmodi purgationem
conijcit. Cùmque eam consideret quasi hortum suis insi-
dijs conclusum, & virtutum floribus perornatum; ut ca-
lidus insidiator murum circuit, & de foris nequissima des-
perationis tella intus immittit; quandoquidèm scit, vnam
ex effectibus purgationis esse ingratitude, & peccata
animæ considerata, ut opposita Divinæ Maiestati, & pu-
ritati, à qua oppositione spiritus deficit, confunditur, &
desperationis stimulis agitur. Propterea hic calidus
hostis per alias species imaginationi oblatas, curat etiam
peccata animæ ad eò gravia representare, quod ei quasi
penitus irremissibilia offerat, ut illa de sua desperans sa-
lute, in ultimum desperationis præcipitium labatur.
Quæ dum hoc affectu iam per infusum lumen præoccu-
pata

pata est, per hanc Dæmonis suggestionem maximum incurrit periculum: Perindè à Directore indiget sollicitè consolari, & fulciri.

125 Deniquè magnoperè torquetur anima per Magistri spiritualis conversationem, & provenit ex pauca consolatione, & satisfactione quàm ex eius directione, & monitis consequitur, quatenùs existimat eam non intelligere, nec veritatem re cognoscere, & hoc est maximū animæ tormentum, quando quidè nulla alia ei remanebat consolatio, nequè aliud laborum suorum levamen, nisi Directoris sui præsentia, & commercium; quo deficiente omnem prorsus desolationem incurrit: [Cum enim illa (verba sunt B. Ioannis à Cruce) in illo malorum, & dolorum pelago sit tota invivita, & immersa, in quo quasi in clarissimo speculo suas miseras intueretur, putat quod ea quæ illa clarè inspicit, cæteri non vident, nec sentiunt; quæ mebrem absquè illarum intelligentia eam consolari procurant; vndè loco consolationis, maiorem dolorem recipit.] Quam magna sit huiusmodi pœna? dicant experti.

B. Ioannes à
Cruce. lib. 2.
noct. obscura.
cap. 7.

CAP. XII.

DE ALIQVIBVS REQVISITIS, ET signis huius purgationis.

126 SÆPIVS videmus nonnullos Magistrorum cõfundi in dignoscenda hac passiva purgatione spiritali; & dum animam cospiciunt obscuritatibus, laboribus, & tentationibus circumactam, putant in hac purgatione esse constitutam: Sed frequentè malè, quia ad eam paucissimi accedunt ob eorum indispositionem, & rari sunt, qui eam attingant, cum ferè certum sit, quod purgati in ea statim felicissimum spiritualis matrimonij asse-

assequerentur, & rarissimi sunt, qui ad hunc statum accedant, subindèq; nec ad hanc spiritus purgationem.

127 Non igitur omnes, qui laboribus, & obscuritatibus atterantur, sunt in hac purgatione, maximè cum Deus nunquam desinat exercere iustos; utpotè omnes corripit ad eruditionem; castigat ad satisfactionem, & torquet ad meritum, ut latius in fine huius tractatus manifestum fiet: Paucos tamen ad Mysticam Theologiam, sive ad sui intimam vnionem eligit; vndè rari sunt, qui hac obscurissima purgatione, quæ immediatè eiusmodi vnionem præcedit, purgentur. Propterea ne in re tanti momenti errare possint Directores, necessarium est aliqua requisita ad hanc purgationem prælibare, ac demùm signa illius offerre, quibus cognoscere valeat Magister animæ labores, & obscuritates, non ex alio exercitio, sed ex hac purgatione procedere.

128 Primum requisitum est, quod anima de sua perfectione valdè sollicita, & in suis operationibus fervida, transgressa iam sit ordinatum cursum viarum purgatiuæ, & illuminatiuæ, atquè in mortificationibus, meditationibus, & virtutibus multum profecerit; ita ut non solum ea quæ lethalitèr opponuntur perfectioni, & sanctitati vitet, & horrescat; sed etiam ea quæ tantùm venialitèr, & imperfectè aduersantur; & quod in communi perfectorum statu diù constituta, & exercitata sit, quia nimirum hæc purgatio ordinatur ad disponendam, & perficiendam immediatè animam ad vnionem passivam, & Mysticam Theologiam; quam utiquè dispositionem præcedere debent omnia prædicta, ut labores, & dolores, quos nunc anima perpetit, ad hanc spiritus purgationem referri possint.

129 Secundum requisitum est, quod anima suo tempore transgressa etiam sit purgationem passivam sensus; omnis namquè operatio hominis incipit à sensu; vndè

om;

B. Iohannes à
Cruce lib. .
noit. obscur.
sup. 62

B. Iohannes à
Cruce, ubi
supr.

omnis eius perfectio, & operationis purgatio, debet incipere à sensu, ut deinceps suo ordine spiritus perficiatur, quatenus hic indiget morigeratos habere sensus, ne ordinem rectum spiritus perturbent, ut ipsa purgari possit, & perfici: Alioquin inconsequens esset, & difficillimum, spiritum ordinare, & perficere, relicto sensu inordinato, & rebelle.

130 Tertium requisitum est, quod anima similiter transgressa sit illam intercapedinem consolationis mediantem inter passivam purgationem sensus, & spiritus; in ea enim disponitur anima ad assequenda requisita statim dicenda, & consequenter dispositionem immediata ad purgationem passivam spiritus, & necessarium est, quod per eam dignoscatur opus, quod in sensu actum est, & assuescat anima sensum relinquere, & purgatio spiritus plenè, & integrè in purum spiritum ordinetur; quod fieri non posset, si anima diù per huiusmodi intervallum relinquere sensum non assueverit. Præterquam quod ad sustinendam hanc horribilem purgationem indiget anima per illam consolatoriam intercapedinem refici, & roborari, & nunquam vidimus quod illa prætermissa immediatè Deus à purgatione sensus in purgationem spiritus animam transferat, ut ex auctoritate B. Ioannis à Cruce visum est: Quamobrem si hoc intervallum factum non est, labores, & obscuritates quas anima perpetit, referendæ sunt potius ad pugnationem sensus, quam spiritus.

131 Quartum requisitum est, quod licet anima non sit à sensibilibus delectationibus penitus absoluta; quinimò & eis ad facietatem uti procuret; spiritus tamen aliquo modo (quasi pastus delicatiori cibo) easdem sensibilitates quas appetitus concupiscit, fastidiat, & sapissimè in intima solitudine, & paupertate consistat, ut bene no-

tat Henricus Suson; quia nimirum ex vi antecedentis

B. Ioannes à
Cruce ubi su
pra cap. 3. in
princ.

Supr. cap. 8.
num. 93.

Henric. Sus-
son epist. 10.
in med.

purgationis remanet spiritus simplicior, & purior ad percipiendam in sui fundo divinam vnionem, quæ eo efficacius spiritum ad se trahit, quo anima efficitur purior, & simplicior; quamobrem gustato spiritu, delectationes appetitus fastidire necesse est.

132 Quintum requisitum est, quod anima nullatenus de sua sensibili, & delectabili fruitione sit securo; sed quod dum abundantia spiritus congaudet, profundam in se sentiat amittendæ dulcedinis suspensionem; latet enim intrinsecus quasi delicatissimus dolor, qui est præsagium venturæ tribulationis, vt supra dictum est.

133 His suppositis requisitis, signa huius purgationis spiritus, quæ sollicitè, & attentè debet considerare Director, hæc sunt. Primò, quod anima nullo modo possit per sensibilia phantasmata, & meditationes Deum invenire, quia hæc purgatio ad eam animam absorbet in illa intima, & densa caligine, vbi spiritus delicatissimè, & irreflexè Deum gustat, quod omnia sensibilia, & materialia adiuta horret, despicit, & fastidit: Præterquam quod ei impossibile est aliò diuertere, quia in sui fundo quasi in obscurissimo carcere ita inclusa est, & tradita, quod nullo pacto ab eo egredi potest, vt faretur David, dicens:

Psal. 87. 10.

Traditus sum, & non egrediebar, oculi mei languerunt præ inopia. Et Hieronymus: Clausum, & non prodeantem posuisti me: Alij legunt apud Lorinum: Carseratus sum, & non exibo, vel conclusus sum, & non egrediar: Item alij: Vt exire nequeam; vel in carcere inclusus sum, vt non videam quomodo explicem me. Et idem expertus fuit Iob

Iob 31. 34.

cùm dixit: Si expavi ad multitudinem nimiam, & despectio propinquorum terruit me, & non magis tacui, nec egresus sum estium. Quasi dicat: Ad nimiam multitudinem dolorum expavi, & suspendium sensibilibium elegi, & à tumultu eorum quasi propinquorum conterritus sum, & intra me mutus, & tacens, ad ampliùs cum illis

conversandum non sum egressus. Videatur Gregorius. s. Greg lib 22. v. orat. iii. cap. 12. & 17.

134 Secundum signum est, quod anima illa caligine circumsepta sentiat, se vehementissimo amore comburi, & vulnerari, ac si in ardenti fornace inclusa, densiq; eius fumo obcæcata, nihil præter ignis ardorem perciperet, cuius effectus causa est, quia ut ait B. Ioannes à Cruce: [Omnes animæ vires in amore coacervantur, & colliguntur, quia dum intellectus caligine involuitur, tota vis animæ in amorem declinat; subindèq; necesse est, quod magna amoris flamma excitetur, qua anima vehementer cõflagrata, in dilecti desiderio incalescat.] Quod quidem experiebatur Isaias, cum dicebat: *Animam meam desideravi te in nocte, sed & Spiritum meo in præcordijs meis.* B. Ioannes à Cruce, ubi supr. cap. 10. 17. 17. 17.

135 Tertium signum est, quod anima habeat æstivativum Dei amorem; hoc est, quod solum doleat, & angatur, quatenus iudicat in omnibus Deo displicere; non autem quatenus illa tormentis afficitur, ut multis rationibus probat B. Ioannes à Cruce; ita ut si de complacentia dilecti esset secura, suam totam delitiam, & gloriam constitueret in tormentis, & hoc est quod dolebat Job, dicens: *Quare posuisti me contrarium tibi, & factus sum mihi metipso gravis. Cur non tollis peccatum meum, & quare non auferis iniquitatem meam? Ecce nunc in pubere dormiam.* B. Ioannes à Cruce, ubi supr. cap. 13. Job 7. 20.

136 Quartum signum est: [Quod non obstante ariditate (verba sunt B. Ioannis à Cruce) caligine, & dolore, valde sollicita sit anima, non solum in vitandis peccatis, & imperfectionibus, sed etiam in perquirendis omnibus, quibus magis possit dilecto placere.] Quod nimirum provenit ex eius ardentissimo, & appetitativo amore, & omnia quæ dilecto suo placere possunt, operari non renuit, etiam quocumque laboris, & doloris precio.

137 Quintum, & ultimum signum est, quod anima

B. Ioannes à
Cruce, ubi
supr. cap. 16.
21 & 23.

in hac purgatione nullam molestiam sentiat tentationum, suggestionum, aut persecutionum, ut multis rationibus probat B. Ioannes à Cruce; non quia earum non agitur stimulus, sed quia longè maiori pœnæ attentæ, minoribus attentionem non præstat; quinimò in sua caligine immersa, tela nequissimi quasi in longinquo manere, & configi intuetur: itaque si anima, vel ardore libidinis, vel persecutionibus, aut alijs tentationibus angitur, & turbatur, absquè dubio purgationem huiusmodi non attingit, quandoquidem nullum istorum signorum deficit animæ sic purgatæ. Ex quibus poterit coniectari Director, an labores, quibus anima affligitur, sint ex hac purgatione, aut ex alia divina permissione.

C A P. XIII.

DE PRACTICA INSTRUCTIONE Directoris circa hanc purgationem spiritus.

138 **O**MNIBVS prædictis maturè perpensis, si cognoscat Director, quod verè anima sit in hac horribili purgatione spiritus, debet cum illa se gerere compassivè, & humanitè, quia afflictio non est danda afflictio: Quamobrem caveat proferre ei verba inconsolatoria, minusq; nullo eventu, vel causa affirmare, illam esse deperditam, aut illusam; poterit enim eam in desperationem adducere, sed quasi infirmam, & gravissimæ aegritudine laborantem curet eam mulcere, & consolari: Deindè nullo prætextu ei permittat confessionem generalem facere, nequè vitæ antea, aut præsentis scriptulos admittat, sed omnes eius phantasias despiciat, quandoquidem longè absunt à libera cooperatione voluntatis; sed proculdubio oriuntur ab spiritu vertiginis, citrà animæ consensum: Curet etiam, quod frequentius solito
(facta

(facta prius brevi peccatorum confessione) ad Sacrosanctam Eucharistiam accedat, quia regulariter talis anima propter suum phantasticum timorem, & divinæ magnitudinis conceptum, tentationi non communicandi affecta erit, quam vtriquè fovet, & auget Sathanas, ne in fortitudine cibi istius vsquè ad montem Dei Oreb, id est, vsquè ad altitudinem vnionis, possit pervenire: Præterquam quod etiam anima indiget hac divinissima refectioe, vt possit induere fortitudinem ad tolerandos huius pœnosissimæ noctis labores.

139 Si Discipulum hunc videat corporaliter agrotare (multotiès enim contingit, tam ex naturali, quam ex supernaturali causa) ei humanitè, & affabilitè assistat, atquè ab eo damnationis timores auferre procuret; solent enim aliqui in huiusmodi causa animam nimis torquere: Si prospera valetudine potiatur, eum non oneret pœnitentijs, & rigoribus, quinimò & solitos temperet; aut si casus exegerit, omninò auferat; pœna enim qua interiùs torquetur, longè superat omnes exteriores pœnitentijs; quomobrem indiget interdùm aliqua honesta recreatione, vt benè consulit Ioannes à Iesu Maria; nisi fortè talis sit illa caliginosa absorvitio, quod recreatio ei in maiorem pœnam, & dolorem convertatur, vt regularitè contingit,

140 In tantæ obscuritatis offuscatione solet Deus lumen purgativum in illuminativum convertere, vt tenet Richardus; veporè coaptando potentiam lumini, vel lumen accommodando capacitati potentiæ, & tunc illud anima ab omnibus suis afflictionibus liberatur, & oriente veritatis Sole, fugientibusq; tenebris omnia clarè vt sunt, conspicit; nempe omnes suos timores fuisse umbras, & phantasmata purgativæ noctis, subindèq; vanos, & nullius momenti, Deumq; habere Patrem, Amicum, & Sponsum; Insupèr manifestè cognoscit bona, quæ in illa

*F. Ionn. à Iesu
su Maria in
schol. orat.
tract. de ten
tat. vum. 3a
c. 11.*

*Richard. par.
1. de grad.
viol. charis.*

illa obscuritate assequuta est, & opus mirabile quod in ea operatur, dignum solius manus Divini Artificis.

*Paul. serm.
de Marij. p.
prop. fin.*

Cantic.

Psalm. 29. 7.

141 Tunc ei ardens amor conceditur adeò suavis, sapidus, & dulcis, quod in illa Sponsi vinaria cella, quasi ebria superabundat gaudio, & exuberat consolatione, ut confirmat Taulerus; & ita secura dilecto gaudet, ut verè putet, quod iam tribulationum hiems transijt, & imber caliginum abiit, & recessit, & ver floridus nunquam marcescendus foelicitèr advenit, eius quippè consolationis abundantia secula omnia transigere videtur, ut in simili eventu credebat Psalmista, concinens: *Ego dixi in abundantia mea, non movebor, in eternum.*

*B. Ioannes à
Cruce, ubi
supr. cap. 7.*

Psalm. 29. 8.

Psalm. 29. 8.

142 Si autem purgatio non sit consummata, licèt animæ videatur præsentem foelicitatem metras temporalis durationis pertransire: [Nihilominùs tamen (ait B. Ioannes à Cruce) non omninò tollitur ab anima aliquid (licèt nesciat quid sit) quod latet intrinsecus, & animæ foelicitatem cum aliqua calamitate permisceet, ut potè intùs sentiendo quemdam inimicum, qui licèt quietus, & quasi soporatus videatur, timet tamen quod aliquandò à somno excitetur, eamq; in maiorem calamitatem inducat: Et verè ita contingit, quia dum magis secura iudicatur, iterùm eam deglucit, & absorbet in alio caliginis gradu plùs obscuro, duro, lamentabili, & diuturniori, quàm præterito.] Quod similiter post suam abundantiam expertus fuit idem Psalmista; proptereà subitinxit: *Avertisti faciem tuam à me & factus sum conturbatus.*

143 In hoc igitur afflictionum parenthesis debet Director sui muneris ostendere peritiam, quatenùs debet ira animæ delectationem mensurare, quod ad reficiendam eam sufficiat, & nihil superfit ad immoderatam delectationem appetitus: Insupèr debet eius affectus ita ordinare, quod neq; extinguat hoc levamen à Deo misericorditer concessum, neq; gaudio eius perfrui vsq; ad satietatem

ratem animæ permittat, eamq; debet per illuminativam consolationem ita dirigere, quod simul prædicta dulcedine fruendo, eiusdem dulcedinis gustum, & proprietatem mortificet; alioquin ei multum nocere poterit, ut affirmat Bonaventura; ut potè si eam privat consolatione, qua ad vires spiritus reficiendas indiget, vel si eam vsq; ad facietatem perfrui concedat.

S. Bonav. de
proceſ. relig.
proc. 7. c. 21.

144 Quod cognosci poterit per exemplum cuiusdam famelici hominis, qui post longam inedia plurima ei offertur ciborum copia, quibus vesci permittitur vsq; ad facietatem. Si igitur ille immoderatè epulis tradatur, exuberantè stomacho, plus ei noceret cibus, quam reficeret; sed indiget illum tantum cibum sumerè, qui facultatem stomachi non excedat, ut optima coctione facta dissipata admodum vires reficiantur: Ita similiter debet Director gaudium consolationis temperare, & immoderatam animæ fruitionem impedire.

145 Modus autem practicus temperandi consolationem est, præcipere animæ quod statim ac liberè possit (si viderit consolationem in sensum derivari) omninò illam delectationem prohibeat, quamvis ad hoc media pœnosa adhibeat; totam verò vim consolationis ad purum spiritum reducat; in quo non ad facietatem, sed cautè, & moderatè motionem amaroriam sequatur; quod quidem fit humilitèr, sibi persuadendo breviter eventuram esse maiorem caliginem, & tribulationem: Itaq; timor, & amor in illa consolatione miscètur; & dum amor vehementi dulcedine spiritum rapit, timor vim amoris cohibet, & temperat, & ad debitum ordinem reducit: Propterea debet anima ita gaudere consolatione, ut habeat pro certo, quod eo pœnosior erit ventura caligo, quo maior sit præsens consolatio; quamobrem tremens gaudeat; gaudens tremat, & proprietatè consolationis amittat; & hoc modo simul mortificatur, & reficitur spiritus,

& con-

& consolatio infusa vires eius non enervat, sed reparat.

146 In hoc medio tempore solent contingere impetus, non omninò materiales, nec purè spirituales, sed mixti; pro quorum directione recurrere debet Director ad ea quæ superius diximus, cum de illis sermonem fecimus; sciens quod omnis eius cura ad duo reduci debet; nempe ad tempus laboris, & caliginis, in quo animam debet consolari, & in quantum possibile sit, levare, & reficere; & ad tempus intermediæ consolationis, in quo prædicto artificio debet gaudium temperare, & animam ad nudam paupertatem spiritus dirigere, quatenus ab ea dum consolationis inordinationem abstulerit, & purè Deum solum quærere, datoremq; magis quam donum æstimare docuerit, velocius purgatio spiritus terminabitur, quandoquidem hæc fit ad penitens evellendam animæ proprietatem.

800. tract.
5. cap. 16.

C A P. XIV.

DE COMMODIS HUIUS PURGATIONIS.

147 **Q**VAM pulchrè cecinit Anna Mater Samuelis: Dominus mortificat, & vivificat; deducit ad Inferos, & redicit; Dominus pauperem facit, & ditat; humiliat, & sublevat; suscitatur de pulvere ægenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum Principibus, & solum gloriæ teneat. Quæ quidem prophetica modulatio purgationi spiritus meritò coaptatur, quia nimirum anima quæ per hanc purgationem mortificatur à Deo, & sibi ipsi, ac veteri homini mortua, mortisq; anguores experta; in novam transfertur creaturam, noviq; hominis indumento circumdata mirabiliter à Deo vivificatur; & dum in suæ utilitatis profundum, & dirissime æmulationis Infernum deducit.

1. Reg. 2. 6.

deducitur, ad passivæ illuminationis felicem statum re-
ducitur; & quantò magis naturalibus, acquisitis, & su-
pernaturalibus donis depauperatur, tantò ampliùs (ut al-
ter Iobus) in duplum eisdem donis locupletatur: Et de-
nique dum humiliatur vsquè ad corruptionis, & prava-
ricationis suæ stercus, ad mysticam Dei vnionem, divi-
numq; contubernium elevatur; & ex hac mortalitate,
vbi terræ adhærens, quasi à longè, & inter velamina Deū
contemplatur: Tandem mortalitate deposita, facie ad fa-
ciem ad videndum Deum Deorum in Syon accedat, 1. Reg. 2. 8.
ibiq; sedeat cum Principibus, & solium gloriæ teneat.

148 Multa commoda ex hac horribili nocte, & hu-
miliatione evenire animæ, dubium non est, quæ breviter
referre operæ pretium erit. Primum sit, quod per eam
evelitur in anima, & eradicatur omnis inordinatus crea-
turarum affectus, quandoquidè anima anihilatur in
ordine ad res terrenas, quia in illis nihil reperit præter
laborem, & dolorem, vanitatem, & afflictionem spiritus:
Similiter depauperatur in ordine ad cœlestia, quia ea
procul à suis operibus inspiciendo, Deumq; quasi inimi-
cum formidando, nec propter spem gloriæ **moveatur**, nec
Deum propter aliquod proprium lucrum diligit, sed
propter solam eius bonitatem increatam; cuius amore
tantò intrinsecus tangitur, quantò extrinsecus omnibus
lucris privatur, quamobrem omnia contemnendo subli-
mitus in omnibus dominium acquirit, quo postea ordina-
tè, & absquè periculo, in Deo, & propter Deum omnia
possit melius possidere: Ideò dixit Apostolus: *Tanquam* 2. ad Corint.
6. 10.
nihil habentes, & omnia possidentes.

149 Rationem affert B. Ioannes à Cuce his verbis:
[Quia sicut elementa ut omnibus entibus, & compositis
naturalibus communicentur, oportet quod nulli particu-
laritati colorum, odorum, vel saporum sint affecta, ut
cum omnibus coloribus, odoribus, & saporibus possint
B. Ioannes à
Cuce. ubi su-
pra, lib. 2.
cap. 9.

concurrere; ita oportet spiritum simplicari, purgari, & denudari ab omnibus modis affectionum naturalium, tam actualium, quàm habitualium, ut possit liberè communicare amplitudinem spiritus divinæ Sapientiæ, in quo ob eius munditiam, certò excellentiori modo omnium rerum saporès degustat.] Hæc ecclasticus Doctor.

150 Secundum commodum est, quod voluntas manet immediatè disposita ad recipiendas passivas influentias divini amoris, congenito in ea quodam speciali sensu extra omnem sensum naturalem, ad plene, & suaviter degustandas illas amatorias, & divinas communicationes, ut testantur Laurentius Iustinianus, & Ioannes à Cruce; quod clarè indicavit Ecclèsiasticus, dicens: *Creavit illis scientiam spiritus; sensu implevit corda illorum.* Ut igitur cor, sive voluntas animæ possit huiusmodi sensu impleri, necessarium est, quod evacuetur, & purgetur, non solum ab omnibus affectionibus terrenis, sed etiam ab earum habitibus; quia dum aliquid remanet in corde, quod possit affectionibus terrenis inherere, hoc divino sensu impleri non potest, & hoc consequitur per hanc purgationem, quandoquidem per eam omnium terrenarum affectionum habitus evelluntur.

151 Tertium commodum est, quod intellectus manet immediatè dispositus ad divinam unionem, ut confirmant prædicti; quia nimirum ab omnibus naturalibus formis abstrahitur, siquidem in nulla earum potest fulciri, nequè pedem figere; quamobrem affuescit in illa cognitione, quæ supra se ipsum est, perseverare; subindèq; dilatatur, & fit capax recipiendi divinam, & passivam communicationem, quæ ratione exactissimæ purgationis, & adeptæ perfectionis, non procul abest ab anima sic purgata.

152 Quartum commodum est, quod hæc purgatio plene pertingit usquè ad divisionem animæ, & spiritus,

*S. Laurent.
Iustinian. in
faci. amor.
cap. 14.*

*B. Ioannes à
Cruce, ubi
supra, cap. 9.*

Eccl. 17. 6.

*S. Laurent.
Iustinian.
ubi supra.
B. Ioannes à
Cruce, ubi in
pra. cap. 13.
n. 3. & 4. & 6.
cap. 13.*

Eccl. 17. 6.

vt tenet Ioannes à Cruce, quia illa prætermiffa cognoscit anima, & distinguit motus partis inferioris, & superioris; ac perindè in ea oritur libertas spiritus, qua nullis deinceps scrupulis angitur, quatenus clarè distinguit operationes carnis, & repugnantiam spiritus, subindèq; rationabiliter nequit conturbari, sed ingreditur in perfectam libertatem filiorum Dei.

153 Quintum commodum est, quod facilè scit fugere iurisdictionem Dæmonis immediatam, cum illicò ac ille ad imaginationem emittit suggestionem, anima ad sui fondum colligitur, eumq; foras illusum, & rabidum derelinquit; ex cuius repetita illusione, & præcipuè ex perfectissima purgatione, tale super illum acquirat dominium, quod veluti immundam muscam: vel formicam despiciat, & contemnat, vt confirmant Laurentius Iustinianus, Ignatius de Loyola, & Ioannes à Cruce; quinimo Dæmon ita timet has animas purgatas, quod regularitè earum præsentiam, absquè magno tormento sustinere non potest: Quod quidè anima provenit ex divino consortio, & intima cum Deo vnione, cuius fortitudine quodadmodo participat.

154 Sextum & vltimum commodum huius purgationis est, præter dona, virtutes, & charismata, quibus anima remanet ornata, per eam disponitur immediatè ad vnionem passivam, quam à Deo frequentissimè recipit, vt testantur Laurentius Iustinianus, Ioannes à Cruce, & Henricus Arpius; quandoquidè Deus animæ pulsanti aperire non dubitat: Huic animæ, quam per tales labores, & dolores mundam, & perfectè purgatam relinquit, non solùm illicò aperit, sed ipse Dominus cordis eius ianuam frequentèr pulsat, vt in eam intrare, & cum illa cœnare possit; propterea dixit: *Eccè sto ad ostium, & pulso; si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum.*

B. Ioannes à Cruce, vbi supr. cap. 13. 2. in fine. 14. in fine.

S. Laurent. Iustinian. de cast. conu. cap. 14.

S. Ignat. de Loyola de 2. orau. mod. reg. 12.

B. Ioannes à Cruce, vbi supr. cap. 23. per tot.

S. Laurent. Iustin. vbi supra.

B. Ioannes à Cruce, vbi supr. cap. 24. n. 3.

Arpius lib. 3. p. 2. cap. 13. n. 4.

Apocal. 3. 20

155 Aded enim benignus est divinus amor, quod nō solum aperiēti statim occurit, sed mille verbis præcatorijs, & amatorijs clamoribus, cordis ianuam referare, & intrare sollicitat, vt in canticis canticorum dicitur: *Cant. 5. 2. Vox dilecti mei pulsantis; aperi mibi soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinnati mei guttis nocturnum.* Benedictus sit tantus amor, tantaq; benianitas in tam excelsa, tantq; incomprehensibili maiestate, & erga miseram prorsus, & contemptibilem creaturam: O felix dolor; ò fortunate labor! Quam egregiè Apostolus dixit: *Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.*

Ad Roman. 8. 18.

CAP. XV.

DE PURGATIONE PASSIVA
amoris.

156 NOVVM fortè multis videbitur, quod de tertia purgatione passiva sermonē habeamus, quandoquidē ferè ab omnibus Mysticis prætermittitur, qui duas tantum purgationes passivas concedunt; maximè cum homo alias non habeat facultates, præter sensitivas, & spirituales, pro quibus satis abundè providetur in duabus purgationibus sensus, & spiritus; nam pars sensitiva perficitur per purgationem passivam sensus, sicut & pars superior per purgationem spiritus; qua mobrem superflua videtur altera nova purgatio. Sed licèt hoc verum videatur, nihilominus tamen experientia, quæ est optima rerum Magistra, docet, dari tertiam purgationem, quam etiam suadet ratio (vt infra videbitur) & nullus Mysticorum expressè negat, quinimò absquè nomine purgationis, sed amoris pœnosi, eam suis scriptis commendant,

&

& præcipuè B. Ioannes à Cruce, in pluribus locis sui mirabilis Cantici:

157 Singularissimè autem expertissimus vir Henricus Arpius, inclyti Ordinis Sancti Francisci, has nostras ternas purgationes ordinatè refert, sub insigne trium sagittarum probationis; scilicèt, sensus, spiritus, & amoris purgativi, qui postquam commoda purgationis spiritus describit, atquè frequentes divini amoris contactus, quos (ea prætermittà) patitur anima purgata, ex quibus amore languens in ardentissima Sponsi desideria profilit, de hac amoris purgatione loquens, sic effatur: [Et in hoc desiderium vulnerabit cor eius sensibili dolore, qui dolor augetur, & renovatur in exercitijs anhelosi amoris ad Deum: Et hæc est tertia probationis sagitta. Vndè quandoquè videbitur languenti, quod cor, & sensus dilaniabuntur, & disrumpentur, & tota natura desideriosis consurrectionis impulsibus mori, & deperiri debeat, efficacia amoris impatientis agitata, Dum igitur impatiens amator sic æstu divini amoris vulneratus, & languidus, ardore continuo per impatientiam decoquitur, & detorretur, flamma desiderij, & affectionis in dies accrescente, quamdam intolerabilem cordis angustiam incurrit, velut si parturiens parturiendi facultate priveretur. Quo fit, ut dum intuitu vicario, nunc vulnus cordis, nunc vulnum amati contemplari non desinit, siccitate crescente (quæ sima caloris est) simul crescat, & ardor impatientiæ, & dolor angustia: Et hic probantur occultè filij Dei.] Hæc Arpius. Cum igitur amor, quæ hisce animabus infunditur, non solum pariat habitualem dolorem, sed etiã purget voluntatem ab aliqua indispositione, sive habituali dissimilitudine cum divino obiecto, cui perfectè copulanda est; proindè merito purgationis amatoris nomine insignitur, de qua brevissimè agere oportet, quia in ea parvum operis restat Directori,

Henric. Arpius Theol. myst. lib. 3. p. 2. cap. 13. n. 4. prop. sua

Hæc

Dionys. Car-
thus. de son.
luc. art. 17.

Cap. 3. 6.

158 Hæc amoris purgatio tota dirigitur ad volunta-
tem (vt ex Augustino probat Dionysius Carthusianus) li-
cèt illius motiva in intellectu recipiantur, quia efficitur
vulnerando voluntatem efficaci radio divini amoris, præ-
cedente in intellectu altissimo conceptu dilecti; cui addi-
tur quædam activissima, & penetrativa amoris flamma,
quæ inflammando voluntatem, simul ab ea aliquid im-
perfectum consumit, scilicèt aliquem quasi fumum pro-
prietatis, qui ad perfectè introducendam formam divi-
nam aliquantulum resistebat. Quare pulchrè Sponsa San-
cta flammam istam comparat flammæ lampadis, quæ si-
mul ardet, & fumum extrahit: *Lampades eius* (inquit)
lampades ignis, atquè flammarum.

159 Ratio huius purgativi amoris probari potest per
paritatem purgationis spiritus: Sicut enim hæc fit ad era-
dicandos habitus imperfectos, quia prima purgatio sen-
sus propter naturalem animæ invaletudinem eos omni-
nò evellere non potuit; vndè necesse est per secundam
purgationem perficere, quod prima imperfectum reli-
quit: Ita similiter evenit in hoc casu, quia licèt per secun-
dam purgationem maneat spiritus purgatus, & vacuus
ab omnibus formis impediens divinam vnionem, &
voluntas simul vacuata à suis imperfectis habitibus, re-
manet tamen in ea aliquis præceps motus, vel amato-
rius impetus, sive aliquod inquietum dēderium de
amato.

S. Laurent.
Iustin. tract.
de tr. amp.
Christi. a. 30.
cap. 24.

160 Et licèt hæc amatoria inquietudo non sit im-
munditia, aut vitium culpabile, vt colligitur ex Lauren-
tio Iustiniano; inducit tamen aliquem obicem ad perfe-
ctè introducendam formam divinam; sicut in tabula be-
nè perpolita non est vitium radicale, quod non sit quietum,
& immobilis; & tamen Artifex non potest in ea optimam
calaturam facere, donèc quietum sit, & firma: Nequè si-
militer vitium est lucidissimi speculi quod inquietum sit,

& tamen nequit vultus prospicientis in eo perfectè representari, donèc quietum sit, & tranquillum: Ita etiam in anima, in qua licèt illa amatoriam inquietudo non proveniat ex vitio radicali, tamen indiget pacificari, ut perfectum opus divinum, & deformitas perfectè introducatur: Et sicut Angeli purgantur non ab immunditia, aut vitio, quod habere non possunt, sed ab habitu dissimilitudinis, & à divini luminis minoratione, ut tenet Dionysius; ita similiter anima hic purgari debet, non ab immunditia, aut vitio, quod non habet, nam per purificationem spiritus mundata est; sed ab hac inquietudine, & ab habitu dissimilitudinis impediente introductionem deformitatis perfectæ.

*M. Maria
ab Agreda
p. 2. n. 401.*

*S. Dionys. de
Celest. Hierarch. cap. 3.*

161 Nullus equidem expertorum negare poterit, quod in matrimonio spirituali, ad quod immediatè hæc anima disponitur, quantò sunt elevatiores, purioresque eius communicationes, tantò necessaria est in anima maior, & elevatior dispositio, & tranquillitas, quæ nimirum assequenda est, non ampliando, & dilatando potentiam, sed eam accuminando, & simplicando; quod efficitur, non solum superaddendo, sed potius auferendo ea omnia, quæ obstatè possunt paræ, & simplicissimæ communicationi divinæ; & hanc ablationem meritò purificationem vocamus; quò enim purius, & subtilius crystallus illuminanda est per radium lucis, eò perfectius à nevis, & maculis est purganda.

*M. Maria
ab Agreda
p. 2. n. 401.*

162 Nulla potentia ita subiecta est immoderationi, sicut appetitiva, ob duplicem rationem: Prima, quia affectiva est, & ex natura sua caret modo, & rapitur in objecta; vnde aiebat Bernardus, quod [modus diligendi Deum est sine modo diligere.] Quod quidem intelligendum est de constituendo termino amoris, non verò de modo amandi, qui potest esse inquietus, & interdum valdè imperfectus; & quia potentia affectiva facillè metas moderati

*S. Bernard.
de diligendo
Deo.*

amo.

amoris excedit, quatenus desiderium quod est actus eius elicitus, sapius debitos limites transgreditur.

163 Secunda ratio est, quia potentia appetitiva est cæca, quamobrem ad præcipitium est facilis, maximè cum prætergrediatur metas intelligentiæ, ut supra probavimus ex D. Thoma. Cum autem hæc potentia ut modi divini fiat particeps indigeat se ei totalitèr assimilari, non solum in motivo amoris, sed etiam in modo; & cum divinus modus amandi sit quietus, pacificus, & tranquillus, absque vlla præcipitatione, inquietudine, aut immoderatione: ideò necessarium est, quod per hanc purgationem disponatur ad amandum intensissimè; sed tranquillè, pacificè, & absque impetu, & præcipitatione. Videatur M. Maria ab Agreda.

*M. Maria
ab Agreda
p. 2. nu. 401.
402. & 405.*

164 Cum autem anima ex arida, & profunda nocte purgationis exeat siccibunda, & vulnerata, & constituatur in desponsatione spiritali, quia communiter Deus facta secunda purgatione illicò animæ desponsatur; & cum in hac desponsatione (ut ait Theresia) [multoties Deus ab illa recedat] ex huiusmodi absentia amari adedò dolens, & quasi impatiens redditur, quod (B. Ioanne à Cruce teste) [si Deus illam non roboraret, ac fulciret, absque vlla dubitatione moreretur.] Tanta est absentię & amoris pœna; quæ quidem debet moderari, & pacificari ad assequendum divinum matrimonium, in quo licet amoris flamma animam absumat, & consummat, verumtamen omnem pœnam, & dolorem excludit, ut idem B. Doctor affirmat dicens: [Est flamma quæ consumens, pœnam non parit, quia est flamma suavis transformationis amoris.] Itaque ut hæc transformatio, & deformitas perfectè fiat, necessarium est quod anima per eandem flammam amoris purgetur, & disponatur; id est omninò reddatur pacifica, & tranquilla.

*Idem Cant.
39.*

165 Igitur fit hæc purgatio per quandam vividam amo-

amoris flammam, quæ arefcit, & confumit in voluntate omnem inquietudinem, imperum, & præcipitationem; fimulq; eam afficit adedè delicata, & fuavi pœna, ac fi gladio subtiliffimo, & ancipiti transfoderetur; cuius intenfiffimum, licèt fuavem dolorem fufcinere non poffet, nifi divinitus confortaretur. In hoc divini amoris fublimatorio omnis difimilitudinis habitus, & imperfectio- nis rubigo penitus extrahitur, & anima fecundum hanc potentiam exit fublimata, fimplex, & plenè ad deiformitatem difpofita, atquè ad recipiendas altiffimas matrimonij communicationes apta. Videantur Henricus Arpius, & Dionyfius Carthufianus.

Arpius, ubi
fu. r. v. f. q. ad
fin. cap. 13.
Diony. Car-
thuf. ubi fu-
pra.

166 Et quamvis hæc amoris fublimatio, five purgatio ab ftatu defponfationis vſquè ad ftatum matrimonij continuetur, ibiq; finiat, tamen fcire oportet, quod etiam in ftatu matrimonij (quia Deus femper magis, magisq; communicabilis eft) affidè ad vltiores favores recipiendos eam purgat, & difponit; fed quia amor quo illic eam difponit, & purgat, nullum habet effectum pœnoſum, propterea non cum purgativum vocamus, ſicut iſtum, qui diriffimam, & fuaviſſimam pœnam caufat.

167 Amplius progreditur hic amor purgativus, nem- pè ad perfectè purgandum id, quod fortè imperfectum permanfit ex ſecunda purgatione ſpiritus; abſumit nam- què, & confumit in anima omne terrenum; quamobrem iam vitam terrenam non vivit. Quæ enim per hanc pur- gativam amoris flammam purgatur, iam non in ſe, ne- què ſibi vivit, ſed tota vivit Deo, & in Deo; vndè poteſt dicere cum Apoſtolo: *Vivo ego; iam non ego; vivit verò in me Chriſtus*. Sed non propterea tentationes non ſentit, quãdoquidè dū in hac degimus mortalitate abſq; iocū- mine vivere non poſſumus; ſcriptum eſt enim: *Militia eſt vita hominis ſuper terram*. Vndè dum ab hac mortalita- te non eximitur, nec à mortalitatis agritudinibus libe-

Ad Galat.
2. 20.

Iob 7. 13

ratur; verum tamen in hoc amoris sublimatorio iam purgata; omne id quod Deus non sit, despicit; & quod Deo displicere potest, totis viribus fugit, & odit. Denique ea quæ in prædicta purgatione agere debeat Director, dicemus in manu ductione practica.

CAP. XVI.

DE ALIIS LABORIBVS, ET
afflictionibus quibus anime extra purgationem
exercentur.

168 **S**OLENT multoties spirituales Magistri, dum animam conspiciunt afflictionibus, laboribus, vel diabolicis persecutionibus affectam, statim putare, & affirmare, esse in vna ex prædictis purgationibus constitutam; & multum errare possunt, quandoquidem pro animabus purgantibus valde diversa debet esse directio, & securitas; quæ enim sunt in purgatione, licet aliquando assument, aut timeant peccatis consentire, non statim, nec ita eis sicut & cæteris quæ non purgantur adhibenda est fides, quia habent intellectum consutum tenebris, subindèq; eis album videtur nigrum, & è conuerso: Præterquam quod diversa eis adhibenda sunt remedia; quæ nobis examinare debet causas laborum, & temptationum, quæ multifariè esse possunt, & nobis congruum erit aliquas adducere.

169 Prima esse solet, vt anima assuefacta ad bellum non amittat præliandi consuetudinem, & non desidia, nec segnitia, sed vigilantia studio quasi in prociectu certaminis semper posita sit, vt à Deemone reportata victoria, verificari in illa possit illud Apocalypsis: *Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.*

170. Secunda, vt per labores, & arumnas probetur, an anima Deo digna sit, vt constat ex illo Sapientia: *Deus tentauit Iustos, & inuenit illos dignos se. Et illud: Tanquam aurum in fornace probauit electos Dominus, & inuenit illos dignos se.* *Sapient. 15.*

171. Tertia, vt anima iusta suavissimo sui exempli odore, Ecclesiam respergat, & plures alij per eius fortitudinis, patientia, & resignationis exemplum ad uitae huius pro Christo tolerandos labores stimulentur, secundum illud Tobiae. *Hanc tentationem permisit Deus evenire illi, vt posteris daretur exemplum patientiae eius, sicut & Sancti Iob.* *Tobia 2. 12.*

172. Quarta, vt anima Sancta inter aduersa discat Deo gratias agere; quamobrem tentavit excitate Tobiam, & ille sic percussus, gratias ei agere non cessavit: *Non est contristatus contra Dominum, quod plaga caecitatis evenisset ei, sed immobilis in Dei timore permansit, gratias agens Deo omnibus diebus vitae suae.* *Tobia 2. 13.*

173. Quinta, vt à terrenis rebus anima verberata, & afflicta erudiat, & discat terrena, quae delectando pungunt, despiciere, & caelestia quae veram Liriciam, & gaudium afferunt, amare; propterea canebat Psalmista: *Imple factes eorum ignominia, & quereant nomen tuum Domine.* *Psalm. 85. 17.*

174. Sexta, vt anima quae in se aliquas virtutes, & fervidas operationes, vel divinos favores intuetur, terram suae vilitatis teneat, & suae virtutis, aut potestati non attribuat, iuxta illud Pauli: *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanae qui me colaphizat.* *1. ad Corinth. 12. 7.*

175. Septima, vt anima per exercitium resistendi tentationibus, contrarias virtutes acquirat, quibus in via Dei multum proficiat, iuxta illud Psalmi: *Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum.* Et praecipue virtutem patientiae, quae opus perfectum habet, & per tribu-

Ad Rom. 5. 3. lationem operatur, secundum illud Apostoli: *Tribulatio patientiam operatur: Patientia autem opus perfectum habet.* Quam etiam commendat Dominus dicens. *In patientia vestra possidebitis animas vestras.*

176 Octava, ut anima quæ ex assidua Passionis Christi meditatione, ad eius imitationem accensa ardentè postulat labores, & dolores experiri, suo pio, & devoto desiderio satisfaciat; atque hic complantata similitudini mortis eius, in Patria deinceps gloriosè eius resurrectionis particeps fiat, iuxta illud Apostolicum: *Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus.*

177 Propter prædictas causas quotidie videmus laboribus, & afflictionibus attritas animas, & eas præcipuè quæ rebelles sunt, & duræ cervicis, & quæ indigent ad odiendum malum, & consecrandum bonū in virga ferrea per rectam salutis viam perducī; quas quidem, & ceteras, iuxta laborum causam debet mederi Director remedijs proportionabilibus, quæ in spiritualibus libris abundant.

178 Anima autem quæ ad coronam, & meritum, sive ad exemplum torquentur, licet postea per huiusmodi mysticas purgationes exercendæ sint, ferè semper labores, & tentationes experiuntur; Deus namque assiduè Iustos exercet, corripit, erudit, & perficit; quamobrem prædictæ (excepto tantum statu matrimonij spiritualis, in quo nullus est labor, dolor, neque afflictio; sed perpetua læticia, gaudium, & pax in Spiritu Sancto.) In cæteris vitæ statibus, in eis labores, & solatia, dolores, & consolationes, merores, & gaudia commiscuntur; sicut neque vlla dies est, quæ ex luce, & tenebris non compingatur; propterea scriptū est. *Risus dolore miscabitur, & extrema gaudij lætus occupat.* Cum eis igitur quæ statum, modum, & signa purgationum non servant, communia remedia, suis laboribus accommodata utenda sunt.

CAP. XVII.

DE ALIO GENERE ANIMARVM
quæ torqueri solent extra purgationem.

179 **A**LIVS reperiri solet status animarum valdè difficilis cognitionis; difficilè enim cognosci potest si earum tribulationes, & tentationes, ab vna ex purgationibus passivis, vel ab alia divina permissione oriantur. Videre est enim animas ab infantia sua à Deo vocatas, atque ex illa tenera ætate favoribus supernaturalibus imbutas, quæ cursum vitæ suæ in omni virtutum exercitio impendunt, & præcipuè in virtute humilitatis, & charitatis, quæ Alpha, & Omega perfectionis sunt, mirabiliter præcellunt: In eis adeò crescere solet desiderium imitationis Domini nostri Iesu Christi, quod promiseris, & peccatoribus ad eius exemplum pati, & contumelijs affici ardentèr postulant, vitamq; suam pro salute proximorum offerre non dubitant, atque corpus suum pro levandis eorum necessitatibus mille tormentis offerre peroptant; & videmus eas interdum ita à Domino exaudiri, quod earum dolores, languores, tormenta, tentationes, & obscuritates in maximum Directorum stuporem vertantur.

180 Quædam siquidem illarum horribilia interdum spectra conspiciunt, Dæmones illis sub fœdissimis formis offeruntur, easq; torquent, verberant, fustibus cedunt, in equleos, & crates ferreas extendunt, corpus, & eius membra discindunt, in patibulis, ferreisque paxillis suspendunt; & eodem tempore vehementissimis vitiorum omnium stimulis colaphizant, atque mentes earum spiritibus blasphemix, desperationis, inobedientix, & veriginis præoccupant; infirmitatibus extraordinarijs, &

nervorum contractionibus inficiunt: & denique quidquid diabolicus furor (Deo permittente) potest machinari ad earum tormenta, non prætermittunt.

181 Ex alia parte revelationes, visiones Christi, Virginis Mariæ, & Sanctorum solent frequenter accipere, eisq; dolorem suum temperare, & interdum per eas à suis omnibus tormentis liberantur, ut deinceps comparata fortitudine possint Dæmonibus, eorumq; tellis se exhibere quasi signum ad sagittam; & hoc modo vitam suam agunt, & consummant; quamobrem Directores in earum cognitione solent desipere, putantes, aliquando eas esse in purgatione, & aliquando in perditione: Ad quorum tollendam confusionem dicere oportet ea quæ ex earum observatione didicimus, quavis fortè à vero scopo multum aberremus; quod iudicio Doëtorum relinquimus, volentes, quod ea quæ proferamus, non iudicia sint, sed coniecturæ.

182 Dicimus igitur, quod nulla ex prædictis animabus est in aliqua ex prædictis passivis purgationibus, sed in mera probatione ad proprium meritum, vel ad proximorum impetrandam salutem; & ratio est, quia eiusmodi anime, neque tempora, & statum servant, neque aliqua purgationum signa habent, quandoquidem possunt meditari; & si fortè ad tempus impeditæ sint, reddunt tamen ad devotas meditationes, & considerationes imaginarias: Deinde nunquam spiritus in eis simplificatur per gradus; hoc est, ira sensim à formis materialibus abstrahitur, quod ad eas redeundi facilitatem amittat, & habitum consistendi in divino objecto absque prædictis formis materialibus comparet, ut per primam purgationem consequitur (in qua est difficultas; nam de secunda dubitari non potest, quod in illa non sint) quia prædicta licet aliquando ad contemplationem eleventur, & à sensibilibus formis abstrahantur, tamen semper ad sensum

redeunt, in sensu consistunt, & sensibilibus visionibus gaudent; quamobrem in purgatione sensus non consistunt.

183 Longè minus sunt in purgatione spiritus, cum certum sit, eam esse immunè ab imaginarijs visionibus, à tormentis, & laboribus prædictis; consistit enim in sola illa obscuritate, & amore purgativo, in quo spiritus penitus annihilatur, & depauperatur, & quasi in ardentissimo fornace inclusa, omni vitiosi habitus rubigine purgatur; per cuius prælibata signa, & requisita manifestè cognoscitur, in hac spiritus purgatione non versari: Propterea investigare debemus causam huius perpetui, & horribilis exercitij.

184 Et supposita superioris facti contingentia, dicimus, certum esse quod Deus similes animas ab infantia sua quasi prævenit, ut non solum pro peccatoribus exorare, & veniam eorum impetrare procurent, sed etiam ut imminentem divinæ iustitiæ gladium suspendant, ne mundum iuxta delicta sua, & assidua peccata statim evertat, & confundat, ut ex Ezechiele constat dicente: *Et quæsi ex eis virum, qui interponeret spem, & staret oppositus contra me pro terra, ne disperem eam & non inveni.* Et Propheta Isaias huius divini desiderij gnarus, dicit:

*M. Maria
ab / gred 3.
part. n. 420.
in fin.
Ezechie. 22.
30.*

Non est qui invocet nomen tuum, & consurgat & teneat te. Et propterea Ecclesia Sancta quæ se obtulit in præsidium pro peccatis, atque iram Altissimi suis assiduis precibus curat temperare, in Sponsæ figura sic canit: *Ego murus, & ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem repariens.*

*Isai. 64. 7.
Cant. 8. 10.*

185 Hæc divinæ ultionis placatio fieri debet per labores, & afflictiones, ut constat ex Levitico, Daniele, & ex Psalmis; ubi dicitur, sterisse Moysen in contradictione, ut averteret iram eius, ne disperderet eos. Cui addit Pam-
politanus: [Nisi Sancti stent, & perseverent in contritione cordis gementes, patientes, & orantes pro Populo in

*Levit. 16.
19.
Daniel.
Psalm. 105.
23.
Pampolis in
1. ai. 53. 4.*

conf-

conspetu Domini id faciendo.] Quæ quidem contritio, afflictio, & dolor, aliqua saltem proportionè respondere debet pœnis, quæ pro peccatis infliguntur; alioquin divinæ iustitiæ non satisfacerent, neque eius ultionem susponderent; quamobrem pœnæ æternæ sensus, & dampni respectivè respondere debet pœna temporalis dampni, & sensus; quam forsàn ob eandem causam experiebatur David, cum dicebat: *Dolores Inferni circumdederunt me.* Cui addit Lorinus: [Doloribus Inferni idem afficitur sensus, de acibus, & magnis doloribus, qui aut similes habentur his, quos Inferni habitatores damnati experiuntur.]

Psalm. 17. 6.

Lorinus in

Psalm. 17.

vers. 6.

186 Propterea pœnis supra relatis, quæ aliquam saltem habent similitudinem cum pœnis damnatorum, una cum terribissima obscuritate spiritus, & Dei absentia prædictæ animæ afficiuntur; ad quas plenè sustinendas, necessariò debent permanere in exercitio sensuum; alioquin prædictas pœnas non paterentur, quia ut benè docet B. Ioannes à Cruce: [In viris iam perfectis, & extra sensum positis, cessant omninò deliquia materialia, & corporis tormenta; nemo enim pati potest ubi non est, & communicationes efficaces, & passivæ regularitèr sensum privant dolore, & afflictione, quandoquidem anima ab illis subtracta nihil tormenti sentiret, licèt corpus torqueretur.] Notent hanc doctrinam Directores, & de pluribus erroribus circa plures animas quas ducunt, eruentur: Itaque si prædictæ animæ ad temperandam divinam iusticiam passuræ sunt pœnam sensuum, necessariò debent semper in sensu versari, & consistere.

B. Ioannes à

Cruc. lib. 2.

mo. obscur.

cap. 1.

187 Sed non ideò minoris sunt meriti alijs quæ extra sensum elevantur, cum meritum in bonorum operum exercitio consistat; quod habent prædictæ in gradu eminenti; sed quia in sensibilibus versantur, sunt etiam in meditatio diabolicæ iurisdictionis positæ, subindèq;

expo-

expositæ eius fabulationibus, & periculis; ex quibus etiam maioris meriti laureas adipiscuntur, si à Dæmone victoriam reportaverint; verùm tamen cum eis præcautè se gerat Director, quia in omnibus quæ patiuntur, vident, & audiunt, potest esse illusio, & diabolica fallacia, ipsarumq; vehemens imaginatio; quandoquidem omnia hæc regularitèr sunt imaginaria, quia neque verè, & realitèr sciuntur, neque patibulis suspenduntur, neque in Infernum detruduntur, nec mucronibus, & lanceis transverberantur, nec cum eisdem turpissima Dæmones realitèr exercent; sed imaginantur hæc videre, & in corpore pati; & hoc est verosimilius, licèt ipsæ affirmant, quod per tactum cognoscunt hæc illis fieri realitèr, & physicè, quia regularitèr non ita est; sed fiunt in imaginatione à Dæmone comota, & perturbata, atque fuliginosis, tetrisque humoribus occupata, quibus affectæ credunt, hæc omnia pati, & sustinere; licèt non negemus, quod interdùm à Dæmone fustibus, & pugnis cedantur, & de vno ad alium locum iactentur; cætera verò regularitèr imaginaria sunt.

188 Sic similiter sunt earum visiones Christi, & Sanctorum, in quibus magna cautio adhibenda est, quia plerumque falsæ sunt, & Dæmonum cabilationes; & quantoq; veræ sint, & boni spiritus, regularitèr sunt imaginariæ, aut externæ, & non purè spirituales (quidquid ipsæ affirmant) & ratio est, quia prædictæ animæ ob suprædictam rationem sunt in sensu, & in sensu torquentur; & prædictæ visiones, & consolationes fiunt ad roborandam, & confortandam partem patientem, proindè debent ad sensum dirigi, & per consequens sensibiles esse: Ideò Gregorius de Sancti Iobi consolationibus aloquentes, dicit: [In ea enim mensura consolatum se, in qua afflictus fuerat, indicat; qui lætificatum se secundùm multitudinem dolorum clamat.]

S. Gregorius
lib. 31. Moral.
cap. 30

189 Undè conijcere debet Director, quod revelationes, visiones, locutiones, & prophetiæ predictarum, in nullo debent pretio aestimari, quandoquidem omnia sensibilia, & imaginaria innumeris fallacijs, illusionibus, & periculis sunt obnoxia: Præterquàm quod huiusmodi animæ habent imaginationem læsam, debilem, tetram, vaporibusq; sanguineis, & etherogeneis confusam, atque à Dæmonibus omninò turbatam; proindè semper tristitia, aut ignea, aut rara imaginantur, & frequentissimè earum visiones sunt meræ imaginationes, & capitis vertigines; quamobrem miserè errabit Director, si ullam eis fidem in magno, aut in minimo præstiterit; sed ad omnium virtutum exercitium erigat, & dirigat.

*Supra cap. 4.
num. 48. &
deinceps.*

190 Deindè eas præveniat, & munit ad dirissimam Dæmonum pugnam per media supradicta; easq; consolatur, roborat, & per considerationes suis tormentis accommodatas fulciat; multum vigilet, & sollicitè curet, ne ab spiritibus blasphemæ, infidelitatis, & desperationis seducantur; illisq; luadeat quod resistent fortes in fide, firmæ in spe, & fervidæ in charitate; & diligentè attendat doctrinis quæ eis à Sanctis, vel à Dæmonibus, aut damnatis proferuntur, ne fortè in eis aliquis error contra fidem, aut contra doctrinam receptam, aut bonos mores miscatur: Earum ægritudines cautè mederi permittat, ut supra de energumenis dictum est; & curet quod frequentissimè accedant ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; & deniquè multum oret, ieiunet, & enixè Deo lumen postulet; ut in tam difficili, & impenetrabili negotio possit benè se gerere, & provt casus exegerit, viris doctis, & expertis consulat; hoc enim satis frequentè erit necessarium.

*Supra cap. 6
n. 69. & 75*

191 Aliæ sunt animæ, quæ licèt à tenera ætate ad huiusmodi negotium non ducantur, in diversis tamen eventibus, & statibus à Domino moveantur, ut pro com-
muni.

munibus, aut particularibus necessitatibus se offerant extorquendas; & aliquando vidimus Deum ea rum oblationem admittere, & dirissime prædictas animas torqueri varijs cruciatibus, & pœnis, vel sensus, vel spiritus: Si ergo pœnas prædictas patiantur, idem dicimus de his, sicut de antecedentibus, & hoc in quocumque perfectionis status sint constitutæ. Cum enim habent torqueri in sensu, eisdem periculis sunt expositæ, & eadem eis sunt adhibenda remedia.

192 Nullæ ex prædictis animabus sunt in purgationibus passivi s regularibus, nec cum eis utendum est remedijs purgationis, licet interdum possint aliquibus uti provt casus exegerit: Animæ autem ut in purgationibus regularibus versentur, debent per status suos ordinatè procedere, & signa omnia purgationis habere; quia licet Deus possit hunc ordinem invertere, & tempora non servare, rarò tamen, aut nunquam visum est; & potius ex pravo homine, aut fœmina lubitò faciet, ut egit in Paulo, & Magdalena; quam seorsim purget primo spiritum quam sensum, vel ante arreptam viam virtutis (in qua homo proficere incipiat) inchoet spiritus purgationem; itaque secundum ea quæ ibi dicta sunt, procedat Magister: Pro cuius instructione, & rerum mysticarum notitia, hucusque dicta sufficiant; ex omnibus enim quæ regularitè eveniunt, & communiter in directione occurrant, aliqua prælibavimus, quæ sufficere possunt, ut saltem dubitare, & consulere sciat Director; quem obsecramus,

ut nostræ ignorantie parcere dignetur,

suisque orationibus Deo

commendet.

MANVDVCTIO
BREVIS PRACTICA
IVXTA HVIVS VOLVMINIS
DOCTRINAM.

VFFICIEBAT planè ad spiritualis Directoris praxim, quæ in toto hoc nostro volumine prælibavimus, quandoquidem omnia quæ illi practica, & communiter evenire possunt, & quæ ad exactam sui muneris adimplerionem spectant, integrè (licet compendiatim) tractaverimus. Sed ne aliquid nostro desiderio deficiat, prælibatam libri nostri doctrinam, ordinatè, & breviter ad praxim deducere discernimus, ut faciliùs animam à limine perfectionis, usque ad perfectam consummationem, per omnes vias, & status possit dirigere: Propterea hanc nostram manuductionem in quatuor status dividemus, in quibus animæ versari solent in tribus vijs, purgativa, illuminativa, & unitiva: Purgativæ quidem respondet status incipientium; Illuminativæ, status proficientium; & Unitivæ conveniunt duo status, scilicet perfectorum, & unitorum, sive in matrimonio spirituali versantium. Nec novum videatur, duplicem dari statum perfectorum, cum non omnes perfecti sint in matrimonio spirituali constituti; sed illi tantummodò, quos divina largitas ad huiusmodi altissimum statum eligit, quem statum esse affirmavimus, ut supra visum est: Quamobrem nos in tribus communibus vijs de his quatuor statibus (annuente Domino) agemus, ac per eorum singulos directionem nostram ordinabimus, fax sit Deus Optimus Maximus, quod saltem pro unius animæ profectu labor noster sufficiat; hoc enim tantummodò contenti erimus.

Sup. tract. 5.
#289.

VIA PURGATIVA STATUS INCIPIENTIUM, eiusq; exercitia, & directio practica.

VT clariùs in hac materia procedamus, supponendum est cum omnibus Mysticis, quod tres sunt animarum viæ, per quas ad perfectionem tendunt, nempe Purgativa, Illuminativa, & Vnitiva. Purgativa dicitur illa, in qua totum animæ studium versatur in extirpandis vitijs, & purgandis suis peccatis, tam mortalibus, quam venialibus. Ad quod necessarium est (post factam confessionem generalem cum eo quem eligit Directorem, ut supra dictum est) quod anima se reputeat quasi sordidum sterquilinum, & cœnosum stagnum culparum, & defectuum, quod penitus agreditur mundare, & clarificare: Ad quod triplex tantum suppetit medium, scilicet integra confessio, pura contritio, & actus charitatis, ut tenet Gregorius, Hugo, Alexander de Ales, Suarez, & alij communiter. Cum autem medium integræ confessionis positum sit, restat ut sua omnia exercitia ad medium puræ contritionis reducat; quandoquidem illud non solum mundat à sordibus præteritis, & præsentibus, sed etiam falcit timorem sanctum, qui est initium divinæ sapientiæ: Igitur iste actus contritionis nihil aliud est, nisi quidam dolor divinæ offensæ ob solam eius bonitatem increatam; non sensibilitèr in appetitu inferiori, sed spiritualitèr habitus in appetitu superiori, sive in voluntate.

2 Ad cuius eliciendi actus facilitatem oportet, quod Director huiusmodi incipientibus ordinet meditationes novissimorum, præsertim fœditatis peccati, ac damnosum eius, & quod divisim, & attentè consideret eius deformitatem, gravitatem, & incommoda, ut de peccatis suis pœnitere, & in posterum ea non committere discat, & hoc non propter timorem servilem, utpotè æternæ

dâm.

Sup. tract. 24.
n. 68.

S. Gregorius
lib. 37. Moral.
cap. 27.
Hugo lib. de
virt. orat.
Alex. Ales.
part. 4. q. 26.
memb. 1. ar. 1.
Suarez de
Relig. tom. 2.
lib. 2. cap. 11.
n. 6.

damnationis, aut temporalis poenæ, quæ solet per peccatum evenire; sed propter timorem filialem, & castum; nempe quia Deum offendit peccatum, eiusq; divinæ bonitati opponitur; aliter enim exercitiū contritionis, quod huius viæ, & status peculiare est; non haberet; quinimodò & servili timore percussa fieret pusillanimis, & contracti spiritus.

3. Hic contritionis actus faciliter potest ex omnibus meditationibus novissimorum elici, & exemplum dabimus in consideratione Inferni, quæ longior est à timore filiali, & propinquior timori servili. Consideret igitur anima, quod horribilia Baratri tormenta habent durationem infinitam, non ex alio capite, nisi quia peccatum directè opponitur divinæ & infinite bonitati; propterea eius malitia est infinita ex parte obiecti; unde per infinitam durationem torquenda est; & in hoc affectu, & ponderatione demoretur, in se ipsam inviscerando, quàm nocivum, & abominabile sit divinam bonitatem offendere, & statim anima in affectum contritionis ducetur; Quod similiter potest fieri in omnibus meditationibus novissimorum.

4. Ut igitur anima bene instruarur, in modo meditando, & eliciendi affectus, debet Director vna cum Discipulo (si fœmina non sit) cubiculum secretum intrare, atquè genua flectendo (hymno dicto, aut sequentia Missæ de Spiritu Sancto) præparationem quam affert Molina Carthusianus, clara voce cunctantè legere, & Discipulum moneat, quod se Deo altissimo præsentem iudicet, ad cuius divinam Maiestatem oculos animæ dirigat, & tunc Director incipiat modo supradicto meditationem contexere, & cum ad actum contritionis deveniat, ei præcipiat ibi demorari, considerando, & in se ipsum inviscerando illam infinitam bonitatem offensam, & enormem gravitatem offensæ factæ per vilissimum vermiculum,

Molina Car
thus tract. 2
de op. et. c. 1.

lum, & sordidam, ac despectam creaturam; & factis silentio per aliquod tempus, aliquando Magister clara voce aliquas ad propositum iaculatorias iactet: V. G. *Domine tu qui infinite bonus es, à me vilissima creatura offensus!* vel: *O Domine tu per me ingratiſſimè colaphizatus, verberatus, illusus, aut crucifixus!* Tu; vel: *O peccatum vilissimum quod sic illam summè amabilem bonitatem percussisti!* & paululum tacendo subiungat: *O Domine, quis millies mortuus fuisset, priusquàm tuam bonitatem offendisset!* vel: *O Domine, prius omnia tormenta Inferni pati vellem, quàm te iterùm offendere.* Et hoc dicat cum maximo dolore, & affectu, ut anima Discipuli ad ponderationem gravitatis peccati, & ad contritionem moveatur; in his enim brevibus discursibus colligitur totus orationis fructus, nam continuè discurrere, & de vno ad aliud serpendo transire, parùm, aut nihil proficit, si bene masticatum cibum in ventre spiritus per quietis calorem non excoquit.

5 Si autem Discipulo tunc eveniant distractiones, vel suggestiones, doceat eum resistere, illas respectivè contemnendò, scilicèt; si circa res indifferentes sint, & suæ recollectionis negotio attendendo. Si verò sint circa objecta peccaminosa, curet primò ab eis spiritum eripere, attentè suæ recollectioni insistendo: Quod si hoc non sufficiat, & adhuc molestant; si versantur circa materiam luxuriæ, curet ab eis avertere imaginationem, intensius in Dei præsentiam confugere, quia scriptum est: *Fugite fornicationem, & nullum aliud tutius præsidium invenire poterit, quàm Deum, qui factus est refugium pauperi, adiutor in oportunitatibus, in tribulatione.*

1. ad Corin. 6. 18.

Psal. 9. 10.

6 Si autem tentationes versentur circa alia vitia, quæ contrarijs actibus superantur, & non sufficit earum contemptus, ut omninò cessent; tunc contrariis actibus resistat; verumtamèn semper se in divina præsentia præ-

liare

liare consideret, quinimò & ex ipsis tentationibus agere debet cymbalum, aut tintinabulum, quo anima excitetur ad Deum, & ad producendos suos contritionis actus; & simul advertat, quod cum peccata meditatur, non in particulari fiat, sed ea consideret quasi maximam molem foetidam, & horribilem, nihil eorum singularitèr meditando, maximè peccata iræ, & luxuriæ; sæpiùs quippè occurrunt in eis aliquæ circumstantiæ, quæ potiùs ad vanitatem, libidinem, vel vindictam, quam ad odium, vel contritionem excitant, & huiusmodi animæ teneræ adhuc sunt, & in timore Domini non benè fulcitæ.

7 Si anima ita insipida, vel defesa, aut arida inveniat, quod actus contritionis elicere non possit, & facta prædicta diligentia, adhuc in sua ariditate, & in devotione persistat, poterit aliarum virtutum actus exercere; sed quantotius possit, ad suum contritionis actum debet redire: Et si fortè ad aliud exercitium virtutum, aut considerationem interiùs moveatur, vel ad eam affectus inclinetur, debet sequi devotionem, & affectum, dummodò levitas non sit, & eo prætermissio reddat ad suum actum contritionis, quasi ad proprium exercitium sui status. Ad quod valdè necessarium est, quod tam per lectionem, quam per meditationem benè perpelas, & intimè consideratas habeat bonitatem divinam offensam, & offensæ gravitatem, ut faciliùs possit ex omni meditatione actum contritionis extrahere, & in operibus peccata vitare, & odire; quandoquidem hic status incipientium reducitur ad purgandum peccatum, & ad sanctum timorem, quasi fundamentum totius perfectionis comparandum.

8 Si anima ex consideratione peccatorum Inferni nimis angatur (multæ enim valdè pusillanimes sunt) vel ex consideratione peccatorum incurrat, curet Director quod in alijs meditationibus se exercent, quovsq; extrema illa vitiosa sciat vitare, & debitum medium eligere, & tenere;

tenerè; quod fieri debet contrarijs considerationibus, & monitis: Cumque ad debitum medium reducat, tunc primis meditationibus ad extorquendam contritionem uti debet. Deniquè Magister cum prædictis parvulis in Christo se habeat quasi spiritalis nutrix, ut potè temperando cibum iuxta illorum insipidum palatum; interdum lac, & interdum escam eis ministrando.

9 Maximopere curet quod anima occasiones peccatorum adhuc remotas fugiat, & similiter conversationem, & familiaritatem hominum perverforum, aut parùm de æterna sua salute curantium; & quod (habita ratione status) solitudinem, & recollectionem procuret, in omnibus suis operibus virtutes exercendo, vitia viriliter debellando, præcipuè illa à quibus maius damnum recipit, accipiendò videlicet vnum; & illo superato, aliud debellandum, & eradicandum assumat; proindè quotidie de illo faciat particulare examen, considerando an in illo deficiat, atque in virtute contraria proficiat, actus vitij, & virtutis contrariæ numerando, de quibus Directori suo strictam rationem reddat; & cum negligentè se habuerit, aliquam dolorosam pœnitentiam sumat, & in posterum se emendare firmitè proponat; sed non propterea debet aliarum virtutum exercitium omittere, sed in omni operatione sua debet pro viribus declinare à malo, & facere bonum.

10 Caveat Director quod anima iners, vel deses fiat, sed quod iuxta vires suas (minus aliquid) pœnitentiam agat, & pœnales mortificationes sumat, quæ in hoc statu possunt esse maiores, & asperiores; tùm ex necessitate satisfaciendi pro culpis, & subiugandi passiones, quæ hic sunt nimis rebelles; tùm quia anima est recentè conversa, & non macerationibus attrita, proindè maiores habet vires; tùm deniquè quia ut eius deordinatæ passio-

nes in medio debitò perseverent, indiget ad partem magni rigoris nunc declinare.

11. Curet igitur eam in omnibus, & per omnia mortificare, maximè in propria voluntate, & iudicio; verumtamen prudenter, & humaniter, attendendo semper eius teneritati, & viribus, ne forte mortificatione, & rigore perterrita à via spirituali recedat: Aliquandò propterea debet in licitis, & indifferentibus cum eius convenire voluntate, sed cautè priùs ei negando quod postulat, & tandèm sagacitè concedendo: Debet etiam interdùm aliquas ei honestas recreationes permittere, factus nimirùm omnibus omnia, proindè debet cum Apostolo: *Flere cum flentibus; gaudere cum gaudentibus :: Omnibus omnia factus, ut omnes salvos faciat.* Doceat animas esse obedientes, simplices, claras & apertas, quia hoc valdè necessarium est.

*Ad Rom 12.
35.
1. ad Corint.
9. 22.*

12. Incipientibus non iniungat diuturnum orationis tempus; sunt enim nonnulli qui nequè per quadrantem horæ possunt in ea persistere; sed paulatim eos ad orationem aliciat; & illos qui nec quadrantem possunt sustinere, hortetur, quod ad pedes Crucifixi accedant, ibique eum vulneratum, & pro illis spirantem intueantur, & quantum possint illuc permanere studeant; & idem hortari debet his, qui propter suam rusticitatem, aut mentis habitudinem non possunt, vel nesciunt meditari.

13. Alios reperiet, qui non possunt flexis genibus orare, quod quidè parùm interest; proindè tunc illis iniungat, quod sedentes, vel stantes, vel humi iacentes meditentur; breviter enim à divino spiritu tacti gemiculabuntur. Alij volunt se privare elegantibus indumentis, aut aliqua passione, vel diversione, quæ si peccaminosa non sit, non idèò dimittendi sunt, se eos quomodolibèt veniant intrare permittat, quia brevi tempore à Spiritu

San-

Sancto moniti, omnia vana, & superflua resecabunt; magna quidem ei prudentia, & dexteritas necessaria est in hoc statu, in quo animæ sunt teneræ, & vanitatibus, atque delectationibus seofus assuefactæ, eisq; via perfectionis, quasi chorus castrorum obijcitur; quam obrè nulli earum permittat ultra duas horas orationis; unam mane, alteram vesperè; sufficiunt namquè pro hoc statu, ne illis gravosa sit oratio, & rædio affectæ, ab arrepta via diver-
tant.

14 Nunc primùm adstat Dæmonis astutia, qui tentationibus, & persecutionibus impedire tentat viam spiritualis ingressum; eosq; iam ingressos molestat, ut iterum egrediantur; propterea Director, quasi Pastor bonus, debet gregem istum parvulorum sollicitè circumire, ne Lupus infernalis aliquam ex eius ovibus extrahat, vel devoret; vndè omnibus eventibus illicò occurrere necessariū est, & pro omnibus remedia prompta habere; quam obrè revolvere debet libros mysticos, & spirituales, ubi de modo exercendi virtutes, superandæ tentationes, & evadendi Dæmonis astutias instruetur: Oportet enim nihil horum ignorare, ut possit statim morvis ovium suarum occurrere.

15 Prudentè, & humanitè curet huiusmodi incipientes ducere ad humilitatem, mortificationem, patientiam, resignationem, & paupertatem spiritus, auferendo ab eis omnem passionem, & motum bono spiritui contrarium; & quantum in ipso sit, procuret formare animas robustas, & capaces cuiuscumque divinæ communicationis, quia regularitè consistit in Directore, quod anima apta sit ad magna, vel ad parva; Ductor enim spiritualis est quasi quædam obstetrix; & sicut hæc in naturali Infantium ortu eorum membra componit, ut robusta sint, & benè disposita; ita Ductor spiritualis debet membra spiritus componere; hoc est potentias animæ ita or-

Ad Galat. 4.
19.

S. Ambrosij.

dinare, & dilatare, quod robustæ sint, & cuiuslibet communicationis capaces, ut in illis: imago Christi formari valeat, ad exemplum Pauli, dicentis: *Filioli mei, quos iterum parturio, donèc formetur Christus in vobis.* Cui merito facit illud Ambrosij: [Primus discendi ardor, nobilitas est Magistri.]

16. Circa huius status durationem variæ sunt Doctorum opiniones: Quidam sunt qui dicunt sufficere spatium duorum mensium, maximè si anima sit fervida, & robusta: Alij ad unius anni tempus protrahunt: Alij melius affirmant, debere animam in hoc statu perseverare, quousquè habeat passiones mediocritè ordinatas, & omnia peccata mortalia facilè vitet. Certissimum autem est quod personæ religiosæ, & præcipuè à frequenti hominum consortio abstractæ, citius quàm sæculares ad viam illuminativam transire possunt, quandoquidem in illis faciliùs radicatur sanctus timor, & firmum propositum non peccandi.

17. Nos verò iudicamus, quod certum signum vocationis animæ ad viam illuminativam est, habere timorem sanctum ita invivum, & invisceratum, quod anima omnia peccaminosa, & nociva faciliter propulset; & omnia mala, tam spiritualia, quàm temporalia perpeti determinata sit priusquàm Deum saltim gravitèr offendant: Tunc eam Director tutò poterit ab exercitiis novissimorum amovere, & ad meditationes viæ illuminativæ transferre; licèt propterea non damnemus Directores, qui animabus viæ illuminativæ præcipiunt, quod matutino tempore meditentur vitam, & passionem Domini; & vespertino quatuor novissima: Verumtamèn dicimus, quod in via purgativa consistentes vespere, & mane debent meditationi novissimorum insistere; sicut hi qui in via illuminativa consistunt, meditationi vitæ, & passionis Domini; licèt interdum iuxta casus exigentiam possint

Materiam meditationis mutare; tamen si vnusquisque statim revertatur ad meditationem suo statui propriam, & accommodatam; oportet enim negotium hoc perseverantè sumere, vsquè ad perfectionem cuiuslibet status, nec quasi parvuli fluctuare, & omni vento meditationis circumferri.

18 Caveat igitur Director extrahere animã de vno statu ad alium; hoc est, de vna ad aliam viam, statumq; vltiorem transire absquè Dei vocatione: Si enim Deus animam non disponat, & vocet, temeritatis, & imperfectus damno exponitur, & à Domino audire merebitur. *Quomodò hùc intrasti non habens vestem nuptialem?* Sed illa in quantum in se est, in infimo loco recumbat, quousquè dicatur illi; *Amice, ascende superius*: Tunc cum Dei gloria, & proprio profectu poterit in altiorem locum ascendere, quia scriptum est; *Omnis qui se exultat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.*

Matth. 22.

12.

19 Signum deniquè huius divinæ vocationis ad vltiorem statum esse solet, quod anima iam non sentiat devotionem, & fervorem in meditationibus illius status, in quo consistit, & interiùs moveatur perseverantè ad meditationes vltioris status, in quibus spiritus fervescit, & recolitur: Quamobrè dùm in meditationibus novissimorum nullam devotionem, & fervorem accipit, & moveri interiùs sentit, ad meditationes vitæ, & passionis Christi, in quibus cum devotione, & fervore versatur spiritus (concurrentibus cæteris requisitis) evidentè cognoscitur, animam esse vocatam ad viam illumi-

nativam; sed huiusmodi motio debet esse cõtinua, & certa, & non ex levitate procedens.

VIA ILLUMINATIVA

status proficientium, eiusque exercitia,

& directio practica.

20 **A**D viam Illuminativam pertinet status proficientium; hæc via vocatur Illuminativa, quia nimirum postquam anima in via purgativa à sordibus peccatorum purgata est, in hac via illuminari, & ornari virtutibus procurat; & quia sic illuminari virtutibus proficere est in via spirituali, secundum illud Psalmi: *Ibunt de virtute in virtutem.* Proinde status proficientium huic viae Illuminativæ merito accommodatur.

Psalm. 83, 8.

21 Hæc animæ illuminatio, aut profectus per exercitium virtutum, probari potest exemplo Artificis, qui vult formosam imaginem ex ligno conficere, qui ab eo prius per ferreum scalprum aufert superflua; sicq; auferendo, apparere incipit imago, quæ virtualitèr, & potentialitèr erat in ligno, quam postea coloribus illuminat, tandemq; per altiorem illuminationem perficit; ita etiam in anima contingit, quæ ad imaginem Dei facta, & formata, per ligni paradyfi prævaricationem ablata est illa pretiosa imago, quam nunc per exercitium perfectionis iterum intendit proportionalitèr restaurare, quam mobrem quasi Artifex qui de novo incipit lignum celare, debet in principio spiritualis viæ per ferreum scalprum contritionis peccata, & deordinatas passiones, & superfluitates appetitus auferre; quibus ablatis incipit apparere imago illa, quam in rudi prævaricationis tunc occulabatur; & consequens sequitur, quod in hac via Illuminativa eam virtutum coloribus illuminare debet, vt de hac activa claritate, ad aliam passivam, & altiorem conscendens, hæc Dei pretiosissima imago aliquo saltem modo instauratur.

Cum

22 Cum autem virtutes, & earum exercitium in nullo magis ad exemplum clarescant, quam in Vita, & Passione Domini nostri Iesu Christi, qui via est per quam venire nos oportet ad Patrem; proinde exercitium peculiare huius status est, meditari, recolere, & attentè considerare eius Viram, & Passionem Sanctissimam; ad quam instruenda est anima, ut ex hac arbore vitæ possit uberrimum fructum reportare, ut consulant Basilius, Bernardus, & Bonaventura.

S. Basil. lib. de Spirit. S. cap. 8. S. Bernard. serm. 22. in Cant. S. Bonav. in lib. de part. bon. part. 3.

23 Ut igitur rectè meditari valeat, & debitum, atque optatum fructum percipere, debet ante omnia habere benè perpensa, & considerata illa capita libri P. Molina, in quibus de Persona Christi luculentè, & diffusè pertractat; ibi enim mirè explicatur in quo consistat hoc Sacratissimum suppositum, ex divina, & humana natura hypostaticè vnitis, absque earum cōfusione compactum; quod quidem anima debet habere satis perpensum, & consideratum, ut benè instructa de persona agente, & patiente, possit faciliùs, & meliùs affectum excitare.

Molin. Carthus. de oration. tract. 3. à cap. 3. & deinceps.

24 Debet etiam habere benè perpensas, atque in se invisceratas cæteras omnes circumstantias, quibus meditatio Vitæ, & Passionis Christi circumvestiri oportet, quas similiter in eodem Auctore luculentè pertractatas reperiet; quæquidem omnia præliminariè habenda sunt, & non ad tempus orationis differenda, ad exemplum peritis, & providi Structoris, qui omnia necessaria præparat, priusquam domum ædificare incipiat: sic similiter anima debet priùs benè considerata habere, tam personam agentis, quam circumstantias operis, ut cum aliquod mysterium meditari incipiat, illicò in aliquem affectum voluntas moveatur.

25 Sic præparata anima, & disposita, signoq; Sanctissimæ Crucis munita, atque Hymno Spiritus Sancti dicto, cum cæteris quæ ad dignam præparationem sunt necessaria,

faria,

saria, legat cunctantèr, & attentè punctum, aut historiam illius quod Dominus egit, vel passus fuit, atque id paululùm considerans, & breviter epilogans, statim quærat intra se, quis sit qui talia, & tanta perpessus est? Et cognita persona, iuxta id quod præmeditatum habet, componat, sive comparet cum eius magnitudine, & excellentia, illa indigna, & vilissima ludibria quæ perculit; vel illa humilia, & deiectissima opera ad quæ se humiliavit, & paululùm in hac compositione demorando, illicò in admirationem rapietur, vel ad compassionem dolorum, aut eius imitationem excitabitur, & cognita inclinatione voluntatis, ibi conquiescat, quin vllum discursum, vel considerationem immisceat, donec sentiat voluntatem amittere illum calorem, aut affectum quem habebat; & tunc circa eandem materiam poterit aliam circumstantiam considerare, vt voluntas ad similem, aut alium affectum moveatur; qua excitata, debet iterùm ibi requiescere, & demorari.

26 Si hunc profectò modum obseruet, non indigebit longis discursibus, à quibus abstinere debet anima, vt communiter docent omnes spirituales Magistri, sed eos formare breves, & efficaces; quandoquidem non in discursu, sed in eius quieta consideratione, & voluntatis motione totus orationis fructus consistit: V.g. incipit anima credendo, quod Verbum incarnatum passum fuit talem dolorem, vel tale opus operatum est; & paululùm ponderando personam agentem, vel patientem, simulq; vilitatem creaturæ propter quam tale egit, vel sustinuit, eliciat hanc, vel similem ponderationem: *Possibile est, quod Deus magnus incomprehensibilis, & immensus, propter me vilissimam, & ingratissimam creaturam, talia, & tanta ludibria perpessus sit, vel tale humilitatis opus fecerit! Si igitur sua Divina Maestas talia, & tanta pro me sustinuit; quanto magis ego debeo pro illo multa pati, & sustinere!*

Et cōquiescat in illo pōdere rationis, scilicet in eo quod ipsa debet multa pati, & sustinere pro illo; qui cum Deus esset, semetipsum exinanivit, ut pro vilissimo servo moreretur; & hac ratione paululum in silentio perpessa excitet animam, & applicet voluntatem ad desiderium amādi, vel imicandi, vel gratificandi, vel laūdandi illam incomprehensibilem bonitatem, vel ad desiderium se mortificandi, humiliandi, despiciendi, vel labores, & ærumnas pro eo tolerandi, &c. & cum cognoscat quod voluntas ad vnum ex his affectibus inclinatur, in illo conquiescat, & persistat, quin alium immisceat.

27 Cum autem viderit voluntatem circa illum affectum frigescere, vel arescere; vel per tentationem, distractionem, aut tepiditatem deijci, & debilitari; iterum se excitare conetur, repræsentando videlicet voluntati eandem rationem, qua antea fuerat excitata; neque ad aliam transeat, si hæc sufficiat. Secus autem si per illam repetitam rationem non moveatur, tunc enim poterit, & debet per aliam brevem discursum, & rationem efficacem eam movere: Si verò nulla sufficiat, ibi consistat ad pedes Humanitatis Sacrosanctæ, pro ea sustinens illā ariditatem voluntatis; interdum tamen aliquibus iaculatorijs se excitando, habens pro certo, quod ibi resignata, & humilis multum fructum afferet in patientia.

28 Ad hunc modum brevem meditandi, & orandi movemur aliquibus rationibus: Prima est, quia ita nos Christus docuit orare, cum dixit per Matthæum: *Orantes nolite multum loqui.* Quod idem est ac dicere: Cum oratis nolite longis vei discursibus, sed potius in desiderio, & affectu conquiescite; & cum nobis iniunxit semper orare, & nunquam deficere, nullam nobis longiorem materiam præstitit, nisi solam orationem dominicam, quod quidem ipse per exemplum docuit in sacro Gethsemani loco, ubi per tres prolixas horas, modo a nobis præ-

Matth 6.17

libato, in oratione perseveravit, quandoquidè totam eius orationem ad vnicum discursum, & ad pauca verba reduxit: *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste, sed non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et cum semèl, & iterùm orationem interrumperet, ait Matthaus: *Iterùm abiit, & oravit tertio eundem sermonem, dicens.*

29 Hic igitur nos docuit, quod non solùm meditatio, & discursus debet esse brevis, & efficax, sed quod veniente tentatione, aut distractione (quæ per interruptionem dominicæ orationis significatur) repetendus est iterùm atquè iterùm idem discursus, vel ratio, quæ prius nos movit, siquidè Dominus quem movit (quod erat voluntas Patris) ut calicem biberet, eandem rationem, quæ prius illum moverat, iterùm suæ parti inferiori proposuit: Cum autem hic specialitèr Christus præbuit nobis exemplum orandi, sequitur quod hic modus sit præ omnibus potior, & excellentior.

30 Hoc similiter suadet ratio; quia cum vires animæ sint limitatæ, quantò magis datur speculationi, tantò minus tribuitur affectui; & eo plaris arefcit voluntas, quo magis per intellectum animæ virtus effunditur: Et cum fructus orationis consistat in exercitio voluntatis, huic, & non alteri concedenda est præcipua exercitatio: Discursus ergo in tantùm est necessarius, in quantùm non excitatur affectus; imò verò illo excitato, omninò cessare debet meditatio, & discursus: { Meditationibus (inquit Infula Bracharensis) non aliter quàm lignis utendum est ad amoris ignem eliciendum, nutriendum, & augendum; quæ tamen si illum perfocant, rejiciendæ sunt; idè ea meditationum portio assumenda est, quæ ad excitandos affectus satis esse videatur; qui si cessent, aut cor tepescat, ad considerationum suasionem confugiendum est: Si fortè contingat cor in amore accensum affectionis delectatione derineri, non inde amovendum est,

*Fr. Barthol.
de Martyr.
in comp. spi-
rit. doct.
cap. 20.*

est, aut deturbandum, ut ad meditationes se converrat.]
 Hæc Bracharensis, & est communis Doctorum instructio.

31 Docet etiam experientia, hunc esse potissimum modum orandi; nam animæ quæ illo utuntur, breviter ad contemplationem accedunt; quo enim mens magis vacuatur speciebus, & formis materialibus meditationis, tantò aptior, & capacior fit ad divinam illuminationem; & quantò anima assuescit in pondere inventæ veritatis conquiescere, tantò amplius ad simplicem divinitatis intuitum disponitur, ut expressè docent Laurentius Justinianus, & Richardus de Sancto Victore; & damna immoderatæ meditationis afferunt Ioannes Gerson, Iacobus Alvarez, & Paulus Señeri, Societatis Iesv.

32 Deniquè hic orandi modus est facilis, & magnæ consolationis his qui nesciunt, aut non possunt subtiles discursus elicere; nullus enim quantumvis rudis sit, ineptus erit huiusmodi brevibus meditationibus; quamobrem est potior modus orandi, siquidem omnibus, tam aptis, quàm ineptis oratio præcipitur; vnde ille erit melior modus orandi, qui pro omnibus sufficiat; alioquin soli literati, & discursivi essent ad orationem apti; quod utiquè erroneum est.

33 Affectus qui ex meditatione eliciantur, non debent permanere in solo motivo virtutis ad quam pertinent, sed ad altioris motivum virtutis erigendi sunt, ut potè ad motivum charitatis, à qua debent imperari: Itaque licet anima eliciat desiderium se mortificandi, non debet remanere in solo mortificationis motivo, quod est coertio appetitus; sed debet habere pro motivo satisfactionem divinæ bonitatis offensæ, vel placere Deo ob eius bonitatem increatam; & idem dicendum est de cæteris actibus virtutum, tam internis, quàm externis, ut hortatur Apostolus, dicens: *Sive manducatis, sive bibitis, sive quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.*

S. Laurent.
 Justinian. de
 cast. comub.
 cap. 22. Ri-
 chard. de s.
 Vict. de ex-
 termin. part.
 1. cap. 15.
 Gerson to. 3.
 de meditat.
 consid. 6. &
 seqq. Alvar.
 de vit spirit.
 tom. 2. lib. 3.
 par. 5. sect. 1.
 cap. 3. P. Pau-
 lus: Señeri in
 contor. orat.
 par. 1. cap. 1.
 §. 1. & 2.

1. ad Co-
 rinth. 10. 31.

34. Hoc quidem licet omnibus utilissimum sit, his tamen qui ad contemplationem vocantur, est summe necessarium, non solum quia longè sublimius est motivum charitatis, quam quia mentem abstrahit, & elevat ad simplicem, & amatorium Dei intuitum, in quo substantialitè consistit contemplatio: Insupèr extinguit per illud anima omnes quotidianos defectus, perindè purior redditur, & ad divinam communicationem aptior.

35. Tentationes in hoc statu solent esse valdè vehementes, vnde indiget anima per Directorem roborari, & sollicitè coadiuvari: Ad quarum præcautionem, simul & resistentiã necessaria est sedula mortificatio, & exercitium poenitentiae; quamobrem Director curet, quod eas in omnibus exerceat, quandoquidem eius principale negotium est vitia extirpare, & virtutes comparare, quod per omnimodam mortificationem, & poenitentias agendum est. Sed licet eam exterius mortificet, curat magis illam interiùs mortificare; ibi enim est radix victiorum, & prudens Medicus primùm tollit causam morbi, & postea faciliè impacti humores curaturus; & in hoc statu anima non solum habet habitus victiosos valdè intensos ex pravo rerum terrenarum usu, verum etiam ex inordinata rerum spiritualium prosecutione; proindè sollicitè, & assiduè exercenda est omnimoda contentio, & mortificatio.

36. Solent, in hoc statu evenire visiones imaginariæ, & materialia deliquia, in quibus se habere debet Director iuxta regulas superius adductas, & pro certo habeat, quod illi tribuenda erit culpa, si anima per viam periculosam incedat, quandoquidem eius peritia, & dexteritas in regendo potest faciliè eam ab huiusmodi periculosa via liberare, vtpotè auferendo animam ab his extraordinarijs rebus, & ad puram, & spiritualem Dei cognitionem adducendo; quod quidem in earum exordio fa-

Supr. trac. 5.
cap. 1. p. r. 10.
tum, & cap.
18. & 19. p. r.
802.

cillimum est, si sequatur ea quæ superius dicta sunt; scilicet, quod ex huiusmodi rebus assumpto solummodo dono excitationis, visionem penitus renuntiet, & ad purum spiritum recurrat; quia tunc Deus, qui semper se accomodat capacitati animæ, videns eam capace[m] spiritualis communicationis, non iam cum illa in sensu, sed in spiritu loquitur; quæ mobrem omninò cessabunt communicationes materiales, vt supra probatum est; quidquid dicant in experti, qui putant, non posse animam ab huiusmodi rebus liberari.

37 Si autem Director negligentè se habeat circa harum rerum renuntiationem, easq; permittat vsquè ad satietatem vi, vel corticem earum conservare, postea difficillimum erit, animam à prædictis sensibilibus liberare, vt potè quia increasatur spiritus; & quasi quadam pinguedine, aut hebetudine ita torpescit, quod iam non potest ab illis separari; & plerūquè contingeret, non solum spiritum amittere, verum etiã corpus destruere, quia nimirum dum anima plusquàm oportet eis traditur, ex ordinarijs deliquijs, quæ ab eis procedunt, hebetatur sensus; ex quarum assidua fruitione, potest mens infatigari, & allucinari, & in maniam, & ameniam venire, vt pluriès vidimus.

38 Si aliqua ex his animabus in mortale peccatum laberit (vt est possibile) si fervida fuerit, magno dolore tangeretur, atquè per multum temporis confusa permanebit. Si autem fuerit tepida, quamvis de culpa doleat adhuc remissionem, parùm tamen dolebit ad confessionem, & humilitatem; propterea si ex primis fuerit, & non sit melancholica, aut desperatione affecta, debet per duos, vel tres dies in prædicta Dei-offensa meditari. Si autem melancholica sit, aut pusillanimis, post contritam, & humilem confessionem, commissa culpæ non recordetur, quinimò & Dei bonitatem, & misericordiam medietur,

quibus spem veniæ augeat, & melius in charitate persistat. Si anima fuerit ex secundis, id est ex tepidis, præcipiat ei Director, quod per dies multos culpam suam revolvat, eamque assidue consideret, ut per suæ culpæ confessionem, possit deinceps cautivus vivere, & sanctum Dei timorem procurare.

39. Frequentia Sacramentorum debet hoc tempore ab anima procurari; & licet viri docti, & pii affirmant, quod animæ à mortali peccato liberæ quotidie possunt dignè, & fructuosè accedere, quam frequentiam cum Augustino nec laudamus, nec vituperamus; nobis autem videtur, quod pro huiusmodi proficientibus sufficere potest, quod bis in hebdomada ad Sacrosanctam Eucharistiam accedant; vel prout expedire indicaverit Director, iuxta sententiam D. Thomæ, sic effantis: [Considerare quilibet in se ipso debet, quem effectum in se habeat frequens susceptio huius Sacramenti; nam si aliquis sentiat se proficere in fervore dilectionis ad Christum, & in fortitudine resistendi peccatis, quæ plurimum consequuntur homines, debet frequentè sumere: Si verò ex frequenti sumptione sentiat aliquis in se minus reverentiam huius Sacramenti, monendus est ut rariùs sumat] Hanc doctrinam sequatur in praxi, nequè animas fervidas, & proficientes privet huius divini cibi fortitudine, licet aliquando in gravia inciderint peccata, si debite de illis poenituerint, & humilientur, siquidem eas privare, est auferre vnicum remedium ad præcavenda peccata, præsertim cum à Domino dictum sit per Matthæum: *Non est opus valentibus Medicus, sed male habentibus; non enim veni vocare iustos, sed peccatores.*

40. Tempus orationis in hoc statu ad duas ad minus horas protrahatur, si tamen commodè fieri potest, quatenus negotium evellendi vitia, & plantandi virtutes factis arduum est, & indiget per orationis calorem confo-

veris;

*S. Aug. de
Eccles. dog-
mat.*

*D. Tho. in 1.
ad Corinth.
cap. 11. lect.*

Matth. 9. 13.

veri; sed quantoquè anima fervida sit, non ei ultrà tres horas orationis permittat, quatenùs in hoc statu non est adeò robusta, quod ei proluxa oratio cadere, & fastidire non possit; quamobrèm generalitèr pro omnibus sufficit duarum horarum spatium.

41 Suppleat anima orationem per assiduam Dei præsentiam modo intellectuali, & non imaginario, aut circumscripto formatam, quia sic ligaretur, & coarctaretur spiritus, sed liberè cogitans Deum ubiquè adesse per essentiam, præsentiam, & potentiam; ante cuius Maiestatis oculos reverentèr, & humilitèr ambulare procurer; ad cuius assiduam memoriam per aliqua signa, vel loca determinata procuret excitari, & frequentèr orationes iaculatorias emittere. Potest itaque Deum considerare sicut anima se ipsam considerat, quam nec loco, nec figuræ subiectam intuetur; vel sicut ille qui in tenebris cum amico suo, quem multum diligit conversatur, qui dùm cum illo loquitur, non attendit, an sedeat, stet, aut habeat hanc, vel illam figuram; sed credit, ibi esse præsentem, & cum illo liberè colloquitur: Ita similiter debet anima Deum considerare præsentem, absquè aliqua vbi-catione, aut figura; sed liberè, & reverentèr quasi ubiquè præsentem credere, amare, & colere.

42 Et si Sanctissimæ Humanitatis præsentiam (ut æquum est) ferre voluerit, debet hoc Sacrosanctum suppositum considerare ex divina, & humana natura compositum; quamobrèm dùm eam intuetur, debet in illa latentem divinitatem inspicere, & cum illa in suis operibus confociari, abstrahendo scilicèt spiritum in ipsa humanitate in Divinitatem, exempli gratia: Dùm anima aliquid operari intendit, in suum sacratissimum confocium oculos mentis configens, intimo affectu proferat: *O amor infinite, propter te hoc facio!* vel: *O Domine incomprehensibilis propter tuum amorem hæc sustineo!* vel: *O Ba-*
nitas

nitas vulnerata, aut Magnitudo humiliata, ut tibi placeam, ut tibi seruiam, ut te colam hoc opus aggredior! vel. O Magnitudo exinanita, et te imiter hanc contumeliam, vel hoc opus humile sustineo! His namquæ, & similibus aspirationibus in ipsa Sanctissima Humanitate elevatur spiritus ad Divinitatem, & ad contemplationem disponitur: Hoc modo Divinitatem sumit, & Humanitatem non dimittit.

43 Durationem huius viæ, & status, non possumus certò præscribere; verumtamèn dicimus, quod nullatenus Director animam ab eo extrahere tentet, donec à Domino ad aliam vltiorem viam vocetur; cuius vocatio per signa superiùs adducta dignoscenda est; quæ ex auctoritate B. Iohannis à Cruce sunt: [Cum omninò cessant actus discursivi, & propria animæ meditatio, vna cum primevis fervoribus, & sensibilibus delectationibus, ita ut non possit quemadmodum antea meditari, nec aliquod fulcimentum per sensum reperire, sed omninò remanet arida, quia iam merces eius non in sensu, sed in puro spiritu constituta est.]

44 Hæc sunt certa signa, ut anima tutò possit transire ad viam Vnitivam; quæ ut evidentèr possit cognoscere Director, recurrere debet ad ea quæ superiùs diximus; quatenùs regularitèr per hæc signa incipere solet passiva purgatio sensus, quæ etiam in hoc statu inchoatur: Sed valdè norandum est, quod dùm hæc signa contingunt absque laboribus, tentationibus, & obscuritatibus, indicant, quod anima vocatur ad vltiorem viam, sed eius purgatio exigua erit, & ad secundam spiritus purgationem non perveniet; quia ut benè notat B. Iohannes à Cruce: [Iuxta gradum vnitivum amoris, ad quem Deus animam provehere intendit, magis, vel minus intensè illam humiliat.] Quamobrem anima quæ ita mitiùs purgatur, exiguè perfectionis gradum attinget.

B. Iohannes à Cruce in lib. flam. amor. tit. Cant. 3. §. 5.

Sup. tract. 6. cap. 2. à n. 27. & deinceps.

B. Iohannes à Cruce lib. 1. noct. obscur. cap. 14.

45 Si comitetur hæc signa aspera, & rigida purgatio, recurrat Director ad ea quæ superius diximus: Si autem hæc signa simpliciter, & sola eveniant, poterit nihilominus anima pertransire ad viam Vnitivam, dummodo hæc signa non ex negligentia, culpa, aut aegritudine proveniant, & hoc sive vir sit, sive femina, sive secularis, sive Regularis; sequi enim debet Dei vocationem, quia spiritum suum singulis communicat prout vult: Verumtamen licet in prædictis vna cum signis non adveniat purgatio, semel tantum ingressi viam Vnitivam, sive magna sit, sive exigua, tamen veniens veniet, & non tardabit.

Sup. tract. 6.
cap. 3. 4. & 5.

46 Hortamur denique, quod si prædicta signa concurrant, non vereatur Director animam ducere ad vnitivam quietem spiritus, quandoquidem ei multum oportebit ad suæ cōscientiæ securitatem; nimis quippè errare poterit in suâ, & alterius animæ detrimentum, si vel ante tempus animam ad vnitiva exercitia evexerit, vel semel à Deo vocatam evehere prohibuerit. Legat obsecro B. Ioannem à Cruce in libro flammæ amoris vivæ, cantico tertio, versu tertio, §. quarto, vsque ad decimum quintum; & nullo in tempore, neque in quovis altissimo statu permittat quod rigores, pœnitentias, flagellationes, ieiunia, & his similia, anima prætermittat, iuxta ea quæ superius diximus: Dedecet enim homini spirituali corpori suo indulgere, quinimò & illud semper respectivè ad vires eius, & statum animæ semper rigoribus, & pœnitentijs debet macerare; nam licet elevationem sui spiritus non impediatur, debet tamen quasi servum rebellem, onustum, afflictum, & macerationibus Cruci affixum illud tenere; generaliter quippè Dominus homini consulit, tollere Crucem suam quotidie, & cum obsequi.

Sup. tract. 12.
cap. 6. à un.
49. vsque ad
55.

VIA VNITIVA, STATUS PERFECTORUM, eiusque exercitia, & directio practica.

47 **I**N via Vnitiva duplicem statum constituimus, nempe perfectorum, & vnitorum, seu passivam contemplationem colentium; verumtamen huiusmodi statum non distinguimus ab statu perfectorum, intelligentes quod omnes perfecti non sint quodadmodò Deo vniti (sunt etenim, vt supra diximus) quandoquidem vnio consistit in exercitio fidei, & charitatis; quod quidem proprium est omnium perfectorum; sed quia hæc vnio est activa, & se habet quasi medium ad passivam, in qua mediâtibz desponsatione, & matrimonio spirituali vnio perfecta, & infusa consistit; proindè illos tantum vocamus vnitos, qui per vnionem passivam Deo copulantur; alios verò qui per vnionem activam Deo vniuntur, solummodò perfectos vocamus.

*Supra in pro
logo huius
manudu. 7.*

48 Igitur status perfectorum nihil aliud est, nisi status eorum qui in omnibus, & per omnia exercentur in charitate, iuxta illud Pauli: *Super omnia autem charitatem habere, quod est vinculum perfectionis.* Qui quidem status propriè vocatur contemplationis activæ, & incipit à tempore quo finem habuit status proficientium, & perseverat respectivè vsque ad purgationem passivam spiritus, quæ est immediata dispositio ad vnionem passivam, & infusam.

*Ad Galatens.
3. 14.*

49 In hoc statu ducenda est anima ad interiora deserti, & ad solitudinem materialium formarum, vt vocem Dei loquentis convenientè audire valeat, secundum illud Osee: *Ducam eam in solitudinem, & adloquar ad cor eius.* Curet igitur Director animam non impedire prolixis discursibus, sed doceat eam sequi divinam vocationem, quæ intus in sui fundo, in sibilo tenuis auræ

Osee 2. 14.

susur-

lufurrat, & vbi Deus eam quasi alterum Moysen vocat Exod. 24. 17.
de medio caliginis.

50. Sciat quod in hac contemplationis nebula mysti- M. Maria
ab Egrotat
p. 3. n. 49.
cè traditur animæ clavis scientiæ spiritus, vt ipse ad re-
cipiendam divinam sapientiam referretur, & ampliatur:
Quod si eam introire prohibeat, incurret vtique Domini
sententiam adversus legis peritos per Lucam prolata:
*Ve vobis legis peritis (dixit Christus) quia tulistis clavem
scientiæ; ipsi non introistis, & eos qui introibant prohibuistis.* Luca II. 52.
Quandoquidem damnabile est, quia ipsi in hanc Domi-
ni requiem non introierunt, alios prohibere intrare, vt
in hac materia literalitè contingit.

51. Et cum certum sit, quod Deus dispositioni animæ
se accommodet, atque vt ait Theologus, se habet ad mo-
dum recipientis, si anima ad obsequendam divinam vo-
cationem non disponitur, sed eam fugit, vel eam Dire-
ctor consequi prohibuerit, profectò incapax fiet ad reci-
piendam illam divinam scientiam, quam in interiori sui
fundo discere poterat: Proptereà si per præterita signa, &
servatis omnibus circumstantijs cognoverit à Domino
vocari ad caliginem, iubeat illam tenebram introire, vbi
teste Ioanne, lucet *lux vera quæ illuminat omnem homi-
nem venientem in hunc mundum.* Ioan. 1. 9. Lumen quippè divinum
in fundo animæ communicatur vt tenebra, atque in illa
materialium, & sensibilibus rerum ignoratione lux divi-
næ incomprehensibilitatis involvitur; quod optimè per-
pendens David concinebat: *Quia tenebræ non obscurabun-
tur à te, & nox sicut dies illuminabitur; sicut tenebræ eius,
ita & lumen eius.* Psal. 138.
12.

52. Ne timeat quod anima remaneat vacua, aut
otiosa, quia nimirum supposita divina vocatione, & com-
parato habitu sistendi in illa caliginosa requie, nullum
valet otiositatis periculum incurrere; quamobrèm cun-
ctantèr pensitet, & maturè perpendat Director si huius-

modi anima verè vocata sit, & si ad hanc transmigrati-
onem signa habeat manifesta; & si de his omnibus fiat se-
curus, nihil formidet, quia nullo modo vacua, & otiosa
remanebit; & pro certo habeat, tantum ei damni esse
àlaturum, si vocatam introire prohibeat, quantum peri-
culi incusurum, si non vocatæ introire præcipiat.

53 Si igitur anima se sentiat vocari ad illam simpli-
cem, & amatoriam Dei notitiam, ibi persistat, & cum si-
lentiò præstoletur salutare Dei, illum affectum intra se
conservando, ut docet S. Franciscus Salesius: [Si forè
(ait) Theotime mi, te inveneris iuxta Dominum in re-
collectione spiritus, cum simplici, & pura filiali confi-
dentia, nullatenus te vertas ad eliciendos sensibiles actus,
nequè intellectus, nequè voluntatis; quia iste amor sim-
plicis confidentiæ, & ista amatoria soporatio in visis Sal-
vatoris, eminentèr comprehendit quidquid per tuum
conatum, & gustum quæris; melius enim est in hoc sa-
cro pectore dormire, quàm in quolibet alio loco vigi-
lare.] Debet enim anima (dùm mota sit) nec meditatio-
nem aliquam, vel discursum, nec conatum aspirationis
interponere, ut ait Suarez, sed in illa simplici, & amato-
ria Dei præsentia, velut alter David ad modum auscul-
tantis perseverare: *Audiam* (aiebat) *quid loquatur in me
Dominus Deus.* Qui licèt tunc verbis formalibus non lo-
quatur (ut sæpius solet) inspirationibus tamen, & spiri-
tualibus fomentis loquetur, & communiter in pace, &
tranquillitate spiritus, ut ipse Regius Psalter affirmat,
subdens: *Quoniam loquetur pacem in plebem suam, & su-
per Sanctos suos, & in eos qui convertuntur ad cor.* Per hæc
pacem quam anima ad suum cor conversa percipit, ei
Deus mysticè communicat scientiam divinam, & vitæ
æternæ verba loquitur; quæ licèt distinctè non audiat,
sentit tamen divinæ communicationis effectus, utpotè
desideria mortificationis, & abstractionis, fortitudinem

S. Franciscus
Salesius in
tract. amor.
divin. lib. 6.
cap. 8. in fine

Suarez de
Relic. tom. 2.
lib. 2. cap. 12.
n. 19.

Psalm. 94. 9.

ad removenda impedimenta virtutis, terrenarum rerum contemptum, devotionem, & his similia.

54 Si autem mota non sit, vel habitum prædictum non habuerit, debet (vt bene notat Suarius) per brevem meditationem, discursum, aut iaculatoriam aspirationem se excitare, vel aliquid legere quod ei ad novam motionem possit materiam ministrare, & potissimus erit ille aureus liber simboli fidei P. Ludovici Granatensis, vel liber P. Eusebij Nieremberg, de Palchitudine divina, in quibus de perfectionibus divinis latè, & luculenter pertractatur.

Suarez tom. 1.
2. de Relig.
lib. 2. cap. 13
n. 6.

55 Sed licet ab omnibus Mysticis eiusmodi attributorum meditationes pro animabus perfectis præscribantur, nos autem qui Sanctissimæ Humanitatis Christi devoti cultores sumus, quandoquidem via est per quam venimus ad Patrem, veritas quæ nos ducit ad supernaturalia, & divina, & vita qua spiritus vivere debet, & respirare; & sicut nullus vivere absque respiratione potest, ita absque assidua huius Sanctissimi suppositi memoria vivere nequit spiritus: Propterea consuademus, quod dum anima perfecta sumat meditandum aliquod divinam attributum, illud componat cum aliqua Christi Domini nostri operatione, aut passione: Hæc enim Sacrosancta Hypostases in nullo orationis gradu relinquenda est; quinimo & iudicamus ingratisimum valde esse, Dominum Iesum Christum veluti materialem per humanitatem ab exercitio purè spirituali separare; & prorsus erroneum dicere, quod possit esse obstaculum, etiam altissimæ contemplationi.

56 Igitur cum hac Sanctissima Humanitate componat anima perfectionem divinam respondentem; v.g. Consideret divinam illam Maiestatem in Christo exinanitam, & humiliatam; & cum qui melior Angelis effectus est, punc factus est virorum novissimus, & vir dolorum; &

Ita in

ad

ad illam Sacratissimam Humanitatem, ut verè unitam Divinitati oculo fidei, & simplici, atque amatorio intuitu attendat, & in ponderatione eius magnitudinis compositæ eius deiectioni, & humilitati pacificè conqueſcat, & nullum alium discursum intermiscat, dum illa amatoriam ad eum conversio perseveret, quam aliquando per aliquam aspirationem univēſalem, & brevem poterit confovere, nimirum dicens: *O altissima Mater, sic defecta, humiliata, & exinanita* vel: *O incomprehensibilis pulchritudo, sic sedata, obscurata, & abrasa* vel aliam his similem aspirationem, statimq; in illa admiratione applicet voluntatem ad illud attributum divinum, in Sanctissima Humanitate latens, & hoc univēſaliter, & abstra-

*M. Maria
ab Agreda
p. 2. nu. 1527.
& 1528. &
p. 3 n. 97. in
medio.*

ctivè, conspiciendo scilicet eam quasi vas crystallinum, in quo inhabitat plenitudo Divinitatis; verum tamèn absque vlla vasis imaginaria forma, sed simpliciter per fidem, sine circumscriptione, ibi credendo Divinitatem.

57 Præſentia Dei in hoc statu simplicior, & spiritualior efficitur, & communiter animæ quæ per veram vocationem ad eum transierunt, sciunt iam Deum liberè, & spiritualiter invenire, etiam inter exteriora negotia, & occupationes: Sed nihilominus ob naturæ fragilitatem monendæ sunt, quod aliquibus signis, vel aspirationibus ad divinæ præſentia conservationem se excitare procurent.

58 Curet sollicitè Director animam huius status exuerre ab omni proprietate, & adhæſione, adhuc in rebus licitis, & sanctis; nihil quippè amare debet, neque ipsum Deum, nisi propter eius bonitatem increatam, & non propter proprium commodum, vel delectationem; plerumquè enim Dæmon qui iam eam conspicit à sua immediata iurisdictione exemptam, & res terrenas odio habentem, curat, quod in bonis, & spiritualibus aliquam proprietatem immisceat, qua iterum ad suam iurisdictionem

ctio.

tionem reducat; quia cum in ea non est facta adhuc purgatio spiritus, quæ omnes radices vitiorum prorsus eradicat, facilis est ad aliquam in bonis spiritualibus proprietatem capendam: Quamobrem Director eius desideria, & inclinationes attentè investiget, & in omnibus eam mortificare, & proprietate, aut delectatione privare fatagat, quia hęc iam suppetunt animæ vires ad tolerandam quamlibet mortificationem, & proprij commodi privationem.

59 Curet etiam ab ea auferre omnia superflua, & suo statui inconuenientia, & in præcisè necessarijs proprietatem, & inordinationem tollat, eamq; doceat omnia operari propter solam Dei gloriam, & dilectionem, & extra id nihil quærat, nihil cupiat, nihil possideat, & nihil amet, vt expressè docent Bernardus, Chrysostomus, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, Basilus, & communiter omnes Patres: Sed omnia in Deo, & propter Deum, vel potius Deum in omnibus diligat, seclusa omni propria commoditate, proprietate, aut delectatione, vt agebat Psalmista cum dicebat: *Mibi enim quid est in Cælo, aut à te quid volui super terram?* Propterea curet eam instruere, & stabilire in paupertate spiritus, in nuditate, in humilitate, in resignatione, & in cæteris virtutibus, quæ valdè ei necessariae erunt ad horribilem purgationem, quam breviter ingressura est, si ad illam optimè se disponat.

S. Bernard.
Serm. de di-
uers.

S. Chrysost.
homil. in
Epist. ad Ro-
man.

S. Hieronym.
in Psalm. 27
vers. 25.

S. Ambrosius
ibid. m.

S. Augustin.
ibidem.

S. Basil. ibid.

Psalm. 72. 25.

60 Sed frequenter solent esse in causa Directores, vt anima non perveniat ad secundam spiritus purgationem, & ad passivam, & infusam contemplationem; quandoquidem si essent valdè solliciti, & periti, ferè nulla esset anima, quæ ad hunc statum pervenit, quæ ad ulteriorem non transiret; nam licet plures propter negligentiam, aut tepiditatem non transeunt, possent tamen Directores sua sollicitudine, & peritia hanc in eis negligentiam corrigere,

&

& emendare, ut potè eis pedetèrìm, & cautè mortificatio-
nem, & nuditatem inferendo, easq; à sensibilibus pruden-
tèr ablaetando; Deus namque qui eas ad hunc perfectio-
rum statum vocat, opus suum perficeret, si vel propria
animarum, aut aliorum causa non illi obex opponeretur.

61 Plures itaque in hoc statu constitutos videmus;
rarissimos verò qui ad purgationem spiritus, & ad passi-
vam vnionem accedant; quod quidem interdùm prove-
nit ex metu, aut inscitia Directorum, & interdùm ex ne-
gligentia, & culpa animarum. Metus, & inscitia Directo-
rum solet consistere in eo, quod animas iam à Domino
vocatas, & benè dispositas prohibent intrare in sanctam
requiem, & in quietam Dei amatoriam notitiam: Qui-
dam ex eis, quia nec hanc orationem sciunt, neque illius
vllam experientiam habent; quam obrem dicere non ve-
rentur, quod Discipulus non debet esse super Magistrum,
sed ei sufficere, si sit sicut Magister eius; alioquin animam
in altiori gradu constitutam, nullo modo possent dirige-
re, & gubernare; & in hoc rectè iudicant; verùm tamen
tunc astricti sunt (ut docet B. Ioannes à Cruce, & nos su-
pra diximus) eas ad peritiorum, sive magis expertum Di-
rectorem mittere; sed hoc rarò, aut nunquam videmus;
imò parùm humilitèr putant, se pro omnibus sufficere;
falsè sit Deus quod ita sit.

62 Alij eas intrare prohibent, quia affirmant, melius
esse meditari in Vita, & Passione Domini nostri Iesu Chri-
sti, quam contemplari: quandoquidem hoc iudicant esse
frustra tempus terere, otiosi, & intellectus habilitatem
pervertere, quem Deus nobis donavit ad investiganda
fidei Mytheria. Sed quàm à recto veritatis itinere aber-
rent, satis compertum est, siquidem omnibus concurren-
tibus circumstantijs quæ in animadversionibus prologo-
menis, & in pluribus huius libri locis adduximus, colloca-
re spiritum in illa cognitione, & amore, non solum non
est

est otiosi, verum etiam testibus Dionysio, D. Thoma, & ferè omnibus Patribus, hæc est altior, & potior intellectus, & voluntatis occupatio, quandoquidem per eam solum habent huiusmodi potentia perfectum complementum, & adequatam perfectionem: Propterea nefas est proferre, quod anima benè disposita, & consistens in simplici, & amatorio divina veritatis intuitu, otiosa est, & ab omni exercitio vacua, & quod potentias suas pervertit, cum potentia sint nobis donata (vt vulgaritèr concinunt pauci Catholici) ad cognoscendum, amandum, & colendum Deum in hac vita; ac demùm in altera videndum, & perfruendum; & cum primum sit primæ tabulæ mandatum, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente tua, & ex totis viribus tuis; cui libet pervium erit quod integrè adimpleatur per exercitium fidei, & charitatis, quod in huiusmodi occupatione habet anima.

63 Dicunt insupèr hoc esse otium illuminatorum, & quietistarum; sed immeritò quidem, & non absque dolore audiendum, siquidem nullatenus cum illo perverso istorum hominum otio colineat, cum illi omnem suum studium constituent in omnimoda potentiarum vacatione, ita vt nihil aliud cogitent, nisi nihil cogitare, se, seq; exhibere quasi vacua instrumenta, quæ dicunt Deum passivè, & supernaturalitèr moturum: Insupèr docent, quod vt potentia superiores sint in maiori pace, & tranquillitate, plenè indulgeant inferioribus omnia, sive licita, sive illicita vsque ad sacietatem, ne suis inquietis desiderijs, internam illam, & falsam quietem perturbent: Docent insupèr (sarripientes mysticos terminos) debere animam persistere in vnico actu fidei, sine actuum multiplicatione; quod erroneum esse probavimus, & illusioni valdè propinquum: Præterea mortificationem tanquam inutilem repudiant, Crucem Dominicam odiunt, ven-

*Supr in pro-
logo animaa
ver. 1. u. 24.
& deinceps.*

trem, & concupiscentiam carnis obsequuntur, tentationibus non resistunt, tandemq; omnibus quæ Domini sunt, omninò mortui; & omnibus quæ mundi, eiusq; concupiscentiarum sunt, viventes, quasi meri trunci, aut statuae marmoreæ in illo diabolico otio persistunt, ut videri possunt apud Rusbrochium, Acazium March, & alios. Sed quantum distet ab his fallacijs, erroribus, atque hæresibus exercitium veræ contemplationis hic expositum, omnibus legentibus manifestum erit.

*Rusbroch. de
rit. spirit.
nupt. lib. 2.
cap. 77. vs-
que ad 79.*

*Acazium
March in
suo dict. Me-
tal. verbo
Inquisit. o.*

*Supra n. 55.
& 56.*

*S. Bonavent.
m. yst. Theol.
p. 3. cap. 3.*

*M. Maria
ab Aveda,
ubi supra.*

64 Similiter immeritò dicunt, quod huiusmodi exercitium procul abest à meditatione Vitæ, & Passionis Domini, cum commendatum relinquamus, quod assidue per hanc Sacrosanctam Humanitatem, quasi veram divinitatis ianuam in divinæ incomprehensibilitatis profundam introeatur (ut docet Bonaventura) quini mò & enixè commendamus, & iterùm consuademus, quod etiam in quolibet contemplationis statu per hoc sanctissimum suppositum curet anima ad Patrem venire; nemo enim ad eum venire potest nisi per illum: Quamobrem modum meditandi, & contemplandi in hac Sacrosancta Humanitate, practicè ostendimus perfectis, ut in ipsa Divinitate reperiant, simpliciq; fidei oculo hunc divinum contemplantes speculum in imaginem ipsius transformentur, de claritate in claritatem, tãquam à Domini spiritu.

65 Igitur iterùm, iterùmq; hortamur Directores, atque in ipsius visceribus Iesu Christi obsecramus, quod nullam animam in quovis altissimo contemplationis gradu constitutam, in quantum debeat activè operari, aliud sumat suæ orationis, vel contemplationis exordium; quin vilo modo damnare intendamus eos qui asserunt, animas perfectas debere in divinis perfectionibus versari, atque illam simplicissimam & amatoriam notitiam (suppressis naturalibus discursibus, & operationibus, nempe in totius ignorantie caligine) introire. Nos verò consuademus, &

hortamur (& meritò quidem) quod huiusmodi divinæ perfectiones, & divina attributa, quæ statui perfectorum conveniunt consideranda, in hoc Sacrosancto supposito ^{supra n. 572} (modo suprâ à nobis adducto) contemplantur, & respiciantur: Cum enim verus Deus sit, & Homo, in eo quasi in divinissimo speculo, omnia divina attributa relucet, & nihil obstat, quominus anima divinam essentiam, & attributa huic Humanitati componens, in immensam, & incomprehensibilem eorum abyssum immergatur; atque insupèr excedentem omnis humanæ facultatis essentiam (suppressis naturalibus discursibus, & totius similitudinis, & naturalis cognitionis ignoratione) per cognitionem supernaturalem fidei (modo supradictò) ingrediatur.

66 Hic quidem modus contemplandi Sacrosanctum hoc suppositum, proculdubiò convenit omnibus quantumvis perfectis, nullusq; ab eo alienus debet iudicari; est enim Alpha, & Omega totius sanctitatis, utpotè exordium progressus, & consummatio perfectionis; in eo cognoscitur Divinitatis altitudo, latitudo, sublimitas, & profundum; quia (Paulo attestante) *In eo inhabitat plenitudo divinitatis corporalitèr.* Hæc est illa petra angularis, in qua innixa erat Scala Iacob, ad quam Angeli descendebant, & exinde ascendebant, quia nimirum animæ contemplativæ ex humanitate ad divinitatem, & ex divinitate ad humanitatem pro temporis opportunitate, aut necessitate alternare debent; ita ut nemo ascendere possit nisi priùs hanc sacratissimam petram pertranscat; illa enim communicat animæ fortitudinem, & virtutem, ut possit velociùs, & meliùs ad divinitatem conscendere: Quamobrem nullis perfectorum potest esse obstaculum, sed adminiculum; quandoquidem nemo reputari potest perfectior Apostolo, affirmante, nihil aliud scire, nisi *Iesum Christum, & hunc Crucifixum.* Curet igitur Magister ^{1. ad Corint. 2. 2.} in huiusmodi veritate animas instruere, easq; in quantum

activè operari oportet, doceat in hac Sacrosancta Humanitate modo supradicto se exercere, ibiq; ad contemplandam divinitatem elevari; tandemq; ipse cognoscat erroneum sensum eorum qui affirmant, per activam contemplationem penitùs eliminari considerationem Vitæ, & Passionis Domini.

67 Provenit etiam impedimentum accedendi ad purgationem passivam spiritus, & ad contemplationem, & unionem infusam, ex eo scilicèt quia animæ exercitium omnimodæ mortificationis, & pœnitentiæ prætermittunt, & otio tantùm contemplationis attentæ, mortificationis sensuum, & potentiarum obliviscuntur; se, sequiam perfectas reputantes, tanquam alienas à mortificatione, pœnitentiâ, & exercitio virtutum se reputant; quod quidem erroneum est, & prorsùs periculosum; quanto enim anima in perfectione crescit, tantò perfectiùs debet virtutes exercere, ad quarum perfectum usum requiritur exactior passionum mortificatio.

68 Propterea debet Director huiusmodi animabus maiori cura præscribere exercitia mortificationis, & virtutum, & ita eas exerceat in negatione propriæ voluntatis, & iudicij, quod neque in minimo, neque in magno proprium sensum, aut inclinationem sequi permittat; & omne quod ab earum voluntate oriatur, licèt bonum sit, penitùs abscondat, & in aliud bonum convertat: Doceat eas non solùm patientèr tollerare labores, ærumnas, & persecutiones; verùm etiam cum gaudio, & gratiarum actione; & ægritudines si magnæ non sint, patientèr, & sine quærela absque vllis medicinæ remedijs sustinere; indispositiones nullo modo verbis aperire, lingua taceat, & vultus loquatur; per eum igitur, & non per verba ægritudo pateat.

69 Curet insupèr quod in solo Deo, & in laboribus, & doloribus Iesu Christi quarant consolationem; quod

in omnibus fugiant vanitatem, & propriam aestimatio-
nem; quapropter soli Deo, & Directori virtutes, & cha-
ritmata manifestet; cæteris verò penitus occultant; & de-
nique iuxta omnia quæ in hoc volumine habentur, eas
ordinet, dirigat, & respectivè exercent: Si enim ea dili-
gentè observaverit, sperare poterit eas ad maximam
perfectionem eventuras; caveatq; ne propter suam negli-
gentiam, & imperitiam à tanto bono, & scelicitate pri-
ventur.

70 Solet præterea aliquandò contingere his anima-
bus perfectis dum in exercitio orationis versantur, quod
eis supernaturalitè occurrunt quædam memoriæ alicui-
us Mysterij Sanctissimæ Humanitatis Christi, quas ali-
qui volunt negandas esse, ne actum contemplationis im-
pediant: Alij è converso affirmant, omninò esse conser-
vandas: Nos verò obsequentes B. Ioannem à Cruce, & Fr.
Bartholomæum à Martyribus, consuademus, prædictas
memorias, nec positivè esse investigandas, nec multò
minus expelendas, sed in eis anima passivè se habeat,
quia hæ sacratissimæ memoriæ sunt quasi ligna, quæ di-
vini amoris rogo adiunguntur, quibus maximoperè au-
getur sacræ dilectionis flamma; quamobrem valdè noci-
vum erit eas abdicare: Cum enim optatum à Deo effe-
ctum consequantur, subitò evanescent, & anima in illa
Divinitatis caligine profundius, & ardentius immergi-
tur, ut testatur Bonaventura.

B. Ioannes à
Cruce lib. 3.
ascen. Mont.
Carmel. cap.
1. in fine.
Fr. Bartho-
lomæus à
Martyrib. in
comp. spi-
rit. doctrinæ
cap. 11.

S. Bonavent.
de simul.
ambr. cap. 24
part. 1.

71 Sed notandum est, quod cum istæ memoriæ à bo-
no spiritu procedunt, sunt pacificæ, efficaces, simplices,
suaves, & mirum in modum spiritum elevant, & conflagrant; & tunc anima in eis passivè se habeat: Si verò sint
nimis materiales, inquietæ, inefficaces, ponderosæ, vel
insuaves, & spiritum foras extrahant; tunc procedunt à
malo spiritu, qui tentat animam per huiusmodi devotas
memorias ab exercitio contemplationis revocare; quam-

obrem

obrem omninò reiiciendæ sunt, & puro suæ contemplationis exercitio insistere.

72 Sic similiter evenire contingunt memoriæ Beatissimæ Virginis Mariæ, quæ etiam per motivum huius mirabilis creaturæ magnoperè incendium divini amoris adaugent; & quamquam puræ contemplationis exercitio inficiant creaturarum memoriæ, hæ tamen per speciale privilegium (ut putamus) nullatenus inficiunt contemplationi, quinimò & mirabiliter officiunt; quod quidem concedent qui habent eiusmodi experientiam. De quibus idem dicimus respectivè, quod diximus de memorijs Sanctissimæ Humanitatis: Cæteras verò creaturarum notitias, aut species quæ in actu contemplationis occurrunt, debet anima positivæ, & suaviter expelere, atque in simplici, & amatorio divinæ veritatis intuitu in quantum ei possibile sit, perseverare; tantùm applicando considerationis, quantum necessariam sit ad conquiescendum in illo divino termino, quem velut Sponsa Sancta tenere debet, & non dimittere.

73 Hic status perfectorum solet post factam purgationem sensus per plures annos perdurare, & purgatio spiritus multum differri. In alijs verò durat per totum vitæ spatium, quin vnquam ad spiritus purgationem deveniant: Alij (& hoc frequentius) ab hoc statu decidunt, & recalcitrant, tum ob eorum imbecilitatem, qua assiduam mortificationem diù sustinere non audent: tum quia putant in hoc modo orationis nihil profecturi, ac proinde ad imaginariam, & sensibilem orationem revertuntur; qui cum à Deo vocentur ad quietem internæ recollectionis, ac propterea non possunt facile meditari, maximam sibi ipsis inferunt violentiam, qua spiritus exsiccat, extinguitur, & deperditur; vnde ab hoc scælici decidunt statu: tum denique propter imperitiam, vel negligentiam Directorum, qui vel eos nesciunt ad purgationem spiritus

etis disponere, vel de eorum profectu parùm curant.

74 Qui verò optima dispositione, & directione præditi sunt, si ita placitum sit ante Dominum, opportuno tempore horribilem spiritus purgationem ingrediuntur, quatenus per eam disponendi sunt ad contemplationem infusam, & vnionem supernaturalem desponsationis, & matrimonij spiritualis. Et quia de hac purgatione, & de omnibus ad illam pertinentibus longum supra protraximus sermonem, nunc de statu Vnitorum necessarium duximus pertractare.

Supr. tract. 6
cap. 8. usque
ad 25. exclu-
sivè.

*STATVS VNITORVM, EIVSQVE
exercitia, & directio practica.*

75 **S**TATVM Vnitorum illum dicimus, in quo anima prætergressa iam purgatione spiritus, peculiaritèr, & quasi ex officio in exercitio contemplationis, & vnionis passivæ, & infusæ versatur; quæ licèt in quantum passiva est non possit ad libitum exerceri, quia tamen anima iam purgata frequentissimè hac passiva infusione afficitur, proindè hanc frequentiam recipiendi huiusmodi infusionem vocamus statum passivum contemplationis, & vnionis mysticæ.

76 Hic status incipit à consummatione purgationis spiritus, per quam anima ab habitibus vitiis penitus defæcata, ad spirituales desponsationes adducitur. Consummationem purgationis spiritus facillè dignoscere poterit Director; tum quia divina, & supernaturalis infusio ferè continua est, & durabilis; tum quia pax, & tranquillitas, qua fruitur anima, firma omninò est, & absque formidine, & suspitione venturæ calamitatis: tum deniquè quia in vera libertate filiorum Dei anima ad egregias operationes ducitur, atque sinibus spiritus explicatis, quasi immensam in se amplitudinem cognoscit; proindè

ex minimis ad sublimia elevatur, & magna tunc (quasi antea minima) mira fortitudine aggreditur.

77 Sic anima disposita, atque virtutibus perornata, illicò Dominus qui dilectis suis nescit favores procrastinare (quandoquidem nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia) humanitèr cum ea spiritualem desponsationem contrahit, & sicut in desponsatione naturali (parcat terminis pius Lector; nullis namque alijs vti possumus, nisi his, quos terricula hæc misera nobis præstat) illi qui ad invicem se promittunt, ac spondent, non statim copulantur; sed facta intercapedine vsque ad consummationem matrimonij sæpissimè se visitant, & futurus Sponsus Dona, & pretiosa munera Sponsæ præmittit: Ita similiter contingit in hac spirituali desponsatione, de cuius substantia, & modo superius latè sermonem fecimus.

*Sup. pract. 5.
cap. 27 per
§061676.*

78 Visitat ergo animam divinus Sponsus per altissimas noticias, & divini amoris contactus, quibus ei pretiosissima ornamenta, & dicissima virtutum monilia confert: Verùm tamen aliquandò recedit, donec consummatur spirituale matrimonium, in quo quasi inseparabiliter Deus animæ assistit, & copulatur, ut testatur expertissima Theresia per hæc verba: [Matrimonium valdè differt à desponsatione spirituali, in qua multoties ab anima recedit; secùs autem in matrimonio, vbi semper anima cum Deo suo manet unita in illo centro.]

*S. Theresia
Mans. 7. 6. 2.*

79 Igitur ex hac intercapedine visitationum oriuntur in anima spirituales impulsus, vulnera, & languores divini amoris (de quibus supra.) In eis vti debet Director, remedijs ibi adductis ad levandum animæ dolorem, & moderandam inordinationem, quam forsàn ex ardentissimo amati desiderio potest incurrere: Quod ut perfectè fiat per opus divinum, & anima ad matrimonij consummationem disponatur, quod summam expetit in anima tranquillitatem, & ordinationem; propterea in hoc pa-

*Sup. pract. 5.
cap. 16. 25. 26.
§6.*

*Supr. tract.
6. cap. 15. n.
158.*

rentesi fit purgatio amoris passiva; quæ vt diximus, conficitur per vivam amoris flammam, modo purgativo infusam; & lumen divinum, modo illuminativo communicatum : oportet enim quod lumen divinum non oblcuret intellectum, quinimò, & sublimius illustret, vt voluntas ardentius in divinum obiectum feratur, quæ ex vehementi, & superabundanti flamma infusa adeò exurit, excicatur, & inflammatur, quod omnem motum præcipitem, omnemq; scoriam, & rubiginem proprietatis excoquit, & consumit; quamquam enim suaviter confaucitur, tamen penetrabiliter, & subtiliter mortificatur, & flamma quasi subtilissimus gladius viceps, animæ immoderationem scindit, & spiritus separationem agit, ita vt videatur animæ inter vitam suam, & mortem, tenuissimum tantum quasi capillum intercedere; & re vera si à Domino non roboraretur, proculdubio vitam suam cum felici morte commutaret.

80 Hæc intima anihilatio, & totius proprietatis extinctio, quæ propriè mors mystica dici potest, omninò disponit animam ad matrimonium spirituale, in qua vigere debet peritia spiritualis Directoris: licèt enim in omnibus purgationibus dignoscenda sit eius dexteritas, potissimè autem in hac delicatissima amoris probatione; quandoquidem in purgationibus antecedentibus providere debet, quod anima citius eius ope, & auxilio purgetur, & perficiatur, sapienter ab ea auferendo proprietatem, quin omninò debita consolatione priveret; sed sicut agitur cum parvulis, quibus cerasum datur, vt eis auferatur numus; ita dum ei aliqua permittitur exigua consolatio, non solum in illa tollenda est proprietates, sed etiam in solitudine, & silentio docenda, vt labores horribiles tollerèt, & dolores acerbos sustineat.

81 In hac verò purgatione amoris, longè subtilius debet operari; quamquam enim maxima, & pœnosa sit

de solatio, & paupertas, nullam animæ permittere debet consolationem, sed eam verbis reficiendo dirigere, ut in intimo illo amoris fornace se concremari, & comburi permittat; atque illos vehementes amoris impulsus ita intra se suffocare, & colligere procuret, quod nihil inquietæ motionis indulgeat affectui; sed veluti ille qui mortali vulnere confotus in vlnis charissimi amici se reclinat, ut in eis moriatur: Ita anima in coelestis sponsi sinu; hoc est in eius beneplacito, & voluntate, dirissimum sui vulneris dolorem sustinens, reclinetur: Ne timeat animam hac eius dulcissima ægritudine morituram, quoniam infirmitas hæc non est ad mortem naturalem, sed ut manifestentur opera Dei in illa; & cum contigerit mori (quod longè abest) felix millies si velut alter Moyses in osculo Domini moreretur: Verùm tamen casu quo affectus amoris, ut potè non penitus spiritalis ad eò vehemens sit, quod vires corporis nimis destruat, eas convenienter reficiat; sed sapienter, & cautè, ne magis minusvè sit quam oporteat.

82 In cæteris operationibus debet ab ea omnem tollere proprietatem, atque eius pia desideria in modum, & tranquillitatem reducere, ita ut primò omnia prohibeat animæ, & cum iam mortificata sit, eiusque proprietatem, & desideria extincta; tunc ei præcipiat exequi quod obtulit, si bonum sit, & magis perfectum; alioquin omnia resciet, & abscindat: Totum siquidem Directoris studium versari debet in sedandis huius animæ motibus, ut ad matrimonium citius perveniat. Caveat multum ne anima fugiat infusam illam flammam purgantem, quaerendo scilicet alia exercitia, aut diversionem, quandoquidem natura oppressa ab illa ardenti, & ponderosa infusione, cupit tantij ponderis levamen, quod nullatenus oportet, cum per solam eam fieri possit hoc opus mirabile, & hæc altissima exinanitio, & purgatio, quæ regulari-

tèr per mensem, aut amplius absolvitur, quia Deus (si ita dici potest) quasi impatiens est se totum communicandi suæ dilectæ sponsæ, cui sibi perpetuè copulari spon- dit.

83 Cum igitur anima in hoc amoris sublimatorio tranquilla efficitur, & prorsus disposita, tunc divina Bonitas, cuius deliciae sunt esse cum filijs hominum, incipit ei in matrimonio spiritali se communicare; & ita frequentissimè, quod videatur in voluntate animæ esse constitutum divini sui sponsi amplexibus perfrui: sicut enim in carnali matrimonio quoties vult sponsa frui suo sponso; sic similiter in hoc spiritali matrimonio contin- git, quia ut ex Seraphica Theresia vidimus: [Adeo Deus in hoc matrimonio coniungi dignatur creaturæ, quod si- cut illi qui non possunt se ad invicem separari, ita Deus ab anima separari non sustinet.]

*Supr. crast.
5. cap. 78. in.
370.
S. Theresia
Mans. 7. cap.
2.*

84 In huiusmodi ergo divini sponsi thalamo adeo sunt dulcissimi favores; adeo altissimæ, & sublimes intel- ligentiæ; adeo super excedens, & excelsum lumen; adeo delicata, & suavia sancti spiritus charismata, & vntio- nes, quod licet multa egregia contineantur in canticis canticorum, in libro cantici B. Ioannis à Cruce, in tota Mansioni septima Beatæ Theresiæ, & in vitis SS. Getru- dis, Lutgardæ, Catherinæ Senensis, Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & aliorum Sanctorum, nihil, aut parum est totum hoc in comparatione eorum, quæ Deus his animabus sibi in Matrimonio copulatis communicare potest, & multo- ties communicat: Cum quibus, ut testatur Theresia [Ta- lia, & tanta operatur, quod nemo poterit credere, nisi ha- beat fidem valdè vivam, quatenus illi videri poterit, quod sit nimia planities, deiectio, & familiaritas in illa altissi- ma maiestate, ita servis suis se communicare.]

*S. Theresia
in vit. sua
cap. 7.*

85 Sed profecto hæc, & longè maiora capit ille infi- nitus amoris pelagus; longè enim maius fuit Verbum Di-

vinum incarnari, & mortem Crucis subire, se seq; in cibum, & potum corpus, & sanguinem suum hominibus manducandum præbere, & tamen nemò miratur; non *S. Augustin.* quia maius non est, & stupendum (vt ait Augustinus) sed quia vsitatum est, nostræq; quotidianæ experientiae communæ: multò ergo magis credi potest, quod se ita communicare dignetur his quibus ad tam specialissimam vnionem eligit, vt cum eisdem suas delicias habeat.

86 Prædictæ animæ (vt communiter tenent Mystici) iam in omni operatione modum diuinum induunt, & ad modum Dei operantur; hoc est ex speciali instinctu diuini spiritus; quod videtur fateri Apostolum cum dicit: *Qui cumque spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei.* Licet enim anima operetur, in ea operatur Christus, quandoquidem ipsa non in se vivit, sed in Christo, aut potius Christus vivit in ea, vt de se fateretur Apostolus cum dixit: *Vivo ego; iam non ego; vivit verò in me Christus.*

Ad Galat. 2. 20.

87 Hæc anima iam extra imaginarium exercitium posita, ad divinam cognitionem spiritualiter assurgit; & sensus habet ad eò mortificatos, & ab eis ita separatũ spiritũ, quod non eos veretur Deus, dum eam favoribus cumulat, quatenus possunt impune esse testes divinarum communicationum spiritus. Quamobrem neq; alienantur, neque amittuntur, nisi per corporis elevationem; in qua licet naturalens vsum amittant, melioribus tamen supernaturalibus proprietatibus, & dotibus imbuuntur.

B. Ioan. à Cruce in Icon. Mont. Carmel. ad calcem lib. 3. ascens. Mont. Carmel.

88 Hic deniq; (vt ait B. Ioannes à Cruce) omnis iam via deficit, quæ intelligitur naturalis; sed animæ solus Christus est via: Quamobrem si deficit via naturalis, & humana, deficere pariter debebat humanum Magisterium. Sed licet verum sit quod Deus huiusmodi animæ magisterium sibi assumat, vult tamen eam humano magisterio ad obedientiam, & meritum esse subiectam: Propterea quamquam cum illa nihil restet agendum quoad

quoad internarum potentiarum directionem , quoad externas operationes , & communes actiones debet nihilominus eam habere omninò subiectam, & assidue mortificare; & interdum ad probationem Sacrosancta Eucharistia privare , & omnia exequi quæ ad conservandum eam in humilitate , deiectione , & paupertate spiritus eï viderit expedire; quandoquidem dum vita vivit naturali, obnoxia est lapsui; & eo humiliter, & deiectius tractari debet à Directore, quo altius , & sublimius à Deo occupatur. Ipse nobis per suam pijsimam clementiam hunc felicissimum statum concedat, in quo eum perfecte cognoscamus, firmiter speremus, & ardentè diligamus, vt tandem in Patria coelesti completè illo perfrui valeamus, per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Omnia sub correctione Sanctæ Matris Ecclesie , & Tribunalis Sanctæ Inquisitionis, toto terrarum orbe venerandi.

Omnia

INDEX LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ.

T. Tractatum: M. Manuductionem: & N. Numerum significat.

EX GENESI.

CAP. 3. Ver. 26. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. T. 2 in prasatione.*

EX LIBRO EXODI.

CAP. 3. 5. *Solve calceamentum de pedibus tuis. T. 6. N. 84.*

CAP. 8. 18. *Feceruntquē similiter Malefici incantationibus suis. T. 4. N. 39.*

CAP. 24. 18. *Ingressuq; Moyses medium nebula. T. 2. N. 130.*

CAP. 25. 37. *Facies lucernas septem, & pones eas super candelabrum. T. 3. N. 54.*

EX NVMERIS.

CAP. 12. 6. *Si quis fuerit inter vos Prophet a Domini, in visione apparebo ei, & per somnia loquar ad illum. T. 5. N. 135.*

EX DEUTERONOMIO.

CAP. 5. 32. *Nō declinabitis ad dexteram, nequē ad sinistram. T. 3. N. 18.*

CAP. 6. 5. *Diliges Dominum Deum*

tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua. T. 1. N. 8.

CAP. 16. 19. *Non accipies personā, nec munera, quia munera excæcant oculos Sapientum, & mutant verba in storum. T. 1. N. 122.*

CAP. 25. 13. 14. & 16. *Non habebis in sacculo diversa pondera maius, & minus; nec erit in domo tua modius maior, & minor: abominabitur enim Dominus Deus tuus, qui facit hæc. T. 1. N. 24.*

EX 1. REGVM.

CAP. 2. 6. *Dominus mortificat, & vivificat; deducit ad Inferos, & reducit: Dominus pauperem facit, & ditat; humiliat, & subleuat: Suscitatur de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum Principibus, & solium gloria teneat. T. 6. N. 147.*

EX TOBIA.

CAP. 2. 12. *Hanc tentationem permiscit*

misiſt Deus evenire illi, ut poſteris daretur exemplū patientia eius, ſicut & Sancti Job. T. 6. N. 171.

13. Non eſt contriſtatus contra Dominum, quod plaga cæcitatſ eveniſſet ei, ſed immobilis in Dei timore permaſit. gratias agens Deo omnibus diebus vitæ ſuæ. T. 9. N. 172.

EX IOB.

CAP. 1. 21. & CAP. 2. 12. Si bona ſuſcepimus à Deo; quare & mala non ſuſcipiamus? Dominus dedit: Dominus abſtulit. Sicut Domino placuit, ita factum eſt; ſit nomen Domini benedictum. T. 4. N. 167.

CAP. 7. 1. Militia eſt vita hominſ ſuper terram. T. 6. N. 167.

15. Suspendium elegit anima mea, & mortem offa mea. T. 5. N. 269.

20. Quare poſuſti me contrarium tibi, & factus ſum mihi met. pſi gravis? Cur non tolliſ peccatum meum; & quare non auferſ iniquitatem meam? Ecce nunc in pulvere dormiam. T. 6. N. 134.

CAP. 19. 6. Verè ſcio quod ita ſit, & quod non iuſtificetur homo compoſitus Deo: Si voluerit contendere cum eo, non poterit reſpondere unum pro mille. T. 6. N. 103.

CAP. 10. 14. Si peccavi, & non ad horam pepercidiſt mihi, cur ab iniquitate mea mundum me eſſe non pateriſ? Et ſi impius fuero, vè mihi eſt; & ſi iuſtus, non levabo caput: ſaturatus afflictione, & miſeria, & propter ſuper-

biam quaſi Leona capies me; re- verſuſq; mirabiliter me crucias. T. 6. N. 107.

CAP. 14. 23. Quis mihi tribuat, ut in Inferno protegas me, & abscondas me donec per tranſeat furor tuus. T. 6. N. 102.

CAP. 16. 2. Conſolatores oneroſi omnes vos eſtiſ. T. 6. N. 117.

11. Aperuerunt ſuper me ora ſua, & exprobanter percuſerunt maxillam meam: ſaturati ſunt panis meiſ. T. 6. N. 121.

13. Ego ille quondam opulentuſ repente contrituſ ſum; tenuit cervicem meam; confregit me, & poſuit me ſibi quaſi in ſignum; circumdedit me lanceiſ ſuiſ; convulneravit lumbos meoſ; non pepercit, & effudit in terra viſcera mea: Concidit me vulnere ſuper vulnuſ; irruit in me quaſi Gigaſ. T. 6. N. 111.

CAP. 23. 6. Nolo multa fortitudine contendat mecum, ne magnitudiniſ ſuæ molle me promat. T. 6. N. 101.

8. Si al orientem iero, non apparet: Si ad occidentem, non intelligam eum: Si me ver tam ad dexteram, non videbo illum; probavit me quaſi aurum, quod per ignem tranſit. T. 6. N. 104.

15. Idcirco à facie eiſ turbatuſ ſum; & conſiderans eum, timore ſolicitor: Deus molliovit me, & Omnipotens conturbavit me. T. 6. N. 107.

CAP. 31. 34. Si expavi ad multitudinem

dinem nimiam, & despectio propinquorum terruit me, & non magis tacui, nec egressus sum ostium. T. 6. N. 133.

EX PSALMIS.

Pfalm. 3. 6. Ego dormivi, & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me: non timebo millia Populi circumdantis me. T. 5. N. 230.

Pf. 4. 3. Fili hominū vsquequod gravi corde, ut quid diligitis vanitatem? T. 2. N. 137.

5. Irascimini, & nolite peccare. T. 5. N. 156.

Pf. 9. 10. & Pf. 45. Deus refugium nostrum, & virtus, adiutor in oppor tunitatibus, in tribulatione. C. 2. N. 4 & in M. N. 5.

Pf. 17. 6. Dolores inferni circūderunt me; præoccupaverunt me laquei mortis T. 6. N. 105. & 185.

13. & 15. Præ fulgore in conspectu eius nubes transferunt, grando, & carbones ignis; & misit sagittas suas, & dissipavit eos; fulgura multiplicavit, & conturbavit eos. T. 6. N. 8.

Pf. 18. 4. Non sunt loquella, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. T. 4. N. 181.

10. Timor Domini Sanctus, permanens in sæculū sæculi. T. 3. N. 76.

Ibi. Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa. T. 5. N. 108.

Pf. 28. 4. Vox Domini in virtute: Vox Domini in magnificentia. T. 5. N. 99.

Pf. 29. 7. Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum. T. 5. N. 338. & T. 6. N. 141.

8. Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. T. 6. N. 142.

Pf. 35. 10. Et in lumine tuo videbitur lumen. T. 3. N. 61 & T. 6. N. 9.

Pf. 37. 11. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum. T. 6. N. 108.

Pf. 39. 13. Comprenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem: multiplicata sunt super capillos capitis mei, & cor meum dereliquit me. T. 6. N. 28.

Pf. 41. 2. Sitiivit anima mea ad Deum fortem vivum; quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? T. 5. N. 256.

4. Fuerunt mihi lacrima mea panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus. T. 5. N. 143.

Pf. 44. 3. Diffusa est gratia in labijs tuis. T. 4. N. 11.

Pf. 50. 7. Incerta, & occulta sapientia tua manifestasti mihi. T. 4. N. 49.

Pf. 54. 23. Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet; non dabit in æternum fluctuationem iusto. T. 6. N. 53.

Pf. 58. 7. Famen patientur ut canes, & circuibunt Civitatem. T. 6. N. 28.

Pf. 61. 12. Semel loquutus est Deus, duo hac audivi. T. 5. N. 102.

Pf. 67. 35. Ecce dedit voci suæ vo-

- cem virtutis. T. 5. N. 96.
- Pf. 68. 3. Veri in altitudinem maris,
& tempestas demersit me. T. 5.
in præfat.
- Pf. 70. 16. Introibo in potentias Do-
mini. T. 5. N. 301.
- Pf. 71. 8. Et dominabitur à mari vs-
què ad mare & à flumine vsquè
ad terminos orbis terrarum. T. 4.
N. 53.
- Pf. 72. 22. Quia inflammatū est cor
meum, & renes mei commutati
sunt, & ego ad nihilum redactus
sum, & nescivi. T. 6. N. 103.
25. Quid enim mihi est in Cælo, &
à te quid volui super terram. M.
N. 59.
- Pf. 75. 8. Tu terribilis es; & quis
resistet tibi? T. 5. N. 26.
- Pf. 80. 11. Dilata os tuum, & imple-
bo illud. T. 1. N. 64.
- Pf. 82. 17. Imple facies eorum igno-
minia, & quærent nomen tuum,
Domine. T. 6. N. 173.
- Pf. 3. 6. Ascensiones in corde suo
disposuit in valle lachrymarum.
T. 6. N. 175.
2. Ibiunt de virtute in virtutem.
M. N. 20.
- Pf. 84. 9. Audiam quid loquatur in
me Dominus Deus; quomam lo-
quetur pacem in plebem suam.
T. 5. N. 36. & T. 6. N. 21. & in M.
N. 53.
- Pf. 87. 6. Sicut vulnerati dormien-
tes in sepulchris, quorum nō est
memor amplius, & ipsi de manu
tua repulsi sunt: Posuerunt me
in lacu inferi ori, in tenebrosis,

- & in umbra mortis: Super me
confirmatus est furor tuus, &
omnes fluctus tuos induxisti su-
per me. T. 6. N. 104.
9. Longè fecisti notos meos à me;
posuerunt me abominationē sibi:
traditus sum & non egrediebar.
T. 6. N. 121 & 133.
- Pf. 103. 10. Posuisti tenebras, & fa-
cta est nox; in ipsa pertransi-
bunt omnes bestia sylvæ: Catuli
Leonum rugientes, vt rapiant.
T. 6. N. 12.
- Pf. 105. 23. Vt auerteret iram eius,
ne disperderet eos. T. 6. N. 185.
- Pf. 119. 5. Heu mihi, quia incolatus
meus prolongatus est. T. 5. N. 256.
& 271. & 307.
- Pf. 138. 11. & 12. Domine probasti
me, & cognovisti me: Et dixi,
forsitan tenebræ conculcabunt
me? Et nox illuminatio mea in
delictis meis; quia tenebræ non
obscurabuntur à te, & nox sicut
dies illuminabitur; sicut tenebræ
eius, ita & lumen eius. T. 6. N.
14 & M. N. 51.
8. Si ascendero in Cæli, tu illuc es:
Si descendero in infernum, ades:
Si sumpsero pennas meas dilu-
culo & habitavero in extremis
maris; etenim illuc manus tua
deducet me, & tenebit me dex-
tera tua. T. 5. N. 327.
- Pf. 142. 11. Spiritus tuus bonus dedu-
cet me in terrā rectā. T. 3. N. 46.
- Pf. 148. 5. Ipse dixit, & facta sunt:
Ipse mandavit, & creata sunt.
T. 5. N. 99.

EX PROVERBIIS.

CAP. 1.16 & 18. Pedes eorum currunt ad malum; ipsi quoque contra sanguinem suum insidiatur, & milliuntur fraudes contra animas suas. T. 2. N. 65.

CAP. 10. 19. In multiloquio non deerit peccatum. T. 4. N. 26.

CAP. 13. 4. Vult, & non vult Piger. T. 1. N. 73.

CAP. 14. 13. Risus dolore miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat. T. 6. N. 178.

CAP. 15. 1. Responsio mollis frangit iram. T. 6. N. 54.

CAP. 16. 6. Per timorem Dei declinat omnis à malo. T. 3. N. 49.

32. Melior est patiens, viro forti; & qui dominatur animo suo, expugnatore Urbium. T. 1. N. 60. & T. 6. N. 6.

CAP. 23. 26. Præve fili mi, cor tuum mihi. T. 2. N. 137.

CAP. 24. 16. Septies enim cadet Iustus, & resurget. T. 4. N. 160.

CAP. 25. 7. Mel us est, ut dicatur tibi ascende huc, quam quod humiliteris coram Principe. Prol. N. 20.

CAP. 27. 19. Quomodo in aquis resplendet vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. T. 4. N. 164.

EX ECCLESIASTE.

CAP. 2. 2. Risum reputavi errorem. T. 5. N. 104.

14. Sapientis oculi in capite eius. T. 3. N. 74.

17. Idcirco taluit me vita mea, videntem mala universa esse sub Sole, & cuncta vanitatem, & afflictionem spiritus. T. 6. N. 119.

CAP. 5. 1. Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem. T. 1. N. 34.

CAP. 7. 17. Noli esse iustus multum, neque plus sapias, quam necesse est ne obstupescas. T. 3. N. 18.

CAP. 9. 1. & 2. Sunt iusti, atque sapientes, & opera eorum in manu Dei; & tamen nescit homo, utrum amore, an odio dignus sit; sed omnia in futurum servantur incerta, eo quod universa aequè eveniunt iusto, & impio bono, & malo; mundo, & immundo; immolanti victimas, & sacrificia continentem. T. 4. N. 57.

EX CANT. GANTICOR.

CAP. 1. 1. Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt verba tua vino, fragrantia unguentis optimis. T. 5. N. 298.

CAP. 2. 4. Introduxit me Rex in cellam vinariam; ordinavit in me charitatem. T. 5. N. 308.

5. Fulcite me floribus; stipate me malis, quia amore langueo. T. 5. N. 267.

7. Aliuro vos filia Hierusalem, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa vellet. T. 5. N. 238.

CAP. 3. 4. Tenui eum nec dimittam. T. 5. N. 338.

CAP. 5. 2. Ego dormio, & cor meum

vigilat T. 5. N. 231.

Ibi Vox dilecti mei pulsantis; aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea; quia caput meum plenum est rore, & cincinnati mei guttis noct. ũ. T. 6. N. 155.

8. Anima mea liquefacta est vt dilectus loquutus est T. 5. N. 96.

CAP. 6. 10. Descedi in hortum meum, vt viderem poma conyalium, & inspicerem si florisset vna: Nescivi: anima mea conturbavit me propter quadrigas Aminadab. T. 6. N. 86.

CAP. 8. 6. Quia fortis est vt mors dilectio; dura sicut Infernus mulatio T. 5. N. 160.

Ibi Lampades eius, lampades ignis, atque flammarum. T. 6. N. 158.

10. Ego murus, & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reprensens. T. 6. N. 184.

14. Fuge dilecte mi; a similitudine capreae, hinuloque; cervorum super montes aromatum. T. 6. N. 101.

EX LIB. SAPIENTIÆ.

CAP. 1. 5. Spiritus enim Domini disciplina effugiet fictum; nec habitavit in corpore subdito peccatis. T. 5. N. 130.

CAP. 3. 5. Deus tentavit iustos, & invenit illos dignos se; tanquam aurum in fornace probavit electos Dominus, & invenit illos dignos se. T. 6. N. 170.

CAP. 8. 1. Attingit ergo a fine usque ad finem, & d. sponit omnia

suaviter. T. 5. N. 11.

16. Non habet amaritudinem conversat. o illius, nec tadium con. victum illius, sed latitiam, & gaudium. T. 5. N. 310.

19. & 20. Puer eram ingeniosus & sortitus sum animam bonam & cum essem magis bonus, veni in corpus incoquinatum T. 2. N. 62.

CAP. 9. 15. Corpus enim quod corrumpitur, aggravat animam. Prolog. N. 26 & T. 1. N. 48.

DE LIB. ECCLESIASTICI.

CAP. 5. 6. Ne dicas, miseratione Domini magna est: Multitudinis peccatorum meorum miserebitur: Misericordia enim, & ira al illo cito proximat, & in peccatores respicit ira illius. T. 4. N. 106.

CAP. 6. 8. Est amicus secundum tempus suum, & non permanebit in die tribulationis. T. 4. N. 166.

CAP. 9. 11. Colloquium illius quasi ignis exardescit. T. 4. N. 10.

CAP. 11. 30. Ante mortem ne laudes hominem quemquam. T. 5. N. 356.

CAP. 17. 6. Creavit illis scientiam spiritus; sensu implevit corda illorum. T. 6. N. 150.

CAP. 27. 6. Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. T. 4. N. 166.

12. Homo sanctus in sapientia manet sicut Sol; nam stultus sicut Luna mutatur. T. 4. N. 168.

CAP. 30. 24 & 25. Tristitiam longe repelle a te, multos enim occidit

iristitia, & non est uilitas in ea.
T.1.N.36.

CAP.34.9. Qui non est tentatus,
quid scit? T.6.N.83.

EX ISAIA:

CAP.1.17 & 18. Discite benefacere;
querite iudicium; subuenite op-
pressos; indicate pupillo; defendite
uiduam, & uenite arguite me,
dicit Dominus. T.6.N.56.

24. Heu consolabor super hostibus
meis; & uindicabor de inimicis
meis T.1.N.123.

CAP.11.2. Et requiescet super eum spi-
ritus Domini; spiritus sapientiae
& intellectus; spiritus consilij,
& fortitudinis; spiritus scientiae,
& pietatis; & replebit eum spi-
ritus timoris Domini. T.3.N.43.

CAP.12.15. Flere cum flentibus; gau-
dere cum gaudentibus. M.N.11.

CAP.26.9. Anima mea desiderauit
te in nocte; sed & spiritum meo in
praecordiis meis. T.6.N.134.

CAP.28.9. Quem docebit scientiam;
& quem intelligere faciet audi-
tum? Ablattos à lacte, & uulsos
ab uerbis. T.6.N.16. & 85.

CAP.30.15. In silentio, & spe erit
fortitudo uestra. T.6.N.50.

CAP.38.11. Non uidebo Dominum
Deum in terra uidentium. T.6.
N.105.

CAP.40.18. Cui ergo similem feci-
stis Deum? Aut quam imaginem
ponetis ei? Numquid sculpsit
conflauit faber, aut aurifex au-
ro figurauit illum? aut laminis ar-
genticis argentarius? T.3. in praef.

CAP.50.5. Dominus Deus aperuit
mibi aurem; ego autem non con-
tradio; reuersam non abij. T.3.
N.44.

CAP.52.6. Quia ego ipse qui loque-
bar, ecce adiuu. T.5.N.102.

CAP.55.11. Sic erit uerbum meum
quod egredietur de ore meo; non
reuertetur ad me uacuum; sed fa-
ciet quacumque uolui; & prof-
perabitur in eis, ad quae misi il-
lud. T.5.N.97.

CAP.64.7. Non est qui inuocet no-
men tuum, qui consurgat, & te-
neat te. T.6.N.184.

EX HIEREMIA.

CAP.4.19. Sensus cordis mei tur-
bati sunt in me: non tacebo quo-
niam uocem buccina audivit ani-
ma mea clamorem praelij; Corri-
tio super contritionem uocata est,
& uastata est omnis terra; re-
pente uastata sunt tabernacula
mea; subitò pelles meae. T.6.N.
110.

22. Sapientes sunt, ut faciant ma-
la; bene autem facere nescie-
runt. T.3.N.31

CAP.9.21. Ascendit mors per sene-
stras nostras. T.2.N.43.

CAP.15.15. Noli in patientia tua
suscipere me. T.5.N.156.

CAP.20.9. Et dixi, non recedabor
eius, nequè loquar ultra in no-
mine illius; & factus est in cor-
de meo quasi ignis exarsurus, clau-
susque in ossibus meis; & desesi
ferre non sustinens. T.6.N.112.

CAP.23.2. Vos dispersistis gregem
meum,

meum, & eiecisti eos, & non visitasti eos: Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus. T.1. N.109.

9. Contritum est cor meum in medio mei: Contremuerunt omnia ossa meae factus sum quasi vir ebrius, & quasi homo madidus à vino à facie Domini. T.6. N.113.

28. Quid palleis ad viticum dicit Dominus? Nunquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram? T.5. N.100.

CAP.29.11. Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis. T.6. N.

44.

EX THRENIS.

CAP.1.2. Plorans ploravit in nocte, & lachryma eius in maxillis eius: Non est qui consoletur eam ex omnibus charis eius: Omnes amici eius spreverunt eam, & facti sunt ei inimici. T.6. N.118.

CAP.2.1. Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiã Sion? Projecit de celo in terram in clytã Israel? T.6. N.100.

CAP.3.1. Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis eius, me minavit, & adduxit in tenebras, & non in lucem. T.6. N.111.

7. Circum edificavit adversum me, ut nõ egrediari: aggravavit compedem meam; sed & cum clamavero, & rogavero exclavit orationem meam. T.6. N.115.

9. Conclusit vias meas lapidibus quadris. T.6. N.105.

61. Audisti opprobrium eorum Domine, omnes cogitationes eorum adversum me; labia insurgentiũ mihi, & meditationes eorum adversum me tota die. T.6. N.121.

CAP.5.21. Converterte nos Domine ad te, & convertemur; innova dies nostros sicut à principio, T.6. N.6.

EX EZECHIELE.

CAP.3.14 & 15. Spiritus quoque levavit me, & abij amarus in indignatione spiritus mei, & veni ad transmigrationem. T.2. N.14.

19. Si autem tu anima dvertis impio, & ille non fuerit conversus ab impietate sua, & à via sua impia; ipse enim in iniquitate sua morietur, tu autem animam tuã liberaſti. T.1. N.125.

CAP.8.3. Et emissa similitudo manus apprehendit me in cincino capitis mei, & elevavit me spiritus inter terram, & cœlum. T.5. N.216.

CAP.22.30. Et quaesivi ex eis virũ, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne disparem eam, & non inveni. T.6. N.184.

CAP.34.4. Cum austeritate imperabaris eis, & cum potentia: Quod infirmum fuit, non consolidasti, & quod egrotum, non sanasti; quod contractum est, non alligasti; & quod atiectum est, non reduxisti. T.1. N.118.

EX OSEA:

CAP.2.14. Ducam eam in solitudinem

nem, & alloquar ad cor eius. T. 5. N. 309. & M. N. 49.

20. Sponjabo te mihi in fide. & scies quia ego Dominus. T. 5. N. 290.

CAP. 5. 1. & 2. Quia vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis speculationi, & vicimas declinasti in profundum, & ego eruditor omnium eorum. T. 1. N. 23.

EX IOEL.

CAP. 2. 28. Effundam spiritum meum super omnem carnem, & propheta- bunt filij vestri, & filia vestra; senes vestri somnia somniant, & iuvenes vestri visiones vide- bunt. T. 5. N. 135.

EX IONA.

CAP. 3. 4. Adhuc quadraginta dies, & Nini ve subvertetur. T. 5. N. 54.

EX ZACHARIA.

CAP. 11. 17. Et assumpsit mihi duas virgines vocari decorem, & alteram appellari faniculum, & pari gregem. T. 1. N. 119.

EX MATTHÆO.

CAP. 5. 11. Beati estis cum vos ode- rint homines, & persecuti fue- rint, & dixerint omne malum adversum vos mentientes, prop- ter mei gaudere, & exultate, quo- niam merces vestra copiosa est in Caelis. T. 6. N. 58.

28. Qui viderit mulierem ad concu- piscendum eam, iam mechatus est eam in corde suo. T. 2. N. 39.

CAP. 6. 6. Tu autem cum oraveris,

intra in cubiculum tuum, & clau- so ostio ora Patrem tuum in abs- condito. T. 5. N. 348.

17. Orantes autem nolite multum loqui. M. N. 28.

CAP. 7. 20. A fructibus eorum cog- noscentis eos. T. 4. N. 145.

22. Domine nonne in nomine tuo prophetavimus? Respondit: Nun- quam novi vos. T. 4. N. 70.

CAP. 8. 4. Vide nemini dixeris; sed vade ostende te Sacerdoti. T. 4. N. 35.

CAP. 9. 12. Non est opus valentibus Medicus, sed male habentibus; non enim veni vocare iustos, sed peccatores. M. N. 39.

CAP. 11. 19. Venit filius hominis manducans, & bibens. T. 3. N. 21.

29. Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. T. 6. N. 120.

CAP. 13. 43. Fulgebunt iusti sicut Sol in Regno Patris eorum. T. 5. N. 335.

46. Vendidit omnia quae habuit, & emit eam. T. 2. in praefat.

CAP. 15. 14. Cacus autem si caeco du- catum praestet, ambo in foream cadunt. T. 1. N. 26.

16. Adhuc & vos sine intellectu estis. T. 1. N. 58.

CAP. 16. 17. Bravius es Simon Barjo- na, quia caro, & sanguis non re- velavit tibi, sed Pater meus qui in Caelis est. T. 4. N. 61.

24. Tollat Crucem suam, & sequa- tur me. T. 1. N. 114. & T. 4. N. 21.

CAP. 17. 1. Et dixit illos in montem excelsum seorsum. T. 3. N. 21.

CAP. 22. 1. Simile factum est Reg- num

- num Caelorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. T. 5. N. 333.
12. Quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem. Prolog. N. 20. & M. N. 18.
37. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. T. 2. N. 137.
- CAP. 25. 28. Tollite ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta: Omni enim habenti dabitur, & abundabit; ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo; & inutile servum eijcite in tenebras exteriores; illic erit fletus, & stridor dentium. T. 2. in prefat.
- CAP. 26. 39. Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; sed non sicut ego volo, sed sicut tu. M. N. 28.
- CAP. 7. 35. Et praecepit illis ne cui dicerent. T. 4. N. 35.
- CAP. 8. 26. Vade in domum tuam; & si in vicum introieris, nemini dixeris. Ibi.
- CAP. 16. 17. Linguis loquetur novis. T. 4. N. 181.

EX LVCA:

- CAP. 8. 15. Et fructum afferunt in patientia. T. 2. N. 5.
52. & 56. Non est mortua puella, sed dormit, & praecepit eis ne cui dicerent. T. 4. N. 35.
- CAP. 10. 2. Quia meses quidem multi; operarii autem pauci. T. 1. N. 108.
20. In hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis subiiciuntur; gaudete autem quod nomina vestra scrip-

- ta sunt in Caelis. T. 5. N. 358.
- CAP. 11. 52. Vè vobis Legisperitis, quia tullistis clavem scientiae; ipsi non introistis, & eos qui introibant, prohibuistis. M. N. 50.
- CAP. 16. 8. Quia prudenter fecisset, qui filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. T. 3. N. 31.
- CAP. 17. 21. Nequè dicenti ecce hic; aut ecce illinc: Ecce Regnum Dei intra vos est. T. 5. N. 328.
- CAP. 31. 19. In patientia vestra possidebitis animas vestras. T. 6. N. 175.

EX IOANNE.

- CAP. 1. 9. Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc modum. M. N. 51.
- CAP. 4. 27. Mirabantur quod cum muliere loquebatur. T. 1. N. 41.
- CAP. 14. 26. Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecumque dixerò vobis. T. 3. N. 83. & T. 5. N. 7.
- CAP. 16. 7. Expedi vobis, ut ego vadam: Si autem non abiero, Paracletus non veniet ad vos. T. 5. N. 29.
- CAP. 18. 8. Si ergo me queritis, sinite hos abire. T. 6. N. 52.
- CAP. 20. 19. Beati qui non viderunt, & crediderunt. T. 5. N. 52.
- CAP. 21. 5. Pueri, nam quid pulmentarium habetis? T. 1. N. 58.

EX ACTIS APOSTOLOR.

- CAP. 2. 4. Et ceperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus Sanctus dabat

Habat eloqui illis. T. 4. N. 181.

CAP. 7. 51. Dura cervice, & incircumcisis cordibus, & auribus vos semper Spiritui Sancto resistitis. T. 1. N. 19.

CAP. 17. 28. In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus. T. 5. N. 129.

CAP. 26. 24. Insanis Paule. T. 5. N. 245.

EX EPIST. AD ROM.

CAP. 5. 3. Tribulatio patientiam operatur. T. 6. N. 175.

5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. T. 3. N. 50. & T. 5. N. 7.

CAP. 6. 5. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. T. 6. N. 176.

CAP. 7. 22. & 23. Condelector legi Dei secundum interiorem hominum: Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae & captivam esse me in lege peccati, quae est in membris meis. T. 6. N. 33. & T. 2. N. 25.

24. Infelix ego homo; quis me liberabit a corpore mortis huius? T. 5. N. 257. & 307.

CAP. 8. 14. Quicumque spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei. T. 3. N. 46. & 70. & M. N. 86.

15. Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore. T. 3. N. 78.

16. Accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba Pater. T. 3. N. 71.

18. Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. T. 6. N. 155.

CAP. 10. 15. Quomodo vero predicabunt, nisi mittantur. T. 4. N. 13.

CAP. 11. 6. Si autem gratia, non ex operibus; alioquin gratiam non est gratia. T. 4. N. 2.

CAP. 12. 19. Mibi vindicta, ego retribuam, dicit Dominus. T. 6. N. 58.

CAP. 13. 1. Quae autem sunt à Deo, ordinatae sunt. T. 5. N. 11.

EX I. AD CORINTHIOS.

CAP. 2. 2. Non enim iudicavi, me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc Crucifixum. M. N. 66.

4. Non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis. T. 4. N. 23.

9. Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quae preparavit Deus his qui diligunt illum. T. 5. N. 120.

15 & 16. Spiritualis autem iudicat omnia, & ipse à nemine indicatur: Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? nos autem sensum Christi habemus. T. 1. N. 82.

CAP. 3. 1. 2. Tanquam parvulis in
Bbbb Chris

Christo lac vobis potum dedi; nō
escam, nondūm quidem poteratis.
Non ponui vobis loqui quasi
spiritualibus, sed quasi carnalibus;
adhūc enim carnales estis.
T. 6 N. 17.

CAP. 6. 18. Fugite fornicationem.
T. 2. N. 39. & M. N. 5.

CAP. 9. 22. Omnibus omnia factus
sum, ut omnes facerem saluos.
M. N. 11.

CAP. 10. 12. Qui se existimat stare,
videat ne cadat. T. 1. N. 59.

31. Sive manducatis, sive bibitis,
sive quid aliud facitis, omnia
in gloriam Dei facite. M. N. 33.

CAP. 12. 3. Nemo potest dicere Dominus
Iesus, nisi in Spiritu sancto. T. 3. N. 45.

7. Unicuique datur manifestatio
spiritus ad utilitatem. T. 4. N. 1.

8. Alij datur per spiritum sermo
sapientiae, alij sermo scientiae
secundum eundem spiritum; alij
fides in eodem spiritu; alij
gratia sanitatum in vno spiritu;
alij operatio virtutum. T. 3.
N. 51. & T. 4. N. 3.

11. Haec omnia operatur vnus, atque
idem spiritus, dividens singulis
prout vult. T. 5. in praefat.

CAP. 13. 8. Linguae cessabunt. T. 4.
N. 188.

12. Tunc autem facie ad faciem.
T. 2. N. 88.

CAP. 14. 5. Nam maior est qui prophetat,
quam qui loquitur linguis,
nisi forte interpretetur, ut
Ecclesia edificationem acci-

piat. Nunc autem fratres si venero
ad vos linguis loquens, quid
vobis prodero, nisi loquar vobis,
aut in revelatione, aut in scientia
aut in prophetia aut in doctrina?
Tamen quae sine anima sunt
vocem dantia, sive tybia, sive
cithara, nisi distinctionem sonituum
dederint; quomodo scietur id quod
canitur, aut citharizatur? Etenim
si certam vocem det tuba, quasi
preparabit se ad bellum? Ita &
vos per linguam nisi manifestum
sermonem dederitis; quomodo
scietur quod dicitur? Eritis enim
in aera loquentes. T. 4.
N. 187.

18. Gratias ago Deo meo, quod
omnium vestrum lingua loquor.
T. 4. N. 181.

21. Quoniam in alijs linguis, & in
labij alijs loquar Populo. Ibi.

34. & 35. Mulieres in Ecclesijs taceant,
non enim permittitur eis loqui,
sed subditas esse sicut lex dicit:
Si quid autem volunt discernere,
domi viros suos interrogent;
turpe est enim mulieri loqui
in Ecclesia. T. 4. N. 10.

CAP. 15. 44. Seminatur corpus animale,
surgit corpus spirituale.
T. 5. N. 335.

EX 2. AD CORINTHIOS.

CAP. 3. 5. Non sumus sufficientes cogitare
aliquid a nobis, quasi ex nobis;
sed sufficientia nostra ex Deo est.
T. 3. N. 45.

CAP.

CAP. 4.8. *Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus.* T. 1. N. 48.

CAP. 6.8. *Per gloriam, & ignobilitatem per infamiam, & bonam famam; ut seductores, & veraces.* T. 6. N. 57.

10. *Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes.* T. 6. N. 148.

CAP. 7.9. *Nunc gaudeo; non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad penitentiam: Contristati enim estis secundum Deum, ut in nullo detrimentum patiamini.* T. 2. N. 42.

CAP. 9.6. *Qui parce seminat, parce & metet; & qui seminat de benedictionibus, de benedictionibus & metet, unusquisque prout destinavit in corde suo.* T. 1. N. 48.

CAP. 12.2. *Sive in corpore sive extra corpus, nescio; Deus scit.* T. 5. N. 217.

4. *Et audiui arcana verba, quae non licet homini loqui.* T. 5. N. 219.

7. *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, Angelus Sathanæ qui me colaphizet.* T. 6. N. 174.

9. *Gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi.* T. 5. N. 306.

EX EPIST. AD GALATAS.

CAP. 1.18. *Sed licet nos, aut Angelus de Caelo evangelizet vobis praequam quod evangeliza-*

vimus vobis, anathema sit. T. 3. N. 58. & T. 5. N. 115.

CAP. 2.20. *Vivo ego, iam non ego; vivit verò in me Christus.* T. 6. N. 167. & M. N. 86.

CAP. 4.19. *Filioli mei quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* M. N. 15.

CAP. 5.17. *Caro concupiscit adversus spiritum; spiritus autem adversus carnem; haec omnia sibi invicem adversantur.* T. 2. N. 25. & T. 4. N. 161.

19.20. & 21. *Manifesta sunt opera carnis, quae sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum servitus, veneficia, inimicitiae, contentiones, emulationes, irae, rixae, dissensiones, sectae, invidiae, homicidia, ebrietates, commensationes, & his similia.* T. 4. N. 152.

22. *Fructus autem spiritus est, caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas.* T. 4. N. 146
EX EPIST. AD EPHES.

CAP. 4.25. *Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo.* T. 1. N. 125.

CAP. 5.13. *Omne quod manifestatur, lumen est.* T. 5. N. 8.

CAP. 6.9. *Non est personarum acceptio apud Deum.* T. 1. N. 83.
EX EPIST. AD PHILIPPEN.

CAP. 1.23. *Coarctor è duobus desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* T. 5. N. 156. & 257.
Bbbb 2 CAP.

CAP. 3. 21. Qui reformabit corpus
humilitatis nostræ. T. 5. N. 261.

CAP. 4. 5. Modestia vestra nota sit
omnibus hominibus. T. 1. N. 31.
& T. 5. N. 252.

EX EPIST. AD COLOSSEN.

CAP. 2. 9. In eo inhabitat plenu-
do divinitatis corporaliter. M.
N. 66.

CAP. 3. 14. Super omnia autē hæc
charitatem habete, quod est vin-
culum perfectionis. M. N. 48.

EX EPIST. 1. AD TIMOTH.

CAP. 2. 4. Hoc enim acceptum est
corā Salvatore nostro Deo, qui
omnes homines vult salvos fie-
ri, & ad agnitionem veritatis
venire. T. 1. N. 83.

11. & 12. Mulier in silentio discat
cum omni subiectione: Docere
autem Mulieri non permitto,
neque dominari in virum, sed
esse in silentio. T. 4. N. 10.

CAP. 4. 8. Corporalis exercitatio
ad modicum utilis est: Pietas
autem ad omnia. T. 1. N. 49.

EX 2. AD TIMOTHÆVM.

CAP. 2. 19. Novit autem Dominus
eos qui sunt eius. T. 4. N. 70.

EX EPIST. AD HÆBREOS.

CAP. 2. 18. In eo enim in quo passus
est ipse, & tentatus, potens est
& eis qui tentantur auxiliari.
T. 1. N. 24.

CAP. 9. 27. Statutum est hominibus
semel mori; post hoc autem iu-
dicium. T. 2. N. 18.

CAP. 12. 7. Quis enim filius, quem
non corripit Pater. T. 6. N. 82.

EX EPIST. IACOBI.

CAP. 1. 4. Patientia autem opus
perfectum habet. T. 6. N. 175.

5. Si quis vestrum indiget sapien-
tia, postulet à Deo, qui dat om-
nibus affluentèr, & non impro-
perat. & dabitur ei. T. 6. N. 80.

EX 1. PETRI.

CAP. 5. 8. Adversarius vester Dia-
bolus tanquā Leo rugiens, cir-
cuit quærens quē devoret, cui
resistite fortes in fide. T. 5. N. 33

EX 2. PETRI.

CAP. 1. 12. Non enim voluntate hu-
mana alata est aliquandò Pro-
phetia; sed Spiritu Sancto ins-
pirati loqui sunt Sancti Dei ho-
mines. T. 4. N. 62. & 195.

EX 1. EPIST. IOANNIS

CAP. 1. 8. Si dixerimus quoniam
peccatum non habemus, ipsi nos
seducimus, & veritas in nobis
non est. T. 4. N. 160.

CAP. 3. 4. Qui non diligit, manet
in morte. T. 3. N. 38.

EX APOCALYPSI.

CAP. 1. 10. Fui in spiritu in Domi-
nica die. T. 2. N. 13.

17. Cecidi ad pedes eius tanquam
mortuus. T. 5. N. 138.

CAP. 2. 10. Esto fidelis usquē ad
mortem, & dabo tibi coronam
vitæ. T. 6. N. 169.

CAP. 3. 19. Ego quos amo, arguo,
& castigo. T. 6. N. 82.

20. Ecc est ad ostium, & pulso: Si
quis au dierit vocē meā, & ape-
ruerit mihi ianuam, intrabo ad
illum, & cœnabo cū illo, & ip-
se mecum. T. 6. N. 154.

INDEX

RERVM NOTABILIVM, QVÆ IN HOC VOLVGINE CON- TINENTVR.

T. Tractatum. M. Manuductionem. & N. Numerum significat.

A

✓ *Accidentia per se sensibilia, & per se non sensibilia, quæ sint. T. 2. N. 89. & 90.*

✓ *Anima rationalis definitur. T. 2. N. 1. Opus est solius Dei, ab ipso ex nihilo creatur, & informatur in materia humani corporis, in ipso instanti quo est disposita. T. 2. N. 55.*

Est actus corporis physici, & organici potentia vitam habentis: est indivisibilis, & principium vitæ, & est tota in toto corpore, & tota in qualibet illius parte. T. 2. N. 56.

57 & 58. Est æterna, & incorruptibilis à parte post. T. 2. N. 59. Omnes animæ rationales sunt eiusdem speciei in perfectione specifica; sed in perfectione substantiva, & individuali sunt inæquales, & hoc secundum corporis temperamentum, organa, & dispositionem. T. 2. N. 60. 61. & 62. Substantia animæ realiter distinguitur à suis potentijs, & contraria argumèta solvuntur. T. 2. Cap. 8. per tot. Nihil per sensus percipere valet, nisi quod corporeum est, & materiale. T. 2. N. 3. Animarum genijs, conversationibus, & capaci-

tatibus cõmuniter Deus se accommodat. T. 1. N. 69. Animas Deus ad æternam sui ipsius possessionem creavit, quâ modo possibili in hac vita consequuntur per altissimam illius cognitionem, & amorem, ad quam omnes animæ pervenirent, si se disponerent, quia non est personarum acceptator Deus. T. 1. N. 83. In unitive perfectione, unionequæ mystica animæ cum Deo, gradû ad quæ illa in hac vita perveniet, coniectari poterit Magister ex eius naturali genio, efficacia, & vocatione. T. 1. N. 84. Qualiter practicè hoc cognoscet, & quomodò cuilibet anime iuxta eius genium, & vocationem exercitia disponet? quam perfectionem adipiscetur? & quid Deus in qualibet illarum vult? & vndè hoc coniectari poterit? T. 1. Cap. 9. 10. & 11. Anima tepida vel si ab arrepta via contemplationis deflexit, ad antecedentium viarum exercitia revocentur, licet afflicta, se nõ posse meditari. T. 1. N. 93.

Appetitus sensitivus, qui communis est hominibus, & brutis, definitur, & varia eius nomina referuntur. T. 2. N. 23. Est affectuosus, & cæcus; ab imaginatione movetur in

obie-

obiecta illi proposita sub ratione convenientiæ, vel incommoditatis, & nocivum fugit, obsequiturquè delectabile. T. 2. N. 4. In quo distinguitur ab appetitu innato? T. 2. N. 21. Quare indigeat homo hoc appetitu? T. 2. N. 22. Eius obiectum solum est bonum sensibile, vel aliqua ratio illius. T. 2. N. 24. In quo distinguitur ab appetitu sancto, & honesto? T. 2. N. 25. Habet partes duas, vna concupiscibilis dicitur, alteraq; irascibilis; & qualiter cum eis operetur? T. 2. N. 26. Passiones quæ pertinent ad partem concupiscibilem referuntur, & similiter quæ ad partem irascibilem. T. 2. N. 27. 28. & 29. Post lapsum hominis rebellis effectus est rationi, & ei subijci debet, non subiectione despotica, & servili, sed politica, & civili. T. 2. N. 30. & 31. Diversimodè subiungitur rationi. T. 2. N. 32. vsquè 44. Domiciliū suum habet in corde. T. 2. N. 45.

Appetitus rationalis: Vide Voluntas.

Apparitiones animarum Purgatorii, si oculis corporalibus fiant, quæ vel flammis circumdatæ, vel diversorum tormentorum genere affectæ se offerunt conspiciendæ, quos effectus in recipientibus pariunt? & quæ à bono, vel malo spiritu procedant? T. 4. N. 94. & 95. Diversimodè manifestantur hæc animæ T. 4. N. 96. vsquè 101. Magister quomodò cognoscet à bono, vel malo spiritu factas fuisse apparitiones istas? T. 4. N. 102. 103. & 104. Experientia docet, quod divina

providentia aliquas habet spirituales personas, quibus hæ apparitiones frequentissimè fiant. T. 4. N. 104. Si anima quæ apparet, fuit scandalosæ vitæ, & cum Sacramentis, vel sine illis obijte, vel si fuit persona pia, & dicat, se salvam esse, aut in viam salutis constitutam, quomodò se gerere debeat Magister. T. 4. N. 105. 106. & 107. Si anima petat Missas, suffragia, restitutiones, & alia huiusmodi, quomodò poterit Magister cognoscere, veram, vel falsam fuisse hanc notitiam? & qualiter circa illam se gerere debeat. T. 4. N. 108. vsquè 112. An Dæmon possit effingere apparitiones animarum, in quibus solummodò petunt Missas, & suffragia? T. 4. N. 113. 114. & 115. *Apparitiones animarum damnatarum regularitèr non sunt veræ, propter horribiles effectus quos causant; & quando erunt veræ? ad quod aliqua referuntur exempla. T. 4. N. 126. vsquè 123. Quibus Modis hæ apparitiones fiant? T. 4. N. 124. Quos effectus in illis quibus fiunt, causant? & quomodò cum eis iuxta eorum status se gerere debeat Magister? T. 4. N. 125. 126. & 127. Qualitèr instruet discipulum cui facta fuit hæc apparitio? & cognoscet, an vera fuit, vel falsa? Si vera sit, regularitèr fit animabus tenacibus, rebellibus, vel nimis frigidis. T. 4. Cap. 14. per tot.*

Ariditas, quæ incipientibus in oratione angit, qualitèr sit toleranda, vel expellenda. M. N. 7.

Beatitudines sunt octo; non sunt habitus, sed actus virtutum, & donorum Spiritus Sancti. T. 3. N. 84.

Calumniæ quæ Magistro, vel discipulo ab alijs. imponitur, debet patienter sustineri, non se excusando: Attamen si fuerit opposita ministerio directionis, vel contra fidem, aut contra doctrinam sanam quam Magister docet, debet respondere. T. 6. N. 58.

Catharina Senensis à singularitate quadam fuit revocata à suo direttore. T. 5. N. 94.

Coniugatis non oneret Director immoderatis peccatis, mortificationibus, nec silentio; sed plus interioribus, quam exterioribus illos mortificet; & qualiter hi se gerere debeant cum suis familijs? T. 1. N. 113.

Colloquia indiffereta inter spirituales viros, & feminas (maximè Moniales) quæ prætextu spiritus habentur, multa damna, & pericula afferunt. T. 4. N. 27. & 28.

Vide alia verb. Gratia linguarum.

Conscientia quid sit & eius diviso proponitur. T. 2. N. 82. & 83.

Correctio discipulo facta à suo Magistro spirituali, regulariter sit servata, & benigna: melius enim ducitur homo per amorem, quam per rigorem. Si verò discipulus, sit

repidus, vel rebellis, aliquando asperè, & severè; aliquando verò lenitè eum corrigat. T. 1. N. 118. & 119.

Contemplatio activa, vel acquisita, quare dicatur oratio fidei? Prolog. N. 12. Hæc si assidua est generat habitum passiva non itè: Ex activa potest homo ad meditationem exilire; ex passiva verò nõ sic. Prolog. N. 9. Periculosa & singularis est opinio affirmans non dari contemplationem acquisitam distinctam à meditatione discursiva. Prolog. N. 11. Non nuper est inventa, sed ab antiquis Patribus ab initio nascentis Ecclesie usitata fuit, & edocta. Prol. N. 13. 14. & 15. Ex statu non pertinet ad viam purgativam, nec illuminativam, sed ad unitivam. Prol. N. 16. Ad illam requiritur quod anima sit nimis studiosa, & perfecta in omni virtute, & mortificatione. Prol. N. 17. Etiam requiritur quod anima habeat genium aptum; quod ad illam sit à Deo vocata; & quod non habeat occupationes; & negotia illi contraria. Prol. N. 18. 19. & 20. In hac contemplatione multiplicandi sunt actus, qui sunt ei proprii, si à suo summo remittatur, ne in turpe otium incidat anima. Prol. N. 24. 25. & 26. Anima quæ affirmat, se magis gaudere in pacifica quiete, quam in meditatione, non statim eam iudicet Director ad contemplationem esse vocatam, si quidem hoc ex sua desidia, & complexione otii potest: necesse est enim, quod anima sit.

fit fervida, diligens, & laboriosa, & non tædeat meditationem; hæc enim, & alia sunt signa, & admicula veræ vacationis ad cõtemplationem. T. 1. N. 104. & 105.

In contemplatione passiva erroneum est dicere, quod voluntas amat Deum, & intellectus nihil cognoscit. Similiter est erroneum dicere, quod datur aliqua communicatio passiva, & insula facta solummodo voluntati, quin intellectus aliquid cognoscat obiecti illius cõmunicationis. Causa horum errorum ab effectibus deducitur, siquidem lumen quod tunc recipit intellectus est delicatius, & minus perceptibile, quam flamma amoris quæ voluntatem vulnerat. T. 2. N. 129. & 130. In contemplatione omnes notitiæ, & species creaturarum suaviter sunt expellendæ, exceptis quæ Christi Domini, & B. Mariæ sunt, siquidem hæc multum iubant. M. N. 72. vide alia ver. Vnio.

Contritionis exercitium peculiare est status incipientium, seu viæ purgatiuæ; & ad illud qualiter animæ sunt instruendæ? M. N. 2. 3. & 4.

Dæmon vide ver. purgatio, & passim in toto hoc opere.

Deliquitum virium corporalium vulgo *Arrobamiento*; à lumine supernaturaliter infuso procedit; quo modo fiat animæ? & quos effectus

in illa producat? T. 5. N. 177. vsque 185. Hæc est communicatio spiritus imperfecti, & nondum purgati. T. 5. N. 186. & 187. Potest oriri ex animo pusilanimi, & meticuloso; & similiter ex debilitate cerebri, & corporis imbecillitate, maxime in scæminis, & deumum ex Dæmonis astucia: quos effectus omnia hæc producant? & à qua causa ortum habeant? T. 5. N. 188. vsque 195. Magister animæ inuigat, quod à Deo postulet, vt à tã periculosis rebus eam eripiat (quando his fruitur communicationibus) & quod per securam, & interiorẽ viam eam ducat: In oratione per pondus rationis, & nõ per imagines, & phantasmata, nec compositionem loci eam dirigat; & cū affectuosè mota sit in Deum, per fidem, & charitatem in illum assurgat; à consortio hominum fugiat; ab his quæ illam ad hæc deliquia excitant, se absteat, & suaviter ab imaginatione expellere curet formas, vel phantasmata quæ illã ad hoc excitant. T. 5. N. 196. vsque 199.

Desponsatio spiritualis animæ cum Deo triplex est; prima fit in Baptismo; secunda fit per spontaneam traditionem, vt in professione religiosa, & Ecclesiastico statu; tercia fit per altissimã Dei cõmunicationem. T. 5. N. 290. 291. & 292. Hæc mystica desponsatio licet regularitèr celebretur à Deo cum anima iam penitus purgata, aliquando verò in infancili, & iuuenili atate, ob prauisum à Deo

matrimonium celebrata fuit, ad quod aliqua adducuntur exempla. T. 5. N. 294. Primus actus huius desponsationis fit, vel per visionem externam, vel imaginariam, aut per spirituale repræsentationem: Quos effectus producat? Quomodo Dæmon possit in illa se dissimulare? & qualiter Magister illum cognoscere, & animam dirigere valeat? T. 5. N. 295. 296. & 297.

Discipulus spiritualis cum te dirigendum tradit Magistro, cū illo confessionem generalem faciat. Quod si scrupulis sit nimis affectus, & iam antea vitæ sit ritè confessus, vel confessionem generalem iam emisit, quia huic nociva erit repetitio, sufficiet narratio suarum inclinationū, inordinatarum passionum, conversationum, & genij, ut conijcere possit Director vocationem divinam in eo; siquidem cōmunitèr Deus genio, conversationi, & capacitatē animam se accommodat. T. 1. N. 68. & 69. Si fuerit vivacis intellectus, discretioniq; & acumini valdè deditus, nō est aptus solitudini, exercitioq; sanctæ quietis, sed in timore Dei, gratis, charitate, pijsq; operibus, & cōsiderationibus persistere curet. In pijs cōsiderationibus, facta discursus emissionē, & excitato affectu, quantum ei possibile sit, in illo conquiescat. T. 1. N. 70. Si fuerit tranquilla, maturaq; in dolis, licet subtili poleat intellectu, aptus est ad pacificum cōtemplationis exercitium, & ser-

vatis alijs necessarijs, ad illud paulatim est alicindom. T. 1. N. 71. Si fuerit affectuosus, pacificus, & suavis; sed valdè remissus, licet aptus esse possit cōtemplationi, tamen indiget maxima probatione in mortificatione, qua superet illam desidiā, & in pijs cōsiderationibus per longum tempus debet perseverare. T. 1. N. 72. Si fuerit pusillanimis, timidus, & piger, regularitèr ineptus est cōtemplationi, sed per sollicitudinē Magistri potest ad eam capax fieri, nempe per assiduas meditationes, mortificationes, virtutumq; exercitia; de quarum actibus quotiē ei rationē reddat. T. 1. N. 73. Si fuerit amicus laxitatis, nimis confidens, dissolutus, intrepidus in operationibus, & ad voluptates inclinatus: Hanc proculdubio in timore, & tremore debet Director conservare, ei scilicet disponendo assiduas Novissimorū cōsiderationes, exercitiaq; virtutum, de quibus omnibus hebdomadibus strictam ei rationem reddat. T. 1. N. 74. Si fuerit vivax, inquietus, simulq; scrupulosus, & melancholicus; ineptus est pacifico exercitio, licet activæ perfectioni possit esse aptus. Hic in Novissimorum cōsideratione per modicum tempus exercetur; in vita verd, & passione Domini, mysterijsq; fidei, iuxta motionem, & affectum debet demorari. Orationis tempus minus sit, quàm lectionis, & extra hæc exercitia, honestam quærat alicuius spiritualis

amici conversationem. T. 1. N. 75. Si fuerit aridus, inaffectus, & aliquantulum melancholicus, sed nimis patiens, & taciturnus; aptior supradictis erit contemplationi, ad quam est aliciendus; in eo enim Magister sine obstaculo quidquid voluerit, operari poterit. T. 1. N. 76. Si fuerit impatiens, inouictus, & ad quemlibet eventum fluctus, ineptus est contemplationi: In pijs verò considerationibus, virtutum exercitio, propriæ voluntatis mortificatione, exactaq; obedientia perseveret. Magister interdum virga, interdumq; lenitate illum ducat, strictamq; rationem de omnibus ei petat. T. 1. N. 77. Si fuerit aded mortuus, qui nequè ad bonum, nequè ad malum deficiatur, vel si in illa defidia sit impatiens, & magis ad malum, quam ad bonum inclinetur; ineptus est contemplationi, in illa enim in turpe otium, & illusiones incidet, ille virga, & calcariibus indiget. in Novissimo, rum meditatione, mortificatione, exercitioq; virtutum debet perseverare: Quod si Magister viderit in hoc proficere, in meditatione vitæ, & passionis Domini poterit illum exercere. T. 1. N. 79. Omnes discipuli singulis saltem hebdomadibus de suis defectibus, tentationibus, & spiritualibus exercitijs, tam exterioribus, quam interioribus, nihil occultando, rationem suis directoribus reddant, ad quod quotiè particulare agant examen. T. 1. N. 86.

Distractiones, & tentationes, quæ in oratione animabus eveniunt, qualiter resistendæ, vel contemnendæ, vel fugiendæ sunt? M. N. 5. & 6. & T. 2. N. 5.

Dona Spiritus Sancti distincta sunt à Virtutibus: sunt septem; & quare non amplius? T. 3. N. 43. 44. 48. & 49. Necessaria sunt homini ad salutem; quod probatur. T. 3. N. 45 & 46. Sunt habitus, quibus homo perficitur ad promptè obediendū Spiritui Sancto. T. 3. N. 47. Inter se cōnectuntur, taliter ut qui unum habet, habet & omnia: & quare? T. 3. N. 50. & 51. In dignitate sunt inæqualia: Si comparentur virtutibus theologis, hæ perfectiōnes sunt illis; si verò virtutibus intellectualibus, & moralibus, non ita. T. 3. N. 52. & 53. Donum Sapientia unam partem habet speculativam, ex qua contemplatio activa, & passiva oriuntur; & aliam practicam: & quemodo se habeat respectu illarū. T. 3. N. 55. & 56. Quid præstat intellectui, & voluntati? T. 3. N. 57. 58. & 59. Magister affectum voluntatis discipuli hoc dono fruētis suaviter illius lumini applicet. T. 3. N. 59. Actus huius doni non est apprehensio, sed firmissimum de rebus fidei iudiciū, cuius habitus in intellectu subiectatur; & quid operentur in anima dona intellectus, scientiæ, & confisiō? T. 3. N. 60. Donum Intellectus in ipso recipitur; cum illo humanus intellectus supernaturali lumine arcana quæ fides proponit, ap-

prehendendo penetrat, sine affirmatione, aut negatione, cuius actus est causa utriusque contemplationis. T. 3. N. 51. & 62. Per habitus fidei, & donorum sapientiae, & intellectus unitur anima cum Deo secundum intellectivam partem: & quomodo cognoscat Magister, à quo ex his habitibus procedat contemplatio. T. 3. N. 63. usque 65.

Donum Scientiae in intellectu recipitur; cum illo agit homo actus supernaturales, & indicat de mysterijs: si lei separando vera à falsis, dirigitque iuxta hoc humanas actiones. T. 3. N. 66.

Donum Consilij in intellectu recipitur: cum illo homo disponitur doceri à Spiritu S. in his, quae agere, vel omittere debet, ad consequendam vitam aeternam. T. 3. N. 67. In quo distinguitur à consilio activo, à prudentia, & eubulia. T. 3. N. 68. & 69. Anima perfectissima hoc dono solent esse illustrata. T. 3. N. 70.

Donum Pietatis in voluntate subiectatur: cum illo homo primario obsequitur, & amat Deum; secundario verò respicit Parentes, & ægenos. T. 3. N. 71.

Donum Fortitudinis in voluntate recipitur: cum illo iustus disponitur ad superantiam difficultatem in omnibus rebus arduis: & in quo distinguitur à virtute fortitudinis? T. 3. N. 72. & 73.

Donum Timoris in humana voluntate subiectatur; cum illo Deum humiliter reveremur. T. 3. N. 76. Timor quadruplex est, & hoc Donum non est ex illis. T. 3. N. 77. usque 83.

Dotes animabus in coelesti Patria conceduntur, quae sunt septem ex quibus tres nempe visio, comprehensio, & fructio recipiuntur in anima; & quatuor, scilicet, impassibilitas, subtilitas, agilitas, & claritas conceduntur corpori. T. 5. N. 334. & 335.

E

Ebrietas spiritualis à lumine, & amore in anima inclusis procedit; paulatim incipit, & progreditur usque dum illam exuberat, & à se extrahit; quae quasi furens ob divini amoris ardoreni, in exteriores motus profilit; & regulatitèr in recollectione solet animabus evenire. T. 5. N. 243. Duplex est; una quae motibus, & insolitis gestibus corporis demonstratur, & cum mentis turbatione, & hæc ebrietas propria est incipientium, & proficientium: alia est quae gaudet quietè in mente, & corpore, & hæc propria est perfectorum, quae ecstasim facit, & ad hanc pertinet sana spiritus insania, ut ex Paulo, & Moyse constat: Vnde colligitur, non sana insanire insania aliquas mulierculas, sed simplicitate, aut lunatico spiritu. T. 5. 244. & 245. Magister qualiter debeat examinare huiusmodi ebrios (maximè mulierculas) à quo spiritu procedant illorum motus, gesticulationes, verba amatoria in Deum, & his similia? & quomodo illos diriget? T. 5. N. 247. usque 253.

Eccelesiasticos iuxta eorum ministeria Magister dirigat, ut perfecte suo muneri satisfaciant. T. 1. N.

114.

*Ecstasis supernaturalis est: elevatio mentis in Deum cum abstractione à sensibus exterioribus, ex magnitudine illius elevationis procedens. T. 5. N. 203. In quo distinguatur à deliquio materiali, vulgo *Arrobamienio*. T. 5. N. 205. & 206. Hæc communicatio est status perfecti, & saltem per passivam purgationem sensus iam purgati, & in sui operatione à materialitate sensus abstracti: & in quo differat ab intima recollectione spiritus? T. 5. N. 208. & 209. In ecstasi regulariter cõceditur anima reflexio obiecti cogniti, vel clarè, vel obscure: Dæmon nequit illam effugere, quia sine phantasmatibus nequit in anima operari, ut agit in materialibus deliquijs. T. 5. N. 211. & 212. Magister quomodo cognosceret differentiam ecstasum, ut dirigat animam illas patientem? T. 5. N. 213. & 214.*

Elemosynæ quæ à discipulis Magistro offeruntur, ut eas pauperibus distribuatur, nullatenus eas accipiat: sed illis iniungat, ut per illorum manus pauperibus erogentur, & ita avaritiæ suspitionem evadet. T. 1. N. 124.

Elevatio corporis quæ aliquibus animabus in statu matronij spiritalis constitutis evenire solet, provenit à lumine, & amore infusis, sed altissimis, & vehementibus:

In illa à sensibus anima alienatur, quin illis aliquid patiaturs corpus eius in aere elevatur, & ibi per longum tempus perseverat: & tam leve reditur, quod ad quodlibet flabellum movetur, & vultus eius apparet splendens, & rubicundus. T. 5. N. 316. In quo differat à deliquio materiali, ecstasi, & raptu: & quomodo eveniat anima? T. 5. N. 318. vsque 323. Proponuntur difficultates circa causam huius elevationis, quibus satisfit. T. 5. N. 324. vsque 330. Probaturs causam huiusmodi elevationis esse quandam participationem dõri gloria, tam in anima, quàm in corpore elevati. T. 5. Cap. 30. per tot. Magister animam hoc favore præditam (extra cuius arbitrium si) curet in humilitate, & deiectione conservare: quia dum in hæc vita degit, obnoxia est peccatis: & qualiter sit dirigenda? T. 5. 344. vsque 349. Dæmon qualiter effugere possit hanc elevationem, & quomodo sit cognoscendus? T. 5. N. 349.

Energumeni qui à malo spiritu sunt possessi, non opè maleficij, sed propter divinam permissionem ad illorum probationem: si Magister hoc dubitaverit, per quæ signa hoc cognoscere poterit? & qualiter energumenum dirigere, & mederi valebit? T. 6. N. 61. & per tot. Cap. 6. Qui opè maleficij à Dæmone possidentur habent alia signa diversa ab antecedentibus: & quæ sunt qualiterq; dirigendi? &

Dæmones compellendi vt man-
festentur? T. 6. N. 70. vsque 81.

*Equites, & magnates nō cogat
Director vt vilia, & à suis statibus
aliena exerceant, sed christianè,
& perfecte in omnibus illos ordi-
nare satagat. T. 1. N. 114.*

*Eucharistia Sacramentum bis
in hebdomada sumere possunt ani-
mæ quæ per viam illuminativam
progrediuntur. M. N. 39. Quotidia-
na communio, nec laudatur, nec
vituperatur. Ibi.*

*Examen conscientia Magister
discipulis iniungat, vt quotidie
vesperino tempore illud agant.
T. 1. N. 126.*

F

*Favores supernaturales nō sunt
habitus permanentes, sed recipiū-
tur in anima per modum passio-
nis, & impressionis transeuntis, &
hoc gratis, & citra illius meritum,
licet regulariter precedat aliqua
animæ dispositio. T. 5. N. 4. Hæc
passio vitalis est, quia nequit fieri
sine cooperatione ipsiusmet viven-
tis; & licet in favorum receptio-
ne anima non sit libera, præter-
missa verò infusionis efficacia li-
bera remanet ad conservandum,
vel reiiciendum illum favorem. T.
5. N. 5 & 6. Diriguntur ad illumi-
nandum intellectum, inflamman-
damq; voluntatem in divino amo-
re, & nihil aliud per eos substan-
tialitèr animæ comunicatur, quo-
rum immediatus infusor est Divi-*

*nus Spiritus. T. 5. N. 7. & 8. Medulla,
sive spiritus favorum est illa exci-
tatio, quæ oritur ex lumine, & amo-
re in anima infusus mediantibus
favoribus; & illorum cortices sunt
materialia illa, & externa visionū,
revelationum, locutionum, & cæ-
terorum favorum sensibilibus, quæ
(assumpta tantummodo excitatio-
ne in Deum) relinquenda sunt, &
repudiandæ. T. 5. N. 9. Hoc lumen,
& amor magis, vel minus valide
recipiuntur in anima, in quolibet
ex supernaturalibus favoribus iux-
ta statum, & dispositionem illius;
& idè in aliquibus causant visio-
nes, locutiones, materialia deli-
quia, & alios sensibiles favores: In
alijs causant ecstases, raptus, spi-
ritualia deliquia, &c. quæ sunt ef-
fectus huius luminis, & amoris in-
fusi. T. 5. N. 10. vsque 16. Dividun-
tur huiusmodi favores in visiones,
revelationes, locutiones, & spiri-
tuales sanctificationes. T. 5. N. 17.
Favores supernaturales, qui viris
perfectis fiunt, regularitèr illorum
sensus dolore, & afflictione privac,
vide statum, & perfectionem ani-
marum poterit coniectari Magi-
ster. T. 6. N. 186. Anima si à sensi-
bus alienatur ob aliquem superna-
turalem favorem, vt Magister cog-
noscat an à malo, vel bono spiri-
tu, aut corporis infirmitate proce-
dat, cum sic suspenditur ei inte-
rius præcipiat, quod ad sensus re-
vertatur: Quod si statim obedierit,
à bono spiritu ducitur; si autem
non paruerit præcepto, à malo spi-
ritu,*

ritas, vel corporali infirmitate ori-
tur eis alienatio; excepto deliquio
materiali bono, in quo spiritus
promptus est, caro autem ob sen-
sum impinguationem tarda est
ad obediendum. T. 5. N. 287. 350. &
351. Animæ quæ his favoribus gau-
dent, enixè petant à Deo, quod
omnia exteriora, quæ admittatio-
ni hominum sunt exposita, ab eis
omniò auferat. T. 5. N. 196. & 348.

Fides dividitur in divinam, an-
gelicam, & humanam. T. 2. N. 85.

Fructus Spiritus Sancti nõ sunt
habitus, sed actus, aut fructus pro-
cedentes ab habitibus virtutũ, &
donorum Spiritus Sancti. T. 3. N.
83. & 84.

G

Gratia sanctificans recipitur in
animæ substantia, & non in eius
potentijs. T. 1. N. 72. Principium, &
radix est virtutum, & donorõ Spi-
ritus Sancti. T. 3. N. 29. Illa deper-
dita simul amittantur habitus vir-
tutum infusarum, & theologica-
rum, in quantum sunt perfectæ vir-
tutes in se, & in suis actibus: Vir-
tutes verò apparentes, & virtutes
veræ licet imperfectæ, non deper-
duntur. T. 3. N. 31. vsque 42.

Gratia gratis data in commu-
ni est: quoddam donum, siue auxi-
lium, quo homo ad iustificationẽ
alterius cooperatur; vnde sequitur
hominem absquẽ proprijs meritis
illam à Deo recipere, non ad sui
iustificationem, sed ad proximi

Profectum, & potest reueriri in ho-
mine gratia, & charitate destitu-
to. T. 4. N. 1. & 2. Hæ gratiæ sunt
novem ibi numeratæ; & quid ope-
rentur in recipiente? T. 4. N. 3. 4. &
5. Sunt longè inferiores gratia san-
ctificante. T. 4. N. 7. Prima gratia
est: *Sermo sapientiæ*, & est: habitus
à Deo infusus, quo homo sublimè,
& profundè indicat de rebus divi-
nis, talitèr quod possit eas alijs
docere, & recipitur in intellectu.
T. 4. N. 9. Communiter hæc non
conceditur mulieribus, & quare?
Magister quomodò se gerere de-
beat circa hanc gratiam discer-
endam, & in discipulo dirigen-
dam? T. 4. N. 10. vsque 17. *Gratia
scientiæ* est: habitus, qui in intel-
lectu recipitur, & respicit ad pe-
netrationem, & explanationẽ di-
vinorum per verba, comparatio-
nes, & argumenta, quibus ea sta-
bilizat, doceat, defendat, & adver-
sarios confundat. T. 4. N. 18. Regu-
laritèr cõceditur Doctoribus, Præ-
dicatoribus, & Operarijs Evange-
licis, quia quaslibet gratias Deus
regularitèr communicat illis, qui-
bus sunt propriæ, secundum sexũ,
statum, & occupationem eorum.
T. 4. N. 20. 21. & 22. *Gratia Fidei*
est: habitus, qui in intellectu reci-
pitur, & est specialissimum linnẽ,
quo homo profundè penetrat my-
steria fidei, talitèr vt possit alios
erudire; sed hoc sine ornatu verbo-
rum, & absquẽ probationibus, &
argumentis; & invenitur interdum
in hominibus, & mulieribus sim-
pli-

plicibus, & idiotis. T. 4. N. 23. Magister cum discipulis hac gratia præditis quomodo se gerere debeat? & qualiter ab indiscretis collocaionibus prætextu spiritus, & maximè cum mulieribus, illos discernere debeat? T. 4. N. 25. vsque 28. *Gratia sanitatum* est: habitus, quo homo ut instrumentum Dei miracula operatur, in ordine ad salutem corporum. T. 4. N. 29. Magister quomodo in discipulis cognoscit hanc gratiam esse veram? Illos cautè, prudenter, & humiliter debet instruere ad has sanitates operandas. T. 4. N. 30. vsque 37. *Gratia operationis virtutum* ordinatur ad aliqua portenta, & prodigia operanda, supra naturalem potestatem, quæ solius potentie divinæ sunt: in cæteris cum antecedenti convenit. T. 4. N. 38. Illusiones Dæmonum circa hæc prodigia proponuntur, ut cautè procedat Magister. T. 4. N. 39. vsque 47. *Gratia Prophetia* est: quoddam supernaturale lumen, quo res futuræ, aut occultæ manifestantur, & agnoscuntur, cuius finis utilitas est proximi. T. 4. N. 48. Actus prophetiæ est certus, & infalibilis, quia eius auctor est Deus. T. 4. N. 50. Quia cum ad nostram intelligentiam lapsius in illis fallitur; unde convincitur error Magistrorum, & aliorum qui in vaticinijs, & revelationibus Mulierularum credunt, evulgant, & per revelationem petunt ab illis responsum de aliquo, & hi omnes maximis Dæmonum

illusionibus exponuntur. T. 4. N. 52. vsque 59. Non datur habitus huius gratiæ. T. 4. N. 60. Quid sit lumen propheticum? & quod sint prophetiæ? T. 4. Cap. 8. per tot. Quare hæc sicut cætera gratiæ gratis data possint reperiri in homine gratia, & charitate destituito? & de fallacijs Dæmonum circa has revelationes, seu prophetias; & de instructione Magistri circa illas. T. 4. Cap. 9. per tot. *Gratia discretionis spirituum* est: quidam habitus, vel supernaturale lumen, quo occulta, & interiora cordium manifestantur, & recipitur in intellectu, vel ad totam penetrationem interiorum, vel simul etiam ad directionem illorum. T. 4. N. 79. & 80. Diversimodè hoc lumen animabus infunditur, & regularitèr in modo Deus se accommodat statui recipientis. T. 4. N. 81. vsque 85. Magister quomodo cognoscet à bono, vel malo spiritu ministratam esse hanc intelligentiam? & qualiter se geret cum anima illam recipientem? T. 4. N. 86. vsque 89. *Gratia linguarum* est: quidam habitus infusus, quo faciliter homo omnium gentium linguis, & idiome loquitur. T. 4. N. 81. A ters sententia ait, hanc gratiam consistere in eo, quod loquendo in proprio idiomate, illum intelligant omnes diversi idiomatis audientes, & utroque modo accidit. T. 4. N. 182. vsque 186. Hisce temporibus hæc gratia regularitèr reducitur ad facillitèr addiscenda divarsa idio-

mata,

mata, sicut evenit Missionarijs. T. 4. N. 183. Si persona non spiritualis, & idiota loquatur linguam latinam, vel aliam à suo idioma alienam, Magister diligenter attendat ad ea quæ profert, quia plurimis sunt fallacijs exposita, maxime in vaticinijs, instructionibus, &c. possunt esse à malo spiritu possessæ huiusmodi persone. Si sit persona spiritualis, similiter cautissime omnia perpendat, quia regulariter hæc gratia solum in strictissimo casu in remotissimis partibus à Deo solet concedi; & extra maximam necessitatem minime permittat idiotis, nec feminis latinè loqui, nec loca Sacrae Scripturae, nec Sanctorum sententias proferre: Quod enim frequenter accidit huiusmodi personis valde spiritualibus est, verba Sacrae Scripturae ad suum profectum intelligere; & Spiritus divinus eas impellit, ne publicè latinè loquantur, sed solum quando necessarium est, & tunc ut lingua materna sententias Sacrae Scripturae proferant. T. 4. N. 189 & 190. *Gratia interpretationis sermonum* est: habitus infusus, quo homo non solum penetrat mysticum, & arcanum sensum sacrorum verborum, sed etiam alijs interpretari, & explanare potest, & hoc sapienter, venuste, & efficaciter. T. 4. N. 193. Regulariter conceditur hæc gratia viris Apostolicis, Doctoribus, & his quibus competit munus docendi & prædicandi; & feminis quando

concedatur? T. 4. N. 194. Magister moneat his quibus competit munus docendi, prædicandi, vel animas dirigendi, quod doctrinas novas fugiant, & à subtilibus discursibus, & quæstionibus se abstineant; Scripturam Sacram iuxta vltimam Ecclesie, & Sanctorum Patrum expositionem interpretentur; quorum sententias recitent, & venerentur; nequè in via spiritus compendia periculosa effingant, sed comuni, & trito gressu per tres vias iuxta statum animarum illas dirigant; licet aliquandò si experientia aliquid novum illam doceat, non contrarium doctrinae Catholicae, nec Sanctis Patribus, & validis roboratum fundamentis, simplici animo docere poterit, se subijciendo meliori intelligentiae, & correctioni. T. 4. N. 195. & 196.

H

Habitus virtutum, & donorum subiectantur in potentijs animæ, & non in eius substantia. T. 2. N. 72.

Homo indiget appetitu sensitivo. T. 2. N. 12. In puris naturalibus constitutus incapax est unionis divinæ, & quare? T. 3. in præfat. Sensitivus est, & rationalis; vocatur mundus parvus; capax est cognitionis, & amoris divini, & factus ad imaginem, & similitudinem Dei. T. 2. in præfat. Dicitur homo interior, in quantum componitur ex anime substantia cum suis potentijs spiritualibus.

ritualibus, nempe intellectu, memoria, & voluntate. Dicitur exterior, in quantum componitur ex anima unita corpori organico, qui habet quinque sensus exteriores, & duos interiores, scilicet sensum communem, & appetitum materiale sensitivum; in his coarvenit homo cum brutis. T. 2. N. 2.

Humanitas Sanctissima Christi Domini quomodo ab anima in via illuminativa constituta, sit consideranda, ut ex illa fractum, & profectum capiat. M. N. 24. vsque 34. Qualiter eius presentia circa suam divinitatem, simul & humanitatem sit exercenda. M. N. 42. In nullo orationis gradu relinquenda est, quia cuilibet contemplationi, licet altissimae, non obstaculum, sed porissimum est adminiculum; & qualiter in activa contemplatione anima eam inspiciet? M. N. 55. & 56. Per hanc Sanctissimam Humanitatem in Divinitatem Dei introat animae, dum activè operantur; quia per illam venimus ad Patrem, & hoc sit exordium orationis, vel cõtemplationis in quolibet perfectionis statu, cuius mirabiles in animabus effectus enumerantur. M. N. 64. & 66. Memoriae alicuius mysterij Sanctissimae Humanitatis, quae supernaturaliter à Deo animae in oratione constitutae infunduntur, nec positivè tunc sunt investigandae, nec expellendae, sed passivè recipiendae, quia cum illis maximopere augetur amoris flamma: Quando à bono, vel à malo

spiritu procedant? ut primae humiliter recipiantur, & secunda omnino rejiciantur. M. N. 70. & 71.

I

Imaginatio est cathedra pestilentiae, in qua Dæmon sedet, & sua perversa dogmata docet. T. 5. N. 50. Appellatur sensus communis, quia in se recipit omnes species obiectorum, quae à sensibus exterioribus percipiuntur: Est potentia materialis cognoscitiva, quae species materiales obiectorum conservat, ut iterum per easdem ipsa obiecta valeat cognoscere, & sub ratione convenientiae, vel incommoditatis illa exhibet appetitui sensitivo. T. 2. N. 4. Varia referuntur imaginationis nomina, ob diversa officia. T. 2. N. 7. & 8. Illius molestia nullatenus orantem cõturber, si involuntariè se habeat; & ad illam sedandam, non violentè, sed suavi despectu, & elevatione mentis in Deum se gerat anima, patienter tamen illam sustinendo. T. 2. N. 5. Situs imaginationis est in cerebro in parte fronti proximiori; & enumerantur damna illorum, qui in oratione magis traduntur imaginationi, quam ponderi rationis. T. 2. N. 20.

Impetus supernaturales oriuntur ex lumine infuso, simul & impatienti amore Dei, & sunt vel materiales, vel spirituales: Materiales ferè semper fiunt animae non re

colera, & hoc repentè, & improvise, cum circissima pena, simul & suavi gaudio, & anima in extraordinarios motus prorumpit, quod diversimodè contingit: aliquandò ex aliqua supernaturali visione, quæ in appetitu sensitivo redundat, oriuntur; & quos effectus in anima materiales impetus producant? T. 5. N. 156. usque 163. Non possunt, nec homo, nec Dæmon huiusmodi impetus iuxta lumen, & amorè insubsum producere; nec Dæmon lapidam pœnam potest effingere: Si autem aliquos in animabus impetus effingat, quos effectus habebunt? T. 5. N. 163. 164. & 165. In impetu spirituali lumen, & amor illum producentes, altiores, & validiores sunt quàm in impetu materiali, sed nullos violentos pariunt effectus in anima, siquidè iam est sufficienter purgata, & aliquandò in ecstasi terminantur, & Magistro nihil in illo restat agendum. T. 5. N. 166. 167. & 168. Impetus materiales communiter præcedunt purificationem passivam spiritus; & quia sunt sensibiles, & imperfecti, debent ab anima moderari, & pacificari; non violentè, sed suaviter, aliter enim multum noceret naturæ; & hoc fiat, divertendo imaginationem in aliud honestum obiectum, vel in secreto loco vocibus, & suspirijs cor oppressum respirando, & ad simplicem cognitionem Dei, & amorem asurgendo, nulla admit- tendo phantasmatà in imaginatio-

ne, ut sic appetitus irritatus paulatim conquiescat. T. 5. N. 168. 169. & 170. Si à Dæmone processerint, mundiat animam Magister, ut dicitur in visionibus à malo spiritu procedentibus. T. 5. N. 171. Si aliquis ad Magistrum accedat, qui ex fervorosa meditatione, vel sensibili devotione in affectus impetuolos incurret, in desideria martyrii, conversionem infidelium, vel peccatorum, & his similia, quomodo cognoscat, si à spiritu divino, diabolico, vel lunatico procedant? & qualiter cum illo se gerere debeat? T. 5. N. 172. usque 176.

Incipientibus Non ministratur elca perfectorum, ne in turpe otium incidant. Prolog. N. 1. & 2.

Infallibilitas triplex T. 2. N. 87.

Intellectus humanus definitur.

T. 2. N. 73. Dividitur in agentem, & patientem. T. 2. N. 74. Triplicem operandi modum habet; nempe, per simplicem, & simplicissimam apprehensionem, iudicium, & discursum, & qualiter hoc fiat? T. 2. N. 75. & 76.

Intellectio, sive actio immanens, & verbum mentis quid sint? T. 2. N. 77. Cum hoc verbo, vel cōceptu, intellectus cum se ipso loquitur. T. 2. N. 78. Cognitio intellectus vna dicitur directa, & alia reflexa: Directa fortior, & intensior est reflexa, & ex ea oritur timor his, qui contemplantur Deum, quia cogitant nihil illos agere, dùm hac cognitione occupantur, in quo clare falluntur; & quare? T. 2. N. 79.

86. & 87. Dividitur etiam cognitio, in certam moraliter, physicè, & metaphysicè T. 2. N. 86. Cognitio intuitiva, & abstractiva exponantur. T. 2. N. 88. Cognitio cõprehensiva, perfecta, & imperfecta, & cognitio D: i quoad an sit, & quoad quid sit, explicantur. T. 2. N. 91.

Intellectus in statu naturali non potest cognoscere, nisi se convertendo ad phantasmas; sed modo supernaturali per species ab habitu si dei ministratas, & non per sensum sumptas, potest Deum cognoscere. T. 2. N. 92. Nobilior est intellectus, voluntate, & hoc sumitur ab objectis harum potentiariũ. T. 2. N. 93. Domiciliu in intellectus est in anima, prout est in media parte capitis, quia ibi suos exercet actus. T. 2. N. 94.

L

Labores, & afflictiones quas anima patiuntur, non temper sunt signa passivæ purgationis, quia multoties ad earum meritum, & coronam, vel aliorum exemplum torquentur; & conerantur aliqua causa harum afflictionum, & qualiter sint hæ animæ dirigendæ. T. 6. N. 168. vsque 178. Anima quæ à sua infantia maximis laboribus, afflictionibus, & Dæmonum impugnationibus probantur, quæ in humilitate, & charitate, potius quàm in alijs virtutibus splendēt, quæ aliquandò ad sustinendos la-

bores à Deo maximis favoribus roborantur; probatur, illas non esse in vlla ex passivis purgationibus, sed in mera probatione ad proprium meritum, vel ad impetrandam proximis salutē. T. 6. N. 179. vsque 183. Hæ animæ à Deo moventur, ut pro peccatoribus orent, patiantur, & immanentem divitiarum iustitiæ gladium, quo mundum exerceat, suspendant. T. 6. N. 184. 185. & 186. Qualiter prædicte animæ, & aliæ quæ in sensu extra purgationem patiuntur, sint medendæ, & dirigendæ. T. 6. N. 187. vsque 192.

Lachrymæ bonæ, & activæ sunt magis, vel minus perfectæ, iuxta perfectus motivum quod habent in anima. T. 5. N. 138. vsque 144. Has lachrymas alijs vidētibus debet anima reprimere, & in abscondito loco plorare, ac in Deum amatoriè consurgere, ut sic cor eius pacificari possit. T. 5. N. 145. Lachrymæ perfectæ, & passivæ, quarum causa omninò supernaturalis est, & infusa; nempe, supernaturale lumen infusum, vna cum ardore charitatis, iuxta statum perfectionis animæ sunt, vel doloris, vel poenæ impatientis, vel amoris vulnerati; & hæc tria genera lachrymarum explicantur, cum prædicta doctrina in singulis. T. 5. N. 146. vsque 152. Dæmon non potest huiusmodi lachrymas efficere, iuxta earum motiva. Si tamen per sensum se in illis ingerat, per motiva, & effectus clarè dignoscetur;

& similiter si proveniant ab infirmitate debilis naturæ, & non ab infuso dono. T. 5. N. 153. & 154.

Languor divinus, sive ægritudo divini amoris, ab adivitate ipsiusmet amoris procedit; & tantò crescit, & suavior reditur, quantò amor crescit, & perficitur, qui sic definitur: Affectio quadam de absente dilecto, amantem conficiens. Duplex est, unus proficientium, & alius perfectorum. T. 5. N. 262. & 263. Quos effectus in proficientibus producit; & si corpus ægroratur, qualiter sit medendum, & anima evacuanda? T. 5. N. 264. 265. & 266. Languor perfectorum in causa cù antecedenti convenit; in effectibus verò, & statim ab illo differt. T. 5. N. 267. & 268. Ille consistit in pœnosissima quadam abstractione, qua suspensa anima, & divino amore contacta, nec terrena quæ fastidit, vult obsequi; nec cœlestia quæ ardentè appetit, ad votum suum cōsequi potest, vnde delicatus languor in illa resultat: quos effectus producat? quæ damna afferat? & qualiter anima quæ illos patitur, sit medenda, & dirigenda? T. 5. N. 269. vsque 273.

Libros mysticos, & spirituales revolvere debet Magister, ut discat quod convenit ad instruendas animas in omnibus eventibus, statibus exercitio; virtutum. M. N. 14. & 15. His nullatenus permittat legere illis qui iam viam supernaturalem ingrediuntur. T. 5. N. 111.

Liberum arbitrium. Vide verb, *Voluntas*.

Locutiones per verba supernaturaliter à Deo infusa sunt animabus in oratione, vel extra illam; & hæc verba sunt, vel successiva, vel formalia, vel substantialia. T. 5. N. 79. *Verba successiva* sunt, quæ videntur animæ in se ipsa recollectæ ab alio (licet non clarè) ei proferte, & mutuo colloquio cum illo versari circa aliquam veritatem quam intuetur: In his fallaciæ Dæmonum, & proprii intellectus vivacitas possunt immisceri, maxime in mulieribus, & qualiter sint hæc locutiones discernendæ? T. 5. N. 80. vsque 85. Magister doceat animas hæc verba, licet bona sint, renuntiate, & assumpta eorum excitatione per simplicem cognitionem, & amorem in Deum assurgere, & hoc ratione probatur. T. 5. N. 86. & 87. *Locutiones per verba formalia* sunt animabus ut in successivis sed in eis clarè percipiuntur, non à se, sed ab alio fieri; & sibi eorum est, illam de re aliqua erudire, & effectus non sunt magni momenti, & in vno verbo plura comprehenduntur. T. 5. N. 88. 89. & 90. Possunt esse proprii conceptus, maxime in melancholicis, & aliquandò Dæmonis fraudes, simulantis se per imaginationem; & quomodo hoc cognoscatur? T. 5. N. 91. vsque 95. *Locutiones per verba substantialia*, quæ sunt etiam formalia, sunt sicut antecedentes; sed ab illis distinguuntur in eo quod substantialia verba in anima verè imprimunt id, quod significant, quin

quin eorum receptionem, nec effectus possit anima impedire, & excellentiam continent maiestatem, & aliquando per totam vitam remanent sculpta in animo. T. 5. N. 96. Mirabiles sunt in anima huiusmodi verborum effectus, & nec à Dæmone, nec à proprio intellectu possunt effingi. T. 5. N. 97 & 98. Si Dæmon in horum verborum apparitione se disimulet, quomodo cognoscatur? T. 5. N. 99. 100 & 101. Si aliquis ad Magistrum accedat, affirmans, sibi factam fuisse aliquam ex his locutionibus substantialibus, qualiter debeat examinare, an vera sit, vel falsa? & si vera, corticem doceat renuntiare, excitationem verò assumere, ut ad Deum anima per cognitionem, & amorem asurgat. T. 5. N. 101. vsque 105.

M

Magister spiritualis maxime est necessarius ad directionem animarum. Prolog. N. 3. Priusquam aliorum speculator fiat, se ipsum speculetur, & in se debet intueri ingentem profectum in oratione, omnimoda mortificatione, exercitioque virtutum; & non aliter hoc munus suscipiat nisi cum consilio sui Directoris, vel viri pij, & docti, qui nulla passione ductus ei consilium præbeat. T. 1. N. 23. & 24. In abstractione creaturarum, internaque solitudine per multum tempus prius se exercent. T. 1. N. 25.

26. & 27. Sit docilis, & in affectus, ut cum animæ altiori indigeant doctrina, quam ille scit, ad alios eas mittat. T. 1. N. 28. & 29. Sit modestus, & gravis, strictique silentij observator, ne alicui dicat, quod in secreto ab animabus accepit, nisi quando ad ædificationem, vel aliorum utilitatem conveniat, & tunc suppresso nomine discipuli, & suo. T. 1. N. 31. 32. & 33. Sit in operationibus temperatus, & ponderosus. T. 1. N. 34. Si negotium illi consultum sit grave, tempus sibi absumat ad illud Deo commendandum, ut securius se determinet: Si statim illud sit agendum, in se ipso recollectus petat à Deo consilium bonum. T. 1. N. 35. Sit modestè hilaris, circumspectus, & solitarius; fugiat nimiam familiaritatem cum suis discipulis, nec eos frequenter in eorum domibus visitet, & assidue inveniatur in loco confessionum, in cella, vel in dormitorio. T. 1. N. 136. 137. & 138. Cum filiabus spiritualibus sit magis circumspectus, & abstractus, quas nunquam visitet, nisi urgente necessitate. T. 1. N. 29. 40. & 41. Sit omnibus equalis; si conversationi feminarum sit nimis deditus, illum moveat occulta livido, & non est illis apertus. T. 1. N. 42. & 43. Sit sine affectatione excultus, & mundus; immunditia enim exteriora non est virtus, nec sanctitatis signum. T. 1. N. 44. In Theologia scholastica sit sufficienter instructus; in mystica vero,

verò, & vijs spiritus museum verfa-
tus, & doctus; ad quod plurimos
debet mystarum revolvare libros,
vt animas per vias illis proprias
dirigat, se accommodando apti-
tudini, & capacitati cuiuslibet. T.
1. N. 45. 46. & 47. Præditus sit ma-
xima prudentia, tam respectu sui
ipsius, quam discipulorum; fugiat
extrema, teneatq; medium in vir-
tutibus, mortificationibus, cæte-
risq; pijs operibus, & spiritualibus
exercitijs, observando tempora,
loci, status, humores, profectum,
labores, aliasq; quælibet circun-
stantias. T. 1. N. 48. 49. 53. & 54. Ora-
tionis tempus viribus, ita utq; ani-
marum accommodet, ne ob lon-
gam, vel modicum tempus illis
damnum inferat. T. 1. N. 55. Illos
qui orationem horreat, suavi leni-
tudine ad eam allicere debet, vt
saltim per quadrantem sua novis-
sima considerent, vel se præsentent
ante pedes Crucifixi, illum consi-
derando, vel adorando, iuxta eo-
rum capacitatem. T. 1. N. 56. Om-
nes occasiones graviter peccandi
omni modo in animabus resecet; deor-
dinatas verò passiones, non om-
nes si nullo, sed de vii in aliam, de
facilibus ad difficilia procedere
conetur. T. 1. N. 57. Non expaves-
cat ob defectus incipientium, nec
miretur aliquando illos in morta-
le peccatum incidisse, ne eos ter-
reat, arceatq; à debita lapsuum
eorum manifestatione; sed huma-
niter ad emendationem, dolorem,
& perseverantiam in virtute eos

alliciat. T. 1. N. 59. Incipientibus li-
cet tepidis, & remissis, numquam
dicat, illos minime profecturos, ne
illos exanimet, perturbet, & des-
peret; sed caute confirmet, eos iam
excusando, iamq; efficaciter corri-
gendo. T. 1. N. 60. Aliquando sit
lenis cum severitate, scilicet cum
animabus iam multoties de suis
defectibus correctis, & negligenti-
bus ad media illis proponita as-
sumenda. T. 1. N. 61. Sit magnani-
mus, dilatatq; spiritus; & si à natu-
ra sua sit pusillanimis, sciat disimul-
lare, & cum libertate spiritus diri-
gat animas. T. 1. N. 64. Animas in
passivis purgationibus constitutas
non affligat, nec oneret; sed eas
cōsoletur, confortet, & foveat cum
spe futura tranquillitatis, & in re-
bus æquis, oret, libros revolvat,
viros pios, & doctos consulat. T.
1. N. 65 & 66. Vnitivam perfectio-
nem ad quam animæ poterūt de-
venire, & earum vocationem, vnde
coniectari poterit? T. 1. N. 103.
& 104. Solas illas animas sibi re-
gendas abluat, quas possit com-
modè, & sollicitè gubernare. T. 1.
N. 109. Nullius directioni se offer-
rat, sed tantum illas admittat, quas
Deus illi miserit. T. 1. N. 110. Mo-
neat animā ad suam directionem
admissam, quod iam amplius non
habeat velle, & nolle; sed in omni-
bus, & per omnia illi sit obediens,
& non aliter eam admittat; Quod
si sit pusillanimis ad hanc totalem
subiectionem; eam per aliquod tem-
pus probet; quæ si non respiciat,
illam

illam rejiciat. T. 1. N. 11. Sit sollicitus in animarum perfectione curanda, ne suum profectum parvipendant. T. 1. N. 120. Suae comoditati non sit nimis deditus, deficiendo necessitatibus, & consolationibus animarum. T. 1. N. 121. A suis discipulis nullum in usculum, vel donum quovis pretextu accipiat; aliter enim plurimum in se, & discipulos denudat inlaret. T. 1. N. 122 & 123. Postposita omni attentione, arguat, obsecret, increpet in omni patientia, & cecurina; prudenter verò, & charitative. T. 1. N. 125. Singulis saltem hebdomadibus discipulis suis iniungat, ut de omnibus suis ei rationem reddant: Si verò renuerint ei omnes suos defectus, & eventus manifestare, illos charitative moneat. Quod si sapius non erit non respiciant, eos a se eijciat. T. 1. N. 126. Rebus supernaturalibus extraordinarijs non sit affectus, sed potius in se, & in alijs amet vitam, & securam, tendentem per mortificationem, exercitiaque virtutum. T. 5. N. 352.

Mariae Sanctissimae memoria, quae in contemplatione animabus infunduntur, si a bono spiritu procedant, passivè, & humiliter sunt recipiendae; multum enim proficiunt, & contemplationi maximo-pore officium. T. M. N. 72.

Martyrij desideria quae sint vera, & quae falsa, & quomodo in omnibus statibus sint cognoscenda, ut secure in illis se determinet magister? T. 3. N. 73. 74. & 75.

Matrimonium spirituale cum iam purgata cum Deo, iuxta suum divinum beneplacitum, initiatur in hac vita, ut in futura perficiatur; & est quidam specialissimus, & praeter ceteris omnibus altissimus Dei contractus, quo anima secundum omnes suas spirituales potentias sublimiter elevata, & disposita, ita intinè, & totaliter unitur Deo, quod alicuo saltim, nullo delectationem induisse videatur. T. 5. N. 299. & 300. Mirabiles eius effectus enumerantur per totum cap. 28. Magister fere nihil cum hac anima restat agendum, siquidem regulariter a Spiritu S. in omnibus docetur, & gubernatur. T. 5. N. 315. Actus incarnationis illius regulariter fit per visionem imaginariam, licet interdum per spirituales; & si Daemon in hoc aliquid effingat, quomodo cognoscetur. T. 5. N. 313.

Meditatio non aliter relinquenda est, nisi quando a Deo movetur, vel vocatur anima ad tranquillam pacem, sicut in quiete in termino meditationis. Prolog. N. 6. & T. 1. N. 93. Si sit assidua, generat habitum, quo facilius in termino illius conquiescit anima, & haec est activa contemplatio, a qua non est retrocedendum, cum sic occupata fuerit anima. Prolog. N. 7. & 8. Meditatio quae ad contemplationem acquisitam non transit, aut infructuosa, aut periculosa est, siquidem in se habet ut medicum ad finem. Prolog. N. 10. In exordio vitae spiritualis

tualis ferè omnibus placet meditatio, & ex illa sensibilem extrahunt devotionem; Deus enim cum animabus se habet ad modum operantis, & recipientis; & ex hoc non sequitur, ineptas illas esse ad contemplationem. T. 1. N. 101.

Memoria in actu primo, & secundo, quid sit? T. 2. N. 95. & 96. Deus non indiget speciebus ad cognoscendum, nec habet memoriam, quia semper est in actu cognoscendi. T. 2. N. 97. Species memoriæ vnde excitentur quando de aliquo recordamur? T. 2. N. 99. & 100. Distinguitur formaliter, & non realiter ab intellectu, per rationem scientificam, connotata, & officia; & quare sic? T. 2. N. 101. Domicilium illius est in parte extrema, vel occipitio capitis, ibique intellectus exercet actus huius potentiæ. T. 2. N. 102. Multum curare debet Magister cum suis discipulis in ordinanda hac potentia. T. 2. N. 103.

Mystica Theologia, & Scholastica licet germanæ sint, sed mystica alia habet principia, & diversos modos, qui regulariter magis per experientiam, quam per scientiam comparantur. T. 1. N. 47.

Mulieres regulariter aptæ sunt sanctæ quieti, sed maxima cum cautela probet eas Magister, antequam in contemplatione constituant, nempe in exercitio virtutum, in mortificatione, & per multum tempus in sanctis meditationibus; quæ si afferent, se in otio, simplicique Dei notitia statim conquies-

cere, non facilliter sunt credendæ, quia à natura sua sunt desidæ, affectuosæ, pigres, & humidæ, ex quibus illa quies oriri potest. Sunt etiam debilitatæ, imaginativæ, fallaces, inconstantes, proprioque iudicio, & voluntati nimis adhærentes, & indigent in omnibus mortificari. T. 1. N. 80. Qualescumque illæ sint, in rebus supernaturalibus sunt valde suspectæ, & Demonis fallacijs, proprio acumini, & mendacijs plus aptæ, & dispositæ, quam viri. T. 5. N. 353. Numquam eis permittat, quod visiones, revelationes, & alia huiusmodi mirabilia alicui manifestent, nec scribant, nisi ad maiorem expressionem, & notitiam sui Directoris; & tunc statim comburat has relationes, & scripturas; nec earum virtutes, & dona scribat Director, nisi quando ad hoc fuerit à Deo inspiratus; sufficiunt enim tot scripta iam in Ecclesia approbata. T. 5. N. 354. vsque 358.

N

Novissimorum meditatio peculiaris est statui incipientium viam purgativam, licet interdum necessaria sit in alijs statibus. M. N. 17.

O

Oratio mentalis qualiter edocenda est incipientibus? M. N. 4. & 8.

In his non sit diuturna, nec ultra
duas horas permittat Magister il-
los meditari; qui si flexis genibus
orare nequeant, stent, vel sedeant.
M. N. 2. & 13. Proficientibus in via
illuminativa ultra tres horas quo-
tidie non permittat orare, quan-
do quietem duæ horæ sufficiunt. M.
N. 40.

Passionum moderatio, vicio-
rumq; extinctio per cessationem
propriorum actuum consequitur, &
efficacius per actus oppositarum vir-
tutum. T. 3. N. 24. Quare passiones
ad malum inclinantes per totam
vitam non auferantur? T. 3. N. 27.

Peccata anterioris vitæ, & ma-
xime ira, & luxuria, non in par-
ticulari, sed in communi, & quasi
importabile, & lætidam pondus
meditentur, ad dolorem illorum
propriumq; dissolutionem. M. N. 61.

Peccatum quodlibet potest ab
anima committi, dum in hac vita
degerit, licet in altissimo perfe-
ctionis statu sit constituta. T. 5. N.
34. Peccatum originale quod deor-
dinationes, & vulnera intulit ani-
mæ, quæ ut cum Deo suo vivatur,
evacuanda est ab inordinatione
suarum passionum, & sananda quod
admodum a vulneribus per origina-
le peccatum illi inflatis quod ali-
quo modo medianibus passivis
purgationibus consequitur. T. 6. N.
3. usque 7.

Perfectio christiana disciplinæ

consistit in cognoscendo, & amari-
do Deum, eiq; serviendo. Prolog.
N. 2.

Peregrinationes, devotionesque
exteriore inanes, in quibus ali-
qua animæ parum, aut nihil profi-
ciunt, per exercitium virtutum,
orationem, mortificationem, pru-
dentemq; directionem debet Ma-
gister moderare. T. 1. N. 94.

Penitentia corporalis non est
finis, sed medium ad subiungan-
dam carnem spiritui, ad quod ma-
ximè operè iuvat. T. 1. N. 49. Cui pru-
dentia reguletur, ut cohibeantur
inordinatae passiones, iuxta vires,
genium, & statum animarum. T. 1.
N. 50. & 113. Perniciosus est error
eorum, qui dominio penitentias
despiciunt. T. 1. N. 51.

Penitentia est virtus moralis,
quæ semper Beatissima Maria exer-
cuit, & similiter omnes animæ de-
bent illam exercere, sicut altissima
sanctitate sint prædite, & licet ca-
rent fomite concupiscentiæ, &
habeant passiones ordinatas ra-
tioni. T. 1. N. 52. Penitentis exte-
rioribus exaordinariis non sit af-
fectus Magister, nec suos discipu-
los illis oneret; multis enim scan-
dalis, & damnis sunt obnoxii reli-
gat ergo exteriores penitentias, &
mortificationes prudenter, & in
occulto. T. 1. N. 78. Hæ maior es de-
bent esse in incipientibus, quam
in proficientibus, & perfectis. M. N.
10. & 11.

Præsentia Dei, modo intelle-
ctuali, & non imaginario, aut cir-

conscripto habeatur, si commodè fieri possit, credendo Deum ubique adesse per essentiam, presentiam, & potentiam; ad quam anima per aliqua signa, vel iaculatorias curet excitari. M. N. 41. &

57. *Purgatio passiva animæ duplex*, est; una fit in sensibus exterioribus, & interioribus, ad hoc, ut pars inferior hominis non sit obstaculum superiori; Alia fit in spiritu, ut anima cum Deo perfectè uniri valeat; Alia etiam datur consummativa purgatio, quæ purgatio amoris dici potest. T. 6. N. 15. Harum purgationum principale instrumentum est lumen infusum, & ardor charitatis erga Deum, similiter ac in superioribus naturalibus favoribus; quia Deus ipso quo mortificat, vivificat; & quia hoc lumen, & amor superexcedunt animæ capacitatem; & quia intellectus reflexione caret, & nihil percipit; inde illi eveniunt, obcurtissima, & pœnositima tenebræ. T. 6. N. 8. 9. & 10. Hoc lumen, & amorem aliquando Deus in anima modo illuminativo infundit, & tunc suam operationem, & profectum clarè cognoscit, & delectabiliter intuetur. T. 6. N. 11. vsque 14. Purgatio passiva sensus incipit in anima, postquam iam habitum meditationis, acquisivit, & qualiter eveniat? T. 6. N. 18. 19. & 20. Magister animam in hac purgatione constitutam, ad modum auscultantis in oratione disponat. T. 6. N. 21.

Triplex signum proponitur ad dignoscendam hanc passivam sensus purgationem. T. 6. N. 22. vsque 27. Appetitus effrænesq; passionis etiã sunt huius purgationis instrumentum, & qualiter animam torqueat? T. 6. N. 28. vsque 31. Magister quomodo cognoscet animam non peccavisse in furentibus passionum motibus; & quomodo eam consolari, & dirigere valeat. T. 6. N. 32. vsque 42. Similiter est huius purgationis instrumentum Dæmonis astucia, qui (Deo permittente) horribiles in corpore, eiusq; sensibus iactat illusiones, dolores, & tormenta. T. 6. N. 47. Anima in his tribulationibus patienter, & resignate se habeat, & Dæmonis fallacias despiciat, & quomodo Magister illam instruet? T. 6. N. 48. vsque 52. Si fuerit famula alicuius domini, qui illam à se rejicere velit, quid aget Magister? T. 6. N. 53. vsque 57. Si illa se suo Magistro distinet, vel hoc possit timeri, qualiter sit probanda, & corripienda? T. 6. N. 59. & 60. Si fuerit malo spiritu possessa? vide verb. *Energumenus*. Commoda huius passivæ purgationis sensus enumerantur. T. 6. N. 82. vsque 86. Tempus quo hæc purgatio durat, non est in omnibus æquale; hoc enim fit à Deo, iuxta maiorem, vel minorem imperfectionem animæ purgandæ, & iuxta gradum perfectionis, ad quem est elevanda. T. 6. N. 87. Quare ab hac purgatione, quæ solet esse animarum stagnem paucissimæ animæ resiliant? & quomodo

modo dignoscatur, animam laboribus afflictam esse, vel non esse in hac purgatione? T. 6. N. 88. 89. & 90.

Purgatio passiva spiritus fortior est praterita, quæ non statim, ac absoluta est illa, hæc incipit; sed magis, vel minus procrastinatur, iuxta comparatam animæ fortitudinem, & dispositionem. T. 6. N. 92. & 93. In intervallo temporis inter unam, & aliam purgationem, qualiter animæ in spiritualibus soleat versari, & Magister eam debeat dirigere? T. 6. N. 93. vsque 99. Cum animæ est iam disposita ad hanc passivam purgationem, & illa cum suo Sponso dulciter conquiescit, repente ei supervenit hæc horribilis vox, palpabilis, & peeniosissima tenebra contexta. T. 6. N. 100. Lumen, & amor huius purgationis diversos ac in antecedenti effectus causant in anima, siquidem ad illorum infusionem illa quasi importabili pondere oppressa, succumbit, deficit, & maximo opere torquetur, & quos alios effectus producunt? T. 6. N. 101. vsque 116. Creaturarum commercium est peeniosissimum huius purgationis instrumentum, & quare? T. 6. N. 117. vsque 125. Rari sunt qui hanc purgationem attingunt; & qui in illa purgantur statum spiritualis matrimonij assequuntur. T. 6. N. 116. Signa huius purgationis spiritus enumerantur. T. 6. Cap. 14. per tot.

Purgatio passiva amoris tota dirigitur ad voluntatem, licet il-

lius motiva recipiantur in intellectu. T. 6. N. 158. Hanc dari purgationem probatur. T. 6. N. 159. Anima in hac purgatione, non ab immunditia, aut vitio purgatur, quod non habet; sed ab inquietudine, & habitu dissimilitudinis impediente introductionem perfectæ deiformitatis. T. 6. N. 160. Per illam disponitur anima ad spirituale matrimonium; & cur ad hoc sit iterum purganda? T. 6. N. 161. vsque 167.

Q

Quiescentiarum, & illuminatorum abominabile otium in quo consistat. M. N. 61. vsque 67.

R

Raptus supernaturaliter infusus est: violenta quædam motio spiritus, qua subito mens hominis rapitur, vel extra finem suæ inclinationis, vel extra naturalem suum modum operandi; in quo differt ab ecstasi, & materiali deliquio, & sæpius fit in homine in diversa occupato; & ad illius infusionem turbatur, pavescit, & nescit quomodo hoc fiat. T. 6. N. 215. vsque 218. In illo interdum percipiuntur aliqua verba, sed valde delicatè, & profundè, cum penetrativa eorum intelligentia. T. 5. N. 219. Interdum hic impulsas corpus aliquantulum elevat, & frequentius in terram

Eccē

illud

illud proijcit, & hoc à lumine, & charitatis summa procedit. T. 5. N. 220. & 221. In vero raptu Dæmon non potest se ingerere, sed per imaginariam visionem potest fallere animam, cui videatur rapis quod per amborum effectus clarè discernet Magister. T. 5. N. 222. vsque 228.

Regulares iuxta eorum regulam, & exercitia dirigat Magister, & curet vt illa omnia perfectè adimpleant. T. 1. N. 114. 116 & 117. Curet etiam ne in substantia, vel in modo eorum regulis, & communitatis actibus inficiant, sed quod in illis perfectè, & irreprehensibiliter se habeant; fugiantq; in publico singularitatem, & fiat magis interiores, quàm exteriores. T. 1. N. 115. & 117.

Reuelatio est: detectio alicuius occultæ veritatis; vel manifestatio alicuius arcani, vel mysterij; & detectio, vel est veritatis nudæ de his iam per fidem reuelatis, vel tantum est arcanorum manifestatio. Quæ sunt nudæ veritatis, si sunt erga Deum, à dono sapientiæ procedunt: si erga creaturas, lapidæ sunt, sed non sicut antecedentes, & in eis Dæmon non potest se immiscere; & quomodò ambæ fiant? T. 5. N. 107. vsque 110. Si Dæmon in illis se ingerat, quomodò cognoscatur? T. 5. N. 111. & 112. Reuelatio quæ est arcanorum manifestatio circa id quod Deus est in se, & circa id quod est in suis operibus, plurimis est Dæmonis fallacijs

expositæ; maximè in sceminijs, & idiotijs; & quomodò cum his se gerere debeat Magister? T. 5. N. 113, vsque 117.

S*anctitas substantialis* consistit in omni iustitia, radicata in gratia sanctificatæ, quæ est radix omnium virtutum, & donorum Spiritus Sancti; & gradus maior, vel minor illius consistit in maiori, vel minori virtutum exercitio, quem gradum solus Deus in animabus mensurare potest. T. 1. N. 85.

Scrupulosus quomodò valeat cognoscere si in motibus appetitus sensitivi erga obiecta luxuriæ, & iracundiæ præbuit consensum voluntate sua superiori? T. 2. N. 6. & 46.

Sensus incapax est rerum spiritalium. T. 2. N. 3.

Sensatio externa obiecti absentis, vel non existentis potest dari in quinque exterioribus sensibus, & in imaginatione, & quare? T. 2. N. 10. Et hoc modo contingit illis qui dicunt, se vidisse Indiam, aliasq; regiones longinquas, & illuc verè, & realiter fuisse translatos; & probatur, non ita semper evenisse. T. 2. N. 11. Similiter probatur errare, dicentes, quod in spiritu relicto corpore transportantur in aliquem locum, & obiedionibus satisfiunt. T. 2. N. 12. vsque 19.

Sensificationes spirituales, & insulsæ hant animæ, se collectæ in sensibus exterioribus, & hoc cum na-

xima corporis, & animæ fruitione; quæ in sensus, à superioribus potentijis redundat, licet interdum fiant animæ non recollectæ per species in sensibus infusas. T. 5. N. 118. vlg; 23. Anima debet has, sensus delectationes refecare, & absumptra excitatione ad Deum, in illum nude, & spiritualiter consurgere; multum enim nocent si appetantur. T. 5. N. 124. Deum effingere potest has dulcedines; nempe, sensus cum illis in pinguando; & quomodo per effectus sunt discernenda veræ à falsis? T. 5. N. 125.

Singularitas opposita est prudentiæ, & est omnino extirpanda, vt contigit B. Catharina Senensi, cum Fr. Raymundo de Capua eius direttore. T. 5. N. 94. Singularitatis amatores, non medium virtutis, sed extremum consecretari appetunt, quod certè vitiosum est. T. 3. N. 18.

Sitis Dei inextinguibilis: est quidam affectus animæ, atq; intimum Dei desiderium, quod medulas spiritus, arefcit & tanto avidius excitatur, quanto divini amoris torrente inundatur; quæ licet interdum comites habeat, impetus, sed scipis in interiorem ardorem, & hydrofesim convertitur. T. 5. N. 254. Causa illius, licet in spiritu lateat, solet in corpus redundare, & diversis illud doloribus, & infirmitatibus afficere, ex assiduâ divini amoris, & luminis infusione: Quos effectus producat? & quomodo Magister circa illam se geret? T. 5. N. 255, vlg; 261.

Somnus, sive *Sopor divinus* à Deo in anima infunditur, & accidit ad instar somni naturalis, à quo excitatus homo, nihil eorum quæ dormiens egit, recordatur; & in hoc differt ab ecstasi. T. 5. N. 230. Sensus iste animâ in oratione constitutam invadit, & non alio tempore: In eo nihil percipitur, & mirabiles sunt eius effectus. T. 5. N. 231. vlg; 235. Anima quomodo se gerere debeat circa illud? Magister qualiter eâ influat? T. 5. N. 236. In quo differat ab intima spiritus recollectione? T. 5. N. 237. vlg; 240. Magister quomodo discernet hunc somnum, à naturali, & diabolico? T. 5. N. 241. & 242.

Species impressa in genere quid sit? T. 2. N. 47. 48. & 49. Si fuerit materialis, à quo producatur? & quantum duret? T. 2. N. 50. & 51. Si sit spiritualis, quomodo formetur ab intellectu? T. 2. N. 52. Aliæ species impressæ sunt, tam materiales, quam spirituales, quæ sunt supernaturales, & à Deo infusæ in sensu, vel in potentia, ordine naturali inverso. T. 2. N. 53.

Spiritus est illud invisibile, quo homo interius ad aliquem actum humanum incitatur. T. 4. N. 137. Divi dicitur in divinum, diabolicum, & humanum. T. 4. N. 138. Si aliquis præditus sit dono discretionis spirituum, illum animæ consulant, tam in dubijs, quam in rebus incognitis: Si autem non inveniatur, Magister oret Deum, ad regulas Sacræ Scripturæ recurat, & consideret esse.

effectū, & impulsū fines, aliasq; omnes circumstantias, vt inter hos Spiritus, vel motus, possit bonum à malo separare. T. 4. N. 141. *Spiritus diuinus* est: motio interior, quæ à Deo procedit, inspirando scilicet nobis, bonum aliquod amplecti, vel malum fugere; & hic impulsus, vel fit à Deo, vel ab Angelo, vel à propria conscientia, vel ab exortatione Prælati, vel Magistri, vel Senioris, vel Viri pij. T. 4. N. 142. 143. & 144. Qui sint fructus boni Spiritus? T. 4. N. 146. vsq; 149. *Spiritus diabolicus* est: impulsus, quo nobis malum suggeritur; nempe, cum mens nostra à concupiscentia abstracta, & illecta, ad aliquid legi Dei contrarium appetendum inflammatur; quod etiam, aliquando à mundo, & à carne oritur. T. 4. N. 150. & 151. Qui sint fructus diabolici Spiritus? T. 4. N. 152. vsq; 159. Si anima nihil curat de extripatione vitiorum, vel vitia occultat, vel saltem vnum deliberatè vult conseruare, & illud spiritualibus exercitijs vnire, à malo Spiritu ducitur. Si autem habeat vnum, vel plura vitia licet voluntaria, sed tamen curat ea omnia vincere, & superare per orationem, & mortificationem, licet ob fragilitatem interdum prolabatur, nõ venit à malo Spiritu damnanda. T. 4. N. 161. & 162. Si anima vitia sua occultat Magistro, quomodò hanc hypocrisim, vel simulationem cognoscet? T. 4. N. 164. vsque 171. *Spiritus humanus* est: impulsus, qui à natura iam originali peccato in-

fecta emanat, & quos effectus producat? T. 4. N. 172. vsque 175. In alio proprio lentu est: impulsus ille quo circa res supernaturales homo à se ipso movetur, falso putans, se à Divino Spiritu moveri; & quomodò cognoscatur, non à Deo, sed ab hoc Spiritu hominem moveri in communicationibus supernaturalibus? T. 4. N. 177. vsque 180.

T

Tactus substantiales infusi, qui à Deo immediatè in animæ substantia fiunt, & in eius potentijs redundant, sunt communicationes perfectissimi status; & ex hoc contactu, & diuina approximatione valde locuplex remanet anima, & quomodò hoc eveniat? T. 5. N. 127. vsque 125. Nequit Dæmon huiusmodi tactus effingere, & animæ quibus fiunt, vtpotè omnino iam purgatæ, & perfectæ, clarè cognoscunt, qui à Deo, & qui à Spiritu nequam sint, & sciunt hoc explicare. Magister doceat eas passivè, gratantè, humilitè, & resignatè consentire infusioni horum mirabilium tactuum. T. 5. N. 163.

V

Via purgativa, statūq; incipientium durat, vsque dùm anima ita inuisceratum habet timorem sanctum, quod quælibet peccata

fastim mortalia faciliter propulset, & quodcumque malum patietur, antequam Deum graviter offendat, & tunc à consideratione Novissimorum in vitam, & passionis Domini considerationes poterit transire. M.N. 17. Ex vna in aliã viam absque nã nisi ista Dei vocatione nunquam animam transferat Magister; ad quod solet esse signum, cum iam anima ex meditatione Novissimorum nullum fervorem capit, & continuo sentit se moveri ad considerandam vitam, & passionem Iesu Christi Domini Nostri. M.N. 18. & 19.

In via illuminativa anima per virtutum exercitium ornari procurat; ad quod peculiaris huius via est consideratio vitæ, & passionis Domini. M.N. 20. vsque 23. Hæc consideratio qualiter sit exercenda? M.N. 24. vsque 34. In hoc statu solent animabus evenire visiones imaginariæ, materialia deliquia, & impetus, in quibus Magister, assumpto excitationis dono, ad purum spiritum illas reducat; alioquin plerumque erunt damnis obnoxia. M.N. 36. & 37. Si in lethalem culpam incidit anima illuminata, qualiter sit medenda? M.N. 38. His animabus non permittat Magister, quod ultra tres horas quotidie orationem mentalem exercent. M.N. 40. Purgatio passiva sensus in hac via incipit; & quæ sint signa ut anima ex hac via ad univiam possit transire? Magister non impediat animam dispositam

introire, nequè non paratam ad illam permittat ascendere alioquin ipse, & anima maxima damna incurrent. Opera pœnalia de bene in hac via exerceri. M.N. 43. vsq. 46.

Via univiva, statulq; perfectiorum peculiare est exercitium charitatis, & in omnibus, & per omnia huiusmodi charitatem exercere debent; & in hoc statu perseverant usque ad passivam spiritus purgationem. M.N. 48. Magister qualiter animam ad interiorẽ spiritus solitudinem, sanctum quietum diriget? M.N. 49. vsque 54. Debet curare, ut anima ista à proprietate rerum univiam, tam naturalium, quam supernaturalium evacuetur; & sollicitè eas ad passivam univiam disponere. M.N. 58. 59. & 60. 62. & 69. Quare rarissima sint animæ, quæ ad purgationem spiritus passivamq; univiam accedant? & satisfit obiectionibus illorum, quæ animas in simplici Dei intuitu consistunt, otiosi dicunt; & in quo consistat abominabile quietistariũ, & illuminatorum otium? M.N. 61. vsque 67. Hic status, antequam animæ ad passivam purgationem spiritus accedant, solet per multos annos perdurare, & aliquæ nunquam ad illam transeunt; in d. & ab hoc statu retrocedunt. M.N. 73.

Univiorum status ille dicitur, in quo anima prætergressa iam purgatione spiritus, frequentissimè in infusa contemplatione, univionequè passiva versatur; & incipit à summatione purgationis spiritus.

M.N. 75. & 76. anima in hoc statu deponationem cum Deo contrahit, posteaq; matrimonium consummat, & maximis favoribus, & dotibus perornatur à Deo, & in hoc statu per flammâ amoris purgatur, & disponitur ad totalem deiformitatē. Magister debet omnem consolationem, & proprietatem ab illa sollicitē eradicare, & in humilitate, obedientia, paupertateq; spiritus eam conservare. M.N. 77. vsque 88.

Virtus in communi definitur. T. 3. N. 1. & 2. Virtutes intellectuales quarum habitus in intellectu subsistentur, quæ, & quales sint? T. 3. N. 3. Virtutes morales, & caritatives, quæ sint? & earum habitus ubi subsistentur? T. 3. N. 4. vsq; 39. Virtutes theologice sunt fides, spes, & charitas; & earum habitus ubi subsistentur? T. 3. N. 10. Virtutes intellectuales non sunt inter se connexæ, & ideo potest quis unam sine alijs habere. T. 3. N. 12. Morales vero è contrario, sunt in anima cum quadam concatenatione, taliter quod prudentia nequeat esse sine ceteris moralibus, & hæc omnes æqualiter crescunt, & decrescunt in anima: & sic èt aliqui præcelsaverint magis in una, quam in alia, hoc fuit quoad usum, non quoad habitum. T. 3. N. 11. 13. & 14. Virtutes non in extremo, sed in medio consistunt, & hoc iuxta regulas prudentiæ, quatum est inseparabilis comes: Undè colligitur error illorum qui singularitates, & extrema ap-

petunt. T. 3. N. 17. 18. 20. & 21. In virtutibus theologice extrema in illarum intensione non sunt vitiosa. T. 3. N. 19. Virtutes morales necessariæ sunt ad moderandas passionem, & dispositivè pertinent ad vitam contemplativam. T. 3. N. 22. Virtutis habitus quomodo det facilitatem ad actus; & undè procedat difficultas bene operandi? T. 3. N. 25. & 26.

Vnio mystica, & totalis animæ cum Deo consistit in respectiva totali assimilatione intellectus, & voluntatis humanæ, cum intellectu, & voluntate divinis; quod fit per fidem, vel iuxta fidem, & charitatem. T. 1. N. 10. Hæc unio dividitur in activam, & passivam: *Activa* fit per gratiam ordinariâ sanctificantem, & per habitus supernaturales fidei, & charitatis, quotiescumq; homo voluerit; sed in illa diu perdurare nequit, nisi per strictam mortificationem, exercitium virtutum, & exactam animæ purificationem. T. 1. N. 11. & 14. vsq; 7. *Vnio passiva*, & omnino supernaturalis in substantia eadem est ac activa, sed homo eam ad libitum suum habere non potest, nec retinere, ut potè quia à Deo liberatur, & citra proprium meritum illam recipit: Distinguitur ab activa in modo, & intensione in modo, quia illam homo recipit, & non agit in intensione, quia laudem quod recipitur in illa est altius, & validius; & amor, fortior, & suavior. T. 1. N. 18. & 19. Indiget anima disponi multis modis

modis purificationibus, & horribilibus purgationibus in sensu, & spiritu ad recipiendum hoc infusum lumen, & amorem, quibus mediantibus passivè cū Deo vniri possit; & omnia rarissima, & extraordinaria, vt sunt ecstases, raptus, elevationes, &c. medio hoc infuso lumine, & amore Deus in anima operatur. T. 1. N. 19. & 20. Varijs methaphoris, symbolis, & nominibus à mysticis appellatur hæc vnio; siue hoc infusum lumen, & amor, quibus mediantibus, & non aliter, Deus animabus se communicat. T. 1. N. 21. & 22. Ad vnionem mysticam vacuandus est humanus intellectus, & volūtas, & indiget homo elevari supernaturalibus auxilijs, vt possit illam adipisci. T. 5. N. 1. 2. & 3.

Visiones supernaturaliter infusæ dividuntur in externas materiales, imaginarias, & intellectuales; quarum *materiales externa* impulsu supernaturali prætermisso, possunt ab anima repudiari; & quomodo fiant? T. 5. N. 18. vsq; 21. Hæ externa, & materiales fieri solent animabus incipientibus, quamvis non repugnet aliquando fieri proficientibus, & perfectis. T. 5. N. 21. Quæ à bono, & quæ à malo spiritu procedant? quos effectus in animabus producant? T. 5. N. 22. vsq; 25. Infusio huius visionis nequit ab anima impediri; prætermissa tamen eius efficacia, poterit ad libitum operari. T. 5. N. 26. Acceperit illarum medulla, vel excitatione in Deum, quam primum possit, debet anima cor-

ticem, siue accidentia illarum (quæ viter tamen) enūtiare; quod auctoritatibus, & ratione probatur. T. 5. N. 33 & 34. Si ad elevationem sacrosanctæ Eucharistiæ viderit aliquis Puerum Iesum in hostia contentum, quomodo eum instruere debet Magister? T. 5. N. 35. Magister spiritualis instruitur circa ea quæ docere debet animabus, in modo quo se habere debent in his visionibus. T. 5. N. 36 37 & 38.

Visiones imaginaria sūt à Deo infundente immediatè in imaginatione species obiectorum, quæ cito transeunt; sed illorum imago remanet tenaciter impressa in potentia; & anima ad illarum infusionem contremiscit, & non potest eas diu intueri; & interdum improvisè, & celeriter ei eveniunt; & regulariter sunt incipientibus, & proficientibus; quarum effectus similes sunt antecedentibus, & istæ maioribus quam illæ sunt expositæ fallacijs, & illusionibus. T. 5. N. 39. vsq; 43. In illis instruendæ sunt anima similiter ac in præteritis; quæ si non illico renuntientur, Diabolus propter animarum proprietatem, eas pervertere, & fabulationes ingerere curabit. T. 5. N. 44. vsq; 47. Fœminæ plusquam viri sunt obnoxia his visionibus, & quomodo cum eis se gerere debeat Magister? T. 5. N. 48. & 49. Anima renuntiare debet has imaginarias formas visionis, licet à bono spiritu procedant, quia plurimè sunt expositæ fallacijs, & damnis; & lumen

do ex illis excitationem in Deum; ad illam per cognitionem fidei, & amorem charitatis assurgere conetur. T. 5. N. 50. vsq; 57. Hæ visiones non sunt pretio aliquo habendæ, quia ex natura sua sunt communicationes spiritus imperfecti; quia licet aliquando fuerint factæ perfectis, & sanctis, pro tunc iuxta divinam dispositionem fuerunt status perfecti. T. 5. N. 58. & 59.

Visio intellectualis est; quædam altissima notitia supernaturaliter donata intellectui, vel per species acquisitas, vel de novo à Deo productas, & ab illo immediatè intellectui hominis applicatas, absque sensuum, & imaginationis medio. T. 5. N. 60. Causa efficiens illius est solus Deus, absq; Angelorum ministerio. T. 5. N. 61. Causa instrumentalis potest esse lumen fidei, & donorum sapientiæ, & intellectus. T. 5. N. 62. Species infusæ, vel sunt ex his quæ erant in memoria, vel sunt de novo productæ. T. 5. N. 63. Modus illius, vel est ad instar repentini fulguris in nocte; vel dum orat anima repente suspenditur, & infruitur; & velocissimè transit, relinquendo fixam in intellectu notitiam, quam Deus vult illi infundere. T. 5. N. 64. 65. & 66. Eius effectus sublimes sunt, & pretiosissimi. T. 5. N. 67. Plerumq; fit hæc visio circa substantias corporeas; circa incorporeas verò raro evenit. T. 5. N. 68. Signa adhibentur ad dignoscendum an visiones sint intellectuales, vel imaginariæ. T. 5. N. 64.

vsq; 74. Quando sunt à Dæmone per imaginationem, & non intellectuales visiones? T. 5. N. 73. vsq; 76. Aliquando sunt vehementes, imaginationes subiecti, & non visiones; & omnes adductæ sunt in ordine ad creaturas, & non in ordine ad divinam essentiam. T. 5. N. 77. & 78. Visiones, revelationes, & omnes supernaturales, communicationes quæ animabus cõtingunt, nec applaudit, nec despiciat Magister, nec ostendat eas in aliquo pretio habere, licet bonæ sint; sed disimulet, observe, & caute examine, & in eis animas ordinet; nec operari permittat sine sollicito examine. T. 1. N. 62. Si à Dæmone factas fuisse clarè cognoscat, non dicat animabus à Dæmone deceptas fuisse (nisi quando tenaciter illas defendant); sed quod illas renuntient, & signo crucis se muniât. Si à Deo factas fuisse clarè cognoscat, similiter eis hoc non manifestet; sed quod sanctitas in gratia, & charitate consistit, & non in his rebus tot Dæmonis illusionibus expositis. T. 1. N. 63.

Voluntas hominis superior definitur; eius obiectum est bonum, & malum: Bonum est triplex, nempe honestum, utile, & delectabile; Malum similiter est triplex, illis oppositum. T. 2. N. 104. Potentia hæc est cæca, nihil enim potest velle, vel nolle quin id est ab intellectu tanquam bonum, vel malum prius proponatur. T. 2. N. 105. Voluntas, vel est libera à servitute, vel à

coactione simpliciter, aut secundum quid; vel est libera à necessitate, & hac indiget ad suum meritum, vel culpam; in qua liberum arbitrium consistit, quod definitur. T. 2. N. 106. vsque 111. Hæc libertas est quadruplex. T. 2. N. 112. vsque 115. Requisita huius libertatis, ut possit dici, voluntatem in peccatum consensisse. T. 2. N. 116. vsque 123. Voluntatis princeps actus, est amor, qui quadruplex est. T. 2. N. 124. & 125. Licet non possit amare, nisi quod ante cognovit intellectus, sed circa obiectum cognitum plus potest amare, quam intellectus cognoscere: In obiectum incognitum, nec divinitus potest ferri. & quare? T. 2. N. 126. 127. & 128. Voluntas ceteras vires, & potentias animæ ad libitum suum gubernat, & ducit, & huius operationis modus explicatur. T. 2. N. 131. vsque 136. Situs illius probabilis est esse humanum cor. T. 2. N. 137.

Vulnus divinum, sive viva plaga amoris consistit in quodam subtilissimo, & ardenti tactu Dei in animæ substantia, à quo suaviter, & repetitis ictibus vulnerata inflamma-

tur, & novo semper vulneris dolore afficitur; sed tranquille, ut potest iam omnino purgata. T. 5. N. 274. & 275. Hoc vulnere diffusimati fuerunt S. Franciscus Assisius, & B. Theresia à Iesu, non solum intus à Deo in anima, sed etiam exterius à quodam Seraphim in corpore. T. 5. N. 279. 280. & 281. Hoc vulnus nequit à Dæmone infligi, licet possit Seraphim effingere, & aliquando erit propria imaginatio; quod ab effectibus, infusione, & statu animæ clarè dignoscetur, maxime in feminis. T. 5. N. 282. & 283. Si aliquis ad Magistrum accedat affirmans, sibi dolores, & stigmata Christi Domini in sextis feriis, vel alio tempore fuisse communicata, & interius, exteriusque impressa (ut accidit aliquibus ancillis Dei, quæ memorantur) non facile illum credat, quia potest esse propria imaginatio, vel Dæmonis illusio, quod patebit perpendendo statum animæ, eiusmodi infusionem, eiusque effectus. T. 5. N. 284. 285. & 286. Si vera fuerit hæc altissima communicatio, qualiter hæc anima sit dirigenda? T. 5. N. 287.

- pag. 9. lin. 24. quoti, lege *quos*.
 pag. 11. l. 11. afferemus, lege *afferemus*.
 pag. 15. l. 17. pervium, lege *pervia*.
 pag. 18. l. 2. medius, lege *medium*, &
 l. 19. conformatur, lege *conformantur*.
 pag. 22. l. 12. qui, lege *quia*.
 pag. 27. l. 15. erudiar, lege *eruditor*.
 pag. 28. l. 15. erat, lege *creat*.
 pag. 29. l. 21. circumspecta, lege *circumseptae*.
 pag. 30. l. 30. atinet, lege *atinent*.
 pag. 31. l. 1. nostra, lege *nota*.
 pag. 32. l. 13. immaturitatis, & l. 20. quod, lege *quo*.
 pag. 35. l. 31. procedat, lege *procedant*, & l. 33. affectione, lege *affectione*.
 pag. 38. l. 18. admodum, lege *admodicum*.
 pag. 39. l. 26. deordinatam, lege *deordinationem*.
 pag. 43. l. 26. spirituales, lege *spiritualis*.
 pag. 45. l. 16. eorum, lege *eorum*.
 pag. 50. l. 21. habet, lege *habent*.
 pag. 53. l. 17. obtubibus, lege *obtutibus*.
 pag. 58. l. 10. sollicitudinis, lege *solutudinis*.
 pag. 61. l. 21. pervenit, lege *pervenient*.
 pag. 68. l. 8. noluerint, lege *voluerint*.
 pag. 70. l. 3. perfecta, lege *perfecti*.
 pag. 73. l. 22. valeant, lege *valent*.
 pag. 77. l. 17. impendere, lege *impedire*.
 pag. 79. l. 15. vna potentia, lege *unam potentiam*.
 pag. 80. l. 25. quandoquinem, lege *quandoquidem*, & l. penult. spiritum, lege *spiritus*.
 pag. 82. l. 1. spiritum, lege *spiritus*.
 pag. 83. l. 1. carentem, lege *carens*.
 pag. 87. l. 24. presentem, lege *praesens*.
 pag. 89. l. 21. alia, lege *illa*.
 pag. 90. l. 8. preces, lege *praecepta*, & l. 8. & 19. alium, lege *aliud*, & l. 27. rationem, lege *passionem*.
 pag. 94. l. 2. representantem, lege *representando*.
 pag. 95. l. 16. nobis, lege *nobilis*.
 pag. 98. l. 6. ignarij, lege *ignarij*, & l. 12. quae, lege *quam*.
 pag. 100. l. 5. dumtaxat, adde *sine materia*.
 pag. 105. l. 14. in eius, lege *eius*.
 pag. 106. l. 3. conversionem, lege *converso*.
 pag. 126. l. 7. adstrictum, lege *adstrictam*.
 pag. 131. l. 16. expositus, lege *expositus*, & l. 32. delicatior, & sublimior, lege *delicatius, & sublimius*.
 pag. 132. l. v. r. ipsum, lege *ipsam*.
 pag. 133. l. 12. poterat, lege *poterit*.
 pag. 135. l. 8. ornatum, lege *ornatus*.
 pag. 136. l. 17. illum, lege *illud*.
 pag. 137. l. 26. beneficiatori, lege *benefactori*.
 pag. 138. l. 7. virtutibus, lege *virtutes*.
 pag. 144. l. 12. extremis, lege *externis*.

pag. 147. l. 8. quia lege qui.
 pag. 168. l. 31. pervenerit, lege per-
 venerint.
 pag. 170. l. 1. proccedere, lege pro-
 cedere.
 pag. 171. l. 33. habitus, leg. habitibus
 pag. 176. l. vlt. hæc, lege hæc.
 pag. 188. l. 32. contegatur, lege con-
 tingatur.
 pag. 190. l. 10. altissima, lege Al-
 tissimi.
 pag. 94 l. 5. temeritate, lege te-
 meritate.
 pag. 197. l. 24. prædicabatur, lege
 prædicebatur.
 pag. 205. l. 4. matrimonium, lege
 matrimonij.
 pag. 209. l. 1. Dæmonium, lege Dæ-
 monum.
 pag. 212. l. 18. virtute, lege veritate.
 pag. 213. l. 20. revelatas, lege reve-
 latus.
 pag. 220. l. 33. verbi, lege vrsi.
 pag. 222. l. 11. defecerunt, lege de-
 cesserunt.
 pag. 224. l. 24. curarēt. lege curent.
 pag. 229. l. 25. Magentis, lege Ma-
 gentij.
 pag. 232. l. 8. fides, lege fines.
 pag. 236. l. 6. minuatur, leg. minuat.
 pag. 241. l. 19. hilaris, lege hilarē, &
 l. 20. gaudens, lege gaudentem.
 pag. 245. l. 11. nihil, lege nibili.
 pag. 258. l. 18. inferior, leg. inferius.
 pag. 264. l. 4. tantos, lege tantis.
 pag. 277 l. 29. comprehendit, lege
 comprehendens.
 pag. 279. l. 6. propellare, lege pro-
 pellere.
 pag. 282. l. 7. doceat, lege docet.

pag. 287. l. 9. superhali, lege super-
 naturali.
 pag. 293. l. 28. reposita, leg. reposita.
 pag. 295. l. 8. perduteret, lege per-
 duraret.
 pag. 297. l. 2. cuius, lege ad cuius.
 pag. 299. l. 4. conservationem, lege
 conversationem.
 pag. 322. l. 32. percipit, leg. perficit.
 pag. 329. l. 9. inflagratum, lege con-
 flagratum.
 pag. 330. l. 26. plurimos Magistros,
 lege plurimis Magistris.
 pag. 331. l. 30. impatientem, lege
 impatiens.
 pag. 332. l. 1. consauciantem, lege
 consauciam, & l. 3. ignorans,
 lege ignorat.
 pag. 341. l. 7. nihil, lege mihi.
 pag. 342. l. 30. apprehensionis, lege
 apprehensionibus.
 pag. 243. l. 6. color, lege calor.
 pag. 344. l. 15. oblutam, leg. oblatā.
 & l. 21. lumini, lege luminis.
 pag. 363. l. 19. illo, lege illa.
 pag. 364. l. 14. anima, leg. ab anima.
 pag. 365. l. vlt. ad operationem, leg.
 & operationis.
 pag. 372. l. 12. amanti, lege amatis,
 & l. 16. libere, lege bibere.
 pag. 373. l. 33. orationis, leg. actio-
 nis.
 pag. 375. l. 20. luget, lege viget, &
 l. 31. amabo, lege ambo.
 pag. 376. l. 21. nuntiante, lege nun-
 tiate.
 pag. 385. l. 6. detulisse, lege detu-
 lisset.
 pag. 385. l. 25. foret, lege forte.
 pag. 388. l. 4. pretiosam vestē annu-
 lum

- lum subarrat, lege pretiosa vte
ste annulo subarratur.
- pag. 389. l. 29. obtulisse, lege obtulisset.
- pag. 390. l. 7. sui, lege suis.
- pag. 396. l. 3. reducere, lege reduci,
& l. 23. quæ, lege qui.
- pag. 400. l. vlt. signum, lege sinum.
- pag. 402. lin. 4. solus, lege solum.
- pag. 405. l. 18. ea, lege eam.
- pag. 407. l. 21. quiquidē, lege quæquidem, & l. 27. qui, lege quæ.
- pag. 408. l. 3. prædicti, lege prædicti, & l. 4. qui, lege quæ, & l. 23. imperfecti, lege perfecti, & l. 29. dotum, quos, lege dotium, quas, & l. vlt. qui, lege quæ.
- pag. 409. l. 12. hi, leg. hæ, & l. 13. qui imperfecti, leg. quæ imperfecta, & l. 14. illorum, leg. illarum, & l. 15. qui, leg. quæ, & l. 29. hi, perfecti, completi, leg. hæ, perfecti, completi.
- pag. 410. l. 1. & 2. ipsimet, imperfecti, incompleti, leg. ipsamet, imperfecte, incompleta, & l. vlt. hunc, leg. hanc.
- pag. 411. l. 3. quæ ceteri, leg. quam cetera, & l. 6. dotum, leg. dotium, & l. 7. quos, leg. quas.
- pag. 412. l. 29. auferat, leg. auferat.
- pag. 416. l. 21. vilitatem, leg. vilitatem, & l. 30. iudicare, leg. dabitare.
- pag. 420. l. 5. auersionem, leg. eversionem, & l. 10. confitam, lege constam.
- pag. 427. l. 16. quas, lege quam, & l. 19. elevato, lege enervato.
- pag. 429. l. 16. delicatiori, lege delicatiori.
- pag. 433. l. 2. cōspicit, leg. conspicit.
- pag. 436. l. 33. omnium, leg. omnia.
- pag. 437. l. 27. memoria, lege memoriam, & l. 30. transactio, lege transacta.
- pag. 443. l. 4. (personam, lege personam.
- pag. 457. l. 15. favore, lege fauer e.
- pag. 460. l. 14. profunda humilitas, debita reverentia, sedula recordatio, mirabilis fortitudo, lege in accusativo.
- pag. 463. l. 20. ne cētē, leg. ne cētens.
- pag. 465. l. 22. formā, leg. formatum.
- pag. 466. l. 23. atrox, lege atra.
- pag. 467. l. 31. disceret, lege discederet.
- pag. 468. l. 16. circumspectus, lege circumspectus.
- pag. 470. l. 10. magnū, leg. magnam.
- pag. 473. l. 3. redderē, leg. redirem, & l. 4. pauperstatem, leg. paupertatem, & l. 16. alio, lege illo.
- pag. 474. l. 13. se, lege sed.
- pag. 476. l. 18. effectus, leg. effectus.
- pag. 477. l. 13. possunt, lege possint.
- pag. 479. l. 8. re, lege rei.
- pag. 481. l. 26. pugnationem, lege purgationem.
- pag. 484. l. 30. præsentēs, leg. præsentis.
- pag. 485. l. 17. causa, lege causa.
- pag. 486. l. 3. amor, lege amor.
- pag. 488. l. 15. evellendam, lege evellendam, & l. vlt. vilitatis, lege vilitatis.
- pag. 492. l. 8. benianitas, lege benignitas.
- pag. 493. l. 28. quæ, lege qui.
- p. 501. l. 16. præcellūt, leg. præcellere.

pag. 502. l. 32. prædicta, lege præ
 dictæ.
 pag. 503. l. 20. spem, lege spem.
 pag. 505. l. 27. sensus, lege sensu.
 pag. 507. l. 18. faciet, adde perfecti.
 pag. 509. l. 15. quod, lege quos.
 pag. 511. l. 27. intensius, lege in-
 tensius.
 pag. 512. l. 7. meditando, lege me-

ditando, & l. 16. reddere, lege
 redire, & l. 20. reddet, lege re-
 deat, & l. 32. peccatorum, adde
 afflictionem.
 pag. 526. l. 5. captivus, lege cautius.
 pag. 538. l. 22. hunc, lege hoc.
 pag. 541. l. 24. consequantur, lege
 consequuntur.

pag. 201. l. 20. practica, lege pres.
pag. 201. l. 20. item, lege pres.
pag. 201. l. 27. item, lege pres.
pag. 201. l. 28. item, lege pres.
pag. 201. l. 29. item, lege pres.
pag. 201. l. 30. item, lege pres.
pag. 201. l. 31. item, lege pres.
pag. 201. l. 32. item, lege pres.
pag. 201. l. 33. item, lege pres.
pag. 201. l. 34. item, lege pres.
pag. 201. l. 35. item, lege pres.
pag. 201. l. 36. item, lege pres.
pag. 201. l. 37. item, lege pres.
pag. 201. l. 38. item, lege pres.
pag. 201. l. 39. item, lege pres.
pag. 201. l. 40. item, lege pres.
pag. 201. l. 41. item, lege pres.
pag. 201. l. 42. item, lege pres.
pag. 201. l. 43. item, lege pres.
pag. 201. l. 44. item, lege pres.
pag. 201. l. 45. item, lege pres.
pag. 201. l. 46. item, lege pres.
pag. 201. l. 47. item, lege pres.
pag. 201. l. 48. item, lege pres.
pag. 201. l. 49. item, lege pres.
pag. 201. l. 50. item, lege pres.
pag. 201. l. 51. item, lege pres.
pag. 201. l. 52. item, lege pres.
pag. 201. l. 53. item, lege pres.
pag. 201. l. 54. item, lege pres.
pag. 201. l. 55. item, lege pres.
pag. 201. l. 56. item, lege pres.
pag. 201. l. 57. item, lege pres.
pag. 201. l. 58. item, lege pres.
pag. 201. l. 59. item, lege pres.
pag. 201. l. 60. item, lege pres.
pag. 201. l. 61. item, lege pres.
pag. 201. l. 62. item, lege pres.
pag. 201. l. 63. item, lege pres.
pag. 201. l. 64. item, lege pres.
pag. 201. l. 65. item, lege pres.
pag. 201. l. 66. item, lege pres.
pag. 201. l. 67. item, lege pres.
pag. 201. l. 68. item, lege pres.
pag. 201. l. 69. item, lege pres.
pag. 201. l. 70. item, lege pres.
pag. 201. l. 71. item, lege pres.
pag. 201. l. 72. item, lege pres.
pag. 201. l. 73. item, lege pres.
pag. 201. l. 74. item, lege pres.
pag. 201. l. 75. item, lege pres.
pag. 201. l. 76. item, lege pres.
pag. 201. l. 77. item, lege pres.
pag. 201. l. 78. item, lege pres.
pag. 201. l. 79. item, lege pres.
pag. 201. l. 80. item, lege pres.
pag. 201. l. 81. item, lege pres.
pag. 201. l. 82. item, lege pres.
pag. 201. l. 83. item, lege pres.
pag. 201. l. 84. item, lege pres.
pag. 201. l. 85. item, lege pres.
pag. 201. l. 86. item, lege pres.
pag. 201. l. 87. item, lege pres.
pag. 201. l. 88. item, lege pres.
pag. 201. l. 89. item, lege pres.
pag. 201. l. 90. item, lege pres.
pag. 201. l. 91. item, lege pres.
pag. 201. l. 92. item, lege pres.
pag. 201. l. 93. item, lege pres.
pag. 201. l. 94. item, lege pres.
pag. 201. l. 95. item, lege pres.
pag. 201. l. 96. item, lege pres.
pag. 201. l. 97. item, lege pres.
pag. 201. l. 98. item, lege pres.
pag. 201. l. 99. item, lege pres.
pag. 201. l. 100. item, lege pres.

